

CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMĂNĂRI ZILNICE

Volumul IV

1 ianuarie — 30 iunie 1938

Ediție
de
STELIAN NEAGOE

EDITURA MACHIAVELLI

București, 2002

Colecția
ISTORIE & POLITICĂ

Toate drepturile pentru tipărirea
acestei ediții aparțin în exclusivitate
EDITURII **MACHIAVELLI**

DIRECTOR – FONDATOR

Prof. univ. dr. STELLAN NEAGOE

București-1, B-dul Banu Manta nr. 22

ISBN 973-96599-9-17

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Cu acest volum — al IV-lea — începem editarea ineditelor *Însemnări Zilnice* din anul 1938 ale lui Constantin Argetoianu. Materia fiind densă, și anul 1938 l-am secționat în două volume. Cel de față cuprinde perioada 1 ianuarie — 30 iunie 1938.

Argetoianu continuă în primele două luni ale anului să zugrăvească viața politică românească din timpul scurtei guvernări a lui Octavian Goga. Sunt notate cu de-amănuntul scenariile regale care au făcut posibilă guvernarea respectivă. În cadrul Guvernului certurile se țineau lanț, între gogiști și cuziști, ambele tabere componente ale Partidului Național Creștin adus pe nepusă masă la putere.

Parlamentul reieșit după scrutinul din decembrie 1937 n-a fost întrunit. Se preconizau noi alegeri generale. În campania electorală deschisă, incidentele au atins cote alarmante, mai cu seamă între formațiunile naționaliste.

Opoziția — condusă de P.N.Ț. și P.N.L. — era în fierbere față de situația politică pentru ale cărei consecințe făceau vinovat pe Regele Carol al II-lea.

În țară, Guvernul Goga s-a ilustrat prin unele măsuri antisemite (a se vedea buclucul în care a intrat prin suspendarea precipitată a ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*), iar în străinătate, la Geneva, ministrul de Externe Istrate Micescu se străduia din răspuțeri să convingă oficialii și opinia publică de fidelitatea României față de tratatele postbelice de pace și securitate în vigoare și de onorarea angajamentelor luate față de democrațiile occidentale.

Realizând într-un târziu ce primejdioasă greșeală comisese, Regele Carol al II-lea a decis înlăturarea Guvernului Goga, instituind — la 10 februarie 1938 — *dictatura regală*. Suveranul a alcătuit în grabă un Guvern personal (zis de uniune națională), compus în principal din transfugi de vază din P.N.Ț. și P.N.L. și pus sub președinția patriarhului Miron Cristea. Peste zece zile — la 20 februarie — Regele a promulgat o nouă Constituție, ce pecetluia sfârșitul regimului parlamentar stipulat de Constituția din 1923.

La 31 martie a fost dată lovitura de grație partidelor politice: au fost desființate printr-un decret-lege. Tot atunci s-a oficializat Consiliul de Coroană ca organ de Stat cu caracter permanent. Regele a numit consilieri regali pe foștii prim-miniștri (mai puțin Barbu Știrbei și Iuliu Maniu), cărora le-a alăturat pe Constantin Argetoianu — vechi adept, dacă nu inspirator al unei guvernări tari, autoritare — pe mareșalul Constantin Prezan și pe Ernest Ballif din partea Casei Regale.

Reacțiile liderilor politici au fost diferite. Unii — precum Iuliu Maniu, Dinu Brătianu — au rămas intransigenți în ostilitatea față de noul regim, alții — precum Gh. Tătărescu, mareșalul Averescu, N. Iorga — au subscris la mai toate avaturile carliste.

Autorul *Însemnărilor Zilnice* consemnează conștiincios și cu lux de amănunte toată activitatea politică din acea vreme, cu avantajul redării faptelor cunoscute din interior de unul dintre protagoniștii regimului. Că lovitura de Stat din 10 februarie l-a surprins pe Argetoianu și nu a evoluat după îndrumările sale anterioare — aceasta este o poveste pe care o narează el însuși cu amărăciune și remușcări.

În plan extern, prima jumătate a anului 1938 a înregistrat recrudescența evenimentelor prezente încă în 1937: războiul civil din Spania mergea spre un deznodământ favorabil lui Franco; războiul japonochinez se desfășura cu intermitențe, finalul rămânând încă nedecis; la Moscova, Stalin continua să-și căsăpească adversarii politici; S.U.A. nu avea încă atitudini de răsunet vizavi de deriva în care intra Europa.

La umbra ineficienței Societății Națiunilor (S.D.N.) și a atitudinilor șovăielnice ale marilor State democratice (Anglia, Franța), Mussolini își definitiva opera de cuceritor în Abisinia, iar Hitler transforma Austria într-o provincie germană, mutând drama înspre Cehoslovacia. Și astfel războiul mondial sta să izbucnească.

În luna mai, C. Argetoianu a întreprins o călătorie de afaceri în Anglia și în Franța. I.ocurile și oamenii în descrierea lui au o savoare aparte și un parfum de epocă inconfundabil.

Dar — mărturie este Argetoianu — tot scurtele evadări la Breasta părintească îi umpleau sufletul de frumusețe și îi încărcau bateriile pentru frecăturile din cafeneaua politică bucureșteană.

STELIAN NEAGOE

1 ianuarie 1938. Regimul de zadarnică trăncăneală continuă. O trâmbiță a fost înlocuită prin alta mai răgușită. În locul lui Guță Tătărescu își revărsă logoreea Tavi Goga. Petrecând seara de ieri la prieteni, am fost silit să înghit cuvântările d-lui prim ministru și d-lui Rege difuzate prin Radio. Cuvântarea Regelui a fost pur și simplu inconștientă, în megalomania ei oarbă. „Poporul Meu“, „Țara Mea“, „Armata Mea“, „Guvernul Meu“, „Șoselele Mele“ — numai despre „Jidoavca Mea“ — nimic. Păcat.

Cuvântarea lui Goga, mai literară, mai puțin bombastică și mai puțin „ronflantă“ ca precedentele d-lui Guță, le-a continuat totuși tradiția: vorbe răsunătoare menite să ia văzul și să acopere sărăcia ideilor și neputința înfăptuirilor. Un caraghios mai mult continuă șirul șefilor noștri de Guvern. Suprimarea *Adevărului*, scoaterea câtorva nenorociți de ovrei din pâinea lor și o vagă făgăduială de ieftinire a traiului, iată în rezumat tot programul unei noi guvernări, în care nimic nu e nou nici chiar lâcomia cu care partizanii s-au aruncat pe toate ghelirurile permise și nepermise.

Pe lângă alelalte toate, în Guvern mai e și ceartă de dimineața până seara. Se ceartă ai lui Goga cu ai lui Cuza, și ai lui Goga și ai lui Cuza împreună, cu țărăniștii băgați de Rege în Guvern. Se ceartă Cuza care vânează toată ziua prin ministere după ovrei, cu Goga care ar vrea să o mai domolească cu antisemitismul de frică să nu-l răstoarne conjunctura internațională. Se ceartă în fine generalul Antonescu cu țivilii lui pe tema Gărzii de Fier împotriva căreia generalul nu admite nici o ieșire din legalitate.

Cu tot optimismul discursului său de aseară, Regele începe să-și dea seamă de prostia pe care a făcut-o, și se gândește serios la o nouă formulă, formulă ce va fi bineînțeles, o nouă prostie. Se gândește la o dictatură militară cu generalul Antonescu în cap, dacă nu va putea ajunge să pună în picioare combinația Armand Călinescu înainte de prăbușirea lui Goga. Vorba lui Maniu: „Majestatea Sa nu a terminat încă seria de absurdități pe care e hotărât să le înfăptuiască pe rând“.

Încetul cu încetul încep să se afle toate. Combinația Goga-Călinescu a fost pregătită de mai multe săptămâni; bruscată a fost numai data aducerii ei la îndeplinire, care cu câteva zile înainte chiar fusese fixată pentru sfârșitul lui ianuarie sau începutul lui februarie. Regele a pus-o la cale îndată ce a bănuț că Tătărescu nu va lua majoritatea în alegeri, și a preparat-o în vederea acestei situații. Dacă Tătărescu ar fi luat 40% din voturi ar fi rămas la putere, și Goga ar fi fost păcălit o dată mai mult. De aceea Regele, deși trăgea toate sforile din culise nu s-a angajat prea mult cu Goga înainte de rezultatul alegerilor. Tratativile au fost ținut extrem de secrete, așa încât nici Guvernul (Tătărescu) n-a știut nimic. Întâlnirile între Goga și transfugii țărăniști au avut loc în casa lui Nicu Condiescu, prietenul lui Goga și omul lui Vodă. Așa se explică că înțelegerea între fripturiștii de toate nuanțele a putut fi făcută în mai puțin de 48 de ore: erau lucrurile pregătite. Numai noi, cei din afară de zidurile bordelului regal n-am știut nimic și am căzut din pod când am aflat inverosimila veste. Ca toți oamenii cinstiți, sunt adânc măgulit că n-am știut nimic și că nu am fost amestecat în această porcărie.

Fiecare zi cu telegrama ei. Ni se dau cu țărâita — e vorba de ale lui Micescu (Istrate) și de răspunsurile ce le primește. Azi, ziarele publică pe cele schimbate între Grecia și noi, amabile și chiar calde, — și pe cele ce au circulat pe firul București-Moscova și retur. De observat că telegrama d-lui Micescu, exponentul partidului care a cerut ruptura cu Sovietele, e prevenitoare și plină de făgăduieli, pe când răspunsul lui Litvinov e cam înțepat și rece.

Până acum nu ni s-au dat depeșele trimise la Roma și la Berlin — sau oare nu s-au trimis? Nu ni s-au dat nici telegramele adresate domnilor Delbos și Eden. Poate că cam întârzie răspunsurile...

Perle culese în discursul Majestății Sale de aseară la Radio:

„O linie a cărei călăuză este timpul de azi“ — „Se va pune la îndeplinire“ — „Pe această lozincă să lucrați!“

3 ianuarie. Cu prilejul Anului Nou s-au ținut obișnuitele discursuri la Patriarhie. Al lui Goga e de o platitudine direct dezgustătoare. Un imn de adulație și de recunoștință la adresa Stăpânului „care a știut să înțeleagă cutele sufletului românesc“ — citez textul — „și să-l satisfacă (sufletul)“. Probabil aducând pe dl Tavi și pe madam Veturia, cu toată șleahta lor, la putere.

Discursul Regelui e de o frumoasă ținută literară, unul din cele mai bune ale lui. Toată cuvântarea sa nu e decât o *încercare de înfrânare* a năzbâtiilor puse la cale de duhul rău a lui G. Cuza. După ce a provocat incendiul, nu știe cum să-l stingă!

Titulescu s-a înscris la național-țărăniști! Din fieful său electoral, de la St. Mortiz, a trimis o telegramă lui Maniu, în ajungul Anului Nou, „acum când alții pleacă etc. etc.“..., cerând înscrierea sa. Dl. prezident trebuie să fie încântat, dar cu toată această „încântare“ a răspuns paranoicului că e măgulit și fericit să poată colabora mai departe cu dânsul în viitor, *cum a colaborat și în trecut* (mărturisire?). S-au curățat amândoi. Mă întreb cum au primit partizanii, ahtiați după putere, înscrierea lui Titulescu? S-au strâmbat desigur!

Odată cu Titulescu s-au înscris în Partidul Național-Țărănesc, Savel Rădulescu, Nenișor și țucalu marelui bărbat de Stat.

În *Patria* de Anul Nou, dl. Iuliu Maniu publică un lung articol în care vorbește cum poate de trecut, de prezent și de viitor. Despre Ministerul Tătărescu spune: *Guvernul ieșit din păcat!*

Universul de azi-dimineață care a aflat se vede că se va reveni asupra suprimării *Adevărului* și *Dimineții*, după cererea Partidului Liberal, se dă rău la Guvern deși până acum n-au avut decât cuvinte de laudă și de măgulire pentru dânsul.

Universul cere să se facă o anchetă serioasă, să se constate dacă într-adevăr acțiunile celor două ziare au fost cumpărate de liberali, și în acest caz să se cerceteze *cu ce bani au fost plătite*. Cu ce bani? Cu ai contribuabililor, bineînțeles!

Cei doi moralizatori ai Țării, Regele și Goga continuă să recruteze, direct sau prin agenții lor, lichelele și oamenii slabi de înger, din toate partidele. În această vânătoare după oameni, fiecare zi aduce surpriza ei. Cea de azi ne-o oferă Nicu Ottescu. Înscris în Partidul Național-Țărănesc, acum câteva săptămâni — publică în ziarele de azi-dimineață o scrisoare adresată lui Mihalăche, prin care-i aduce la cunoștiță că *dinasticismul său îl silește să pășească alături de Armand Călinescu...* A doua felonie într-un an — e cam mult! De notat că s-a înscris în Partidul Național-Țărănesc în ajunul scontatei veniri la putere! Să mă fi înșelat eu asupra lui atât de greu — sau să nu mai fie în toate mințile sale?

A trecut cu Armand Călinescu la Goga și dl Aurel Popescu¹, omul lui Madgearu!

Se vorbește asemenea de trecerea lui D.R. Ioanițescu și de a lui Ionel Lupescu, oricare ar fi atitudinea lui Vaida și a vaidiștilor, care continuă să negocieze cu Partidul Național-Țărănesc.

Gheorghe Brătianu a fost azi-dimineață la mine și am stat lung de vorbă cu dânsul. Am fost de acord împreună că a întreține un partid pentru a băga din când în când în Cameră între 5 și 15 deputați, nu era o afacere. În circumstanțele de azi, și partidul lui și al meu sunt instituții de gestiune ale unei loterii în care câștigă periodic câte un loz de deputat. Pe Rege ca factor constituțional rațional nu se mai poate conta. Doctrina nu mai interesează pe nimeni. Patimele singure mișcă oamenii. Carența Regelui în care atâția și-au pus încrederea determină o revizuire a tuturor „pozițiilor” politice și sociale. Gheorghe Brătianu e hotărât să facă ce va putea pentru reintegrarea sa în Partidul Liberal, convins că numai prin *mase mari*, duse cu dibăoie s-ar mai putea pune o stavilă nebuniilor de Sus. M-a întrebat dacă nu mi-ar conveni și mie să mă alătur Partidului Liberal, căruia am putea da „o față nouă”. Am răspuns lui Brătianu că mă voi mai gândi, dar că în tot cazul nu zic *nu*, pentru moment. Și e de gândit...

O informație publicată în toate ziarele de azi, anunță că „forțele legionare” nu vor participa la viitoarele alegeri. Se confirmă astfel zvonul de acum câteva zile. Rămâne de văzut dacă Garda de Fier va mai da concursul său Partidului Național-Țărănesc (mai exact lui Maniu), după înscrierea lui Titulescu.

Ghelmegeanu a luat astăzi contact cu Iunian în vederea reînțoarcerii sale în partid. Nu va fi ușor. E interesant însă de notat că feloniile Regelui pe toate terenurile determină un curent de concentrare a tuturor grupărilor politice. Fiecare caută să se apere și „l'union fait la force!”

Diferitele grupări care s-au asociat în actualul Guvern de vicieim au ajuns deja, după câteva zile, la cușite. Între goghiști, armandiști și cuziști a izbucnit războiul celor trei roze. Fiecare grupare și-a închiriat câte o odaie la un hotel; în fiecare din ele se fumează, se sorb păhăruțe și se șuetează toată noaptea. Ziua se înjură și se bat „pretenii” pe unde

¹ Înruțit cu Rudăreanu, sau cu Buchman, prin femei.

pot. La Ministerul Muncii s-au înjurat cei doi miniștri. Dr Banu și George Cuza, au declarat ritos partizanilor: „Ne-a băgat Regele în Guvern, 4 lichele dar veți vedea dvs ce vom face cu ei *după alegeri!*“

Acest „după alegeri“ e și formula lui Goga, cu care bietul Prim, zăpăcit și uluit, caută să împace toate verzele cu toate caprele din Guvernul său. La Craiova n-au așteptat însă alegerile ca să se răfuiască. Acolo „situația“ a fost dată lui Potârcă care a numit prefect pe frate-său Eugeniu, un caraghios ce nu se ridicase decât până la primăria Plenitei, cu toată protecția fratelui Vergică. Vineri seara, întorcându-se Puiu Pleșa la Craiova, l-a întâmpinat la gară tot partidul, vreo 1 000 de oameni, și cu toții au plecat urlând spre Prefectură unde au huiduit pe prefect și s-au văicărit de exoflisirea lor de la masa în fine pusă. Oamenii care făcuseră atâtea „sacrificii“, erau indignați de nesocotirea drepturilor lor. Un apelpisit, doctorul Albu a început să înjure pe Virgil Potârcă, „acest tank al lichelismului“ (!) și să ceară capul lui. Neavându-l la îndemână, manifestații au pornit-o pe Calea Unirii și au spart geamurile câtorva prăvălii ovreiești, între altele pe ale lui Mendel, cel mai cumsecade negustor din Craiova (giuvaergiu). Scene de felul acesta s-au petrecut și în alte orașe...

Azi, înainte de amiază a avut loc întrunirea comitetului lui Vaida. Fratele Alexandru foarte abătut a povestit pentru ce a făcut pactul cu Tătărescu, aruncând vina asupra Regelui care l-a silit să-l facă. A declarat apoi că cu național-țărăniștii nu se împacă, cât timp va fi Maniu în fruntea lor, deși un personaj foarte apropiat de domnul prezident a venit la dânsul cu ramura de măslin. Față de Guvernul Goga, ca să menajeze „susceptibilitățile“ partizanilor gata „să treacă“¹, Vaida a propus o *expectativă binevoitoare*. Vaidistul care mi-a raportat aceste lucruri, mi-a adăugat însă, *că niciodată Vaida personal nu se va înțelege cu Goga*. „Il né faut jurer de rien“.

Rădian a venit să-mi povestească că a asistat fără să vrea la un ade-vărat teatru. S-a dus să dejuneze la restaurantul „Modern“ și acolo a dat peste toți vaidiștii care se adunaseră la masa mare, după comitet. Vaida nu era prezent. Partizanii au început să se certe între ei, și apoi să discute cu vecinii de pe la mese (!) reproșându-și unii altora greșelile comise. La sfârșitul mesei a luat cuvântul Ioanițescu și s-a dat la atacuri violente împotriva șefului, care n-a ținut seamă de părerile lui, și a fă-

¹ Ioanițescu cu ai lui — Lupescu etc.

cut cartelul cu liberalii *ca să pricopsească pe câțiva* (aluzie la Tilea și la Costică Angelescu). S-a născut o mare confuzie, vorbeau mai mulți deodată, unii țineau isonul lui Ioanițescu, alții îl injurau! Un ofițer, la o masă lângă Radian, a strigat în gura mare: „E o rușine! Bietul bătrân (era vorba de Vaida), să-l terfelească așa o lichea!“ Și dama, la masă cu ofițerul, era indignată și cât pe aci să sară! De la mai multe mese s-a auzit cuvântul „rușine“! Această spălare de rușe murdare în public, a degustat pe toți cei de față...

După ce a vorbit, Ioanițescu s-a sculat și a plecat cu prietenii săi prin ieșirea care dă pe curte. În acel moment precis a intrat în restaurant, pe altă ușă, Vaida care fusese probabil chemat de credincioșii lui. Pus la curent despre cele întâmplate, s-a luat cu Tilea după Ioanițescu, pe care l-a ajuns în curte. Acolo, ce îi va fi spus Vaida lui Ioanițescu nu știu, dar faptul este că s-a înapoiat cu dânsul și cu prietenii lui în sală, și ședința a mai continuat, fără ceartă și fără discursuri. A fost însă mai mult o salvare a aparențelor, căci vaidiștii cu care a vorbit Radian i-au spus că Ioanițescu e ca și trecut la Goga și că va fi numit ministru al Agriculturii...

Din toate părțile îmi vin știri că „prietenul“ meu C. Radovici a trecut la Guvern. Dacă l-ar imita toți! Aș scăpa de această ghiulea a partidului pe care o duc de picior de 5 ani fără nici un folos, decât pentru câțiva caraghioși care au abuzat de mine...

Pentru mâine dimineață mi-am convocat Delegația Permanentă, să mă răfuiesc cu toți.

Contradicții:

Azi-dimineață Blumenfeld a venit să-mi spună că Tătărescu, cu care vorbea, a fost foarte mirat de încântarea pe care Regele a manifestat-o față de noul său Guvern cu prilejul dejunului oferit joia trecută fostului său prim sfetnic¹. A fost aproape ofensatoare pentru predecesor, căldura cu care a vorbit despre succesori...

Și iată pe Șoneriu care vine să-mi spună din partea lui Malaxa, că „Sus“ e deprimare mare, că situația Guvernului e foarte compromisă și că să fiu gata pentru orice eventualitate(!!).

Încurcă-i Doamne pe toți, căci numai așa vom ieși poate din încurcătură!

¹ Această informație mi-a fost confirmată și prin cineva care venise direct de la Franzosvici.

4 ianuarie. Zelea Codreanu, care se află la Predeal a trimis o drastică dezmințire ziarelor care au publicat ieri informația „oficială” că Garda de Fier nu se va prezenta în alegerile viitoare. În același timp Căpitanul a dispus darea în judecată a acestor ziare.

Aflu că Regina Marioara, care a sosit alaltăieri-seară de la Belgrad sub pretext să facă o vizită mună-sii (a cărei stare s-ar fi înrăutățit din nou), a fost în realitate însărcinată cu o misiune importantă. Așa se explică că a și plecat azi-dimineață. Regina Marioara a venit trimisă de Prințul Regent Paul cu o scrisoare pe care acesta a primit-o de la Londra și în care se arată¹ că „tot ajutorul și favorurile cu care Anglia și Franța au copleșit România în ultimii ani nu puteau fi plătite și răsplătite decât prin fidelitatea ei față de linia politică urmărită de cele două mari democrații occidentale. Prin instaurarea noului său Guvern, antisemit și simpatizant cu metodele și cu directivele scumpe Berlinului și Romei, România s-a îndepărtat însă de la această linie. Regele Carol să nu fie deci mirat dacă și atitudinea Angliei — și probabil și a Franței — nu vor mai fi aceleași ca în trecut și dacă România va avea consecințe grele de tras, în cel mai apropiat viitor”.

Această scrisoare, pe lângă care au mai sosit și știri foarte supărătoare asupra atitudinii presei engleze față de noi², a deprimat mult pe Rege și a determinat o adevărată alarmă la Palat. Ziare serioase din Londra compară gestul Regelui făcând apel la Goga cu al lui Hindenburg, chemând pe Papen ca să evite pe Hitler. În curând, pretind ele, va fi și Regele Carol prizonierul extremiștilor din dreapta. Sunț ziare — tot atât de bine informate — care compară Ministerul Goga din România cu Ministerul Primo de Rivera din Spania. Bieții englezi ne judecă după criteriile occidentale și cred în pericol acolo unde nu e decât păcătoșenie!

Oricum, presiunea externă începe să se simtă deja, și avertismentul pe care mi l-a trimis aseară Malaxa prin Șonieriu se baza pe informațiile mai sus notate. Guvernul a fost ieri la două degete de a fi „concediat”, și starea lui continuă să fie precară. Ca să-și prelungească viața, Goga a turnat imediat o nouă vadră de apă în paharul său de vin. Ordine se-

¹ Raporturile de intimitate dintre Familia Regală engleză și Prințul Paul sunt cunoscute.

² Ziarelor românești le este îngăduit să publice numai extrasele din cele câteva ziare franceze și engleze secundare — și plătite — mai mult sau mai puțin rezervate în judecata lor despre „lovitura de Stat din București” — și bineînțeles să reproducă coloane întregi din gazetele italiene și germane, toate elogioase pentru noul nostru Guvern.

vere au fost date ca așa-zișii lăncieri, sau cămăși albastre să se potolească¹; informații au fost date prin presă că nici o măsură vexatorie pentru ovrei și pentru străini nu se va lua decât pe bază de lege votată de viitoarea Cameră (!!!). Nu se vor mai numi comisari ai Guvernului decât pe lângă instituțiile și societățile care nu sunt în regulă cu *legea actuală* privitoare la munca națională. Pe de altă parte un comunicat oficial ne aduce la cunoștință că n-a fost niciodată vorba de o *anchetă* la Primăriile Capitalei ci numai de *verificări* menite să îngrădească unele cheltuieli exagerate ale acestor administrații!! În realitate, fuseseră ordonate anchete în toată regula, în vederea găsirii unor motive legale de dizolvare — dar probabil că Regele nu mai dă Guvernului dizolvarea Primăriilor din București...

Pe când Goga toarnă astfel apă în vin, bețivul de Gheorghe Cuza — care la Ministerul Muncii nu vrea să știe de nimeni, „îi trage cu ciocanul“! „A ordonat“ (!!) astfel ca nici un evreu să nu mai aibă servitori creștini (măsură rasistă copiată din Germania)! Ce e mai nostim, e că cei dintâi care protestează sunt servitorii! Prin faptul că e copiată din Germania, măsura va face peste graniță mult mai multă vâlvă decât merita!

Deși liberalii au cerut reparația *Adevărului* și *Dimineții*, deși Goga îmi spusese că dacă liberalii o vor cere — o va acorda-o — cele două ziare n-au reapărut. S-a opus Cuza (A.C.) sub amenințarea că va vorbi, el, presei. Ca să tacă, Goga a amânat cu opt zile rezolvarea chestiunii. E însă probabil că liberalii nu se vor lăsa, și că până în cele din urmă ziarele oropsite vor reapare.

Musiu Șmil Honigmann, zis Fagure, zis Rabin-rahata Fagore se află la Paris și excită toate redacțiile locale împotriva Guvernului Goga. Ziarele noastre guvernamentale îi făgăduiesc o sfântă de bătaie la înapoierea lui în țară. Mi-ar face plăcere, numai să se țină de cuvânt.

Citta Davila și-a dat demisia din postul de ministru la Washington, pe ziua de 31 decembrie 1937. Se vede că s-a umplut (juca la bursă și

¹ Ieri s-au dus la Camera de Muncă și au dat cu forța afară comisiile existente, obligând cu bătaia pe membrii lor să demisioneze; azi s-au adunat în culoarea de Negru și cu C.C. Brăescu în cap erau gata să meargă la Ioanițescu (concurrent al Brăeskului la Primăria Capitalei) să-i devasteze casa — când a sosit Pariziama cu ordinul de împrăștiere semnat de Goga. Și lăncierii postați de sentinela la ușile fiecărui ministru, au fost ridicăți. Și numirea nebunului de Robu ca comandant al tuturor lăncierilor a fost contramandată.

câștiga) și că i-a revenit pofta să facă politică proastă în România. Păcat de el; era mai la locul lui în străinătate.

Deoarece Vaida a declarat ieri că Maniu i-a trimis pe cineva cu o scrisoare cerându-i o întâlnire — domnul prezident dă azi o dezmințire categorică. N-a făcut nici un demers pe lângă Vaida și nici n-a autorizat pe cineva să facă vreunul. Încă un „mare“ incident politic lămurit!

Mi se afirmă din comunitatea evreiască că Vasile Rădulescu a primit bani mulți (se vorbește de mai multe sute de mii de lei) ca să combată pe Goga la Mehedinți. Iată-l acum instalat lângă Goga în Minister! Moravurile timpului!

Bursa e în continuă scădere. În bursa neagră, devizele în continuă urcătoare; francul francez a ajuns la 12 lei 1/2! La CEC (Casa de Economii), oamenii fac coadă ca să retragă banii. Trăiască Regele și Guvernul Goga! Nu e nimic, vor trece și astea!

D. Mișescu a publicat în fine și depeșele schimbate cu d.d. Eden și Yvon Delbos. Deși telegramele sale sunt foarte călduroase, răspunsul lui Eden e foarte sec și numai de oăteva rânduri, fără nici o cordialitate. Mulțumește „de aducerea la cunoștință“ și „speră“ într-o colaborare pentru pace. În directă legătură cu cele conținute în scrisoarea adusă de Regina Marioara. Răspunsul lui Delbos e ceva mai cordial, fără să fie călduros, și plin de subînțelesuri.

Radio de la Budapesta a difuzat ieri asupra Ardealului, pe ungurește, toate înjurăturile tipărite la adresa noastră în Paris și în Londra, la care a mai adus un supliment de înjurături maghiare.

Victor Antonescu, ale cărui legături în Paris sunt serioase, a spus lui Blumenfeld că niciodată România n-a avut o asemenea presă în Franța, nici chiar în vremurile cele mai grele ale neutralității.

Citesc în gazete că Regele a fost la vânătoare la Scroviște, alaltăieri. A plecat dimineața și s-a înapoiat seara, cu trenul, prin gara Mogoșoaia. N-aș fi relevat această știre, dacă n-aș fi citit mai departe, că atât la plecarea cât și la înapoiere s-au aflat pe peronul gării, pe lângă toate „șarjele“ Palatului, primul ministru, miniștrii de Interne și de Comunicații, ministrul Armatei, prefectul Poliției, procurorii generali, comandantul Corpului de Armată, etc. Citeam, și-mi părea că visez. Îmi rea-

minteam plecările și sosirile Împăratului Austriei, Regelui Italiei, Împăratului Rusiei — și simplitatea lor. Să fie numai platinidine din partea slugilor? Nu. Căci aceste corvezi — o știu din experiență — sunt totdeauna *comandate*. Cred mai mult că Regele a înnebunit de-a binelea, și că se crede Irod, din Vicleim!

În *Monitorul Oficial* nr. 259 din 21 decembrie 1937, pag. 9612, citesc următorul rezumat de decret:

„Prin Decretul Regal nr. 4093 din 8 decembrie 1937, se aprobă conferirea Medaliei „Virtutea Militară“ de pace cl. II-a, fruntașului Coldea Gavril, pentru pilda strălucitoare de credință ostășească și devotamentul neclintit dovedit în timpul executării serviciului încredințat“.

Nici o altă specificare, nici o altă motivare. Acum iată ce mi s-a raportat de la *Ministerul Armatei*, cu privire la această decorare. Cu câteva zile înainte de data acestui decret, 4 vlăjgani s-au introdus prin dosul Palatului la intrarea casei în care locuiește Regele, s-au repezit asupra celor două sentinele și asupra sergentului ce veghea, i-au ucis, s-au îmbrăcat în mantalele lor și au așteptat să iasă d-na Lupescu — ce se afla la Rege — ca să o impuște. S-a întâmplat însă că fruntașul Coldea să nu fie ucis, și, deși grav rănit a putut să se târască în întuneric și să dea alarma. Cei 4 vlăjgani au fost împrejuțați și arestați. *Erau 4 membri ai Gărzii de Fier*. Ce s-a făcut cu ei nu se știe, căci afacerea a fost înăbușită. Dacă această povestire corespunde adevărului, avem un punct de plecare și o explicație pentru toate năzbâțiile Regelui din ultima vreme.

Azi-dimineață la ora 11 am avut ședința Delegației Permanente a Partidului Agrar.

Am făcut o scurtă expunere a evenimentelor desfășurate de la noiembrie și care au tulburat adânc opinia publică și au frământat și frământă încă toate grupările politice.

După neașteptata reîncredințare a puterii lui Tătărescu, a venit neașteptata înfrângere a Guvernului în alegeri și în fine și mai neașteptata formare a Guvernului Goga. Fără a mai vorbi de succesul Gărzii de Fier, care a încurcat și el spiritele. Am arătat că Guvernul Goga era o mare greșeală:

1. — fiindcă a guverna nu înseamnă numai a prevedea, dar și a împăca și a liniști — nu a învrăjbi și a provoca;
2. — fiindcă se prezenta ca „Guvern de autoritate“ numai împotriva adversarilor — iar față de partizanii săi ca Guvern de gașcă, de câr-

dăşie, de abuz şi de demagogie, compromiţând astfel şi ultima formulă rămasă la dispoziţia Regelui;

3. — fiindcă prin compoziţia lui (adunătură de incompetenţe şi de escroci) nu putea inspira încredere înăuntru, iar prin politica conducătorilor săi nu putea inspira încredere în afară.

Faţă de acest nou Guvern, oricât de precar ar fi el, am ținut să lămuresc atitudinea mea şi a partidului meu. Atitudinea mea, am cerut voie să o hotărâsc eu singur — pe a partidului rămânând să o hotărască membrii lui.

Întrucât mă priveşte am declarat că voi rămâne *neclintit* pe următoarele trei puncte:

1. — Primaţul intereselor agrare;
2. — Monarhism şi dinasticism *fără nici un echivoc*;
3. — Neceşitatea unui Guvern totalitar de ordine, de autoritate, de asanare — în afară de orice consideraţie de partid sau de demagogie. În ce priveşte partidul, am căutat să explic că avea de ales între trei căi:

1. — Să continue a fi mai departe un partid mort electoraliceşte; păstrătorul unui doctrine preţioase dar inactuale, în aşteptarea unor zile mai bune. Soluţie care cere multă răbdare, multă tenacitate, mult spirit de sacrificiu;

2. — Să se încadreze într-un curent mai viu, înrudit ideologic, fără să renunţe la fondul doctrinei ci numai la aplicările ei imediate;

3. — Să înceteze orice activitate politică şi să procedă la lichidarea organizaţiilor sale, lăsând fiecăruia o complectă libertate de acţiune.

Am schiţat în câteva cuvinte avantajele şi dezavantajele fiecărei soluţii şi am încheiat cerând tuturor celor prezenţi să mediteze bine asupra fiecăreia. În politică soluţiile nu trebuie luate în pripă. Desigur, trebuie să cădem de acord asupra formulei de adoptat, înainte de alegei. „Imi voi permite să vă convoc din nou după câteva săptămâni, şi vom lua atunci o hotărâre definitivă. Până atunci gândiţi-vă; mă voi gândi şi eu!“

Dau aci un foarte palid rezumat al cuvântării mele, care a plăcut şi a fost viu aplaudată — şi adaug că propunerea mea de liniştită amânare a fost primită în unanimitate.

N-am avut decât o singură defectiune, a lui C. Radovici, care a trecut la Goga. Cea mai puţin aşteptată — dar şi cea mai plăcută. Încolo nici una. Chiar Tătaru, a cărui inerţie în alegeri a fost atât de supărătoare, mi-a dat o telegramă foarte călduroasă de necondiţionată adeziune.

După Comitet am luat cu toți masa la Cina. Cordialitate deplină. Sunt mulți leneși, dar sunt băieți buni.

Tot azi are loc și întrunirea Comitetului Executiv al național-țărăniștilor. La ei e vorbărie multă. A început de dimineață și mai ține și după amiază. Nu voi ști decât mâine ce au hotărât. Se pare însă că Maniu va fi atacat de reprezentanții grupului Costăchescu—Ghelmegeanu—Măcărescu, care îi vor cere fie să-și schimbe politica față de Rege, fie să cedeze președinția altuia. În nici un caz însă cei nemulțumiți nu vor trece cu Armand Călinescu la Goga, ci se vor solidariza cu Mihailache. Cu alte cuvinte, în Partidul Național-Țărănesc vor reîncepe luptele vechi. O dovadă mai mult că nimio nu se schimbă pe pământ.

Blumenfeld, care știe toate mi-a anunțat vizita „proximă” a d-lui Guță Tătărescu „care vrea să se înțeleagă cu mine”!

5 ianuarie. Se vede că Goga a reîncălecat pe cal peste noapte, căci azi-dimineață a apărut decretul de dizolvare a tuturor consiliilor comunale, rurale și urbane, inclusiv Bucureștii. Toate plătitudinile lui Donescu față de Rege, timp de 4 ani de zile au fost inutile. L-a lăsat să cadă ca o baligă. O lecție pentru toți „boii”.

Motivarea decretului e pur și simplu copilărească. Mă întreb de ce se mai pun în legi termene și cuvinte ca cele de „autonomie comunală”. Cu toată stabilitatea legal prevăzută, fiecare Guvern dizolvă consiliile ca să le refacă pe placul lui. Imoralitatea administrativă se adaugă astfel la toate imoralitățile ce necinstesc viața noastră publică și privată.

Voievodul Mihai a plecat aseară la Atena, prin Constanța-Constanținopol, pentru a asista la căsătoria unchiului său Paul cu fiica „unserer Victoria-Luise”, ducesă de Braunschweig. Va avea ce povesti, de la București. Și din călătorie, căci Marea Neagră pare furioasă.

Prefectura Poliției a fost ridicată la rangul de Subsecretariat ca să se facă din Gavrilă o jumătate de ministru. În materie de lichelism, Goga pare că poate să dea puncte lui Tătărescu.

Alarma pe care am notat-o, produsă de reaua primire făcută Guvernelui Goga în Occident, a împins pe primul ministru și pe ministrul de

Externe să facă „declarații“ categorice de supunere „politicii noastre tradiționale“.

Goga a dat un interviu prin agenția Havas, ca să afirme că guvernarea sa va fi *strict constituțională* și că nu poate prin urmare fi vorba de o îndrumare a Statului român pe căile croite de Hitler sau de Mussolini. (Aceasta e sigur! Trebuie să fie cineva francez corcit cu jidan ca să creadă pe Goga și consorții capabili de a determina o revoluție socială! Șmecherii fac afaceri, nu revoluții!). În continuare dl prim-ministru a făcut teorie asupra aplicării principiilor naționaliste în România, aplicare ce nu trebuie judecată după criteriile occidentale (cred și eu!). În ce privește politica externă — și pentru această spovedanie a fost dat tot interviul — amicul Goga a mărturisit că Guvernul său se încadrează în politica tradițională a României, că va respecta și cultiva alianțele existente. Mărturisirea a fost ce e drept făcută fără exagerările obișnuite de ordin sentimental, și fără platitudine. Intervievatul a îndrăznit chiar a vorbi de „amiciții largite“, fără să precizeze în ce direcție.

Agenția Havas care se mulțumește și cu puțin declara că acest interviu a făcut o excelentă impresie în Franța. De văzut...

Cam în același sens, dar cu mai multă căldură pentru alianțele existente, a vorbit dl ministru de Externe Micescu, reprezentanților presei străine. D-sa a insistat asupra unui punct special: anume *că nu trebuia confundată politica externă cu cea internă*. Talleyrand nou născut, d-sa s-a desolidarizat de colegii săi și a afirmat că principiul hotărâtor al politicii noastre externe era *continuitatea*. Încă un om al Regelui.

Dl Micescu ne dă depeșele primite de la colegii săi, una câte una, ca hăpurile. Azi ne-a dat textul celei primite de la Ciano. În fine, un ton călduros și plin de încredere! Așteptăm pe a neamțului.

Cu prilejul căsătoriei civile a fiicei mele¹, celebrată astăzi, a venit și Goga să semneze ca martor și apoi ne-am dus să dejunăm la Condiescu.

Multă politică n-am făcut, nu era momentul, totuși Goga mi-a spus câteva lucruri interesante.

Alegerile vor fi târziu, cel mai devreme în aprilie, mi-a confirmat-o din nou. Afacerea cu *Adevărul* și *Dimineața* se complică. Liberalii nu numai că nu vor să mărturisească că ziarele sunt ale lor, dar *Viitorul* a

¹ A doua căsătorie a fiicei mele, cu Matei Condiescu fiul.

publicat chiar o notă prin care dezmințea categoric faptul. Goga vrea să-i aducă să mărturisească ca să le ceară apoi seamă de proveniența banilor. Nu e de nasul domnului care a plecat în 1927 cu 13 milioane de la Ministerul de Interne... Va sfârși prin a pune botul pe labe. În legătură cu Regele mi-a povestit una bună care dovedește desigur că orice sentiment de cinste n-a dispărut din sufletul iubitului nostru Suveran, dar subliniază totdeodată și atmosfera de corupție și de imoralitate ce domnește în jurul Majestății Sale. Majestatea Sa a însărcinat într-adevăr pe Goga să ceară tuturor miniștrilor să ia imediate sancțiuni împotriva oricui va invoca numele doamnei Lupescu în prezentarea sau susținerea unei afaceri. „Pricepi — a adăugat Goga — efectul pe care l-a făcut o asemenea declarație în fața a peste 20 de persoane!” Unde am ajuns, și de ce ne bucurăm!

Fanteziile Majestății Sale:

De sărbători, s-au ridicat de la Banca de Credit 350 milioane, de la CEC peste 1 miliard și cam tot atât de la Românească! N-au ridicat banii numai ovreii; au ridicat și creștinii — a fost un început de panică. Pentru moment retragerile s-au mai calmat. Kaufmann, care era în concediu la Viena a fost rechemat de urgență și s-a înapoiat ieri-seară la București.

În întrunirea Comitetului Executiv național-țărănesc de ieri nu s-a mai produs nici o ruptură și Maniu a rămas președinte aclamat al partidului. Maniu a făcut un discurs prin care s-a declarat monarhic, dinastic și carlist (cu toate rezervele iezuite pe care și le poate oricine închipui) — și Ghelmegeanu & consorții n-au mai dat atacul plănuț, mulțumindu-se să ia act de declarațiile d-lui prezident. Dl prezident nu și-a schimbat însă nimic din atitudinea d-sale, căci a declarat că *totdeauna a fost* monarhic, dinastic și carlist — și că respectuoasele observații pe care le-a făcut, nu le-a făcut decât în interesul Regelui și pe un ton cu totul cuviincios. Mult mai cuviincios în tot cazul ca al liberalilor, în 1930, și mai încoace.

Și Gheorghe Brătianu și-a întrunit ieri prietenii. A vorbit cu reticență despre viitoarea întregire a Partidului Liberal, declarând că dacă se va face va fi bine căci s-ar întări unul din partidele pe care Coroana se sprijină — iar dacă nu se va face nu va fi rău nici atunci, căci gruparea sa ar rămâne ca o rezervă pentru momentul când „forțele tineretului”

(aluzie la Garda de Fier) vor birui. Optimismul e un excelent lucru, mai ales în politică.

6 ianuarie. Ieri-seară s-au răspândit vești alarmante despre călătoria Voievodului Mihai, plecat spre Atena cu crucișătorul „Regina Maria”. Marea Neagră e atât de dezlănțuită, furtuna suflă atât de tare încât crucișătorul abia putea să lupte cu valurile. Aseară la masă la Negroponte, Collas¹ a fost chemat de mai multe ori la telefon, și pus în curent cu starea lucrurilor. Prin radiotelegrafie Regele a fost încontinuu în legătură cu vasul. Șase ore după plecarea lui din Constanța, crucișătorul se afla abia la 30 kilometri de capul Caliacra. În acel moment înainta cu 1 milă pe oră! Ordine au fost date comandantului să se înapoieze imediat la Constanța, de unde Voievodul va fi expedit la Atena cu trenul, prin Belgrad. Pe o asemenea furtună nu trebuia să plece. La un moment dat, orice știre de pe vas a încetat, se vede că se stricase T.F.F. Înapoierea la Constanța nu va fi ușoară. Valurile au fost atât de puternice, încât, după ultimele știri primite au smuls ambarcațiunile de salvare ancorate pe punte.

Iarnă grea. Nu numai pe Marea Neagră și în România (la noi zăpadă de 0,30–0,40 pretutindeni și temperatură sub 10 grade) dar pretutindeni. La Budapesta sunt 22 grade sub zero. În Prusia Orientală — 25. Într-o frică că voi găsi săptămâna viitoare zăpadă și la Paris.

Apa în vin:

Ieri-seară Consiliu de Miniștri, fără Cuza tatăl și fiul, împotmoliți la Iași, — prezidat de Goga.

S-a luat în cercetare chestiunea retragerii brevetelor cărciumarilor evrei, s-a insistat asupra laturii sanitare a problemei, și s-a numit o comisie compusă din 4 miniștri (sanitarul, finanțul, internul și industrialul), ca să studieze cele mai bune soluții.

S-a discutat asupra revizuirii situației evreilor imigrați în timpul războiului și după război, fără autorizare — și s-a numit altă comisie de miniștri, ca să studieze chestiunea.

S-a abordat în fine problema reducerii prețului bumbacului, petrolului și sării — și s-a numit a treia comisie de studiu! Cine a inventat sufragiul universal, și alegerile în general, a fost un porc — dar cine a inventat „comisiunile“ a fost un om de geniu!

¹ Ministrul Greciei.

Nea Istrate („trei boboci de rață, frate“!) a mai tras un interviu în *Le Temps*, în care o scaldă cum poate între alianțele tradiționale și prietenii „cât mai numeroase“. Săptămâna viitoare dl Micescu-Metternich va oferi o vânătoare corpului diplomatic în Banat, iar de acolo va pleca la Geneva (sesiunea S.D.N.) prin Praga și Belgrad unde va face vizite prealabile domnilor Beneș, Krofta și Stoiadinovici.

Pe ziua de azi, ministrul de Externe publică depeșele schimbate între d.d. Istrate și Neurath (Berlin). Cordialitate și nădejde de mai bine.

Încurcăturile Guvernului — și ale Regelui — cresc pe fiecare zi. Azi după amiază am aflat de la Jean Paul-Boncour că miniștrii Franței și Angliei au făcut demersuri foarte serioase, în baza instrucțiunilor primite de la Paris și de la Londra. „Ils ont parlé très fort“ a fost expresia întrebuițată de diplomatul francez. Mai ales sir Reginald Hoare a vorbit de sus de tot. A întrebat pe ministrul nostru de Externe *dacă are cunoștință de anumite tratate prin care s-a constituit România Mare și de clauzele lor*. Ceea ce a scos din sărite Guvernul englez este ultima știre primită, că Guvernul român pregătește formele pentru a recunoaște anexarea Etiopiei de către Italia¹. Sir Reginald a amintit lui Sir Istrati că în Anglia nu există numai un curent puternic împotriva acestei recunoașteri dar și unul în favoarea *revizionismului*. Dacă Guvernul român nu mai vrea să țină seamă de primul curent, nici Guvernul englez *nu se va mai putea opune la progresele celui de al doilea*.

Thierry, Hoare, Boncour sunt furioși. Boncour a mai povestit că ar fi prins azi-dimineață la Radio din Moscova (difuziune pe franceză) o declarație foarte importantă. Anume declarația că dacă România continuă pe calea pe care a apucat-o, negocierile pendinte cu Sovietele, referitoare la chestiunile teritoriale, vor fi rupte. Comunicarea mai adăuga, că Rusia Sovietică nu are diferende teritoriale pe granița de Vest, decât cu o singură țară, cu România.

Delmas, atașaul militar francez, ar fi declarat și el că situația sa ca militar a devenit foarte delicată: *bazat pe cuvântul Regelui*, a obținut acum în urmă să se expedieze din Franța 200 tunuri și 200 avioane (?) comandate de noi (o fi 200 în tot?). Delmas se vede descoperit față de Statul Major francez și a fost silit să trimită un nou raport prin care mărturisește *că a fost înșelat de Rege*.

¹ Aluzie la numirea probabilă a lui D. Burilleanu la Roma și la acreditarea lui pe lângă Regele Italiei și Împărat al Etiopiei.

Sir Reginald Hoare a trimis un lung raport la Londra, cu cele mai pesimiste informații, iar Thierry a raportat „că de acum înainte se așteaptă la orice în România“.

Buda, atașatul militar cehoslovac a confirmat unui prieten comun că toate comenzile noastre în Cehoslovacia au fost sistate, și că doi directori de la Skoda sosesc luni în București ca să informeze Guvernul nostru că anumite deteriorări supravenite în fabrică silesc direcția ei să suspende pentru trei luni efectuarea comenzilor noastre.

Teama unei schimbări de orientare în politica noastră ne-a ridicat pe toți aliații (afară de sârbi „dubioși“ ca și noi!) împotriva — iar ovreimea a făcut restul. Presa franceză continuă să fie cât se poate de ostilă, nu numai față de Guvernul Goga, dar și față de țară. Famosul Pertinax scrie „că s-a sfârșit cu încrederea în România“ iar *Echo de Paris* publică portretul Regelui Carol cu mențiunea: „Cel din urmă trădător!“ Presa engleză e mai rezervată ca formă, dar tot atât de dură ca fond.

Guvernul nostru e fiert. Regele pleacă mâine la vânătoare pe două zile, să se răcorească. Halal să-i fie!

Alec Rioșeanu a dejunat azi la noi. E umbra lui Antonescu (generalul) de care e nedespărțit, și vorbește cât îl ține gura. Doar că nu mi-a spus că generalul e înțeles cu Zelea Codreanu¹ și că în curând va fi el șeful Guvernului. Că umblă după așa ceva nu încapе în doială, și e foarte posibil, dacă Goga nu va putea rezista, să facă Regele apel la dânsul.

Antonescu vrea să numească pe colonelul Dobre subsecretar la Armament (locul lui Glatz), au anunțat-o toate ziarele. Rioșeanu îmi povestește că decretul a fost semnat alaltăieri, dar chiar în seara care a urmat, Regele a telefonat lui Antonescu cerându-i să nu-l publice. Generalul a întrebat a doua zi pentru ce, și Majestatea Sa i-a dat acest înspăimântător răspuns: „Se opune Malaxa!“ Colonelul Dobre trece drept un om foarte cinstit... Generalul Antonescu pretinde însă că tot va obține numirea. Să meargă Regele până a lașa și pe Malaxa? Vorba lui Thierry: „Ne putem aștepta la toate!“

7 ianuarie. Voievodul Mihai Naufragiatul a sfârșit prin a scăpa din valuri și a se înapoia ieri-dimineață la Constanța. A sosit tot ieri la amiază în București și a replecat la Atena cu trenul, prin Belgrad la orele

¹ Între altele: „Vrei să-ți arăt fotografia luată alaltăieri la Predeal, Antonescu de braț cu Codreanu?“. Și câte „fine“ subînțeleasuri!

2.20. Norocul nuntașilor, căci Collas a putut să-i încredințeze și 10 kilograme de icre pentru salățile de țări.

Guvernul face eforturi uriașe pentru liniștirea presei din Occident, din Paris mai cu seamă. Așa se aruncă pe fereastră banii noștri. *Le Temps* a publicat în fine o notiță din care reiese că înainte de a fi condamnat (a fost vorba de așa ceva? *Babemus reum confitentem*!), Guvernul Goga trebuie văzut la treabă. După cum se vede Tavi cheltuiește mult dar se mulțumește cu puțin.

Ne dă gata Italia. Crede că România și-a și schimbat politica. Oficiul *Giornale d'Italia*, vorbind de apropiata conferință de la Budapesta, a Statelor semnatare a Convenției de la Roma, deschide brațele și țării noastre și socotește că o eră nouă începe pentru Statele dunărene.

Și foaia d-lui Mussolini încheie: „Prin noua sa politică România s-a așezat în domeniul realităților“. Nu știu pe ce ne-am așezat, dar știu că ne înțeapă.

Pe piață îngrijorarea e tot mai mare, deși retragerile au mai diminuat, fără să înceteze. Teamă multor bănci e că firme importante evreiești să nu plătească la scadență preferând să-și păstreze banii, chiar cu riscul unei declarații în faliment. Am impresia că băncile merg prea departe în pesimismul lor, dar nu încapе în doială, că în lumea afacerilor tulburarea e mare.

Sadoveanu (Ion Marin), directorul general al Teatrelor m-a dus ieri la Operă la repetiția de ansamblu cu cântăreții nemți veniți să joace „*Meistersinger*“. Am asistat la două acte și am petrecut de minune. Au venit Wilh. Rode (Hans Sachs), Laholm (Walter von Stolzing), Ed. Kandler (Beckmesser) și d-na Stetzler (Eva) — toți de la Opera din Charlottenburg de la Berlin. Rode, care la Berlin cumulează îndeletnicirile de cântăreț, de director al teatrului și de regizor, e un minunat bariton cam obosit, dar cu toată oboseala lui cântă frumos. Kandler e unul din cei mai buni Beckmesser din câți am văzut. Tenorul Laholm are o voce clară și puternică. D-na Stetzler e o mătușică cam ofilită, cu totul nepotrivită pentru rolul Evei. Voce bună, dar mai puțin impresionantă ca a bărbaților.

Cei patru nemți cântă pe nemțește încadrați în trupa Operei noastre, care cântă pe românește. Orchestra noastră — sub direcția d-lui general

musikdirektor Rother, al cincilea oaspete venit de la Berlin. La început fusese vorba să vină toată trupa, cu orchestră și cu decoruri. S-a renunțat însă, din motive tehnice și n-au venit decât cei 4 cântăreți și dirijorul lor, să dea două reprezentații din „Meistersinger“. Nona Ottescu mi-a spus ieri, că un „Gartspiel“ mai complect nu e înlăturat, ci numai amânat, și că în primăvară trupa întreagă, cu orchestră și cu decoruri, se va muta de la Charlottenburg la București, să dea în serie *Tetralogia*. Serviciul propagandei germane a hotărât să facă orice sacrificiu ca să ne câștige sufletele. Cu atât mai bine pentru noi.

N-am asistat în viața mea la o repetiție. Cât am fost tânăr și mi-a plăcut teatru n-am avut prilej — iar când s-au ivit prilejurile, încetase pofta. Ceea ce mi-a părut mai ciudat e mentalitatea acestor oameni, toți convinși că lumea se învârtește în jurul lor, și că meseria și activitatea lor nu e numai ceva serios, dar singurul lucru serios pe acest pământ! Dialogurile în două limbi, Eva în galoși, Walter von Stolzing în „complet“ cafeniu și Hans Sachs în turist dau formidabilei creații wagneriene, un aspect neașteptat. Rother, șeful de orchestră, genial — impresionant. Singur el era în comuniune sufletească cu Wagner; în orchestră, oamenii mai pricepeau încă ce cântau — pe scenă se plimbau porcii. Am stat două acte, și am plecat, fiindcă mă plictiseau melomanii din jurul meu.

8, ianuarie. Azi-noapte au fost 25 grade de frig în București, și cu asta, lucru ciudat o ceață de tăiat cu cuțitul. Nu se vedea la 5 pași. Circulația foarte anevoioasă, la pas. Vâlcovul la gurile Dunării e amenințat să fie cōtropic de ape din cauza zăpoarelor de gheață formate, ce refulează apa peste maluri. Întreaga localitate a fost evacuată. Pe șoseaua Ploiești-Câmpina, automobilul colonelului Della Porta, atașatul militar italian, a alunecat, s-a izbit de o autocamionetă și a fost răsturnat în șant, sfărâmat. Della Porta s-a ales cu răni grave la cap și la membrele superioare, și a fost dus la spital. La Constanța, în fața portului, vasul turcesc „Yekta“ a fost lovit și culcat de vasul norvegian „Irania“, din cauza ceții și a vremii îngrozitoare.

N-am avut așa iarnă grea din 1929.

Guvernul Goga a mai recrutat câteva lichele, de data asta de la Vaida. Au „trecut“ D.R. Ioanițescu, I. Gr. Periețeanu, foști miniștri, I. Lupescu, Electorul de la Râmnicul Sărat, Marinescu, Electorul de la Brăila și alți câțiva seniori mai mărunți. Printr-o scrisoare adresată lui Vaida,

zișii domni „explică“ (vorba lui Niou Filipescu!) motivele ideologice (realizarea programului naționalist) care îi împinge spre sacul cu grăunțe. D. R. Ioanițescu a fost numit ministrul Agriculturii și a și depus jurământul ieri, înainte de plecarea Regelui la vânătoare, în Banat. Periețeanu și ceilalți nu și-au încasat încă prețul trădării, dar probabil că și condicuța lor e încălțată. Pe ce mâini a încăput biata țară: un Ioanițescu, ministru cu repetiție! Și mai vorbește tânărul nostru Suveran de moralizare și de progres!

Deoarece s-a răspândit zvonul că Victor Antonescu va merge la Geneva, după cererea Regelui, să „recomand“(!) și să sprijine pe Micescu, Blumenfeld-Scrutator s-a dus să-l întrebe și iată ce a aflat din gura lui Victoraș-Iepuraș: „Zvonul e cu totul neîntemeiat; atât ar mai lipsi să mă duc cu Istrate Micescu la Geneva, când știu ce știu. Regele nu mi-a cerut să merg la Geneva, mi-a cerut altceva, și probabil că știrea deformată a audienței mele a dat loc la zvonul despre care vorbești. Marșea trecută¹ m-am pomenit cu Urdăreanu la telefon înștiințându-mă că Regele mă aștepta în aceeași zi la ora 3 1/2. M-am dus întrebându-mă pentru ce mă va fi convocat. La Palat am găsit pe Goga și pe Micescu, și spre marea mea mirare am fost poftiți câteșitrei în cabinetul Regelui. Regele mi-a spus că avea mare încredere în mine și că mă ruga să pun în curent pe succesorul meu cu situația politică! Această dare de seamă a predecesorului, adresată succesorului în prezența Suveranului, era un obicei nou, pe care Regele voia să-l creeze — afirma el — în interesul continuității (!!!). M-am executat și am spus și eu cât am putut, în fața celor doi miniștri buclucași. Dacă Regele m-ar fi chemat singur în prealabil, i-aș fi spus mai multe, căci nimeni nu știe ca mine *tot ce se gândește și se pregătește* în momentul de față la Paris, la Londra și aiurea. Pot să-ți spun că *niciodată n-am stat așa de rău ca acum. Tot ce am câștigat de la război încoace a fost pierdut într-o zi*“.

Antonescu a mai spus lui Blumenfeld că foarte probabil chestiunea minorităților va fi pusă la ordinea zilei la Geneva, acum în ianuarie și că nu vom fi susținuți decât de Beck (Polonia), antipatizat de toată lumea la S.D.N. *Toate celelalte țări vor fi împotriva noastră.*

Antonescu mai crede a ști că Franța *nu va lucra cu Guvernul Goga.* Din audiența de marți a plecat cu impresia că Regele nu și-a deschis

¹ 4 ianuarie.

încă bine ochii asupra situației, care e din cele mai compromisă. Goga, în schimb i-a părut foarte îngrijorat de tot ce auzise. „Pe de altă parte mi s-a părut că Regele amână alegerile — a sfârșit fostul nostru Foreigner — în speranța că i se va oferi o formulă mai bună. Știe că trei alegeri pe rând nu pot fi încercate și *așteaptă ceva*, înainte de a convoca pentru a doua oară corpul electoral. Național-țărăniștii ar trebui să o termine odată cu nebuniile și cu neînțelegerile lor. La noi, înțelegerea cu George Brătianu a devenit imposibilă după ultimul său discurs. Ea nici nu va mai fi pusă luni¹ la ordinea zilei. Tătărescu a făcut prostii, trebuia să se retragă la noiembrie «en beauté» ca să nu cadă cu rușine după o lună. A făcut mari greșeli, dar tot dânsul va avea ultimul cuvânt în partid“.

Se zice că Goga a declarat lui Sola că România va recunoaște Imperiul Italian. Știrea a fost difuzată la Radio, de la Roma sau de la Milano, cu comentariul că nimic nu va mai putea opri România, după această hotărâre, să se alipească de axa Berlin-Roma.

Pe de altă parte se afirmă că Micescu ar fi declarat lui Thierry că România *nu* va recunoaște anexarea Etiopiei. Vom ști foarte curând de care parte atârnă adevărul.

Ca răspuns la intervențiile franceze și engleze, ministrul nostru de Externe ar mai fi declarat că România va respecta Tratatul minorităților, dar va aplica *ovreilor* art. 42(?) din Tratatul de la Berlin. Dl Micescu uită că tratatele postbelice din 1919–1920 au abrogat toate clauzele tratatelor antebelice în contradicție cu ele.

A.C. Cuza sosește astă-seară de la Berlin cu o falcă în cer și alta pe pământ ca să ceară socoteală lui Goga pentru ce s-a renunțat, sau s-a întârziat, cu măsurile relative la numirea comisarilor speciali pe lângă instituțiile cu capital străin și la interzicerea servitorilor creștini de a sluji pe evrei.

Armand Călinescu s-a încăierat la Ministerul de Interne cu dl subsecretar de Stat Tilică Ioanid — ba unii spun chiar că s-au bătut.

Bietul Goga, mă întreb cum are să o ducă cu toți nebunii lui!

Informatori siguri îmi aduc amănunte privitoare la consfătuirea intimă care a avut loc marța trecută, între fruntașii Partidului Național-

¹ Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Național Liberal.

Țărănesc, înainte de ședința Comitetului Executiv. Reprezentanții generației mai tinere, Ghelmegeanu, Ralea, Andrei, Gafencu, Georgescu (Tuleea) și Zane (trimisul special al lui Costăchescu împiedicat să vină) au luat de scurt pe cei din generația mai coaptă și au îndreptat un asupra rechizitoriu împotriva „direcțiunii” partidului în ultimii ani. Au învinuit pe toți șefii de până acum că n-au făcut decât să urmărească scopuri meschine personale și să se războiască cu patimă între ei, neglijând cu totul și interesele partidului și realizarea programului politic în jurul căruia s-a încheșat crezul țărănesc. Toți au declarat pe rând, că fără o radicală schimbare în metodele întrebuintate până acum, vor părăsi partidul. Ralea și Andrei (discipolii lui Stere!) au adăugat chiar că vor merge la Garda de Fier, a cărei ideologie — deosebită în metode — nu se deosebește prea mult de a țărănismului, în care dânsii cred! Ghelmegeanu, Gafencu, Zane au protestat în numele principiilor lor democratice împotriva acestei tendințe, așa încât nici printre răzvrățiți nu s-a putut păstra o unitate de vederi!

Declarațiile lui Maniu, în ședința subsequentă a Comitetului nu au mulțumit pe deplin pe cei care așteptau altceva, decât iezuiticele reticențe ale d-lui prezident. Se zice că o campanie foarte serioasă a început pentru reîntregirea partidului fără învinși și fără învingători. Adică nici șefia lui Vaida, nici a lui Maniu (un mod elegant de a debarca pe acesta din urmă). Atunci a lui Mihalache, din nou? Și mai puțin. Se vorbește de șefia lui... Gusti, omul Regelui și verișorul d-nei Lupescu, prin alianță!!! Apoi n-are dreptate Regele Carol să șoșotească pe toți oamenii politici români drept lichele?

Marina Română (ce expresie de operetă) e la ordinea zilei și Irimescu e amenințat să sară. Regele e furios. De două ori, de când există, Marina noastră a fost pusă la contribuție: odată a plecat pe un vas de război Regele Ferdinand să asiste la căsătoria principesei Elisabeta cu Regele George — și a doua oară acum, pe alt vas, Voievodul Mihai a încercat și el să ajungă la Pireu. Regele Ferdinand a trebuit să fie salvat de un vas grecesc — iar Mihai s-a dus până la calea întoarsă. Și câți bani nu s-au aruncat în ultimii ani pentru așa-zisa noastră „înzestrare navală”! Toate numai chiul, șperțarie și incapacitate!

9 ianuarie. Cuvinte scrise acum 300 de ani și mai bine, dar de actualitate și azi, în înțelesul lor moral: „Plângeți-mă, căci n-a fost vreodată om chemat să îndrepte o situație atât de disperată. Armata e în

mare nevoie și nu e aprovizionată cu nimic... Cavaleria noastră e fără curaj. Țara, de la Berwick până la York e în puterea scoțienilor; teama e pretutindeni, o dezafecțiune generală față de Rege... Într-un cuvânt, sunt singur aci în luptă cu atâtea rele, fără nici un ajutor. De m-ar scăpa Dumnezeu, în bunătatea lui, de cea mai mare nenorocire a vieții mele!" Dedicat domnului Goga. Aceste rânduri au fost scrise de lord Strafford, favoritul și primul ministru unui alt Carol, cu numărul I, și în Anglia. Și Regele și favoritul au murit dealtminteri pe eșafod...

Abia acum aflu că Regele a fost atât de furios împotriva lui Franasovici pentru pierderea alegerilor, încât nici n-a vrut să-l mai primească. Tătărescu a încercat acum în urmă să obțină pentru tovarășul său de lanț iertarea Stăpânului, dar n-a reușit. Dealtminteri și acțiunile lui Tătărescu continuă a fi jos de tot la Rege, cu tot dejunul și cu fotografia pe care i le-a oferit. Astfel dl Guță a mișcat cerul și pământul ca să obțină o invitație la vânătoarea regală din Banat, în curs de desfășurare, dar n-a reușit.

Vaporul „Oituz“, unul din cele câteva cargo-boaturi ale S.M.R.-ului, e în flăcări, în portul Constanța. Nici o salvare nu e posibilă, vaporul fiind încărcat cu bumbac și cu celuloză.

Iarna excesivă care ne nenorocește are ca contra partidă o vară tot atât de excesivă în emisfera australă. Din Argentina se telegrafiază că sunt 47° căldură și că seceta cumplită a compromis recolta porumbului. De s-ar usca tot! Atât folos să tragem și noi din suferințele pe care le îndurăm!

Voievodului Mihai i s-a făcut la Atena o primire împărătească. Delicată atenție din partea Regelui George pentru soru-sa Elena, sau dorință de a vexa pe fostul cumnățel Carol? Pe acesta, George-l știe pe dinafară, și cât e de gelos de cinstirea unui neam, fie propriul său fiu. După telegramele primite de la Atena, presa elenă „scoate în relief *personalitatea* Voievodului“. Ce personalitate? Platitudinea va pierde monarhiile, pretutindeni!

Generalul Bengliu a fost numit comandant al Jandarmeriei în locul lui Pârâianu. Un agent al lui Goga în locul unui agent al lui Tătărescu: pentru spinarea alegătorilor nici o schimbare!

Vaida publică un comunicat cu privire la trădarea lui Ioanițescu și consorții, în termeni mai mult ironici decât asprii. Din comunicat reiese că șeful Frontului Românesc ar fi dorit ca primul Guvern de doctrină naționalistă să fi fost scutit de îmbrățișarea lichelelor care invocă interese obștești pentru a acoperi mizeria lor morală.

Cele notate, încă ieri cu un punct de întrebare, încep să se lămurească. Ziarele de azi-dimineață reproduc pasaje entuziaste din presa italiană care salută Guvernul Goga ca pe inițiatorul unei noi politici românești — și anunță iminenta recunoaștere de către România a cuceririi Etiopiei. Și telegrame de la Paris confirmă știrea. Pentru ca cenzura noastră să fi lăsat să treacă aceste informații, cele relatate trebuie să fie adevărate. E drept că Guvernul Goga se găsea într-o mare încurcătură; avea de ales între supărarea, adâncă, a Londrei și vrăjmășia lui Mussolini. A ales. Vom vedea ce ne va aduce ziua de mâine.

Înainte Guvernului, Manoilescu a recunoscut deja cucerirea Etiopiei. Caraghiosul escroc, care caută să-și refacă virginitatea pe seama naționalismului și italofiliei, a trimis o călduroasă telegramă de urări Regelui Italiei, Împărat al Etiopiei — telegramă reprodușă de mai multe ziare¹.

Ziarele de azi-dimineață mai dau drumul și știrii privitoare la demersurile Angliei și Franței relative la persecuția ovreilor, având grijă să îndulcească caracterul intervențiilor *amicale* făcute. Din informațiile publicate ar rezulta că Guvernul englez a adoptat față de Ministerul Goga o atitudine de expectativă, că Chamberlain ar fi spus unei delegații de evrei, că Guvernul român actual ia măsurile pe care le ia ca să nu ia alt Guvern ulterior măsuri mai grave (!!!) — și ar mai rezulta că întreaga problemă va fi dezbătută la Geneva cu consimțământul Guvernului român.

În foile de azi-dimineață a început să-și publice și Goga schimbul lui de depeșe cu diferiți șefi de Guverne. Literatură searbădă și cam ridicolă: aceleași declarații de dragoste tuturor, cu obișnuita notă de pa-

¹ Escrocul a primit să prezideze comitetul român al asociației italiene *Universalità di Roma*, asociație ce nu e altceva decât biroul de propagandă fascistă în străinătate. Ceva în felul „Cominternului” comunist, dar într-o direcție opusă. Acum câțiva ani mi s-a propus cu insistență mie această prezidenție dar am refuzat-o. Manoilescu a primit-o bineînțeles îndată ce i s-a propus, și s-a grăbit să organizeze o excursie la Roma, în masă. Atrase de prețul de necrezut de 5 200 lei de om pentru 10 zile în Italia, prețul călătoriei dus și întors cuprins, peste 1 000 de persoane s-au înscris. Manoilescu a plecat în fruntea lor la Roma, și acolo face de câteva zile pe tribunul și pe nebulul.

triotică platitudine către Franța. Răspunsurile sunt și ele de o identică banalitate. Politețe, de o parte și de alta. De ce se dau publicității? Nu e obiceiul; dar nu e nici obiceiul să se solicite astfel indirect certificate de prietenie, de altminteri lipsite de orice importanță.

Singur Hitler n-a răspuns în scris, ci a trimis pe ministrul său Fabricius să mulțumească verbal și să hiritisească la rândul lui. Să nu fi fost mulțumit de foarte vagile angajamente ale primului ministru român — sau poate că a voit să-i transmită propuneri pe care n-a îndrăznit să le încredințeze scrisului?

Telegrame din Londra ne aduc informația că dl Goga a primit pe reprezentanții intereselor engleze în România, care i-au fost prezentați de Principele Anton Bibescu, și că le-a spus că nu numai nici o măsură vexatorie nu va fi luată împotriva capitalului și intereselor britanice, dar că Guvernul va face tot ce-i va sta în putință pentru a încuraja colaborarea anglo-română sub toate aspectele ei.

Păcat că angajamentul e luat numai de Goga și nu și de Cuza, și păcat că întrevederea a avut loc sub auspiciile lui Anton Bibescu, un om cu totul neserios. Prin protecția lui Tilică Ioanid (!), Anton Bibescu a ajuns tare și mare în Ministerul de Externe. Istrate Micescu a hotărât să-l ia cu dânsul în turneul pe care-l va face în curând. Politica românească condusă de doi țicniți ca Micescu și Bibescu, iată ce nici un om de bun simț n-ar fi putut prevedea înainte de 1930. *Și câte vom mai avea de înregistrat de acum înainte!*

Dl ministru de Finanțe Savu, a făcut și d-sa declarații presei. Banalitatea lor ne îndreptățește să le neglijăm. Un singur punct interesant: Dl ministru de Finanțe a declarat că toate măsurile excepționale despre care s-a vorbit sunt de domeniul fanteziei, și că Guvernul dimpotrivă e hotărât să apere și mai mult decât s-a făcut până acum libertatea capitalului și pașnica dezvoltare a muncii individuale. *Interesant pentru A.C. Cuza, mai ales!*

Și pentru a încheia, o glumă tâmpită. Se povestește că Thierry întâlnind pe noul ministru de Finanțe l-a întrebat: „Comment ça-va?” — „Pardon” — a răspuns Excelența „pas Sava, Savou!”

10 ianuarie. Ieri după-amiază căsătoria fiicei mele cu Matei Condiescu. Ceremonie intimă la mine acasă. Veselie. Priveam, și parcă mă

aflam printre străini — toți ai mei sunt sub pământ și tot ce mi-a fost scump sub cenușă. Urătă e bătrânețea.

Dl Istrate Micescu, după ce a vânat în Banat, a ajuns la Praga — cu madama (a 5-a) și el. Primit de drotoși cu onoruri în principalele grăi, la Praga, Krofta Kamil i-a oferit o masă, un cordon și un discurs care „a cimentat” o dată mai mult „indestructibilele temelii” ale Miciei Înțelegeri.

În ce privește pe dl Micescu, d-sa a aruncat la coș cu o dezinvoltură demnă de tot trecutul său, întreg programul afirmat în opoziție de conducătorii actualului Guvern, d.d. Goga și Cuza. Dl Micescu „a adus salutul Guvernului român care se consideră aliat credincios al Cehoslovaciei și devotat colaborator al Societății Națiunilor”. Nici Victor Antonescu n-ar fi vorbit mai frumos. Dar unde sunt fulgerele de acum un an împotriva Miciei Înțelegeri și a S.D.N-ului? Dar unde sunt „imperativele” care ne împingeau în brațele Germaniei și ale Italiei? Unde e intransigența d-lui Cuza și logoreea d-lui Goga? Dl Micescu le-a întors spatele și a mărturisit o credință diametral opusă pășind „pe calea care duce la Geneva prin Praga și Belgrad, după propriile d-sale declarații.

Generalul Condiescu mi-a transmis o rugămintă din partea Regelui: să caut să îmbunătățesc la Paris și la Londra atmosfera făcută Guvernului (Regele fusese informat că plec deseară). Față de Condiescu am luat act de dorința Suveranului, dar un răspuns lămurit i-am transmis prin Urdăreanu, mai bun de gură, care venise și el la nuntă. L-am rugat să spună Sus că de câte ori trec granița, încetez de a face politică, nu mai sunt decât român și nu cunosc decât țara și Regele. Niciodată nu am criticat un Guvern român în străinătate, nici chiar când în fruntea lui era un om pe care nu-l puteam mistui. Nu voi face altfel acum. Întrucât privește a spune bine despre actualul Guvern, sau mai exact a împrăști atmosfera creată de antisemitismul lui, voi cere lui Goga să-mi dea o formulă care să-mi permită să o fac. „Te rog — am încheiat — transmite M. Sale răspunsul meu. Și dacă vrei, mai adaugă-i, tot din partea mea că a greșit adânc cu formula Goga”. Urdăreanu m-a întrebat ce formulă ar fi preconizat eu. „O știe Regele, și probabil o știi și d-ta!” — „Dar dvs nu credeți că prin formula actuală s-ar putea ajunge la formula dvs?” — „Nu. Guvernul Goga e un Guvern de autoritate (în realitate de pseudo-autoritate) în afară, dar de gașcă și de demagogie înăuntru. Întrziind, Regele nu va mai putea folosi formula unui ade-

vărat Guvern de autoritate, pe care actuala formațiune o sabotează!“ — „Când vă întoarceți? Vă întreb, fiindcă probabil Majestatea Sa va avea nevoie să vă vadă“. — „Peste trei săptămâni“.

Tocmai trecea Goga, l-am luat la o parte și l-am rugat să-mi dea o formulă cu care să pot liniștii ovreii din Apus. „Te rog să le spui că Guvernul meu nu va persecuta, nu va molesta, nu va stânjenii pe ovreii băștinași. Înțelegem să aplicăm Tratatul minorităților și considerăm că ovreii băștinași constituie o minoritate. Vrem însă să curățim țara de ovreii care s-au strecurat fraudulos de la război încoace“. — „Bine; dar Cuza ce zice?“ — „Dă-l în moașă-sa!“ Am priceput că coarda era întinsă între șef și șeful suprem. E chiar foarte posibil să plesnească astăzi. În tot cazul Goga avea ieri aerul atât de plictisit, încât toată lumea a fost impresionată. Până și „augurii“ Palatului vorbeau ironic de soarta Guvernului.

Partidul Liberal ca și cel național-țărănesc au hotărât să ia atitudine de protestare față de eventuala dizolvare a Parlamentului înainte de constituirea lui. Cearta a început. În *Viitorul* și în *Dreptatea* juriconsulții celor două partide caută să demonstreze că o dizolvare înainte de constituire ar fi anticonstituțională, iar ministrul Justiției, dl Vasile Rădulescu combate într-un interviu, cu argumente juridice acest punct de vedere. Ceartă bizantină: Constituția nu specifică, și cine poate mai mult, poate și mai puțin — dacă, prin urmare, Regele poate dizolva o Cameră constituită, poate cu atât mai vârtos dizolva una care nu s-a constituit încă.

Partidul Liberal e în mare fierbere. Azi se întrunește Delegația Permanentă ce urmează să decidă asupra reîntregirii partidului. După declarațiile lui George Brătianu de marțea trecută, bătrânii liberali — furioși — hotărâseră să nu mai pună chestiunea la ordinea zilei. Alaltăieri însă situația s-a schimbat și Dinu Brătianu cu ai lui s-au pronunțat din nou pentru o înțelegere cu georgiștii. Tătărescu care plecase la Poiana convins că chestiunea fusese înmormântată, a regăsit-o deschisă la înapoierea lui. Și dânsul, și prietenii lui, și grupul „H“, și cei de la „Părerii libere“ sunt consternați. Ieri-seară, într-o consfătuire prealabilă a membrilor Delegației Permanente, voturile au fost împărțite, jumătate și jumătate. Azi-dimineață barometrul e mai defavorabil georgiștilor. Vom vedea.

Regina nu merge bine. Cu toate știrile optimiste care se răspândesc din ordin de către anturaj — adevărul e cu totul altul. Mi l-a mărturisit ieri Irina Procopiu, nițel fără să vrea...

12 ianuarie. Alaltăieri după amiază pe când îmi terminasem valizele în vederea plecării la Paris, am fost luat deodată de ameteală și abia am putut să ajung să mă arunc în pat. Sincopa n-a fost completă, n-am pierdut de tot cunoștința, dar după ce mi-am revenit în fire — chestiune de un minut, două — m-am simțit foarte slab, și cam tâmpit. Vina cordului, de-a dreptul? Influența toxică a mai multor doze de „novatofan“, luate pe nemâncate, cu care încercasem să tai un acces de gută care mă plictisea? Indiferent — căci și într-un caz și în altul slăbiciunea aparatului cardiac apărea evident. *Primul semnal mai serios pe panta cea proastă a vieții...* Am stat în pat până azi la amiază. Deși au trecut 48 de ore, mă simt încă foarte slab. Am amânat plecarea la Paris pe vineri seara 14 ianuarie. Renunțând la oprirea de două zile la Viena, pe care o proiectasem voi fi la Paris la timp. Comitetul „Stelei“ fiind fixat pentru ziua de 17 curent.

Regele a dat ziarului englez *Daily Herald* un interviu într-adevăr senzațional. Senzațional, fiindcă pentru prima dată vorbește străindă-ții de sus. Vorbește așa cum trebuie să vorbească un Rege care și-a făcut datoria, numai că el nu și-a făcut-o pe a lui!

La întrebarea ziaristului dacă actualul Guvern român nu este o dictatură regală, sub formă constituțională, Suveranul român a răspuns că trebuie să se înțeleagă că cuvântul „dictatură“ nu poate fi aplicat în mod universal. Și după ce a servit ziaristului toate distincțiunile dintre dictatură și dictatură, democrație și democrație, constituționalism și constituționalism, după latitudinea și longitudinea terestră — învățate de la mine — Suveranul a explicat în modul următor amestecul său în guvernarea țării:

„Din cauza partidelor și a politicii în România, Suveranul este singurul element care păstrează o linie dreaptă. Dacă unele măsuri par a nu fi bune, aceasta este o problemă de conștiință a Regelui...“

Regele a mai adăugat:

„...Nu știu dacă rezultatele alegerilor reprezintă totdeauna exact voința opiniei publice. Rolul Regelui este de a aprecia care este adevărata voință a opiniei publice“.

...„Alegerea Guvernului nu a depins de ceea ce se va spune în străinătate, ci de necesitățile naționale“.

...„Nu trebuie să se confunde politica internă cu cea externă...“

Până aci foarte frumos, și orice român va fi mândru să audă din gura Regelui cuvinte de conștientă răspundere și de demnitate în locul milo-gelilor cu care ne obișnuise până aci...

Dar e frumos numai până aci, căci în restul interviului o scrântește. Mai întâi afirmă că Guvernul actual e un Guvern „autoritar“, ceea ce e pur și simplu caraghios. Nici *de autoritate*, nici *autoritar*! Guvern de gașcă, de lașitate, de șperțuială și de compromisuri ca toate Guvernele de partid! Apoi o încurcă cu chestiunea evreiască *din care face pivotul politicii românești*! De când? Până acum nu ne-a vorbit niciodată de ea! *Niciodată!* În cei 4 ani de guvernare ai lui Tătărescu, chestiunea evreiască *n-a fost pusă o singură dată la ordinea zilei*. Dacă e pivotul politicii românești, de ce a însărcinat pe Tătărescu să facă un al doilea Guvern, și n-a ehamat pe Goga de-a dreptul, să o rezolve? Dar dacă Tătărescu lua 40% din voturi în alegeri (adică 2% mai mult), ce se întâmpla cu marea problemă pe care Majestatea Sa ne-o prezintă azi ca singura a cărei soluție trebuie să ne preocupe?

După ce face pe voinicosul în primele trei părți ale interviului, scumpul nostru Suveran, obosit se vede de atâta curaj, cade, ca un simplu veleitar ce e — și ca să împace sau cel puțin să încerce să împace și pe cei din Apus, toarnă încă o vadră de apă în paharul lui Goga, după ce acesta turnase una în paharul lui Cuza. Goga spusese că pe evreii băștinași li va lăsa în pace și că numai pe cei imigrați de la război în-eece îi va nimici. Regele explică, că chiar pentru aceștia nu poate fi vorba de nimicire sau de expulzare, ci numai de retragerea drepturilor politice celor ce vor fi dovediți că au dobândit nelegal cetățenia! Până la sfârșit vor plăti 100 de inși oalele sparte — și toate vor rămâne cum sunt!

Nea Istrate Micescu s-a transportat de la Praga la Belgrad, unde a celebrat aceleași rituri Miciantantiste în ciuda principiilor cuziste de politică externă. Nici la Praga, nici la Belgrad n-am văzut „în suita“ poznașei Excelențe pe Alțeta Sa Principele Bibesco (Antoine) ci numai pe Alex. Crețeanu. Și totuși mi s-a afirmat că l-a luat. Poate că cenzura îi taie numele, cum a tăiat pe al Principesei Elena din toate dările de seamă de la Atena — te întrebi pentru ce? Dar cine se mai întreabă în ziua de azi?

Asociația avocaților creștini a cerut consiliului Baroului București eliminarea — fără altă formă! — a tuturor avocaților evrei! Consiliul, deși naționalist, n-a îndrăznit și a declarat cererea inadmisibilă. Asociația persistă însă în cererea sa, și o adunare generală a votat o moțiune în acest sens.

Vorba lui Tavi Goga: nici xenofobie, nici intoleranță.

Bietul Blumenfeld e opărit rău de tot. Vine de la Tătărescu care i-a spus că părerea lor, a liberalilor, e ca Goga să stea la putere cât de mult și să facă alegerile. Numai așa se va putea vedea ce reprezintă zisul curent naționalist, și numai după ce toată lumea se va dezgusta de Guvernul actual *se va naște o reacție* care să permită altui Guvern de autoritate (înțelegeți: liberal) să vină și să repare răul făcut. Dacă Goga ar cădea prea iute, s-ar zice că l-au răsturnat jidanii, și curentul naționalist s-ar întări și mai mult.

La liberali, după împăcare, se pare că entuziasmul e mic. Nu încapе îndoială că între Tătărescu și Gh. Brătianu va începe lupta pentru succesiunea la șefie. Lupta va fi mai întâi ascunsă, dar nu va putea fi multă vreme tănuită. Brătienismul contra liberalismului oportunist. Cine va învinge? Greu de prevăzut.

17 ianuarie. Am întrerupt aceste însemnări joia trecută. Către seară m-am simțit mai rău și a trebuit să mă pun din nou în pat. N-am putut pleca la Paris nici vineri — și cum era ultimul termen ca să ajung la timp am renunțat definitiv la călătorie. Vor discuta Kaufmann, Crețeanu și Osiceanu cu Champin și cu Stern — lipsindu-se de luminile mele.

Am trecut printr-o formidabilă intoxicație urică; cum se adună apele dindărătul unui zăpor de ghiață și îneacă tot — așa s-a adunat ureea și acidul uric în circulația mea; din pricina spasmelor vasculare, mi-a otrăvit tot organismul. Azi m-am sculat din nou din pat, dar mă simt slăbit ca după o boală lungă.

Se pare că în ultimele zile Guvernul a izbutit (prin Cuza) să câștige pe Iorga, dar a pierdut definitiv pe Vaida și pe Stelian Popescu cu *Universul* său. Stelele naționalismului integral vor continua prin urmare să zbârnăie răzlețe pe firmamentul nostru politic — căci câștigul unui milog politic ca Iorga, întotdeauna gata să se dea oricărui Guvern pentru o bucată de pâine, e egal cu zero. Stelian Popescu a și început să

injure în gazeta sa, sub semnătură proprie. Moralitatea lui nu poate ierta încurajarea diferitelor trădări pe temelia cărora s-a clădit actualul Guvern. Vaida, la o întrunire a comitetului său, a ieșit și el din „expectativa binevoitoare“ și s-a declarat adversar ireductibil al actualei stări de lucruri. Interesant este că declarațiile lui Vaida au fost făcute a doua zi după o audiență la Rege, audiență *la care fusese convocat probabil pentru a fi ademenit în favoarea Guvernului.*

Joia trecută a fost un Consiliu economic la Palat, prezidat de Rege. Au luat parte în afară de primul ministru, conducătorii Departamentelor economice.

Consiliul s-a pus de acord asupra următoarelor puncte, pe care Guvernul le va aduce la îndeplinire cu binecuvântarea Regelui.

1. — Înlocuirea Discomului printr-un oficiu de desfăcere a produselor Monopolurilor și în special al Sării (nu pot zice că mi s-ar rupe inima dacă s-ar desființa Discomul, dar ce s-ar face favoritul Aristide și Banca Națională care-și recuperează banii avansați băncii Blank din beneficiile zisului Discom?);

2. — Crearea monopolului desfăcerii bumbacului, cu o sensibilă scădere de preț;

3. — Reducerea prețului petrolului lampant cu un leu-un leu și jumătate de kilogram;

4. — Reducerea tarifului C.F.R. pentru clasa a III-a cu 25%;

5. — Suprimarea impozitului agricol direct și înlocuirea lui prin taxe asupra tranzacțiilor.

Singurul punct important este acesta din urmă; pe care onorabilii guvernanți l-au furat din programul meu. Restul este simplă demagogie. Sunt obișnuit, cu furtul; mi s-au furat atâtea idei! Din nenorocire punctele de program care mi-au fost furate, au fost totdeauna sabotate. Inteligența nu însoțește întotdeauna îndrăzneala. Probabil că bietele mele idei vor fi sabotate o dată mai mult.

După vizitele triumfale de la Praga și Belgrad, cu dama jună și drăguță de deget, Mefiste Micescu a sosit și la Geneva, dar a căzut rău. Tocmai a izbucnit criza ministerială franceză și Franța și Anglia au cerut amânarea întrunirii Consiliului S.D.N., de la 17 la 26 ianuarie. Probabil că dl avocat Istrate va lua termenul la cunoștință și va folosi răgazul pentru a studia dosarele... o dată în viața lui!

Interesant este de notat că pe când ministrul nostru de Externe se plimba cu stegulețe în mână „pe drumul de coastă” ce duce la... Geneva — colega Stoiadinovici a șters-o la Berlin unde s-a pupat în bot cu Neurath, cu Göring și cu Hitler. Evident, unanimitate de sentimente nu mai există decât în Mica Înțelegere.

După neașteptata unanimitate cu care Delegația Permanentă¹ a Partidului Liberal a primit împăcarea cu georgiștii (acum opt zile), Tătărescu a mai încasat o umilință prin modul cum s-a alcătuit comisia menită să discute cu Gheorghe Brătianu amănuntele fuziunilor locale. Dinu Brătianu a desemnat pe Sassu, pe Franasovici și pe Bebe Brătianu. Acesta din urmă va forma cu cei trei ai georgiștilor (Gh. Brătianu, Atta Constantinescu, Toma) o majoritate de 4 împotriva 2, în contra lui Tătărescu.

Întrebat de un prieten pentru ce a cedat, Tătărescu a răspuns: „Aș fi rupt altfel partidul. Ceasul meu nu e pierdut încă...”

Zelea Codreanu s-a manifestat din nou. Mai întâi printr-un interviu în același *Daily Herald* în care a apărut și al Regelui. Apoi prin instrucțiuni către toți conducătorii Mișcării Legionare, în vederea viitoarelor alegeri.

În interviu, Zelea își exprimă mirarea pentru ce Regele, odată hotărât pentru o formulă naționalistă, nu l-a chemat pe dânsul care a obținut la alegeri îndoitul voturilor înregistrate de Goga — apoi afirmă că nu e vrăjmașul Coroanei, că va lupta și în viitoarele alegeri și încheie declarând încă odată că 48 de ore după venirea lui la Guvern, România va avea un tratat de alianță cu Germania și cu Italia. Mica Înțelegere, alianța cu Franța, colaborarea cu Societatea Națiunilor, sunt socotite de dl Căpitan ca fără valoare și chiar dăunătoare evoluției sociale românești².

Circulara către conducătorii Mișcării Legionare e mai puțin cuprinzătoare și mai puțin discutabilă în concluziile ei. Căpitanul se mulțumește să declare noua campanie electorală deschisă și să dea ca cuvânt de ordine dublarea voturilor din decembrie. „Fiecare din cei care au votat pentru noi să mai aducă unul, și vom ajunge astfel ușor la un milion de voturi!”

¹ Afară de Manolescu-Strunga, care a demisionat din toate sarcinile lui statutare.

² Întrebat de corespondentul ziarului englez dacă va colabora vreodată cu d. d. Goga și Cuza, Zelea Codreanu a răspuns apăsător: „Niciodată!”.

În afară de acest îndemn, circulara mai conține și o aspră condamnare a metodelor de trădare politică ce au dat o bază atât de imorală actualului Guvern.

Cenzura n-a dat drumul interviului lui Zelea, dar a lăsat să treacă circulara.

Universul a publicat-o în loc de cinste (pentru prima oară, de la 1933, apare în presă un text gardist) și dl Stelian a lăudat conținutul ei într-un articol bleg dar entuziast. În curând o să vedem și pe Radu Polizu în Garda de Fier în care va lua ființă o secție specială, îmbrăcată în solizi.

C.C. Brăescu, primar general al Capitalei! Pe timpul Guvernului Averescu (1920–1921) l-am avut în Cameră (a fost chiar vicepreședinte), dar nu s-a distins decât printr-un raport de ciocolată din care i-au rămas ceva franci pe degete. Tipul incapacității în toate privințele — în afară de imoralitatea lui notorie! De ce și-o fi bătând joc Regele de țara asta căreia îi datorește atât de mult?

Regele a fost alaltăieri la vânătoare, la Rușetul, în județul Brăila și iar și-a scos tot Guvernul la gară, la dus și la întoarcere. Ce batjocură!

Nimic mai oribil de citit în acest moment decât presa naționalistă. Toate javrele, toate lichelele, caută să smulgă, în numele sfințelor drep-turi ale „neamului“ sugrumate de străini! Mă simt atât de scârbit încât îmi vine să mă arunc în brațele jidanilor năpăstuiți!

Dl dr Banu, noul ministru al Sănătății, a învelit în jurnale vechi portretul d-lui dr Costințescu, predecesorul său, și i l-a trimis acasă, fiind de prisos în cabinetul Ministerului. Ziarul *Dreptatea*¹ relevă acest gest și îl consideră ca o răsplată a unui alt gest și mai elegant datorat unui ministru liberal care a alungat din toate birourile și cazarmile Armatei portretul unui fost Prinț Moștenitor. „Ce e mai ciudat, adaugă *Dreptatea*, e că ministrul dobitoc (așa-l califică foaia d-lui Maniu) a ajuns din nou ministru, și ministru «tabu», sub domnia Prințului expulzat“! Așa se învârtește roata lumii. Numai *Dreptatea* nu o știe.

Ordonanța — căci e ordonanță și nu un decret —, ordonanța relativă la interzicerea angajării servitoarelor creștine de către evrei a apă-

¹ Oficiul Partidului Național-Tărănesc.

rut la *Monitorul Oficial*, dar n-a fost publicată în nici un jurnal! Pe de altă parte, ordonanța nu conține nici o sancțiune în caz de contravenire, și nici nu putea prevedea vreuna, legală! Toată afacerea e praf în ochi pentru satisfacerea lubiilor lui Cuza, tatăl și fiul!

Ecouri din audiența lui Vaida (izvor: Gavrilă Marinescu):

Regele l-a chemat pe Vaida ca să-i ceară să intre în combinație cu Goga. Vaida a demonstrat Reglui că era o imposibilitate, și a refuzat. Suveranul i-a cerut atunci să facă cu Guvernul un cartel electoral, așa cum făcuse unul cu Tătărescu. Și această propunere a fost declinată. Regele din ce în ce mai enervat, a cerut atunci lui Vaida „să-i dea cel puțin pe Costică Angelescu, ca ministru de Finanțe“, căci cu Șavu-Sava nu mergea deloc — dar nici cu această cerere n-a avut succes. Vaida a explicat M. Sale că Angelescu nu putea fi *autorizat de dânsul* să primească un post în Guvern, căci o asemenea autorizare ar fi însemnat „o colaborare“, fie și indirectă din partea sa — dar că Angelescu era liber să facă ceea ce i-ar fi dictat conștiința sa. Regele furios a bătut cu pumnul în masă și a strigat lui Vaida: „Voi merge totuși cu Goga înainte!“¹ Fratele Alexandru, s-a înclinat și a replicat: „Sunt devotatul servitor al Majestății Voastre!“ — și a plecat.

Dar a doua zi, și el și Costică Angelescu au rupt și ultimele fire dintre ei și Guvern și Goga.

Timpul de azi-dimineață a reprodus două interviuri din *Stampa* milaneză, luate lui Goga și lui Cuza A.C. Cenzura a lăsat să treacă(!) interviul lui Goga, dar a tăiat pe al lui Cuza! Un ministru (și încă un cloncan!) supus cenzurii, iată ce s-a văzut mai rar, chiar la noi. Partea tăiată din declarațiile inefabilului A.C. suna astfel: „Societatea Națiunilor e o asociație jidovească; ea e moartă de mult, dar cei din jurul ei nu știu cum să o înmormânteze! Dacă Marile Puteri nu ne vor ajuta să scăpăm de jidani — ne vom scăpa noi, de ei și fără ajutorul acelor Puteri!“

Foarte bine: la noi ne salvează cenzura, dar în Franța, în Italia, în Anglia nu e cenzură. Declarațiile d-lui Cuza vor jeni probabil puțin pe viconteles Micescu în încercările sale de prestidigitatie!

Ostrovski ne-a părăsit ieri. În locul lui nu va mai funcționa decât un însărcinat cu afaceri, în semn de protestare pentru politica dusă de Rege și de Guvern.

¹ Nu „cu Goga“, ci „cu el însuși“ — căci Guvernul Goga e planul lui, e ideea lui genială și în capul lui, Goga în această ipostază — se confundă cu el însuși.

Se zvonește că Parlamentul va fi dizolvat mâine sau poimâine.

18 ianuarie. Ieri, în Consiliul de Miniștri, s-au luat hotărârile privitoare la revizuirea cetățenilor. Revizuirea se va face de către autoritățile judecătorești. Ce-i mai trebuie României ca să fie fericită? Nimic, căci atât îi lipsea. Toate celelalte merg bine. În tot cazul șperțăria românească are zile frumoase înaintea ei.

Citesc, tipărit cu litere groase, în ziarele de azi-dimineață, următorul anunț: „O expoziție a femeilor din Mica Înțelegere“. Adică cum? Vor fi expuse damele Miciei Înțelegere? Toate? Va mirosi a acru!

Mihalache a ținut ieri o mare întrunire la Pitești. A venit lume din toate părțile; a fost de față chiar Pițigoi „sufletul mișcării țărăniște din Argeș“ (!). Trebuie să-i fi ținut urechile lui Armand Charmand, căci din trădător, mișel și lichea nu l-a scos fostul său șef — în aplauzele foștilor săi prieteni...

Ieri, muntă mare la liberali. S-a celebrat „întregirea partidului“. Dejun cu vin de Sâmburești la nenea Dinu, apoi recepție la Club, pentru șefii de organizație din ambele tabere. Nu știu cine a răspândit zvonul că la dejunul lui Dinu Brătianu au fost invitați toți miniștrii din Cabinetele lui Ionel Brătianu, chiar cei care nu mai făceau sau n-au făcut niciodată parte din Partidul Liberal. În realitate au fost poștiți toți foștii miniștri liberali, și mama ei. Nici n-ar fi avut un sens altfel.

Dea Dumnezeu ca întregirea liberală să fie serioasă și ca tinerii din jurul lui Gh. Brătianu să mai schimbe spiritul și vechile obiceiuri ale partidului.

Nici o nădejde nemaiputând fi pusă în Rege de acum înainte, ridicarea unei alte puteri de ordine și autoritate devine o necesitate imperioasă pentru țară. Altfel ne cotropesc nebunii, dezământații și hrăpăreții.

Ca la fiecare schimbare de regim, noul Guvern a trimis „anchetatori“ în toate administrațiile. Anchetatorii vor stabili neregulile găsite; partizanii „celor noi“ și foile ce le sunt devotate se vor indigna, bineînțeles nici o sancțiune nu se va aplica și odată aceste formalități îndeplinite, noii stăpâni vor începe să fure la rândul lor, călcând pe urmele celor plecați și folosindu-se de experiența lor. Sub binecuvântatul nostru regim politic asemenea anchete periodice au devenit un obicei

ele dau o satisfacție ieftină blegilor care tolerează domnia hoților și nu supără cătuși de puțin pe cei hârșiți în rele.

19 ianuarie. Aseară a apărut decretul de dizolvare a Camerelor alese în decembrie trecut. Noile alegeri au fost fixate pentru Cameră în ziua de 2 martie, iar pentru Senat în zilele următoare.

Odată cu dizolvarea Corpurilor Legiuitoare a mai apărut un decret-lege prin care se modifică legea electorală în două puncte: 1) Se înlocuiesc semnele electorale de până acum prin puncte, al căror număr se fixează pentru fiecare grupare, și de fiecare alegere prin ordinea de admitere pe listele de candidatură; 2) Această ordine se fixează pentru toate județele pe baza unei cereri unice înaintată Comisiei Centrale de pe lângă Ministerul Justiției, de către fiecare șef de grup politic.

Așa cum a fost făcută, modificarea legii electorale e o prostie fiindcă constituie o ilegalitate fără nici un folos pentru Guvern. E o ilegalitate, fiindcă fără nici o îndoială Guvernul nu putea schimba legea electorală pe cale de decret. Fără a mai discuta dacă o împuternicire dată de un Parlament dizolvat mai e valabilă, mai ales când între timp a mai fost ales unul, și dacă această împuternicire dată *intra personae* unui anume Guvern ar mai putea fi invocată și de alt Guvern — e un fapt precis că Parlamentul Tătărescu *n-a împuternicit Guvernul să decreteze decât legi cu caracter economic și financiar în vederea echilibrării bugetului*. La o eventuală modificare a legii electorale nu s-a gândit nimeni și o asemenea modificare rămâne în actuala stare a lucrurilor, un abuz de putere. Dar să trecem, care poate fi folosul lui? Niciunul. Dacă decretul n-ar fi limitat la *grupările politice* dreptul de a cere înscrierea la Comisia Centrală și dacă Guvernul ar fi putut lua astfel nu numai locul I-u, dar împinge prin liste camuflata pe ale opoziției până la locul al 10-lea și următoarele — ar fi fost ceva. Alegătorii s-ar fi încurcat între multiplele puncte ale diferitelor liste de opoziție, în beneficiul Guvernului. Dar așa cum s-a procedat, nu văd ce foloase poate trage Guvernul din ilegalitatea comisă. Lista guvernamentală a fost înscrisă la nr. 1, cea liberală la nr. 2, cea vaidistă la nr. 3, cea gardistă la nr. 4 și cea național-țărănistă la nr. 5. Dând listelor opoziționiste un număr, și prin urmare *un loc fix pe toată țara* — Guvernul n-a făcut decât să *înlesnească propaganda lor*.

Național-țărăniștii au făcut contestație împotriva aplicării decretului-lege electoral, rezervându-și dreptul de a aduce înaintea Curții de

Casație chestiunea constituționalității lui. Prin prima contestație au negat dreptul de înscriere pe lista Comisiei Centrale a diferitelor grupări înscrise înaintea lor, înainte de publicarea decretului. Cererile de înscriere ale guvernamentalilor și liberalilor au fost introduse într-adevăr la ora 18,45 dar Ministerul de Justiție pretinde că decretul de dizolvare și de convocare a fost publicat la ora 18,30. Prin a doua contestare, dl. **prezident Iuliu** a contestat înscrierea partidului vaidist și Totul pentru **Tară** făcute după ora 19, după ora legală. Comisia Centrală va judeca ambele contestații. A doua ar putea fi admisă căci, ar împinge Totul pentru **Tară**, — la locul 5, adică pe pagina a doua, ceea ce ar conveni Guvernului. Guvernul a mai comis o mare greșală: n-a schimbat pe **prezidentul Lupu** din fruntea Comisiei Centrale, și **prezidentul Lupu** e incoruptibil.

Am convocat pentru **duminică, 23 ianuarie**, **Comitetul Executiv al Partidului Agrar**, pentru a hotărî o atitudine față de aceste noi alegeri inutile.

La Paris, criza ministerială s-a sfârșit deocamdată prin formarea unui nou **Cabinet Chauemps**, fără socialiști dar cu câțiva membri din **Centrul republican**. Socialiștii vor susține Guvernul, comuniștii nu. Rămâne de văzut dacă **voturile câștigate la dreapta** vor compensa pe cele pierdute la stânga, și câtă vreme va dura **sprijinul socialiștilor**. Noul **Cabinet**, tot cu **Delbos la Externe** și cu **Daladier la „Apărarea Națională“**, care întrunește **Ministerele de Război, al Aerului și al Marinei**, se va prezenta **Camereleor** poimăine, **vineri**.

Ziarul Temps de ieri reproduce un articol al fraților **Tharaud** asupra lui **Titulescu**. Fostul dictator al politicii noastre externe este prezentat ca un om de **Stat perimat**, ca „o figură a trecutului“. *Sic transit gloria...*

Ziarele publică, cu litere groase, următoarea informație, sub titlul „O importantă dispoziție a șefului Guvernului“:

„Dl. **Octavian Goga**, **președintele Consiliului** a rugat pe toți membrii **Guvernului** să nu mai acorde interviuri în legătură cu dizolvarea **Parlamentului** și, în general, asupra situației politice“.

La **confianțe** règne...

20 ianuarie. Ieri după-amiază a trecut **Blumenfeld** pe la mine. Era fierț, fierț, fierț. Ca un om căruia i se înecaseră toate corăbiile, a în-

ceput să-mi povestească deprimantele conversații pe care le avusese în ajun cu Ghelmegeanu, cu Victor Antonescu și cu Tătărescu — conversații din care, după dânsul, nu se putea trage decât o singură concluzie: că totul era pierdut!

De la Ghelmegeanu:

În Partidul Național-Tărănesc domnește descurajarea. Regele a luat naționalismul în mână și va merge mai departe cu dânsul. Dacă Goga nu va izbuti să-și facă o majoritate în Parlament (și el, Ghelmegeanu, crede că va reuși), Regele va pune la cale o colaborare între Goga și Garda de Fier și Partidul Național-Tărănesc se poate aștepta la toate persecuțiile, până la desființarea lui. Și chiar dacă n-ar fi așa, chiar dacă Regele nu ar îndrăzni până în cele din urmă să se dea pe mâna lui Codreanu și a Gărzii de Fier, cu siguranță că nu se va adresa Partidului Național-Tărănesc. Pe cine să cheme? Pe Maniu? Evident nu. Pe Mihalache? După cele întâmplate în noiembrie ar fi greu. Fie că va recurge, în această ipoteză a rezistenței față de Garda de Fier, la un Guvern de dictatură fățișă — fie că ar chema din nou pe liberali, soarta Partidului Național-Tărănesc va fi foarte grea. „În partid, o vedem toți așa cum e, numai Maniu e senin, plin de încredere și ne cere răbdare până după alegeri. Cum până acum nu s-a prea înșelat în prevederile sale, mulți îi cred. Așteptăm și noi să vedem ce ne va mai cădea pe cap”. Ghelmegeanu s-a mai plâns lui Scrutator de atitudinea liberalilor care nu pricep că numai o intimă colaborare între dânsii și național-tărăniști ar mai putea pune stavilă demagogiei naționaliste.

De la Victor Antonescu:

O notă și mai pesimistă. Regele s-a dat cu totul pe mâna demagogiei naționaliste și mâine va fi prizonierul Gărzii de Fier. Din informațiile Partidului Liberal, la țară curentul gardist e în continuă creștere. E o nebulie! Vina mare a situației de azi o poartă Tătărescu care nu trebuia să primească formarea ultimului său Minister, ci dimpotrivă să sprijine un Guvern național-tărănist. Dar cu cine să vorbești în partid? Dinu își vede de afaceri și de vânatoare și n-are nici o autoritate. Partidul a ajuns pe mâna hoșilor și șperțarilor¹, iar oamenii cinstiți sunt lăsați la o parte! Poate că acum, după reîntregirea partidului, influența lui Gheorghe (Brătianu), să mai schimbe puțin lucrurile!

Dar Victor Antonescu a devenit un specialist al politicii externe și înainte de toate îl preocupă legăturile noastre internaționale. La Geneva, situația lui Micescu va fi jalnică. Acolo, toți au oroare de avocați și

¹ O încredere mărturisire din parte unui Victor Antonescu e plină de savoare!

de pleoarii bazate pe subtilități juridice. Abia le tolerau din partea lui Titulescu — pe Micescu nici nu-l vor asculta! Și cum va putea el susține teoria evreilor împământeniți fraudulos după război, când în fiecare zi sunt bătuți și alungați din slujbe evreii băștinași, stabiliți de generații în România? În Franța și în Anglia situația noastră e deplorabilă. Antonescu pretinde că înainte de a pleca la Paris, Thierry a fost la dânsul și că aproape plângea. „Nu-ți imaginezi — spunea lui Blumenfeld fostul nostru ministru de Externe — ce angajamente a luat Regele față de Delbos când a fost aci! Ca să le arunce pe toate la coș după o lună! *Nimeni nu se va mai încrede în vorba lui.* Mă miră că vrea să se mai ducă la Londra; cine-l va mai lua în serios? Mă întreb dacă se va opri la Paris; va fi bine primit! Ce se dezolează Thierry de informațiile greșite pe care le-a trimis la Paris, când șeful lui, Delbos, a fost mințit cum a fost mințit?”

Antonescu se plimba prin odaie și repeta mereu: „Am pierdut partida — dragă doctore — am pierdut-o definitiv!”

De la Tătărescu:

Deși mai puțin pesimistă, notă descurajată și aci. Dar descurajată mai mult din cauza vrăjmășiei surde pe care o simte din toate părțile, printre ai lui. Socotește clipa ca foarte importantă pentru viitorul Partidului Liberal, a cărui evoluție nu o vede decât într-o strictă colaborare (adică „supunere!”) cu Regele. Ar voi să vadă cadrele partidului lărgite. *El e gata să stea de vorbă oricând cu Maniu și cu conducătorii Partidului Național-Tărănesc pentru o înțelegere în vederea creării unui front de rezistență împotriva Gărzii de Fier.* Unde am ajuns, după 4 ani de guvernare a domnului Guță!

Dinu și Gheorghe Brătianu au fost primiți ieri în audiență de Rege. Dinu a fost poftit la dejun, iar Gheorghe primit după amiază. Amândoi ceruseră audiențele de luni, ca să comunice Regelui că erau gata să dea concursul în Camera și în Senat, Guvernului, care putea astfel alcătui o majoritate în fiecare din adunările alese în decembrie. O făceau — urma să spună dânsii — ca să scutească Coroana de necesitatea unei dizolvări și de o situație neplăcută în eventualitatea unui repetat succes Gardist în noi alegeri. Îndată ce Regele a aflat scopul audiențelor s-a grăbit să dea drumul decretului de dizolvare, ce nu trebuia să apară decât duminica viitoare. Se vede că a preferat să riște aventura gardistă decât să lase Guvernul său în mâna liberalilor.

Din tot programul „naționalist“ trâmbițat de Goga, Guvernul n-a pus până acum în mișcare decât revizuirea *judecătorească* a împământărilor efectuate de la război încoace, și anularea celor dovedite frauduloase. Încolo, mi-a furat mie desființarea impozitului agrar și iertarea materiilor prime necesare țărănimii — liberalilor și țărăniștilor regimul șperțăresc — și lui Hitler supresiunea „bonelor“ creștini în casele ovrerești.

Și a dat drumul haimanalelor să molesteze pe jidani și să nălbure ordinea publică. Astfel la Palatul de Justiție sunt bătăi zilnice și scandal. Ministrul Justiției subliniind printr-o declarație publică că excluderile Baroului nu erau executorii până nu rămăneau definitive prin confirmarea judecăților de apel și de recurs, haimanalele „Asociației Avocaților Creștini“ s-au aruncat cu băta în Palatul Justiției asupra avocaților evrei, ca să-i sperie și să nu se mai prezinte înaintea instanțelor. În capul bătaușilor e fostul șef al rumilor Murgășanu, un escroc și un analfabet, care era cât pe aci să fie numit secretar general al Ministerului Justiției. Ieri bătăile s-au ținut lanț. Reclamându-se primului președinte al Curții, Stârcea, acesta a delegat pe primul procuror, să facă anchetă. Primul procuror deși în fața lui a avut loc o bătaie, a raportat, de frică, lui Stârcea că pe sălile Palatului totul era liniștit... și bătăile au continuat până seara.

La Facultatea de Medicină bătăi; la Facultatea de Drept același lucru. Acolo cel puțin tradiția era mai veche. Au fost bătute fără milă fete, așa încât au trebuit să fie trimise la spital. În restaurantul Andrei (hotel Continental) au fost puse afișe cu inscripția „În acest local evreii sunt indezirabili“. Afișele au fost înfipte cu sila de clienții cuziști și sunt menținute sub amenințarea lor. În berăria de sub Cercul Militar, Leni Kaler, cunoscuta actriță se afla la o masă cu mai mulți ofițeri. De la altă masă, bandiți cuziști¹ au început să strige „afară jidanii!“ Cum Leni Kaler nu se mișca, bandiții s-au apropiat de masa ei: „Nu înțelegi cucoană că trebuie să ieși?“ Ofițerii s-au opus, dar cu sfială — bandiții au insistat și în cele din urmă ofițerii au declarat că ies și ei cu „Doamna!“ Halal de ofițeri!

De când bestiile cuziste și-au dat drumul, un vânt de nebunie suflă pretutindeni. Acum câteva zile noul prefect de Ilfov, Odăgescu, se înapoia acasă și pe drum în Călea Văcărești, automobilul său a fost izbit

¹ Deși o lege interzice portul uniformelor și însemnelor neautorizate, Bucuroștii e plin de haimanale în cămăși albastre cu svastica la braț. Sunt unu zifil „lăncieri“ ai domnului Cuza.

de un tramvai electric ce trecea. Odăgescu a sărit asupra vatmanului și l-a luat la palme; vatmanul a înșfăcat manivela de la motor și a cârpit de câteva ori în cap pe bățiosul său agresor așa încât acesta s-a prăbușit scâldat în sânge. Dus la spital a trebuit să fie trepanat; era grav rănit și câțeva vreme a stat între viață și moarte. Arestat, vatmanul a fost supus metodelor polițienești și bătut de moarte. Răspândindu-se zvonul că a fost ucis, vatmanii, *toți Gardiști ca și cel arestat*, s-au declarat în grevă și au amenințat să dea foc la tot depozitul S.T.B. dacă nu li se arată colegul lor „în viață”. Cum nu fusese ucis, ci numai stâlcit în bățai, au fost satisfăcuți, și efervescenta a fost demolită pe jumătate.

Costică Stoianovici vine la mine azi la ora 3 1/2: bățiile continuă și azi la Palatul de Justiție. „Teroarea domnește în tot orașul”, adaugă simpaticul meu prieten, cu exagerarea obișnuită tuturor românilor. Nu domnește încă teroarea — dar toate se îndrumează spre o stare de anarhie împotriva căreia va fi greu de reacționat.

Tratativele dintre Vaida și național-țărăniști au rămas la un punct mort. Ele vor fi desigur reluate după alegeri.

Ieri a stat la mine un ceas Gayda, directorul ziarului officios fascist *Il Giornale d'Italia*. Inteligent, vede clar. E departe de a fi încântat de ce vede aci. Își dă și el seama că *se sabotează ideea națională și că autoritatea Regelui se prăbușește*. În politica externă nu-și face iluzii: nu e Goga omul care să aibă destul suprafață politică ca să schimbe orientarea unei țări.

Azi-dimineață am primit pe dl Steinkopf, reprezentantul lui *Associated Press* din America. Jidan fricos, e speriat de ce vede la noi și declară că nu pricepe politica Regelui: „Cum să pricepi d-ta, un străin — i-ana spus — când nu pricepem noi, cei băștinași?” Ne face „o presă” bună în America, nu încape îndoială.

Una bună ce se atribuie lui D.R. Ioanițescu, omul ambelor trei chestiuni. Prezentându-se un partizan la dânsul și cerându-i o favoare prea afară din cale, noul ministru al Agriculturii i-a tăiat pofta astfel: „Domnule, îți răspund prin următoarele *trei cuvinte*: im-po-sibil!” *Se non e vero...*

Scandalul cu procedura dizolvării: din izvor sigur aflu că decretul de dizolvare a fost dat la imprimat la tipografia Poliției, de frică de indiscreții.

21 ianuarie. Ziarul *Cuvântul* a reapărut ieri, după mai bine de 4 ani de tăcere. Ceea ce Regele n-a îngăduit lui Tătărescu, a îngăduit-o lui Goga: a dat drumul în fine din nou, condeiului lui Nae Ionescu. Impudentă, din partea Majestății Sale...

În *Universul* de azi Stelian Popescu publică — sau mai exact iscălește — un foarte judicios articol privitor la politica noastră externă. *Echivocul* trebuie să înceteze pe acest teren. Politica fiecărei țări trebuie să fie bine lămurită și bine fixată. Prin urmare și a noastră. Nu e admisibil ca ministrul nostru de Externe să-și afirme devotamentul față de alianțele noastre și de Geneva, pe când un factor atât de important în Guvern ca Cuza, declară în auzul lumii că S.D.N.-ul este o „asociație jidovească moartă“ și că trebuie să ne despărțim de aliații noștri, iar șeful Guvernului o scaldă cum poate între cele două politici.

Așa nu se poate. Ori, ori.

Incoerența Guvernului în această materie se oglindește în atitudinea cenzurii. Ziarele de azi-dimineață reproduc un interviu acordat de generalul Antonescu ziarului francez *Candide* și trei interviuri ale lui Istrate Micescu (*Candide*, *Neue Freie Presse*, *Agentia Rador*) — ori câteșipatru interviurile sunt *ciopârțite de cenzură*. Cred că de când există cenzura așa ceva nu s-a mai pomenit. Dealtminteri, aceste divergențe de opinii între miniștri au determinat „rugămintea“ adresată de primul ministru colegilor săi, de a se abține de la orice manifestări politice de ordin personal. Intervenția fusese dealtminteri cerută de Rege, furios împotriva lui Cuza și a interviurilor lui, date ziarelor italiene și germane — interviuri în care bătrânul fantezist afirma, punct cu punct, exact contrariul celor conținute în declarațiile Regelui și ale ministrului său de Externe.

În asemenea conjunctură e la mintea oricui că bietul Micescu asudă în zadar să schimbe opinia publică în Apus: nu-l crede nimeni!

În schimb, Regele și Guvernul său se bucură de o excelentă presă în Germania, în Italia și în Polonia.

Se vede că s-a încurcat ceva cu mersul Regelui în Anglia, căci Istrate Micescu a plecat pe neașteptate de la Geneva la Londra. Cred că

nu e omul indicat ca să seducă pe englezi, care nu se împacă cu farsorii chiar când știu englezește, darămite când nu știu.

Iorga, fostul miluit al lui Tătărescu, devenit miluitul lui Goga (formula lui Goga: „înțelegerea e foarte ușoară între o mână care dă și una întinsă“!), mai e și un om fără rușine. După ce s-a înțeles cu Guvernul să-i aleagă vreo 10–12 caraghioși, *scrie articole împotriva dizolvării săvârșite!* Bine face, de vreme ce se mai găsesc oameni care să-l tot scoată din lada cu vechituri.

Mi se spune că Ostrovski ar fi rechemat la Moscova și că nu pleacă din propria lui inițiativă. E o chestie cu o scrisoare a lui, pe care polițiști de la Moscova au pus mâna astă-vară, și care ar fi compromițătoare pentru dânsul. În afacere a fost amestecat și Vinogradski¹ fostul consilier al lui Ostrovski, mutat astă-toamnă la Varșovia și chemat acum și el la Moscova, de unde, după spusele ziarelor poloneze, *nu se va mai întoarce*. În locul lui Vinogradski a fost numit la București un agent al G.P.U.-ului, cu misiunea probabilă de a supraveghea și de ancheta pe Ostrovski. Se vede că informațiile trimise de spionul de la Moscova au fost proaste, căci Ostrovski a fost rechemat. Știind ce-l așteaptă acasă, omul refuză să plece și vrea să rămână la noi, ca simplu particular. Mâna lui Stalin îl va ajunge și la noi. Fioaroase moravuri!

Cu camioane, cu automobile de turism, cu căruțe și pe picioare — propaganda electorală a Gărzii de Fier a reînceput cu intensitate, pretutindeni. Afișe și manifeste în profunzime; cheltuieli enorme. Se pune chestiunea: de unde atâția bani? Moștenirea lui Zizi Cantacuzino și dubioasele beneficii ale diverselor cooperative înființate au trebuit să fie epuizate cu prilejul alegerilor din decembrie. Tot așa și ce le va fi rămas de la Vaida², dacă le-a rămas ceva. Sunt oameni care pretind că Mișcarea Legionară e gros subvenționată de Hitler. O fi.

Afamații Gogo-cuziști se aruncă cu patimă asupra tuturor instituțiilor publice din care pot stoarce ceva. Ieri au dizolvat și Uniunea Camerelor de Agricultură, împreună cu toate Camerele din țară. Cu Camerele de Agricultură s-au purtat însă mai omenos ca cu cele de Muncă,

¹ Un băiat frumos ce se ținea cu Natașa Arcizewska.

² Vaida, în 1932 și 1933 a dat o subvenție regulată, lunară, lui Zelea Codreanu. Unii cred a ști că această subvenție se urca la 500 mii lei pe lună.

căci pentru dizolvarea Uniunii lor s-au mulțumit cu un decret în *Monitor* și nu s-au dus, ca la Uniunea Camerelor de Muncă, cu revolverul în mână să silească pe membrii ei să demisioneze. În locul lui C. Sechioreanu, omul competent și cumsecade care a dus 4 ani Uniunea, au numit pe Goiceanu, clănțau de la Craiova și transfug de la Vaida, care habar nu are nici de agricultură nici de economie agricolă. Politicismul de gașcă e mai în floare sub acest Guvern de autoritate regală, ca sub cel mai deșantat Guvern de partid.

Intimii lui Gh. Brătianu îmi spun că acesta a ieșit miercuri de la Rege cu impresia că Majestatea Sa era foarte plictisită. Să înceapă să deschidă ochii și să-și dea seamă de prostia pe care a făcut-o?

Bursa, în București, e tot mai slabă și mai enervată. Livra engleză a ajuns la 1 200, rentele scad în fiecare zi, iar nivelul acțiunilor a coborât până la cel din toamna 1936. Și cum să fie altfel? Ovrei vând pe capete titlurile lor și cumpără devize ca să plece. În restaurante, în teatre, în localurile de lux și de petrecere — stagnare tot mai mare. Și aci, lipsește clientela evreiască, atât de însemnată. Bieții harhări nu mai ies de frică. E ceva comic în spaima lor, dar e și ceva tragic.

22 ianuarie. Regele îi dă înainte cu publicitatea ca să-și explice năzbătia și să împace Apusul cu Guvernul capriciului său și al incoerenței politice. De data asta a dat un suculent interviu d-lui Didier Poulain, de la foaia hebdomadară *Candide*. *Candide* trebuie să fi fost unș din gros, căci în trei zile a publicat trei interviuri (general Antonescu, Micescu și Regele) favorabile Guvernului. Și trebuie să fi fost atms bine și tânărul Poulain, căci față de personalitatea Majestății Sale, e pur și simplu diti-rambic.

Reproduc aci interviurile Regelui (după *Universul*) fiindcă rezumă cu siguranță cea mai abilă apărare a regimului și că un elementar spirit de echitate și de obiectivitate mă silește să înregistrez aci și acest sunet de clopot:

„Paris, 21, Rador. — *Candide* publică la loc de frunte interviul pe care M.S. Regele Carol al II-lea a binevoit să-l acorde d-lui Didier Poulain, trimisul special al ziarului la București.

Interviul este precedat de o descriere elogioasă a puternicei personalități a Suveranului României și de unele observații asupra însemnătății unei bune înțelegeri între Franța și România.

«Echilibrul european și mântuirea Franței se sprijină pe alianțele și prietenii noastre», și mai departe: «ar fi cea mai mare stângăcie să se pună la îndoială o prietenie statornic atât de sinceră cum este aceea a României», constată ziaristul francez la introducerea acestui important interviu.

«Am văzut la București tot felul de oameni: iugoslavi, cehoslovaci, germani, italieni, englezi — scrie dl Didier Poulain — reacțiile lor sunt felurite și concepțiile lor sunt deosebite. Dar cu toții știu, proclamă și admit¹ că M.S. Regele Carol II *iubește* Franța». Și acum interviul:

«M.S. Regele Carol II, înainte de a-i pune ceea ce trebuia să fie prima întrebare, îmi declară:

— Știu că sunt unele neliniști în Franța, nu văd prea bine de ce (!??), în privința văltoarelor(?) noastre politice. În ce vă privește nimic nu este schimbat. România este angajată pe o cale dreaptă, neted trasă, fără bifurcare. Dați-mi voie să vă asigur, în chipul cel mai formal că această cale a noastră rămâne aceea a Micii Înțelegeri, a Înțelegerii Balcanice și a prieteniiilor noastre firești, în Franța și în Anglia. Nici un semn important, nici un simptom grav nu permite vreo îndoială în această privință².

— Totuși Sire, relațiile personale dintre noul președinte de Consiliu al României și cancelarul Germaniei?

— Mi-e ușor să vorbesc fără ocol, foarte deschis — a răspuns M.S. Regele. Da, dl Goga s-a întâlnit într-adevăr odinioară cu Hitler. De ce nu? E foarte normal.

Prima datorie a unui politician este să aibă legături cu toată lumea. Politica este o chestiune de relații între oameni; factorul individual este însemnat, în diplomatie ca și în toate lucrurile. De ce, de altfel, România și-ar mărgini numărul prieteniiilor ei? Și fiindcă este vorba de Germania, trebuie să vă spun că există între acea țară și România un curent foarte puternic de schimburi economice și că la Berlin s-a pus multă bunăvoință pentru a-l orândui».

Ziaristul francez, ascultând cuvintele regale, se gândește că Parisul s-a arătat poate mai puțin îndemânatic; s-a limitat sever importul în Franța al cerealelor, al lemnului, al petrolului din România.

— «Pot întreba pe Majestatea Voastră cum consideră problema evreiască?

¹ Dacă nici acest certificat multiplu nu va convinge pe francezi, e că sunt cu căpătâna groasă!

² Ce devine „supremul“ Cuza cu declarațiile filo-hitleriste și anti-geneveze și poetul-prezident-Goga, cu scâldăturile sale!

— Foarte simplu — răspunde M.S. Regele. Trebuie să se facă o deosebire între evreii care se poate crede că au devenit legitimi români prin drept de vechime, dacă o pot spune, și ceilalți — acei care de la război încoace s-au așezat fără drept, pe seama naționalilor noștri(?). Știu că este greu, în Franța și în Anglia, să se pătrundă bine această chestiune, a cărei complexitate ne hărțuiește. În orice caz, măsurile inspirate de un spirit larg de moderație(!!!) pe care le va lua Guvernul Meu, nu se vor referi decât la evreii de imigrație recentă».

Ziaristul francez întrebând dacă, privitor la natura însăși a Guvernului, ar fi de prevăzut o evoluție către forme de mai mare autoritate, M.S. Regele răspunde:

— «Nicidecum. De ce? Aplicarea Constituției române este suficientă. Alegătorii ne-au arătat preferința lor pentru naționalism. Încercăm numai să le dăm satisfacție. De altfel, trebuie să ții seama că naționalismul românesc nu trebuie confundat cu hitlerismul sau cu fascismul. El nu se întemeiază numai pe ideea de Stat, ca în Italia, sau pe ideea de rasă ca în Germania. Aceasta nu înseamnă în gândul Meu, vreo critică, fiecare popor având reacții proprii firii sale. Analogia între naționalismul românesc și naționalismul occidental, nu poate fi teoretic considerată(?) decât cu naționalismul francez, și aceasta cu mari sacrificii de nuanțe. Dar, suntem aci în plină politică internă și este pentru Mine prilejul să vă spun (Suveranul a rostit aceste cuvinte în chip foarte regal) că nu vreau ca politica internă să înrăurească politica externă și de altfel, nici invers».

Ziaristul francez exprimă Suveranului constatarea sa (sic) că M.S. Regele se interesează mult de formarea tineretului român.

— «Acesta este un punct capital — declară M.S. Regele. Am organizat străjerii, organizație din care trebuie să facă parte tot tineretul nostru de la 7 ani până la 18 sau 21.

— Este ceva în genul organizației italiene „Balila“?

— Nu; sunt deosebiri fundamentale. Străjeria nu se aseamănă cu „Balila“, căci nu este o formațiune cu spirit militar. Nu este asemănătoare nici cu organizația „Hitlerjugend“, căci nu se face la străjeri o politică de Stat. În sfârșit, nu este asemănătoare nici cu organizația Sokolilor, căci natura sportivă nu este decât secundară. Străjeriile sunt în realitate școli de cetățeni și școli de morală socială — întrucâtva sistemul cercetășesc al lui Baden Powell, având în plus o atmosferă de mistică națională. Vreau să întăresc prin aceasta unitatea țării și să înlesnesc dezvoltarea însușirilor individuale, într-un sens obșteșc».

«Cum convorbirea este pe sfârșite — adaugă ziaristul francez — M.S. Regele îmi vorbește despre Franța, în cuvinte foarte simple, foarte mișcătoare, vădit inspirate de un suflet sincer atașat țării noastre. Ultimele sale cuvinte mă mișcă pentru tot ce cuprind ca amabilitate și atenție personală:

— Voi fi mulțumit să vă citesc articolul. Îmi va fi foarte ușor căci sunt abonat la *Candide*».

«Din această lungă conversație duc o impresie covârșitoare. M.S. Regele Carol nu este numai un mare Suveran; este un Șef¹. Mai simplu, este un bărbat (un homme). Iar în prevederile ce se pot face asupra politicii externe a României, trebuie să se țină seamă înainte de toate, de coeficientul personal al Suveranului. Pentru noi, este o constatare fericită, numai dacă stângăcii din păcate de temut, n-ar veni să strice situația².

Părăsind cabinetul de lucru al M.S. Regelui Carol II, am rostit o frază protocolară oarecare. Regret că n-am cedat dorinței mele de a-mi lua rămas bun prin frumosul salut al militarilor români: Să trăiți!

Dar republicanii sunt totdeauna timizi în fața Regilor.

— Să trăiți! Da, să urăm viață lungă și propășire Regelui Carol II al României! Și pentru că merită să fie iubit pentru el însuși, și fiindcă interesele Franței se potrivesc în total cu interesele Regatului Său!»³

Bre, bre, bre, ce entuziasm!

Ciudat e că aproape tot atât de entuziast e prietenul Gayda în *Giornale d'Italia*, în care nu publică ce e drept un interviu, ci numai un articol asupra scumpului nostru Suveran!

Probă că Regele vorbește frumos — cu fiecare. Dar ce folos că vorbește frumos, dacă nu-l mai crede nimeni, nici chiar cei pe care-i plătește ca să creadă? Și cum o să-l creadă lumea când vorbește de analogia naționalismului francez — când vorbește de o linie dreaptă în politica noastră externă tocmai în momentul în care cele mai neașteptate puzuete sunt la ordinea zilei — când invocă „largul spirit de moderațiune“ al Guvernului său în chestiunea ovreiască, ca justificare a bătăilor din Palatul Justiției și a molestărilor din localurile publice și de pe stradă?

Dacă M.S. crede că mai poate păcăli pe cineva, se înșală. Pe Ea însăși — poate.

¹ Ne rămâne și nouă o impresie covârșitoare: e că dl Didier Poulain a fost plătit scump. Scump, dar nu face.

² Ar fi și asta o posibilitate?

Se vede că la Londra s-au cam încurcat lucrurile, cu voiajul. Iată că pe lângă Micescu a mai fost expediată peste Mâncă și Regina Mignon, care a părăsit ieri Belgradul. Bine văzută de Familia Regală engleză, a fost probabil trimisă și ea, să lucreze.

Noul Minister Chautemps s-a prezentat ieri înaintea Camerei și a avut un succes nemaiînregistrat în analele parlamentare franceze: un vot de încredere de 501 contra 1 (Bergery). Toate partidele i-au votat încrederea ca să salveze ceva: francul la dreapta și „Frontul popular“ la stânga.

S-a semnat în fine (după 19 ani!) acordul cu Ungaria relativ la fundația Gojdu și arhivele privitoare la Transilvania, Crișana, Maramureș și Banat. S-a înființat în Ungaria „Fundația de burse și studii a românilor greco-orientali din Ungaria“ — căreia, Statul ungar va remite până în 30 de zile averea Gojdu. Fundația va fi administrată de români. Arhivele provinciilor alipite, ne vor fi și ele remise în termen scurt. Bine.

Rechemarea lui Ostrovski a devenit oficială: fostul ministru al Sovietelor a fost primit ieri de Rege, în audiență de plecare. Ostrovski e însă otrăvit rău: n-ar vrea să mai plece de la noi, știind ce-l așteaptă la Moscova — dar are o fetiță rămasă acolo, și tremură pentru zilele ei. Așa se întoarce roata lumii, și toate se plătesc până la cele din urmă.

Până să ajungă la Londra, Istrate Micescu pledează pe drum, pledează în fața gazetarilor, pledează în fața conductorilor în tren, pledează prin „pisotiere“ în fața apelor care se scurg. Și toate degeaba. Poate va fi mai fericit la Londra.

În fața Comisiei Centrale Electorale, prezidată de Lupu, contestațiile lui Maniu se judecă de trei zile. Comisia se va pronunța deseară sau mâine. Din partea Guvernului și împotriva național-țărăniștilor pledează Nicu Ottescu, același care acum o lună pleda în fața aceluiași Comisii pentru național-țărăniști împotriva Guvernului de atunci. Cum am putut să mă înșel cum m-am înșelat asupra acestui băiat? Iată-l acum la braț cu Radovici, din pricina căruia m-a părăsit...

Liberalii au putut lua locul al doilea, după Guvern, pe buletinele electorale mulțumită unei indiscreții a lui Tilică Ioanid, care a prevenit

pe Franasovici din recunoștință. În alegerile trecute, Franasovici dădu-se câteva milioane lui Goga, ca să combată Garda de Fier — și goghiștii în schimb au dat liberalilor cel mai bun loc de pe listă.

Maniu și toți național-tărăniștii au hotărât să se abțină de la recepția tradițională din 24 Ianuarie, prezidată de Rege, la care sunt poftiți cei decorați cu ordinul Ferdinand. În scrisoarea lor de scuză, decorații național-tărăniști invocă *neasteptatele* alegeri, și împiedicarea campaniei electorale deja începută.

Prietenul meu A. a văzut pe Maniu, „care i-a părut nebun“ (sunt propriile cuvinte ale prietenului meu). Într-adevăr domnul prezident pare convins că zilele domniei Regelui sunt numărate. Regele va fi înfrânt:

1. Prin voința țării;
2. Prin greșelile proprii;
3. Prin influența nefastă a d-nei Lupescu; și în convingerea lui, dl prezident așteaptă cu seninătate desfășurarea evenimentelor.

„Eu merg drept pe calea mea, zicea dânsul, mă urmează cine o vrea. Eu nu mă ocup de cine rămâne în drum. Sunt în partidul meu oameni care vor să facă politică — să nu mai facă. Eu merg înainte, și n-am tras încă toate săgețile din tolba mea!“

Nebun — sau cuminte?

A ieșit în fine și Antoine Bibescu la iveală. La Londra. A poftit pe Istrate Micescu la dânsul (căci și în Londra are o instalație, pentru nevastă-sa) și amândoi împreună vor pune Anglia la cale.

23 ianuarie. Întrunit azi-dimineață Comitetul Executiv al Partidului Agrar. La ordinea zilei: luarea unei hotărâri cu privire la alegeri. Am expus Comitetului situația, având grijă să deosebesc problema electorală de problema politică. Problema politică, adică atitudinea pe care Partidul Agrar urmează să o adopte pentru viitor, anume dacă va continua să-și urmărească scopurile singur, cu puterile și cu șansele lui proprii sau dacă va căuta să fuzioneze cu alte grupări — era o chestiune ce nu putea fi pusă pentru moment în discuție, fiindcă nu era încă coaptă. Problema electorală, dimpotrivă, trebuia numaidecât soluționată. Comitetul avea să hotărască dacă ne prezentam sau nu în alegeri.

Lăsând la o parte orice altă considerație (lipsa de parale, de vlagă din partea noastră — corupția, ilegalitățile și teroarea din partea Guvernului), faptul singur că n-am putut pune mâna decât pe nr. 11 de bule-

tine, hotărăște soarta noastră. Își inchipuie cineva pe analfabetii noștri numărând punctele și fixându-se pe lista cu 11 puncte mai degrabă decât pe cea cu 10, cu 12 sau cu 13? Mă întreb dacă aș reuși chiar eu! De la 4 puncte înainte pecetea va cade la noroc: nu vor mai fi alegeri ci curată loterie.

Adoptând propunerile mele, Comitetul a hotărât să nu ne prezentăm în alegerile viitoare decât într-un eventual cartel, dacă ni s-ar propune și ne-ar conveni. Abținerea a fost hotărâtă fără nici o părere de rău; mai întâi fiindcă chiar alegerea câtorva deputați, în cazul cel mai bun, n-ar fi însemnat lucru mare — și apoi, toată lumea și-a dat seama că viitoarele alegeri iar nu vor duce la nimic: sau Guvernul nu va avea 40% sau, dacă le va avea își va fi pus lumea în cap. Și într-un caz și în altul șubredul edificiu ridicat în fața noastră se va prăbuși. Nici pentru un cartel n-a fost mare entuziasm, din aceleași motive de neîncredere în soarta viitorului Parlament.

Comitetul mi-a dat depline puteri pentru tratativele unui eventual cartel și în cazul — aproape dorit — în care acesta nu s-ar încheia, pentru redactarea unui manifest către țară prin care se vor explica motivele abținerii noastre.

Au venit mulți la ședința de azi-dimineață. Frumoasă scrisoare de solidarizare din partea lui Tătaru, reținut la Cluj. Până acum o singură defecțiune: a lui Radovici — cu clienții lui. Am impresia că și Vladimir Christi cu ai lui se clatină. Christi e un om cinstit, dar lipsit de toate, până și de caracter. Ducă-se învârtindu-se!

Una din frazele care s-au cenzurat în ultimul interviu al lui Micescu era privitoare la *regimul de mâine* din România. Gazetarul întrebând pe ministrul nostru de Externe ce se va întâmpla dacă Guvernul Goga nu va obține majoritatea în alegeri, Excelența Sa a răspuns liniștit: „Lucrul e prevăzut, și soluția găsită: *Regele va instala o dictatură militară!*” Dacă nu e adevărat (cum pretinde Regele!), dl Micescu e vinovat de minciună — iar dacă e adevărat, e și mai vinovat: e vinovat de indiscreție, *maximum de culpă pentru un diplomat!*

Se zice că numirea lui D. Burilleanu la Roma nu e încă făcută fiindcă frumosul bărbos se tocmește cu Goga asupra „emolumentelor”. Ministrul nostru la Roma primește vreo 400 000 lei pe lună; Burilleanu vrea să primească postul decât dacă i se dă un milion *mai mult*, căci vrea să „epateze” Roma prin fastul său. Până acum i s-a consimțit *un milion în tot*. Dar Burilleanu nu vrea să lase un leu, din 1 400 000.

Bieții bani storși „din sudoarea contribuabililor“! Goga și-a numit trei șefi de cabinet, și fiecare și-a cumpărat numai decît un automobil la Leonida¹ — ca și cum sub Tătărescu nu s-ar fi cumpărat nici unul! La Interne s-a tocmît un Buick nou, tot la Leonida — apoi nu s-a mai luat, ci s-a compărat un Packard *de ocazie*, fiindcă șperțul a fost mai mare!

În Partidul Liberal mai toți înjură pe Tătărescu, acuzându-l că a favorizat venirea lui Goga la Guvern, ca să facă pe placul Regelui și să-și facă mână bună pe lângă el în vederea unei rechemări la putere după actualul regim. Și țărăniștii, în *Dreptatea*, îi aduc aceeași învinuire și-l înjură la rândul lor. E un fapt cert că Tătărescu face ce poate ca să potolească manifestările liberale împotriva Guvernului „ales de Rege“. Dar Tătărescu explică că numai o oarecare durată a Guvernului Goga ar determina o reacție suficientă ca să se poată reveni la un Guvern liberal fără să se treacă prin „experiența fatală“ a Gărzii de Fier! Toți fanteziști — dar fanteziști după ce au dat drumul căruței în prăpastie!

Azi a apărut un nou decret-lege în complectarea art. 190 al Codului Penal. *Divulgarea actelor și secretelor de Stat*, dăunătoare siguranței Statului sau Capului Statului(sic) — a actelor și secretelor aflate în exercițiul unei funcții publice sau unui mandat idem — va fi pedepsită cu închisoare pînă la 5 ani, cu amendă pînă la 20 000 lei și cu interdicție de domiciliu. Cu drept cuvânt, *Universul* urlă împotriva unei măsuri atît de importante luată pe cale de decret, și se întreabă în favoarea cărui „furnizor tabu“ s-a făcut acest pas greșit?

Giurgiuveanu, de la Hotin, îmi povestește prăpăd despre cele ce se întîmplă în județul său. Când a sosit noul prefect Ciolac la Noua Suliță, de la Cernăuți, i-au ieșit înainte 5-6 000 de cuziști, toți cu câte un sac la subțioară în care trebuiau să care tot ce ar fi putut lua de la ovrei. S-au dus cu toți la biserică, după ritul partidului și după slujbă haimanalele au cerut prefectului să procedă la împărțirea bunurilor ovreiești. Cu mare greutate a parvenit Ciolac să-i calmeze și să-i convingă să plece acasă cu desagele goale. Și nu i-a putut convinge decît făgăduindu-le că *împărțeala se va face după alegeri*!! Toată pleava cuzistă din Hotin e convinsă că după alegeri își va împărți pămînturile, pădurile, casele și boarfele ovreilor — căci așa li s-a făgăduit, ani de zile de-a

¹ Țin informația de la Costică Leonida.

rândul. Un nimica tot, un anume Roșca, care se intitulează secretarul prefectului a venit la Noua Suliță și s-a dus din funcționar în funcționar să ceară demisia, din ordinul d-lui prefect! Unii, mai slabi de inimă au dat-o de frică — și Giurgiuveanu cita un profesor, președintele eforiei din fruntea Școlii Comerciale locale, un medic, un veterinar etc. Gospodarii au început să-și aducă aminte de pe vremea lui Kerenski și au intrat cu toții la grijă. Toate afacerile, toate tranzacțiile au încetat la Noua Suliță; derbedei cu svastica la mână pătrund în cărciumi, beau fără să plătească și bat pe negustori, bineînțeles, toți evrei. Și Giurgiuveanu al meu era abătut de tot...

În *Bunavestire* de ieri, ziarul lui Manoilescu care servește de oficios Gărzii de Fier, au apărut cele 26 de articole ale regulamentului prin care se instituie o nouă unitate legionară în Partidul „Totul pentru Țară”: „Corpul Legionar Moța-Marin”. Prin art. 8 se definește astfel țelul legionarului înscris în Corpul Moța-Marin: „Luptătorul în Corpul Legionar Moța-Marin are un țel: prin sacrificiul anilor pe care îi are de trăit și prin sacrificiul vieții sale — dacă are bucuria să merite această cinste — să se apropie pe cât poate de zbuciumul chinuitor cu care s-au învrednicit Ionel Moța și Vasile Marin¹”.

Approape toate articolele sunt redactate cu același misticism și într-un spirit de exaltare bolnăvicios. E un fel de echipă a morții în stil mare, răspândită peste tot cuprinsul țării. Admiterile se fac printr-o întreită selecționare din corpul legionarilor ordinari. După statute, numărul membrilor acestui corp de „executori” se urcă la 10 033. Din prima zi s-au oferit peste 40 000 de legionari...

24 ianuarie. Aniversarea Unirii Principatelor — dar câtă vrajbă printre români! În ajunul acestei serbări de înfrățire a apărut decretul pentru revizuirea cetățeniilor obținute de la război încoace — de fapt a tuturor evreilor. Ce locma pentru d.d. avocați creștini! Sunt atâtea formalități prevăzute de decret, sunt atâtea articole cu atâtea prescripții care complică fișe pas, încât nici un biet creștin de ovrei nu va putea să se descurce singur, și bineînțeles că se va adresa unui avocat cu trecere, fie și numai pe lângă dl judecător de Ocol, adică unui avocat creștin. Dacă se vor revizui 4 până la 500 000 de ovrei socotind câte 1 000 de lei de ovrei, vor fi 4 până la 500 milioane de lei care vor trece din

¹ Cei doi gardiști uciși pe frontul spaniol.

buzunarele caftanelor ovreiești în al paltoanelor creștine. O mică recuperare...

Decretul-lege pare făcut de un nebun. Nici o discriminare. Evreul care și-a făcut datoria de război, care a câștigat grade pe câmpul de bătaie¹, e pus de-a valma la control cu perciunatul din Sadagura. Profesionalistul cumsecade stimat de toată lumea, comerciantul de frunte, bancherul cu vază — toți sunt puși pe același picior cu escrocii strecurați de peste graniță. Și Majestatea Sa trâmbitează „moderațiunea“ Guvernului său! Ce ar fi dacă n-ar fi moderat!

Avakumovici, consilierul Legației iugoslave, și un foarte inteligent cunoscător al situației noastre politice, s-a arătat, într-o lungă conversație cu Pangal, foarte îngrijorat. „Prin formula care a adoptat-o — spunea Avakumovici — Regele Carol a compromis ideea unui Guvern de autoritate, tăvălind-o în făina antisemită și încredințând-o unei echipe incapabile să o valorifice. Nouă, sărbilor, falimentul formulei în România ne-ar fi foarte dezagreabil, căci ar avea repercusiuni asupra regimului nostru de autoritate, ce are deja așa destule greutatea de întâmpinat. Și iarăși nu pricepem toate declarațiile de fidelitate față de Franța și de Mica Înțelegere, aproape zilnice. Și noi suntem aliații Franței și aderenții Micii Înțelegeri, dar nu facem declarații de dragoste în fiecare zi. Și mergem la Roma și la Berlin, în urmărirea unei linii *asupra căreia Guvernul de la Belgrad e înțeles cu Regele Carol*. Și atunci nu mai pricepem nimic... Unde vrea să ajungă Regele Carol?“

La faliment — răspundem noi!

A murit doctorul Nanu Muscel, un cunoscut practician, cinstit, și iubit de toată lumea. Ajunsese la 75 de ani, cu toată firea lui suferindă.

Voievodul Mihai a fost decorat cu Medalia Marinei, fiindcă a vărsat 24 de ore pe crucișătorul „Regina Maria“ prins de furtună (în drum spre Atena, la nunta Principelui Paul). Platitudinea slugilor curăță Dinastiile...

¹ E cazul cunoscut al doctorului Sperling, plutonier pe vremea războiului, care, după ce au căzut toți ofițerii companiei a luat comanda ei și a dus-o la asalt. A fost încetăținit pe loc și înaintat ofițer. După război din grad în grad a ajuns până la cel de maior (în rezervă). N-a fost oare verificată cetățenia lui la fiecare înaintare? Și așa sunt mai mulți ajunși până la gradul de colonel

25 ianuarie. Stelian Popește — chiar sub solzi se ascunde câteodată bun-simț — protestează în *Universul* de astăzi împotriva tâmpitei măsurii a cenzurii de a confisca ziarele străine care vorbesc de stările de la noi, și ne împiedică astfel să răspundem la multe exagerări și năzbătii tipărite peste graniță. În lipsa unui răspuns românesc, a trebuit să ia cuvântul însuși Regele și prin interviuri să pună lucrurile la punct, ceea ce nu e nici constituțional, nici politic. Și Popeștele profită de ocazie pentru a se arunca asupra Guvernului — căruia până mai ieri îi ridica osanle — batjocorind „revoluția național-creștină” pe care o tratează de *revoluție verbală*.

Nea Istrate Micescu n-a mai plecat la Londra. Anglia nu e Bărăganul și englezii nu sunt dropii, cum credea iscusitul vânător. Se vede că i s-a adus la cunoștință că prezența sa pe malurile Tamisei nu era oportună. N-a mai plecat la Londra, ci a chemat pe Grigorcea la Geneva, ca să se sfătuiască, spre marea decepție a principelui Anton Bibescu care se pregătise „să facă minuni!”

Dezordinea și anarhia domnesc până sus de tot, și mi-am dat seama de starea lucrurilor cu totul întâmplător. Prințul de Rohan (Karl Anton), publicist de oarecare valoare (de o valoare în tot cazul mult mai mică decât prestigiosul său nume) se află de câteva zile la București, unde a venit să studieze „revoluția naționalistă” la fața locului¹. Între altele a cerut și o audiență Regelui, care îi fusese acordată pentru ieri după-amiază, ora 3 și 1/2. La dejun, îl poftisem eu. Pe la ora 11 dimineață m-a chemat Ulea (de la Palat), la telefon, să mă întrebe dacă Rohan era la mine. „Nu, domnule, dejunează azi la mine, dar nu stă la mine, stă la hotel Splendid”. — „Știu. Dar nu-l pot găsi nicăieri, și Majestatea Sa nu-l poate primi la ora 3 1/2 și ar voi să-l primească la ora 12”. — „N-am ce-ți face, nu-l văd pe Prinț decât la ora 1 1/2!” După o jumătate de ceas iarăși Ulea la telefon: „Vă rog, domnule Argetoianu, nu vă supărați, binevoiiți a spune Prințului Rohan că M. Sa nu-l poate primi azi la ora 3 1/2 ci mâine la aceeași oră! — „Da, mâine”. Iată-mă transformat și în currier al Mareșalului. La ora 1 din nou telefon, din nou Ulea: „Iertați-mă, vă rog, tot eu sunt. Nu găsim nicăieri pe Prințul Rohan. Vă rog binevoiiți a-l informa că M. Sa îl va primi azi, la ora 3 1/4!” — „Cum, azi, nu mâine?” — „Nu, s-a schimbat din nou, M. Sa a revenit la ziua de azi, dar la ora 3 1/4 în loc de 3 1/2!”

¹ Karl Anton de Rohan, fratele șefului familiei s-a căsătorit cu fiica lui Appony. Am petrecut cu ei câteva săptămâni, în același hotel, la Roma, în 1932.

O fi așa cu toate audiențele?

Impresia lui Rohan — chestiunea audienței lăsată la o parte — „Am venit să asist la o dramă și asist la o operetă!” Mi-am permis să observ că, el ca vienez, trebuie să fie încântat de această schimbare de program!

În urma vizitei lui Stoiadinovici la Berlin, ziarul *Le Temps*, care oglindește mai totdeauna părerile în curs la Quai d'Orsay, publică în numerele sale din 18 și 19 ianuarie editoriale de o importanță excepțională. Concluzia lor, după o cântărire a puterii ce reprezintă încă Franța în lume¹ și după un examen al atitudinii anumitor aliați (și aci România e băgată într-un sac cu Iugoslavia) — e că Franța ar face poate bine să-și regândească („repenser”) politica sa externă, ca și cea internă dealtminteri. Nici o influență străină în politica internă (aluzie la presiunile sovietice) — iar în cea externă „un certain repliment”. Mâna Franței să se ofere mai puțin, ca să fie cerută cu mai multă insistență, mai ales de cei care nu vor găsi niciodată alt ajutor, împotriva adevăraților lor dușmani. Fraza lui Stoiadinovici la masa lui Göring, prin care amintea că la porțile marelui Frederic au vegheat santinele croate — frază nenorocită — a scos pe francezi din sărite. „Dl Stoiadinovici, observă *Le Temps*, dacă a citit istoria, ar putea să-și aducă aminte fapte mai recente în care însăși existența țării sale a fost pusă în chestiune de armatele succesivilor marelui Frederic — dezastru de la care conaționali d-sale și d-sa n-au scăpat decât cu ajutorul armatelor franceze”.

După cum se vede se clatină „tot sistemul” — și nu e bine...

Pangal îmi povestește că la recepția de aseară a decorațiilor cu ordinul Ferdinand, Regele era vesel ca o grădină înflorită. Nici usturoi nu mâncase, nici gura nu-i mirosea. A strâns mâna, a vorbit cu mai toți — cu Goga mult și de mai multe ori, cu Vaida aproape deloc. Mai mult decât cu dânsul, cu dr Lupu, care deși înjurase Coroana și pe purtătorul ei ca la ușa cortului, în ajun (la o întrunire în Grivița) venise la sindrofia regală cu toată abținerea adoptată de partidul său. De la național-țărăniști a mai fost prezent Ionel Pop, devotatul lui Maniu, lucru ciudat.

¹ „Puterea absolută a Franței în lume, ca armată, ca colonii, ca bogăție, a rămas aceeași, numai puterea ei relativă a slăbit din cauza atitudinii aliaților ei și a scăderii influenței Societății Națiunilor”.

Serdici¹, care fusese dat în judecată pe timpul ultimelor alegeri pentru „lêse Majestate“, a fost judecat și achitat. „Cum? — a pledat dânsul în fața Justiției — eu care am dezertat în timpul războiului odată cu Regele, cu care mi-am riscat viața ca să-l însoțesc la Odessa și să-l ajut să se însoare, eu să fiu acuzat că uneltesc împotriva Sa“? — Justiția a fost convinsă și l-a achitat.

Comisia Centrală Electorală, după nesfârșite deliberări, și-a dat în fine hotărârea aseară, cu privire la diferitele contestații introduse de Maniu. N-a reținut decât una, cea relativă la depunerea cererilor de înscripție din ziua de 18 ianuarie *după ora 7 seara*. Comisia a anulat toate primirile făcute după acea seară așa încât n-au rămas din 18 ianuarie decât două liste: a Guvernului cu nr. 1 și a liberalilor cu nr. 2. Celelalte liste au fost înscrise în ordinea depunerilor de a doua zi dimineața, așa încât a rămas definitiv: nr. 3 pentru național-țărăniști, nr. 4 pentru vaidiști, nr. 5 pentru „Totul pentru Țară“ — iar restul neschimbat. Gardiștii sunt furioși, fiindcă cu nr. 5 trec pe pagina a doua a buletinului, dezavantaj mare în practică.

Comisia a respins celelalte contestații — unele ca inadmisibile, altele fiindcă s-a declarat incompetentă să se pronunțe. Printr-una din contestații se cerea anularea tuturor înscrierilor făcute în seara de 18 ianuarie înainte de ora 9,30, *ora reală* la care a apărut decretul de dizolvare și cel de modificare al legii electorale. Dacă Comisia ar fi admis această contestație, Guvernul ar fi ajuns la locul nr. 22 pe buletin, căci nu se îngrijise să se mai înscrie a doua oară miercuri dimineața 19 ianuarie.

N-a mai rămas Guvernului să treacă decât de hopul alegerilor. Floare la ureche pentru artiști ca Goga, Armand Călinescu chiorul și Tilică Ioanid.

Primit succesiv mai mulți prieteni politici. Toți mă împing la carteluri și la înțelegeri — înțelegeri până la fuziuni — cu diferite grupări și partide.

Nu mă trage inima nici la carteluri, nici la fuziuni. În nebunia și lăcomia care mă înconjoară, mă simt atât de bine singur...

26 ianuarie. Consiliul de Miniștri în ședința sa de ieri, a luat o serie de măsuri pentru menținerea ordinii în timpul alegerilor, în realitate

¹ Lupist fuzionat cu național-țărăniștii.

măsuri de constrângere împotriva partidelor de opoziție. Singura măsură nouă și eficace constă în interzicerea celor străini de circumscripție (afară de candidați) de a face propagandă electorală. Prin urmare toți fruntașii partidelor și propagandiștii de la centru vor fi trimiși peste granițele circumscripției electorale în care vor fi prinși și împiedicați astfel să activeze în favoarea partidului lor.

Celelalte măsuri rezumă și legalizează tot ce se făcea și până acum, în materie electorală, și fără aprobarea Consiliului de Miniștri. Atâta grijă pentru menținerea ordinii în timpul alegerilor e laudabilă, dar o simplă întrebare: de ce nu se ocupă Consiliul de Miniștri de alegeri, pe stradă, în localurile publice, în tramvaie și în trenuri — unde ovreii sunt bătuți sau molestați în fiecare zi?

Deși își făcuse contract pe 5 ani, Sergiu Dimitriu, fostul secretar general de la Interne, a fost scos din fruntea Oficiului de Turism, și înlocuit printr-un avocat Paraschivescu. Și Sergiu Dimitriu era unul din favoriții Regelui? Lasă în urma lui un lucru frumos, foarte frumos chiar: localul ridicat în strada Wilson, pe terenul Ministerului de Interne — poate cea mai reușită clădire a Bucureștilor Noi. Seara, sub mângâierea luminii indirecte, piațeta din fața Legației Austriei se aseamănă cu un colț artistic de oraș italian din vremea Renașterii. Pentru această bucațică de frumusețe, să iertăm pe Sergiu Dimitriu că n-a făcut nimic pentru turismul românesc, de la crearea Oficiului și până azi.

S-a stins și Olga Brăiloiu¹, una din ultimele contemporane ale mamei-mii. Femeie bună și simpatică, pleacă aproape nebăgată în seamă, deși pe vremuri a fost una din cele mai cunoscute figuri ale boierimii bucureștene. Soră cu Marie Berindei (soția generalului), a fost una din întinsele casei mele părintești. Se duc toate, și în curând și rândul nostru!

Maniu a făcut recurs în Casație împotriva modificării legii electorale prin decret, cerând infirmarea decretului-lege ca neconstituțional. Probabil însă că Casația își va da avizul când nu va mai fi operant, adică după ratificarea decretului prin Parlament — dacă Guvernul va izbuti să ia 40% din voturi...

¹ Olga Brăiloiu, fiica lui C. Brăiloiu, a fost căsătorită cu Duca (nici o rudenie cu ministrul) de care a divorțat. Lasă o singură fată, Nineta căsătorită cu Mihai Kogălniceanu.

Comisia Centrală Electorală a hotărât ieri că buletinele de vot vor purta 4 liste pe fiecare pagină. Tot e ceva, căci se vorbise de câte o listă pe fiecare pagină, așa încât buletinul să fie transformat într-un mic volum în care alegătorii să se piardă căutându-și lista. Despre mărimea și alinierea punctelor nu s-a hotărât încă...

Partidul Național-Tărănesc și-a publicat manifestul către alegători. O peltea scrisă fără talent și fără vlagă, în care se repetau toate recriminările partidului împotriva călcării regimului constituțional și împotriva Guvernului. Mai multe alineate tăiate de cenzură — probabil ceva aluzii la Sacra Familie.

27 ianuarie. Consiliul S.D.N.-ului s-a întrunit ieri la Geneva. În ședințele de ieri — una privată și alta oficială — s-a stabilit numai ordinea de zi. Dezbaterile vor începe azi. Atmosfera generală e hotărât împotriva oricărei modificări a art. 11 și 16 — fără de care nu există o serioasă reformă a Covenantului. Chestia ovreiască se va pune — și pușă va rămâne, fără alte consecințe.

Domnul Mirto a demisionat din partidul lui Vaida. Mai toate partidele se curăță de escroci, atrași aiurea de mirosul fripturii sau chiar și numai de perspectiva unui asemenea miros în viitor.

Maniu a înaintat Casației cererea lui privitoare la neconstituționalitatea decretului-lege din 18 ianuarie, prin care a fost modificată legea electorală. Casația a fixat termen pentru judecată, la 10 februarie, adică înainte de alegeri. Va declara Casația decretul neconstituțional? Își va declina competența, socotind promulgarea decretului ca un act de guvernământ? Va amâna procesul? Iată trei soluții posibile. Una singură e imposibilă: calificarea procedurii guvernamentale ca una constituțională!

Corneliu Zelea Codreanu s-a urcat, ca scroafa în copac. Vorbește în fiecare zi Europei: interviurile sale au ajuns la preț în presa italiană, în cea germană și până în cea franceză sau engleză! O să înnebuniască de-a binelea dacă o ține-o tot așa!

La Universitatea din Varșovia se înființează o facultate pentru studiul problemei evreiești. Mă mir că această idee nu ne-a venit și nouă:

s-ar găsi astfel un prilej fericit pentru crearea câtorva zeci de noi profesori universitari!

Baroul de Ilfov a suspendat ieri pe toți avocații evrei înscriși după 1 Decembrie 1918. Principiile naționaliste în slujba lăcomiei lichelelor care compun consiliul baroului. Lichelele n-ar fi avut însă curajul gestului lor, dacă decretul pentru revizuirea cetățeniei n-ar fi prevăzut și el suspendarea drepturilor politice pentru toți cei supuși revizuirii, până după examinarea situației lor.

O altă manifestație antisemită și deplasată a avut loc tot ieri în sala „Arta” din Batiște, unde Sfaturile Negustorești au dat o masă lui Gigurtu și lui Ioanițescu. Falitul de Niculescu Ritz pe care liberalii l-au dus patru ani cu picioarele în posterior, a ajuns în fine la preț sub acest regim lipsit de oameni. Gigurtu l-a numit președinte al Camerei de Comerț, în locul lui Penescu Kertsch, și bietul Ritz s-a simțit obligat să-și sărbătorească stăpânul. Pentru ce a invitat și pe Ioanițescu e mai greu de explicat — probabil că au fost afinități sufletești la mijloc; pentru ce a invitat și câțiva evrei, nu se poate explica deloc, dată fiind conjunctura. Abia s-au așezat cu toții la masă, câțiva cuziști s-au ridicat și au început să urle: „afară jidanii!” Unul din asistenții lui Ritz a avut curajul să protesteze, să declare că toți cei prezenți erau invitații Sfaturilor și că nimeni nu avea să plece. Cuziștii s-au sculat atunci cu toții și precedați de lăncerii și de steagurile cu care veniseră, au părăsit sala. Scandal, învălmășeală — miniștrii jenați. În fine Ritz și Osiceanu (președintele Uniunii Camerelor de Comerț) au intervenit personal pe lângă cei câțiva evrei prezenți (Herdan, Birman, etc.) și i-au convins să plece ei, unul câte unul, de bună voie. A trebuit apoi să convingă pe cuziști — care pândeau la ieșire — să nu-i bată! În fine toate s-au terminat cu bine: evreii au plecat, cuziștii s-au înapoiat și caraghioșii au putut să-și debiteze searbedele discursuri. Bineînțeles, domnii negustori n-au vorbit decât de ideea națională, și de rasă românească — evident singurele probleme de rezolvat pentru normalizarea comerțului nostru.

Ca urmare la cele hotărâte în ședința Comitetului nostru Executiv de duminica trecută, am căutat să mă lămuresc asupra intențiilor celorlalte partide și asupra situației lor. Am făcut-o fără să-mi bat mult capul, căci nu prea am poftă de nici un cartel electoral. Politica, adevărata politică, a trecut de pe planul electoral pe acela al apărării Statului.

Dintre partidele mici, cel mai interesant era al lui Vaida, din cauza rangului său pe buletin: Vaida a izbutit într-adevăr să ia locul al 4-lea. Am delegat pe Em. Antonescu și pe Pangal să ia contact cu Vaidiștii. Și unul și altul mi-au adus ieri răspunsul lor: deși Vaida e foarte deprimat, deși e convins că nu va lua nici 2% din voturi, e hotărât să nu facă nici un cartel cu nimeni, și să-și încerce horocul singur. Să-i fie de bine!

Cu Iunian, am însărcinat pe Al. Radian să ia contact. Iunian nu se-șește decât diseară din străinătate, așa încât în privința lui nu sunt încă lămurit.

La Averescu am trimis tot pe Pangal, fiindcă e prieten cu Papacoste. N-am încă nici un răspuns dar după câte știu — și faptul a fost semnalat și prin ziare — Averescanii tratează o înțelegere, o fuziune chiar, cu Goga.

În ce privește partidele mari, ne vor și liberalii și național-tărăniștii. Ele nu vor însă cartel electoral¹, ci fuziune. Dată fiind totală schimbare a situației politice, dată fiind carența definitivă a autorității regale, propunerile acestor partide sunt de examinat, fie și numai pentru alcătuirea unui zid de rezistență împotriva fanteziilor celor străini de țara noastră, de la Hohenzollern (Rex), până la Șercală zis Cuza și Goga fost țobag unguresc.

Deja de pe timpul alegerilor trecute mă tot pisase Radian cu avansurile pe care ni le făceau, care mai de care, fruntașii de diverse calibre ai partidului d-lui Maniu. Pe baza similitudinii de program, Andrei, Ralea, Ghelmegeanu, Costache Lupu și până și d-rul Lupu și Mihalache, puseseră lămurit lui Radian chestiunea unei fuziuni. Radian răspunsese evaziv și făgăduise să mă pună la curent cu sugestiile primite. Azi a venit la mine Em. Antonescu să-mi spună că aseară a stat un ceas și jumătate de vorbă cu Mihalache (cu care a avut o întâlnire de ordin personal) și că și-a dat seama că țărăniștii sunt foarte doritori de o fuziune cu noi. Mihalache ar fi întrebat chiar pe Antonescu: „N-a văzut încă Maniu pe Argetoianu?“ Prietenul meu Antonescu m-a asigurat că în ceea ce privește programul nostru agrar, Mihalache l-a primit în întregime. Ba bine că nu, îl primesc toți! Dar prietenul meu Antonescu a mai spus una bună lui Mihalache: „Vezi, dle Mihalache, la dvs ar trebui să vă înțelegeți odată într-un fel. Când d-ta ești în fruntea partidului, dl Maniu, de la spate, cântă altfel; când dl Maniu e în frunte, cântă d-ta de la spate altfel — ar trebui să cântați odată de acord, același cântec, ori-care ar fi el!“

¹ Național-tărăniștii ar primi și un cartel electoral.

Povestindu-mi toate acestea, Antonescu nu insista prea mult spre o fuziune cu țărăniștii. Ba chiar mi-a adăugat că puteam face una și cu liberalii, că mai mulți fruntași liberali i-au vorbit în acest sens. O știam de mult. De mai bine de o lună mă urmărește Blumenfeld cu „Havădișuri“ de la Tătărescu, Șoneriu cu propuneri din partea lui Franasovici, și câți alții. Știu că chestiunea a fost discutată serios „între auguri“ după împăcarea cu Gheorghe Brătianu, că Tătărescu s-a oferit să vină să-mi vorbească, dar că Dinu Brătianu i-a tăiat pofta amintindu-i că asemenea chestiuni erau de competența sa, înainte de toate.

Azi-dimineață a venit la mine Victor Slăvescu, băiat cinstit și care fusese legat de mine printr-o sinceră simpatie, să-mi ceară să revin în Partidul Liberal. Toți mă așteaptă cu brațele deschise — spunea el. Nu m-am lăsat însă convins, fiindcă de fapt n-am luat încă nici o hotărâre, și hotărârea nu e ușor de luat. Știu bine că carența Regelui îmi zădărnicește toate planurile. Dar înainte de a mă repune la lucru *cu alții*, mai am o soluție de examinat, și poate cea mai ademenitoare: să mă retrag din politică și să-mi văd *de ale mele*.

Blumenfeld vine iar să plângă în sânul meu. Toate merg rău. Zelea Codreanu va lua majoritatea în alegeri. Curentul și progapanga Gărzii se întotesc pe zi ce trece. La o vânătoare în Făgăraș, unde erau numai liberali, bătaușii toți băteau pădurile cântând cântece gardiste. La Țândărei, unde în trecutele alegeri au fost numai 18 voturi gardiste, sunt acum 1 000 de oameni înscriși, cu jurământ. În toate județele Codreanu are forțe motorizate(!!!) gata să se arunce asupra adversarilor! (Gavrilă Marinescu dixit!).

Tot Gavrilă i-a spus că, chiar dacă Goga va lua 40% în alegeri, tot nu va rămâne la Guvern. Fiindcă nu știe să guverneze, fiindcă nu-l vrea străinătatea. Blumenfeld crede, că chiar în noaptea care va urma alegerilor, Regele va forma un Guvern militar fără Parlament în cazul în care Garda de Fier ar avea multe voturi.

Ceva mai serios, tot de la Blumenfeld:

Naționalistul *Cuvântul* s-a aranjat pentru scoaterea sa la tipografia *Adevărului*!

Naționalistul Nae Ionescu vrea să angajeze pe ovreiiul Marcovici, actual administrator al *Adevărului*, ca administrator al *Cuvântului*!

Naționalistul Nae Ionescu, vrea să angajeze câțiva reporteri ovrei „fiindcă numai ei știu să *facă* o gazetă!“

Naţionalistul Nae Ionescu aruncă banii pe fereastră. Plăţile la *Adevărul* cât nu face, oferă lui Marcovici zece mii de lei pe lună mai mult decât are la *Adevărul* — şi toate la fel!

Zice Blumenfeld!

„Doux Pays“ ar fi zis Forain dacă ar mai fi trăit şi ar fi cunoscut ţara românească.

28 ianuarie. Nae Ionescu pretinde (articolul lui de azi în *Cuvântul*) că decretul-lege pentru pedepsirea destăinuirii secretelor de Stat a fost făcut împotriva lui Titulescu şi a publicării cărţii pe care o scrie. E bună! Nae Ionescu aprobă măsura, dar mai cere să fie urmăriţi şi cei care „şterpelesc“ dosarele publice de prin Ministerele pe care le conduc (cazul Ionel Brătianu cu dosarele răscoalelor din 1907, cazul lui Titulescu cu jumătate arhiva Ministerului de Externe). Dacă ar şterpeli domnii miniştri numai dosarele!

În noaptea dintre 25 şi 26 ianuarie a fost observată o „auroră boreală“ pe mai toată întinderea ţării. E un fenomen destul de rar la noi. Oamenii spun că e semn rău!

Generalul Antonescu, ministrul Apărării Naţionale a suspendat audienţele până la 1 martie, sub pretext că „e ocupat cu interesele generale ale Armatei“. Am protestat întotdeauna împotriva abuzului de recurs la ministru, şi am căutat de câte ori am avut răspunderea unui Departament să pun un zăgaz pomirilor solicitatorilor. Am fost chiar singurul ministru care, în 1931, am încercat să reglementez materia. Încercările mele au dat însă greş faţă de demagogia colegilor mei. Generalul Antonescu merge însă prea departe suprimând pur şi simplu audienţele — căci încurajează astfel tirania şi lăcomia celor câţiva intimi care vor continua să aibă acces la dânsul. O să-şi piardă şi bruma de popularitate ce mai avea, şi o să câştige parale câteva lichele.

La Geneva, conferenţarii şi-au dat drumul de ieri... Pe rând Delbos şi Eden şi-au afirmat încrederea şi fidelitatea faţă de Societatea Naţiunilor, care pentru cele două mari democraţii din Apus continuă să fie pivotul şi garanţia păcii generale. Eden a mărturisit criza prin care trece S.D.N. dar a adăugat că o reformă a Instituţiei, o modificare a Statutelor Pactului, n-ar fi posibilă câtă vreme Statele care au părăsit Liga nu s-au întors înapoi. Rusia, a declarat prin Finkelstein-Litvinov, că deşi

activitatea S.D.N.-ului a dat în ultima vreme mari decepții, rămâne credincioasă Instituției care urmărește pacea solidară fără a se preocupa de formele interne ale Statelor asociate, de la comunism la semi-fascism, și acum în urmă — la fascism (aluzie delicată la România!). În numele Poloniei, Beck a vorbit de avantajele înțelegerilor bilaterale, prin urmare împotriva S.D.N.-ului, dar fără să pronunțe o singură dată numele Instituției de la Geneva. Istrate Micescu a făcut în numele *Micii Înțelegeri*, declarațiile cele mai ortodoxe, în sensul crezului francez. Restul curvântărilor nu interesează, sau cel puțin nu ne interesează pe noi.

Pe timpul amânării sesiunii de la Geneva, Micescu a fost la Cannes să se pună de acord cu Beck pe chestiunea minorităților. În momentul primirii Sovietelor în S.D.N., Polonia a cerut să se aplice și Rusiei clauza convențională a minorităților. Consiliul n-a aprobat însă cererea Poloniei, care a declarat atunci că nu mai recunoaște faimoasa clauză impusă numai unora din Statele Europei și că minoritățile vor trebui să se mulțumească în Polonia, din acel moment înainte, cu garanțiile constituționale, existente. Afară numai dacă toate Puterile europene ar fi primit să se supună eluziei cu pricina...

Până să nu părăsească Micescu Bucureștii, Guvernul nostru hotărâse să recunoaștem la Geneva obligativitatea clauzelor minoritare, dar să pledăm (asta vrea Micescu, să se pună la concurs cu Titulescu!), și să demonstreze că aceste clauze nu se aplicau ovreilor *intrați în România după semnarea și ratificarea tratatelor*. Se pare că Beck a convertit pe Micescu, și că acesta — cu aprobarea Bucureștiului — se va pune la Geneva pe același teren cu Beck. „L'union fait la farce“... zice un vechi dicton francez.

De la polonezi am aflat mișcarea diplomatică care se pregătește: Comnen va fi numit *ambasador* la Varșovia, Radu Djuvara la Berlin(!!) iar Zamfirescu secretar general la Externe sau ministru la Roma. Arcizewski nu va fi numit decât mai târziu la Roma; pentru moment va primi gradul de ambasador la București. E probabil că și italienii și nemții vor face numai decît Ambasadă la București și la Belgrad. Se crede că Franța și Anglia vor lăsa pentru moment la București... un însărcinat cu afaceri!

Pangal a aflat prin Avakumovici că în întrevederea lor de la Geneva, Eden a pus lui Micescu chestiunea plănuitei călătorii a Regelui la Londra, cam în termenii următori: „*Je me demande si dans les condi-*

tions actuelles, nous pourrions recevoir le roi Charles a Londres, avec toute la chaleur, avec tout le concours populaire que nous voudrions!" Atât. N-a spus ce crede, n-a spus ce vrea — s-a mulțumit să pună chestia în mod interogativ și dubitativ. Cei care cunosc pe englezi pricep „ce que parler veut dire". Dacă Regele și Guvernul nu vor pricepe, nu e exclus ca englezii să vorbească mai precis. Să fie soarta mult doritului și gloriosului voiaj compromisă?

Zelea Codreanu publică prin gazete o categorică dezmințiere a zvonului după care Garda de Fier ar plănui o nouă expropriere, după formula „omul și pogonul". Dl Căpitan afirmă că nu se va atinge de averea oamenilor cinstiți și că numai cea agonisită pe căi necinstite va fi urmărită pentru restituirile la care Statul furat are dreptul.

A apărut regulamentul pentru aplicarea modificărilor aduse legii electorale. Mărimea punctelor variază; de la 9 înainte punctele sunt de 3 ori mai mici decât unul singur. Punctele sunt înșirate pe o linie, până la 10. De la 10 înainte se reîncepe, pe o a doua linie.

Deși toate veștile din țară sunt deplorabile din punct de vedere electoral pentru Guvern (și excelente pentru Garda de Fier), oamenii de la Interne par siguri de izbânda lor. Această siguranță s-ar explica, după unii, prin hotărârea luată de a modifica din nou legea electorală, după expirarea termenului de depunere a candidaturilor (10 zile înainte de alegeri), în sensul proiectat deja și consemnat în aceste însemnări¹, acordându-se adică prima majoritară listei care va fi întrunit mai multe voturi, fără nici o limită procentuală. Dacă s-a renunțat la început la această măsură, ar fi fost de teamă să nu se provoace un cartel electoral între Maniu și Garda de Fier (teamă de prisos de altminteri!) — ambele partide împreună ar fi luat într-adevăr mai multe voturi ca Guvernul și prin urmare și prima majoritară. De aci hotărârea de a nu modifica legea decât după ce nici o listă nu va mai putea fi depusă.

Sunt însă alții care pretind că Regele nu va acorda Guvernului o atât de absurdă modificare a legii electorale, nici chiar în fața pericolului iminent, și că măsura salvatoare va consta pentru Guvern în concentrarea ultimelor zece contingente pentru câteva zile, ca să lipsească astfel pe gardiști de cei mai mulți alegători ai lor. Dar dacă oamenii în loc să meargă la cazarmă vor merge la vot, se vor putea oare deschide sute de mii de procese? Modificarea legii electorale e mai sigură.

¹ A se vedea pag. 42 și 62.

Ziarele ne aduc la cunoștință că s-a cerut controlul averii lui Tabacovici. În fine! Dar de ce numai a lui Tabacovici? De ce se plimbă Mirto, Franasovici, Tătăreștii, Ioanișescu și atâția alții nesupărați?

La Brașov se judecă procesul celor 6 studenți învinuiți pentru atentatul împotriva rectorului Traian Bratu. Între alți martori a fost citat și doctorandul Șerban Milcoveanu, președintele Asociației Studenților Creștini. Cum cei mai mulți din martorii citați nu s-au dus la Brașov, s-a emis împotriva lor mandat de aducere. Adus la Comisariatul de Poliție al circumscripției sale, Milcoveanu a protestat, a cerut citație și a spus că va merge singur la Brașov, fără să fie dus cu forța. Cu acest prilej s-a încins o ceartă între Milcoveanu și comisarul Zbârciog. Comisarul pretinde că Milcoveanu l-a înjurat, fapt pe care Milcoveanu îl neagă dar afirmă că Zbârciog i-a tras o palmă. Milcoveanu a părăsit comisariatul, a înaintat o plângerea Ministerului de Interne și a sesizat „forurile” legionare în calitatea sa de gardist. Studenții s-au pus imediat în mișcare, și printre ei a domnit fierbere mare joi și ieri toată ziua. Cei de la Medicină, de la Drept și de la Academia Comercială s-au pus în grevă. Ieri-dimineață a fost o ciocnire violentă în fața statuii lui Mihai Viteazul între studenți și Jandarmerie.

După ce a dispus o anchetă prin Gavrilă Marinescu și a luat cunoștință de rezultatul ei, Armand Călinescu a hotărât darea lui Milcoveanu în judecată pentru insulta unui funcționar în exercitiul funcțiunilor sale și de asemenea trimiterea lui Zbârciog înaintea Comisiei de disciplină, pentru lovitură. Studenții nu s-au mulțumit însă cu atât și până aseară cereau nici mai mult nici mai puțin decât: 1) demiterea lui Gavrilă Marinescu; 2) scuze personale din partea primului ministru și 3) judecarea lui Zbârciog de către instanțele disciplinare gardiste!!!

Studenții au luat aceste hotărâri în întruniri foarte tumultuoase, în mijlocul urletelor și strigătelor de „Jos Gavrilă”, „Jos Lupeasca”, „Jos jidoavca“!

Agitația continuă și azi-dimineață. Văd din ziar că Zbârciog a fost suspendat. Se vor mulțumi Majestățile lor Studenții, stăpânii noștri, cu atât?

Neagoe Flondor a dejunat ieri la mine. Dorința lor¹ ar fi să ia ei cât de multe locuri în alegerile viitoare și Guvernul să nu ia 40%, ca să

¹ Neagoe Flondor e un personaj important în mișcarea Gardistă!

poată ei complecta majoritatea Guvernului. „I-am susținut ea funia pe spânzurat, nu e vorba“ spunea Flondor. De văzut dacă ar conveni Guvernului. Cred că mai degrabă i-ar conveni să-și facă o majoritate și, fără 40%, prin modificarea legii electorale!

Iunian s-a înapoiat alaltăieri-seară din străinătate și l-am văzut ieri-dimineață pentru încheierea unui cartel electoral. El vrea să-l încheie, fără reticențe. Eu sunt mai indiferent, fiindcă socotesc participarea la aceste alegeri, chiar sub formă de cartel, ca o glumă de prost gust. Pentru noi, partidele mici. Am impresia că s-a cam terminat chiar pentru partidele mari...

Fiindcă mi-am luat duminica trecută angajamentul să supun Comitetului nostru Executiv, spre aprobare, orice propunere de cartel, am convocat această onorabilă sindrofie pentru marți dimineața 1 februarie. Iunian își întrunește pe ai lui luni. Și vom vedea.

Iunian mi-a părut cam slăbit, se plângea de continue dureri de cap — se vede că a fost rău bolnav. Nu mai pricepe nici el experiențele Regelui. Dacă crede că prin Guvernul Goga va izbuti să înlăture Garda de Fier, se înșală. Clasarea Partidului Național-Creștin ca partid de guvernământ, cu tot programul antisemit paroxistic al lui Cuza, a îndrărit Garda de Fier și curentul ei. Numai printr-o atitudine fermă și fățișă împotriva unor asemenea nebunii s-ar fi putut stăvili un curent, în care mistica joacă desigur un rol, dar naivitatea unul și mai mare. Mă întreb însă cum s-ar fi putut înjgheba un Guvern *de autoritate* sub un Rege, bleg? Un Guvern despotice, da — un Guvern de autoritate nu.

Iunian a stat tot timpul la San Remo și s-a oprit câteva zile la înapoiere, la Viena. La Viena Guvernul Goga a produs o adevărată stupefacție. Dar până și în Italia reacțiunea reală n-a fost aceea pe care o arată presa locală. Italienii au scris articole politicoase la adresa Regelui și a lui Goga fiindcă în tot cazul noul Guvern însemna în România un pas spre ideologia lor, și le-au scris ditirambice fiindcă așa e temperamentul italian, exuberant. Superlativele italienești nu trebuie însă să înșele pe nimeni; opinia publică italiană consideră încercarea din România ca neserioasă și declarațiile lui Micescu la Geneva, adevărate palinodii, vor contribui mult la dezamăgirea celor câțiva de la Roma care au putut fi amăgiți.

Printr-un mesaj adresat Senatului, Roosevelt expune un plan de înarmare în stil mare, menit să pună apărarea națională a Statelor Unite la

înălțimea necesităților momentului. Bineînțeles planul de înarmare e precedat de declarațiile cele mai pacifiste. Roosevelt pune în sarcina celor care au nesocotit tratatele și au călcat angajamentele semnate, răspunderea marilor cheltuieli cărora marea democrație americană va trebui să facă față în anii viitori. Despre necesitatea însuflețirii industriei armamentului, *ca paleativ economic în criza prin care trece lumea întreagă*, nici o vorbă — deși acesta este adevăratul motiv al inițiativei luate.

Podul de peste Niagara s-a prăbușit. Îndrăzneala prea mare a oamenilor a fost astfel pedepsită.

Congresul Mondial Evreiesc a înaintat și el întâmpinările sale la Geneva cu privire la persecuțiile evreilor în România. O delegație a Congresului s-a prezentat chiar lui Micescu, care a avut cu privire la chestiunea evreiască conferințe interesante cu Delbos și cu Eden. După câte ne spun telegramele (și telegramele spun atât de puțin!) pare că Delbos a ascultat expunerea lui Micescu fără să o judece sau să o comenteze, pe câtă vreme Eden nu s-a putut abține de a declara că măsurile ce se iau în România fac cea mai rea impresie în Anglia. Chestiunea minorităților și în special cea evreiască nu vor fi discutate în sesiunea actuală a Consiliului, ci, cel mai devreme, în luna mai. După cum nu se va discuta nici chestiunea reformei statutelor S.D.N.-ului. Lozinca Genevei este și de astă dată AMÂNARE!

Goga, interimar la Externe, a dat ieri un dejun de adio lui Ostrovski. Soarta este crudă, și pune pe bietul Goga să deuteze pe terenul diplomatic printr-un compliment adresat... Sovietelor. Discursurile au fost convenabile. Goga a marcat, fără să insiste, *granițele noastre actuale*, iar Ostrovski (mai are vreo răspundere, și vorba lui un răsunset?) a pomenit „pietțele de frontieră care păzesc pacea generală“. Și, ca și Litvinov la Geneva, a repetat că prietenia între două State nu e în funcție de regimurile lor interne.

Ceva foarte grav s-a întâmplat aseară:

Pangal îmi povestește că a aflat de la colonelul Dombrowski, cumnatul său și comandantul Pieței, că Comisarul Regal chemat la evacuarea Căminului Gutenberg a refuzat să facă somațiile legale. Faptul s-a întâmplat aseară înainte de ora 8 căci la 8 a fost făcut raportul la Rege. Ministerul de Interne hotărâse evacuarea tuturor căminelor studențești;

evacuarea n-a putut fi efectuată, decât cu greu azi-dimineață la ora 5. Comisarul care a refuzat să facă somațiile a fost arestat. A trebuit să vină comandantul Corpului de Armată, general Argeșanu, la fața locului ca să se restabilească prestigiul autorității.

La Palat și în jurul Guvernului sunt fierți. Încep oare să-și dea sama că s-au jucat cu focul?

Pangal a văzut aseară pe Averescu, care îl chema ca să-i spună că ar dori să examineze cu mine situația, și că-i făgăduisem să vin să-l văd după alegeri. Am explicat lui Pangal că, dacă nu m-am ținut de vorbă, cauzele sunt următoarele: 1) absența lui Averescu (dus la Severin); 1) boala mea; 3) faptul că aflasem că începuse tratative cu Goga, și nu voiam să le stânjenesc. Am făgăduit să mă duc mâine.

Cu prilejul vizitei pe care i-a făcut-o aseară, Averescu a povestit lui Pangal că negocierile între dânsul și Goga au ajuns la un punct mort. Dânsul primește un cartel electoral, sau o colaborare — iar Goga și Cuza cer o fuziune. Mareșalul nu primește fuziune, decât după ce se va fi făcut *numai* un cartel pentru alegeri. Fuziunea să vină mai târziu, după ce partidele vor fi luptat împreună, cot la cot. Dânsul n-ar intra în fuziune, s-ar retrage din politică, și ar da dezlegare prietenilor săi să o facă. De aceea vrea întâi cartelul: ca o ultimă satisfacție de amor propriu pentru dânsul.

Averescu a mai povestit că primise ieri vizita lui Cuza, tot în vederea tratativelor dintre cele două partide. „Nu știi — spunea dânsul — dacă sunt eu ramolit, sau dacă e Cuza. După ce mi-a schițat programul său, am observat că toate erau bune dar că în politica externă îl sfătuiesc să nu piardă niciodată din vedere Anglia, să se strice cu toată lumea, dacă vrea, dar să rămână bine cu Anglia“. Cuza mi-a răspuns textual: „Nu-mi pasă de Franța, nu-mi pasă de Geneva, nu-mi pasă de Anglia, nu-mi pasă de nimeni! Cu sau fără voia jidanilor de peste graniță, îmi voi îndeplini programul!“ Nu știu dacă Averescu e ramolit, dar Cuza e desigur nebun!

30 ianuarie. Un comunicat al Centrului Studentesc, publicat în cursul zilei de ieri, aduce la cunoștință că greva studenților a luat sfârșit. La cererea de satisfacție adresată Guvernului de către studențimea jignită în onoarea ei, prin palma aplicată pe obrazul lui Milcoveanu, Ministerul de Interne a răspuns prin evacuarea și închiderea Căminelor. Față de această atitudine a unui Guvern naționalist, în sânul căruia se

află dl profesor A.C. Cuza, tineretul universitar creștin nu mai are nimic de cerut, renunță la orice satisfacție, își reia activitatea școlară... și se retrage politicește sub cort. Sub cortul lui Zelea Codreanu...

Avocatul Tonegaru, care astă-vară a ucis pe Stravolea, amantul primei sale soții, și al cărui proces a pasionat¹ anumite cercuri bucureștene săptămâna aceasta — a fost achitat aseară.

Ziarele escrocilor de toate nuanțele — mai ales cele „convinse“ de Guvern bat toba în jurul *marii victorii* obținute de Micescu la Geneva: s-a amânat definitiv discuția reclamațiilor evreiești. Or, nu e nici o victorie la mijloc, nici mare, nici mică. Procedura S.D.N.-ului, reglementată, e următoarea: orice reclamație primită împotriva unui Stat e mai întâi supusă aceluși Stat, care dă explicațiile pe care le crede de cuviință într-un termen „rezonabil“ și numai după acest răspuns se pune reclamația la ordinea de zi a Consiliului. În afară de această procedură *ordinară*, și aplicată în aproape toate cazurile, mai există și o procedură *de urgență*, cu totul excepțională și foarte, foarte rar aplicată, pe baza căreia Consiliul se sesizează imediat de reclamația înaintată. Față de reclamațiile evreiești S.D.N.-ul s-a mulțumit să aplice regulamentul. Unde e victoria?

Evreii exploatează în reclamațiile pe care le-au adresat la Geneva cifrele statisticii noastre oficiale, cifrele recensământului din 1930 — cifre vădit false. După aceste cifre numărul evreilor din Vechiul Regat ar fi scăzut în 1930 față de 1912! Pe baza cifrelor d-lui Mănuilă evreii pot proba că nici un israelit venetic nu s-a instalat în România după război! Vina e a celor care au tolerat și tolerează un escroc în fruntea Statisticii noastre de Stat.

În jurul unei averi de peste un miliard de franci se ceartă mai mulți musulmani. E vorba de averea Prințului egiptean Șef-el-Eddin, decedat toamna trecută.

Șef-el-Eddin era cumnatul Regelui Fuad, care a ținut pe soru-sa într-o primă căsătorie. Jumătate ținut încă din copilărie, Șef-el-Eddin s-a luat pe vremuri la ceartă cu cumnatu-său Faud, la clubul Mehemet Ali, a tras cu revolverul într-însul și l-a rănit destul de grav la gât. Din aceas-

¹ Ieri-seară la ora 8 în așteptarea pronunțării juraților, strada Câmpineanu, în preajma Curții cu Juri, era atât de plină de lume încât nu se mai putea circula.

tă rană Faud a rămas cu defectul de pronunțare bine cunoscut: când vorbea, părea că latră. Înnebunit de-a binelea, Șef-el-Eddin a dus o viață aventuroasă și a murit la Constantinopol după ce s-a căsătorit a doua oară cu o turcoaică. Procesul de revendicare se desfășoară între această a doua soție, și cea dintâi, căci căsătoria a doua n-a fost recunoscută în Egipt, unde se găsește averea rămasă.

Formidabilă explozie la pulberăria de la Colleferro, în apropiere de Segni (Italia). Mulți morți și mai mulți răniți. Pagube enorme.

Fost azi-dimineață la Averescu, „să examinăm situația“, dar n-am examinat nimic. Dorința lui de a mă vedea, exprimată lui Pangal, trebuie pusă în socoteala excesivului său formalism. Ne obligasem amândoi să reluăm contact „după alegeri“ și dânsul se ținea cu atât mai mult dator să reia acest contact, cu cât luase altul cu Goga și cu Cuza, și nu voia să treacă în fața mea drept „un lâcheur“ (!!!).

Întrucât privește tratativele (?) lui cu Guvernul, mi-a confirmat cele ce aflase Pangal de la dânsul. Pangal pricepuse chiar mai mult decât era.

Iată ce mi-a spus mareșalul în această privință:

„Goga mi-a făcut o lungă vizită în care mi-a expus programul său de politică externă. O harababură în capul lui, încât cred că nici dânsul nu mai pricepe nimic. După ce a terminat mi-a cerut ajutorul meu ca să-și poată îndeplini programul. I-am răspuns că rămân la punctul de vedere fixat la Evian în august trecut, fiindcă eu nu mă schimb. Sunt gata să-i dau un concurs electoral, dar nu să fac o înțelegere de Guvern. În Guvernul lui, eu nu intru. I-am spus-o și la Evian, și când m-a întrebat pentru ce, i-am declarat că era o chestiune de estetică politică; nu i-am spus mai mult fiindcă nu voiam să-l jignesc. Fusese convenit la Evian că-mi va trimite punctele lui esențiale de program, că eu mă voi solidariza cu unele, dar nu cu toate, și că voi redacta în acest sens un proiect de manifest comun. Aceste puncte esențiale, Goga nu mi le-a trimis niciodată, și n-am mai auzit nici de dânsul, nici de programul său, de la august și până acum. Cu toate astea, am declarat că fără a ține seamă de lunga lui eclipsă, rămân pe terenul înțelegerii noastre de la Evian.

Mai departe n-am mers. Goga s-a sculat și mi-a spus că va veni Cuza la mine să ne înțelegem pe chestiunea colaborării electorale. După două zile a venit și Cuza care mi-a făcut și el un lung discurs asupra programului său antisemit. Mi-a povestit cât a suferit în viața lui din cauza jidanilor. I-am răspuns că era un om favorizat de soartă, căci îl

persecutaseră jidanii; pe mine m-au persecutat creștinii. Dânsul se plânse că jidanii l-au scos prematur din învățământ, eu i-am reamintit că după încheierea păcii, detașamente din 23 Divizii și-au făcut intrarea lor triumfală în București — 23 Divizii din care comandasem cu cinste 19 în timp de război — și că „creștinii“ m-au alungat în acea zi memorabilă, din fruntea trupelor mele... Căutând să-l aduc pe terenul pe care trebuia să se desfășoare vizita lui, Cuza a încurcat câteva fraze din care rezultă că trebuia să se sfătuiască cu Goga. Așa încât Goga mă trimitea la Cuza și Cuza la Goga. Aș fi putut să rup conversația din acest punct. N-am făcut-o ca să nu mă acuze prietenii mei de intransigență. Printre scetștia unii sunt pentru, alții contra unui cartel cu Guvernul. Vom hotărî marți, în ședința Comitetului nostru Executiv. Poate până atunci să am mai multe precizări din partea Guvernului, și poate să n-am. Chiar dacă se va încheia un cartel electoral, chiar dacă mai târziu ar intra dintr-ai mei în Guvern, eu nu voi intra...

Ce e dezgustător e că Guvernul ademențește sau încearcă să ademențească pe fripturiștii mei — unde nu sunt fripturiști? — cu tot felul de momeli, *ca să faci presiune asupra mea!* Presiune asupra mea! Mă mir că Goga care mă cunoaște își închipuie că aș putea să mă las influențat de presiunii!

Ne-am înțeles foarte ușor să amânăm „examinarea situației“ până după ce chestiunea alegerilor se va lămuri într-un fel sau altul pentru fiecare din noi.

Și fiindcă ieri mă abordase, la Jockey-Club, Georges Meitani cu „o comunicare“ din partea lui Averescu, am profitat de prezența mea la acesta ca să-l întreb dacă credea în succesul propunerii pe care mi-o transmisese prietenul său. Meitani îmi împărtășește propunerea unui front comun *al tuturor* partidelor de opoziție fie pentru alcătuirea unei singure liste de candidatură, fie pentru o abținere totală de la alegeri. Am observat că nu există nici o șansă ca partidele *Totul pentru Țară și Liberal* să intre într-o astfel de combinație, fără a mai vorbi de celelalte. „Ai dreptate, mi-a răspuns mareșalul, e și părerea mea. Am făcut propunerea fără nici o nădejde de succes, ca să-mi ușurez conștiința și fiindcă mi-au cerut-o unii din prietenii mei“.

Vizita mea la Averescu n-a fost cu totul inutilă, căci mi-am îmbogățit paleta cu un ton suplimentar pentru cazul în care m-aș hotărî să repun pe șantier portretul neprețuitului nostru Rege Carol cu numărul doi. Am aflat că mai e și epileptic, sau cel puțin isteric. Jelindu-ne amândoi asupra anarhiei în care țara aluneca constant de la 1930 încoace,

Averescu a reînceput cu istorioarele lui, mi-a povestit câteva din cele pe care le cunoșteam deja și mi-a povestit și una inedită:

„Era în 1928, ultima oară când am văzut pe Principesa Elena, înainte de divorțul ei. Am sfătuit-o să nu se despartă de Carol. Mi-a răspuns că nu știam ce om pierdut este; înainte de a o părăsi i-a cerut să ia ca damă de onoare pe d-na Lupescu și cum ea a refuzat să se preteze la o atât de rușinoasă promiscuitate, dânsul a căzut pe covor în convulsii, cu spume la gură, și fără cunoștință, și-a mușcat limba și buzele până la sânge! Asta-i omul, domnule Argetoianu!”

Am plecat de la Averescu cam pe gânduri, și mi-am dat seama că, dacă ura și-a ales undeva domiciliul în țara românească, apoi desigur că e la nr. 57 din șoseaua Kisselef!

31 ianuarie. Ieri s-a sărbătorit cu mare alai în prezența Regelui și a patriarhului centenarul Seminarului Central. Plănuț de mitropolitul Grigore, zis „Dascălul”, Seminarul Central n-a fost deschis la Mănăstirea Antim, decât la 2 februarie 1836, în prezența Domnitorului Alexandru Ghica. Centenarul Seminarului ar fi trebuit să fie celebrat acum doi ani, în 1936, dar se vede că nu s-a făcut fiindcă nu aveam încă în fruntea țării un Guvern creștin.

Tot ieri și-a ținut adunarea generală Asociația Generală a Inginerilor Români, AGIR-ul cum i se zice îndeobște. Adunarea a votat o moțiune prin care se cere excluderea tuturor evreilor din corpul inginerilor și din toate slujbele și întreprinderile care interesează „apărarea națională”. Cum se vede, vântul de nebunie dezlănțuit prin criminala chemare la putere a actualului Guvern, mătură tot în calea lui. Unde o să ajungem? Dar la urma urmelor, la ce se putea aștepta de la o Asociație destul de ticăloasă ca să aleagă ca președinte pe un escroc ca Manolescu?

Excelențele Lor, domnul și doamna Istrate Micescu au părăsit Geneva. Au fost duși la gară de toate autoritățile românești și balcanice prezente la Geneva. Pentru un moment Micescu trebuie să fi avut iluzia că e Titulescu...

Blumenfeld îmi povestește că Ghelmegeanu a întâlnit pe Armand Călinescu la serata lui Bușilă și că ministrul de Interne i-a părut foarte opărit. Nu vorbea de sus deloc, și pentru alegeri recunoștea că Guver-

mul întâmpină mari dificultăți. Doctorul Banu a făcut un turneu în Ardeal și s-a înapoiat de acolo foarte pesimist, iar pesimismul său a contaminat și pe colegii săi. Călinescu a mărturisit lui Ghelmegeanu că ei fac o încercare; dacă nu va reuși va veni dictatura, dar el, Călinescu, nu se sperie de dânsa căci va face parte și din Guvernul de dictatură. De unde Ghelmegeanu a conchis că Guvernul de dictatură dacă se va face, nu va fi un Guvern de pură dictatură militară.

Blumenfeld a mai aflat din anturajul lui Gavrilă Marinescu că intervenția acestuia a pricinuit tot scandalul cu studenții în noaptea de vineri trecută spre sâmbătă. Într-adevăr, după cele întâmplate în fața Universității, când jandarmii s-au lăsat dezarmați și bătuți, Gavrilă s-a dus *de-a dreptul* la Rege și i-a spus că Armata nemaia mestecându-se în tulburările de stradă, că Jandarmeria nemaifiind sigură în mâinile generalului Bengliu, iar Poliția fiind cu totul dezarmată, *el* nu mai putea răspunde de ordine câtă vreme căminele erau pline cu studenți răzvrățiți — fiecare cămin fiind un focar de dezordine. Regele impresionat, a dat ordin lui Gavrilă să meargă și să evacueze imediat căminele. Gavrilă a trecut pe la Interne, a informat pe Călinescu despre ordinul pe care-l primise de Sus și a pornit la treabă. Restul se cunoaște.

Tot Blumenfeld îmi mai raportează că în cursul zilei de ieri (duminică) au fost vii incidente în toată țara între gardiști și reprezentanții autorității. Bătăi și arestări. În județul Constanța s-a petrecut însă un incident grav de tot. Ordin fusese dat să se împiedice turneul unui camion-automobil încărcat cu gardiști conduși de Zelea Codreanu, tatăl. În nu mai știu ce sat, camionul a fost oprit, și somat să se înapoieze la Constanța. Gardiștii au refuzat și au început să pornească înainte. Ofițerul de față a comandat jandarmilor să facă uz de armă, *dar aceștia au refuzat*. Adus la cunoștința Regelui, acest incident l-a impresionat rău de tot.

Maniu a fost la mine. Vede și el situația sub culorile cele mai negre. Crede că singura salvare ar fi reînțoarcerea în constituționalism și înscăunarea Partidului Național-Tărănesc, care singur ar putea lupta în alegeri cu Garda de Fier și să o învingă. Schimbarea ar trebui făcută înainte de alegerile sorocite, căci o a treia campanie electorală în câteva luni n-ar fi posibilă. Maniu crede că și Regele e foarte îngrijorat, atât de situația internă, cât mai ales de cea externă și că e „împăcat” cu ideea chemării național-tărăniștilor, dar că nu știe cum să procedeze ca să nu pară înfrânt (!?). După Maniu, cea mai nimerită procedură ar fi ca

Regele să ceară Casației să judece la 10 februarie contestația Partidului Național-Țărănesc în toată libertatea. Decretele lui Goga anulate, criza s-ar declanșa în mod legal.

După toate aceste premise și după multe alte considerații de ordin politic mai mult sau mai puțin transcendental, Maniu a ajuns la scopul real al vizitei sale. Ar trebui, după dânsul, ca toți șefii de partide să oeară o audiență colectivă Regelui, ca să-i arate că regimul inaugurat prin Guvernul Goga duce țara la pieire, că acest regim trebuie schimbat imediat, și că dacă nu-l schimbă, Suveranul va duce toată răspunderea viitoarelor cataclisme. Dacă Regele n-ar voi să primească pe șefii de partide în audiență colectivă, s-ar putea duce numai unul, să înmâneze Majestății Sale un memoriu semnat de toți. El, Maniu, nu vrea însă să ia inițiativa unor asemenea gesturi, fiindcă ar fi destul să le ia el pentru ca liberalii, spre pildă, să refuze să-l urmeze. Participarea Partidului Liberal la aceste demersuri ar fi însă indispensabilă și iată de ce Maniu mă ruga pe mine să le propun, *fără să pomenesc numele lui* (Maniu e tot Maniu!). În afară de aceste demersuri pe care Maniu mă ruga cu insistență să încerc să le pun la cale, dânsul mă mai ruga și cu mai multă insistență încă, să mai fac unul, direct, pe lângă Rege. *Să-i cer audiență și să-i deschid ochii cât mai e timp*. Ca șef de partid, el ar fi făcut-o deja de mult, dacă raporturile cu Regele n-ar fi ce sunt. *Dar e de datoria mea să o fac eu — căci altfel mi-aș încărca conștiința cu un mare păcat* — adăuga dl Maniu ținându-mă de mână.

Am declarat lui Maniu că eram gata să văd pe Dinu Brătianu și să vorbesc cu dânsul, și i-am făgăduit să o fac fără să pomenesc numele lui, deși eram aproape sigur că liberalii nu vor primi nici o propunere care i-ar solidariza cu Garda de Fier, și chiar cu Partidul Național-Țărănesc în care văd o concurență pentru succesiunea actualului Guvern. În ce privea audiența la Rege, a rămas să mă mai gândesc. N-am vrut să intervin pe lângă Suveran în favoarea reintroducerii unui stric constituționalism după ce i-am bătut capul până acum cu un regim de autoritate. Fără să mai adaug că pentru mine nu era nici o plăcere să mai stau de vorbă cu un om care mă înșelase atât de grosolan.

Nu știu pentru ce întâlnirea mea de azi cu Maniu a luat în ochii gazetarilor importanța unui eveniment capital. Mai întâi că nu știu cum s-a aflat, căci eu n-am vorbit nimănui de ea. Probabil că indiscreția s-a făcut de partea lui Maniu. Ieri-seară, azi-dimineață, (chiar pe când Maniu era încă la mine, am fost chemat de două ori) — telefonul n-a încetat să z bârnâie. Ba un reporter de la *Timpul* voia să vină la mine să aștepte „rezultatul“! Ce-și vor fi închipuit oamenii că punem la cale?

Înainte de a mă părăsi, Maniu mi-a spus că primise propunerea lui Averescu (front comun în alegeri) prin P.P. Negulescu, dar că o declinase cu politețe.

Național-țărăniștii nu vor mai încheia pact de neagresiune cu Garda de Fier în viitoarele alegeri. Se vor combate chiar „teoretic” cu înverșunare, dar se vor abține de o parte și de alta de la violențe verbale și fizice. Violențele, le vor rezerva și unii și alții, Guvernului.

Șonieru vine la mine cu știrea că Guvernul va cădea până miercuri seara (poimăine) din cauză greutăților extreme și financiare. Ar fi aflat-o din anturajul lui Malaxa (bre!). Aceeași știre mi-o aduce și Em. Antonescu, care o ține de la Banca Urbană (Const. Angelescu) și ceva mai târziu Pangal. Controlând toate aceste informații aflu că zvonul a plecat de la *Curentul*, de la Pamfil Șoicaru... A început cu Goga ca cu Tătărescu, al cărui Minister cădea în fiecare săptămână și a țîlut patru ani! Să ne amenințe aceeași nenorocire și de astă-dată?

Jora povestește la Club o istorioară de toată nostimada. Ca profesor la Conservatorul de Muzică s-a dus alaltăieri să-și țină cursul. La ușa clasei doi studenți l-au întâmpinat: „Sunteți în grevă, domnule profesor!” — „Dar pentru ce?” — „Nu știm!” — „Și cât o să țină greva?” — „Până vom obține satisfacție!” — „Ce satisfacție?” — „Nu știm!” — Fără comentariu, cum spun gazetarii!

1 februarie. Greva studenților încetând, căminele s-au redeschis, afară de căminul mediciniștilor care a rămas mai departe închis.

Ziarele de aseară sunt pline de știri senzaționale cu privire la un cartel electoral al Partidului Național-Țărănesc cu noi. Dacă toate știrile politice publicate de ziare nu au o temelie mai solidă ca acestea, apoi desigur că publicul românesc e bine informat. Vizita pe care mi-a făcut-o Maniu ieri i-a înnebunit pe toți.

Azi-dimineață ședința Comitetului Executiv al Partidului Agrar. Îl convocasem în vederea discutării cartelului electoral cu Iunian. Aseară la ora 8 1/2 Iunian a venit însă la mine, nădușit și deprimat prin trei ore de discuții cu netoții lui. Cartelul, pe care el îl dorise și-l vrea a fost respins de către fracțiunea basarabeană (moștenită de la Stere) a partidului

său care vrea să încheie cartel numai cu social-democrații (adică cu comuniștii). Iunian era dezolat și furios. „Am impresia că mă duc la căsapie. Sunt idiști, nu vom lua 2% pe țară. Dar ce să fac? Eu le dau programul, eu cheltuiesc — în alegerile trecute am cheltuit 3 milioane — dar ei hotărăsc, și asta se numește democrație“.

Retragerea lui Iunian nu m-a tulburat nicidecum. Din conversațiile avute cu prietenii mei în ultimele zile mă convinsesem că acest cartel nu era dorit de nimeni, și probabil că dacă s-ar fi admis în principiu, ai mei l-ar fi anulat cu prilejul discuțiilor de aplicare. Mi-a părut numai rău că hotărârea iunianiștilor mi-a fost adusă atât de târziu la cunoștință, căci n-am mai putut decomanda Comitetul meu Executiv de azi.

Sedinta a fost scurtă. Am explicat ce se întâmplase și m-am scuzat că pe planul politic nu pot spune nimic, Oamenii mei au fost foarte mulțumiți afară de dl Puiu Filotti, un încurcă-lume buș de gură dar zevzec, venit în partid odată cu Em. Antonescu — care m-a acoperit de laude dar a declarat că dânsul și câțiva prieteni ai săi au hotărât să-și ia libertatea... ca să se înjuge la alt jug, care îi va duce, cred ei, spre o izbândă mai sigură „a meritelor lor“. Le-am urat drum bun. Din nefericire n-a plecat cu ei — încă — și Em. Antonescu, ale cărui palinodii senile au început să mă plictisească.

Nici un cartel electoral nemaifiind „en vue“, am rămas singuri, așa încât nu ne vom prezenta în alegeri cu cele 11 puncte pe care ni le-a hărăzit soarta! Vom hotări mai târziu cui vom da voturile noastre. Să ajungem până acolo!

Regele i-a mai tras un interviu. Da data asta l-a dat unui jidan, lui Steinkopf, reprezentantul lui *Associated Press* care a fost și la mine.

Interviul atacă de la început fără nici o pregătire, chestiunea ovreiască. Vădit, intenția Regelui e să liniștească democrația filosemită americană, dar rezultatul dobândit e exact cel opus. După ce afirmă că nu vor fi pogromuri, că nu vor fi violențe în România împotriva ovreilor, mărturisește că nu vede care va fi soluția!! După ce afirmă iarăși că ovreii nu vor fi deportați, adaugă că ar face bine să plece! După ce afirmă că fidelitatea alianțelor și vechilor noastre prietenii e indestructibilă (ce plăcere trebuie să fi făcut aceste declarații la Roma, la Berlin și... lui Cuza!) încheie textual: „*Un Guvern nou pornit pe o cale nouă are nevoie de mai mult timp decât câteva săptămâni spre a-și fixa politica*“.

Mai bine tăcea.

Plecat de la Geneva cu vagonul și madama, Istrate Micescu s-a oprit pentru o zi la Belgrad. Ca să mai petreacă puțin și Stoiadinovici!

Principesa Iuliana a pus pe lume o fată. Șirul ororilor continuă astfel în fericita Olandă. Femeile urâte sunt cu noroc. De ce n-a fost și Regina noastră Maria urâtă?

Ziarele anunță că s-a hotărât numirea a 150 ajutori de judecători, pentru deblocarea judecătorilor prea încărcăți cu revizuirea actelor ovreilor de cetățenie. În realitate acești ajutori de judecători sunt numiți în vederea alegerilor și vor fi desemnați dintre creaturile regimului, gata să săvârșească orice fraudă sau porcărie electorală.

Și corpul arhitecților s-a hotărât să excludă pe toți evreii din exercițiul meseriei. Față de avântul de nebunie care suflă, oamenii cu scaun la cap se întreabă unde vrea să ajungă Guvernul? Căci de trimis pe ovrei aiurea, neputând fi vorba — cum vor mai putea ei să-și mai câștige o pâine? Va ajunge Statul să-i întrețină ca pe niște șomeri?

Generalul Antonescu e supărat și amenință cu demisia. Se spune că s-ar fi prezentat la Rege cu două decrete: unul prin care se lua comanda Corpului II generalului Argeșanu, altul prin care generalul Glatz era mutat la Bălți. Regele mirat a întrebat pentru ce — întrebare la care Antonescu ar fi răspuns că n-avea încredere în Argeșanu, și că Glatz era fiu de străin și nu putea fi lăsat prea aproape de secretele Armatei. Regele, care ține și la Argeșanu și la Glatz, a refuzat să semneze decretele și le-a pus în sertar. *Inde irae* arțagosului ministru de Război.

Persoane bine informate pretind a ști că un număr destul de important de generali ar fi adus la cunoștința Regelui intenția lor de a demisiona, fiindcă nu pot lucra cu Antonescu.

Între Goga și Cuza a izbucnit conflict mare pe chestia stabilirii listelor de candidatură. Cuza vrea numai de-ai lui, vechi devotați ai crezului antisemit, ca să ajungă la o Cameră „de revoluție socială” și să voteze „marile legiuri” pe care le-a visat o viață. Goga vrea naturalmente exact contrariul. Cuza e încăpățânat...

Vizita lui Maniu la mine de luni a fost așteptată cu oarecare înfrigurare și de prietenii mei politici și de național-tărăniști. Și unii și alții

așteptau ca din această întrevvedere să rezulte un cartel electoral, și mai mult chiar, o fuziune sau o îndrumare spre fuziune. Faptul că n-a ieșit nimic, i-a decepționat. Național-țărăniștii socotesc într-adevăr că o alianță cu mine ar servi de contrapondere lui Maniu și i-ar apropia de Rege(!) iar o bună parte¹ din ai mei, socotind că luptăm în zadar singuri și în dorința de a se agrega unui partid mare, ar voi ca acest partid să fie cel național-țărănesc. Radian și Em. Antonescu trăsese, din conversațiile lor cu fruntașii național-țărăniști, concluzia că o fuziune cu noi era într-adevăr dorită și că la prima întrevvedere dintre Maniu și mine bazele unei asemenea fuziuni vor fi puse. Se vede însă că Maniu e tot atât de puțin hotărât *in fond* ca și mine pentru fuziune, căci nu mi-a făcut nici o aluzie la așa ceva, și bineînțeles că nu i-am făcut nici eu.

Radian nu s-a lăsat însă, și azi a fost la Maniu cu care a avut o lungă convorbire asupra *chestiunii*. Maniu s-a arătat față de Radian nu numai dispus, dar și încântat la ideea unui cartel (deși Partidul Național-Țărănesc nu face cartel cu nimeni) sau unei fuziuni „cu dl Argetoianu, acest eminent om de Stat, cu care am fost totdeauna *prieten* și cu care mă înțeleg atât de bine“. Dacă la ultima noastră întâlnire n-a atins această chestiune, e fiindcă n-am atins-o nici eu, și n-a știut dacă îmi convenea sau nu să o aducem în discuție. „Vezi dragule, a continuat Maniu către Radian, eu nu știu dacă dl Argetoianu vrea să colaboreze cu noi, *cum* vrea să colaboreze. Dacă vrea o fuziune, noi cu dragă inimă o primim. Dacă vrea un cartel, fie și un cartel. Dar poate că preferă să rămână independent, cu partidul d-sale, și să colaborăm numai împreună. Și asta ne convine de minune, și ar fi poate cea mai bună formulă, căci ajutorul pe care dl Argetoianu ni l-ar putea da în asemenea condiții ar fi mult mai mare“.

Radian a venit să-mi povestească conversația lui cu Maniu, și i-am mărturisit, că, *dacă m-aș hotărî să fac politică alături de Partidul Național-Țărănesc, aceasta ar fi singura formulă care mi-ar conveni*.

Până acum nu m-am hotărât însă să fac politică alături de un partid de masă, deși nu mai am nici o nădejde că s-ar mai putea face ceva în afară de ele. Va trebui însă să iau în curând o hotărâre.

Un prieten care a stat de vorbă cu Ghelmegeanu și cu Andrei, i-a părăsit cu convingerea că în Partidul Național-Țărănesc se pregătește o răfuială pentru după alegeri. Ramura țărăniștă e tare nemulțumită în-

¹ Altă parte ar vrea să ne apropiem de liberali.

potriva intransigenței lui Maniu și acesta va fi atacat viguros. O debarcare a lui din șefia partidului nu e exclusă.

2 februarie. Vine Columna! *Universul* anunță cum copia Columnei Traiane din Roma, sau mai exact a baso-reliefurilor acestei columne, turnată în bronz e pe punctul de a sosi în țară. Până să vină, a sosit fragmentul de piatră cu o inscripție votivă, dezgropat în Forul lui Traian și oferit de Municipiul Romei „pelerinilor români” aduși acum câteva săptămâni de Manoilescu. Se zice că blocul de piatră va fi așezat pe una din pietele noastre.

Cei 6 studenți din Iași acuzați de atentatul împotriva rectorului Bratu au fost achitați ieri, la Brașov. Așa încât Bratu rămâne fără nici o compensație, nici măcar de ordin sentimental, pentru urechea tăiată.

În Senatul american, senatorul Hamilton-Fish (probabil un Fischer ovref) a adus chestiunea persecuțiilor ovreimii din România. Secretarul de Stat Hull a declarat că Statele Unite nu se pot amesteca în afacerile unui Stat străin și în cazul României cu atât mai puțin cu cât Senatul american n-a ratificat tratatul pentru protecția minorităților.

La Geneva, după plecarea „așilor” sindrofia S.D.N.-ului a continuat să se întrunească în scârbede ședințe de malahie subsolidară, cu Paul Boncour și Ghiță Crățescu ca vedete. Bani aruncați pe fereastră.

Pe drum de la Geneva la București dom' Istrate della Micesco s-a oprit la Belgrad, a depus o coroană la Prințul Paul, a dejunat cu soldatul necunoscut și a încasat un cordon. Măine vom avea fericirea să-l avem iarăși între noi. E ciudat că despre o vizită la Berlin sau la Roma nu se vorbește. La Roma merge Manoilescu...

Raportul Van Zeeland cu propuneri pentru fericirea lumii a fost luat în discuția Camerei Comunelor. Toate soluțiile lui Van Zeeland se bazează pe restabilirea unui etalon comun al valorilor. Asta o știe toată lumea; chestia era, cum? Chamberlain a acoperit pe Van Zeeland cu flori, dar a înmormântat raportul său, declarând concluziile lui ca greu de pus în practică.

Goga (Tavi) dă un interviu ziarului *Berliner Tagblatt*, în care afirmă și el fidelitatea actualului Guvern față de tratatele existente și în

schimb, ca să facă și nemților puțină plăcere, declară război *ideologic* Rusiei Sovietice... Bine că e numai ideologic, căci pe acest teren, cu ajutorul lui Tilică Ioanid, suntem siguri de izbândă!

O mică plăcere și pentru generalul Antonescu: Regele a semnat decretul prin care colonelul Dobre a fost înaintat general de brigadă. E același colonel Dobre pe care Regele a refuzat să-l facă subsecretar de Stat la Armament. Îl va face poate acum că a ajuns general!

În *Viitorul*, liberalii iau pe față atitudine împotriva Gărzii de Fier, pe care o declară *periculoasă*. Abia acum și-au dat seamă de acest lucru? Dar patru ani de zile, la Guvern, ce au făcut?

Se zice că Dinu Brătianu va lua inițiativa unui front în alegeri împotriva Gărzii, și că în acest scop va trimite o oicirculară tuturor șefilor de partide, în afară de Partidul „Totul pentru Țară”, bineînțeles!

La 20 februarie am adunarea generală a Jockey-Clubului. Printre membrii de onoare ai clubului figurează și Prințul Nicolae, devenit în cursul acestui an social Nicolae Brana și exclus din Familia Regală. Am rugat pe Flondor, mareșalul Curții, să întrebe pe Majestatea Sa, Președintele nostru, dacă e de părere să scoatem numele Prințului din Anuar, sau să-l menținem. După zece zile — se vede că Majestatea Sa s-a trudit — Flondor mi-a adus răspunsul. Păreră Regelui e că Nicolae nu mai poate figura printre membrii de onoare ca Principe, deoarece a pierdut calitatea de membru al Familiei Regale și pe cale de consecință toate situațiile legate de această situație. Dar Regele crede că ar fi bine să fie menținut ca membru ordinar (adică „permanent”) al Clubului sub numele de Nicolae Brana!! Am însărcinat pe Flondor să spună Regelui că înscrierea d-lui Nicolae Brana printre membrii permanenți ai Clubului nu este atât de simplă, căci după statutele Societății, acești membri trebuie să „balotați” în anumite forme. Chiar dacă, în mod excepțional, am admite posibilitatea proclamării fostului Principe ca membru permanent printr-un vot al Adunării Generale, tot mai rămâne chestiunea *consimțământului său*.

Flondor mi-a propus să-mi trimită pe colonelul Manolescu, procuratorul Prințului Brana, ca să vorbesc cu el despre această chestiune. Regele dorește să scoatem și portretul Prințului din salonul rezervat membrilor Familiei Regale, dar să-l punem într-altul, și fără coroana deasupra cadrului. Uf!

Regina iar nu e bine. Nu se prea vorbește de starea ei, dar nu merge. De unde trebuia să plece la Meran, s-au adus aci mai mulți specialiști din străinătate și mai multe consultații au avut loc la căpătâiul bolnavei. Regina ar fi extrem de deprimată. Cred și eu!

De azi-dimineață zvonurile de schimbare de Guvern s-au întetit în așa fel încât aproape m-au impresionat și pe mine. Ce nu se spune! Ba că Armand Călinescu a făcut un raport Regelui prin care mărturisește că Guvernul nu poate reuși în alegeri, ba că Thierry a fost la Rege chiar în seara în care a sosit de la Paris și a stat două ore, ba că comandanții de Corpuri de Armată au raportat că aproape toate regimentele sunt contaminate de gardism, și câte și mai câte.

Mai toate zvonurile pornesc de la vaidiști. Costică Angelescu afirmă că știe (fără să spună de unde) că Guvernul cade. Vaidiștii spun că pentru succesiune formulele ar fi două: sau un Guvern de uniune națională compus din reprezentanții, sau chiar șefii tuturor partidelor, sub președinția lui Vaida — sau Guvern de dictatură militară sub generalul Antonescu. Și un Guvern și altul fără alegeri și fără Parlament, Noul Guvern ar avea misiunea unei redresări morale prin stărpirea abuzurilor întronate de regimul de partid (și Guvernul acesta ar fi totuși compus din reprezentanții partidelor?) și ar dura cât ar fi necesar pentru calmarea spiritelor și demonetizarea Gărzii de Fier.

Și averescanii răspândesc zvonuri de criză, brodând bineînțeles în jurul personalității lui Averescu. Generalul Antonescu ar fi stat ieri două ceasuri închis cu mareșalul...

La liberali, la țăraniști, pretutindeni neliniște mare. Radian pretinde că aceeași neliniște e și în lagărul guvernamental.

Tratativele dintre Guvern și Averescu au fost rupte. Deocamdată atât pare adevărat, și e puțin.

Cu privire la incidentul de vinerea trecută, cu Comisarul Regal care ar fi refuzat să facă somațiile legale, ancheta a dovedit că, cazul n-a fost atât de grav cum a părut la primul moment. Lucrurile s-au întâmplat așa: Călinescu și Gavrilă Marinescu, cel dintâi de frică, cel din urmă din șmecherie n-au vrut să apară la fața locului unde au trimis un chestor. Acesta a cerut la un moment Comisarului Regal să facă somațiile, iar Comisarul a cerut ca ministrul sau prefectul de poliție să vină să vadă cum stau lucrurile care, lui, nu-i păreau atât de grave. Chestorul s-a repezit la telefon și a telefonat „că Comisarul Regal refuză să facă so-

mațiile“. Fără altă cercetare, cei de sus s-au alaramt, au raportat numai-decât la Palat etc., în fine au făcut tot tãmbãlãul pe care l-au făcut!

Comisarul Regal a fost pus în libertate, scos din urmãrire și toatã afacerea a fost cocoloșitã.

Gurãnescu, în treacãt prin București, a venit sã mã vadã ca sã-mi exprime pãrerea lui de rãu cã n-am putut sã mã opresc la dãnsul la Viena din cauza gutei care mi-a zãdãrnicit acum trei sãptãmãni cãlãtoria. Gurãnescu era impresionat de dezordinea care domnește la Externe, de cãnd s-a înscãunat noul regim. Se pregãtește o mișcare mare în diplomație. Pãnã acum, sigurã e numai numirea lui Radu Cruțescu la Moscova, în locul lui Ciuntu, rechemat (s-a cerut agreementul).

Gurãnescu mi-a mai spus cã chestiunea cu Ambasada la Varșovia nu e încã de tot sigurã. Arcizewski împinge grozav sã se facã, fiindcã Bucureștii ar fi singura Ambasadã în care ar fi primit cu nevastã-sa. Varșovia i-a pus într-adevãr condiție, dacã vrea sã fie numit aiurea, sã se despartã de biata Natașa, bețivã simpaticã dar scandaloasã. Și el nu se îndurã sã o facã... Gurãnescu a aflat chestiunea cu Natașa de la colegul sãu polonez de la Viena.

3 februarie. Forurile geneveze prezintã bilanțul sesiunii Consiliului S.D.N. încheiatã ieri, în modul urmãtor:

„Consiliul a votat în ce privește China o rezoluție care dovedește cã competența Ligii în acest tragic conflict rãmãne întreagã(!?), și înnoind și întãrind în același timp într-o anumitã mãsurã (!) blamul pe care l-a dat în octombrie trecut, agresorului!“

Adicã zero.

„Comitetul de 28 a fãcut sã se înțeleagã, cu hotãrãre(!), cã o reformã a pactului ar fi deocãmdatã inoportunã“.

Adicã alt zero.

„Imperiul Italian al Etiopiei n-a fost recunoscut de Ligã“.

Un al treilea zero.

„Societatea Națiunilor a știut sã concilieze obligațiile sale față de minoritãți cu considerația pe care o datoreazã intereselor unuia din membrii ei cei mai vechi și mai credincioși, România“.

Un al patrulea zero.

„În fine, s-au pregãtit (!) câteva mari anchete economice și financiare, care vor putea sã se extindã(!) și asupra țãrilor din afara ligii, fãrã ca noianul sã renunțe la prerogativele ei(?) în acest domeniu“.

Un ultim zero!

Și după această frumoasă colecție de nule, sedenistul nostru vine cu neașteptata și hazlia următoare concluzie:

„Despre rezultatele sesiunilor, se poate spune *așadar*, că Societatea Națiunilor n-a cedat asupra nici unuia din punctele esențiale, *trasând* în același timp un program de lucru pentru sesiunile viitoare“.

Frumos, nu?

Micescu, ilustrul Micescu, marele Micescu cu duh și cu cioc s-a înapoiat triumfător, Micescus Helveticus, de la Liga Națiunilor. De la graniță, gazetarilor care veniseră să-l iscodească le-a declarat ritos „că înainte de a face raportul său Regelui“ nu va spune o vorbă. Și imediat a început să vorbească. A vorbit despre cei doi mari inamici, cu care a avut să se lupte la Geneva: Saint-Moritzul¹ și Garda de Fier²; a vorbit despre cavalerismul ungarilor, despre „înțelegerea“ lui Eden și a lui Delbos, despre „independența“ României recâștigată, despre ovrei, despre creștini, despre franțuzi, despre sârbi, despre italieni, despre... dar despre ce n-a vorbit?

La gară la București a fost primit cu alai de întreg Guvernul. Au fost mari greutateți însă cu bătrânul Cuza ca să-l aducă și pe el. „Bine, bine — a declarat neînduplecatul antisemit în cele din urmă — dar gara e gară, Geneva Genevă și zidanii zidani!“ Fiu-său, Gheorghe boul, n-a putut fi înduplecat să iasă înaintea lui Micescu genevezul.

Azi mare Consiliu de Miniștrii. Expunerea lui Micescu, discuție și eventuală înțelegere sau ruptură cu Cuza pe chestiunea candidaturilor etc. etc. Soarta Guvernului se va decide.

Ieri au fost mari devastări la Moinești. Casele și prăvăliile ovreilor au fost făcute harcea-parcea. Bătăi și la Cernăuți, încasate tot de jidani.

La Zalău, în schimb, guvernamentalii au încercat zadarnic să țină o întrunire publică. Au venit gardiștii, cu un preot în frunte și le-au furat publicul.

Victor Slăvescu îmi spune azi-dimineață că a auzit foarte serios despre un Guvern prezidat de Averescu, cu mine la Externe, cu general An-

¹ Adică Titulescu.

² Garda de Fier ajunsă mare putere la Geneva? iată ceva nou. Să felicităm pe Zelea Codreanu.

tonescu la Război, și cu Gavrilă Marinescu la Interne. Aceasta este curată fantezie.

Ceea ce nu e fantezie însă este informația pe care mi-o aduc oamenii mei că în Ardeal se răspândesc afișe ilustrate care reprezintă pe Armand Călinescu dansând cu d-na Lupescu și pe d-na Călinescu dansând cu... Kaufmann! Până la ce grad de tâmpenie și de înjosire a ajuns propaganda noastră politică!

Zvonurile de criză continuă și azi, cu aceeași intensitate ca ieri. Eu mi-am cumpărat „Amintirile“ lui Creangă pe care nu le citisem încă, și pretrec cu ele.

Avut azi pe Sir Reginald Hoare la dejun. L-am întrebat cum se simțea sub noul nostru regim: „Pas très content“, a fost răspunsul său după un moment de gândire. Ceea ce-l plictisea mai mult era că nu vedea ce ar putea face *ei* (adică dânsul și ministrul Franței) în momentul de față. Orice presiune din partea lor ar fi, după dânsul (și probabil că în această afirmație nu face decât să urmeze instrucțiunile Londrei) o greșeală. Schimbarea actualului regim nu trebuie să pară impusă de străinătate, căci o schimbare în asemenea condiții ar înțeți mișcarea extremistă naționalistă. „Și pe urmă, e voiajul la Londra — a ocontinuat Sir Reginald — care *trebuie* să aibă loc. Evident că nu va mai fi *ce ar fi trebuit să fie*, dar cred că trebuie să aibă loc, nu numai fiindcă Regele Carol ține numaidecât să-l facă, dar și fiindcă altfel *ar înnebuni de tot prietenii noștri francezi, care deja așa aproape nu mai sunt de domolit!*“

Concluzia ministrului Angliei a fost că schimbarea trebuie să vină de la Rege, dar că își da seama cât de greu trebuie să vină, chiar unui Rege, să recunoască că a făcut o prostie. Din toată atitudinea diplomatului englez reieșea o totală nepricepere a nebuniilor noastre și o vădită ostilitate împotriva Guvernului actual.

---

4 februarie. Se vede că Popeștele Stelian a dat pe fundul băltoacei sale peste un soi de iarbă a bunului simț căci de câțva timp scrie sau pune să scrie în *Universul* articole bine cumpănite.

În numărul de azi semnalează sub titlul sugestiv de „Încurcătura limbilor“ haosul în care se zbate politica noastră externă de la înscăunarea actualului Guvern. Un ministru e cu ochii spre Paris-Londra, altul spre Berlin-Roma. Ba uneori același ministru se îndreaptă cu un ochi spre Berlin sau spre Roma, și cu altul spre Paris și spre Londra. Și *Universul* citează următoarele două declarații contradictorii, făcute de către

ministrul de Extreme și de către președintele Consiliului, în interviurile pe care le-au dat acum în urmă.

Dl Micescu a spus:

„În clipe grele pentru politica noastră externă, să faci o declarație în care să spui că vei încheia alianțe cu dușmanii de ieri, este după mine o trădare de neam“.

Iar dl Goga:

„Dorim să încheiem un pact de amiciție cu Germania“.

Echivocul ar trebui să înceteze, încheie cu drept cuvânt, dl Stelian. Numai că echivocul e o însușire congenitală și ireductibilă a Guvernului Goga, născut din haos și în haos.

Regele Carol a dăruit Universității din Napoli o colecție complectă a volumelor editate de către Fundațiile Regale. Ziarele italiene exultă față de această manifestare regească. Napolitanii obișnuiți cu macaroane, n-au mai văzut se vede cărți. În tot cazul cărți românești!

Un act de xenofobie stupidă: în *Universul*, două coloane sunt pline de numele meseriașilor și specialiștilor străini cărora s-a refuzat biletul de mai departe liberă petrecere în țară. Ceva mai tâmpit nu poate fi, fiindcă de la acești străini românii noștri învățau ceva. Și nici mai laș, căci asemenea hotărâri dovedesc plecarea autorităților față de un curent nesănătos dar puternic.

Fierberea politică pricinuită de greutatea electorale ale Guvernului continuă. În Consiliul de Miniștri de ieri trebuia să se spargă cel puțin buba între gardiști și cuziști. După comunicatul dat, care nu vorbește decât de expunerea lui Micescu, pare că nici măcar această chestiune nu s-a elucidat.

Alecu Rioșanu urmând să-și închirieze casa din str. Academiei Ministerului de Interne, prietenul său generalul Antonescu i-a spus alaltăieri-seară: „Alecule, grăbește-te și o închiriază, căci poate poimăine să fie alt ministru la Interne...“

Alexandru Cantacuzino, care vine din provincie e înspăimântat de curentul pe care l-a găsit pentru Garda de Fier. Îi e frică și lui că „ideia“ să nu fie copleșită de tâmpenia și lăcomia maselor.

Inginerul Petre Carp, fiul lui Ion Carp (ministru plenipotențiar) și nepotul lui P.P. Carp, a fost arestat alaltăieri. Motivul arestării se ține

secret. Petre Carp a fost până acum câteva zile întrebuințat la I.A.R. de unde a fost brusc concediat, așa încât mirarea tuturor celor care l-au cunoscut e mare. Se vorbește de tot felul de lucruri...

Guvernul „de autoritate“ Goga, în loc să oprească puzderia de foi de șantaj să se înmulțească, a permis apariția unei serii de noi ziare. Printre ele, *Răsăritul*, scos de dr Ilie Rădulescu escrocul de la *Porunca Vremii*, face pe independentul dar în realitate e la ordinul lui Goga, cel puțin cât va fi prim-ministru — iar *Semnalul* nu e decât camuflajul *Adevărului* suspendat. Ca să nu-și mărturisească legăturile, liberalii l-au pus să-i injure — dar în fruntea lui sunt Totu și Orășanu, redactori de la *Viitorul!*

5 februarie. Alaltăieri-seară a fost o sângeroasă ciocnire la Ploiești între legionari și trupă. Învălmășeala a durat mai multe ore. În ziare, nici ieri, nici azi, nu a transpirat nimic. După versiunea Ministerului de Interne ciocnirea a fost foarte serioasă, s-ar fi tras de o parte și de alta și ar fi mai mulți morți și răniți. După versiunea Grăzii de Fier, legionarii n-au tras nici un foc, dar conform instrucțiunilor generale primite s-au repezit asupra baionetelor întinse ca să rupă rândurile soldaților — pe care le-au și rupt — și cu acest prilej mai mulți din ei au fost răniți.

Ciocnirea de la Ploiești a impresionat adânc sferele guvernamentale, de aceea s-a și ținut secretă.

• Ostrovski a plecat. La gară n-a fost multă lume. Turcul, și câțiva de la Externe, ținute la anumite corvezi prin funcțiile lor. Înainte de a pleca, a telefonat lui Victor Antonescu să-și ia încă odată rămas bun de la dânsul. „Poate că-ți vorbesc pentru ultima oară!“ Și lui Antonescu i s-a părut că vocea lui tremurândă a mai îngânat: „Săraca biata fetița mea!“ Cum se întoarce roata...

Garda de Fier se organizează ca un Stat în Stat. După „Corpul Moța și Marin“, un fel de S.S. valah, după atâtea alte formațiuni politice, sociale și gospodărești, Căpitanul mai înființează pe ziua de ieri „Corpul foștilor militari“ compus din foștii ofițeri, plutonieri și subofițeri înscrși în Mișcarea Legionară. În curând o să avem profesori legionari, magistrați legionari, popi legionari și escroci legionari. Popii și escrocii ar putea forma un singur Corp.

În Germania mari schimbări în conducerea Guvernului. Mareșalul Blomberg a fost pus la pensie, Neurath a fost înlocuit prin Ribbentrop la Ministerul de Externe; generalul Fritsch, comandantul Forțelor de uscat a fost înlocuit și el, iar Göring a fost numit mareșal. Hitler a luat comanda supremă a tuturor forțelor de pământ, în aer și pe mare, delegând drepturile sale celor care vor exercita comanda efectiv.

Această mare bulversare a comandamentelor supreme și a direcției politicii externe e oficial justificată prin starea „sănătății” lui Blomberg, lui Fritsch și lui Neurath dar îndărătul acestui pretext trebuie să mai fie ceva...

Micescu polemizează și îi dă înainte cu interviurile. A mai dat unul în care explică ce a vorbit de „cei de la St. Moritz” și de Garda de Fier cum a vorbit. Despre „cei de la St. Moritz” afirmă că are *dovada scrisă* că lor se datorește că chestiunea minorităților n-a fost reglată deja din 1935, în momentul intervenției Poloniei în favoarea noastră. Întrucât privește Garda de Fier, o ia „d-a capo” cu axa Berlin-Roma.

Un ministru de Externe ar face mai bine să tacă. Dar probabil că dl Micescu nu știe ce „e aia”, un ministru de Externe. Să ne așteptăm, pe axa Berlin-Roma, la o polemică interesantă între Excelența Sa și Excelența Sa A.C. Cuza.

Blumenfeld îmi aduce o serie de vești senzaționale. Regele a primit aseară pe Corneliu Zelea Codreanu — chemat — într-o lungă audiență, de la ora 7 la ora 8 1/2. Nae Ionescu ar fi povestit lui Vaida cum a decurs audiența. Regele ar fi început prin a întreba pe dl Căpitan: „Spune-mi și mie ce vrei, Codreanu?” — „Nimic, Sire, și chiar dacă mi-ai oferi Guvernul l-aș refuza că nu sunt gata. N-am nici programul făcut nici oameni pregătiți. Am vreme!” Conversația a continuat asupra situației politice. Codreanu a arătat Regelui ce mare greșeală a făcut cu Guvernul Goga. Și dânsul e extremist și radical și antisemit, dar nu poate să-și închipuiască cum reforme ca cele pe care le mângâie în gând, ar putea fi realizate bătând din palme. Chestiunea ovreiască mai ales n-ar putea fi rezolvată decât în 20-30 de ani, și în înțelegere cu alte țări, prin eliminări succesive. Cum se pot înlocui ovreii dintr-o zi pe alta, în activitatea în care s-au specializat? Cu cine îi înlocuiești? Această înlocuire trebuie lung pregătită. „Guvernul Goga a adus violența și anarhia în mijlocul nostru — a încheiat Zelea — și trebuie schimbat numaiidecât”. După care a recomandat Regelui un Guvern de concentrare, prezidat de

Vaida. Unui asemenea Guvern, Garda n-ar face nici o dificultate *timp de trei ani*. Regele s-ar fi sculat încântat de pe scaunul său, ar fi sărutat pe Zelea și i-ar fi spus: „Așa am să fac!“

— Zice Nae Ionescu...

Blumenfeld îmi mai povestește, că în legătură sau nu cu această audiență și cu acest plan, Vaida, Malaxa și Gavrilă Marinescu au luat contact și au avut deja mai multe conciliabule. Vaida, care ar lua președinția Consiliului, ar fi declarat că s-ar face forte să aducă pe Măniu pocăit la Ministerul Justiției, și încă un țărănist sau doi, în tot cazul pe Mihalache; pe liberali la două-trei Ministere, pe mine (eu nu știu nimic!) la Agricultură, pe Mironescu la Externe, pe Iunian nu mai știu unde! Costică Angelescu ar lua Finanțele, iar pentru Război, se fac eforturi pe lângă Averescu ca să primească. Blumenfeld era foarte emoționat: „Domnule Argetoianu, nu e o simplă informație de duzină pe care v-o dau, e foarte *serios lucru*, Regele prepară Guvernul pe care vi-l spun! Malaxa și Gavrilă sunt agenții lui! Astăzi va fi chemat la Palat Mihalache, veți vedea...” Din acest Guvern de concentrare n-ar face parte nimeni din Guvernul actual...

Să o vedem și pe asta! *Am și eu impresia că se pregătește ceva*. Pe de altă parte însă, Goga va vorbi diseară la Radio, cu țara, de sus — și toți ai Guvernului se pregătesc de alegeri!

A fost devastat și Adjutul. În Bacău a fost bătut „măr“ Cancicov, iar lui Poltzer care era cu dânsul, „lăncierii“ cuziști i-au rupt două coaste.

Afacerea Carp va deveni oare un fel de afacere Dreyfus românească? Gioni Carp și nevastă-sa au fost la mine și mi-au explicat cum s-au întâmplat lucrurile. N-a fost vorba de examinarea și de recepția unui model nou de motor de către fabrica I.A.R. Motorul, construit de Carp, și socotit ca unul din cele mai bune din câte există, aparține de mult fabricii. Acum în urmă s-au comandat avioane în Italia: tot se face acolo, afară de motor care se construiește la Brașov (și e tocmai modelul Carp) și se trimite la Milano unde se adaptează fuselajului. Avioanele trebuie predare într-un anumit termen, dar acest termen este în legătură cu termenul de predare al motoarelor. S-a dovedit însă că motoarele fabricate nu corespund tocmai caietului de sarcini, cu privire la consumarea uleiului. Defect minimal și birocratic, cunoscută fiind tâmpenia cu care se alcătuiesc caietele de sarcini de către birourile noastre, care nu țin seamă de necesitățile practice și vor totdeauna să dea dova-

dă de erudiție tehnică... Carp a prevenit prin scrisoare fabrica italiană de defectul motoarelor, și s-a angajat să-l repare la înapoierea avioanelor în țară, dar ca să nu aibă plictiseli și convins că era urgență să se trimită cât mai iute motoarele în Italia, a trucat experimentarea lor pe masa de încercări...

Procedeu blamabil, dar în nici un caz crimă sau delict. Motoarele au fost încercate în serie, și expediate. După câteva încercări a plecat și Carp în Italia. În lipsa lui a fost înlocuit ca *director tehnic* prin colonelul Pop. Când s-a întors la București i s-a oferit locul de *consilier tehnic*, tot la I.A.R. Dacă era un criminal, cum i s-a oferit acest loc?

Realitatea este că Carp era la cuțițe cu militarii. Aviatorii noștri nu-i puteau ierta tot ce a făcut pentru I.A.R. și faptul că grație lui fabrica mergea. Fabricația românească nu le coavine; visul lor e să rămână la comenzile în străinătate cu mănoasele lor șperțuri. Străduința lor e să distrugă I.A.R.-ul și tot ce-i desparte de samsarii străini. Mai sunt și banii lui Lazar-Weiller cu „Gnomul“ și cu Cosăcescu-l lui... Mai e și ura lui Irimescu împotriva lui Caranfil, concurentul, legat de Carp prin cunoscută prietenie...

Ministerul Aerului după ce a lăsat să apese asupra lui Carp, timp de 2 zile, toate bătăliile (până și pe cea de înaltă trădare), dă astăzi un comunicat oficial, în care afirmă că tânărul inginer e vinovat de fraude¹, deși Justiția nu s-a pronunțat încă! Gravitatea acestei încercări de a prejudeca cazul e cu atât mai condamnabilă cu cât „Justiția“ sesizată e cea militară, atât Brașovul cât și Bucureștiul fiind sub stare de asediu.

Afacerea va avea urmări.

6 februarie. *Universul* de azi pune la punct „marea victorie“ reputată de dl Micescu la Geneva și arată că laudele aduse ministrului nostru de Externe sunt cel puțin exagerate. Contra cui, întreabă *Universul*, s-a repurtat victoria? Contra petiționarilor evrei? Ridicol. Contra aliaților noștri? Și mai ridicol. La urma urmelor victoria se reduce la normala aplicare a Statutelor S.D.N. de către dl Avenol, Secretarul General al Ligii!

Cum se scrie Istoria:

¹ Pe românește, când se vorbește de fraude se înțelege furt de bani. Ori de așa ceva nici măcar nu poate fi vorba. Încă o dovadă că se caută crearea unei atmosfere speciale în jurul afacerii înscenate.

Ziarul iugoslav *Samoprava* vorbește de evenimentele din România și arată importanța alegerilor din România în martie, când corpul electoral va avea să se pronunțe în toată libertatea între politica de dreapta și cea de stânga!!!

Fermentul corupător:

D. Grozdea a demisionat din partidul averescan, și tot comitetul său (culoarea de Negru) l-a urmat. A se nota că Grozdea e sau a fost până acum un om foarte cumsecade.

Solicitat acum câțva timp (înainte de declanșarea fripturismului) să intre în alt partid, a răspuns că oricare ar fi situația politică, un sentiment de elementară cinste îl împiedică să se despartă de mareșal până ce acesta nu va fi dizolvat partidul său...

Ieri-seară la Radio, Goga a citit o dare de seamă „despre o lună de guvernare” și după el Hodoș „Manifestul către țară”, în vederea alegerilor, semnat de toți miniștrii. Ziarele de azi-dimineață publică ambele trei peltele. N-am ascultat și n-am citit nici una din ele. Sunt lecturi care întrec puterile omenești.

Printr-un simplu decret apărut ieri-dimineață s-a etatizat Cooperația. Astfel Cooperația a încetat de a fi Cooperația. Stan Ghițescu ministru, era deja ceva surprinzător — dar Stan Ghițescu legislator, iată ce întrece orice așteptare! Pentru această crimă, domnule Goga, vei muri în spasme, fără mila nimănui la căpătâi!

Ieri-seară alegerea lui Emil Otulescu la Jockey-Club. Voiam cu tot dinadinsul să treacă, și a trecut. Dar de la alegerea lui Jean Duca n-am trecut prin așa sudori. E ciudat cum acest om foarte cumsecade a știut să-și adune o formidabilă colecție de antipatii.

Ape mari, pretutindeni, dar mai ales la Dunăre. De la Brăila în jos inundatăii cum n-au fost de mult. Mai ales spre Ghecet (peste drum de Brăila) și la Vâlcov. Au pierit oameni și vite cu duiumul. Și de la Breasta mi se scrie că toate apele s-au revărsat. Așa un februarie de moină, mai rar.

Fost ieri la Dinu Brătianu, ca urmare la conversația avută luna trecută cu Maniu. Am început prin a lămuri cu dânsul o chestiune personală. Într-o vizită pe care mi-o făcuse Victor Slăvescu acum vreo zece

zile, vorbind de situația extrem de periculoasă în care ne aflăm, mi-am exprimat părerea că toți oamenii de bine din această țară ar trebui să-și dea mâna ca să mai salveze ce era de salvat. Slăvescu a interpretat fraza ca „o deschidere” pentru a reveni în Partidul Liberal și s-a dus să vorbească cu Dinu Brătianu. Acum trei zile a venit să-mi spună că Dinu Brătianu a făcut elogiile mele, și i-a spus că trimisese deja pe Pangal să vorbească despre acest lucru cu Tătărescu și că el nu pricepea, date fiind raporturile noastre și că ne cunoaștem din copilărie, *de ce nu iau contact direct cu dânsul*, și că în tot cazul trebuia întâi mistuită fuziunea cu Gheorghe Brătianu înainte de a încerca una nouă. Or, eu n-am însărcinat niciodată pe Pangal cu nici o misiune pe lângă Tătărescu sau pe lângă altcineva din Partidul Liberal. Nici pe Pangal, nici pe altul. În schimb au venit la mine nenunțați emisari *din partea* Partidului Liberal, ca e drept nuanța Tătărescu. A venit acum în urmă Blumenfeld, cu misiunea directă din partea acestuia; a venit Șonieriu din partea lui Franasovici și a aceluiași Tătărescu și mi-a propus și Gh. Brătianu înainte și după împăcarea lui cu Dinu să fac același pas ca dânsul. Tuturor le-am răspuns evaziv, așa încât să nu-i supăr, ca să las poarta deschisă pentru o colaborare, căci în ce privea o fuziune *ea îmi părea și-mi pare aproape imposibilă*. Nu sunt eu făcut pentru disciplina de partid, și în general pentru politică și pentru bucătăria ei nu mai am nici o aplecare.

Chemat la mine, Pangal mi-a dat cuvântul său de onoare că n-a făcut nici un demers pe lângă nimeni din Partidul Liberal, că pe Tătărescu nu l-a mai văzut din 1934 și că singurul liberal de văză cu care a stat de vorbă a fost dr. Angelescu, și asta în noiembrie, într-un moment în care fostul ministru al Instrucțiunii urmărea să formeze el însăși un Minister și tuna și fulgera împotriva Partidului Liberal.

Am pus astfel cu Dinu chestiunea la punct, și — mai mult — am fost amândoi de acord că o eventuală colaborare, eu conservându-mi autoritatea mea de om independent și de șef de grupare, ar fi mult mai utilă și pentru țară și pentru Partidul Liberal. Dinu Brătianu mi-a făcut același raționament ca Maniu și am fost fericit să constat că cei doi șefi ai marilor noastre partide gândeau ca mine. Și de vreme ce am fost toți trei de acord, dreptatea trebuie să fie de partea noastră, nu de partea trepădușilor mei care aleargă după o zgardă.

După ce am lămurit această chestiune am trecut cu Dinu la examinarea situației politice. Și dânsul e extrem de îngrijorat și de pesimist. Niciodată România, de la război încoace n-a trecut prin împrejurări mai tragice. N-are nici o încredere în Rege, care în loc să pregătească

soluțiile, le improvizează. Așa a ajuns la Guvernul Goga, și acum nu știe cum să scape de el. Pentru Dinu Brătianu, pericolul cel mai mare al momentului sunt alegerile. *Dacă se fac alegerile, va izbucni o revoluție agrară ca în 1907.* Aceasta e și părerea d-rului Lupu, care a venit să-l vadă și să i se plângă de Maniu, „omul cel mai fals și cel mai mare mincinos din țara românească”. (Părerea e a lui Dinu Brătianu, dar probabil că e împărtășită și de d-rul Lupu!). Toți șefii de organizație liberali, pretind și ei, că față de supralicitările și de excitările demagogice ale gogo-cuziștilor și ale gardiștilor, țărani se vor repezi să ocupe pământurile celor care posedă mai mult de câteva pogoane.

Brătianu e de părere că trebuie să facem tot ce ne va sta în putință ca să împiedicăm alegerile. Să convingem pe Rege de pericolul unei noi convocări a corpului electoral. *Pe acest punct să facem acordul între toți, afară de Guvern și de Garda de Fier cu care orice negocieri sunt de prisos, în această privință.* Dinu nu crede însă că propunerea pe care n-am lipsit să i-o fac (după cum făgăduisem lui Maniu) a unui demers comun pe lângă Rege să fie nimerită. Mai întâi, Regele nu ne va primi în audiență comună — apoi, chiar, numai un memoriu semnat de noi toți îl va impresiona dezagreabil. Nu trebuie să avem aerul că-i forțăm mâna, căci se va încăpățâna în prostia lui. „Să-l aducem să hotărască el ce vrem noi”, a precizat șeful Partidului Liberal și prin „ce vrem noi” înțelegea amânarea alegerilor, punctul asupra căruia ne-am putea înțelege cu toții mai ușor(?), căci asupra soluțiilor, odată acest punct obținut, o unire ar fi mai grea. Dacă alegerile ar fi amânate, Brătianu crede că cea mai bună soluție ar fi anularea dizolvării Parlamentului ales în decembrie. Fie prin hotărârea Curții de Casație care ar anula decretul de dizolvare, fie prin inițiativa Regelui sprijinit de partide. În această Cameră Partidul Liberal s-ar putea înțelege cu cel național-țărănesc pentru a sprijini un Guvern format după o formulă fixată de Rege. Rămâne de văzut dacă Partidului Național-Țărănesc i-ar conveni un regim în care Partidul Liberal ar avea, cel puțin numeric, primul rol.

Dinu Brătianu va cere zilele acestea audiență Regelui și va căuta — dacă va fi primit — să-i deschidă ochii. Ne-a sfătuit să facem la fel. L-am părăsit spunându-i că poate voi cere și eu audiență și că voi transmite lui Maniu sugestiile lui.

La o ședință a „Secției Militare” a Partidului Național-Țărănesc, Maniu a ținut ieri o cuvântare în care a vorbit despre „Nație” și despre „Rege”. Dl președinte a lăsat-o moale de tot. A renunțat la toate aluziile ma-

lițioase cu care presăra de obicei manifestatiile sale oratorice. S-a mulțumit să spună că „Coroana are nevoie de sfințici loiali și cinstiți“.

Tot ieri, dar în culoarea de Negru, dl Jules a conferențiat despre „Democrație și Dictatură“, fără să aducă nici un argument nou în discuție.

Dinu Brătianu îmi spunea că ar fi sfătuit pe Rege, nu de mult, să se împace cu Maniu, să caute o apropiere cu șeful Partidului Național-Tărănesc, pe care, ca Suveran nu-l putea nesocoti, — și că Regele i-ar fi răspuns: „Lasă-l să se mai cumințească!“ Nu crede Majestatea Sa că a sosit momentul?

Urdăreanu a făcut ieri către seară o lungă vizită lui Tătărescu, și chi-biții politici atribuie acestei vizite o oarecare importanță date fiind zvonurile de criză de Guvern care circulă. Blumenfeld s-a repezit la dl Guță, iar acesta i-a deolarat că tot ce putea să spună, e că *acum* nu va fi nici o schimbare de Guvern. Cum dl Guță minte de înghiață apele, afirmația sa e lipsită de orice importanță.

Poulet Ghica a întâlnit pe Urdăreanu tocmai când ieșea de la Tătărescu și a stat de vorbă cu el. Urdăreanu a mărturisit lui Ghica că în țară domnește mare anarhie. „Și dacă Guvernul nu o lua majoritatea în alegeri?“ — a întrebat Ghica. „Și dacă o lua-o?“ — a răspuns laconic Marele Șambelan. Ghica a conchis că în toate cazurile soarta Guvernului Goga era pecetluită. Urdăreanu arbitrul politicii noastre — mai jos nu puteam ajunge! Să mulțumim cu recunoștință Regelui Carol!

Aseară la Jockey-Club, Radu Irimescu conferenția, în mijlocul unui cerc pasionat, despre afacerea Carp. Vorbea cu vădită pornire și cu abilitate. Dânsul pretinde că 40 de motoare au fost lansate fraudulos de Carp, deoarece dânsul a pretins că funcționarea lor era conformă cu caietul de sarcini, pe când în realitate ele consumau *de două ori atât ulei* cât era prevăzut în caietul de sarcini. La masa de experiență, motoarele au mers fiindcă în rezervoarele lor se pompa pe ascuns ulei, din pivnița de sub sala de experiențe, și Carp semna certificate false știind că sunt false. Consecința e că un aviator, având de pildă să facă un raid în teritoriul inamic, în timp de război, ar risca să rămână prizonier cu aparatul său din lipsă de ulei.

O voce din asistență: — „Un aviator zboară oare pe baza cifrelor caietului de sarcini sau pe baza experiențelor deja făcute cu avionul pe care-l pilotează?“

Irimescu: o încurcă.

O voce din asistență: — „Dar dacă e așa, de ce, după ce ați aflat defectul motoarelor, ați mai oferit lui Carp locul de consilier tehnic pe lângă fabrica din Brașov?”

Irimescu: — „Fiindcă reputația lui era încă în picioare, și fiindcă aveam nevoie de el ca să dea sfaturi succesorului său”!!!!

O voce din asistență: — „E adevărat că Carp a prevenit pe italieni, prin scrisoare despre defectul motoarelor?”

Irimescu: „A scris o scrisoare în acest sens șefului misiunii însărcinată cu primirea avioanelor în Italia”.

În rezumat, Irimescu n-a convins pe nimeni. Mi se spune că cel mai înverșunat împotriva lui Carp e Regele. Nu mă miră, căci așa cășună oamenilor fără voință, pe câte un nenorocit ce nu se poate apăra.

Dar în afacerea Carp, nu-și va putea juca mendrele.

7 februarie. Zilele acestea au circulat tot felul de liste ministeriale, în vederea schimbării pe care toată lumea o așteaptă, liste care mai de care fanteziste. Pe mai multe din ele figuram ca ministru de Externe și despre această înaltă demnitate ce mi s-ar rezerva s-a vorbit mai ales la Ministerul de Externe. Cum a aflat Antoine Bibescu de așa ceva s-a repezit la telefon și a întrebat pe nevastă-mea: „Pot să vin să dejunez la voi?” Nevastă-mea i-a răspuns că da, dar l-a prevenit că mai aveam alte 12 persoane poftite. Antoine a găsit că era prea multă lume „ca să stea de vorbă”, și a cerut voie să vină după masă. Se vede însă că între timp s-a informat, și-a dat seama că *zvonurile* erau fără temeii, și n-a mai venit. Ce lichea!

Încetul cu încetul se formează o nouă disidență liberală în jurul grupului H și a lui Bejan și Ghiață. Din Partidul Liberal au mai demisionat și Tache Slăvescu de la Teleorman și Șerban Răducanu de la Brăila. Moralmente nu e nici o pagubă pentru partid, dar amândoi erau buni electori. *Cuvântul* de azi crede a ști că în curând vor pleca și Tătărescu și Inculeț, pentru a se pune în fruntea disidenței. Cred că *Cuvântul* exagerază, deși simpatiile dintre cei doi șmecheri și noua grupare nu sunt de tăgăduit.

Lumea face mare haz de o istorioară care se povestește de câteva zile: într-un compartiment de tren a intrat un controlor să revizuiască biletele; s-a adresat întâi unui lăncier Cuzist, care în loc de bilet i-a răspuns trufaș: „Izbândă!” — apoi unui jidan sfrijit care i-a întins o mone-

dă de o sută de lei și i-a susurat la ureche: „Dobândă“ — în fine unui Gardist, care n-a mai așteptat ca controlorul să-și termine cererea și i-a luat suta de lei din mână cu cuvintele: „Totul pentru Țară!“ Istoriaara dovedește că românii se cunosc pe ei înșiși și că știu să se judece, cu un grăunte chiar de ironie.

Și Averescu s-a hotărât să se abțină de la alegeri. Partidul Popoului și-a întrunit ieri congresul la „Liedertafel“ și a respins cartelul cu Guvernul pe motiv că n-a putut obține de la Goga asigurările programatice pe care le cerea — în realitate fiindcă i s-au oferit 6 locuri și că se băteau oamenii pe ele.

Amicul Goga i-a tras un interviu în *Völkischer-Beobachter*, oficiul prietenului Hitler. Tavi vorbește nemților de demnitate națională care nu poate tolera amestecul politicii externe în cea internă, și mai întinde și o ramură de măslin unгурilor de dincolo și de dincoace de graniță. Literatură, și din nefericire literatură mediocră.

Pe ziua de ieri (duminică) au fost uciși de jandarmi doi legionari, în județul Ilfov, unul la Măineasca și altul la Maia — iar răniți, și grav răniți au fost mai mulți. Au fost și bătaii și capete sparte — dar fără morți — la Băneasa și la Buștea, unde s-au ciocnit național-țărăniștii cu „lăncierii“ lui Căza-Vodă. Ce o fi fost în restul țării nu se știe încă.

De unde până azi n-a fost îngăduit ziarelor să scrie un cuvânt despre ciocnirile electorale, azi-dimineață ziarele sunt pline cu cele întâmplate ieri; cenzura a lăsat să treacă tot. O dovadă mai mult că zăpăceala domnește în sânul Guvernului. Pe lângă amănunțele pe care le-a putut aduna fiecare, jurnalele publică comunicatele lui Zelea Codreanu și rapoartele Jandarmeriei și ale Poliției, și publică nu numai rapoartele relative la cele întâmplate ieri în Ilfov, dar încă și pe cel privitor la ciocnirea de la Ploiești din 3 februarie, ciocnire asupra căreia presa a fost silită să păstreze o tăcere desăvârșită. Comunicatele lui Zelea Codreanu sunt sobre, cu multă ținută și se mărginesc să aducă la cunoștința opiniei publice faptele așa cum s-au întâmplat, și neprovocata asasinare a celor doi legionari.

În ce privește rapoartele ticluite la Ministerul de Interne e de neprețut cum un Guvern care posedă două condeie ca al lui Goga și al lui Hodoș să se fi mulțumit cu două „compozițiuni“ atât de tâmpite. Dacă ar fi să ne luăm după ele, joi seara la Ploiești, gardiștii s-au mărginit să

facă o plimbare prin oraș, sub părinteasca ocrotire a stăpânirii. Despre morți sau răniți, nici pomeneală. Nici pomeneală de asemeni despre așa ceva, ieri, în Ilfov. Raportul spune că legionarii au fost somați să se oprească și că, deoarece nu s-au oprit, jandarmii au tras în cauciucurile camionetelor. Ar fi aflat mai târziu, că într-una din camionete care s-a înapoiat la București s-ar fi găsit un mort! Și Jandarmeria cere Poliției Capitalei să facă cercetări și să constate faptul, *ca să se știe dacă e cazul să se facă o anchetă în județ!*

Te pomenești că s-o fi sinucis omul, plictisit de dezamăgirile vieții! Numai că mortul „găsit”, după eleganta expresie a onorabilei Jandarmerii, erau doi. Căci până seara a murit la spitalul Colentina, în afară de studentul Nija ucis la Măineasca și studentul Popescu grav rănit la Maia.

O lume nebună s-a perindat pe la sediul gardiștilor în str. Imprimeriei (Casa Zizi Cantacuzino). Evenimente ca cele de ieri aduc apa la moară gardiștilor, mai mult decât orice altă propagandă. Și ziua de ieri a fost abia prima duminică a campaniei electorale.

Ziarele anunță cum Căpitanul și-a convocat Senatul Legionar (mai se pare că așa îi zice) pentru a revizui atitudinea mișcării față de Guvern. Nu cred că pentru a revizui această atitudine, *ci pentru a încerca să o întărească*. Principalul obiectiv al Gărzii de Fier e să ajungă la alegeri. Ea este astăzi singura formațiune politică care are interes să ajungă la alegeri, pentru că e singura în stare să înregistreze un adevărat succes în fața urnelor. Ca să ajungă în fața lor însă, trebuie mai întâi să alegească să aibe loc și al doilea ca Partidul *Totul pentru Țară* să nu fie scos din luptă. De aci ordinele stricte *de a nu provoca nici o violență* date de Zelea legionarilor săi. E evident că la prima violență constatată pe socoteala *Totului pentru Țară*, partidul va fi dizolvat, și lista lui scoasă de pe buletinele de vot. Zelea Codreanu înghite tot, numai să evite această lovitură, lovitură cu atât mai teribilă cu cât va fi dată mai aproape de termenul din urmă pentru depunerea candidaturilor. Numai că Zelea Codreanu începe să fie depășit de curentul lui și nu-și mai poate ține partizanii în frâu și în pasivitate. Convocarea forurilor sale Statutare e făcută în nădejdea că Căpitanul va găsi într-însele un sprijin pentru atitudinea cuminte pe care a adoptat-o și a menținut-o până acum.

Văzut azi-dimineață, lung, pe Maniu. M-am dus la el, la Athenée Palace, unde nu-l mai văzusem de ani și ani de zile. L-am găsit în aceeași odaie goală, fără o carte, fără o revistă, fără nimic personal. Aceeași valiză mică pentru două cămăși și manșetele de celuloid, ca acum 15

ani. Un singur lucru în plus: un aparat de radio, și, la începutul conser-
vației noastre cel puțin — Mihai Popovici.

În urma însărcinării pe care mi-o luasem față de dânsul, acum opt
zile, îi datoram rezultatul vizitei mele la Dinu Brătianu. Se vede că a-
flase deja prin dr Lupu, că dispozițiile d-lui Dinu erau negative cu pri-
vire la un demers comun, căci mi-a mărturisit că trimisese deja sâmbă-
tă seară, alaltăieri, un memoriu Regelui, semnat numai de dânsul, me-
moriu din care reieșea că stabilirea unui *regim totalitar* în România ar
fi însemnat o nenorocire. O dictatură de dreapta ar provoca o imediată
imixtiune a Rusiei în afacerile noastre, în indiferența Franței și a An-
gliei, tot așa precum o dictatură de stânga ar determina o intervenție
germană și poate și polonă. Memoriul conchidea la o repede revenire la
metodele constituționale și Partidul Național-Țărănesc se declara gata
să-și asume singur răspunderea situației și în alegeri, să dobândească
40% din voturi, chiar împotriva Gărzii de Fier.

Din această a treia a mea conversație din astă iarnă cu Maniu, în ca-
re am atins toate punctele politice în legătură cu situația de azi, rezultă
cam următoarele:

1) Ca și Dinu Brătianu, Maniu socotește că pericolul viitoarelor ale-
geri e mare și că din ele poate ieși o *mişcare agrară mai gravă ca cea
din 1907*, fiindcă oamenii au devenit mult mai întreprinzători și fiindcă
nu se știe ce va face Armata.

2) Ca și Dinu Brătianu, Maniu e pentru amânarea alegerilor, numai
că dânsul *nu e* pentru o amânare *sine die* ca șeful liberalilor, ci pentru o
amânare de o lună sau două, până după semănatul porumbului (aceasta
bineînțeles în cazul formării unui Minister național-țărănist).

3) Maniu n-ar admite reînnoirea Camerelor alese în decembrie, și n-ar
consimți să dea împreună cu liberalii în acest caz, sprijinul său unui Gu-
vern în care forțamente influența liberalilor ar fi precumpănitoare (chiar
în momente aproape disperate rivalitatea de partid nu-și pierde dreptu-
rile).

4) Maniu propune ca soluție salvatoare un *Guvern național-țărănesc*,
nu un Guvern Maniu, și socotește că cel mai indicat ar fi Mihalache ca
să-l prezideze. Dânsul, Maniu, *stă neclintit pe poziția* care a adoptat-o:
nici un contact *oficial* cu Regele până ce Majestatea Sa nu se desparte
de d-na Lupescu și de Camarilă. Cu d-na Lupescu și cu Camarila în
coaste nu se poate governa. „Am încercat-o de două ori, domnule Ar-
getoianu, și ar fi curată prostie din partea mea să o încerc o a treia oară.
Majestatea Sa a trimis de mai multe ori la mine ca să apar în câte o ce-

remonie publică, la Alba Iulia, la Sinaia etc. Regele ar fi dat astfel publicului spectacolul unei împăcări cu modesta mea persoană și eu aș fi trecut ca un pocăit față de ideile și de sentimentele pe care le reprezentam. Am refuzat. Eu n-am să mă împac cu Majestatea Sa fiindcă nu sunt certat cu dânsa. Eu sunt un servitor devotat și prea plecat al Coroanei și al Regelui, numai că oficial, sau ca ministru nu am ce căuta în preajma Regelui cât timp Regele e jucăria unei oculte corupte. Dacă Regele vrea să mă vadă, nu oficial și în public, dar într-o audiență privată, să mi-o spună și eu voi cere imediat o audiență în care, foarte respectuos și politicos voi expune punctul meu de vedere. Prin rolul politic pe care l-am jucat în alipirea Ardealului cu patria-mamă, socotesc că mi-am îndeplinit datoria față de țară și de frații mei, și atât îmi ajunge ca să las după mine un nume onorabil. Nu mai am nici o ambiție. Dacă mai pot aduce un serviciu țării și Regelui, bine. Dacă nu, iar bine. Eu petrec de minune la Bădăcini. Am primit acum președinția partidului din nou, fiindcă mi s-a impus. Eu aș părăsi-o chiar mâine cu dragă inimă. Domnule Argetoianu, *nici o forță din lume nu mă va putea constrânge să mai primesc o situație oficială câtă vreme d-na Lupescu și Camarila ei vor fi în preajma Regelui!*"

Și cum eu îi puseseam întrebarea dacă, în cazul unei audiențe ale mele la Rege, m-aș putea angaja să-l împac cu Suveranul, Maniu a continuat: „Dacă vedeți pe Rege, nu cumva să-i vorbiți de d-na Lupescu. *Cine-i vorbește de d-na Lupescu se strică cu el.* Noi avem nevoie ca d-ta (și aci un nesfârșit elogiul al multiplelor mele însușiri, de mi-a fost scârbă!) să fii bine cu Regele. Despre d-na Lupescu, lăsați-mă să-i vorbesc eu, dacă voi ajunge odată să mai stau de vorbă cu dânsul. Eu nu pot să mă stric mai mult cu dânsul decât sunt! Dvs spuneți numai atât Regelui: «Ar fi bine Majestate cu să stați de vorbă cu Maniu; faceți-i un semn că vine numaidecât», restul lăsați-l pe mine!" Șiret mai e dl. prezident, nu vrea să amestece pe nimeni în raporturile sale cu Regele. Și bine face. Eu, chiar dacă m-ar fi rugat, tot nu m-ași fi amestecat, și întrebarea mea nu avusese decât un scop: *să vad ce răspunde.* Și am văzut.

5) Părerea lui Maniu e să cer și eu numaidecât o audiență, și pentru amânarea alegerilor ar fi bine să-i ceară câte una și Averescu și Iunian.

Am părăsit pe Maniu cam nedumerit asupra adevăratelor sale intenții. Vrea amânarea alegerilor și să ajungă la Guvern. Caută să se slujească de toată lumea pentru partea întâi a planului său, convins că va putea duce singur la bun sfârșit partea a doua.

Cred că se înșală. Convingerea mea e că Regele nu va schimba Guvernul Goga decât pentru un regim de dictatură personală. Vrea alege-

rile fiindcă știe că vor încurca toate firele, că vor da o victorie reală sau cel puțin una morală Gărzii de Fier și o justificare, ca consecință, pentru un regim de dictatură, față de Puterile democratice aliate. Aceste Puteri ar încuraja chiar o dictatură a Regelui împotriva unui regim legionar de doctrină fascistă, înăuntru, și de simpatii germane, în afară. Majestatea Sa se joacă cu focul. Umblând după o dictatură „aprobată” de toată lumea, să nu dea peste o revoluție și peste o curățire generală. Repet: o dictatură nu se poate întemeia pe imoralitate și pe o totală impopularitate. Alegerile viitoare vor însemna o astfel de înstăpânire morală asupra țării, a Gărzii de Fier — încât împotriva ei nu va fi nimic de făcut.

Voi mai cumpăni dacă voi cere, zilele astea, sau nu, o audiență Regelui. Să nu-mi pierd timpul degeaba.

8 februarie. Încă un interviu al Regelui! Mai bine ar vorbi mai puțin ca să-și susțină prostiile și s-ar strădui să le dreagă! De data asta n-a mai vorbit unui simplu gazetar, ci A.S.S. Prințului de Rohan, care publică conversația în *Berliner Tagblatt*. Iar chestiunea ovreiască și iar educația tineretului (în ce scop?). În plus o tartină asupra raporturilor noastre cu Germania. După ce constată că relațiile noastre cu Germania s-au dezvoltat mult în ultima vreme, Majestatea Sa își exprimă intenția de a strânge și mai mult legăturile dintre ambele țări. În interviul acesta, ca și în celelalte de altminteri, Regele apare ca adevăratul șef și conducător al Guvernului. O vădită intenție în această atitudine, pentru pregătirea opiniei publice străine față de proiectele pe care Suveranul nostru pare hotărât să le aducă în curând la îndeplinire. Numai că acest „în curând” e azi egal cu un „prea târziu”...

Cafeneaua „Corso” a fost devastată ieri pe la orele 7 seara. S-au spart geamurile și s-a încins o bătaie. Nici morți, nici răniți — numai câțiva loviți cu bastoanele peste cap.

Bătaie cu răni și ucideri la Ploiești, devastarea Adjudului, devastarea Moineștilor, bătaia avocaților în Palatul de Justiție, bătaii pe străzile Cernăuțului, omoruri și răni în Ilfov, devastare a cafenele „Corso” — iată bilanțul a mai puțin de 8 zile, sub pașnica guvernare a d-lor Goga și Cuza, oamenii de încredere ai gloriosului nostru Rege Carol II.

Alecu Rioșeanu, care sosește din Bucovina îmi povestește că deși era în uniformă de colonel, a fost oprit între Storojineț și Cernăuți de o serie de posturi de lăncieri, cu svastica la braț, și că a fost silit să se legitimeze. Era încă furios povestind ce i se întâmplase. Sosit la Cernăuți

a văzut învâlmășeală pe strata Iancu Flondor. Haimanale cu svastică băteau o cucoană, d-na Tarnoschi, pe care o luaseră drept o ovreică. Un procuror care trecuse pe acolo și cunoștea pe d-na Tarnoschi, intervine și măncașe bătaie și dânsul. Când a sosit Rioșanu în mijlocul mulțimii, scandalul se sfârșise. Comandantul Diviziei, generalul X, cu care a putut sta de vorbă i-a spus că Robu taie și spânzură, că nu vrea să știe de nimeni, nici chiar de Armată și se intitulează „prefect al Cernăuților și ministru al Basarabiei!”

Căci are pretenții să dea porunci și în Basarabia.

Șonieru care vine de la Herța, povestește că în Dorohoi domnește teroarea. Din Botoșani îmi povestește același lucru Stoeanovici. Acolo oamenii au intrat în păduri, taie și duc lemnele la oraș. Îmi citează cazul pădurilor lui Goilav și lui Nicu Mavrocordat, cunoscute de dânsul.

Rădulescu-Găulea, care vine de la Craiova, îmi spune că și în Dolj, la Poiana, au fost împușcați duminică doi gardiști.

Alături de toate aceste excese cuzisto-guvernamentale vin știri din toate județele despre nemaipomenita creștere a curentului Gărzii de Fier. Nu mai sunt majorități, la țară, sunt adevărate unanimități. Cu acest formidabil curent și cu neîngrădita hotărâre de fraudă și de violență a Guvernului, mă întreb ce vor da alegerile, dacă din nenorocire vom ajunge până la ele!

Cadavrul gardistului Mija, asasinat duminică a fost furat de Poliție și îngropat clandestin. Cadavrul era expus la sediul legionar, în strada Imprimeriei; ieri către seară a venit un comisar de poliție și un chestor și au cerut cadavrul ca să se facă la Morgă autopsia legală. Chestorul și-a adat cuvântul că după autopsie corpul neînsuflitului Mija va fi readus la Sediul. Căpitanul a consimțit la ridicarea corpului, și ridicat a rămas! Cu tot cuvântul „de onoare” dat de chestor, cadavrul în loc să fie restituit legionarilor care proiectaseră o înmormântare solemnă în felul înmormântării lui Moța și Marin, a fost îngropat pe ascuns. Căpitanul și legionarii sunt furioși.

Dinu Brătianu a dat un interviu prin care ia poziție împotriva Gărzii de Fier, pe care o atacă cu violență. Acuză Garda de a fi strâns în rândurile ei *toată pleava țării*, de a nu avea nici un program și de a semăna anarhia. Omul vorbește cu ură, și mai vrea probabil să arunce și o piatră în grădina lui Tătărescu, care 4 ani de zile nu a luat nici o măsură serioasă împotriva Mișcării Legionare. Cu prilejul întrevederii noastre

de sâmbătă mi-am dat seama cât de încordate sunt sentimentele lui Dinu față de dl Guță, când mi-a spus: „Dacă Regele își încurcă caii, vina este a lui Tătărescu, fiindcă nu i-a spus niciodată *nu*. Platinudinea lui Tătărescu trece toate închipuirile. Când îl chem să-i spun ceva, nici nu mă lasă să vorbesc, îmi ghicește gândul și de la primul cuvânt mă întâmpină cu un: *dă-mi voie mie*, și propune *el* ceea ce voiam *eu* să-i propun! Apoi dacă cu mine face așa, ce trebuie să fi fost cu Regele!”

Consilierul Legației rusești, Butenko, a dispărut de 48 de ore. Disparația lui se ține secretă și ziarele nu suflă un cuvânt. Guvernul e foarte plăctisit, temându-se de un conflict cu Sovietele, care numai bine nu sunt dispuse față de România. Butenko era membru al GPU-ului și sunt temeri de o tentativă de răzbunare a rușilor albi. Poliția e în cercetare, dar până acum nu s-a dat de urma diplomatului-politist.

În logoreea lui electorală din ultima vreme Iorga ar fi spus că Roma nu s-a putut scăpa de Catilina până nu l-a ucis și a mai povestit că în Canada când o sanie e atacată de câini sălbatici, călătorii nu se pot scăpa de banda urlătoare până nu coboară pe „șeful” sau „conducătorul” ei. Aceste amabilități erau bineînțelese la adresa Gărzii de Fier și a lui Codreanu. Nae Ionescu în *Cuvântul* de azi, într-un articol sever acuză pe Iorga de a fi asasinat pe cei doi legionari căzuți duminică. Cu o serie de amabilități la adresa domnului Profesor. Se zice că din cauza acestui articol *Cuvântul* va fi suspendat din nou.

Cuvântul de ieri provestește în reportajul său politic, o sumă de bazaconii cu privire la întrevederile mele cu Dinu Brătianu și cu Maniu. Cum că aș fi fost însărcinat de Brătianu să negociez cu Maniu alcătuirea unui front comun împotriva Gărzii de Fier, și că Maniu m-ar fi refuzat!!!

De Vecchi îmi trimite vorbă prin Radian că e dezolat de prostiile strecurate în gazetă, în această privință, fără știrea sa sau a lui Nae Ionescu și că e gata să publice o dezmințire. Am răspuns că nu e nevoie de nici o dezmințire, căci n-aveam obiceiul să dau dezmințiri de câte ori se pune o informație inexactă în legătură cu numele meu. Aș pierde prea mult timp...

Cu toate știrile contradictorii pare că mergem spre o definitivă lichidare a regimului. Doamne ajută! Că așa rușine n-a mai pățit țara româ-

nească! Din izvor cu totul sigur¹ aflu că aseară târziu Armand Călinescu și-a dat demisia, pe care a înmănat-o lui Urdăreanu ca să o remită Regelui, în loc să o dea lui Goga. Urdăreanu a sfătuit pe Călinescu să și-o retragă și să stea la locul lui *până la sfârșit*. În nădejdea că acest sfârșit va veni repede, Călinescu a consimțit să-și lase pentru moment demisia în suspensie. Călinescu a demisionat sub pretext că e sabotat în îndeplinirea funcțiilor sale în sânul însăși al Guvernului și al Partidului Național-Creștin. Așa cum s-au îndrumat lucrurile, *dânsul nu mai poate răspunde de alegeri*. E sabotat de cuziști care comit în Moldova, Bucovina și Basarabia excese nemaipomenite. Jefuiesc târgurile, fură tot ce găsesc prin prăvăliile oamenilor, insultă și bat lumea. E interesant că o mărturisește însăși ministrul de Interne. În mai multe târguri din Moldova, au aliniat pe ovrei de-a lungul trotuarului, i-au pus în genunchi și au urinat pe capul lor, ba uneori au slobozit chiar materii fecale². E sabotat de Jandarmerie care nu poate executa ordinele primite, jumătate din jandarmi fiind afiliați Gărzii de Fier.

E sabotat în fine de însuși Gavrilă Marinescu, pe care Călinescu îl acuză că a înscenat devastarea de la „Corșo“, ca să precipite răsturnarea Guvernului și să facă astfel pe plac Regelui(?). În asemenea condiții, Călinescu afirma azi-noapte la Ministerul de Interne că nu poate continua. Își pierde tot timpul cu „paza ordinii“ și nu poate consacra „alegerilor“ timpul necesar. După spusele lui Gh. K. care asista la scenă, Călinescu era fiert de tot și aproape plângea: „Ce mă fac eu după ce voi demisiona? Trebuie să plec în străinătate, căci aci mă omoară gardiștii! Și eu ce am să trăiesc! A furisat ceasul în care m-am băgat în încurcătura asta!“

Din același izvor aflu că ar fi demisionat și Gigurtu care nu se poate înțelege cu Cuza pe chestiile privitoare la marea Industrie. Iar cu generalul Antonescu lucrurile nu stau mai bine de când a curs sângele gardiștilor, a cărui răspundere generalul nu vrea să o poarte deloc. *Și dânsul e de părere că nu se poate merge în alegeri*. Și în tot cazul persistă a nu lăsa Armata să se amestece în operațiunile de ordine și în cele electorale — dând astfel încă un pretext de nemulțumire lui Armand Călinescu, care vede toate pricinile insuccesului său afară de două: abjecția cauzei pe care o slujește și incapacitatea sa personală.

Situația Guvernului trebuie în tot cazul să se lămurească în cursul săptămânii acesteia.

¹ Prin agenții noștri din poliție, din care unul lucrează în preajma imediată a ministrului de Interne.

² Rapoartele sosite la Ministerul de Interne.

9 februarie. Nevastă-mea a fost ieri la Regina Maria. Era întinsă pe „chaise-longue“, n-o văzuse de astă-toamnă, dar a găsit-o neschimbată. A avut două hemoragii rectale, la 30 decembrie și la 4 ianuarie. Ciudată boală! Se vorbește de ciroză a ficatului, dar hemoragiile sunt caracteristice tumorilor intestinale. Pe de altă parte faptul că nu slăbește, că de atâta vreme de când e bolnavă nu prezintă nici un semn de cașexie pledează împotriva ipotezei unui neoplasm. Mai e și luecohemia...

Regina, povestește nevastă-mea, pare foarte îngrijorată de situație, despre care de altminteri mărturisește că nu știe decât ce i se spune. Deploră pe Carol că n-are un sfetnic în intimitatea sa.. Foarte excitată împotriva lui Urdăreanu a cărui influență e mai mare ca oricând. Regina nu-l poate suferi, de asemenea nici Voievodul Mihai. Urdăreanu a trimis (cu învoirea Regelui, nu încapă îndoială) o circulară tuturor demnitarilor Curții prin care îi obligă să nu ceară audiență Regelui *decât prin mijlocierea lui*. A trimis-o și lui Balif, vechiul om de încredere al Familiei Regale, care până acum intra la Rege cum vrea și când vrea. Balif e indignat! E indignată și Regina.

Regina pleacă în curând la Meran, însoțită de doctorul Mante, care se bucură pentru moment de toată încrederea ei.

Butenko, însărcinatul cu afaceri sovietic continuă să fie de negăsit. Toată Siguranța și tot Parchetul sunt mobilizați, dar totul până acum în zadar. De duminică seara ora 8, nu se mai știe nimic despre diplomatul rus. Ministerul de Externe a dat un comunicat, și presa a primit voie să discute faptul și să reproducă zvonurile care circulă în oraș.

Fostul Consiliu Superior al Cooperăției s-a întrunit ieri într-o ședință de protestare împotriva decretului-lege prin care analfabetul Ghițescu Stan a desființat Cooperăția și i-a șterpelit fondurile. O telegramă de protestare a fost trimisă Regelui, „primul cooperator din țară“ (???).

Căminul și Biserica românească din Ierusalim au fost terminate. După reproducerile din *Universul*, clădirile — mai ales biserica — par onorabile, ca stil și material întrebuințat. Rămâne să le umplem de păduchi — mai ales căminul.

A murit la Atena (unde venise pentru căsătoria lui nepotu-său Paul) prințul Nicolae al Greciei, tatăl ducesei de Kent și principelui Paul al Iugoslaviei. A murit de arterioscleroză; era născut în ianuarie 1872.

Om deștept și simpatic, l-am cunoscut la Cotroceni, pe vremea Regelui Ferdinand.

Ieri a circulat zvonul *întăririi* Guvernului prin „cooptarea“ vaidiștilor și a lui Mironescu. Mironescu ar intra la Finanțe, Costică Angelescu guvernator la Banca Națională (cu însărcinarea de a conduce de fapt și Ministerul de Finanțe), și Tilea ar fi trimis ca ministru la Londra! În ce ar întări această combinație Guvernul, mai ales în alegeri??? E probabil „o șagă“, cum zic moldovenii.

După statistica noastră, România e o țară fericită în care au dispărut șomerii. N-am mai avea decât 243, de unde în 1936 am mai avut 9 549. Floare la ureche, chiar 9 000, pe lângă cifrele ce reprezintă șomajul în alte țări. Astfel în Anglia sunt încă 1 499 292 muncitori fără lucru, în Germania 685 000, în Franța 362 551, în Cehoslovacia 332 951, în Elveția 71 000, în Polonia 262 000, în Suedia 12 000 — și așa mai departe. Și ne mai plângem!

Dinu Brătianu a fost primit ieri la ora 5 în audiență, de Rege. N-am aflat încă cu ce impresie a ieșit.

„Senatul“ Mișcării Legionare s-a întrunit aseară. După cum mă așteptam rezultatul ședinței n-a fost o înțelegere a luptei, sau o declarație de război împotriva Guvernului. Comunicatul publicat în toate ziarele de azi-dimineață constată atitudinea Guvernului *pe care legionarii nu vor uita-o* dar față de care „Totul pentru țară“ renunța de azi înainte la orice acțiune de propagandă electorală, *ca să nu facă jocul adversarilor dinăuntru și dinafară provocând ciocniri și tulburări*. Renunțând la propaganda zgomotoasă — căci cea tăcută și ascunsă va continua mai departe — gardiștii nu pierd nimic. Curentul e făcut și nu mai are nevoie de nimic. Automobilele încărcate cu militanți și împușcăturile care le însoțeau făceau mai mult rău acestui curent, prin sate, căci înfricoșau oamenii și îi rețineau de la vot. Măsura luată aseară a fost bine chibzuită.

Hotărârea gardiștilor de a nu mai tulbura campania electorală va întări în aparență Guvernul, care nu va mai avea omoruri de temut *până în ziua alegerilor*. În realitate însă, ea-i slăbește situația căci cu retragerea gardiștilor din luptă dispăre și motivul care permitea autorităților să țină calea oamenilor și să împiedice *orice* propagandă sub cuvânt că

trebuie să împiedice pe cea subversivă. Bariere și baionete împotriva liberalilor și țărăniștilor? Greu de justificat. Propaganda acestor două partide va câștiga o libertate de mișcări care se va traduce prin multe voturi luate Guvernului... iar inactivitatea legionarilor, care dealtminteri va fi numai aparentă, nu va păgubi pe aceștia de nici un vot. În cele din urmă, cel care va pierde va fi tot Guvernul. Lipsa Gărzii de Fier de pe câmpul de luptă, în campania electorală va încuraja însă, poate, pe Rege să meargă până la alegeri, și asta va fi, cu atât mai rău cu cât înfrângerea Guvernului e acum și mai sigură.

Ceea ce contribuie mai mult să zăpăcească spiritele e demagogia de voturi. Demagogie agrară nu fac reprezentanții Gărzii de Fier, o fac prefectii d-lor Goga și Călinescu, care făgăduiesc alegătorilor pământul proprietarilor. O face secătura de Ștefănescu Goiceanu (finul meu!) bombardat președinte al Uniunii Camerelor de Agricultură, ca recompensă pentru dizertațiunea lui de la Vaida, care trimite circulare prin județe invitând pe săteni să nu semneze contractele agricole fiindcă va veni o lege nouă mai favorabilă lor — o face putoarea de Gheorghe Cuza care făgăduiește până și țoalele ovreilor, țăranilor. Păcătoși a trebuit să fim ca să ne pedepsească Dumnezeu cu un astfel de Guvern! Mai bine ne copleșeau lăcustele...

Dejunul miliardarilor a avut astăzi pentru prima dată loc în noul local al Asociației din Calea Victoriei (palatul Reginei Elisabeta). Din cauza „conjuncturii“ ne-am abținut de la o inaugurare festivă. După cafea, m-am mărginit la un pahar în sănătatea Regelui (mi-au ieșit vorbele din gât cu noduri!) și la altul în cinstea fondatorilor Asociației; am adăugat câteva cuvinte de nădejde pentru activitatea ei în noul cămin. Nicu Teodorescu a băut în cinstea mea, cu laude cam exagerate. Am răspuns că modestia mea era pusă la grea încercare; nu era dealtminteri pentru prima dată, și speram că nici pentru ultima! Au râs cu toții, și s-a terminat.

Aranjat, dichisit, garnisit cu lume, localul mi-a părut mai puțin anost de cum se înfățișase gol. Cei prezenți au fost încântați, ca și de masă.

Toate ar fi fost bine dacă n-aș fi avut lângă mine pe Jean Th. Florescu, invitat de Nicu Teodorescu. A trebuit să suport toate prostiile pe care le debita, și n-a tăcut tot timpul mesei. A întemeiat un nou partid, cu niște foști combatanți, care l-au proclamat șef. Dealtminteri mi-a și trimis o hârtie ca să-mi aducă acest mare fapt la cunoștință.

Printre toate prostiile *lui* pe care mi le-a debitat, mi-a repetat și una de a lui Goga. Mergând zilele trecute pe la Președinția Consiliului a întâlnit pe dl Tavi care l-a apucat de un nasture și cu vocea fatidică i-a spus: „Dragă Jenică, peste 3 săptămâni voi fi stăpânul României!“ Inconștientă simplă, sau simplă megalomanie?

După dejun, stat de vorbă cu Malaxa. Mi-a mărturisit că Regele e foarte preocupat de situație, „a cărei răspundere totală o are“ și că acum caută o soluție.

„Vântul suflă pentru d-ta, d-le Argetoianu. Regele nu te pierde din vedere“.

— „Merți pentru vânt! Așa mi-ai spus și rândul trecut, și vântul a adus pe Goga! Dealtminteri *acum e prea târziu, nu mai e nimic de făcut!*“

Am întrebat pe Malaxa dacă mai vede pe Rege. Mi-a spus că da. I-am făcut atunci o succintă expunere a tuturor nenorocirilor ce ne așteaptă dacă mergem în alegeri și dacă mai menține Guvernul Goga. Mi-a părut că a priceput, și mi-a făgăduit că va repeta tot Regelui.

Mi-a făcut impresia că era și el destul de fierț, și cred că va vorbi — și că a vorbit deja.

Budurescu a fost la mine trimis de Tătărescu să-mi spună confidențial că el ar vrea să vin numaidecât la ei, dar că nu vrea Dinu, și că dacă nu vine el să mi-o spună este ca să nu-l bănuiască zisul Dinu că conspiră împotriva lui. Am explicat lui Budurescu, și l-am rugat să aducă lucrul și la cunoștința lui Tătărescu, că niciodată nu m-am gândit să *intru* în Partidul Liberal, ci numai la posibilitatea unei colaborări eventuale de Guvern. În sensul aceasta am vorbit și cu Dinu Brătianu. Dacă s-a spus mai mult, a fost vina intermediarilor prea zeloși. Rog pe Tătărescu să creadă că rămân și acum pe același teren, și încă cu multe rezerve.

Despre audiența lui Brătianu de ieri Budurescu mi-a confirmat (după ce a tratat pe Dinu de ramolit, ceea ce dovedește bunele relații dintre cele două grupări ale partidului), că „n-a dat nimic“. Regele a fost foarte butonat, a mulțumit pentru informațiile aduse și a spus că va aviza: „Am avut impresia că batem apa în piuă“ a încheiat Brătianu dând prietenilor săi seamă despre audiență.

M-am hotărât și eu să cer o audiență să-mi mai fac o dată datoria, deși sunt convins că e degeaba. Cine știe de unde sare iepurele? Poate

că cel puțin în ceasul al 14-lea va urma sfaturile mele. Să încercăm să mai scăpăm mobilele cel puțin, căci casa pare că s-a dus...

Câți mai sunt și în țara asta, loviți cu leuca! Primesc o fițuică, 4 pagini în -4° intitulată *Sic Cogito*---, revistă periodică lunară, director: dr Victor Corbul, medic-colonel în retragere. Fițuica poartă data: ianuarie 1938, anul VIII. Cele 4 pagini sunt pline de ineptii, din care unele în versuri. Și de opt ani dl doctor colonel scrie mereu, căci un „nota bene“ ne informează că „toată revista fiind scrisul meu (sic), articolele nu sunt semnate o parte“, de opt ani dl colonel-doctor pisează lumea „gratuit“ cu proza și cu stihurile d-sale, și nu s-a găsit nimeni să-l împuște. Și nătângul asta a ajuns doctor și colonel! Câți oameni n-o fi trimis el pe lumea cealaltă?

10 februarie. După ce a participat la o vânătoare prezidențială la Bieloșețca, Regentul Horty a fost primit cu mare alai, și cu însuflețire, la Varșovia. Această prietenie a Poloniei umilite și schingiuite de vechiul regim antebelic cu Ungaria, beneficiara aceluiași regim și care nu aspiră decât la reîntronarea lui — n-are decât o singură explicație: Cehoslovacia. Polonia și Ungaria își dau mâna într-o ură comună.

A.C. Șercală-Cuza și-a dat și el drumul în *Völkischer-Beobachter*. În interviul său de azi, după ce vorbește bineînțeles de chestiunea evreiască, și pe larg, dl ministru de Stat trece la politica externă și încheie acest capitol prin cuvintele: „Germania și România trebuie să lupte cot la cot“. Ce zice M. Șa Regele despre această formulă? Dar dl Delbos?

Pentru a nu știu câta oară, Vâlcovul e din nou sub apă. Inundațiile au produs anul acesta mari pagube, mai ales de-a lungul Dunării.

Butenko tot n-a fost găsit. Și nici măcar o urmă deși *Cuvântul* crede a ști că Butenko nu e Butenko, ci aviatorul Smirnov. Pentru ce Smirnov ar fi devenit Butenko, și despre ce e cu Smirnov, zisa gazetă nu dă flici o explicație.

Universul de azi cere darea afară a tuturor asistenților cu nume evreiesc sau străin de la Facultatea de Medicină. Sunt foarte puțini, sunt toți cetățeni români. N-au oare oamenii aceștia dreptul să-și câștige o pâine? Asemenea excese de zel fac cel mai mare rău unei cauze simpa-

țice. Naționalismul se va prăbuși, pe de o parte prin excesele de zel ale câtorva fanatici, pe de alta prin admiterea în primele rânduri ale miștanților săi, a celor mai scârboase elemente, repudiate de vechile partide. Un deplorabil efect a făcut din acest punct de vedere publicarea listei nominale a Senatului Legionar cu prilejul sedinței de așaltăieri seara. Printre senatorii lui Zelea Codreanu, simpatizanții mișcării au citit cu stupeoare și cu descurajare numele mai multor escroci notorii și a câtorva rable întâlnite în culoarele tuturor cluburilor de partid.

Nu e destul că aproape toată presa naționalistă se găsește în mâinile unor oameni pe care-i pândește pușcăria?

Cuvântul a scăpat de suspendare. Guvernul s-a mulțumit cu o serioasă admonestare lui Nae Ionescu cărui i-a atras atenția asupra exceselor sale de zel gardist. Nae Ionescu s-a supus, și numărul de azi aproape nu mai pomenește de Garda de Fier, dar în schimb laudă Guvernul, ca și când ar apare pe spezele lui! Amicul Nae a sărit dincolo de căl!

Acum câteva zile, Nae a scris un excelent articol în care da peste nas lui Iorga și-l acuza de ațâțare la asasinat. În *Neamul Românesc* de aseară Iorga îi răspunde, și răspunsul său nu e numai al unui paranoic, dar al unui curat dement, certat cu limba lui, cu bunul simț și cu bună-cuviință. Și așa o zdreanță mai joacă rol în biata noastră țară!

În articolul său de azi, menit să înlănțuească stăpânirea, Nae Ionescu susține că un lucru rămâne câștigat de pe urma Guvernului actual și anume impunerea „punctului de vedere românesc” în politica noastră internă cât și în cea externă. E o adevărată aberație! „Punctul de vedere românesc” n-a caracterizat decât prea mult, atât politica noastră internă cât și cea externă, de când România a ajuns stăpână pe destinul ei! Elementele străine n-au jucat la noi rol prin presiunea lor directă, ci numai prin spiritul nostru de măimuțarie și câteodată prin platitudinea noastră înăscută de orientali corciți cu țigani. Spiritul de imitație și platitudinea sunt însă tocmai două caracteristici ale „punctului de vedere românesc”. Nimeni, nici un străin nu ne-a împiedicat până acum să fim „oameni ridicați” în toată puterea cuvântului, ci numai scăzutele noastre moralități individuale. Să avem azi curajul să spunem că dăm în jidani ca să le luăm bucata din gură, și să o mâncăm noi, și să lăsăm la o parte pretențiile revendicări ale unui primat etnic pe care nimeni nu ni l-a contestat în țara noastră.

Milea vine din Ardeal și-mi povestește că pe acolo situația e cât se poate de îngrijorătoare. Cartelul Guvernului cu maghiarii a dezlănțuit

din nou ura românii împotriva minoritarilor. Conducătorii maghiari răspândesc prin toate satele știrea că Guvernul român *s-a dat pe calea revizionismului*, că s-a identificat cu politica axei Berlin-Roma, că în curând Berlinul iar va porunci în România, și că ei, maghiarii, vor fi iar stăpâni în Ardeal. Pe această temă fac maghiarii propaganda lor și invită pe ai lor, din fiecare sat, „să-și facă steaguri” și să pornească la vot pentru Guvern, *căci s-au schimbat lucrurile*. Și cum n-ar vorbi așa, când dl A.C. Cuza, după ce a spus corespondentului lui *Völkischer Beobachter* că trebuie să luptăm, Germania și noi cot la cot, a mai adăugat: „Mai treci pe la mine după alegeri, voi putea spune mai mult”?

Pe lângă această demoralizare a elementelor românești datorată alianței Guvernului cu cea mai semeță din minoritățile Ardealului, o acțiune de corupție și de anarhizare își face drum la sate, îndrumată de autorități. Banii și băutura se împart la fiecare răscruci. În județul Năsăud (circumscripția electorală a lui Milea), prefectul a adus 12 000 kg de bumbac pe care le împarte femeilor *pe credit*, cu condiția să jure că bărbații lor vor vota pentru Guvern. În toate pădurile Statului — și ale particularilor — autoritățile au dat drumul vitelor, fără nici o grijă de lăstarul tânăr. Țărănimii, prefectii și agenții Guvernului, îi promet moșiile și pădurile proprietarilor și aproape că și casele locuite și obiectele din casă.

O astfel de demagogie nu s-a mai dezlănțuit asupra Ardealului de mult. Parcă la noi, dincoace de Carpați e mai bine!

De la gazeta ambulantă, adică de la Blumenfeld citire:

Ghelmegeanu i-a spus: „Nu te mai ocupa de Guvern. Guvernul e căzut și alegerile nu se mai fac. Ocupă-te de Guvernul care vine și află ceva, căci asta e interesant. Avem impresia că formula Regelui n-ar fi tocmai cea care ne convine nouă”.

Dl Costinescu i-a afirmat și el că alegerile nu se mai fac și că Guvernul e căzut. A adăugat că nu știe ce formulă va adopta Regele, dar știe că Cancicov va fi ministru de Finanțe! Costinescu a mai povestit doctorului Kalman că Dinu Brătianu a fost patetic în audiența sa de marți și că la un moment ar fi spus Regelui: „Sire, îmi pare rău că nu sunt și eu sub pământ ca frații mei și că am trăit destul ca să văd țara mea prada anarhiei înăuntru și umilită în afară!”

Gavrilă Marinescu în fine ar fi confirmat aseară d-lui Scrutator știrile precedente, afirmând și dânsul *că alegerile nu se vor face și că Guvernul pleacă*. La repetatele întrebări ale lui Blumenfeld, Gavrilă ar fi răspuns că nu știe ce Guvern va veni, dar că crede că Mironescu ar a-

vea multe șanse. Gavrilă a mai mărturisit lui Blumenfeld că toate știrile le deținea de la Urdăreanu pe care îl văzuse și cu care vorbise lung alaltăieri-seară.

Ce e sigur, e că pe ziua de ieri, mai ales către seară, tot Bucureștiul era convins că ceasurile Guvernului Goga erau numărate.

Legăția Sovietică a redactat un comunicat destul de obraznic cu privire la dispariția lui Butenko, comunicat în care arăta că manifestații fasciste(??) au avut loc în fața Legăției în zilele din urmă, și pune dispariția lui Butenko în legătură cu aceste manifestații. Cenzura a oprit publicarea acestui comunicat și bine a făcut.

La Camera Comunelor, Eden, răspunzând unei interpelări pe chestiunea ovreiască din România, a răspuns că Guvernul britanic *are un punct de vedere bine stabilit* în această chestiune, și că speră că în curând situația se va ameliora și în Regatul Dunărean.

11 februarie. De ieri după amiază trăiesc ca buimăcit, tâmpit de câte s-au întâmplat și pe care nu le mai așteptam să se întâmple.

Dejunasem la Georges Cantacuzino, unde mă cam enervasem din cauza platitudinii lui Antoine Bibescu față de Goga și Micescu. După dejun, am luat-o spre cinematograful Scala, unde m-am dus să văd filmul „Napoleon și Contesa Walewska” cu Greta Garbo. Abia intrasem, era ora 3 1/4 și m-am pomenit cu un domn (ocupam un loc de margine, lângă culoar) susurându-mi la ureche în întineric: „Domnule ministru, am să vă fac o comunicare din partea d-lui Mare Șambelan!” — „Fă domnule!” — „Nu pot aci, domnule ministru!” În fine m-a scos afară, ca să-mi spună că „Domnul Mare Șambelan” mă ruga să mă duc acasă și îndată ce ajung să-l chem la telefon ca să vină numaidecât la mine, căci avea să-mi facă o comunicare. Ca să trimită după mine până la cinematograful, mi-am zis că trebuia să fie ceva grav; mi-am luat paltonul, m-am urcat într-un taximetru și după câteva minute am avut plăcerea să aud la celălalt cap al firului pe dl Urdăreanu (Ernestică). Și după alte 15 minute să-l am lângă mine pe canapea. Până să vină mă tot întrebam cu ce va veni. Am crezut mai întâi că era în legătură cu audiența pe care o cerusem în ajun prin Pangal. Mă întrebam dacă nu cumva, supărat de audiența lui Dinu Brătianu, Goga nu ceruse Regelui să nu mai primească vedetele opoziției, ca să nu-și știrbească autoritatea în ajunul alegerilor — și dacă nu cumva îmi trimitea pe Urdăreanu să-mi explice

pentru ce nu mă putea primi. Dar o asemenea comunicare nu prezenta un caracter de urgență suficient ca să mă scoată din cinematograful. Trebuia să fie altceva, dar ce? Să nu vină să-mi ceară să intru în Guvern, ca să-l întăresc? La acest gând era să-mi vină rău! și mi-am pregătit, la orice întâmplare, răspunsul drastic pe care eram hotărât să-l dau. Dar și ipoteza aceasta nu-mi părea prea probabilă. Mă tot trudeam să ghicesc rostul misiunii domnului Mare Șambelan, și nu izbuteam. La toate mă gândeam, numai la cea pentru care venea, nu!

În fine a sosit, și de la ușă m-a întâmpinat cu următoarele cuvinte: „Domnule ministru, situația e foarte gravă, Majestatea Sa s-a hotărât să adopte programul dvs și să-l pună în aplicare!” Mi s-a părut că n-am priceput bine, și am avut senzația că mi se prăbușește tavanul pe cap! Prevederile mele se realizau punct cu punct: am spus într-adevăr totdeauna că Regele se va ralia la programul meu *prea târziu, când nu va mai fi nimic de făcut!*

Urdăreanu a început prin a-mi explica că Regele îl trimisese la mine fiindcă nu putea convoaca „șefii de partide” pentru a-i consulta asupra răsturnării regimului de partide¹, dar că ținea să mă pună la curent cu hotărârile Majestății Sale. Dealtminteri, Majestatea Sa n-a avut această delicată atenție — spunea dl Mare Șambelan — decât pentru mine și pentru dl Iorga (Neculai). M-am arătat foarte măgulit și am ascultat mai departe. Urdăreanu mi-a expus atunci tot planul Regelui: suspendarea și revizuirea Constituției (prin decret), suprimarea tuturor alegerilor, și chiar înainte de promulgarea noii Constituții — suspendarea inamovibilității magistraturii, a statutului funcționarilor, a *activității partidelor* și „punerea la punct” a presei. Măsuri energice pentru depolitizarea administrației și pentru moralizarea vieții publice vor fi luate imediat ca să se taie jarba sub picioare curentului ce împinge lumea spre Garda de Fier.

Urdăreanu m-a întrebat dacă eram mulțumit. I-am răspuns că desigur, dar că nu puteam să nu regret întârzierea pusă de Rege pentru a păși pe calea cea bună, și l-am întrebat *cum* înțelegea Majestatea Sa să procedeze „în practică”. Urdăreanu mi-a expus că Regele vrea să procedeze în două etape: într-o primă etapă, un Guvern prezidat de Patriarh în care ar intra, dacă se poate, toți foștii președinți de Consiliu, fără porto-

¹ Am aflat pe urmă că primise totuși, în afară de audiența de marți, în aceeași zi la ora 2, pe Dinu Brătianu! îl chemase însă ca să-i ceară să nu se opună la intrarea d-lor dr Angelescu, Tătărescu și g-ral Văitoianu în Guvern!

foliu, iar portofoliile s-ar distribui după considerații de competență, în tot cazul nu după considerații politice sau de partid — într-o a doua etapă, un Guvern de muncă. Primul Guvern, *de o durată foarte scurtă*, ar avea un program limitat la măsurile revoluționare: suspendarea Constituției, a alegerilor, a partidelor etc. pentru care Regele *vrea girul foștilor președinți de Consiliu*, pentru ca după aceea să nu mai poată protesta împotriva noului regim nici ei, nici partidele lor. Și îi poartă fără portofoliu fiindcă altfel s-ar certa pe ele și nu s-ar înțelege. Și pune pe Patriarh să-i prezideze, tot ca să evite certurile și fiindcă șeful Bisericii e cât se poate de la locul lui în fruntea Ministerului după Guvern național-creștin! Am întrebat pe Urdăreanu: „Și când va începe «prima etapă»?” — „Chiar astă seară. Foștii primi-miniștrii sunt convocați chiar în cursul acestei după amiezi la Palat, din 8 câți sunt¹, 5 primesc, Regele o știe deja...” — „Și Iorga?” — „Și Iorga. Întâi a refuzat, dar pe urmă a primit!”

Urdăreanu mi-a mai spus că Regele îl însărcinase să mă întrebe dacă, *în caz când ar fi nevoie*, aș primi și eu un portofoliu. Regele ar prefera să mă rezerv pentru etapa a doua, și ar voi să facă cele două Guverne succesive cu elemente *cu totul diferite* și n-ar vrea să mă compromită (!!) în primul Guvern ca să nu-mi îngreuneze situația în cel de al doilea. Am rugat pe Urdăreanu să mulțumească Regelui pentru prietenia pe care mi-a arătat-o aducându-mi hotărârile sale la cunoștință, să-l felicite pentru aceste hotărâri și să-l asigure de tot concursul meu. I-am mărturisit însă că mă aflam într-un moment de descurajare politică, că aș prefera în consecință și eu să nu particip la Guvern (fie întâiul, fie al doilea), dar că, de va fi necesar pentru ca întreprinderea să nu dea greș, voi primi „à mon coeur défendant”² orice portofoliu. Cred însă că, dacă ar trebui să ocup unul, cel mai nimerit pentru mine ar fi al Externelor“. „Dar cred — m-a întrerupt Urdăreanu — că Majestatea Sa l-a rezervat lui Miclescu, de care a fost mulțumit!” — „Ar fi cea mai mare greșală. Mulțumit sau nu, e o chestiune de prezentare a celor întâmplate la Praga, la Belgrad și la Geneva. Dar nu aci stă chestiunea. Noul regim trebuie să reprezinte și din punctul de vedere extern — mai ales din punctul de vedere extern — o despărțire netă, o deosebire concretă, față de precedentul Guvern. Păstrarea aceluiași ministru de Externe, oricare ar fi convingerile și meritele lui, n-ar fi pricepută nici la Paris, nici la Londra. Sau ar fi chiar pricepută pe dos. Trebuie altceva și alt

¹ A fară de Goga (și de Barbu Știrbei).

² Literalmente — căci „inimă“ nu merge!

nume. Al meu ar suna cum trebuie — dar sunt și altele. În nici un caz Micescu...

Am mai făcut lui Urdăreanu câteva recomandări de procedură, pe care și le-a notat cu interes, făgăduindu-mi că va raporta întreaga noastră conversație Regelui.

Pentru prima dată am vorbit mai serios cu Urdăreanu și trebuie să-i aduc mărturia că e inteligent, și mai ales pricepător; pricepe din ochi.

Multă vreme după plecarea lui n-am putut să-mi revin în fire: cu toate căte mi le spusese dânsul, cu toate zbârnâiturile telefonului care-mi anunțau diferitele „chemări” la Palat, tot nu-mi venea să cred într-un act de voință și de ce voință, și în ce disperată conjunctură! Mă așteptam din moment în moment la o știre care să zădărnicească tot ce se întâmplase până atunci și la recăderea „veleitarului” în brațele vechii sale stăpâne, *inertia*. N-a fost însă așa, și evenimentele s-au desfășurat în conformitate cu o prevăzută dar neașteptată partitură.

Regele a primit în tot cursul după amiezii pe d.d. foști primi-miniștrii și s-a tocmnit cu ei. Eu am stat în casă, pe de o parte fiindcă eram puțin obosit, pe de alta fiindcă au venit pe capul meu mai mulți din prietenii mei politici, mobilizați prin știrile ce circulau pe piață, în jurul chemărilor de la Palat. Pe la ora 6 1/2 a venit Blumenfeld: știa tot, anume că Guvernul Goga era demisionar și că Mironescu forma noul Guvern. I-am spus că nu cred, și la întrebarea lui: atunci cine? i-am răspuns râzând: „Când ai să vezi, deși ești ovrei, ai să-ți faci cruce!” N-a ghicit, și a plecat de la mine convins că șeful noului Guvern era Mironescu.

Am mâncat liniștit și singur. Pe la ora 9 și ceva telefonul m-a chemat. Urdăreanu m-a întrebat în numele Regelui dacă primesc Ministerul de Industrie. „Trebuie?” — „Trebuie”. — „În momentul în care Regele încearcă să aplice programul meu, oricum ar fi, eu nu pot să nu-i dau concursul meu, *fie și numai până trece hopul*, prin urmare da”. Urdăreanu mi-a spus că Regele e foarte mulțumit (se vede că telefona chiar din cabinetul lui) și m-a rugat să fiu la ora 11 1/2 la Palat, în frac, pentru jurământ.

Cum nu mă îngrijisem de mașină căci nu prevedeam o chemare chiar în seara aceea, am telefonat lui Șoneriu să-l rog să-mi împrumute mașina lui. Șoneriu a venit să mă ia, la ora 11, dar a venit cu mașina lui Fulga, care spre marea mea mirare purta numărul B 725, pe când a mea poartă B 724. Superstițios cum am cam rămas de pe timpul petrecerii mele în Italia, am văzut în această apropiere de numere un semn favorabil pentru noua aventură în care mă băgam.

Am sosit la Palat la ora 11,25. Deși totul era luminat a giorno, deși nu mai lipseau decât 5 minute până la ora fatală, n-am găsit acolo decât pe Flondor (mareșalul), un aghirotant, un popă și personalul de serviciu. În anticamere, pe scară, în imensa sală a Tronului, răsună a vraiste. Cinci minute după mine sosește și Patriarhul. Viitorul prim-ministru vine drept la mine și mă întreabă: „Cine intră în Guvern?” Capul meu! Sosește și mareșalul Averescu, ca scos dintr-un sicriu. Palid, ca și când ar fi fost prost îmbălsămat, e îmbrăcat și încălțat ca un cadavru, cu un frac ce nu se mai potrivește pe talia lui redusă, cu ghețe ce nu mai îmbracă glezna piciorului și lasă ciorapii să se vadă prin împletitura găetanelor. N-are nici o decorație, ca morții, și explică bolborosind că le-a trimis toate la Muzeul Militar, și n-a avut vreme să le ceară înapoi...

În vremea asta, la etajul superior, la Rege, staffile partidelor se tocmeau încă cu Suveranul. Noii miniștrii pe măsură ce erau aprobați, erau convocați, așa încât n-au ajuns toți la Palat decât după orele 12. Văitoianu a sosit cel din urmă. A fost sculat din pat, pricepuse convocarea la ora 11 1/2 pentru a doua zi dimineața!

Șefii de partide s-au purtat prost. Din conversațiile avute de mine cu Dinu Brătianu și cu Iuliu Maniu — și însemnate mai sus — rezultase că dânsii și partidele lor erau gata (cu toată rezerva preferințelor lor) să sprijine orice formulă a Regelui, numai să-i scape de alegeri și de Garda de Fier. După ce s-au văzut în siguranță, adică după ce Regele ceruse lui Goga demisia și hotărâse implicit cel puțin amânarea alegerilor, domnii șefi de partide și-au reluat curajul lor și au recăzut în meschinăria rivalității lor și în mocirla preocupărilor de gașcă. Drumul l-a deschis Vaida, pretinzând că nu putea intra singur în Guvern fără a da o satisfacție prietenilor săi. Regele convocase pe d.d. foști prim-miniștrii nu ca să-i consulte ci ca să-i întrebe dacă primeau să-l ajute în îndeplinirea adevăratei lovituri de Stat pe care o hotărâse, și pe care ar fi adus-o de altfel la îndeplinire și fără ajutorul lor. În principiu trebuiau să răspundă — vorba lui Tătărescu — printr-un *da* sau *nu*. Așa a făcut-o Averescu, care a răspuns *da*, și a cărui audiență a durat 7 minute. Regele l-a luat în brațe, l-a sărutat și i-a spus: „Mareșalul trebuie să fie alături de Regele său în momentele de primejdie!” Mareșalul a răspuns *da*, și toate au fost gata. Cele 7 minute au fost necesare nu pentru înțelegere, care a durat un minut, ci pentru plimbarea de la ușă la biroul Regelui, și înapoi. Pe Vaida, Regele nu l-a luat în brațe. În schimb a luat Vaida în brațe pe Voicu Nițescu țiganul și pe Costică Angelescu bulgarul, și n-a mai fost chip să-l despartă cineva de dânsii. Plictisit, Re-

gele a cedat, și a greșit, căci cum a aflat Dinu Brătianu că Vaida obținuse doi miniștri pentru un președinte de Consiliu, a cerut numaidecât 6 miniștri liberali pentru cei 3 foști primi miniștri ai partidului (dr Angelescu, g-ral Văitoianu, Guță Tătărescu). În plus, dl Guță a mai cerut *personal* pentru d-sa Ministerul de Externe. Până în cele din urmă (din urmă de tot, căci toate tratativele nu s-au terminat decât după ora 11 1/2), nenea Dinu a obținut trei miniștri (Cancicov, Costinescu și Iamandi) iar Tătărescu numai interimatul Externelor, și aceasta încă fiindcă Mironescu și Vaida s-au opus din răspuțeri (ca și mine dealtminteri prin Urdăreanu) la numirea lui Micescu la Externe, căci Regele care nu se uită mai departe decât lungul nasului e pe de-a întregul fermecat de pușlamaua de Micescu, și nu vrea să se despartă de el. În cele din urmă și-a dat seama de deplorabilul efect pe care l-ar fi produs în străinătate (Paris-Londra-Geneva) menținerea ministrului de Externe al Cabinetului Goga și a renunțat la prima lui idee, oferind lui Micescu — după sfatul meu — un loc de ministru fără portofoliu cu atribuții de „Consilier juridic“ în elaborarea noilor legi, printre care și noua Constituție. Micescu a refuzat însă declarând că nu primește să fie grefier, după ce a fost judecător.

În fine după ora 12 s-a complectat Ministerul astfel: Președinția Consiliului, Patriarhul; miniștri fără portofoliu următorii foști primi-miniștri în ordinea vechimii: mareșalul Averescu, generalul Văitoianu, Vaida, Ghiță Mironescu, Nicolai Iorga, dr Angelescu, Guță Tătărescu¹; la Interne Armand Călinescu, la Agricultură Ionescu-Sisești, la Comunicații Costică Angelescu, la Finanțe Cancicov, la Sănătate dr Costinescu, la Apărarea Națională general Antonescu, la Muncă Voicu Nițescu, la Instrucție Victor Iamandi(!) și la Comerț și Industrie modesta mea persoană. Trei interimate: la Externe (Tătărescu), la Justiție (Cancicov) și la Culte (Iamandi). Iamandi fusese întâi numit la Culte, dar l-a refuzat Patriarhul cu care nu se avea bine de pe vreme Guvernului Tătărescu; de hatărul Patriarhului, Regele l-a trecut la Instrucție și i-a dat numai interimatul Cultelor. Căci Iamandi trebuia musai să fie ministru: supărat foc de fuziunea cu Gh. Brătianu amenința zilnic „partidul“ cu plecarea sa și Brătianu Dinu a vrut astfel să-l fixeze. Iată încă o dovadă de ce poate fi moralitatea de partid: plecarea unui Victor Iamandi socotită ca o nenorocire publică?!!

¹ Din foștii primi miniștri nu lipseau decât 3: Maniu fiindcă n-a primit din motive politice, Goga fiindcă n-a primit din motive estetice și Barbu Știrbei fiindcă n-a fost poftit.

Locul de la Justiție a fost rezervat lui Iunian care nu se afla în București și a fost chemat telegrafic din provincie. Un moment au fost miniștri și Cămărășescu și Potârcă, și pe urmă n-au mai fost. Din precedentul Guvern n-au mai supraviețuit decât doi miniștri: Armand Călinescu și generalul Antonescu. Un singur subsecretar: generalul Paul Teodorescu la Aer și Marină.

Înainte de depunerea jurământului, Regele a chemat încă o dată sus pe toți foștii primi miniștri, spre să-i mai solidariza din nou cu hotărârile lui, de data asta unii fiind martori despre asentimentul celorlalți. Proștii au fost foarte măguliți de această „distingțiune”, fără să-și dea seama că Regele își bătea joc de ei.

După ce au coborât cucuvelele, a coborât și Regele, însoțit de Voievodul Mihai, și în fața lor s-a procedat la depunerea jurământului. Regele și Voievodul au stat în picioare în fața Tronului. Dinaintea lor era întinsă masa lungă acoperită cu damasc „fraise écrasée”, în jurul căreia ținusem Consiliul de Coroană din primăvara anului trecut (când cu exoflisirea Prințului Nicolae) și în jurul căreia urma să ținem Consiliu, după Jurământ. Noi, miniștrii, eram înșirați dincoace de masă, în semicerc începând cu Patriarhul la dreapta, apoi după vechime, miniștrii cu cucuvelele în cap. Jurământul a fost lung, căci babalăcii se cam încurcau în fața popii de la Sf. Mina, cu crucea în mână.

Tăioase au căzut cuvintele Regelui după jurământ. Ascultam și nu-mi venea a crede! Frica e dascăl mare! În fine, minune sau neminune, asta era, la auzeam și mulțumeam în gândul meu lui Dumnezeu că mă învrednicisem să le aud! A răspuns Patriarhul scurt, câteva cuvinte spuse cu smerenie, și îndată ne-am așezat. N-au rămas în sală decât Regele și miniștrii. Au plecat și Voievodul Mihai, și demnitarii și popa și stenograful care asistase la jurământ. Regele s-a așezat la mijlocul mesei, cu spatele spre Tron. În dreapta sa am fost plasați: Patriarhul, eu, Voicu Nițescu, Victor Iamandi — la stânga: Averescu, Mironescu, Ionescu-Sișești. În fața Regelui, Văitoianu. La dreapta lui: Vaida, Tătărescu, Armand Călinescu, Costică Angelescu; la stânga: Iorga, dr Angelescu, Costinescu, Cancicov. La cele două capete ale mesei, spre dreapta Regelui generalul Antonescu, spre stânga, generalul Paul Teodorescu.

Regele a cerut mai întâi să se desemneze, odată pentru totdeauna pentru Consiliile prezidate de dânsul, un secretar care să redacteze un *protocol* al ședinței. Aceste protocoale să fie trimise șefilor Departamentelor, și hotărârile cuprinse într-însele să fie *obligatorii* pentru toți. Apăsă, cu un aer de autoritate pe care nu i-l cunoșteam, Regele a spus:

„Mi s-a urât cu hotărârile luate în Consiliu și care rămân literă moartă. Înțeleg ca de acum încolo aceste hotărâri să fie executate cu punctualitate!“ „Da, da desigur“ a murmurat corul cucuvelelor, care tocmai nu avea nimic de executat! S-a desemnat ca „secretar“ al ședințelor generalului Paul Teodorescu, cel mai tânăr dintre noi.

Regele a trecut apoi la manifestul său către poporul român. „Nu vi-l citesc ca să-l supun discuției dvs; mi-am luat răspunderea gestului pe care-l fac; îmi iau și răspunderea anunțării lui. Voi primi și vă voi cere chiar unele sugestii în ce privește forma anumitor pasaje — dar asupra *fondului* nu admit nici o discuție“. Cucuvelele se uitau una la alta, cam uluite. Eu beam lapte! Regele ne-a citit apoi următorul manifest:

„Români!

Timp de 8 ani, Mi-am închinat toate gândurile și toate eforturile Mele să cărmuiesc țara rezemându-mă pe organizațiile politice constituite.

Din cauza cerinței de a dobândi un cât mai mare număr de voturi, propaganda făcută cu prilejul diferitelor alegeri a adus o nesfârșită neliniște și tulburare în viața și sufletul poporului Meu.

Această tulburare sufletească s-a dovedit adânc dăunătoare săpând chiar ființa Neamului.

România trebuie salvată și sunt hotărât să o fac, mînat de singurul și vrednicul meu gând:

„Interesele permanente ale Patriei și neprecupețita ei întărire.

Voi schimba deci această stare primejdioasă, și Voi pași fără șovăială la o cât mai grabnică îndreptare a acestor stări.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui imperativ național, am alcătuit sub președinția Patriarhului României, un Guvern de oameni de răspundere care, mînați de cel mai desăvârșit patriotism, descătusați fiind de activitatea de partid, vor avea tot răgazul să-și închine toate gândurile și toată munca numai binelei obște.

Acest Guvern va dezpoliticianiza viața administrativă și gospodărească a Statului, va alcătui schimbările constituționale care să corespundă nevoilor noi ale țării și năzuințelor de astăzi ale unei Români ce trebuie să se întărească.

M-am hotărât să pășesc pe această nouă cale cu toată energia și convingerea că este scăparea Patriei și o fac mînat de acel sentiment de dragoste fără margini pentru Țara Mea pe care am fost chemat să o cărmuiesc și să o apăr prin grația lui Dumnezeu și Voința Națională.

Sunt convins că această poruncă a timpului de astăzi corespunde nu numai unei nevoi vădite, dar și năzuinței sufletești a tuturor iubitorilor de Neam ce doresc întărirea și propășirea Patriei.

În timpuri grele singurele mijloace eroice sunt acelea ce pot întări România și salvarea ei este suprema noastră lege, pe care o Voi urma fără ezitare.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Trăiască România!"

Consiliul a ascultat și a aprobat. A aprobat deși se oglindeau pe fețele fiecăruia sentimente diferite. Fiecare căuta să-și dea seama de puțințele ambițiilor și lăcomiilor sale de a se încadra în noul curs. Dintre toate oribila față bărboasă a lui Iorga, era sinistru. Paranoicul își da instinctiv seama că domnia goliciunii sale, că farsa logoreei cu care plictisește lumea de moarte și de atâta timp — erau pe sfârșite.

Regele n-a admis decât o singură corectură, relativă la raporturile membrilor noului Guvern cu partidele; nu-i plăcușe prima lui frază, și după un repede schimb de păreri, a admis „descătușați fiind de activitatea de partid“, propusă tot de dânsul.

Regele punând ca principiu că orice activitate de partid trebuie să înceteze, că nici unul din membrii noului Guvern nu intrase într-însul ca om sau reprezentant de partid, s-a încins o discuție în care au pisat pe rând apa în piua Averescu, Iorga și Vaida.

Amânarea alegerilor *sine die* și suspendarea Constituției fiind admise ca să zic așa în mod prealabil s-a trecut la examinarea manifestului Guvernului. Aci Iorga și-a arătat pe față arama. Regele însărcinase pe Tătărescu cu redactarea unui ante-proiect de manifest și l-a rugat să-l citească. Atât i-a trebuit lui Iorga. Cum? era un manifest de redactat, și n-a fost însărcinat el, specialistul unor asemenea proze (orede dânsul)? Cu observații aproape grosolane a sfârșit toată tartina domnului „Da sau Nu“. Și era ușor, căci era o peltea. Dar ce l-a supărat pe Iorga, n-a fost că era o peltea, ci că nu era a lui. În cele din urmă a declarat că nu vedea necesitatea unui manifest al Guvernului după manifestul Regelui, și că în nici un caz dânsul nu va semna o *proză moartă* (Tătărescu schimba fețe). Regele a explicat că însărcinase pe Tătărescu numai cu alcătuirea unui ante-proiect *ca bază de discuție*, și că ne ruga pe fiecare să ne aducem contribuția noastră pentru o redactare finală. După ce am făcut toți pe rând propunerile noastre, Regele te-a rezumat. A respins propunerea lui Iorga de a suprima manifestul Guvernului, declarând că avea nevoie de o *solidarizare a Guvernului* în hotărârile exprimate în manifestul său, al Regelui¹ și în cele din urmă s-a hotărât, cu mare im-

¹ Punct de vedere greșit: solidarizarea era exprimată prin însăși prezența noastră în Guvern.

țumire din partea lui Iorga ca manifestul Guvernului să fie redactat de Patriarh și să ne fie supus a doua zi vineri, la ora 1, la Patriarhie¹.

După aceste două importante chestiuni, Regele a mai adus în discuție mai multe propuneri, pe rând.

S-a hotărât astfel: întinderea stării de asediu pe tot întinsul țării, numirea de prefecți militari în toate județele (colonei, comandanți de garnizoane sau de regimente), dizolvarea tuturor consiliilor comunale și... *alandala*, după cererea Regelui, declararea tuturor averilor miniștrilor pe ziua numirii lor (o amabilitate pentru Tătărescu?). Bogătașii Ministerului dr Angelescu și Mironescu s-au cam strâmbat, Vaida și alții au discutat măsura și au calificat-o drept jiguitoare. În cele din urmă s-a hotărât să facem declarațiile noastre prin scrisori adresate Parlamentului.

Consiliul a luat sfârșit la ora 3 1/2 dimineața. Eram de la ora 11 în frac, în cămașă scrobită, nemâncat și nepișat. Nu știu cum am rezistat, dar m-am înapoiat acasă cu Șoneriu și cu Filip (venise și acesta la Palat) mai puțin obosit ca ei, care se plictisiseră prin anticamere. Acasă mă așteptau nevastă-mea și câțiva prieteni. Nevastă-mea aflase abia de la ora 12 despre cele întâmplate. A trebuit să îi lămuresc pe toți. Am făcut-o și m-am culcat la ora 4. Nu mi s-a întâmplat așa ceva de 40 de ani!

12 februarie. Ieri la ora 1, după cum fusesem convocat, am sosit la Patriarhie. La ora 1 și 20 Patriarhul era încă la Palat, unde se dusesse să supună Regelui textul manifestului nostru. Cum acest text îmi era indiferent, și aveam lume la masă, acasă, am plecat la ora 1,25 fără să mai iau cunoștință de manifest (pe care am fost semnat de alții!) și fără să mai particip la rugăciuni! Să mă ierte Dumnezeu, că multe duc în spinare!

Înainte, la ora 11 1/2 fusesem să-mi iau Ministerul în primire. Scurte cuvântări ocazionale din partea lui Gigurtu și a mea. Între altele am spus onorabililor din Minister: „Vă cer muncă și — *cinste*“ — și am apăsat lung pe *cinste*, apoi: „ați înțeles?“ — Și am apăsat și mai tare pe „ați înțeles“. Efectul a fost excelent, și cred, salutar.

D.d. Iorga și Mironescu au declarat că renunță la leafă, deoarece nu au nimic de făcut. Ce farsă! Cu milioanele lui Bragadir, aș renunța și eu la leafă. Încât privește pe Iorga, are deja 5 lefuri ca profesor etc. — ar fi într-adevăr greu să mai încaseze una.

¹ Unde Patriarhul ne poftise pentru o rugăciune, în Paraclis.

Lovitura de Stat — căci lovitură de Stat a fost, a mărturisit-o și Regele — a fost primită mai mult decât bine. De ieri toate au însuflețit din nou. Lumea a răsuflat liniștită. Cele 44 de zile de nebunie gogo-cuzistă băgaseră oamenii, de toate șoiurile, în răcori. La Bursa din București, toate valorile au țâșnit în sus; la Londra rentele noastre au crescut cu 5 puncte. În Lipskani s-a făcut ieri, într-o singură zi mai mult dever *ca în toată luna lui ianuarie*. Lumea e veselă, ca deșteptată dintr-un vis urât.

Răsufală și ovreii. Pentru aceștia, am hotărât să urmărim mai departe pe cei naturalizați în fraudă — dar totul să se facă *cu omenie*. Așa încât sunt mulțumiți și ovreii noștri și protectorii lor din Apus.

Liniștea n-a fost nicăieri tulburată. La Hotin prefectul Ciolac a încercat să însceneze „o revoluție“. A telefonat că „sătenii“ indignați de căderea Guvernului Goga veneau „cu zece miile“ să ocupe Hotinul. Călinescu i-a răspuns că la cea mai mică neliniște va fi arestat și... împușcat. Dimineața colonelul a luat prefectura în primire și nici cea mai mică dezordine n-a avut loc.

Pretutideni, dealtminteri, cuziștii au intrat în gaură de șarpe. La București, la sediile „lăncierilor“¹ s-au găsit zvârlite prin curți, revolvere, tesace și alte arme — iar lăncierii dispăruți.

Pe ziua de ieri partidele s-au ținut. Național-țărăniștii cu spume la gură. Liberalii mai consolați, căci contează pe Guță ca să „liberalizeze“ Guvernul (!).

Jalea mare e la gogo-cuziști. Acolo a fost o adevărată tragedie. Goga — lucrul pare cert — n-a știut nimic din câte se pregăteau până joi la amiază, când l-a chemat Regele și i-a spus că nu mai merge. Tavi a căzut din cer. Om cu tensiune mare, i-a venit rău. A plâns, cu lacrimi, acasă — se zice că a plâns și la Rege. Situația lui e într-adevăr tragică: n-a căzut, s-a prăbușit, pentru vecii vecilor. În după amiaza de joi și-a strâns Consiliu de Miniștri, și a urlat, că și-a făcut toată datoria(!!!) și că România era fericită(!!!), și că va fi prăpăd pe țară după plecarea lor.

A avut însă bunul simț să nu amenințe. Și-a anunțat plecarea în străinătate. A hotărât ca *Tzara Noastră* să nu mai apară decât o dată pe săptămână. Ai lui și ai lui Cuza erau consternați. În ajun Tilică Ioanid vorbea încă de 60% în alegeri!

Seara, masă mare la Günther, ministrul Statelor Unite în onoarea d-nei și d-lui Goga, d-nei și d-lui Savu, d-nei și d-lui Armand Călinescu.

¹ Aceste haimanale erau plătite câte 150 lei pe zi!

La orele 6, Goga și d-na Goga s-au scuzat, pe ei și pe colegii lor, din cauza neprevăzutei crize. Günther a poftit alte 3 perechi. Dar Armand și M-me Armand au venit! Günther a expediat pe secretarul Legației cu soția sa, poftiți în ultimul moment ca să facă număr. Dar abia s-au așezat la masă, și Călinescu a fost chemat la Palat! Masă fără noroc!

Tulburările de stradă din Berlin se dezminț categoric: Ceva a mornit însă, ceea ce a fost descoperit la timp și a provocat ultimele schimbări în înaltul comandament al Armatei și extinderea autorității Făhrerului și asupra acestuia.

Popa Christescu, gardist, afirmă că venind spre București dinspre Bacău, Emilian¹ a intrat în compartimentul său și că următorul dialog a avut loc:

Emilian: — „D-ta ești părintele Christescu?“

Christescu: — „Da“.

Emilian: „Îmi pare bine! Eu sunt Emilian, prefect de Neamț și am venit dinadins la d-ta să-ți fac o gravă declarație, și-mi pare bine că sunt martori, să audă și ei. Am fost chemat alaltăieri la București, telegrafic. Când am sosit la Interne mi s-a spus că mă chemase dl Micescu, și m-am dus după dânsul la Externe. Dl Micescu m-a întrebat cât sunt plătit pe lună ca prefect. I-am spus. «Vrei să câștigi mult mai mult? Curăță-l pe Zelea Codreanu, care trebuie să dispară!»“

Christescu: „Domnule, îți dai seama de importanța declarațiilor d-tale? Eu voi face uz de ele...”

Emilian: — „Te rog. De aia am venit să ți le fac. Fă uz de ele, eu nu voi nega spusele mele!“

Părintele Christescu a depus o plângere la Parchet. Să așteptăm dacă nu judecata, cel puțin instrucția afacerii!

Zelea Codreanu ar mai fi fost prevenit prin generalul Sichițiu că e amenințat cu moartea și din partea Ministerului de Interne. Aceasta ar fi reieșit dintr-o conversație a generalului cu Armand Călinescu. O afirmă cel puțin Corneliu Zelea Codreanu într-o circulară pe care o trimite legionarilor și în care cere să fie răzbnunat „după metodele lui Ion Moța“. Generalul neagă să fi spus așa ceva. Probabil totuși că a spus-o. Mare emoție la Ministerul de Interne. Se vorbește de urmăriri...

¹ Conducătorul „Svasticii de foc“, un nebun, (sau cel puțin un descreierat), prefect de Neamț (era ultima zi a Guvernului Goga).

Iunian n-a primit să intre în Guvern. Era de așteptat. Democrația nu se putea împăca cu o lovitură de Stat, și încă ce lovitură!

13 februarie. Ieri la ora 4 am fost convocați în Consiliu de Miniștri de Rege. Ne-am adunat la Palat, sus în etajul unde se află provizoriu cabinetul de lucru al Regelui și unde s-a amenajat, tot provizoriu, o mică — cam prea mică — sală de Consiliu. Zidurile acoperite cu un fel de lemn lustruit, sau de pseudo-lemn. Mobila și perdelele, tot „fraise-ecrasée“, culoare de predilecție, pare-se a Suveranului.

S-au adus pe rând în discuție — Guvernul era în completul lui — procedura pentru alcătuirea noii Constituții și a noii legi administrative. Pentru Constituție Regele a propus o comisie prezidată de Micescu. Proteste generale. Regele impresionat. Dar vizibil angajat față de Micescu, se găsea jenat. Am luat atunci cuvântul și am spus: „Sire, ți-ai luat răspunderea schimbării Constituției. *Redactează pe cea nouă cu cine vrei și adu-ne un text!*“ Propunerea a convenit de minune Regelui, și celorlalți. Dar urechile Majestății Sale au trebuit să zămăie după câte au auzit despre dl Micescu! Pentru legea administrativă s-a hotărât, cu scârțâituri, să fie dată în studiul Institutului de Științe Administrative, rahatul lui Paul Negulescu.

S-a hotărât să se ridice inamovibilitatea magistraturii (în anumite condiții), să se suspende statutul funcționarilor etc. etc. O prostie: se vor dezlega de jurământul lor, cei care au jurat pentru Garda de Fier Una bună: interzicerea, *cu sanctiuni*, preoților, profesorilor, funcționarilor de a face politică.

S-a hotărât, de asemenea, abrogarea autonomiei Universitare în aplauzele lui Iorga care le-o dăduse în 1931. Nu e prima sa contradicere.

Amicul Iorga a mai pățit una. Se zvonise sâmbătă dimineața că oribilul său fiu Mircea urma să fie numit secretar general la Finanțe; ar fi fost să pășim cu stângul. Se vede că a aflat și Regele despre chestie, căci a profitat de un moment de tăcere pentru a spune apăsător: „Domnilor, vă rog să nu numiți în funcții importante, rude. Prin funcții importante înțeleg mai ales pe cele de secretari generali și prin rude apropiate, fii, frații, și nepoții“. Paranoicul a înghițit palma și n-a zis păs.

Regele a dus tot Consiliul cu bagheta. Cu autoritate, dar cu duh. Vaida și dr Angelescu plângându-se că nu au de lucru, că nu sunt întrebuințați, Regele s-a adresat Patriarhului: „Uite, au dreptate. Să meargă amândoi la Președinție și să revizuiască biletele jurnaliștilor de liber parcurs pe calea ferată!“ Cei doi foști primi miniștrii n-au priceput iro-

nia au fost încântați de misiunea ce li s-a încredințat. Tot timpul Consiliului, ca și în Consiliul din noaptea precedentă, Iorga a fost odios. Vanitos, încurcă-lume, pretențios, nepricepător și slugarnic. După Consiliu, m-am dus, cu voia lui, la Rege, pentru două semnături urgente. Mi-a mulțumit pentru ajutorul dat și mi-a spus că după ce va redacta „en petit comité” Constituția, va veni cu ea și cu Micescu în Consiliu, ca să o discute — în gândul său Micescu urmând să o susțină. L-am conjurat să nu facă una ca asta. Dacă o veni cu Micescu, îi sar toți în cap. Să vină singur și să o treacă prin Consiliu într-o ședință. Constituția nouă nu trebuie să fie *Constituția Micescu* ci *Constituția Carol II*. A priceput. Acest din urmă argument l-a convins și mi-a făgăduit că va face cum îi cer eu. A rămas să mai vorbim, despre toate marți (ora mea de lucru) căci era târziu și mai așteptau doi miniștri.

Am uitat să spun că în ședința Consiliului *s-a vorbit* și de munca obligatorie a tinerilor. Regele a declarat că chestiunea era în studiu.

Situațiile în cele două partide de guvernământ continuă să se limpezească. La țărăniști, tot mai multă vrăjmășie față de noul regim. Cum nimic nu se mai publică prin gazete cu privire la politică și la politicieni, domnii se văd nevoiți să-și publice desperatele sughițuri peste graniță. Prin știrile ziarelor străine și prin ce „transpiră” aci, am putut afla că dl Maniu e tare tulburat. Nici nu se putea altfel. Dar mai tulburați sunt ai lui, de a fi fost siliți să stea la o parte.

Liberalii sunt foarte cumiști. Azi-dimineață i-a adunat Dinu și le-a spus că pleacă la Pistyan și în străinătate pentru o lună și jumătate. „Aș putea să stau și mai mult, pentru ce am a face aci... Să nu stânjenim pe Rege în opera lui de împăcare și să lăsăm pe dl Tătărescu să netezească drumul ca să poată lua încă o dată 40% în alegeri...”

Tătărescu fiind iar în Guvern, locul său de Secretar General al partidului a fost luat provizoriu de Bebé Brătianu. George Brătianu a fost numit președintele Comisiunilor de Studii, „căci mai mult cu studii are să ocupe de acum înainte partidul” a observat cu ironie nenea Dinu. Tătărescu prezent, a aprobat tot, deși George Brătianu a făcut prostia să dea un interviu vineri — oprit de cenzură — prin care declara că toți membrii partidului care au primit să facă parte din Ministerul actual *s-au exclus singuri din partid!* Copil...

În public, printre colegii mei, frică de liberalizarea Guvernului. Frică neîntemeiată, *fiindcă Regele e în contra*. Dar Tătărescu și miniștrii liberali fac tot ce pot în acest caz. Vom vedea.

15 februarie. Ieri toată ziua au circulat zvonuri persistente despre căderea Guvernului. O sumă de oameni au venit îngrijorați să mă întreb. Le-am spus la toți: „Cum vreți să cadă un Guvern prezidat de Rege!“ Poate într-adevăr să se schimbe miniștrii, dar să cadă Guvernul — exclus!

Am aflat toate aceste zvonuri — care impresionaseră până și pe cei mai serioși — proveneau din oficina *Universului*. Regele nu poate suferi pe Stelian Popescu (onoare Regelui!) și apucase să spună înaintea Patriarhului că ar fi bine să se suspende și *Universul*. Patriarhul, foarte legat de Stelian care-i cunoaște toate turpitudinile și le menajează, a telefonat prietenului său, vestindu-l, ca „să o lase mai moale“ și adăugând „că mai bine va demisiona decât să semneze suspendarea *Universului*“. Atât i-a fost lui Stelopop de ajuns ca să ordone scoaterea unei *ediții speciale*. Poliția a aflat însă lucrul la vreme, imobilul *Universului* a fost ocupat militarmente și ediția specială distrusă. Dar alarma, în cafenele, în cluburi, în saloane, pe stradă a fost mare. Stelian și-a făcut și mai și de drag, pe lângă Majestatea Sa.

16 februarie. Luat aseară masa la Victor Slăvescu, cu Fabricius, ministrul Germaniei, care nu-și putea explica în interesul cărei cauze s-au răspândit știrile false despre o revoluție „pe străzile Berlinului“. Zvonurile au fost lansate de la Londra, prin corespondenții unei noi agenții de informații de curând întemeiate tocmai pentru restrângerea raporturilor dintre Germania și Anglia. Bineînțeles că n-a fost nici măcar începutul începutului unei revoluții, sau măcar a unei rebeliuni, după cum mi-a confirmat-o azi-dimineață și Comnen, sosit aseară de la Berlin. Mișcarea din înaltul comandament, preluarea comandamentului suprem de către Hitler, au fost făcute pentru a se pune capăt unei rivalități surde dintre Armată și partid, și pentru a curma nemulțumirile militarilor împotriva lui Blomberg. Frecături au fost, mișcări — nu.

Colonelul Hotineanu, șeful Cenzurii, cercetează cauzele alarmismului de alaltăieri — și caută pe culpabili care se ascund în lumina mare. După câte mi se spune, la *Universul* sunt două bande: una cu Stelian e contra — alta cu Zaharof pentru Guvern. Să nu ne mire că Hotineanu va ajunge să închidă pe Zaharof!

Universul de azi plânge asupra nedreptății ce-i face cenzura. Pretinde că e mai maltratată decât alte ziare. Cenzura e o eroare; ziarele care nu pricep, trebuiesc suprimate. Dealtminteri presa nu trebuie *cenzurată ci îndrumată*.

D-rul Ilie Pușcărie (Rădulescu) înjură trivial foile *care au luat bani* de la Guvernul Goga pentru a-l critica și ofensa a doua zi după căderea lui. *Universul* întreabă care sunt ziarele ce au luat bani? Pot răspunde *Universului*, că numai de la Ministerul Industriei, *Porunca Vremii* a d-lui Ilie Rădulescu a luat aproape 200 000 lei în 44 de zile! E drept că doctorul Pușcărie n-a înjurat pe Goga după căderea lui!

S-a hotărât ca în fruntea tuturor comisiilor interimare urbane să se pună magistrați. Foarte bine.

Butenko, sau mai bine zis urma lui Butenko a putut fi reperată. A părăsit țara înainte ca plângerea colegilor săi să fi parvenit autorităților românești. În curând se va putea explica publicului toată afacerea. Nici mie n-a vrut să-mi spună nimic dl ministru de Interne. Om discret, ce să-i faci.

Stalin a trimis o scrisoare deschisă ziarului sovietic *Pravda* în care mărturisește că proletariatul rus mai are de luptat până la victoria finală, și că această victorie nu va putea fi dobândită până ce toate proletariatelor nu se vor uni într-un efort comun împotriva burgheziei capitaliste. E primul apel de acest gen al dictatorului roșu. Să nu-i meargă lucrurile tocmai bine?

Fost ieri în audiență de lucru la Rege. Cum nu aveam decât trei decrete fără însemnătate am vorbit un ceas politică. După ce l-am felicitat încă odată pentru curajosul gest pe care l-a făcut, nu m-am sfiit să-i spun că s-a jucat cu focul, că gestul trebuia făcut demult, și că *acum*, tot ce era atât de ușor de realizat pe vremea când popularitatea sa era intactă, sau aproape — devenea mai greu. A convenit și el că ar fi fost mai bine să se facă mai devreme, dar socotea totuși momentul foarte favorabil din cauza climatului creat prin Guvernul Goga. În această privință i-am dat dreptate. L-am rugat însă să grăbească cu schimbarea Constituției. „On ne fait pas des coups d'Etat à retardement“ a fost formula mea, și i-a plăcut. Am mai adăugat că Constituția nouă trebuia să fie foarte scurtă, să nu cuprindă decât principiile și să trimită pentru toate *dezvoltările* la legi speciale ordinare. Mi-am vărsat apoi sacul și i-am spus pe rând:

Că nu trebuie să ia ofensivă, cum îl sfătuiesc unii *împotriva curentelor vii*, cum e curentul pentru Garda de Fier și cel naționalist. Frica și

îngrijorarea pe care a provocat-o Guvernul Goga se vor calma repede, și atunci Guvernul nu ar mai fi susținut în acțiunea sa, de nici o putere morală; iar cu cât lupta se va înteți, cu atât puterea morală a adversarilor, reprezentării curentelor vii, ar crește. De asemenea, n-ar fi util să se procedeze la dizolvarea partidelor, o simplă *sterilizare*, prin măsuri indirecte (suprimarea electoratului) fiind suficientă.

Că nu trebuie să lase pe membrii liberali ai Guvernului să *liberalizeze*, cum încearcă, inițiativa luată de Rege. Liberalii sunt încă odioși opiniei publice, și măsurile pe care le iau d.d. dr Costinescu și V. Iamandi mai ales, și „insinuările“ lui Tătărescu că va prezida formațiunea „a doua“ fac rău inițiativei noastre.

Că ar trebui câteva acte de sancționare a imoralității ce a domnit până acum, pentru ca lumea să-și dea seama că s-a schimbat ceva în țara asta.

Regele a fost de acord cu mine pe toate punctele. În ce privește Constituția, mi-a spus că a dat instrucțiunile sale lui Micescu, că noua Constituție nu va avea mai mult de 4 pagini, că proiectul va fi gata până a doua zi seara (azi, miercuri), că joi vrea să ni-l supună, unui cerc intim (și secret) compus din mine, Tătărescu și Armand Călinescu, iar vineri să-l prezinte spre aprobare Consiliului de Miniștri, după ce în prealabil va fi obținut adeziunea lui Vaida, lui Iorga și lui Mironescu pe care îi va lua în „tête-à-tête“ ca să-i împiedice să se dedea la sabotaj în plenul Consiliului, ca niște ciufluți și încurcă-lume ce sunt. Sâmbătă dimineața s-ar promulga noua Constituție, iar luni s-ar deschide registre la toate primăriile din țară pentru aprobarea noului text prin *plebiscit*.

Întrucât privește liberalizarea „ritmului nou“, Regele nu vrea să audă de ea. *M-a făcut să înțeleg că-mi va încredința mie formarea viitorului Cabinet*, și că nu se gândește un minut la Tătărescu, cum afirmă unii.

La rugămintea mea de a o termina cât mai repede cu „cucuvelele“, devenite inutile după promulgarea Constituției, mi-a obiectat că ar vrea să facă călătoria la Londra sprijinit pe un Guvern prezidat de Patriarh și cuprinzând pe toți foștii președinți de Consiliu. „Noi știm — a adăugat Majestatea Sa — cât le plătește pielea, dar la Londra *nu știi* și cred că reprezintă ceva!“ Regele *ar vrea* să țină Ministerul până după înapoierea sa de la Londra, dar mi-a recunoscut că nu va fi lucru ușor, căci domnii foști prim miniștrii se mănâncă între ei precum câinii și într-o bună zi, nu e exclus ca barca să se prăbușească. Călătoria la Londra fiind fixată pe la 22-24 martie, va fi poate greu de întârziat până atunci cu formația Guvernului definitiv. În fine văzând și făcând.

17 februarie. Faimosul Butenko a dat în fine semn de viață din... Italia. Autoritățile noastre putuseră să-i dea de urmă până la graniță, dar nu voiseră să publice rezultatele investigațiilor lor până ce nu se va fi descoperit fugarul în *străinătate*. Astăzi tot misterul e lămurit. Butenko însuși descrie în *Giornale d'Italia* odiseea lui, cum nu mai putea suferi apăsările morale din țara Sovietelor și cum a evadat. Amănuntele pe care le dă nu sunt măgulitoare pentru actualul regim rusesc și probabil că fostul consilier de Legație Butenko nu va scăpa de răzbunarea lui Stalin și a oamenilor săi.

Aseară recepție la Palat. Anostă. Concertul unui cor mixt englezesc al cărui nume îmi scapă. Pe trei fotolii înaintea noastră, Regele și Prințul de Wied în frac și Voievodul Mihai în uniformă.

Guvernul, Corpul diplomatic (șefii de misiune și atașajii militari), demnitarii Curții și ofițerii superiori — toți cu soțiile lor — formau singuri turma invitaților. Încolo nimeni. Bizar!

Regele amabil dar neras. Am putut regla în fine cu dânsul chestiunea Prințului Nicolae la Jocey-Club, pe care voia cu tot dinadinsul să-l înscrie ca Nicolae Brana. Cum colonelul Manolescu mă prevenise că ex-Prințul era hotărât să facă scandal dacă ar fi înscris în anuarul Clubului ca Brana, am izbutit, însă cu greu, să obțin de la Rege autorizarea să șterg pur și simplu pe frate-său din anuar.

Urdăreanu, care cunoaște toate gândurile Regelui, mi-a confirmat ieri-seară cele notate ieri cu privire la *formarea viitorului Cabinet*. „Ziua dumitale sosește repede, repede de tot!” mi-a afirmat cu un surâs grațios dulcele crai de apă dulce! (?????)

Regina Maria a plecat azi-dimineață. Am fost cu nevastă-mea la gara Cotroceni. Multă lume. Guvernul cu damele, Palatul, câteva intime. Regina pleacă la Meran cu Regina Elisabeta, cu colonelul Brătescu, adjutantul ei și cu o soră de caritate elvețiană. La Meran va sta 2-3 luni și fiicele ei vor face cu rândul pe lângă dânsa. Începe Elisabeta.

N-am mai văzut pe Regina de la Bran, și am găsit-o foarte schimbată. Plecarea ei a fost de astă dată o jale. Abia se ținea pe picioare. A adus-o Regele și Voievodul de brațele cărora se ținea. A căzut într-un jeț în care a stat până am ieșit pe peron. Doamnele aduseseră multe flori, și în oribila sală de așteptare a Cotrocenilor am avută o clipă viziunea unui catafalc... Vrând-nevrând, față de atâta tinerețe și putere de viață prăbușită, am fost cu toții adânc mișcați. Cu siguranță ultima călătorie a Reginei care și-a petrecut o bună parte din viață pe drumuri!

Cu prilejul acestei plecări am avut, plocon de dimineață, plăcerea să aflu că dl profesor Niculae Iorga se smucește toată noaptea în groazele unor acute colici nefretice. De s-ar smuci până ar plesni, să moară crezându-se picat în iad!

Măsurile de ordine pe care le luăm și mai ales perspectiva celor pe care le vom lua, și înainte de toate iminenta schimbare a legii constituționale, au exasperat pe beneficiarii confuziei publice cunoscute sub numele de democrație.

Dl Iuliu Maniu a adresat următoarea scrisoare Patriarhului:

„Înalt Prea Sfinte Patriarh,

Iubite Amice,

Prietenia și amintirile comune de o așa mare importanță ce ne leagă, mă îndreptătesc în zilele acestea de hotărâtoare răspântie pentru viitorul Țării, care pot să distrugă tot ce s-a realizat prin munca noastră comună și prin jertfa atâtor generații, să-ți adrezez câteva cuvinte a căror greutate n-aș dori să scape atenției Tale.

Majestatea Sa Regele m-a rugat și pe mine să intru în Guvernul pe care-l prezidezi. Aflând scopul pe care i l-a fixat Majestatea Sa, am refuzat cu adâncă durere în suflet.

Majestatea Sa Regele mi-a comunicat că Guvernul prezidat de Tine va înlătura Partidul, va guverna prin decrete-legi, va modifica Constituția prin Decret și va suspenda Partidele. Nu aveam nici o îndoială că Majestatea Sa va proceda la înlăturarea planului Său, urmărit de câțiva ani, de a institui o dictatură regală, care firește va putea trece foarte ușor într-un despotism.

Măsurile luate până acum de Guvern justifică întru-totul prevederea mea, și sunt perfect informat că opera catastrofală începută se va continua cu dramatică repeziciune. Sunt informat că proiectul Decretului pentru abolirea Constituției este gata¹ și se va promulga în zilele acestea. Cunosc și dispozițiile principale ale Noii orânduiri și mă cutremur (!!!) la gândul că drepturile Națiunii Române, dobândite cu atâtea jertfe și colaborarea atâtor slujitori ai Altarului să fie distruse cu colaborarea și sub patronarea celui mai înalt Preot român. Se săvârșește o lovitură de Stat, în urma căreia vor fi distruse valori sufletești, poate vieți omești, și-mi cuprinde sufletul o adâncă tristețe, că această schimbare de

¹ E vorba de „abolirea” Constituției din 1923 pe care dl Maniu a declarat-o multă vreme nulă, și pe care a sfârșit prin a o primi dar numai *de fapt*, pentru a putea lua puterea în 1928.

lucruri se întâmplă cu protecția Patriarhului României, care este ardelean, un fost prieten politic, fiu de iobag român, care a ajuns Patriarh cu activa mea colaborare și numai în urma acțiunii mele personale.

Dă-mi voie să afirm, cu toată hotărârea, că în calitățile expuse mai sus, și în urma legăturilor sufletești pe care le ai ca fiu al Ardealului, cu tradițiile acelei provincii, și ca unul care ai depus jurământ alături de mine, pentru păstrarea drepturilor Ardealului și Banatului, prin actul de Unire din Alba Iulia și care, la propunerea mea, ai predat împreună cu Comisia exmisă în acest scop, acel Act al Unirii, în București, Regelui Ferdinand, să afirm că nu ai dreptul să dai lovitura de moarte prin colaborarea Ta, acelor drepturi și că iei o răspundere istorică continuând opera Ta, ca președinte de Consiliu, primită desigur cu bună credință, dar care duce la dezmințirea întregilor tradiții ardeleni, a activității Tale din trecut, a colaborării noastre din acel trecut și a jertfelor părinților și strămoșilor Tăi.

Gândește-te că un fiu al Ardealului nu poate să prezideze opera de răpire a drepturilor țăranilor(!!!!) din Vechiul Regat, care s-au jertfit cu sutele de mii, pentru ca dezrobind pe ardeleni să se dezrobească și pe ei(!)

Ai văzut rezoluțiile pe care le-a adus Partidul nostru, din care ai făcut parte și Tu. Ele sunt în complectă conformitate cu părerile și hotărârile mele. Cât mă privește voi lupta pentru apărarea vieții constituționale și democratice a țării și pentru asigurarea hotărârilor din Alba Iulia, cu supremă încordare, cu orice risc și cu orice jertfe.

Nu sunt singur, Țara, Poporul Român sunt cu mine în această chestiune. Și nu cred că Patriarhul României ar putea să patroneze o acțiune împotriva lor. O dictatură care nu este pusă în serviciul unei idei mari, generoase, și nu se întemeiază pe un curent popular, ci servește un cerc de interese condamnabil și stări profund imorale, este dinainte condamnată și nu este permis să îngroape sub ruinele ei și cea mai înaltă autoritate bisericească și falnicele noastre tradiții ardeleni.

Îți adresez acest apel în calitate de prieten și de fost președinte al Consiliului Dirigent al Ardealului și Banatului, dorind să mă achit de datoria ce am față de Țară, față de prieteni și față de provinciile a căror soartă a fost pusă odată prin voința obștească sub conducerea mea.

În fața gravității problemei, mici considerații oportuniste, momentane, nu mai au loc, nu pot avea nici o importanță.

Te rog să iei la dreaptă judecată situația Ta înaltă și rolul tău istoric, cu aceeași obiectivitate cu care Te rog eu să nu uiți un moment că ești preot și fiu de iobag din Ardeal.

Te rog primește sărutarea Sfinției Tale drepte și asigurarea celor mai distinse sentimente și amintiri“.

Iuliu Maniu

București, 16 febr. 1938“.

Primul efect pe care scrisoarea lui Maniu l-a făcut asupra Patriarhului a fost să-l irite în vanitatea lui: „No, poi cum zice? El m-a făcut?“ a exclamat Sanctitatea Sa și a adăugat „no, poi las că-i răspunde eu!“ Aseară mi-a spus că va spune pe șleau lui Maniu că a colaborat cu el în Partidul Național într-un spirit de înfrățire și că nu înțelege să-l încurajeze într-o acțiune de învrăjpire.

18 februarie. A apărut decretul pentru modificarea — recte pentru înăsprirea — legii „reprimării infracțiunilor contra ordinii publice“ din 1934 și a făcut destul de mare impresie. Bună, în cercurile doritoare de liniște — rea în cele tinere și agitate. Nu știu dacă era necesar...

Aseară ședință la Patriarhie cu generalul Antonescu și cu Cancicov, în comisie pentru coordonarea comenzilor militare. generalul Antonescu ne-a spus lucruri să te iei cu mâinile de păr, din câte a descoperit la Ministerul lui. Bocanci cu talpa de carton care se strică după două săptămâni dar plățiți mai scump ca pe piață sau oriunde; foi de cort plătite 1 200 lei bucata, când în toate armatele se plătesc între 5 și 600 lei și care au devenit inutilizabile după 6 zile de manevre; generali care au încasat 200 mii lei misie într-un an (unul) și câte și mai câte. Antonescu a instituit un serviciu de control în afară de ierarhia armatei, ce pare că dă rezultate serioase. O unificare a comandamentului și a răspunderii e în curs de realizare. Sancțiuni răsunătoare vor fi luate în cursul (zice Antonescu!)

Azi-dimineață primit vizita lui Mitiță Constantinescu, guvernatorul Băncii Naționale, la Minister. S-a prezentat cu buzele pline de miere, ceea ce nu m-a împiedicat să-l întreb dacă vrea război, cu mine — căci eram în stare să-i fac față. A părut foarte mirat, și un „pentru numele lui Dumnezeu, coane Costică, dar de ce spui așa ceva?“ l-a prididit în mijlocul câtorva gesturi ce aveau aerul de temeneli. I-am arătat atunci mirarea mea, că chiar în dimineața care a urmat depunerea jurământului noului Guvern, a trimis un inspector la Banca de Credit să-mi examineze contul meu curent. Mitiță a sărit ca ars, a jurat pe toți sfinții că faptul nu era adevărat, a telefonat la Banca Națională să cheme pe nu mai știu

cine la răspundere, mi-a povestit că aceeași intrigă i-o făcuse Durma¹ cu Goga, și a sfârșit prin a-mi face o declarație de dragoste.

Pangal a văzut pe Goga și pe Manoilescu. Goga, foarte amărât și furios împotriva Regelui, a povestit lui Pangal cum s-a terminat Guvernul lui. Joi 10 februarie s-a dus să lucreze cu Vodă; după ce a terminat cu hârtiile, a cerut Regelui voie să vorbească puțin politică. „Era să ți-o propun“ — a răspuns Regele. Goga a expus rezultatul negocierilor sale cu maghiarii și cu sașii, și a arătat Suveranului, că înțelegerile încheiate, cu puterile sale și ale lui Cuza, era sigur de cel puțin 50% în alegeri. „Da, a replicat Regele, dar alegerile trebuiesc amânate...“ Capul lui Goga! „Dar bine, Sire, mi-ai dat Guvernul ca să fac alegeri!“ — „Da, dar situația s-a schimbat; agitația a sporit, lumea e neliniștită — aș vrea să fac un Guvern național din care bineînțeles să faci parte și d-ta!“ — „Un Guvern național? Dar când?“ — „Chiar azi...“ Goga și-a oferit numaidecât demisia, Regele a primit-o în principiu și l-a rugat să se mai gândească câteva ceasuri asupra participării sale la Guvernul național, participare pe care o refuzase. După amiază la ora 7 Goga a dus Regelui refuzul său definitiv și a contrasemnat numirea Patriarhului.

Cu Manoilescu conversația lui Pangal a fost de altă natură. Manoilescu se vede scos din circulație și vrea să reîntre „în mișcare“. A venit să se ofere ca intermediar între Garda de Fier și mine. Ca să o aducem pe o cale mai bună. În loc să lucreze împotriva Regelui, să lucreze pentru Rege. Ca preț al bunelor sale servicii, Manoilescu cere puțină considerație (când mă gândesc că trăia odată cu nasul în nori!) și să i se lase gazeta (*Bunavestire*) să trăiască. Am spus lui Pangal care a venit să-mi spună târgul că primesc, că primesc chiar condiția pusă de Manoilescu ca raporturile mele cu Zelea Codreanu să fie asigurate numai printr-însul...

19 februarie. Ziua de ieri a fost consacrată Constituției și ca atare a început alaltăieri seară, joi, 18 februarie, de la orele 23.

Pentru acea oră am fost într-adevăr convocați la Palat, Guță Tătărescu, Armand Călinescu, Cancicov și cu mine. Ni s-a recomandat secretul absolut, ca să nu aflu ceilalți miniștri, mai ales „cucuvelele“ și să nu se burzuluiască. Am pătruns în Palat prin porțița din strada Imperială, și un fecior ne-a dus prin Palatul întunecat la etajul al 4-lea, în mica sală de Consiliu cu ferestrele pe grădină. Cu noi venise și Micescu, juristul. Câteva minute de așteptare, și a venit și Regele.

¹ Fost secretar general la Ministerul de Finanțe, numit director la Banca de Credit.

Micescu a început să-și citească proiectul. L-a citit o dată de la început până la sfârșit, și apoi am început să-l discutăm pe articole.

Părerăea mea a fost totdeauna că Constituția trebuia redusă la câteva articole esențiale, care să nu mai fie călcate nici schimbate, și că restul materiei din Constituția actuală să facă obiectul unor legi constituționale modificabile prin Camerele ordinare, cu garanția anumitor îngrădiri, ca „quorum-ul“, majoritatea de două treimi sau de trei sferturi, votul repetat. Multă vreme a fost și Regele de această părere, și chiar până în ultima vreme. Influențat de Micescu, care în beția lui de cuvinte și prin jocul gesturilor sale de măimuță magnetică îl ține sub vrajă, Regele a revenit la Constituțiile repertorii de pe tipicul Constituțiilor noastre din 1866 și 1923. Știind prea bine că oricum le-ai face, și lungi și scurte, Constituțiile sunt totdeauna menite să fie călcate, și că reprezintă ca atare partea cea mai puțin importantă din legislația unei țări — n-am mai insistat, și i-am lăsat să facă cum le place. Dealtminteri, întreaga noastră experiență mi se prezintă ca o mâncare încălzită, și poate că și din cauza sănătății mele, de câtăva vreme șubredă, nu mai am nici o vlagă pentru tot ce facem.

Am pornit deci la examinarea textului lui Micescu, am puricat articol cu articol, și le-am redus de la 140 la 100. Am lucrat fără încetare *de la orele 11 la orele 5 și un sfert dimineața*, răstimp în care nu mi s-au adus decât un pahar de bere și câteva sandviciuri. La ora 5 dimineața textul Constituției era gata, așa cum l-am iscălit cu toții a doua zi seara, afară de articolul privitor la pedeapsa cu moartea și la subsol. Aceste două articole — dealtminteri singurele — au fost radical schimbate în ședința plenară de ieri-seară. În ședința intimă de joi noaptea, pedeapsa cu moartea fusese admisă fără altele pentru asasinarea Regelui și a membrilor familiei Regale, a Șefilor de Stat străini, a membrilor Guvernului și pentru omorul cu tâlhărie. În ce privește subsolul, se hotărâse restituirea lui proprietarilor suprafeței, cu obligația unei importante redevențe către Stat, și cu respectarea drepturilor câștigate sub regimul legii actuale. Nu voi însemna aci cum a decurs discuția în toate amănuntele ei, căci ar fi de un interes mediocru. Atât pot spune, că cu cât ceasurile înaintau, cu atât părerile mele prevalau, căci rămăsesem singurul treaz. Regele moțăia, Istrate Micescu era verde-galben-cadavru ținut în viață printr-o ultimă licărire de voință — iar Cancicov, Tătărescu și Călinescu, beți de somn, îngâneau prostii. Discuții mai aprinse, în ultimele ore, n-au fost decât în jurul jurațiilor și a ridicării inamovibilității magistraturii. Am avut să mă războiesc cu câteșpatru avocații prezenți, dar până în cele din urmă am învins.

Pe la ora 4, discuția fiind sfârșită, Regele a rugat pe Micescu să colacioneze textul definitiv, până al orele 5 p.m. ca să putem convoca Consiliul de Miniștri pentru orele 6.

Înainte de a ne despărți am chibzuit împreună cu Regele cum să „capacităm“ înainte de Consiliu pe cei pe care îi bănuiam de recalci-tranți, pe Averescu, pe Iorga, pe Vaida și pe Mironescu. Averescu era gripat și nu putea veni. Pentru Iorga am sfătuit pe Rege, să-l ia între patru ochi, și să-i ceară să prezinte el noua Constituție ca și când ar fi a lui, să-i spună că numai așa va putea fi primită de opinia publică, și paranoicul va fi câștigat numai decît. Pe Vaida a rămas să-l mai vadă Micescu (care îl văzuse deja în ajun) iar pe Mironescu să-l vizitez eu. Am plecat cu toții acasă. La ora 5 și jumătate am fost în pat. M-am sculat la ora 7 1/2 și abia atunci am simțit că eram frânt de oboseală.

M-am dus totuși puțin la Minister și de acolo la Mironescu, cu care a trebuit să mai pierd un ceas. Mi-am pierdut vreme, dar mi-am îndeplinit misiunea. Am plecat de la Mironescu convins că se va purta ca un mielușel. Iar pentru viitor ne-am înțeles că „lucrăm împreună“. Paș-te murgule...

Aseară la ora 6, conform planului stabilit, Consiliul de Miniștri, în complectul lui, s-a întrunit la Palat pentru aprobarea noii Constituții elaborate de Majestatea Sa. Întrunire solemnă, în sala Tronului, dar convocarea fiind pentru ora 6, eram în jachetă, iar nu în frac, ca la ședința din noaptea depunerii jurământului. Lipsea Averescu — era însă în plus (și vorbăreț) Petrescu-Comnen, noul subsecretar de la Externe.

Ședința a durat până la orele 2 dimineața, dar la masa de lucru numai 6 ore, căci vreo două le-am pierdut cu mîncarea și cu așteptarea textului, la sfârșit, pentru semnătură. De data asta ni s-a dat mîncare bună, rece, la ora 8 1/2 și la ora 12 1/2, în bufetul de lângă sala Tronului.

Mîncam în picioare, la o masă plină de bunătăți. Eu luasem puțină șuncă pe farfuria mea. M-am pomenit cu Iorga, lângă mine, cu care nu mai vorbisem din 1932 (așa-i căsunase lui), luând și dînsul șuncă și întorcându-se spre mine: „Eih, dhrragă, ce buhnă e șunca asta!“ Am întins mîna dreaptă, am luat un blid cu salată, și i l-am oferit cu cuvintele: „Nu vreți și puțină salată?“

Și astfel ne-am împăcat!

După ce ne-am întors la masa de discuție, amicul meu Iorga nu mai cita decît părerile mele și mărturia mea în tot ce spunea! Ce nebun!

Discuțiile au mers fără greutate. Iorga era *pentru* la toate articolele, afară de cel relativ la pedeapsa cu moartea. Era să uit să spun că Regele se conformase sfatului meu și că prevederile mele se împlinise și că Iorga primise să fie nașul noii Constituții! Dar până la pedeapsă cu moartea! Trebuie să mărturisesc că nimeni în jurul mesei nu s-a arătat entuziasat *pentru*, afară de Vaida care a apărat-o cu îndârjire. Regele a cerut însă să fie admisă și până în cele din urmă, după chiar propunerea lui Iorga s-a admis o formulă tranzacțională și idioată ca toate formulele tranzacționale: s-a stabilit că Consiliul de Miniștri va hotărî dacă împrejurările vor fi de așa natură ca să se aplice pedepsele penale militare din timp de război! O formulă atât de tâmpită încât mă împiedic într-în-sa! Un Consiliu de Miniștri care determină prin „Jurnal“ pedeapsa cu moartea, iată ce nu s-a mai văzut!

La chestiunea subsolului s-au inversat lucrurile, față de ce se hotărâse în ajun: s-a lăsat subsolul în proprietatea Statului, dar acesta a fost obligat să dea proprietarului suprafeței jumătate din redevența și din prețul concesiunii.

Discuția a mers ceasuri, ca toate discuțiile, fără incidente. Cei mai odioși au fost Vaida și Ionescu-Sisești, care au luat cuvântul la fiecare articol, ca să spună mai mult prostii. Bine, Vaida e Vaida, dar Ionescu-Sisești? Morcovescul dracului ne-a mâncat cel puțin un ceas și jumătate din vreme! Să-l blesteme Dumnezeu!

Regele, care la începutul ședinței ne-a spus că nu va ridica-o până ce nu vom sfârși, ne-a mai declarat că ședința era și istorică și a pus să ne fotografieze. Pe la ora 10 1/2 au venit niște fotografi, și ne-au pisat și aceștia vreo zece minute.

În cabinetul de alături, de lângă scară, trona Micescu cu doi aghiotanți și cu doi dactilografi. Călinescu (Charmant) făcea pe piccolo și sarta-ferta între sala de ședințe și acest improvizat oficiu de ultimă redactare. În cămașă, printre hârtii, mașina de scris, pahare și sticle goale, talere spurcate — Micescu țipa, înjura și tremura, furios de toate amputările ce se aduseseră textelor sale preferate, cele în legătură cu juriul, cu magistratura, cu creanțele. Înjura, scuipa, dar redacta. Niciodată nu te-ai fi crezut în acel salonaș la doi pași de Tron. Am stat și eu câteva minute, pe timpul supeului, și am plecat scârbit.

Cum la ora 2 dimineața textul complet era încă departe de a fi gata, s-a bătut la mașină ultima pagină și am semnat-o toți pe rând, după rang. Regele ne-a adresat apoi câteva cuvinte de mulțumire, la care a răspuns Patriarhul și totul s-a terminat.

Cu prilejul discuției am avut buna sau proasta idee să scap de Franasovici. Regele a introdus nu mai știu unde un alineat pe baza căruia nu mai puteau deveni miniștri decât cei născuți români în a 3-a generație de români. M-am gândit la bietul Franasovici și cum ședeam lângă Rege i-am atras atenția asupra consecințelor propunerii sale. Regele mi-a mulțumit, și a adăugat la alineatul său cuvintele: „afară de cei care au fost deja miniștri”¹.

M-am înapoiat acasă cam obosit, după aceste două ședințe istorice, și toată ziua am fost cam tâmpit.

O singură dorință m-a mânat, să ajung mai repede la pat, să dorm!

Regele ne „sambrase” în intenția de a promulga noua Constituție chiar azi-dimineață. S-a văzut însă că lucrurile nu puteau merge așa de iute și că nici nu era bine. Nu puteau, fiindcă înainte de a rămâne definitiv textul trebuia „slefuit” pe toate părțile ceea ce cerea timp — nu era bine, fiindcă pregătirile pentru plebiscit nu erau gata și nu era nimerit ca între promulgare și plebiscit să treacă prea multă vreme și să se permită astfel o propagandă negativă din partea oamenilor lui Maniu și din partea lui Brătianu. Armand Călinescu pretinzând că nu poate fi gata cu plebiscitul înainte de joi, s-a hotărât în cele din urmă promulgarea pentru luni, dimineața, 21 februarie și ministrul de Interne a fost rugat să grăbească plebiscitul, pentru miercuri.

Regele m-a însărcinat să mă duc la Averescu azi, să-i iau semnătura. Până în momentul în care scriu aceste rânduri (orele 6 p.m.) nu mi-a sosit încă textul de la Palat. Și voiau să-l promulge azi-dimineață!

20 februarie. Generalul Prodan a fost numit președinte la I.A.R. în locul lui Bastake, victimă a afacerii Carp. Se putea alege un dobitoc mai puțin notoriu.

Pangal a revăzut pe Manoilescu care a văzut pe Zelea Codreanu, cu care a vorbit pe lung. O apropiere a Mișcării Legionare de Rege, nu e exclusă. Codreanu și ai lui sunt dezorientați și înfricoșați de tot ce se pregătește împotriva lor, sau mai exact de ce cred că se pregătește. *Se gândesc să propună lui Iorga președinția Partidului „Totul pentru Țară!”* E de necrezut, dar e așa! Nebunul e în stare să primească. Lucrul trebuie cu tot dinadinsul împiedicat.

¹ M-am gândit după ce m-am întors acasă, că din cauza acestui articol, așa cum era redactat, nici un ardelean, nici un bucovinean și nici un basarabean nu mai putea fi ministru. Am telefonat azi-dimineață lui Urdăreanu și s-au făcut rectificările necesare în textul definitiv.

Textul Constituției pe care urma să-l duc lui Averescu să-l semneze, nu mi-a sosit decât aseară la ora 8. Eram deja în pat. M-am dus la mareșal azi-dimineață la ora 11. L-am găsit întins, cu perdelele lăsate, bolnav de gripă și posomorât. Mi-a declarat de la început categoric, că nu semnează nimic. Găsea că nu era nici o nevoie să se schimbe Constituția și în nici un caz pe cale de decret. A început să-mi povestească din 1907, când a stăvilit o revoluție nu numai fără schimbare de Constituție, dar încă fără stare de asediu, deși Guvernul îi propusese să o instituie; dânsul o refuzase însă. Ce silește pe Rege să schimbe acum Constituția? Fiindcă așa i s-a năzărit? Nu era un motiv suficient. O jumătate de ceas am căutat să-l conving, să-i arăt că împrejurările actuale nu se asemănau întru nimic cu cele din 1907, că era mai bine să schimbăm Constituția, chiar așa cum o facem, decât să o călcăm zilnic. Toate argumentele mele au fost zadarnice. Neputinciosul bătrân mi-a declarat că poate să i se taie mâna, *dar nu iscălește*. „Vor mai fi și alții care nu vor semna!“ I-am spus atunci că au semnat toți. „Și Văitoianu? Și Vaida?“ (Mi-am dat seama că complotase, sau începuse să comploteze ceva cu ei). La răspunsul meu afirmativ, a dat din cap și a cerut să vadă. I-am arătat. „Ei bine, eu nu semnez, și pace!“ L-am întrebat dacă la formarea Guvernului Regele nu-i spusese pentru ce formează — și mi-a răspuns *că nu*. Și atunci a început alt cântec. „Regele mi-a spus că foștii președinți de Consiliu vor fi miniștrii fără portofoliu. De ce a dat unul — fie și prin interim — lui Tătărescu, primul ministru de ieri și omul odios tuturor care a provocat stările de azi și reacția Gărzii de Fier“. Și s-a pus să beștească pe Tătărescu de n-a mai rămas nimic din el. „Dar pe d-ta de ce te-a trimis? Nu e protocolar!“ Pretindea că ar fi trebuit să vină Patriarhul, ca prim-ministru, cu hârtia, bineînțeles pentru formă, că tot nu o iscălea. După ce m-am convins că nu era nimic de făcut, l-am părăsit și m-am dus la Palat. Am înapoiat actul lui Urdăreanu și i-am povestit tot, ca să raporteze Regelui.

Am adăugat că părerea mea era:

1) Să se mai facă un demers pe lângă Averescu prin Papacostea și către seară prin Patriarhul. Către seară pentru ca, în cazul în care mareșalul și-ar da demisia aceasta să nu apară decât mâine după promulgarea Constituției.

2) Actul semnat de toți miniștrii să rămână la Arhivă — absența numelui lui Averescu fiind explicată prin boala mareșalului care l-a împiedicat să ia parte la dezbateri — iar afișarea Noii Constituții să se facă numai cu numele Regelui și al Patriarhului ca prim-ministru. Soli-

daritatea miniştrilor cu actul săvârşit era suficient marcată prin prezenţa lor în Guvern; dar absenţa numelui lui Averescu pe afişări ar putea da loc la comentarii dezagreabile. Ce o face Averescu după promulgare, era mai puţin important. Voia lui să se înnece împreună cu Maniu (în ipoteza bineînţeles că Guvernul ar câştiga partida, ceea ce nu depinde de prezenţa sau de absenţa lui Averescu în sânul său).

La plecarea de la Palat, am întâlnit pe Tătărescu care sosea, şi care ca întotdeauna m-a luat de un nasture şi mi-a spus că trebuie să-mi vorbească şi că va veni la mine azi sau mâine. Ca întotdeauna i-am spus că va fi bine venit.

Şonieru vine de la Franasovici să-mi spună că „ei“, Tătărescu şi prietenii lui au hotărât să lupte până în pânzele albe pentru un Minister Argetoianu şi *repede*. Bre, bre! Ce porcărie o mai fi şi sub asta.

Pe de altă parte Blumenfeld a aflat de la Mironescu că „acţiunile mele sunt în repede creştere, la Rege!!!“ Mironescu a observat că în timpul Consiliilor, Regele se uită în ochii mei, cerând sfat şi ajutor şi niciodată în ai altora! Ce observator moş Ghiţă! Ce e mai ciudat, e că am şi eu impresia „că se apropie“. Ce păcat că e prea târziu.

21 februarie. Noua Constituţie a apărut azi. Ea a fost publicată în prima pagină a tuturor ziarelor şi afişată pe străzi şi în localuri publice. Constituţia e semnată de Rege şi de toţi miniştrii afară de Averescu, care a fost „dat bolnav“ printr-o informaţie explicativă inserată în gazete, în urma textelor constituţionale. Propunerea mea de *a publica* Constituţia numai cu semnătura Regelui şi a Patriarhului n-a fost urmată şi cred că s-a greşit. Am constatat în tot cazul cu plăcere că Papacostea şi Patriarhul n-au reuşit mai bine decât mine să întoarcă pe bătrânul încăpăţânat.

Constituţia este precedată, în publicarea textului ei, de un manifest al Regelui, scurt şi călduros — şi urmată de un apel al Patriarhului „ca Ierarh Suprem al Bisericii şi Preşedinte al Consiliului de Miniştri“, lung şi searbăd.

Din câte am putut vedea azi, efectul noii Constituţii e bun. Oamenii se mulţumesc cu puţin, şi evident că Constituţia cea nouă e mai bună ca cea veche, deşi nu e *ce trebuie să fie*.

Regele nu s-a învoit să corecteze articolul relativ la cele 3 generaţii române cerute de acum înainte miniştrilor, spunând că prin „români“ se înţeleg şi cei născuţi în ţinuturile alipite. Bine, dar minoritarii? Acela rămân excluşi de la orice nădejde de a ajunge miniştri.

Plebiscitul a fost hotărât pentru joi, 24 februarie. El se va face în toată țara, pe comune, la Primării, prin viu grai. Primarii vor întocmi procese-verbale pe care le vor înainta *prin prefecturi* tribunalelor. De la tribunale procesele verbale vor fi trimise la Ministerul de Justiție unde o Comisie prezidată de primul președinte al Consiliului Legislativ (Gane) și compusă din 4 consilieri de la Casație (trași la sorți) vor concentra și publica cifrele.

Criză în Anglia. A demisionat Eden pe chestiunea de neînțelegere cu Chamberlain în materie de tactică politică. O înțelegere cu Germania și cu Italia, o vrea și Eden și Chamberlain, dar Eden e mai puțin zorit și n-o vrea decât în anumite condiții peste care Chamberlain, zorit, e hotărât să treacă.

De departe și fără a cunoaște toate dedesubturile e greu de judecat de care parte atâră dreptatea. Pare că alături de Eden sunt mulți parlamentari și mulți membri din Partidul Conservator. Se vorbește chiar de o sciziune în acest partid, care poate să fie plină de consecințe în viitoarele alegeri, peste un an. Oricum ar fi, plecarea lui Eden din Guvern mă încânta; nu puteam suferi pe edenicul Anthony, deși nu-l văzusem decât de două ori în viața mea. Dealtminteri nici el nu ne prea iubea, pe noi românii.

Adolf Hitler și-a urlat ieri mult așteptatul său discurs. O zgomotoasă și entuziastă dare de seamă a operei naziste de la 1933 și până azi. O diatribă împotriva S.D.N-ului în care Germania nu se va mai înapoia niciodată. O preamărire a forței armate germane. O declarație de pace lumii întregi. Satisfacția pentru reglarea raporturilor dintre Germania și Austria. Ura împotriva comunismului și Sovietelor etc. etc.

Ieri adunare Generală la Banca Națională. În mijlocul frământărilor și preocupărilor de ordin constituțional, această adunare a trecut neobservată și „șobolanii“ au făcut ce au vrut. Dealtminteri procurile acționarilor erau deja de mult în mâinile lor, și post vacant de umplut de Guvern era numai unul, al lui Savu, care s-a restituit detentorului mutat pentru 44 de zile la Ministerul de Finanțe.

22 februarie. Discursul lui Hitler de duminică se poate rezuma în trei capitole: pangermanism, problema austriacă, coloniile. Tot restul a fost garnitură.

Di Căpitan publică un comunicat prin care anunță dizolvarea Partidului „Totul pentru Țară”, care, în împrejurările create „de ultimele măsuri” nu mai are nici un scop de urmărit. Căpitanul „mulțumește” celor bătrâni pentru modul cum au crezut că trebuiesc întâmpinate și tratate năzuințele celor tineri, a căror zi n-a sosit încă și declară că părăsește țara pentru a se stabili la Roma unde va scrie partea a II-a a cărții sale și va supraveghea traducerea părții I, în franțuzește și în italienește. „Totul pentru Țară” e dizolvat dar *Mișcarea Legionară nu*. Probabil că de acum înainte acțiunea sa va deveni clandestină și prin urmare cu atât mai periculoasă.

Gheorghe Brătianu mi-a trimis în plic circulara pe care a expedit-o ieri tuturor organizațiilor liberale, circulară prin care le invita la o totală abținere față de plebiscitul de joi. În aceeași circulară se mai specifică cu privire la prezența miniștrilor liberali în Guvern că „față de decretarea noii Constituții care a avut loc la 20 februarie, și de modul de a cere învoirea țării, Partidul Național Liberal, consecvent hotărârii sale anterioare declară că nu are, nici direct, nici indirect vreo răspundere în elaborarea și în aplicarea ei și că *acțiunea unor membri ai Guvernului, din inițiativa și răspunderea lor personală, nu angajează pe aceea a Partidului, față de faptele îndeplinite, ce nu sunt conforme nici doctrinei, nici tradiției sale politice*”.

În trimiterea acestei circulare¹, Gh. Brătianu a făcut pe trepădușul, a telefonat lui Dinu la Pistyan, a telefonat lui Bebe Brătianu (secretarul partidului ad.int.) la Timișoara și n-a vrut să țină seamă de observațiile lui Tătărescu² și ale lui Franasovici care s-au opus cât au putut la nesăbuitul act, și care amenință chiar cu demisia din partid.

După câte știu Regele e convins că Gh. Brătianu a fost și la Averescu și l-a hotărât la atitudinea pe care a luat-o duminică, după ce admisesese în cele două Consilii ținute la Palat la începutul guvernării, modificarea Constituției fără să facă vreo observație.

La țărăniști e dezorientare mare și descurajare, după câte mi se spun.

Regele a mai creat o decorație: „Coroana României” pentru militari, deosebită de cea pentru civili! Cele multe înainte!

Demisia lui Eden fapt împlinit. Lord Halifax însărcinat *provizoriu* cu conducerea Ministerului de Externe. Mare dezbateri în Camera Co-

¹ Nici o circulară n-a ajuns la destinație — Tătărescu le-a oprit la poștă prin Ministerul de Interne.

² În locul circularilor lui Gh. Brătianu, oprite, Tătărescu a trimis altel *prietenilor săi*, cerându-le să meargă în masă la plebiscit cu steaguri și muzică în frunte.

munelor. Eden și-a explicat punctul său de vedere. (înțelegere cu Italia și cu Germania după obținerea anumitor condiții cerute de Anglia în afacerea spaniolă în Mediterană) și a arătat și Chamberlain pe al său (înțelegere prealabilă cu cele două Stat pentru a obține condițiile cerute). Marea majoritate a Comunelor a fost de partea lui Chamberlain. Opoziția a aplaudat pe Eden. Dezbaterile între cei doi miniștrii au fost pline de curtenie, deși la un moment dat Neville Chamberlain a spus că în afir-mările sale Eden n-a fost „corect“ (fair), cuvânt foarte grav în atmosfera plină de demnitate a Parlamentului englez.

Citind ieri noua Constituție, așa cum a fost publicată m-am speriat de greșelile și de lipsurile ei. Să se învețe minte Regele să se mai încreadă în caraghioși ca Istrate Micescu și să ia drept jurisconsult „un hâtru bun de glume!“ O fi bun Micescu la vânătoare, la un pahar de vin, fie și la bară ca să latre — dar *la treabă*, nu. M-a mirat mai mult neglijența lui Cancicov și a lui Armand Călinescu, băieți serioși, căci lor li se încredințase alături de Micescu ultima pieptănare a textului și redactarea definitivă a articolelor.

Ca să nu citez decât lipsurile și erorile principale, s-a uitat textul prin care se acordă Regelui dreptul de a dizolva Parlamentul; de asemenea nu s-a trecut la art. 45 limita de vârstă de 30 de ani pentru Senat; s-a introdus un text la art. 17 prin care autoritatea drepturilor câștigate nu putea fi impusă decât în favoarea Statului, lăsându-se în vânt toate concesiunile acordate societăților de către particulari înainte de naționalizarea subsolului! La articolele tranzitorii, s-a înlocuit cuvântul „bunuri“ prin cel de „pământuri“, ca mai românesc, lăsându-se la o parte toate celelalte categorii de proprietăți, și s-a vorbit numai de „pământurile distribuite“ neglijându-se tot domeniul Statului neîmpărțit!

La articolul cu pedeapsa de moarte s-a dat o redacție în așa fel, încât Consiliul de Miniștri avea aerul să statueze asupra fiecărui caz, când în realitate legiuitorul a înțeles să-i dea numai dreptul de a fixa *perioadele* în care justiția ordinară putea aplica pedepsele Codului militar de justiție, din timp de război — adică și pedeapsa cu moartea! Și câte alte greșeli am mai găsit!

Mergând azi-dimineață la Rege în audiență de lucru i-am semnalat aceste lacune și greșeli. Regelui nu i se semnalase decât cea cu dreptul său de dizolvare, care și fusese corectată într-un mare număr de *Monitoare* (!!) — nu într-al meu — și a fost foarte impresionat de tot ce i-am semnalat. A chemat numaidecât pe Urdăreanu (când Regele cheamă pe

Urdăreanu, sună și spune: să vină Ernest! Spunând așa, n-am priceput bine dacă-l tratează ca un simplu valet, sau ca un Prinț de sânge!), a chemat pe Urdăreanu și pe Cancicov și le-a exprimat cam drastic mirarea sa. Apoi a dat lui Cancicov corecturile mele și tot după sfatul meu s-a convenit să se scoată astă-seară o nouă ediție a Constituției pe baza unui raport al Ministrului de Justiție care va arăta că în prima publicație făcută în zor și cu personal de duminică, se strecuraseră greșeli și că în această a doua ediție, *care reproduce exact documentul sigilat din arhiva Statului*, s-au corectat erorile și s-au împlinit golurile. Cam trasă de păr, dar ce era de făcut?

Tătărescu azi la mine. A stat un ceas. Ti ta ti, ta ti ta, ti ta ti. Își dă seama că *el* nu mai e posibil, că în tot cazul nu e posibil pentru moment, că are nevoie și el și-ai lui de reapus — și dintre toate posibilitățile *a mea* îi convine mai bine. A venit să mi-o spună. Ne-am înțeles. Îmi va da concursul pe lângă Rege, ca să-mi încredințeze mie formarea noului Guvern. Îmi va da concursul apoi, din afară de Guvern, și pe Cancicov dacă îl vreau. Ne-am legat să lucrăm împreună în zilele ce urmează și în care se va zămislî Guvernul chemat să aplice noua Constituție. Și Tătărescu crede că actuala formațiune nu va putea dura până la voiajul la Londra. Probabil că criza va izbucni chiar săptămâna viitoare.

De pus în legătură cu ce mi-a spus Regele azi-dimineață: „Îi țin de păr până după plebiscit — de vineri înainte facă ce or vrea...!” Ar fi și greu — dacă Regele pleacă la Londra — să lase țara în împrejurările actuale pe mâna Patriarhului...

23 februarie. Dacă liberalii au încercat (Gh. Brătianu) să trimită organizațiilor lor circulare în doi peri, propovăduind abținerea de la plebiscit și s-au lepădat *ca partid* de elaborarea noii Constituții — național-țărăniștii au mers mai departe, și pe ascuns au trimis organizațiilor lor instrucțiuni de adevărată vrăjmășie împotriva Guvernului și a Regelui. Iată comunicatul clandestin pe care-l răspândesc!

COMUNICAT

„Astă-noapte tipografiile din Capitală au cules Decretul referitor la o nouă organizare a Statului românesc.

Lovitura de Stat era așteptată și anunțată.

Partidul Național-Tărănesc socotind ca atare zisul decret, declară că nu-l consideră ca o nouă Constituție a Țării¹.

El are putere numai în măsura în care poate să-l impună puterea executivă.

Acest decret reprezintă o răpire a drepturilor poporului, pentru care el a sângerat (!) și care i-au fost acordate în timpul când cu viața și cu sângele lui a făptuit cu sânge (cât sânge) unirea tuturor românilor între aceleași hotare.

Partidul Național-Tărănesc protestează în contra farsei așa-zisului plebiscit organizat peste câteva zile cu vot pe față sub stare de asediu și cenzură și cu regimul de astăzi al presei care fac imposibilă libera manifestare a voinței populare.

Pentru acest decret poartă răspunderea politică și juridică ministrii care au cutezat să contrasemneze călcându-și jurământul depus pe Evanghelie și Sfânta Cruce, ofensând adânc demnitatea națională și violând Constituția Țării și hotărârile de Unire ale provinciilor Unite.

Ei sunt cioclii libertății cetățenești și ai drepturilor Națiunii.

Partidul Național-Tărănesc decide ca membrii țării (??) să nu ia parte la așa-zisul plebiscit“.

Aseară ședință lungă și penibilă la Justiție. Juriștii ne arată că corectura la art. 17 din Constituție și la articolele tranzitorii (legile agrare) e mai complicată decât credeam, și că n-ar putea fi făcută cu unul sau două cuvinte. Pe de altă parte Regele nu vrea corecturi prea lungi. În cele din urmă s-a hotărât ca să se adauge numai, afară de dreptul de dizolvare al Regelui deja introdus, limitarea la 3 ani a incompatibilității miniștrilor care au contractat cu o societate, de a intra în consiliul ei de administrație. Corectura art. 17(subsolul) se va face printr-un articol special care se va insera imediat în legea minelor. Măine dimineată ne și intrușim la Ministerul de Industrie, Cancicov, Călinescu și cu mine, plus specialiștii necesari ca să redactăm acest articol. Legile agrare omise, la titlul tranzitoriu, vor înceta să mai aibă caracter constituțional — și nu va pieri lumea. Pentru vârsta de 40 de ani la Senat, s-a lăsat *soluția* chestiunii pe seama legii electorale.

Comnen, deliciosul, în drum spre Ankara s-a oprit la Belgrad, unde a fost primit cu cinste și a jucat rol de om de Stat. În Balcani toate sunt posibile.

¹ Sintaxa și stilul sunt ale Partidului Național-Tărănesc.

Într-o a doua ședință a Camerei Comunelor, care s-a încheiat printr-un vot de încredere în favoarea Guvernului, Neville Chamberlain a aruncat peste bord Societatea Națiunilor, în forma ei actuală cel puțin. „Sunt partizanul securității colective, a spus premierul englez, *dar cine crede că Societatea Națiunilor e în stare să asigure această securitate se înșală*“. Și mai departe: „Urmăresc menținerea păcii cu pasiune, *dar pacea nu poate fi asigurată prin Societatea Națiunilor, ci numai prin negocieri între diverse Puteri*“.

Pentru prima dată s-au auzit asemenea cuvinte, în Parlamentul britanic, pronunțate de un prim-ministru. Impresia e mare pretutindeni. Titulescu trebuie să fi leșinat.

După discursul Führer-ului care a urmat noua înțelegere dintre Germania și Austria, chestiunea Anschlussului a intrat în faza realizărilor. La Londra Anschlussul se consideră chiar ca inevitabil, dacă o înțelegere de ultimul moment nu va interveni între Anglia și Italia. Necesitatea acestei rapide înțelegeri e principala cauză a exoflisirii lui Eden.

La Praga mare îngrijorare. Un statut special de autonomie, cel puțin culturală, pentru nemții de pe granițele Cehoslovaciei — se prevede ca inevitabil.

Führer-ul a înregistrat în tot cazul, cu revendicările lui, un nou și incontestabil succes.

Pangal vine să-mi spună următoarele: „M-a chemat Mihai Popovici și mi-a declarat că l-a însărcinat Maniu să aducă la cunoștința Regelui pe o cale indirectă că orice alt Guvern afară de un Guvern Argetoianu, ar atrage cea mai violentă opoziție din partea Partidului Național-Tărănesc. Un Guvern Tătărescu, Vaida sau Iorga ar fi în special considerat ca o *provocare*. Față de un Guvern Argetoianu, partidul ar păstra o atitudine de expectativă neutrală. Dacă Urdăreanu vrea să afle acest lucru și să-l raporteze Regelui n-are decât să vină la dânsul — a adăugat Popovici, și îi va spune de două ori, nu o dată“. Am rugat pe Pangal să meargă să comunice această conversație lui Urdăreanu. Pangal a fost, Urdăreanu i-a mulțumit și a observat că declarațiile lui Popovici erau foarte interesante pentru caracterizarea mentalității maniștilor. Și cu acest prilej a informat pe Pangal că Regele s-a fixat pentru dânsul asupra Legației din Berna. Tronc Marișo! Probabil că vrea să mi-l scoată din cale, în cazul unei definitive fixări asupra mea pentru Guvernul de mâine. Se poate...

Iar țărăniștii *dacă mă vor*, e că în realitate *nu mă vor deloc*, și că speră că simpatia lor mă va îndepărta în sufletul Regelui de încrederea pe care i-o inspir!

Dacă ar ști și unii și alții cât de indifferente-mi sunt aceste planuri și intrigi, și cât de puțin țin să mă așez la o masă cu mâncăruri încălzite, m-ar lăsa în pace! Cred că nu s-a întâmplat niciodată ca un om politic să se agite atât de puțin ca mine pentru un loc invidiat de toți și urmărit de atâția. Sunt candidatul *altora* la Președinția Consiliului, *dar nu al meu!*

Afacerea Carp continuă să împartă lumea. Evenimentele politice au pus-o în vremea din urmă în umbră, dar îndată ce se va sfârși cu plebiscitul, cu Constituția și cu schimbarea de Guvern, patimile se vor dezlănțui din nou.

24 februarie. Ieri-dimineață m-am pomenit cu moș Ghiță Mironescu la telefon spunându-mi cam jenat, că a fost „delegat“ de Președinția Consiliului să prezideze Delegația Economică, de către ori se va întruni. I-am răspuns că această decizie mă miră deoarece președinția Delegației Economice o are prin lege ministrul Industriei, și că chiar primul ministru când asistă la ședințele ei¹, nu e decât un oaspe. Era pentru mine o neașteptată jignire pe care eram hotărât să nu o suport, și să merg până la demisie. Natural, nu puteam discuta chestiunea cu Pojghiță, care dealminteri, în această afacere nu avea nici inițiativă nici răspundere. S-a mirat și el, după răspunsul meu, de însărcinarea ce i se dăduse.

Am cerut imediat o întrevvedere Patriarhului, ca să pun chestiunea la punct. Cum dimineața mergea la Palat, mi-a fixat ora 6. Dar până să ajung la ora 6 mi-a mai telefonat o dată Pojghiță: se înșelase Președinția: nu era vorba de Delegația Economică a Guvernului ci de *Consiliul Economic Superior*, nou creat și prezidat de Ion Cămărășescu. Și astfel s-a terminat, înainte de a începe, o criză ministerială neprevăzută.

Blumenfeld la mine. Maniu, Gh. Brătianu, Iunian și Partidul Social Democrat (!!) au negociat și s-au înțeles aproape să semneze împreună un memoriu de protestare împotriva noii Constituții prin care „se răpesc drepturile poporului“ (nu e adevărat! nu se răpesc drepturile poporului, ci ale *speculanților poporului!* Poporul se salvează, prin noua Constituție din ghearele acestor speculanți!) — și a modului cum s-a

¹ Mironescu pretindea, în mesajul său telefonic, că fusese însărcinat să *inlocuiască* pe primul ministru.

organizat plebiscitul. S-au înțeles aproape, dar nu de tot, căci nu au semnat nimic în comun, și au depus până acum memorii separate, Maniu și Gh. Brătianu în numele Partidului Liberal (ce zice Tătărescu?).

Tineretul Partidului Național-Tărănesc s-a adunat apoi, și la această adunare a asistat și dr Lupu(!). Furioși contra lui Maniu care-i pune pe o linie moartă. Au discutat pe lângă chestiunile lor de partid și despre e-ventuala formare a noului Guvern și au ajuns la concluzia că un Guvern Tătărescu, sau Vaida, sau Mironescu, fie prin impopularitatea, fie prin slăbiciunea lui ar aduce apa la moara lui Maniu, lui Gh. Brătianu și a lui Zelea Codreanu, care, după tinerii țăraniști, ar fi legați politicește între ei. Rezultatul discuției a fost susținerea unui Cabinet Argetoianu!!! Informațiile lui Blumenfeld confirmă astfel cele spuse ieri de Mihai Popovici lui Pangal.

Furtună mare de nisip în frumosul Egipt. Orașul Rahiten complet distrus de foc — au ars o sumă de oameni. De-a lungul Nilului au fost distruse o sumă de sate.

O frază de notat în ultima cuvântare a lui Neville Chamberlain: „Nu trebuie să amăgim națiunile mici și slabe cu credința că Liga Națiunilor le poate garanta securitatea“.

Flandin publică la Paris un articol prin care invită Franța să face aceeași evoluție ca Anglia și să abandoneze politica frontului popular, de altminteri falimentară, dacă nu vrea să rămână singură alături de Rusia Sovietică și de Spania Roșie.

Averescu a scris o scrisoare Patriarhului prin care îl întreabă dacă rămânerea lui în Guvern mai e compatibilă cu faptul că a refuzat să semneze noua Constituție. De acord cu Regele, Patriarhul a răspuns mareșalului că nu vede nici o incompatibilitate între faptul invocat și rămânerea în Guvern(!!!). În consecință Averescu a rămas în Guvern, cum vrea Regele, până după promulgare.

Întrunit azi-dimineață la Minister — după ce am „plebiscitat“ la Visarion — pe Canoicov, Osiceanu, Ficșinescu, N. Theodorescu, Emil Otuțescu, Al. Zănescu și pe reprezentanții serviciilor competente pentru a redacta un nou articol în Legea Minelor prin care să se repare gafa articolului 17 din noua Constituție. Făcut.

Trăiască Constituția nouă, care printre alte binefaceri m-a dezlegat și de politica de partid în care avusesem slăbiciunea să alunec în 1932. Șase ani n-am cunoscut decât sarcina cărdășiei de clientelă, pretențioasă și interesată, care și-a arătat arama cu prilejul crizei din noiembrie trecut și a alegerilor care au urmat.

Reproduc aci, ca o încheiere a 6 ani de activitate politică, circulara pe care am rugat pe Radian, secretarul general al partidului, să o trimită tuturor organizațiilor noastre județene.

„Domnule Președinte,

Prin Înalta hotărâre a M.S. Regelui, un nou Guvern sub președinția Sanctității Sale Patriarhului Miron Cristea a luat frânele țării.

Trecând peste deosebirile de convingeri politice și ascultând numai îndemnul datoriei către țară, foștii președinți de Consiliu și foștii miniștri și-au dat mâna pentru a ajuta pe șeful Bisericii în marea misiune ce i-a fost încredințată.

Acestui Guvern îi revine marea misiune de a readuce pacea între cetățenii țării și de a reorganiza pe baze noi, viața noastră publică.

În apelul adresat țării de M.S. Regele, precum și în apelul Guvernului se cere tuturor Românilor să-și dea sprijinul lor pentru împlinirea acestei mari opere. Acest sprijin impune încadrarea tuturor acțiunilor politice în disciplina noilor așezări.

Patimele trebuiesc domolite, preocupările personale înfrânte, pentru a se putea instaura pe tot cuprinsul țării atmosfera de liniște și concordie necesară noilor înfăptuiri ce se pregătesc. Fiecare cetățean trebuie să-și revizuiască conștiința și să privească cu serioasă cumpănire calea cea nouă ce se deschide și îndatorirea ce o are în clipa de față.

Pentru noi cei grupați în jurul d-lui Constantin Argetoianu în Partidul Agrar hotărârea nu este grea; pentru noi nu este ziua ispășirii, ci ziua mult așteptată a izbânzii unei credințe pentru care am luptat și pe care am propăvăduit-o.

În congresul din noiembrie 1936 dl Constantin Argetoianu, președintele Partidului Agrar își termina expunerea cu următoarele cuvinte:

«Năzuințele mele nu merg către dictatură, ci către organizarea autoritară și cinstită a Statului pe care o cred din zi în zi mai necesară. Sunt convins că aceste năzuințe se vor realiza fiindcă toată lumea le așteaptă, deși nici un om politic nu are curajul să le mărturisească și să se sacrifice pentru ele. Se vor realiza fiindcă o țară nu pierde și ele constituie singura scăpare din noiamul de neputință și de mocirlă în care ne afundăm din zi în zi. Las cui vrea ziua de azi, pe mine mă interesează ziua de mâine!».

Vă reamintiți că atunci când ne-am adunat laolaltă, scopul nostru a fost să constituim un organism de promovare a intereselor agriculturii și agricultorilor, interese neglijate sau rău înțelese de majoritatea conducătorilor vieții noastre publice.

Grupare profesională ca ideologie și componență am adoptat organizarea de partid numai pentru a putea realiza într-un regim dominat de electoral credințele noastre.

Am rămas refractari mentalității de partid și am criticat viața noastră publică și am cerut cu hotărâre emanciparea puterii executive de influența electorului și stăvilirea atotputerniciei partidelor printr-un Guvern de autoritate.

Cum prevederile Constituției din 1923, nu făceau cu putință întronarea unui asemenea regim, congresul partidului nostru din 1935 a aprobat cu unanimitate propunerea d-lui Constantin Argetoianu de a se înscrie în programul partidului revizuirea Constituției *fără formule prevăzute în vechea Constituție. O Constituție nouă ocrotită de Suveran și supusă aprobării populare printr-un plebiscit.*

Am fost învredniciți de soartă să vedem dorințele noastre a căror realizare abia o puteam întrezări, înfăptuite prin voia M.S. Regelui Carol al II-lea!

Rostul nostru *politic* a încetat.

În viața publică ce începe sub regimul noii Constituții ne găsim în adevăratul nostru rost de reprezentanți ai profesiei plugărești, precum găsim și posibilitățile de înfăptuire ale programului nostru economic.

În noua așezare interesele agriculturii nu vor mai fi supuse influențelor trecătoare ale preocupărilor electorale, ci vor forma obiectul unei politici de Stat, permanent susținută de breasla agricultorilor.

Dreptele revendicări ale agricultorilor vor putea fi înfăptuite prin solidaritatea de breaslă, în armonie cu interesele celorlalte bresle, pe bază de realități economice și nu de ficțiuni politice.

Partidul Agrar își încetează activitatea, dar nu dispare.

Ideea agrară care ne-a călăuzit, rămâne îndreptarul acțiunilor noastre și rămân nealterate legăturile noastre stabilite în cursul anilor de luptă pentru triumful acestei idei.

Rămâne întregă solidaritatea noastră bazată pe comunitate de credințe și nealterate sentimente de respect și dragoste față de președintele nostru, dl Constantin Argetoianu, care și-a închinat priceperea și puterea de muncă cauzei agricultorilor.

Cu acest patrimoniu vom putea fi în domeniul profesional o forță creatoare de înfăptuiri.

În loc de organizații cu cluburi comunale, vom înființa asociații agricole sau ne vom încadra în unele existente.

Cooperația descătușată de influența intereselor politice poate fi un teren fecund pentru inițiativele economice.

Sindicatelor agricole ca organism de apărare și de promovare a intereselor profesionale, oferă un larg câmp de activitate energiilor sincere și bine intenționate.

Nu ne despărțim decât pentru a ne regăsi — de data aceasta pe drumul cel mai drept ce duce la ținta pe care totdeauna am urmărit-o.

Cu nădejde că era nouă ce se deschide în istoria țării va fi și o eră nouă pentru agricultură și pentru agicultorii țării, ne îndreptăm gândul nostru recunoscător către M.S. Regele Carol al II-lea căruia, după data strămoșească, îi urăm:

Noroc și belșug la brazda nouă!

Secretarul General al
Partidului Agrar
Alexandru Radian“

Cu alte cuvinte, o înmormântare de clasa I-a!

25 februarie. Plebiscitul a reușit în plin; a fost un succes peste toate așteptările. Au votat peste 4 milioane de oameni și aproape toți pentru. După cifrele provizorii peste 99% din votanți au spus: *da!* Desigur că lucrurile erau astfel întocmite încât în tot cazul rezultatul nu putea fi decât larg pozitiv. *Dar a fost adevărat curent, pentru.* Lumea scârbită de politicieni și politicianism a votat pentru suprimarea omnipotenței agenților electorali. Prevederile mele de atâtea ori expuse Regelui, s-au adevărit exacte, și în această privință.

26 februarie. Eden s-a explicat înaintea alegătorilor săi din Warwickshire. Între dânsul și Chamberlain nu există decât o deosebire de metode. Amândoi doresc o înțelegere cu Italia și cu Germania. Numai că dânsul, Eden, nu putea admite să se discute noi angajamente, atât timp cât cele vechi nu au fost aduse la îndeplinire. Ceea ce urmărea dl Eden înainte de toate — afirmă d-sa — era *neștirbirea prestigiului britanic!* Din partea d-lui Eden, această ultimă afirmație nu e lipsită de haz, căci d-sa a fost desigur ministrul de Externe britanic sub care Anglia a înghițit aproape numai umilințe.

28 februarie. Ziua de ieri, duminică, a fost consacrată promulgării noii Constituții. Mi se umflase iarăși un picior (acces ușor de gută) și era cât pe aci să nu mă pot duce să „jur“ și eu pe noul text! Nu s-ar fi prăpădit lumea, nu e vorbă! Noroc că oblojele puse peste noapte m-au mai dezumflat, așa încât am putut încălța pantofi largi...

Praznicul a început la Patriarhie, printr-un scurt Te Deum slujit în Paraclis, la care n-am asistat decât noi, membrii Guvernului. Iorga cu care mă împăcasem în noaptea semnării Constituției, iarăși înțepat față de mine și anost tuturor. De la Patriarhie am plecat cu automobilele unele după altele (după ce ne-am fotografiat pe scara din fața Mitropoliei) — spre Palat unde am sosit puțin înainte de ora 12. Înainte de a ne înșira după grade și vechime (să fi văzut cum se îndesau cucuvelele ca să se plaseze înaintea noastră, a miniștrilor cu răspundere!) la dreapta Tronului, am fost poștiți în salonașul de alături (aceiași în care bea și scuipa Micescu în noaptea cea de pomină) ca să semnăm exemplarele legate în piele ale noii Constituții, menite să fie păstrate în Arhivele Statului. Le-am semnat, iarăși pe rând, ca la moară. Erau tipărite pe o hârtie care sugea cermeala și cum îmi uitasem acasă și ochelarii și tocul (stilograful), nici nu știu cum am semnat. A fost o semnătură informă ca de porc.

După ce am semnat deja, am trecut în sala Tronului. La dreapta, cum am spus-o deja, ne-am înșirat, noi, Guvernul, iar la stânga demnitarii Curtii. Prima, d-na Mavrodi, apoi în șir Balif, Stârcea, Urdăreanu, Flondor și ceilalți. Am putut astfel afla prezentetea d-lor, în ultimă hotărâre.

Ceremonia a decurs după program, și cum o descriu gazetele timpului. Gane slab ca un lindric, și în frac, a venit pe mijlocul sălii celei mari, precedat de mareșalul Curtii și de halebardieri, urmat de cei 4 consilieri de la Casație în robă roșie, care număraseră buletinele plebiscitului. Șala cea mare era departe de a fi ticsită; de o parte, spre piață erau autoritățile civile (secretarii generali, înalta magistratură, Curtea de Conturi etc.) — de cealaltă militarii, generali și colonei. Gane și roșiorii au venit până în fața Patriarhului și Gane ploconindu-se i-a întins procesul verbal de numărătoare, frumos legat în piele, și el. Patriarhul i-a dat citire, apoi Regele a scos o fițuică din buzunar și a citit la rândul lui o declarație, pe care dealtminteri o scrisese și o semnase deja în fruntea fiecăruia din cele 3 exemplare oficiale ale Constituției. Prin această declarație, Regele care jurase deja pe alta și o călcuse, și care nu mai voia să repete gestul, își da cuvântul că va respecta și apăra noua așezare, până i s-o năzări altfel, bineînțeles.

Suvernaul, care jongla cu chivăra, cu mantaua de cavaler ce o tot arunca peste umăr, cu bastonul de mareșal, cu sabia și cu fițuica, ca un artist desăvârșit, a coborât treptele Tronului, lângă care înlemnise de strajă Voievodul Mihai, și a semnat Constituția așezată pe o măsuță în fața lui, Constituția definitiv promulgată prin această ultimă formalitate.

Au urmat apoi jurămintele noastre, ale miniștrilor. Am mai jurat pe rând, ca în noaptea de la 10 spre 11 februarie, cu Averescu în minus¹. Dar pe lângă credință Regelui, am mai jurat și pe Constituție, pe cea nouă bineînțeles. Zăpăcit de durerea mea de picior îmi uitasem ochelarii acasă, așa încât a trebuit să împrumut pe ai doctorului Angelescu. Când i-am încercat am văzut cu ei, când i-am pus pe nas în fața formulei jurământului, vax. A trebuit să-mi sufle Urdăreanu formula, ca la teatru! Ce kix!

Eram furios.

După depunerea jurământului i-au mai tras Patriarhul și Regele, două mici cuvântări destul de nimerite, și întrucâtva s-a terminat, dar nu de tot. Am fost într-adevăr poștiți în salonașul de alături (faimosul) și Regele a venit, însoțit de Voievodul Mihai, și ne-a decorat pe toți miniștrii, plus Istrate Micescu și Vlahide. Colane, plăci, cordoane, a dat de toate. Lui Vaida i-a dat colanul Ordinului Carol, lui Mironescu pe al Serviciului Credincios. Lui Iorga și Patriarhului nemaiaivând ce le da, le-a dat câte un portret cu dedicație, în ramă de argint. Mie mi-a dat ordinul „Pentru Merit“ (! ani de zile după ce l-a dat lui Ilaşevici!).

De la decorații Regele a trecut pe balcon, spre piață unde fuseseră masați străjerii, care l-au aclamat. După străjeri au venit diplomații la rând. A trebuit să ne înșirăm iarăși, ca cepefe, și să ascultăm o cuvântare fără miez a Nunțiuului, căreia a răspuns Regele, tot pe franțuzește. CERC cu diplomații (numai șefii de misiuni) apoi dejun, jos, fără diplomați. Dintre dâșii fusese invitat numai Nunțul Papal, și era singurul străin. Guvernul, Casaționiștii cu Plebiscitul și demnitarii Palatului au ocupat cele 40-50 de scaune de o parte și de alta a mesei prezidate de Rege și de Voievodul Mihai. În tot timpul dejunului — dejun în frac, ce oroare! — a cântat radiofonul și a domnit o plictiseală fără nici o adiere de mai bine. Au vorbit iarăși Patriarhul și iarăși Regele. Scurt. După Patriarh a încercat radiofonia să bage câteva măsuri ale imnului Regal dar n-a izbutit decât să scoată câteva părțaituri înforme. Tocmai când, disperat, a început Regele să vorbească, s-a slobozit și radio cu acordurile lui Hübsch...

¹ Averescu s-a dat bolnav cu opt zile înainte și n-a mai ieșit din casă.

După masă ne-a mai torturat Regele în sala de alături cu un cerc în care n-a vorbit decât un putoarea de Iorga. Abia la ora 3 1/2 am fost acasă. Mama ei de Constituție! Mi-a ieșit prin călcăie!

Pe când Regele vorbea cu Iorga, Urdăreanu îmi spunea că păduchele cultural lucrează din răspuțeri împotriva unui Guvern al meu și pentru un Guvern *al lui*. Am spus lui Urdăreanu la rândul meu, că nu sunt cătuși de puțin candidat pentru viitorul Guvern — dar că un Guvern Iorga ar însemna o prăbușire a încercării de redresare întreprinsă de Rege. Urdăreanu a fost cu totul de acord cu mine.

S-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Hasdeu și cu acest prilej s-a slujit un parastas la biserica Mântuleasa. Au asistat la această slujbă trei tunși și un râios. Și când îmi aduc aminte câtă vâlvă s-a făcut în jurul lui Hasdeu pe timpul copilăriei mele, mă împac cu perspectiva „viitorului“ ce așteaptă pe Iorga!

Mitropolitul Gurie a hotărât în fine să se supună hotărârii Sinodului și să se retragă într-o mănăstire până la definitiva lui judecată. Se va retrage undeva în Bucovina.

Mașe dezbateri în Camera franceză cu privire la politica externă. S-a hotărât să se păstreze toate alianțele și prietenii existente, și să se meargă mai departe pas cu pas, după Anglia.

Toate lichelele care mă părăsiseră după reîncredințarea lui Tătărescu și mai ales după chemarea lui Goga, caută să se apropie din nou de mine, fără nici o rușine. Am alungat cum meritau pe Vladimir Christi, pe frate-său Victor, pe Sârbu, pe Ohanes, pe Sciucă, pe Bosco — din Basarabia. Și idem pe domnul Radovici din Făgăraș și București.

2 martie. Alaltăieri, după-amiază, am fost poștit de Patriarh ca să explic cucuvelelor modificarea Legii Minelor. Se adunaseră acolo pe lângă Patriarh — Iorga, Văitoianu, moș Ghiță Mironescu, dr Angelescu și Vaida. Și mai fuesese convocat și Cancicoy ca „promulgător de legi“, în calitatea lui de ministru interimar la Justiție. După ce le-am explicat și au priceput articolul de lege menit să pună Legea Minelor în acord cu noul articol 17 al Constituției — cucuvelele au început să se vaite și să se certe între ele. Toate mergeau rău, toate mergeau pe dos, fiindcă

domnii foști primi miniștri n-aveau atribuții în Guvern! Iorga a declarat că va spune neted Regelui că trebuie să-î dea controlul „Turismului” și „Radiofoniei”. Văitoianu a sărit ca înțepat: „Pardon, *Turismul* e al meu, mi l-a încredințat mie Regele!” — „Pardon, am drepturi mai vechi ca d-ta” a replicat Iorga, hotărât la urma urmei să se mulțumească și cu Radiofonia. A mai cerut și doctorul Angelescu ceva și Vaida nu mai știu ce. În fine simfonia corbilor răsuna în armonii infinite sub bolțile Patriarhiei...

A murit d'Annunzio, în Viitorialul său, brusc, de inimă. Avea 75 de ani. Cu el, pe lângă un mare scriitor, un mare animator și un mare farsor, mai dispărea pentru mine și martorul aproape zilnic al uneia din cele mai frumoase etape ale vieții mele... Câte amintiri n-a înghițit trecutul...

La Ankara, balcanicii au recunoscut Imperiul Italian și cucerirea Etiopiei. Și au mai hotărât ca cele 4 țări să trimită „agenți” oficiali pe lângă Guvernul naționalist din Spania. Mussolini și Franco pot de acum înaintea dormi liniștiți.

3 martie. Împlinesc astăzi 67 de ani! Nu-mi vine să cred că *tot rostul meu e îndărăt*, căci ca la 30 de ani *nu văd viața decât în perspectiva viitorului*, ceea ce la vârsta mea e cam ridicol. Dacă rugina artrismului nu s-ar depune pe toate organele — m-aș simți încă tânăr!

Ducesa de Windsor (madam Simpson, ex) a fost declarată într-un concurs ținut la Paris, cea mai elegantă femeie din lume. Ce e Tronul Angliei pe lângă o asemenea situație mondială!

Kaufmann care vine de la Viena îmi povestea ieri că Schuschnigg a fost păcălit de von Papen și de ministrul de Externe Schmidt, în dusul său la Berchtesgaden. Cei doi șmecheri îl convinseseră că Hitler era jos de tot, descurajat prin cele întâmplate la Berlin (cu Armata) și că *era momentul* pentru Austria să obțină de la dânsul tot ce vrea.

În locul omului pleostit, Schuschnigg a găsit la Berchtesgaden un tanțoș răstit, care a luat-o de sus. Față de bietul vienez a împins brutalitatea până a întreba pe generalul X prezent la întrevedere: „Câtă vreme ar trebui forțelor germane ca să ajungă până la Viena?” —

întrebare la care generalul a răspuns: „*În caz de rezistență, 6 ore!*“ Schuschnigg a fost turtit, și a scăpat cum a putut din ghiarele Führerului — dar convingerea tuturor la Viena e că va rezista *sincer* și până la limita puterilor sale, cerințelor germane. Numai o înțelegere între Anglia, Franța, și Italia va mai putea scăpa însă independența Austriei. Tragică este situația numai pentru cehi.

Ziarele sunt pline de „ororanzele“ ce se dau lui Gabriele d'Annunzio mort. Dacă din lumea cealaltă se mai poate arunca o privire în a noastră, marele Cabotin trebuie să fie mulțumit. Un nemaipomenit teatru se face în jurul trupului său neînsuflețit, până și la ultima expoziție pe „prora“ navei incastrată în stâncă deasupra oglinzii apelor.... Deși n-a fost Nerone, și despre dânsul se poate zice că a pierit un mare artist!

La Iancu Cosăcescu s-a făcut o lungă percheziție, iar dumnealui a fost „reținut“ 24 de ore în casă. Cosăcescu e omul lui Lazare Weiller (motoarele Gnome-Rhone) și percheziția a fost făcută în legătură cu afacerea Carp — I.A.R. care reîncepe să pasioneze lumea, pe măsură ce valva promulgării noii Constituții se calmează.

Azi lungă vizită a lui Max Auschnit. A venit să-mi vorbească despre diferite probleme economice. Se vede că a simțit și el „ceva“. E incontestabil un om foarte inteligent și vede lucrurile *clar și just*.

În ultima mea audiență (marți) Regele m-a întrebat dacă cunosc oamenii politici de la Londra. I-am răspuns că foarte puțin, dar că am relații bune în City. „Apoi în Anglia, City conduce politica“ a ripostat Regele și a început să-mi vorbească de câțiva oameni politici englezi, în special să-mi laude pe Neville Chamberlain și a fost foarte mulțumit când i-am spus că pe Sir Neville îl cunosc și-l apreciez. Să se gândească serios să-și schimbe Guvernul de cucuvele înainte de plecarea la Londra?

S-ar părea că da, și că continuă să se gândească la mine, o dovedește nu numai acest crâmpeli de conversație, dar încă și reproșul pe care mi l-a făcut că probabil „prieteniile mei“ răspândesc știrea „însărcinării mele“ viitoare, ceea ce îi îngreuiază enorm situația (am ghicit scenele pe care i le-a făcut Iorga). „*Chiar dacă m-aș gândi serios la d-ta* („façon de parler“ — căci se gândește), pentru ca *planul* să se realizeze trebuie cât mai multă discreție, altfel totul poate rata. Nici nu-mi trece

prin gând că *d-ta vorbești — dar se vorbește, și bânuiesc pe prietenii d-tale*“. — „Sire eu unul, bineînțeles că n-am spus o vorbă despre un plan pe care eu nu-l urmăresc, și despre care Majestatea Ta mi-a dat să înțeleg că n-ar fi străin preocupărilor Sale. Dacă eu n-am vorbit nici măcar prietenilor mei în această privință, cum ar putea vorbi ei altora despre un lucru pe care nu-l știu? Adevărul este că *toată lumea mă vrea și că toată lumea vorbește despre ce dorește*“. Și am explicat Regelui că un Guvern Argetoianu este pentru orice om de bun simț complementul natural al schimbării regimului constituțional. O Constituție de autoritate cu un colac de pupeze în loc de Guvern nu poate fi decât o formulă de faliment. Până și adversarii mei naturali preferă în momentul de față un Guvern Argetoianu oricărui altul. „Iată Sire — am încheiat această parte a convorbirii noastre — că am trăit să văd pe Tătărescu la mine spunându-mi că ei, liberalii, nu pot și nu vor să participe la viitorul Guvern și că singura formulă pe care o admit și o vor susține, e un Guvern Argetoianu. Același lucru mi l-a comunicat și Maniu, prin Mihai Popovici — fără a mai vorbi de Garda de Fier!“

Regele a părut mulțumit de explicațiile mele, și am vorbit de altceva!

4 martie. A apărut decretul-lege pentru suspendarea inamovibilității și a stabilității funcționarilor. Consiliile de disciplină sunt desființate. Funcționarii vor putea fi scoși și înlocuiți prin decrete Regale sau prin decizii ministeriale, după cum vor fi numiți. Măsura mult așteptată pentru „curățirea“ Administrației și a Justiției, ar fi mult mai eficace dacă s-ar depolitiza (din punctul de vedere al cărdășiilor de partid), și Guvernul.

Mari inundații în California. Peste zece mij de familii se găsesc fără adăpost; au pierit 124 de persoane și pagubele trec de 25 de milioane de dolari (aproape 5 miliarde de lei!).

Comnen s-a înapoiat de la Ankara, mândru de a fi bătut trei zile apa în piuă.

S-a cerut agreementul pentru Irimescu, la Washington.

Un nou proces politic a început la Moscova. Printre cele 20 și ceva de viitoare victime ale lui Stalin sunt și următorii frunțași ai mișcării sovietice: Rikov (fost președinte al Sovietelor), Buharin (teoreticianul),

Krestinski, faimosul Rakovski și lagoda infamul GPU-nist. În ce hal trebuie să-i aducă, prin ce torturi fizice sau morale trebuie să-i treacă, căci mărturisesc toți tot ce li se cere. Ba se întrec chiar, cu patimă, în mărturisirile lor.

Dacă n-ar fi vorba de bestii care au atâtea victime la activul lor, fiicare, tragedia în atâtea acte ce se desfășoară de doi ani la Moscova, ar fi trebuit să ridice indignarea Europei la intervenția ei. Dar fiind vorba de cine e vorba, lumea privește cu indiferență cum se nimicesc bandiții între ei.

---

5 martie. Piccard, primul muritor care s-a suit în stratosferă dovedind astfel existența atmosferei la 25 kilometri de pământ, a hotărât să se coboare la 9 000 de metri sub nivelul Oceanului, într-o sferă metalică rezistentă a cărei construcție e deja foarte înaintată. Întrebare: după ce ne vom fi plimbat și prin lună, fi-vom mai fericiți și izbuti-vom să trăim fie și numai două ceasuri peste sorocul pe care ni-l înseamnă fatalitatea?

A murit D.M. Bragadir și Basilescu-Țiganul, fostul decan al Facultății de Drept din București. Cu Bragadir am fost coleg de clasă la Liceul Sf. Gheorghe, și-l văd și acum, rumen și grăsuliu, cu buzunarele pline de acadele. Era ultimul în clasă, dar băiat bun. Nu i-a plăcut cartea, dar i-a plăcut *treaba* și pe lângă averea pe care i-a lăsat-o tată-său a mai strâns și el una, și bună.

Basilescu a fost un bandit și a terorizat pe toți în jurul său. Mai ales pe miniștri, și astfel a putut rămâne în fruntea Facultății de Drept, împotriva legii, până după 70 de ani — și în altă ordine de idei, să scape de faliment deși pasivul său întrecea de trei ori activul. Toată viața lui a jonglat cu legile țării, până și cu Codul penal. L-am întâlnit la ultima întrunire a Consiliului de Administrație al CEC-ului; părea în puteri și voios. Moartea a fost însă mai tare ca el și l-a răpus. A fost poate prima lui înfrângere.

Arcizewski s-a înapoiat de la Varșovia de unde aduce vești interesante. După câte i-a spus chiar ambasadorul polonez de la Moscova, actualele masacre proiectate (cel mai recent proces antitroțkist etc.) nu sunt într-adevăr lipsite de oarecare popularitate (!!), în tot cazul de aprobarea celor mai largi straturi ale opiniei publice. Actualii acuzați sunt într-adevăr *delatorii celor condamnați în procesele precedente*, și

lumea sovietică vede cu ochi buni pedepsirea celor care au acuzat *pe nedrept* pe alții. Căci azi până și Stalin își dă seama că mulți din cei împuşcați în vara trecută (mareșalul Tuhacevski, spre pildă) au fost nevinovați. Printre cei inculpați azi, pe lângă vedete, sunt și o sumă de personalități mai obscure, dar cu mare trecere locală, și acuzărilor cărora se datorează moartea a sute și sute de oameni fără vină. Lumea vede acum cu mulțumire că Stalin pedepsește pe trădători, așa încât, oricât ar părea de inverosimil lucrul, ecatomba ce se pregătește va întări după toate probabilitățile situația dictatorului roșu.

Regimul lui Stalin este totuși departe de a sta pe roze. Faimosul plan cincinal a dat greș — mai ales a fost sensibil lovit de insuccesele din China și din Spania. Nu e exclus ca Stalin să întreprindă o *diversiune*. În Extremul Orient nu e nici un pericol de atac din partea rușilor, care n-au acolo decât vreo 250 000 de oameni, ce n-ar putea rezista japonezilor. Nici un pericol de asemenea dinspre granița Basarabiei; rușii știu că o ofensivă împotriva României ar declanșa autonom Polonia și probabil Germania — și Moscova nu dorește un război general. Într-un asemenea război Sovietele n-ar putea înarma succesiv mai mult de 4 milioane de oameni, ceea ce n-ar fi destul. Chiar dacă ar putea înregistra câteva succese la început, ceea ce este îndoielnic, armatele sovietice s-ar prăbuși repede împotriva forțelor ce le-ar putea fi opuse. Astfel stând lucrurile, la Varșovia se crede că dacă Moscova se va mișca pentru a crea o *diversiune*, o va face împotriva unuia din Statele Baltice, și ministerul de Externe polon crede a ști că Statul atacat va fi *Litonia*.

Natural, față de această situație Statele Baltice reacționează și o alianță a fost chiar propusă în ultima vreme Poloniei de către Suedia...

Atitudinea Germaniei față de Austria începe să îngrijoreze și pe polonezi. Polonia e în momentul de față în cei mai buni termeni cu Germania, dar totuși n-ar vedea cu plăcere puterea Germaniei sporind prea mult. Pentru Varșovia e clar că în ziua în care Italia se va fi înțeles cu Anglia, Anschlussul nu va mai putea fi realizat, și tocmai de aceea diplomația poloneză crede că Germania va da lovitură înainte ca această înțelegere să fie desăvârșită, prin urmare foarte curând. Pentru Arcizewski dealtminteri, Anschlussul e deja ca și realizat (exagerare!).

Pentru a pune un zăgaz puterii germane înspre Orient (căci petrolul și bogățiile României o vor ademini-o desigur — spune ministrul Poloniei) ar trebui o înțelegere intimă între România, Iugoslavia, Polonia și Ungaria. Polonia e gata să mijlocească o apropiere între Ungaria și

România ca să împiedice pe cei de la Budapesta să adere prin Viena la blocul german. E o muzică pe care am mai auzit-o, dar una pe care nu am auzit-o încă din glas polonez, e privitoare la un plan de înțelegere care ar cuprinde și Cehoslovacia, *pentru a i se garanta independența*. Cum Arcizewski nu repetă probabil decât ce a auzit la Varșovia, declarațiile lui în această privință sunt mai mult decât interesante și trebuie reținute.

Ministrul Poloniei nu mi-a mai vorbit de astă dată de „Uniune personală“ nici de Mareșalul Rydz-Smigly — și bineînțeles că nu i-am pomnit nici eu despre așa ceva.

Lady Hoare e plină de „imprévu“. Poftise lume la masă zilele acestea, între alții și pe Emil Costinescu cu soția (Moritz, născută Blank). Aceasta din urmă i-a telefonat ca să o întrebe dacă era masă mare sau intimă, dacă domniile trebuiau să vină cu cravată albă sau neagră. „Oh, dear — i-a răspuns nobila lady — cred că cu cravată neagră. Dar toate aceste recepții mă plictisesc atât, încât nu știu. Nici n-am să mă cobor la masă: am să profit de soru-mea care este aci¹, și să o rog să mă înlocuiască. Seamănă așa mult cu mine încât nimeni nu-și va da seama de substituire! Oh, darling, te rog să nu mă denunți!“

Păcat de ea că e nebună, căci altfel e nostimă. Ca și bărbatu-său de altfel, foarte deștept când e treaz..

6 martie. În bugetul ei pe 1938/1939, Anglia a prevăzut pentru apărarea națională frumoasa sumă de *343 milioane de livre, adică circa 250 miliarde lei!* Pe un singur an! De pus în comparație cu cele 40 de miliarde ale noastre eșalonate pe *15 ani!* Nu e vina noastră că nu putem mai mult, dar e vina noastră *că încercăm ca broasca să ne umflăm cât un bou!*

Și mai e încă ceva: cele 250 miliarde engleze, merg *toate* la armament; câte din miliardele noastre reprezintă *material într-adevăr livrat?*

August Filip, secretarul meu, îmi povestește o frumoasă poveste. În calitate sa de avocat s-a ocupat cu reglarea pasivului morii Violatos din Brăila și a izbutit să împace pe creditori cu plata unei sume de 9 milioane în loc *de peste 100*, dar cu condiția ca plata să fie imediată. Filip a venit la mine să mă roage să intervin la o bancă să găsească

¹ Lady Barbara Bentink, nepoata ducelui de Portland.

suma, garantată prin veniturile morii repuse în funcțiune. L-am recomandat succesiv Băncii de Credit și Societății Bancare, dar nici una nici alta n-a vrut să facă afacerea care le-a părut și nesigură (în ce privea veniturile morii) și de prea lungă durată (banii urmând să fie rambursați în zece rate anuale). Acum oamenii lui Violatos au căzut din nou în spinarea lui Filip, care față de insuccesele trecute, a avut ideea să îndrumeze pe cei interesați spre Urdăreanu. Contactul a fost luat prin Ulea, și totul a fost aranjat prompt. *Banca Națională va înainta banii printr-un scont direct.* Onorariile: 2 milioane lei. S-a dat un credit în alb asupra unei bănci, printr-o scrisoare adresată unui avocat Bobulescu, care la rândul lui va vărsa banii cui trebuie! „Fără comentariu“ — și de astă-dată!

8 martie. Aseară Consiliu de Miniștri la Palat, prezidat de Rege. La ordinea zilei, una caldă și una rece: cea caldă, o ofensivă pentru „toaleta“ satelor (aranjarea șoselelor, refacerea podețelor, curățirea șanțurilor, etc.) — cea rece: acțiunea împotriva partidelor. Dizolvarea sau nedizolvarea? Iorga a fost hotărât contra, Vaida tot atât de hotărât pentru. În cele din urmă Iorga a consimțit să li se aplice legea asociațiilor (obligatie de a declara scopul pe care-l urmăresc, de a arăta mijloacele de care dispun, de a preciza persoanele din conducere). Am luat cuvântul și am arătat că o dizolvare a partidelor nu putea fi decât generală și că în asemenea caz pentru multe partide — care nu s-au făcut vinovate cu nimic împotriva noului ritm — ea ar corespunde cu o măsură preventivă pe care starea de perfectă liniște a țării n-ar justifica-o. Am arătat mai departe că o dizolvare a partidelor liberal și național-țărănesc ar mai pune Guvernul și într-o situație delicată față de bunurile lor imobile. Amândouă partidele posedă bunuri însemnate (mai ales Partidul Liberal) în București și în provincie; lichidarea lor ar fi anevoioasă căci Constituția nouă n-a prevăzut confiscarea decât pentru averile defraudatorilor. Întrucât privește propunerea Iorga de a aplica partidelor legea asociațiilor, am observat că ar avea un mare inconvenient, *acela de a legitima toate partidele și grupările care, nesocotind fondul ar fi respectat forma.* În concluzie am cerut să se lase partidele cum sunt, să li interzică însă anumite îndeletniciri *prin lege*, și să li se aplice sancțiunile prevăzute *tot prin lege* în caz de vină. Aceste sancțiuni ar putea merge până la dizolvare — dar o astfel de dizolvare, punitivă iar nu preventivă, ar fi primită mai ușor de opinia publică. Regele și Consiliul s-au raliat la părerea mea.

În cursul ședinței Regele ne-a adus la cunoștință că a renunțat să mai creeze un nou Minister pentru Propagandă, Radiofonie și Turism¹ și că pentru moment se va mulțumi cu o direcție, pe care va încredința-o lui Dimăcescu² — direcție agregată la Președinția Consiliului. Iorga a sărit ca ars cu foc: cum rămânea el cu Radiofonia, unde voia cu tot dinadinsul să plaseze pe licheaua de fiu-său? „Să mă ierte Măria Ta — a început bărbosul să graseieze — dar eu cum rămân? Eu fac acolo cu oamenii mei o anchetă, să-mă duc să o supun respectuos d-lui Dimăcescu?“ Regele s-a enervat, s-a enervat și Iorga. A urmat un schimb de cuvinte, tăioase din partea Regelui — înțepate din partea lui Iorga. În cele din urmă Regele a încheiat: „Dimăcescu nu-și va lua postul în primire decât după înapoierea mea de la Londra; până atunci vei fi isprăvit ancheta d-tale!

În tot timpul Consiliului cucuvelele s-au arătat agitate sau posomorâte, după temperament, căci țesuseră de 3 săptămâni atâtea intrigi, încât nu mai știau cum să iasă din ele. Fiecare (de necrezut, dar până și generahul Văitoianu!) scontează sau cel puțin speră succesiunea actualului Guvern, și cum nici unul din domni foști primi miniștri nu știe ce gândește Regele, toți vor să fie cu mâna în farfurie să nu le scape ciolanul! Și sări pe cel care a apucat o bucată mai bună!

Dar intriga nu e singura lor armă. Mai e și șantajul. Primul împotriva căruia l-au întrebuițat a fost Tătărescu. Îndată ce au fost siguri — adică acum trei zile — că Regele vrea să meargă la Londra lăsând la București un Guvern prezidat de Patriarh înconjurat de șase pupăze, au început să miște. S-au adunat la Patriarhie și au pus Patriarhului neted chestiunea: dacă Tătărescu merge la Londra ei demisionează! Să meargă s-o spună Regelui! Erau toți, mai puțin dr Angelescu și Văitoianu, care au complotat mai rău ca ceilalți, dar care n-au vrut să apară în calitate lor de colegi de partid cu pârâțul! Patriarhul s-a executat și Regele s-a supus și Tătărescu nu mai merge la Londra — și face un cap de paré că a pierdut ce n-a avut!

Încurajate de succes, cucuvelele nu s-au oprit aci. Au început să ceară în gura mare „atribuțiuni“! Regele, descoperit în slăbiciunea lui, a mers mai departe pe calea concesiunilor și la sfârșitul ședinței de ieri a rugat pe Patriarh să cedeze „Domnilor Miniștri de Stat“ unele din atri-

¹ Ministerul pe care la început îl destina lui Tilea și pe care cred că l-am torpilat eu!

² A fost consul și atașat de presă prin America — și carlist pe vremuri grele. Acum, de vreo doi ani e la Londra ocupat cu publicitate pentru Rege. Nu-l cunosc, dar mi s-a spus că e băiat inteligent.

buțiunile lui. Și astfel s-au dat lui Vaida chestiunile privitoare la minoritari și lui Mironescu președinția Delegației Economice, pe care i-am cedat-o cu dragă inimă! Eram gata să-i cedez și „Industria casnică“ și „Energia“ și tot Departamentul, numai să mi-l fi cerut!

Dr Angelescu și Văitoianu deși nu s-au ales cu nimic, n-au zis nimic dar a protestat bineînțeles Iorga: „Ca de obicei (!!!!) Majestatea Ta m-a uitat!“ Regele s-a uitat lung la el, și în privirea sa era și mirare și dispreț, și i-a răspuns: „Ai deja Turismul și Radiofonia!“ Iorga și-a mușcat buzele și a mormăit: „Într-adevăr, e prea mult și asta!“

Mă așteptam ca azi-dimineață să-i citesc demisia în ziare — dar n-a dat-o încă. Nu mai face ca pe vremea mea în 1931: știe că azi nu mai e nimeni care să-i „aranjeze“ gafele.

Știrea pe care mi-a dat-o ieri-seară Mironescu că Regele ar lua la Londra pe Vaida, nu s-a adevărit: mi-a dezmințit-o azi-dimineață Regele în-suși, care va pleca probabil numai cu Comnen și suita din Casa Regală.

Consiliul de ieri a ținut de la ora 4 la ora 7 1/2. Am pisat apa în piuă. Au vorbit aproape într-una numai Iorga și Vaida, și bineînțeles pisălogul de Ionescu-Sisești. *Decât un astfel de regim sovietic, mai bine unul parlamentar.* Cel puțin pe vremea Camerelor mai puteam ieși pe culoare și fuma o țigaretă la bufet!

De la Palat am trecut pe la Grigore Filipescu, înapoiat din Franța, prăpădit. Îmi telefonase nevastă-sa că vrea să mă roage ceva. L-am găsit în pat, cu un cap impresionant; gâfăia și abia vorbea, și numai piele pe oasele lui. Parcă era tată-său cu o lună înainte de a muri... Oricât de mare poate fi disprețul meu pentru această secătură, m-a cuprins mila, la jalea ce se citea în ochii lui.

Alfred Rosenberg, doctrinarul nazismului german, directorul oficiului hitlerist *Völkischer Neobachter* a fost numit ministru și șef al „Anticominternului“. Să se bucure și el — ce? numai Göring și Goebbels?

Azi-dimineață la Rege cu guvernatorul Băncii Naționale și cu ministrul Finanțelor, pentru schimbarea regimului de export-import. Regele a aprobat proiectul nostru, pe care-l va semna mâine în Consiliul de Miniștri convocat pentru buget.

Elisa Brătianu a dejunat la noi. Nu o mai văzusem de mult. S-a schimbat și s-a domolit nu numai fizicește dar și moralicește. De unde înjura

9 martie. Mișcări serioase antisemite sunt din nou înregistrate și la Varșovia. S-au spart geamuri de prăvălii ovreiești, s-au molestat jidani pe stradă. Boala din vecini e molipsitoare... Israel trece prin mari încercări!

De la Berlin vin știri serioase că mandatul lui Schacht în fruntea Reichsbankului, care expiră la 1 aprilie va fi reinnoit. Până acum în urmă se spunea că nu. Să fi învins bunul simț asupra spiritului de partid?

Nu pare însă să fie cazul la Paris de unde ne vin vești de criză. Chautemps vrea să ceară mâine împuterniciri pentru promulgarea anumitor legi financiare și economice prin decrete și se pare că Camera nu i le va vota.

Gogu Georgescu a avut mare succes la Berlin unde a dirijat orchestra filarmonică în aplauzele unei săli pline. Cât drum au făcut românii în 100 de ani, de la 1838 la 1938!

La Curtea Nouă zisă și Curtea Arsă, unde se ridică odată palatul lui Ipsilanti-Vodă se fac lucrări de nivelare pentru parcelarea terenului. Din vechiul Palat n-au mai rămas decât pivnițele, monumentale, adaptate de Mott la fabricarea șampaniei. În cursul lucrărilor de nivelare, ieri, s-a surpat un mal omorând un om și rănind grav vreo trei.

---

10 martie. Pentru duminică, 13 martie s-a hotărât plebiscit în Austria. Schuschnigg a publicat un manifest prin care se arată că austriecii vor avea să se pronunțe pentru existența unei Austrii independente, național-creștine, unitare și germane — sau contra (adică pentru Anschluss). Emoție mare, în Austria și în toată Europa Occidentală. Se pare că plebiscitul a fost hotărât după întrevederea la Berchtesgaden. Probabil că Schuschnigg speră să aibă majoritatea și crede că va înlătura astfel pentru câțva timp pretențiile Berlinului. Ar fi însă o înfrângere de prestigiu pentru Hitler, care nu prea e obișnuit cu insucces. Așa încât s-ar putea ca, în cazul în care Austria se va pronunța contra Anschlussului, Führerul să ocupe țara (în 6 ore?). Ce va face în asemenea caz Europa? Probabil nimic.

Cartea Românească a fost închisă pe zece zile. Motivul? Vindea în semne de ale Gărzii de Fier, cu toată interzicerea portului oricărui însemne...

D. Burilleanu, fostul guvernator al Băncii Naționale, omul cu barbă frumoasă, și-a dat demisia *motivată* (zic gazetele) din partidul d-lor Goga-Cuza. Nu cunosc motivul, dar presupun că pentru că nu i s-a dat nici un os de ros în cele 44 zile de guvernare.

În Ungaria, Daranyi și-a dat demisia și s-a refăcut Guvernul, tot cu Kanya la Externe și cu o echipă nouă la celelalte departamente.

Ieri de la ora 4 la ora 7 1/2 Consiliu de Miniștri la Palat, sub președinția Regelui, pentru buget. Înainte să vină Regele, Iorga și Iamandi erau să se ia de păr. A fost o scenă ca la cărciumă. Nebunul a țipat, a țipat și Iamandi. Apoi paranoicul a făcut apel la Patriarh ca „să cheme pe dl ministru al Instrucțiunii la ordine” — „No, poi potoliți-vă și unul și altul” a replicat curviosul părinte. — „Nu și unul și altul, numai d-lui, d-lui...” și a început bărbosul să dea cu pumnul în masă. Tocmai atunci a intrat și Regele, și scena a luat sfârșit. Regele a dat numaidecât cuvântul lui Cancicov ca să prezinte noul buget. Cancicov e băiat deștept și un ministru harnic, dar se crede și se ascultă. Ne-a tras un discurs ca la Cameră, și a vorbit un ceas bătut ca să se laude cu ce a făcut, ca să ne dovedească că bugetul în curs se va încheia probabil cu un deficit și ca să conchidă... la un spor de 1 miliard 700 milioane pentru bugetul viitor! După dânsul a luat cuvântul Regele și cu foarte mult bun simț a cerut ca disponibilitățile Statului, oricare ar fi ele, să se împartă după următoarea scară de precăderi: 1. Apărarea Națională, 2. Agricultura, 3. Căile de Comunicație, 4. Sănătatea. Celelalte departamente urmând a-și împărți ce va mai rămâne.

A urmat o discuție generală și inutilă. Ionescu-Sisești ne-a pisat un ceas cu lucruri pe care le cunoșteam toți, Iorga și Vaida s-au lăsat în scări ca întotdeauna, și de data asta s-a mai adăugat limbuților noștri obișnuiți și prichindelul de Călinescu. Doctorul Angelescu a pățimit rău: toată lumea, cu Regele în frunte s-a ridicat împotriva exceselor lui școlare, care au dus la un buget de aproape 5 miliarde, ca să se întrețină banda de învățători și de profesori hipertrofiată de crapă, pe când românii au rămas toți analfabeți. Cu prilejul acestei discuții s-a făcut în fine dreptate vechii mele teorii *că nu școala face civilizația, ci civilizația cere școala*. Extraordinar, dar de aceeași părere a fost și Iorga, care a mai profitat de prilejul acestei discuții ca să ceară să i se dea bugetul Instrucției și al Cultelor pe mână, căci el se obligă să taie 2 miliarde din ei! Își plătea nebunul polița, lui Iamandi! Regele și Consiliul au încu-

viințat, rămânând ca Consiliul să revadă tăieturile pe care le va face Iorga. Cum Iorga n-are decât un singur scop, acela de a tăia pe Iamandi din Guvern, vom petrece la viitorul Consiliu! Nu e vorba, că petrec eu la fiecare ședință, căci nimic nu e mai nostim decât capetele acestor pompe de venin a căror țâșnitură se pierde într-un rânjel ce ar voi să fie un surâs... Toți sunt gata să scoată cuțitul și toți se întrec în amabiliități unul față de altul, care mai de care.

Deși toți am fost de acord cu propunerea Regelui și cu scara propusă de dânsul, Canticov a reluat cuvântul și a cerut să se primească bugetul pe 1938/1939 în forma celui pe 1937/1938 cu sporul propus de dânsul — urmând ca propunerile Regelui să fie introduse în buget prin succesive rectificări. Și așa s-a hotărât.

După ce s-a terminat cu bugetul am trecut decretul cu noul regim al importului și altul privitor la două modificări în legea minelor. Domnii erau oboșiți și au semnat fără să mai ceară multe explicații. Ce vicleim!

Am dejunat ieri cu nevastă-mea la Guță Tătărescu. Frumoasă casă, bună masă (ce homar, ce icre moi, ce vișuri rafinate!), lux în toate. Mare noroc e pentru om, să fi fost 4 ani prim-ministru! Pentru prima oară mi-am dat și eu seama de toate foloasele politicii. Mi-am adus aminte de timpul când bietul Guță distribuise invitațiilor săi „bonuri de pâine” și am priceput în fine pentru ce a trebuit să fie menținut 4 ani în scaun.

11 martie. Guvernul Chautemps a demisionat, A demisionat după ce a obținut în Cameră cele mai formidabile voturi de încredere. Chautemps a simțit însă că atmosfera era tulbure, că politicienii pândeau Guvernul său din umbră, ca pe cheștiunea deplinelor puteri nu va mai avea umanități și nici măcar majorități. În loc să pună cheștiunea și să cadă pe un vot, a preferat să vină ieri în Cameră, să expună situația și să arate remediile pe care le credea necesare. Dacă după discursul său, purtătorii de cuvânt ai Partidului Socialist s-ar fi solidarizat cu programul expres, Chautemps ar fi rămas la postul său și ar fi dat luptă. Din rândurile socialiste nu s-a sculat însă nimeni. Primul ministru a tras concluziile acestei tăceri și a părăsit Camera.

Președintele Republicii a însărcinat pe Blum cu formarea noului Guvern. Blum se zbate și nu știe dacă va reuși să constituie Cabinetul.

D-na Ebert, soția fiului fostului președinte al Republicii Germane s-a sinucis din mizerie, la Berlin. Trăia cu văduva lui Ebert, cu soțul ei și

cu un frate al acestuia într-un apartament sărăcăcios, într-o mahala a Berlinului. Amândoi fiii lui Ebert sunt șomeri și n-au ce mânca.

Ura naziștilor nu cunoaște milă.

Toată presa europeană e agitată prin plebiscitul ce urmează să aibă loc duminică în Austria. În Austria lumea e în fierbere. Și partizanii lui Schuschnigg și național-socialiștii se dedau la o propagandă disperată. Pronosticurile sunt împărțite. Ziarele franceze reamintesc că Austria nu-și poate schimba Statutul său decât cu consimțământul Societății Națiunilor. Biata Societate a Națiunilor!

12 martie. Lumea întreagă — cel puțin Europa — e în fierbere, în fierbere cum n-a mai fost de mult; Hitler a dat aseară lovitură! Printr-un ultimatum trimis ieri după amiază la Viena, a obținut mai întâi demisia lui Schuschnigg („decât să vărs sângele compatrioților mei, mai bine mă supun“!), apoi înlocuirea lui prin Seyss Inquart, hitleristul care fusese numit ministru de Interne după întrederea de la Berchtesgaden. Seyss Inquart numit cancelar, și-a format un Guvern național-socialist pur și primele sale acte au fost să amâne plebiscitul și să facă apel la trupele germane pentru asigurarea ordinii în Austria.

După știrile primite azi, pare că trupele germane au intrat în Austria prin mai multe puncte și au fost pretutindeni bine primite.

La Viena viața publică și privată e suspendată și telefonul și telegraful fiind sub cenzură, nu se transmit decât știri oficiale — și aproape deloc.

La Budapesta panică. Bursa peste cap, băncile închise, transporturile oprite.

La Praga îngrijorare mare. Consiliul de Miniștri în permanență. Telegramme anunță o mobilizare generală a Armatei.

La Paris, unde criza ministerială nu s-a terminat încă(!) manifestații de stradă zgomotoase, cerând războiul.

Sola a spus lui Pangal că Italia n-a știut nimic despre lovitură, și reprezentantul lui Mussolini părea cam plictisit de cele întâmplate. Sola e de părere că România n-are în momentul de față decât trei lucruri de făcut: 1) Un Guvern Argetoianu (e și părerea mea!); 2) o înțelegere imediată cu Ungaria (pentru ce?) și 3) să amâne călătoria Regelui la Londra (probabil că se va amâna și fără voia noastră).

La Londra enervare, dar stăpânire de sine. Se lucrează la redactarea obișnuitei note de protestare.

Lucru ciudat, nimeni nu vorbește de Societatea Națiunilor și nici despre convocarea Consiliului ei!

La Palat mare agitație — și deprimare. Voiajul la Londra fiind până aseară principala problemă a omenirii, oamenii care se învăteau în jurul ei nu se pot obișnui cu ideea că ar mai fi și alte probleme de rezolvat și că, „nu se va mai merge la Mecca“. Piară Austria, piară Cehoslovacia, fie război între zece popoare, toate floare la ureche — dar să nu mai apară M. Sa Carol al II-lea la Londra în alba sa pelerină, iată nenorocirea cea mare!

Azi trebuia să fie iscălit decretul lui Comnen de numire ca ministru de Externe. Regele a avut tactul să-l trimită înapoi; după cele întâmplăte de aseară această numire ar fi putut fi socotită ca unicat de platitudine față de Hitler, pe lângă care Comnen a fost acreditat până acum.

Se vorbește iar în oraș de numirea mea la Externe. „Ich pfeiffe drauf!“ — cum zice neamțul.

La Legația austriacă s-a arborat drapele austriac și pe deasupra drapelul german hitlerist, cu svastica!

Ovreii sunt disperăți. Au și de ce. Bietul Kaufmann care-și instalase o frumoasă vilă la Sant Gilgen (lângă Ischl) și o damă la Viena, aproape nu mai poate vorbi. Azi-dimineață îl tot îneca plânsul... Iată încă o țară care li se închide...

Puterile Londrei:

Patriarhul Miron a adresat o scrisoare primului rabin Niemirower prin care cere tuturor cultelor, prin urmare și celui ovreiesc, să ordone rugăciuni publice pentru împăcarea „fiilor aceleiași țări“. Patriarhul mai cere rabinului să facă tot ce-i va sta în putință pentru domolirea învrăjbirii pe care politica a introdus-o între credincioșii diferitelor culte. Scrisoarea a fost publicată de toate ziarele și a făcut senzație — și efect bun.

De câteva zile ieșirea din țară a fost oprită fără o viză specială a Prefecturii de Poliție București (sau a ministrului de Externe pentru pașapoartele diplomatice) în scopul de a împiedica echipe de gardiști sau de național-țărăniști să treacă granița. Siguranța a fost într-adevăr informată că asemenea echipe ar avea intenția să huiduiască pe Rege la Londra și la Paris!!! Sola a avut mare dreptate când a spus: „Regele vrea să facă dictatură cu inamicii dictaturii — să nu se mire prin urmare dacă aceștia vor sabota opera sa“. La „inamicii dictaturii“ ar fi putut adăuga javrele și lichelele care îi fac și mai mult rău.

Dejunat azi la Elisa Brătianu. E de necrezut cât a făcut de când n-am mai fost pe la ea. O sală de conferințe nouă, frumoasă și încăpătoare, saloane aranjate pentru expunerea cărților rare, achiziții numeroase și prețioase. Biblioteca numără deja peste 40 000 de volume (numai Istorie și Geografie).

Cu toate veștile care dovedesc o adevărată înstăpânire a Germaniei asupra Austriei, nu-mi vine să cred că Hitler va comite greșeala unei anexări imediate. Dacă ar proceda în etape și ar desăvârși de pildă, din lună în lună, mai întâi un „Zollverein“, apoi succesiv, unificarea legislativă, o alianță militară stămtă, o interpenetrare culturală etc., nici o Putere nu s-ar putea opune unor acte care nu exclud „Suveranitatea“ din partea Austriei. Cine ar putea declara război Germaniei pentru un Zollverein, pentru o alianță militară sau pentru o convenție juridică încheiată cu altă țară?

Și odată toate aceste etape trecute ar fi gata și „Anschlussul“ și nimeni n-ar mai zice nimic. Știrile ce sosesc din toate părțile sunt însă atât de încurcate încât nu se poate încă prevedea cum se vor desfășura lucrurile.

13 martie. Aseară emoția a fost la culme: s-a auzit glasul lui Hitler, în radio, de la Linz! Urla Führerul de dărdăia aparatul, și urla și mulțimea înnebunită prin avântul evenimentelor!

„Ein Reich und ein Führer!“ a strigat noul cancelar al Austriei Seyss Inquart, în aclamațiile celor de față! Finis Austriae! Führerul a petrecut noaptea la Linz și astăzi va fi în Viena.

Azi-dimineață situația a început să se mai lămurească. Ziarele reproduc manifestul lui Hitler către „toți germanii“ și publică știri din Berlin din care reiese că presupunerile mele de ieri nu erau lipsite de temei. Se pare că Hitler nu va proceda într-adevăr la încorporarea imediată a Austriei în Reich; vor fi deocamdată două State, cu Führerul în frunte (Austria va proclama pe Hitler „Führer“ în locul lui Miklas) și cu două Guverne conduse de 2 cancelarii: Göring pentru Germania și Seyss Inquart pentru Austria. Un plebiscit ulterior va determina definitiv în Austria forma de guvernământ.

Cuvântul rezună foarte bine, în modul următor, repercuziunile evenimentelor din Austria asupra Cancelariilor străine.

La Londra:

Acțiunea Guvernului german este socotită de natură să aibă efectul cel mai dăunător asupra relațiilor anglo-germane și asupra încrederii generale în Europa;

La Paris:

Problema austriacă este considerată lichidată. Singura preocupare rămâne soarta Cehoslovaciei asupra căreia se concentrează astăzi întreaga atenție a lumii politice franceze.

La Roma:

Printre marile realități ale Europei actuale sunt revoluția național-socialistă și formarea Statelor potrivit principiului naționalităților. Pe baza acestor realități poporul austriac își dă Guvernul pe care-l vrea și manifestă caracterul său german rostindu-se în favoarea revoluției național-socialiste.

La Washington:

Se păstrează deocamdată o atitudine rezervată.

La Varșovia:

Evenimentul este considerat ca rezultatul unei lungi evoluții istorice și dovedește că nu există o diplomatie destul de înțeleaptă și de prevăzătoare care să poată împiedica ceea ce este în firea lucrurilor.

La Praga:

Cehoslovacia nu este în chestiune pentru moment. Guvernul cehoslovac găsește că nu e necesar să facă vreo declarație.

La Belgrad:

Anschlussul este mai puțin periculos decât restaurarea Habsburgilor!

După o știre de la Londra Guvernele francez și englez „studiază” *problema la ordinea zilei!* Această frumoasă expresie nu e o noutate, ea revine: a mai fost întrebuințată în momentul năvălirii forțelor germane în zona demilitarizată din stânga Rinului. „Studioșii” s-au pus iar pe lucru; probabil că vor avea același succes ca în 1935!

De la Paris se telefonează că pe bulevarde atmosfera e aceeași ca în 1914. Toată lumea se crede în ajunul intrării în război — dar criza ministerială continuă. Încercarea lui Blum de a forma un Guvern național de la comuniști la republicanii de dreapta n-a reușit din cauza refuzului acestora de a intra într-un Guvern cu comuniștii. Blum încearcă acum să formeze un Guvern cu radical-socialiștii și cu sprijinul comuniștilor. Nu se știe dacă va reuși.

Hitler a adresat o scrisoare lui Mussolini prin care declară frontiera Brennerului intangibilă, ca și *frontiera dinspre Franța*. Despre frontiera cu Cehoslovacia, o asemenea declarație lipsește, deși ministrul Reichului la Praga a mulțumit lui Krofta pentru calmul cu care Guvernul cehoslovac a întâmpinat evenimentele și l-a asigurat de toată bunăvoința Führerului. Evident, revendicările împotriva Cehoslovaciei nu vor fi formulate acum — dar chestiunea e numai amânată.

Consiliul Suprem Fascist a luat act cu satisfacție (vorba vine) despre desfășurarea evenimentelor și a aprobat refuzul Ducelui de a lua parte la „o acțiune“ comună cu Franța, propusă de Guvernul din Paris, împotriva Germaniei.

Se anunță oficial că Voievodul Mihai va însoți pe Rege la Londra. Dar va mai avea loc călătoria Regelui la Londra?

Ministerul de Interne a dat ordine severe pentru ca intrarea ovreilor fugiți din Viena, din Austria și eventual chiar din Ungaria, să fie oprită la granița noastră. Te întrebi unde se vor refugia nenorociții ăștia? Viena fără ovrei va fi jumătate paralizată...

14 martie. Anschlussul s-a făcut totuși. El a fost proclamat ieri la Viena printr-o declarație citită de cancelarul Seyss Inquart, declarație-proclamație ce va deveni lege la 10 aprilie, zi pentru care a fost fixat plebiscitul, adevăratul plebiscit.

Problamația lui Seyss cuprinde 5 articole din care primul sună astfel: „Austria este un Stat al Reichului“.

Un Stat al Reichului... Pare că sub această formă Austria își va conserva o autonomie administrativă, dacă nu politică. E foarte probabil că se vor păstra două Guverne, Führerul fiind Șeful ambelor State. Președintele Miklas a și demisionat și în locul său a fost proclamat „Führer“ al Austriei Adolf Hitler. Hitler a mai fost proclamat și șeful suprem al Armatei austriece, al cărui comandant — deocamdată — a fost numit generalul german Bock. Bock a și sosit la Viena și a fost călduros aclamat de trupe și de mulțime.

Schuschnigg a dispărut, cel puțin nu se spune unde este. Hitleriștii pretind că-l ascund ca să nu i se întâmple ceva, iar prietenii săi, — foștii săi prieteni — pretind că ar fi arestat la Schloss Belvedere...

După triumful de sâmbătă seară de la Linz, Hitler n-a pornit spre Viena. S-a dus ieri la Braunau să-și vadă locul de naștere, s-a dus în alt sat

să se închine înaintea mormântului părinților săi, va face zice-se și un tur în Stiria. În Viena nu va intra decât joi — alții spun însă că va sosi chiar azi. Hotelul Imperial a fost evacuat de toți locatarii și rezervat lui Hitler și autorităților germane.

Judecând după primirea făcută primelor trupe germane sosite ieri după amiază, și la Viena — cu toți ovreii și cu toți social-democrații de acolo — domnește mare entuziasm pentru Anschluss. Și era greu să fie altfel căci entuziasmul este boală molipsitoare. Se vede că Hitler a mai întârziat cu intrarea în Viena, tocmai ca să mai lase molima să se întindă.

Știrea răspândită alaltăieri și ieri în București despre convocarea unei ședințe a Consiliului Micii Înțelegeri, la București, e lipsită de orice temeii. O asemenea ședință n-a fost convocată nici la București, nici aiurea. Cehoslovacia a informat Guvernul din Londra despre manifestația de prietenie făcută de Göring ministrului cehoslovac la Berlin și despre declarațiile pacifice făcute cu acest prilej. Guvernul britanic ar fi fost de părere să se dea o formă solemnă acestor declarații. E probabil că Hitler care nu aleargă după doi iepuri deodată și care nu urmărește nimic pentru moment în Cehoslovacia, va primi să facă declarații oricât de solemne. N-a declarat el oare că intervenția sa în Austria n-a fost făcută decât pentru salvarea păcii în Europa?

Se dezmint toate zvonurile de mobilizare din partea Cehoslovaciei.

La Paris s-a constituit în fine ieri-seară Guvernul Blum. Guvern al Frontului popular, sprijinit și de comuniști, dar fără comuniști. Au intrat 15 socialiști, 15 radicali, 3 din Uniunea Socialistă Republicană (Boncour) și un socialist independent. Din fostul Cabinet Chautemps fac parte 15 din noii miniștri. Chautemps și Bonnet n-au intrat în Guvern dar au promis sprijinul lor (?). A rămas Daladier la Apărarea Națională și Dormoy la Interne. Fiasco Delbos a părăsit și el Externele și în locul lui a fost numit... Paul Boncour! O satisfacție dată S.D.N.-ului — probabil! Finanțele au fost luate de însuși Blum. Poate că va manifesta la acel departament anumite aptitudini atavice! E păcat însă că a plecat Bonnet, căci a fost un ministru de Finanțe abil.

Noul Cabinet Blum se va prezenta joi 17 martie în fața Parlamentului. În fața Europei, impresia e deplorabilă.

Numai Hitler trebuie să se bucure.

Procesul de la Moscova s-a terminat. Optsprezece inși au fost condamnați la moarte. Printre ei Rikov, Jagoda, Buharin și dr Levin orga-

nizatorul torturilor „fiziologice“ în pușcăriile GPU-ului... Racovski și alți doi necunoscuți au fost osândiți la 20 de ani închisoare — adică tot la moarte, dar cu o scurtă amânare și cu un supliment de suferințe...

Dacă n-ar fi cine sunt!...

Pe ziua de ieri, duminică, s-au ținut slujbe în templele tuturor cultelor pentru „împăcarea sufletelor“ și pentru dezlegarea de jurăminte făcute în afară de cele legale!...

Dejunat ieri la Sola cu 24 de necunoscuți, pentru remiterea unei decorații italiene lui Valer Pop. Tronc Marișo! Regimurile totalitare nu sunt numai totalitare mai sun și *excesive*. Sola voia să mă facă să cred ieri, că lovitura lui Hitler în Austria, *era un succes al lui Mussolini!!!*

15 martie. Hitler a sosit ieri la Viena, cu automobilul. Primire entuziastă.

Iată ce transmite corespondentul *Universului*:

„Niciodată Viena, orașul artistic, leagăn al armoniei, n-a cunoscut mai multă fierbere, mai multă agitație și mai multă larmă.

În rândurile acestora transmise telefonic nu anticipăm asupra consecințelor și nu comentăm faptele sub aspectul lor politic. Concluziile le vom expune mai târziu.

Cronicari vizuali ai realității, noi transpunem cu obiectivitate placa fotografică, așa cum s-au desfășurat etapele intrării în capitala Austriei a Führerului Germaniei, dl. Adolf Hitler.

Orașul întreg e pavozat cu drapele cu svastică; toate clădirile au arborat stindarde; cetățenii afară de svastica de la butonieră mai poartă câte un steguleț roșu cu insigna național-socialistă.

Școlile sunt închise, majoritatea magazinelor de asemenea. Dinspre barierele orașului au pornit de dimineață spre centru camioane încărcate cu membri ai diferitelor societăți ori simpli spectatori care vin să întâmpine pe cel ce de azi înainte e Șeful Statului unic.

În uniforme și formațiuni militare, tineri și tinere în marș la paradă, vin și se înșiruie pe rând de-a lungul străzilor pe unde are să treacă dl. Hitler.

Ordinea o face Poliția germană, intrată de ieri în funcțiune.

Pe străzi sunt încă parte din unitățile germane motorizate, sosite în cursul zilei.

De la ora 12, Ringul, piețele și străzile principale sunt literalmente înțesate de public. Pe trotuare, pe străzi, la toate balcoanele imenselor

clădiri, ciorchini agățați în pomii desfrunziți, până și pe acoperișurile caselor, stau oameni și femei în așteptare.

S-au improvisat scări, s-au adus scaune de acasă, automobile au fost transformate în tribune.

Imposibilă orice mișcare. Circulația vehiculelor este complet oprită în această parte centrală a orașului și aglomerația se mărește în fiecare clipă, cu valurile de lume care inundă mereu fără întrerupere.

Echipele și ambulanțele Salvării au avut mult de lucru. Cu toate acestea, șase ore mulțimea a stat înghesuită dar bine dispusă în așteptarea d-lui Hitler.

Pe la St. Poelten, cu automobilul, dl Hitler a intrat în Viena prin Schönbrunn, anunțat de clopotele bisericilor, precedat și urmat de opt automobile de gardă.

Din marginea orașului prin Schwarzenbergplatz la «Imperial», hotelul de pe Kämtnering, unde sunt găzduiți dl Hitler și suita d-sale, a fost o neîntreruptă explozie de ovații, de strigăte, de urale.

Dl Hitler, în uniformă simplă, sta în picioare în automobil și saluta cu mâna în sus mulțimea, ca răspuns uralelor cu care-l întâmpinau din belșug compatrioții săi.

Când la ora 6 seara dl Hitler a descins la hotel Imperial, și peste câteva minute a ieșit în balconul de la al doilea etaj, entuziasmul mulțimii s-a transformat în delir; ca sub impresia unui hipnotism colectiv, vocile tuturor se îmbinau într-un strigăt general, unic, uniform: «Heil Hitler!», care umplea atmosfera amurgului ce se lăsa asupra Vienei.

Se îmbina ziua cu noaptea când sosise dl Hitler. S-au aprins lumini-le clădirilor; țâșniseră de pretutindeni culorile multiple ale reclamelor luminoase; trec ceasuri și lumea continuă să ovaționeze, silind pe Führerul Germaniei să iasă încă de trei ori în balcon în mijlocul aceluiași nestăpânit delir al mulțimii.

La ora 10 1/2 dl Hitler a rostit la Radio câteva cuvinte răspicate și hotărâte arătând însemnătatea istorică a unirii, în mijlocul ovațiilor extraordinare ale mulțimii care asculta vocea amplificată de megafone — în fața mulțimii care staționa pe stradă deși trecuse de miezul nopții.

Măine, marți, la ora 11 dim. dl Adolf Hitler, după ce va depune o coroană la mormântul soldatului necunoscut, va vorbi mulțimii în Heldenplatz, și cuvântarea sa va fi radiodifuzată.

În numele poporului german, este de astăzi înainte formula oficială a fostei Republici austriece care de acum face parte din Germania. Autorități, armată, diplomatie, Poliție, sunt încorporate în ritmul Reichului cu deviza: «Un popor, o țară, un conducător!».

În același ritm național-socialist vor fi și legiuirile — unele au și fost puse în aplicare — cu privire la preponderența arienilor în barouri, printre medici etc., legiuiri despre care vom da precizările oficiale în numerele viitoare.

De trei zile, Viena populară și ospitalieră este în sărbătoare, în entuziasm; deciziile schimbătoare și inevitabilele griji încep de mâine încolo.

Sunt peste 300 de ziariști străini veniți din toate părțile lumii să urmărească fazele transformării Austriei intrată de acum în trecutul istoric.

Conducerea serviciului de presă încredințată unei vechi cunoștințe bucureștene, dl Hans Lazăr, fost președinte al Asociației corespondenților străini din România, ne e o sinecură, mai ales de mâine când va începe partea grea, constructivă, a Anschlussului“.

Din ce în ce se grămădesc dovezile că Anschlussul s-a făcut pe neașteptate, că Hitler și nemții nu se gândeau să-l aducă deja la îndeplinire, și că numai hotărârea lui Schuschnigg de a recurge la un plebiscit a precipitat mișcarea. Așa se explică știrile contradictorii și succesive: odată a fost vorba de două State deosebite sub un „Führer“, apoi nu a mai fost — într-o zi s-a vorbit de o graniță rămasă în picioare între Germania și Austria, graniță care a doua zi a dispărut și ea. În toate discuțiile Anschlussul se săvârșește în plină zăpăceală. *N-a fost pregătit.* Planul lui Hitler a fost cu totul altul: să obțină în Austria un Guvern nazist și acesta să pregătească întâi atmosfera pentru unire, și apoi să o determine. *Inițiativa trebuia să vină exclusiv din partea Austriei.* În ziua în care s-a hotărât intrarea în Austria, Hitler trebuia să fie la Hamburg! Într-un moment a trebuit să-și schimbe și planul și programul fixat.

Hanenschild, ministrul Austriei s-a prezentat ieri la Ministerul nostru de Externe și a declarat că Legația Austriei a încetat să existe. Protecția foștilor supuși austrieci a trecut asupra Legației Germaniei... Un fapt divers, poate, dar emoționant! Câte amintiri nu se leagă de Legația Austro-Ungariei, câte de vechea Monarhie a Habsburgilor, câte de Viena imperială! S-au dus toate!

Trupe austriece au fost trimise la München „să întoarcă vizita“ trupelor germane pătrunse în Austria!!! Și glumele de felul acesta ar trebui să aibă un rost!

Regele a renunțat la călătoria la Londra. În agitația Europei din acest moment nici n-ar fi avut vreun rost. Se vorbește de luna iunie pentru realizarea scumpului proiect — dar până atunci?

Cancelariile europene se agită. Ca să se afle în treabă. La Camera Comunelor gestul Germaniei a fost viu criticat și grav condamnat. La Paris, la Praga, la Varșovia, la Roma se scriu note și memorii pe capete. Agitație sterilă ca întotdeauna. Hitler citește și zâmbește.

Tătărescu îmi spunea că Beneș ar fi telegrafiat „*că este poate cazul să revizuiim politica noastră de până acum*“. Iar Veverka (ministrul Cehoslovaciei) *mi cere decât răgazul de a trata cu Germania*. Poate să fi fost o naivitate din partea lui Veverka, dar sunt propriile lui cuvinte.

Cu prilejul procesului de la Moscova ziarele din Viena publică vestirile asistenților profesorului Eppinger chemat în septembrie trecut la Moscova să vadă pe Stalin. Măsurile de poliție luate în jurul și împotriva lui Eppinger au fost nemaipomenite: s-au luat profesorului până și „amprentele digitale!“ Eppinger a stabilit că Stalin nu suferea de angina de piept, ci de intoxicare prin plumb. Otrava i se administra pe foițele de țigară, și în mâncare. Cu acest prilej al petrecerilor în Moscova, asistenții lui Eppinger au putut afla că chimiștii ruși prepară o soluție de *mescalina* și *heroină* al cărui efect e o adormire totală a voinței, fără nici o influență asupra celorlalte facultăți. E mixtura întrebuițată de zbirii moscoviți împotriva inculpaților în procesele politice.

Hitler a telegrafiat — se știe — lui Mussolini, în termenii următori, după proclamarea Anschlussului:

„Nu voi uita niciodată atitudinea dvs“

Glumeții pretind că Mussolini ar fi răspuns: „Nici eu pe a dvs!“

În realitate Mussolini a răspuns cam astfel:

„Atitudinea mea a fost dictată de prietenia italo-germană în Axă (sic)“.

Cam sec, dar exact.

16 martie. Baba mea: e cu soare. O fi poate un an bun înaintea mea?

La Viena delirul continuă. Discursul Führerului pe Heldenplatz i-a încântat și i-a înnebunit pe toți și mai bine.

Colonelul Manolescu care sosește de la Kitzbühel (unde a fost să vadă pe Prințul Nicolae) îmi povestește impresiile sale, căci a trăit aco-

lo la Kitsbühel zilele Anschlussului. Jumătate din populație (mai mult golănimă de sus și de jos) e încântată, dar cealaltă jumătate e consternată. Toți cei care trăiau în Austria din turism și din industriile anexe, sunt dezolați. Cea mai bună parte din clienți era compusă din o-vrei, americani, englezi, franțuji — care toți acum vor înceta să mai vină. Apoi toate restricțiile monetare, toate imperati-vele autarhismului german. Pe lângă cei care trăiau din turism — cea mai mare parte — mai sunt cei care trăiesc din industriile locale mai toate conduse de o-vrei, și apoi mai sunt o-vreii înșiși, atât de numeroși.

Național-socialiștii au început cu vexațiile lor tâmpite, cu controlul oamenilor prin trenuri, cu coborârea lor prin gări — și toate aceste porcării indispu-n pe austrieci, oameni pașnici. Manolescu povestea că la Linz, Prințesa Ileana (care venea de la Meran și pe care Manolescu o întâl-nise în tren) era cât pe aci să fie dată jos din tren. Dealăminteri, castelul lor de la Sonenburg e ocupat de o echipă de pușlamale cu svastică... Manolescu mai povestea că mai ales la Viena, indiferența și îngrijorarea burghezimii apare vădită, pe străzi, sub zgomotul celor cu uniformă cafenie și cu cruce încărligată pe braț...

Hitler s-a oprit în fine, pentru Austria, la formula unui Reichsstathalter, demnitate cu care a fost oficial investit Seyss Inquart. Austria e astfel pusă pe același picior cu Bavaria, singura țară din Germania care se bucură până acum de prezența unui Reichsstathalter.

Schuschnigg s-a căsătorit în starea lui de arest (se zice că va fi dat în judecată pentru înaltă trădare) cu o contesă Czernin fostă Prințesă Fugger.

Excesele antisemite au și început la Viena, în orașele austriece și prin trenuri. Toți o-vreii au fost dați afară din slujbe. Bossel a fost arestat — și alții. Bietul Kaufmann n-a ajuns decât până la Budapesta de unde oștează după tot ce a lăsat la Viena și la St. Gilgen.

Se spune că pertractările dintre Ciano și ambasadorul lord Perth (noul nume al lui Drumond Wolf) progresează. Să dea Dumnezeu.

Marele Consiliu fascist s-a întrunit și a hotărât (vorba vine, adică a hotărât Mussolini) să reformeze Constituția Italiei prin înființarea unei noi Adunări reprezentative.

Jean Paul Boncour a fost numit directorul cabinetului lui unchiu-său, noul ministru de Externe. Bine că am scăpat noi de el! Era o cutră, și nepricепător al stărilor noastre.

Fulgerătoarea ofensivă a naționalilor spanioli, în Aragon. Forțele albe înaintază repede spre Barcelona, compuse mai ales din trupe italiene. Mare emoție la roșii. Primul ministru Nigrin a fost pentru o zi la Paris, să ceară ajutor.

La Paris mare emoție. Se simte că înfrângerea roșilor nu va putea fi interpretată decât ca o nouă palmă pe fața Puterilor democratice. Conștătuiri numeroase între Blum, Boncour și generali. Anglia contra oricărei acțiuni. Nici la Paris poftă multă nu e. Probabil nu se va face nimic, nici de astă dată.

Capitularea Barcelonei pare a fi „proximă“, roșii nu mai pot rezista, o mărturisesc știrile venite din Franța. Să fie într-adevăr sfârșitul?

După știrile sosite din Paris se pare că Blum tot n-a renunțat la o lărgire a Cabinetului spre dreapta. Se negociază cu înfrigurare. Cei din dreapta sunt gata să intre în Guvern, dar nu vor nici un contact cu comuniștii de care Blum pare că nu se poate despărți decât cu greu. Un apel la unire al lui Paul Reynaud, difuzat la Radio, a făcut mare impresie. Opinia publică cere cu nerăbdare un *Guvern național*.

Vorbiți lung cu Tătărescu, despre situație. Și el crede că situația actuală nu mai poate dura. Regele compromise prin acest Guvern ridicol ce a câștigat prin actul său de energie. Lumea așteaptă „la suite“, și își pierde încrederea în așteptare. S-a făcut o lovitură de Stat ca să avem un Guvern de autoritate și nu avem nici măcar un *Guvern*. E mai rău ca-nainte.

Tătărescu mi-a promis că va vorbi mâine serios cu Regele.

Eu i-am vorbit ieri. Nu l-am convins. „Acum că te-ai întors de la Londra, dă-i drumul!“ A râs, dar mi-a răspuns că situația e prea încurcată în Europa ca să-și schimbe Guvernul tocmai acum. I-am răspuns că cu cât era mai încurcată cu atât se impunea mai mult să *aiă un Guvern*, iar nu un vicleim. Toate argumentele mele, și au fost multe l-au lăsat pe gânduri, dar nu l-au hotărât. Am avut impresia că nu va face nimic până la sfârșitul lunii. Numai de nu ar face atunci o schimbare de 1 aprilie.

Lungă conversație ieri cu Sola. Ne oferă în numele Italiei să ne cumpere tot ce vrem, iar noi să luăm din țara lui tot armamentul, care e

cel mai bun din Europa, cel mai ieftin, procurabil cu cel mai lung credit, etc. etc. Numai că părerea mea e să ne fabricăm armele în țară, căci nu mai putem scoate parale peste graniță.

17 martie. De la Viena vin știri care dovedesc — după cum spunea Manolescu — că entuziasmului unora se opune disperarea altora. Ele mai dovedesc *slăbiciune* din partea noului regim, căci excesele nu sunt în fond decât manifestări de slăbiciune. Astfel se anunță că maiorul Fey, fostul conducător al Heimwehrului și vicedcancelar sub Dolfuss s-a sinucis, după ce și-a ucis soția și fiul. S-au sinucis de asemenea, Kuhnwall (fost consilier financiar al tuturor Guvernelor austriece de după război), Reitlinger mare industriaș din Stiria, împreună cu fiica sa — profesorul Gustav Bayer din Innsbruck, cu o fiică și el. Pe de altă parte oameni ca Louis Rothschild, Russo, Grünwald, Klausner, faimosul profesor Neumann, și faimosul profesor Freud au fost arestați. Ilustrul sociolog Karl Kautsky, singurul marxist cu scaun la cap abia a scăpat cu fuga la Bratislava.

Dolfuss instalase mai multe lagăre de concentrare pentru național-socialiști. Acum le-au umplut național-socialiștii cu foștii partizani ai lui Dolfuss. Așa se învâртеște roata lumii...

Hitler s-a înapoiat cu avionul la Berlin. Ca Cesar poate spune: veni, vidi, vici! Berlinul i-a făcut o primire triumfală. Hitler a vorbit „boborului“ la Tempelhof, și a înregistrat o cucerire mai mult.

La Londra se afirmă că „contactul cu Parisul“ e permanent! Slabă consolatație pentru adversarii lui Hitler și ai lui Mussolini!

La Paris semne — încă slabe, dar semne, — de deșteptare din letargia democratică.

În cele din urmă politica de neintervenție atât în Austria cât și în *Spania* a triumfat. Cu Guverne ca cele din Londra și Paris, nici nu se putea altfel.

Mussolini a tras un discurs în Cameră prin care s-a reabilitat față de opinia publică italiană — în lipsă de fapte, prin vorbe. După un istoric foarte bine făcut al evoluției Statului austriac de la război până azi — Ducele a ajuns la neașteptata concluzie... că Piemontul a făcut Anschlussul! Fiindcă Piemontul a dat prima lovitură Imperiului austriac!!

În ultimul său discurs la Camera Comunelor, Chamberlain a spus că Anglia nu poate asigura Cehoslovaciei mai multe garanții decât are în calitate ei de membră a Societății Națiunilor!! E același Chamberlain care a spus acum câțva timp, tot în Camera Comunelor, că Societatea Națiunilor e incapabilă să asigure securitatea colectivă! Sir Neville e un mucalit!

18 martie. Și polonezii vor să dea mica lor lovitură. O pun la cale contra Lituaniei căreia au trimis un ultimatum. Rusia stă la pândă, să intre și ea în Letonia și stă la pândă și Germania să pună mâna pe Memel...

Reichstagul a fost convocat pentru un discurs al lui Hitler. Va fi apoi dizolvat și reales pe tot cuprinsul noului Reich. În sesiunea(!) actuală va fi reprezentată și Austria.

La Viena lichidarea comuniștilor și evreilor e în curs. Comuniștii sunt urmăriți până în cele mai nebănuite ascunzători, iar evreii sunt goși din funcții, din fabrici, din prăvălii. Camioane conduse de „nazi“ golesc prăvăliile însemnate cu un afiș din care reiese că „marfa e confiscată din cauză de bănuială de fugă(!) La Viena sunt 150 000 de evrei, dar cu toți cei care au un ascendent semit sunt peste 400 000 care nu vor vota la viitorul plebiscit. Sinuciderea continuă printre austrieci refugiați în Cehoslovacia...

Trei polițiști austrieci au fost trimiși la Stuttgart — în schimb trei mii de polițiști germani au venit la Viena. Aceasta se cheamă înfrățire...

Guvernul Blum s-a prezentat ieri înaintea Camerelor. Declarația ministerială e literatură, ca toate declarațiile Guvernelor democratice. Blum s-a declarat totuși gata să faciliteze orice combinație pentru alcătuirea unui Guvern de uniune generală. Flandin a făcut un lung discurs prin care s-a pronunțat împotriva oricărei colaborări cu comuniștii „care primesc instrucțiunile lor de la Moscova“. Paul Reynaud a vorbit pentru unirea tuturor. Blum a declarat că dacă Camera ar fi dat un vot unanim de încredere în Guvern ar fi demisionat imediat pentru a înlesni un Guvern de uniune. Camera a votat însă încrederea cu vreo 350 voturi contra 100 și Blum a rămas. Până când? Se vorbește cu multă insistență de un Guvern Pétain.

Și Statele Unite fac literatură:

Hull, secretarul de Stat a făcut un lung expozeu asupra situației politice mondiale. N-a spus nimic.

Naționaliștii spanioli continuă să înainteze. Barcelona a fost bombardată, amarnic, de avioane. Sunt mai bine de 500 de morți.

Chamberlain are dificultăți în Camera Comunelor. Mai mulți miniștri s-au pus împotriva politicii sale. Churchill s-a pus în fruntea a vreo 50-60 de deputați conservatori și cere demisia lui Chamberlain. Un nor care trece, pe cerul politic britanic — dar care nu va determina furtuna.

Rusia a luat inițiativa convocării unei conferințe internaționale la care n-ar fi poștite Germania, Italia și Japonia. Litvinov și-a trimis propunerea la Londra și la Paris. S-a urcat scroafa în copac. Propunerea rusească n-are șanse să fie acceptată. La Londra se declară că o asemenea conferință n-ar face decât să întărească și mai rău pe ceilalți.

Dejunat azi la Miliardari, unde am prezidat masa dată în cinstea delegațiilor economice cehoslovacă și iugoslavă. Era așa de cald la șoare încât am luat cafeaua afară, fără mantale, în haine, și fără pălărie. Ce babe ciudate!

19 martie. Hitler a pronunțat ieri în fața Reichstagului un discurs pe care unii l-au judecat moderat și pacifist, dar în care a avut grijă să nu vorbească de Cehoslovacia... La sfârșitul discursului său a declarat Reichstagul dizolvat; alegeri noi, în tot Reichul mărit, la 10 aprilie, odată cu plebiscitul din Austria. La ședință au asistat Reichsstathalterul Seyss Inquart și miniștrii austrieci.

O seamă de negustori și de bancheri din City (mai multe sute) s-au adunat și au semnat o moțiune prin care cer Guvernului englez „să asigure drepturile și libertățile Statelor Mici“. Avem și noi protectorii noștri!

La Viena sinuciderile și arestările continuă. Printre ovrei domnește o atmosferă de teroare. Au fost arestați și Principii de Hohenberg, cei doi fii ai Arhiducelui Franz-Ferdinand.

Mareșalul Averescu despre care nu s-a mai vorbit de o lună, a început să dea iarăși semne de viață. Ziarele spun că s-a restabilit și că va începe să facă vizite. Și probabil și intrigi; aveam deja destule cucuvele și fără dânsul!

Ieri-seară se răspândise știrea că polonezii au intrat în Lituania, și că intraseră și rușii¹. Lucrurile n-au ajuns însă în realitate până acolo. Ultimatul adresat de Polonia Lituaniei a expirat azi-noapte, și până acum nu se cunoaște încă nici răspunsul Lituaniei, nici hotărârea Poloniei. Despre ruși, nu se aude nimic.

Din informațiile pe care le-am avut, din câte am vorbit cu Arcizewski, mi-a rămas impresia că *Polonia s-a înțeles cu Germania*. Și nici nu putea biata țară să rămână amenințată și de o parte și de alta. Între Rusia și Germania a ales să se împace cu Germania; și iarăși nu se putea altfel. Înțelegerea pare făcută pe bazele următoare: Polonia va lua Memel și își va procura o ieșire la mare acolo — în schimb va ceda culoarul și Dantzigul Germaniei. Gdinia va rămâne porto-franco pentru comerțul Poloniei.

Dacă acest plan se va realiza imediat și germanii vor pune acum stăpânire pe Danzig și pe culoar, vor turba francezii și englezii — dar nu cred că vor mișca. Ce vor face rușii? Polonezii cred că nu sunt în stare să mobilizeze și că nu se vor împotrivi ocupației Lituaniei de către trupele poloneze. Se prea poate căci Germania ar sări numaidecât în ajutorul Poloniei.

Un grup englez în frunte cu îndrăznețul antreprenor Stewart ne propune refacerea totală a portului Constanța și construcția bazei navale de la Tașaul. Lucrările s-ar face pe cheltuiala grupului care ar cere în schimb concesiunea porturilor pe 50 de ani. Concesiunea s-ar acorda unei societăți anglo-române, care ar garanta Statului român pe răstimpul acestor 50 de ani venituri cel puțin egale cu cele de azi. Stewart mai cere un lucru: să i se plătească cele 30 000 livre pe care Statul român i le-a rămas dator de pe urma cunoscutului contract al drumurilor. Și aci stă buba: nu în cele 30 000 livre, datorie pe care noi o contestăm, ci în jalnica amintire rămasă de pe urma aceluia jalnic contract...

¹ Aceștia în tot cazul n-ar fi putut intra decât în Polonia, căci Rusia nu are frontieră comună cu Lituania.

21 martie. Petrecut ziua de ieri, duminică la Breasta. Vreme splendidă, soare de mai, poenile pline de viorele, de brebenei și de întârziate tâmăioare. Sălciile, ulmii și boschetele înmugurite — veselie multă în aer și pe pământ. Câmpul are însă nevoie de ploaie. Ovăzul și mazărea însământate de două săptămâni nu încolțesc. Grânele mai slabe au început să pălească...

Seara la gară, o delegație, compusă din cei mai simandicoși proprietari din Dolj a venit să-mi ceară ridicarea prohibiției de export a porumbului.

Chestorul a venit și el să-mi spună că i s-a telefonat de la București să nu lase să se publice nimic *asupra accidentului de automobil întâmplat Principelui Mihai*. Mai mult nu știa. Azi-dimineață, și în cursul zilei, am căutat să aflu mai mult prin Filip, dar n-a fost chip. Cei de la Interne și de la Poliție sunt muți. Se vorbește de un biciclist pe care l-ar fi răsturnat *mașina Voievodului*. Se vede că în mașină era Voievodul și că biciclistul a fost omorât — altfel nu s-ar ascunde lucrurile.

Lituanienii s-au supus ultimatului Poloniei. Polonezii sunt mândri de succesul obținut, dar parcă ar fi preferat să o pornească spre Memel. „Ce, n'est que partie remise“. Europa e recunoscătoare Lituaniei (așa scriu gazetele franceze) pentru sacrificiul adus păcii și e supărată foc pe Franco, fiindcă a bombardat din nou Barcelona. Dealtminteri naționaliștii înaintază repede spre mare. Ziarul *Le Temps* publică un articol delicios: de unde până acum în urmă cerea evacuarea voluntarilor din Spania, marele ziar parizian se declară acum foarte mulțumit cu situația actuală și cere numai ca Italia și Germania să nu ajute pe naționaliști oficial și pe față!!

Colonekul Wolf, șeful legitimiștilor austrieci s-a sinucis în condiții dramatice. A ridicat pe casa lui drapelul imperial al Habsburgilor și după ce un ofițer german însoțit de mai mulți soldați a dat jos drapelul, Wolf l-a ridicat iarăși; ofițerul înaintând împotriva lui, Wolf l-a doborât cu o lovitură de revolver, apoi s-a sinucis pe trupul neînsuflățit al adversarului său.

22 martie. „Nazii“ au arestat la Viena pe prima mea soție, Talevici, i-au confiscat 1 000 de șilingi (aproape 200 000 lei!) și i-au sechestrat mobilele din casă. Pentru ce? D-na T. e într-adevăr o semi-nebună. S-a măritat cu un fel de escroc, Fleischer, care mai era și jidan. Să fi fost

molestată din cauza asta, sau fiindcă manifesta sentimente eptuziaste pentru Dolfuss? Dar pe Fleischer l-a lăsat de 10 ani și nu-i mai poartă numele, deși nu e divorțată formal — iar Dolfuss a murit de mult! Fii-că-mea e pe capul meu ca să scap pe imprudenta antihitleristă. Din închisoare am scăpat-o, prin Gurănescu dar va fi mai greu să-i scap banii...

Totuși, ce vremuri!

Ziarele engleze publică un interviu al lui Beck prin care acesta declară solemn că Polonia va respecta independența și integritatea Lituaniei. Grav angajament pentru un ministru de Externe!

La sfârșit, Beck conchide „că Societatea Națiunilor a încetat să mai fie o instituție europeană!“ Probabil ca să se ia bine cu Parisul!

Știrile din Anglia ne dau să înțelegem că Guvernul britanic se pregătește la un complex „lașaj“ al Cehoslovaciei. Pare că așa ar cere-o și Dominioanele, care au fost consultate și care găsesc că Imperiul nu se poate angaja prea mult în problemele Continentale. Joi va fi o mare dezbateră în Camera Comunelor, pentru fixarea atitudinii Guvernului în problemele externe. Rezultatul e cunoscut dinainte. Cehoslovacia poate medita asupra jalei de a fi miel în mijlocul lupilor... Cehii au și început cu reforme interne ca să dea nemților indigeni dreptul să sugrumă tânăra Republică beneșistă...

Germania a adresat o notă la Geneva spre a informa Secretariatul General al S.D.N.-ului că Austria nemaieștiind ca Stat separat, nu mai face parte din zisul S.D.N. Acesta se găsește însă foarte încurcat, căci după Statutele sale un Stat nu se poate retrage decât prin *démisie*, cu 2 ani de preaviz! Cum să înregistreze S.D.N.-ul dispariția unui Stat membru fără să se fi cerut intervenția înaltului for? Dar pe de altă parte nimeni nu a atacat în fața Societății actul de forță al Germaniei! Fost-a mai întâi un act de forță? N-a fost oare și un act de autodeterminare al Austriei? Ce încurcătură, ce încuroătură.

23 martie. Ieri am fost convocați pentru ora 6 la un Consiliu de Miniștri la Patriarhie. La amiază, am fost decomandați. N-am știut pentru ce am fost convocați, nici pentru ce am fost decomandați. În locul Consiliului — ar fi fost primul de la constituirea Ministerului!¹ — a avut

¹ Consiliile ținute până acum au fost toate convocate de Rege și prezidate de dânsul și n-au avut la ordinea zilei decât chestiuni de ordin general, iar nicidecum mărunțul dar indispensabilul schimb de vederi dintre miniștri.

loc o ședință a Delegației Economice în care am mai dat drumul la export la 5 000 vagoane de porumb. Cu acest prilej am întreat pe colegii prezenți dacă știau ceva despre rostul convocării și deconvocării Consiliului de Miniștri. Nu știau nici ei nimic. Moș Ghiță Mironescu știa atât: „Mi-a spus Patriarhul *că a cerut voie (!)* Regelui să convoace un Consiliu, și că Regele i-a dat această voie, *dar nu i-a prea plăcut...* Ce vrei? La noi Maniu moare să fie Rege, și Regele să fie prim-ministru, ha, ha, ha!” Moș Ghiță are câteodată și duh...

În Franța se întemeiază o Casă Autonomă a Apărării Naționale. Ea va fi dotată cu sumele provenite din beneficiile și din rămășițele fondului schimburilor (apărarea francului), și cu alte alocații așa încât să-și înceapă activitatea cu un minimum de 10 miliarde franci. Președinția Consiliului ei de Administrație va fi încredințată unui general cu vază.

24 martie. A murit Maria Yarka, văduva lui Scarlat, născută Prejbeanu¹. Încă o figură caracteristică — deși nu prea simpatică — a vechiului București dinainte de război, care se duce. În casa ei de la Șosea (actualul palat al Principesei Elena) a primit mult și la masa perechii Yarka s-au perindat toți afamații orașului. Fiica lor adoptivă Arabella, faimoasa Arabella, a modernizat „stilul” casei și al primirilor după ce s-a căsătorit cu Citta Davila. Căsătorie vijelioasă și nenorocită de altminteri...

Austria: Germanii au hotărât să creeze o flotilă militară pe Dunăre — intenții bune, cum se vede, față de vecina Cehoslovacia. Arhiducele Josef Ferdinand (un „toscanin”) a fost arestat în regiunea lacului Mondsee, fiindcă înjura pe naziști.

Ziarele germane protestează împotriva exagerărilor foilor evreo-democratice din străinătate, cu privire la știrile senzaționale publicate în urma „operațiunilor” Anschlussului. Astfel, la Viena, n-ar fi fost arestate decât 742 de persoane; nu s-ar fi sinucis 1 700 de disperați, ci numai 96, etc. etc.

Monsieur Paul Boncour a făcut un expozeu în fața Comisiei Aface-rilor Străine, în Senat. Vorbe, vorbe, vorbe. Cum mai poate cineva vorbi în vremurile de azi, ca să nu spună nimic?

¹ D-na Prejbeanu, mama ei, era născută Lahovari, soră cu Gheorghe și Grigore Lahovari.

Guvernul cehoslovac a mai fost părăsit de o grupare germană. Din 4 câte erau în coaliția guvernamentală, au plecat până acum două. Simptomatic.

25 martie. Vizita Regelui României la Londra s-a amânat pentru toamnă. Regele Angliei are, după câte ni s-a răspuns, toată vremea împărțită până la vară, și n-ar putea (!) găsi în iunie cele trei zile necesare pentru primirea Regelui de la Răsărit, așa cum dorisem noi.

Senatul francez a respins legea Casei Autonome a Apărării Naționale, așa cum a prezentat-o Blum și cum o votase Camera. Senatul a admis avansul de 5 miliarde pe care urmează să-l facă Casei Banca Franței, dar n-a admis trecere fondului pentru egalizarea schimburilor la noua Instituție. Blum n-a pus chestiunea de încredere, și proiectul va fi resupus Camerei.

Camera Deputaților a votat în unanimitate (529 de voturi) proiectul de lege pentru organizarea națiunii în caz de război, prezentat de Daladier. Pe baza acestei legi, între altele, toți oamenii de peste 18 ani, oricare ar fi meseria lor, sunt *rechiziționați* în caz de război.

Pe când Camera manifesta astfel patriotismul său, C.G.T.-ul organizează greva generală la uzinele Citroen, în periferia Parisului. Lucrătorii, 16 000, nu s-au mulțumit cu declararea grevei: au ocupat și uzinele. Biata Franța! Noroc că-l are pe Boncour!

Gazeta Transilvaniei fondată de George Barițiu, la Brașov, în 1838, împlinește 100 de ani. Cu acest fericit prilej, „ce charmant“ Voicu Nițescu ne-a „tapat“ cu sume importante, la toate Ministerele. Ardelenii nu pierd niciodată nordul, cum se zice.

Chamberlain și-a făcut ieri înaintea Camerelor Comunelor mult așteptatele declarații. A vorbit fără pretenții oratorice dar cu miez.

Interesante două precizări: 1) Anglia va veni în ajutorul Franței, oricând ar fi atacată și 2) în ajutorul Cehoslovaciei (care nu prezintă un interes vital pentru Imperiul Britanic), Anglia nu va sări în mod automatic, ca pentru Franța, ci după împrejurări. Cu alte cuvinte în această din urmă chestiune, Anglia își păstrează libertatea de acțiune întregă.

Această declarație a nemulțumit și pe cehoslovaci și pe nemți. Pe cehoslovaci, fiindcă e deopotrivă cu o declarație de abandon. Pe nemți, fiindcă „abandonul“ nu e destul de categoric. Chamberlain a cam în-

curcat-o, într-adevăr, că deși S.D.N.-ul s-a dovedit incapabil să asigure securitatea colectivă, totuși, Anglia își va retrage toate obligațiunile ce decurg dintr-o sinceră aplicare a pactului — că, evident, dacă Franța se va încurca alături de Cehoslovacia, Imperiul Britanic nu-și va putea lăsa aliatul în încurcătură, etc. etc. . .

Poate că câteva cuvinte energice ar fi fost mai de folos, în momentele de față, și ar mai fi potolit avânturile amicului Hitler. În tot cazul, Chamberlain n-a făcut fraze și a vorbit cu bun simț și mai ales cu sinceritate.

Printr-o convenție încheiată între Germania și România s-a asigurat un serviciu aeronautic între București și Berlin. Cursele vor începe la 1 mai și vor fi asigurate de „Luft-Hansa“ și de societatea noastră „Lares“.

26 martie. Mi-a fost îngăduit să săvârșesc pe ziua de ieri un act mare: am făcut primul pas, în regimul petrolului pe o cale nouă și rațională. *Se va salva astfel ce mai este de salvat din bogățiile noastre petrolifere.*

Cele trei legi ale Minelor, din 1895, din 1921 și din 1929 au fost legi criminale care au consfințit un regim de jaf al bogățiilor noastre de petrol. Câte trei legile concepute într-un spirit exclusiv polițist și fiscal, au nesocotit cu totul și gospodăria momentului și măsurile de prevedere pentru un foarte apropiat viitor. Legislatorul neurmărind decât „interesele“ imediate ale Statului a căutat numai să tragă cât mai multă spu-ză pe turta fiscului fără să se preocupe de metodele de exploatare în adevăratul înțeles al cuvântului și să impună o raționalizare a lucrărilor care să permită o extracție sistematică a petrolului. Rezultatul a fost că în terenurile de azi zise epuizate, *junătate fițeiul a rămas în straturi*, de unde nu mai poate fi scos, deoarece presiunea naturală a subsolului a scăzut prin irosirea gazelor. Dacă fiind adâncimea straturilor, o extracție prin pompaj n-ar mai fi remuneratoare, cu prețurile țiteiului de azi.

Legile de până azi n-au contribuit numai la irosirea unei avuții de miliarde, ele n-au avut nici măcar prevederea ca în locul bunurilor irosite să se descopere altele. Prospectarea și explorarea terenurilor posibil petrolifere — și câte nu sunt! — n-a preocupat un moment nici măcar pe oamenii lipsiți de scrupule sau de conștiință care s-au perindat pe la Ministerul Industriei, de la înființarea lui. Sau dacă au fost unii care au măsurat toată adâncimea răului, politicianismul și regimul de

partea i-a împiedicat să facă ceva. Până azi perimetrele așa-zise de explorare, se dau pe bază de favoare politică și de șperț. În anii din urmă, pornindu-se de la intenții bune, dar ajungându-se la deplorabile concluzii, s-au introdus în această materie pur economică și criteriile naționaliste. S-au considerat ca *drepturi*, ceea ce în realitate era o sarcină, și în loc să se dea perimetre de explorat, celor care aveau mijloacele pentru a le explora — s-au dat moștuzilor politici (indivizi și societăți) care le-au pus la mezat, când au putut, dar în cele mai multe cazuri le-au lăsat în părăsire, căci ultima lege specială a lui Valer Pop șperțarul, nu era de natură să incite pe nimeni la muncă.

Rezultatul acestor stări de lucru e dezastruos: în terenurile productive de azi mai avem petrol pentru 6-7 ani, iar din aproape 1 milion de hectare ce trebuie să explorăm, *nu am explorat încă nimic!* Pentru această explorare, după studiile făcute, va fi nevoie de circa 3 miliarde de lei! Prin ultima modificare a legii minelor făcută de Valer Pop-naționalistul, s-a constituit un fond de explorare anual (prin perceperea anumitor taxe) care pentru anul 1938 se jură la 60 milioane lei!

Astăzi, mai putem pune în sarcina marilor Societăți spezele de explorare, dându-le avantaje corespunzătoare. Când petrolul din exploatarea actuală va fi scăzut, nici o societate nu va mai avea de unde să scoată parale, și va trebui — cum am spus mai sus — să scoată Statul banii. De unde?

Pentru a curma răul, pentru a instala — fie și la spartul târgului — un regim rațional în exploatarea noastră de petrol, am hotărât următoarele măsuri radicale:

1) Am creat o comisie compusă din teoreticieni (geologi), din directorii marilor societăți și din conducătorii administrativi ai Ministerului de Industrie — comisie care să stabilească un plan pe 5 ani, pentru raționalizarea exploatarea, a prospectărilor și a explorărilor.

2) Acest plan quinquenal (după 5 ani el trebuie să fie revăzut și modificat pe baza conjuncturilor momentului) elaborat de comisie va fi examinat de Consiliul Superior Economic și aprobat în cele din urmă de Guvern — după care va fi decretat ca obligatoriu.

3) Legea minelor va fi modificată (o comisie, alta, lucrează deja la această modificare) în conformitate cu acest plan. Poate că voi scoate petrolul din legea minelor, pentru a întocmi un cod special al petrolului. În tot cazul voi scoate pe petroliști din Consiliul Superior al Minelor și voi forma un *Consiliu Superior al Petrolului și al Gazei subterane*.

4) Pe viitor politica petrolului va fi îndrumată de Ministerul Industriei numai în cadrul programului *quinquenal*, și sub controlul Consiliului Superior al Petrolului.

O eră nouă se deschide astfel petrolului românesc. Primul pas l-am făcut ieri, căci Regele a semnat cu entuziasm decretul prin care am numit Comisia specificată la punctul 1 de mai sus. Am ținut ca această comisie să fie numită prin Decret Regal, ca să oblig și pe succesorul meu de mâine (dacă nu voi avea eu răgazul — cum și sper! — să duc modificarea legii minelor la bun sfârșit) să calce pe urmele mele. O inovație: în această comisie am numit și străini — pe Otto Stern, directorul Societății „Astra” și pe Bolton, directorul Româno-Americanăi. De vreme ce profită de bogățiile noastre, de ce n-aș pune munca și experiența lor la contribuție?

Odată cu Comisia pentru petrol am prezentat Regelui și propunerea unei Comisii identice pentru Gazele subterane. Aci, exploatările fiind mai noi, situația nu e atât de compromisă ca la petrol. Dar în legislație domnește aceeași anarhie, aceeași lipsă de metodă și de prevedere. Și pentru gaze se va întocmi un *plan quinquenal*, ca pentru petrol. Nu știu însă dacă voi întocmi un Consiliu Superior al Gazelor sau dacă voi face pentru Gaze o secție în Consiliul Superior al Petrolului.

Sunt mulțumit, pe deplin. Pentru prima dată de când m-am așezat pe scaunul ministerial de la Industrie. După cum numele meu a rămas legat în 1921 de stărpirea comunismului, în 1931 de conversiunea datorilor, va rămâne în 1938 legat de salvarea bogățiilor subsolului nostru.

În Franța, criza ministerială a fost evitată, după votul Senatului. Guvernul a primit punctul de vedere al maturului Corp, cu privire la Casa Autonomă a Apărării Naționale — și Camera a revotat proiectul, așa cum îl amendase Senatul.

Mișcarea grevistă se întinde din nou, în toată Franța. Se vorbește cu insistență de un Guvern național sub președinția lui Daladier.

Secretariatul de Stat american, Hull, a luat inițiativa unei acțiuni pentru așezarea refugiaților politici din Austria — recte a ovreilor fușiți din Viena și alte orașe austriece. Hull s-a adresat la 29 de țări, la țările semitofile din Europa (printre care nu ne-a numărat, dar lucru ciudat a enumerat Italia!) și la țările Americii de Sud. Succesul acțiunii d-lui Hull pare dubios.

Toată lumea se declară mulțumită de declarațiile lui Chamberlain, până și bieții cehoslovaci (dacă Chamberlain ar fi vorbit altfel, ar fi suferat pe nemți!!) ceea ce dovedește că Anglia e încă foarte puternică.

Profesorul de fizică Șonțu a împlinit 84 de ani și a fost sărbătorit, dimineața, în sala festivă a *Universului* și seara printr-un banchet la Continental. M-a examinat și pe mine la Liceul „Matei Basarab”, pe vremuri. Om de treabă și simpatic. Aș fi luat și eu parte la sărbătorirea lui dacă n-ar fi fost organizația sub auspiciile spurcăciunii de Stețian Poște.

Vicarul Patriarhului a avut nerușinarea să spună, vorbind de *Universul*: „pâinea noastră cea de toate zilele” — și n-a zburat până acum din postul său. Cu asemenea slăbiciuni, un Guvern de autoritate nu poate dura.

28 martie. Petrecut ziua de ieri (duminică) la Constanța. Plecat dimineața la ora 9 1/2 m-am înapoiat în București la ora 10 1/2 seară. Făcut drumul cu automotorul cumpărat de Franasovici (7 milioane, la „Astra”) în două ore și jumătate, la dus ca și la întors. Zi luminoasă, vreme de toată frumusețea și mare idej. Eram 14, numai tineret în afară de mine. Vizitat la Mamaia noul hotel pe care-l ridică Oficiul de Turism împreună cu C.F.R. Foarte frumos, foarte confortabil, foarte luxos. Până acum s-au cheltuit 126 milioane și mai trebuie 20. Fie. Dar nu e iar căruța înhamată înaintea boilor? Constanța e o porcărie, nu există un mijloc *civilizat* de transport de la gara Constanța la noul hotel; ne lipsesc încă atâtea *esențiale, pretutindeni* — de hotel pe malul mării ne ardea nouă? Și mi se spune că alt hotel, la Balcic, e ridicat de roșu, și altul la Turnu Severin idem! La Turnu Severin!! Până și Franasovici a avut dreptul să-și bată joc de țara asta?

La dus, câmpul, de la București până la Constanța părea o stepă africană. Totul era ars. Grânele de toamnă mici și ofilite, semănăturile de primăvară nerăsărite. Pe la ora 6 a început o sfântă de ploaie — cerul se înnorase de pe la ora 2 — care a ținut până am ajuns la București, și după, toată noaptea. Azi-dimineață am telefonat la Breasta: nimic! Ieri a fost un vânt grozav, iar azi-dimineață, cerul era senin!! Poate că va ajunge mai târziu ploaia și în Oltenia, căci după Institutul Meteorologic presiunea s-a schimbat. În tot cazul, o parte a țării a fost deja salvată.

Naționaliștii spanioli înaintează mereu. Depeșele de azi anunță că trupele generalului Franco au intrat în Catalonia.

O puternică ofensivă chinezească s-a declanșat pe frontul de Nord al ostilităților chino-japoneze — și pare că cu succes. Succes efemer, bineînțeles, și probabil de surprindere căci japonezii nu sunt oameni să se lase înfrânți.

Alaltăieri, sâmbătă, a avut loc un Consiliu de Miniștri prezidat de Rege, pentru încheierea Bugetului și bugetelor. Regele a întârziat puțin. Cucuvelele s-au arătat foarte enervate, adică Valda, Iorga și dr Angelescu, căci Mironescu (bolnav) și Tătărescu (absent din București) au lipsit. Atmosferă de „plecare“. Iorga făcea glume, cu privire la precarietatea Guvernelor, dar în fundul sufletului l-am simțit plin de venin, deși față de mine mai miere ca întotdeauna.

„Domnule Profesor, d-ta care știi să faci horoscopuri, ce zici de soarta noastră?“

— „Ca Guvern? (a răspuns Iorga). Foarte bună. De vreme ce Regele se sfătuieste dar nu cu prezidentul Consiliului (era Armand Călinescu la Majestatea Sa¹ e semn că Guvernul n-a căzut încă!“

D-rul Angelescu sta ca după mort; Iamandi, Costică Angelescu păreau nemulțumiți și ei. Generalul Antonescu, arțăgos și hotărât. Se zice că a pregătit două legi, ca să-și facă popularitate în Armată. Una prin care înființează o asigurare automată a ofițerilor, pe viață; alta prin care limitează beneficiile tuturor industriilor care lucrează pentru Armată la un procent amănit, beneficiile ce ar trece peste această limită urmând să fie vărsate într-un fond pentru sporirea soldelor ofițerilor. Antonescu ar fi hotărât să se retragă pe aceste legi dacă Regele i le-ar refuza. În dubiu nu poate fi decât cea din urmă. Dar Regele n-ar putea lăsa pe ministrul său de Război să plece pe o asemenea lege populară. Greutatea e însă mare, căci Malaxa e furios și a pus toate bateriile sale în mișcare ca să zădărnicească lovitura. Neputând lăsa pe generalul Antonescu să plece singur, nu e exclus ca Vodă să grăbească schimbarea Guvernului ca să scape de ministrul buclucaș. Din informațiile pe care le am rezultă că criza s-ar putea declara joi...

Cancicov ne-a pisat iarăși două ceasuri. Mai întâi ne-a tras un discurs. Are calități, dar „il s'écoute parler“. Apoi ne-a citit expunerea de

¹ Regele primise în ajun, la masă, o serie de coloneli prefecți și probabil că a vrut să transmită lui Călinescu informațiile culese și să-i dea instrucțiuni.

motive, lungă și dânsa cât un discurs. Înțeleg la Cameră, dar într-un sfat ministerial? Bugetul prietenului Canticov nu se ține în picioare, dar cum nu eram la Cameră, m-am abținut de la orice critică. Regele a spus și de data asta cuvinte pline de bun simț. „Bugetul acesta e un simplu cadru. Importanța lui e minimă. *Statul trebuie așezat pe alte baze organice*. Se va întocmi atunci un buget real. Dealtminteri bugetul încheiat azi va putea fi rectificat oricând. Am preferat să am pe ziua de 1 aprilie un buget *formal* gata de prezentat, decât să recurg la douăsprezecimii provizorii, până la stabilirea unui adevărat bilanț rațional și exact“. După cele spuse de Rege nu mai era nimic de adăugat. Cele câteva prostii îngânate de câțiva miniștri s-au pierdut în indiferența generală. Ne-am despărțit convinși mai toți că asistasem la ultimul Consiliu al Guvernului Miron Cristea din 10 februarie.

Urdăreanu a fost numit ministrul Casei Regale. Restabilirea funcției ei nu mai putea fi întârziată. Regele îndeplinind funcțiile de prim-ministru, prezența unui șef de cabinet, accesibil în orice moment, pentru bucătăria guvernării era indispensabilă. De o lună de zile am cerut încontinuu reînființarea unei funcții fără de care nu puteam merge înainte. N-am pretenția să spun că Regele a ascultat sfatul meu; a ascultat însă sfatul bunului simț, în numele căruia vorbisem și eu. Asupra personalității lui Urdăreanu „il y a du pour et du contre“. E incontestabil foarte deștept, pricepe iute și bine — și se bucură de toată încrederea Regelui. Asupra moralității sale sunt însă multe de zis. Așa cum e, e însă cel mai indicat din anturajul Regelui, pentru însărcinările ce i s-au încredințat. Eu i-am spus-o și lui, acum vreo 10 zile...

De la Berlin vin telegrame prin care se anunță o iminentă schimbare a Guvernului român, în jurul lui Vaida pentru politica internă — în jurul meu pentru politica externă. Știu nemții mai multe decât știm noi...

O scrisoare de la Gurănescu, din Viena, mă informează că banii confiscați d-nei Talevitsch-Fleischer au fost restituiți (în mărci) și că femeia a fost lăsată în pace. „Furia teutonică“ a trecut peste Viena ca un val, și s-a spart.

Am convocat azi-dimineață la Ministerul Industriei pe redactorii economici ai diferitelor gazete și le-am făcut un expozeu asupra planurilor mele cu privire la petrol și la gazele subterane.

Deoarece aflasem că liberalii voiau să înceapă o campanie împotriva proiectelor mele, sub pretext că voiam să favorizez societățile străine — m-am folosit pentru a accentua *că primatul românesc în politica petrolului e un principiu de la care nu mă voi depărta*, dar că nu trebuie confundată politica petrolului cu raționalizarea producției și a exploărilor. Simt că cele câteva societăți românești mofluze, și care nu trăiesc decât din favorurile Statului și din șantajarea societăților străine, îmi vor pune multe bețe în roate. Sau mai bine zis, vor pune succesoriului meu, căci eu, în tot cazul, nu voi mai sta mult la Industrie, dar, prin trecerea mea pe la acest Minister *voi fi însemnat o dâră*, și atât îmi ajunge.

Blumenfeld vine să-mi provestească havadișurile lui. A văzut pe Victor Antonescu, pe Tătărescu, pe Armand Călinescu, pe Inculeț și pe Franasovici. La liberali, încep să se lepede toți de Tătărescu, ca de Satana, chiar cei ca Inculeț și Franasovici care până ieri erau legați de dânsul ca degetele aceleiași mâini (hrăpărețe!). Inculeț și Franasovici pretind acum că Tătărescu e fals, că i-a mințit și că *a dat partidul de răpă!* Dânsii înclină din nou spre Dinu Brătianu, care nu mai ascunde nimănui că vrea să pregătească succesiunea șefiei pentru Gheorghe Brătianu.

În aceleași vederi e și Victor Antonescu, care în fața lui Blumenfeld a înjurat pe Tătărescu de l-a spurcat. „Nu voi ierta niciodată lui Tătărescu — a spus Victoraș — atitudinea sa în actualul Guvern. Pe când, până și Argetoianu, un reacționar de care ne temeam, a luat cuvântul și a vorbit contra dizolvării partidelor, dl Tătărescu ca să facă pe placul Regelui, a tăcut chitic și ne-a trădat. Toată guvernarea sa de 4 ani, cu Valer Pop al lui, a fost o pacoste pentru partid. Am spus lui Dinu Brătianu că eu alături de Tătărescu nu voi sta. Dar și Dinu a făcut greșeli. A numit președinte la Banca Românească pe Cancicov, o lichea care face toate numai pe placul Regelui, un trădător care deja s-a desprins de Partidul Liberal, ca o lipitoare plină care se desprinde de trupul pe care-l sugă. Gheorghe Brătianu îmi povestea deunăzi că Cancicov (ca ministru de Justiție) era să-l aresteze. I-am spus: Ce te miri? E pe linia lui: În 1918 a vrut să aresteze pe Ion Brătianu, în 1938 vrea să aresteze pe fiul lui Ion Brătianu! (tare-l doare pe Victor Antonescu că nu i s-a dat lui președinția Băncii Românești!) Eu am spus lui Dinu Brătianu: cu Tătărescu am sfârșit-o, sunt prea bătrân ca să mănânc căc.!”

Pe Tătărescu, Blumenfeld l-a găsit foarte nervos și deprimat. A avut impresia (numai impresia, căci de spus Tătărescu nu i-a spus-o!) că săptămâna asta fostul președinte al Consiliului de 4 ani își va da demi-

sia. Și nu va primi nici o situație în viitorul Guvern. Mai multe n-a vrut să-i spună... În realitate în Partidul Liberal sunt două curente: unul reprezentat de Dinu Brătianu, gata pe luptă cu Regele (mai mult în ascuns decât fățiș) pentru răsturnarea *regimului* inaugurat — altul reprezentat de Tătărescu care urmărește revenirea la putere *prin favoarea Regelui*, ca odată reînsăunat să se înstăpânească și pe țară și pe Rege (!) Între aceste două curente masa partidului șovăie și nu știe de ce parte să se dea...

De Călinescu, Blumenfeld îmi raportează o sumă de fleacuri, printre care să însemnăm:

1) Guvernul nu va ține mai mult decât săptămâna asta și el, Călinescu, nu știe ce va face Regele. Poate va ține mai departe pe Patriarhul, cu un vicepreședinte *efectiv* al Consiliului. Poate va face un Guvern civil. În acest caz, el crede că cele mai multe șanse le au Mironescu și Argetoianu. Nu știe dacă dânsul (Călinescu) va face parte din noul Guvern și la ce portofoliu.

2) Partidul Național-Țărănesc nu se mai poate reforma nici în jurul lui Maniu, nici în jurul lui Vaida.

3) El, Călinescu, se face forte să-l regrupeze în jurul lui Mironescu!!!!

Câte nu se mai aud și în Țara Românească.

29 martie. Azi-dimineață audiență de lucru la Rege. După ce am terminat cu lucrările Ministerului, am trecut la politică. I-am arătat situația și i-am demonstrat că pe zi ce merge pierde beneficiul actualui de curaj pe care l-a săvârșit. „Da, nu mai merge — trebuie schimbat!” E tot ce am putut scoate de la el. Încolo ermetic. Ce trăznaie mai pregătește?????

Era încântat, în schimb, de efectul măsurilor luate în domeniul petrolului. „Toate ramurile economiei trebuiesc raționalizate, și ai să vezi, atunci!” — „Desigur, Sire!”

Am plecat de la Palat nelămurit dar convins că Regele cocea ceva.

Restaurantul gardist de la Liceul Lazăr și cel de la Obor, precum și magazinul lor de coloniale au fost închise. Măsură pripită după mine, dar nici chiorul de la Interne nici Regele nu m-au întrebat. Cu acest prilej Zelea Codreanu a adresat o scrisoare lui Iorga¹, în care între altele îl

¹ În furia lui antigardistă, Iorga a cerut prin *Neamul Românesc* închiderea localurilor întemeiate de legionari.

tratează de *incorect* și de *sufletește necinstit*. Nebunul s-a făcut foc, a răspuns lui Zelea printr-un comunicat turbat, și l-a dat în judecată pentru „ultragiul unui ministru în exercițiul funcțiunilor sale“(!!!). Asta vrea și Zelea Codreanu, *căci nu se mai vorbise de mult de dânsul!*

Comunicate oficiale germane informează că Schuschigg e în libertate, la Viena. Se zice însă că va fi dat în judecată în fața Curții de Justiție din Lipsca pentru „încercare de falsificare a plebiscitului“!!

Otto de Habsburg a dezlegat pe partizanii săi din Austria de orice obligație față de „cauza sfântă“ — lăsându-i liberi să-și apere cum vor putea viața, familiile și avutul.

Ieri după-amiază am întrunit la Minister, Comisia Petrolului și Comisia Gazelor, și le-am dat instrucțiunile necesare. Toată lumea părea încântată, afară de Mrazec, ramolit, care n-a priceput nimic.

31 martie. Apele s-au revărsat, ieri. Impresia mea de marți dimineața, că Regele cocea ceva, s-a dovedit exactă. Marți seara, pe când eram în Delegație Economică, la Președinția Consiliului, am fost convocați pentru ieri, miercuri, la orele 12 1/2, la un Consiliu de Miniștri la Palat. Nici unul din miniștrii prezenți nu știa pentru ce. Eu mi-am dat seama numaidecât că era pentru schimbarea Guvernului, dar n-am priceput rostul ședinței — și am continuat să nu-l pricep, chiar după ședință. Ce nevoie mai era de înscenarea ridicolă care a avut loc? Ridicolă, deși cei trei protagoniști care-și împărțiseră rolurile, n-au fost lipsiți de dramul de emoție indispensabil tuturor actelor mari!

Ne-am întrunit zece minute înainte de ora fixată, toți miniștrii (afară de mareșalul Averescu, G. Mironescu și Comnen — ră indispuși) în sala mică de consilii, de sus. Deși acum toți miniștrii își dădeau seama *pentru ce* fuseseră convocați, nici unul nu știa ce va fi. Până și Patriarhul se făcea că nu știe. Toți miniștii mă luau la o parte să mă întrebe pe mine! Chiar și Tătărescu, confidentul lui Miki Maus și al lui Urdăreanu, la rândul lor confidenți ai Majestății Sale. Mai toți credeau a ști că tot Patriarhul va fi însărcinat cu formarea noului Guvern, dar mai de parte tot felul de presupuneri. Mulți dau pe Vaida ca vicepreședinte al Consiliului (vaidiștii împânzesc de opt zile Bucureștiul cu „șansele lui Vaida“!), alții pe mine (!!!)

La ora 12 și 35 a sosit Regele. În câteva cuvinte, cam jenate, după ce ne-a mulțumit de tot concursul pe care i l-am dat pentru îndeplinirea

„marelui act“ și ne-a asigurat de adâncă Sa recunoștință, Majestatea Sa a declarat că *mai mulți membri din Guvern*¹ au venit să-i spună că sarcina Guvernului constituit pentru promulgarea Constituției era îndeplinită și că situația și opinia publică cereau un alt Guvern. „Am convocat, domnilor, acest Consiliu de Miniștri ca să vă consult asupra celor ce trebuie făcute...“ Și a dat numaidecât cuvântul lui Iorga, care nu-l ceruse (dar cu care era convenit dinainte să-l ia). Iorga s-a întins într-o destul de lungă peltea din care reieșea că rolul echipei de „sfetnici“ și de „ocrotitori“(?), al foștilor președinți de Consiliu a însoțat. Acum după votarea Constituției, și atâtor alte legi printre care și bugetul care singur ar fi meritat să fie votat de actuala echipă, trebuia să se facă loc unui Guvern unitar și de acțiune. Dl profesor după ce a adus omagiile sale de platitudine Regelui pentru inteligența și tactul cu care a condus toate dezbaterile, ne-a făcut grația să se declare mulțumit și de raporturile de colegialitate care au domnit între miniștri, ou toate divergențele de opinii. Dânsul, în dezinteresarea sa (cine n-o cunoaște, dezinteresarea sa!) e bucuros să facă loc altora, dar înainte de a pleca nu se poate împiedica de a spune câteva cuvinte asupra a două mari probleme ce urmează a se rezolva, și speră că cu îngăduința Regelui, cuvintele sale vor putea ajunge până la urechile marelui public². Cele două probleme la care dl Fute Vânt făcea aluzie erau cea administrativă și cea electorală. În materie administrativă dl F.V. e de părere că trebuie să ne întoarcem la *sat* și să abandonăm noțiunea artificială de comună, iar în materie electorală pentru *dubla votare*(!!!). Las la o parte toate năzbtățile de ordin secundar pe care le-a înșirat, și într-o chestiune și în alta, ca să mă opresc un moment la cele două deziderate principale. Toată lumea e de acord că noțiunea de „comună“ trebuie apropiată cât mai mult de noțiunea de „sat“, dar a face din acest deziderat o regulă rigidă și a crede că într-însul se rezumă toată filosofia reformei administrative, e o prostie. Ce să mai spun despre „dubla votare“. Ascultați pe dl profesor: „Eih, câți oameni nu votează ca să-și facă un chef, aruncă votul lor de milă ori de șagă. Văzând însă rezultatele, oamenii își revin în minți și votează a doua oară așa cum trebuie. Dacă în decembrie trecut, când mulți alegători au votat Garda de Fier numai ca să protesteze împotriva unei nemulțumiri, s-ar mai fi votat odată, mulți, foarte mulți, văzând prăpastia pe care voturile lor o deschiseseră ar fi votat altfel și

¹ Printre care, în afară de mine, Tătărescu, Mironescu și generalul Antonescu.

² Nădejde deocamdată înșelată, căci în ziarele de azi-dimineață a fost publicată cu-vântarea Patriarhului, dar a sa — nu.

nu s-ar fi întâmplat ce s-a întâmplat!" Toți oamenii cu o cât de mică experiență electorală vor spune d-lui Iorga că voturile repetate la scurt interval nu fac decât să întărească curente! Dar ce importanță are ce crede sau spune dl Neculai Iorga!

După ce d-sa a sfârșit, cerând încă o dată schimbarea Guvernului, Regele a dat cuvântul Patriarhului. Și dealtminteri la atât s-a mărginit *consultarea Consiliului de Miniștri*. Patriarhul a vorbit popește, cu voce de bas, pentru a constata necesitatea imperioasă de a da o formă nouă Guvernului. Discursul său a fost reprodus în toate ziarele, și socotesc inutil a-l mai rezuma aci. Conchidea la demisie, și la constituirea unui nou Cabinet. Și de fapt, Patriarhul a încheiat înaintând Regei demisia întregului Guvern.

Regele a mulțumit încă o dată Patriarhului și tuturor miniștrilor de munca depusă și de concursul dat, și a primit demisia. Tot Consiliul, cu Rege împreună, a ascultat ultima parte a discursului Patriarhului și cuvântarea M. Sale, în picioare. Regele ne-a poftit apoi pe toți la masă, și a ridicat ședința.

Ne-am coborât în hall-ul de jos. După câteva minute au venit și Regele și Voievodul Mihai Ucișășul, cu figura lui de degenerat. Am prins într-un colț pe Urdăreanu; mi-am zis că asta trebuie să știe, și într-adevăr a știut. „Ascultă, domnule, — l-am întâmpinat eu — dacă e trădare, trădare să fie, dar să știu și eu!” Ministrul ex-Șambelan făcea un nas de un cot, și părea într-adevăr extrem de plictisit. A luat-o pe franțuzește (mania lui): „Je vais vous dire — Sa Majesté s'est décidée de faire immédiatement les grandes réformes organiques. La nouveau Ministère sera présidé toujours par le Patriarche, avec des ministres de second ordre. Le Roi s'est décidé si vite (!!!) que leurs noms ne sont pas encore fixés. Il n'y a de sûrs que Ionescu-Sisești, Călinescu, Cancicov et Comnen. Pour les autres, incertitude. Le Roi légalisera ce soir — même le Conseil de Couronne, dont fenont partie les anciens présidents du Conseil et vous. Les membres du Conseil de Couronne auront rang de premiers ministres, le titre de ministres d'Etat et des frais de représentation“. Bre, bre! — „Dans quelques jours on créera le Conseil Supérieur Economique, qui, comme vous le savez aura en main tout le gouvernement du pays. Le Roi vous réserve la présidence de ce Conseil. Voilà. Ce n'est certainement pas la solution que j'eusse désirée, mais qu'y faire?”

Regele mi-a vorbit într-adevăr deseori de planul lui de reformă organică a Statului. A făcut aluzie la această reformă chiar și în ședința

Consiliului consacrată aprobării bugetului¹. Planul său nu e decât chintesența memoriilor pe care i le-am dat, a ideilor pe care i le-am dezvoltat de atâtea ori verbal — deformate în anumite direcții de mentalitatea *specială* a Cărlușului nostru. După acest plan, Guvernul după concepția actuală, politicianist și unitar, va fi transformat într-un Guvern schematic tripartit și apolitic. De o parte va fi „gospodăria țării” reprezentată prin *Consiliul Superior Economic*, care va dirija toate departamentele economice (Industria și Comerțul, Agricultură, Comunicațiile, probabil și Finanțele — minus bugetul și trezoreria — și poate și Sănătatea) — pe de alta Consiliul de Coroană, organ *politic* consultativ. Consiliul Economic, compus din 8–10 membri, ar hotărî asupra tuturor problemelor în legătură cu gospodăria țării. În deosebire de Consiliul Economic, Consiliul de Coroană nu va hotărî nimic, va da numai avize, atunci când va fi consultat de Rege — Regele având dreptul să urmeze sau nu sfaturile Consiliului său de Coroană. Deciziile de ordin politic le va lua Regele, cum va voi. Între Consiliul Economic și Consiliul de Coroană vor funcționa Ministerele neîncadrate (Apărarea Națională, Externele, Instrucția, Justiția, etc.) dar și acestea organizate pe baze tehnice și în afară de orice considerațiune politică.

După dejun Regele a făcut cerc în fumoarul de alături, dar a stat foarte puțin și a plecat, poftind pe Patriarhul sus. De la acesta aflasem că Ministerul se va forma la ora 6 și că-l va prezida tot dânsul. Cu atât am plecat. Ba era să uit: Patriarhul m-a întrebat că de ce nu voiam să rămân la Departamentul meu. Ce era să-i răspund? Să-l înjur? Părea săracul atât de nevinovat de întrebarea lui încât nu mi-ar fi fost cu puțință. El pretindea că i s-ar fi zis că eu aș fi spus că mă simțeam prea obosit! Interesant! Pe mine nu m-a întrebat nimeni. Eu n-am spus nimănui că eram obosit și că nu voiam să mai stau la Industrie. Cine o fi fost acela care va fi spus Patriarhului că nu mai vreau să stau în Guvern? Grozav aș fi vrut să știu cine a fost, și nu m-ar mira să fi fost chiar Regele. El singur știa — i-o spusese în mai multe rânduri — și de aceea îl bănuiesc pe el, că eram hotărât să nu mai primesc un portofoliu în viitoarea combinație, că voiam tot sau *nimic*, adică președinția Consiliului sau libertatea. Atunci de ce n-a spus adevărul Patriarhului și i-a povestit mofturi cu „oboseala”? Voi lămuri eu odată și chestiunea asta, când mă voi răfui definitiv cu Majestatea Sa.

După orele 6 s-a constituit următorul Minister:

¹ „Bugetul acesta n-are nici o importanță, va fi cu totul dat peste cap, după îndeplinirea reformei organice a Statului”.

Președinte: Patriarhul Miron Cristea; la Interne Armand Călinescu (și ad-interim la Sănătate), la Finanțe Cancicov, la Instrucție și Culte episcopul Clujului Colan(!), la Externe Comnen, la Justiție Victor Iamandi, la Agricultură Ionescu-Sisești, la Comunicații Ghelmegeanu, la Industrie Mitiță Constantinescu, la Muncă Ralea, la Apărarea Națională generalul Argeșeanu, la Aer și Marină generalul Paul Teodorescu. Au fost numiți și următorii subsecretari: unul Măgureanu la Președinția Consiliului, părintele Naș Popescu (încă un popă, dar singurul Popesc din Minister!), generalul Glatz (omul lui Malaxa și dușmănitul de Antonescu!). Crede că n-am uitat pe nici unul din acest glorios Minister!

Formarea acestui Minister de mizilicuri n-a fost totuși lipsită de oarecare greutate și de frecături. Regele a mai vrut cu tot dinadinsul un ardelean și l-a cerut lui Vaida, pe Voicu Nițescu. Vaida punându-se însă — cu logica care-l caracterizează — pe terenul de partid la care renunțase de atâtea ori în Consiliile noastre, a cerut două portofolii (Nițescu și Costică Angelescu) *pentru partidul său* de vreme ce se „angajaseră” trei liberali și doi țărăniști (fără să mai vorbească de Călinescu). Regele care semnase deja decretul de dizolvare al partidelor n-a vrut să audă de o astfel de pretenție. Voicu Nițescu s-a declarat însă solidar cu Vaida și cu Costică Angelescu și n-a vrut să primească în ruptul capului portofoliul ce i se oferea. Neizbutind să obțină un ardelean de la Vaida, Regele a recurs după sfatul Patriarhului la episcopul Colan și a rezervat Ministerul Sănătății (pe care-l încredințase generalului doctor Marinescu, fratele lui Gavrilă — „restons en famille!” — și un coțcar) pentru un Hațiegan oarecare.

În fine, după puțină bătaie de cap, cu puțin clei și cu puțină bunăvoință s-a pus în picioare Guvernul de „chibiți”, în a cărei realitate, după ce a fost proclamat, nimeni nu voia să creadă.

Odată cu numirea noului Guvern au mai apărut trei decrete-legi și un manifest al Guvernului.

Prin primul decret-lege se da caracter legal Consiliului de Coroană care a funcționat până acum (sub Ferdinand I și sub Carol al II-lea) pe baza tradiției create, după prima convocare solemnă a reprezentanților partidelor, de către Carol I, în august 1914, la Sinaia. Regele Ferdinand a păstrat intactă tradiția unchiului său la Iași, în 1918 convocând în afară de Guvern, câte trei reprezentanți ai partidelor de guvernământ. În 1925 însă, la Sinaia, n-a mai chemat decât Guvernul și pe șefii partidelor de guvernământ. Aceeași normă a fost respectată și de Regele Carol al II-lea. Aceste Consilii de Coroană, deși în sânul lor s-au luat hotărâ-

rile cele mai importante pentru îndrumarea Statului nostru, n-au avut până acum nici un caracter legal.

Prin decretul de ieri-seară s-a înființat astfel o instanță supremă politică, care fără să lege mâinile Suveranului, va influența greu asupra hotărârilor sale. Va fi greu Regelui să ia hotărâri împotriva votului Consiliului de Coroană, deși ar putea să o facă. Dar și în constituirea Consiliului acesta de Coroană au intervenit schimbări de ultim moment. Regele îmi spusese că Consiliul va fi constituit din foștii președinți de Consiliu (cu dizolvarea partidelor dispăreau și „șefii“), iar încă ieri înainte de masă Excelența Sa Domnul Ministru Urdăreanu îmi confirmase lucrul, adăugând că în afară de foștii primi-miniștri va fi numită și Excelența Mea, „le seul en dehors des anciens presidents du Conseil...“. În decret sună însă că Regele va numi membrii înaltului Consiliu (al căror număr rămâne nelimitat) „*dintre* actualii și foștii demnitari ai Statului, Bisericii, Oștirii și ai Curții Regale, sau din personalitățile de vază ale țării“. Măine ne vom pomeni cu Gusti sau cu Dimăncescu. Pentru moment ne-a dat pe Balif (generalul). Iar din foștii primi miniștri, n-a numit pe Barbu Știrbei (atât mai lipsea!) pe Maniu și pe Iorga. A numit în schimb pe Prezan, care dealtminteri a luat parte la toate ultimele Consilii.

Iată-mă dar „Consilier Regal“, „cu rang de ministru de Stat“, cu loc „în ceremoniile oficiale îndată după președintele de Consiliu de Miniștri“ și cu „o indemnizație de reprezentare“. Mă bucur și dau din coadă, ca câțeei!

Prin al doilea decret-lege s-a ridicat incompatibilitatea între funcțiile de ministru titular al unui departament economic și cele de guvernator al Băncii Naționale, pentru a permite d-lui Mitiță Constantinescu să primească portofoliul Industriei și Comerțului fără să piardă locul său de la Banca Națională. Schacht-ului românesc nu i-a fost însă impusă nici inteligența nici cultura Schacht-ului german.

Prin al treilea decret în fine au fost dizolvate toate partidele, asociațiile și grupările politice. Ca o atenție specială pentru Garda de Fier, Armand Călinescu de la Interne a fost cuplat cu Victor Iamandi la Justiție...

Manifestul Guvernului e searbăd și fără nici o vlagă. Partea cea mai importantă e desigur cea consacrată viitorului Consiliu Superior Economic, menit să execute politica de „planificare“¹ (fiecare și toate după un anumit plan stabilit pentru mai mulți ani), ultima marotă a Regelui. Para-

¹ „Planul“ ca principiu de guvernare e bun, dar nu e de ajuns — mai trebuie și un cap.

graful manifestului care se ocupă cu această esențială reformă este însă slab conturat, și nimeni la citire nu și-a dat seama de toată importanța pe care Regele vrea să o dea în viitor acestui Consiliu Superior Economic.

Discursurile, la depunerea jurământului au fost scurte, mai ales al Regelui. Regele a „salutat cu bucurie“ un Guvern mai mult. Fraza cea mai importantă și cea mai nostimă în același timp a discursului Regelui a fost următoarea: „Sunteți chemați a îndeplini, *nu o funcție politică după vechiul sens al acestui cuvânt*, ci să trageți la același plug spre a deschide o brazdă nouă etc. etc...” Bietii boi, înainte de a porni la tras au belit ochii și au căutat să priceapă...

2 aprilie. Sâmbătă. Loviturile de miercuri și noul Guvern au făcut impresie detestabilă în întreaga opinie publică. Lumea, care începuse să nădăjduiască ceva după „lovitura de Stat“ ce trebuia să întronizeze *Guverne de autoritate*, nu pricepe rostul acestui Guvern de mizelicuri cu trei popi. Încrederea, care începuse să revină e iar zdruncinată. Eu n-am văzut un om care să nu înjure pe Rege și să nu beștească Guvernul. După câte știu numai doi oameni sunt mulțumiți: Regele și Tătărescu.

Tătărescu a declarat joi lui Blumenfeld că criza a fost admirabil rezolvată. Prin menținerea Patriarhului s-a curmat concurența pentru președinție(!!!), iar prin alegerea miniștrilor Regele a *constituit un instrument de forță desemnând cele mai destoinice elemente din generația sa!* Bucuria lui Tătărescu e întemeiată mai întâi pe mulțumirea că *nu a luat un om politic locul lui* — apoi pe nădejdea că va forma el partidul unic de guvernământ, pe care se va sprijini Regele după promulgarea și aplicarea legii electorale. Tătărescu lucrează deja cu Călinescu Micki-Maus la alcătuirea acestui partid, și a dat chiar să înțeleagă lui Blumenfeld că-mi vor solicita și concursul meu (!!!) — și cu acest prilej dl Guță m-a acoperit cu flori în fața miratului Scrutator!

Regele știu că era încântat miercuri seara, dar cred că chiar de joi dimineata a început „à dechanter“! Prea e unanimă nemulțumirea și îngrijorarea. Până și în Corpul diplomatic domnește cea mai complectă nedumerire, și fiecare se întreabă: unde merge Regele?

Primit ieri-dimineată vizita lui Gh. Brătianu. Dinu ar vrea să stea cu mine de vorbă, dar starea lui nu-l lasă să iasă din casă decât cu greutate¹ și Gheorghe venise să mă roage să merg să-l văd. I-am făgăduit că voi merge mâine, duminică, la ora 6 1/2 seara.

¹ Un reumatism articular la umăr i-a anchilozat încheieturile. O cură la Pisttyan de unde s-a înapoiat acum 8 zile, nu l-a vindecat.

Cam știu eu ce vrea. Vrea să mă ademenească să iscălesc și eu un protest, adresat Regelui, împotriva dizolvării partidelor. Acest protest va fi foarte aspru, și după ce va fi tras la șapirograf, împărțit în secret. La mintea omului că nu eu care am semnat Constituția din 27 februarie aș putea protesta împotriva dizolvării partidelor, deși n-am găsit oportunități dizolvarea lor în acest moment.

Maniu a hotărât să nu se supună decretului de dizolvare și a și trimis o circulară organizațiilor partidului său prin care declară dizolvarea *ilegală* și neavenită. Mai ales în Ardeal, adaugă dl. prezident, nu s-ar putea concepe suprimarea Partidului Național. O asemenea dizolvare au încercat-o și ungurii, ceea ce n-a împiedicat Partidul Național să-și ajungă țelul. „Așa va fi și acum”: Vădit, Maniu caută să fie dat în judecată; și dacă se poate arestat.

După câte mi se spune, cel mai furios e Mihalache. Nu poate ierta Regelui că i-a ademenit pe rând pe Armand Călinescu, pe Potârcă, pe Simian, pe Vasile Rădulescu, pe Ghelmoșeanu, pe Ralea — elemente pe care dânsul conta. Și Vaida e supărat foc. Și Iunian, și Iorga!

Văzut ieri după-amiază pe Malaxa. Părea sincer. Afară de Urdărea-nu — poate — Camarila n-a știut nimic despre ce cocea Regele care nu s-a oprit la formula lui decât în ultimul moment. Păreră lui Malaxa e că actualul Guvern nu va putea dura fiindcă e prea ridicol și descoperă prea mult pe Rege. I-am spus că într-o țară de blegi, toate sunt posibile...

Malaxa a fost foarte gentil și mi-a promis că-mi numește pe Filip într-una din societățile sale.

Zelea Codreanu a fost dat judecății pentru ofensarea d-lui Fute Vânt¹. Maximul pedepsei ce i se poate da e de 6 luni închisoare și de 3 000 lei amendă. Dar ce vâlvă și ce reclamă în schimb!

Naționaliștii spanioli înaintază repede spre Marea Mediterană. Leriada a fost ocupată. Rezistența roșilor pare definitiv înfrântă.

Negocierile anglo-italiene, la Roma, merg bine. Înțelegerea pare iminentă pe toate chestiunile. În acest răstimp, în Guvernul Blum la Paris neînțelegeri mari pe toate chestiunile.

La 14 martie, era cât pe aci ca trei divizii franceze să treacă în Spania în ajutorul roșilor. Informația pe care am notat-o deja, se adeverește

¹ A se vedea pag. 198 a acestor însemnări.

acum ca perfect exactă, și este iarăși perfect exact că numai Anglia a împiedicat acest gest stupid.

Între Blum și colegii săi radicali neînțelegerea este mare și pe terenul proiectelor financiare.

În asemenea condiții rodomontadele adresate de Paul Boncour ambasadorului german Wilezsek, cu privire la securitatea Cehoslovaciei, n-au trebuit să facă mare impresie.

În Cehoslovacia situația politică devine din ce în ce mai precară. Nu numai majoritatea populației germane cere *autonomia*, dar o mai cer și foarte mulți slovaci. Nu trebuie uitat că la ultimele alegeri legislative autonomiștii slovaci au însumat 480 000 de voturi față de 660 000 dobândite de slovaci anti-autonomiști. În Cehoslovacia *s-a interzis acum orice întrunire publică sau manifestare politică*. Pentru o țară care se pretinde prototipul democrației, e ceva...

Efectele secetei și frigului:

Satul Dioști din Romanâți a ars în întregime. Grație vântului, focul s-a întins dintr-o casă într-alta. Au ars case, grajduri, pătule, hambare — tot. E un dezastru.

A ars, de asemenea, și satul Ardoeni (nume predestinat) în Bacău.

Nemții retrag trupele din Austria, ceea ce încântă pe englezi care se temeau că aceste trupe să fi fost masate pe malurile Dunării împotriva Cehoslovaciei.

A murit colonelul House, prietenul și confidentul lui Wilson, care a jucat un mare rol în timpul războiului și la încheierea păcii, prin influența sa. Nu ne-a fost prieten.

Italia refuză să participe la Comitetul de ajutorare a refugiaților din Austria, propus de americani (ca să ajute pe ovrei).

Grozav am îmbătrânit! Citesc prin jurnale darea de seamă a alaiului cu care au plecat din Sofia și din Varșovia miniștrii noștri Radu Cruțescu și Alexandru Zamfirescu; și unul și altul s-au jucat pe genunchii mei, ca copilași!

Belgia a recunoscut Imperiul Italian. Ce succes pentru Mussolini!

Zvonul răspândit despre punerea lui Rakovski în libertate nu s-a confirmat. Prea-l urăște pe Stalin ca să poată scăpa.

La bursa din New York, nouă scădere catastrofală. E același ritm ca în 1929. Și-o fi scăpat Citta Davila micile economii?

A murit maharajana de Patiala, maharaja cu drept la 17 lovituri de tunuri¹ în depășirile sale. Se zice că era unul din cei mai bogați Prinipi indieni.

La comandamentul Corpului II n-a fost numit (în locul lui Argeșanu trecut ministru) generalul Parthenie, cum s-a spus la început, ci generalul Iacobici. Iacobici e un bun ofițer, provenit din armata austriacă (e de neam bucovinean) și devotat Regelui, dar e slab. Nu-mi pare indicat pentru *răspunderile* ce ar putea avea în situația actuală ca șef al forțelor armate din București.

Despre generalul Antonescu tot se mai spune că va fi numit șef al Statului Major, dar mă întreb dacă numirea va mai avea loc, căci furios, Antonescu urlă pe toate potecile și înjură. Sunt care merg chiar până a pretinde că a comunicat lui Zelea Codreanu copii după documente compromițătoare pentru șperțarii de la Ministerul de Război. Nu cred, că în patima lui, Antonescu să fi împins lucrurile până acolo...

Se vorbește de un mare scandal care a izbucnit săptămâna aceasta. Xenii, fost ministru, (admiratorul meu de acum câteva zile²) a fost inculpat într-o afacere de contrabandă de aur, împreună cu Lică Buzdugan, cu junele Flavian (fiul d-nei Rosa Xenii dintr-o primă căsătorie), cu Mișu Gârleșteanu (fiul generalului) și alții. La băncuța lui Gârleșteanu din Smârdan se procura aurul, la Xenii acasă se depozita și împacheta. Lică Buzdugan cu pașaportul său diplomatic îl transporta în Franța și Flavian, care deschisese la Paris altă băncuță, cu unul Löbel dat afară de la Banca Comercială — *il manipula*. Nu mă miră de tânărul Gârleșteanu, o secătură, nici de Buzdugan, un bandit, nici de Flavian, un escroc — dar mă miră de Xenii. Îl știam fără scrupule și gheșeftar, dar „în limitele legalității” și n-aș fi crezut niciodată că cu averea lui însem-

¹ Rangul prinților indieni e determinat prin numărul loviturilor de tun la care alaiul lor are drept, număr care variază de la 7 la 21.

² După expozeul meu în fața presei asupra problemei petrolului, Xenii îmi trimisese o scrisoare călduroasă de admirație și de felicitare!

nată și cu „un standing” de fost ministru(!) se va coborî până pe treapta delincvenților ordinari! Din cauza lui, afacerea face mare senzație în tot Bucureștiul!

Decadența vițelor imperiale:

Se zice că Kaizerul Wilhelm e greu bolnav și că zace la Doorn părăsit de toată lumea.

Împărăteasa Zitta și Arhiducele Otto, pierzând orice nădejde de Restaurare s-ar fi hotărât să treacă în America și să îmbrățișeze cariera de conferențieri!

Ce vor zice Habsburgii și Hohenzollernii din morminte?

Ziarele ne mai aduc și vestea senzațională că Principele Franz I al Lichtensteinului a trecut „puterile sale”, conform Constituției Țării(!), nepotului său, Principele Franz-Josef!

Secretarul de Stat Hull a declarat la Washington că Mexicul are dreptul să exproprieze exploataările particulare de petrol, dar trebuie să indemnizeze pe foștii proprietari¹. Dacă Statele Unite mențin acest punct de vedere, conflictul e gata căci Mexicul nu are de unde plăti indemnități de sute de milioane de dolari.

3 aprilie. Ofensiva chineză la Sud de Șantung pare a continua. În tot cazul până acum japonezii n-au putut lua o contra-ofensivă serioasă.

Acest succes a ridicat mult moralul chinezilor care au proclamat pe mareșalul Cian Kai-Și dictator al întregii Chine. S-a proclamat totdeodată un regim „totalitar” naționalist și anticomunist. Bestiile moscovite pierd pretudindenii teren...

Mulțumită brutalei anexiuni a Austriei, care a impresionat adânc opinia publică în Italia — și negocierilor anglo-italiene care au ajuns aproape de concluzia lor, se observă un reviriment în *tendențele* politicii fasciste. O apropiere de Franța, pe lângă apropierea de Anglia, nu e deloc exclusă. Această perspectivă e salutăată cu mare bucurie de întreaga presă franceză, chiar de cea care până ieri înjura pe italieni...

Conflictul între Hitler și Vatican a ajuns acut. Vaticanul cere aplicarea strictă a Concordatului și s-a desolidarizat deocamdată de acțiunea

¹ Zilele trecute Președintele Mexicului, Cardenas, a declarat toate exploataările din Mexic, proprietate de Stat și a expulzat pe toți reprezentanții Societăților în majoritate americane (U.S.A.)!

episcopatului austriac în favoarea Anschlussului, acțiune dealtminteri impusă cam cu forța. Vaticanul a declarat că „episcopii austrieci au vorbit pe propria lor răspundere“ și nu în numele Bisericii Universale. Se zice că Hitler, iute cum e, va denunța Concordatul chiar în cursul săptămânii viitoare.

Germania a notificat în scris Anschlussul, cancelariilor din Paris și din Londra. Guvernul francez și cel englez au luat cunoștință *despre situația de fapt* și au cerut executarea pentru consulii lor generali la Viena. Și astfel s-a terminat și „chestiunea Anschlussului“, în liniște și pace.

A ars și o bună parte din satul Cudalbi, în Covurlui. Dacă nu va ploaia, o să ardă țara întreagă.

Alt incendiu: lumea e foc de ridicarea impozitelor. Vai de „mama“ Regelui...

4 aprilie. Văzut ieri pe Dinu Brătianu. Deși copleșit de dureri reumatice, l-am găsit plin de avânt. Dealtminteri foarte calm, cătuși de puțin supărat. Nu clocotea într-însul ura; vorbea un simț de răspundere „sui generis“ și mândria lui de Brătian. „Regele n-are voie să dizolve un partid, domnule Argetoianu, care a adus Dinastia lui pe Tron!“ Ca și Maniu e hotărât și dânsul să nu recunoască legalitatea decretului de dizolvare și continuă să considere Partidul Liberal ca mai departe existent. Maniu a adresat deja un memoriu Regelui, prin care ridică protest împotriva măsurii luate. Pregătește și dânsul un memoriu în acel sens, în care, ca și Maniu, se va ridica împotriva decretului și va aduce la cunoștința Suveranului că Partidul Liberal nu se consideră dizolvat. „Sunt obligat să iau această atitudine, spunea Dinu, am 80 de ani de tradiții de apărat. N-am avut niciodată patimă politică, ca frate-meu Vintilă, de pildă, și voiam chiar să mă retrag din puțina politică pe care o făceam, când din nenorocire a murit Ionel. Puteam să las pe Vintilă, pe care-l știam bolnav, singur? Am rămas. Și iată că după tată-meu, după Ionel, după Vintilă, am fost silit să iau eu în brațe apărarea unei moșteniri ce îmi este scumpă. De la moartea lui Duca, Tătărescu a făcut tot ce a putut ca să mă dea la o parte. L-a ajutat și Regele. Nu l-a numit prim-ministru decât ca să-i mărească prestigiul și să mă poată răsturna și cu mine toate tradițiile partidului. N-au izbutit: aceasta dovedește forța tradițiilor partidului nostru. Ea se va dovedi și acum. Iar eu am datoria să

stau la postul meu. Sau *mai* bine zis să mai stau până voi putea trece mâna lui Gheorghe". L-am întrebat: „Dar ce va face Tătărescu în asemenea ipoteză?” — „Tătărescu n-ar admite niciodată pe Gheorghe. A pus toate piedicele împăcării noastre. Dar Tătărescu nu mai face parte din Partidul Liberal. E ocupat să constituie cu Armand Călinescu partidul unic care se va încadra în noul decret ce va fi promulgat dinadins în vederea acestei geniale creațiuni. Parcă un partid se poate crea prin decrete, fie ele și legi!” — „Ați avut 6 miniștri în Ministerul de la 10 februarie, cum de nu a protestat nici unul împotriva dizolvării partidelor, căci chestiunea a fost adusă *din prima zi* în discuția Consiliului și numai Iorga și cu mine am fost contra?” — „Tătărescu a trădat. El a umflut capul Regelui cu aceste bazaconii. Ceilalți cinci s-au purtat prost, o recunosc...”

Dinu mi-a explicat apoi că dorise să mă vadă ca să mă întrebe dacă n-aș vrea să semnez o protestare comună împotriva dizolvării partidelor, protestare de adresat Regelui. Această protestare comună, întemeiată numai pe textele actualei Constituții, ar fi pe deasupra protestului Partidului Național-Tărănesc pe care Maniu l-a trimis deja și al Partidului Liberal care va fi înmănat Regelui zilele acestea. Dinu luase deja contact cu Averescu, cu Maniu și cu Iunian care au aprobat căteșitrei ideea și s-au declarat gata să semneze hârtia. Cu Vaida, căci l-a văzut și pe dânsul, Dinu n-a putut ajunge la nimic. Cu Vaida se ajunge de altminteri greu la ceva, căci obișnuit să-și plimbe interlocutorul din znoavă în znoavă, nu poate fi fixat decât cu greu asupra unui subiect. Încolțit totuși la un moment dat de Dinu, fratele Alexandru a izbucnit. „No, poi cum să semnez așa ceva! Regele ș-o bătut joc de mine încă din decembrie și mi-o luat oamenii pe rând. Eu am spus atunci Majestății Sale: mai bine dizolvă-mi partidul întreg și să se sfârșească odată! Dacă i-am spus așa, acum cum să semnez o protestare?” Era o glumă, dar ceea ce nu a fost glumă, a fost că n-a vrut să semneze.

Pe Iorga, Dinu nu-l văzuse încă. Spera să ajungă până la dânsul, și să-l găsească într-un ceas bun. L-am asigurat că Iorga nu va semna niciodată nimic *alături de Maniu*.

Întrucât mă privea pe mine, i-am expus și lui Dinu punctul meu de vedere cu privire la dizolvarea inutilă a partidelor, dar i-am explicat în același timp că nu puteam semna o protestare împotriva acestei dizolvări dintr-un întreg motiv:

1) Îmi dizolvasem (înaintea decretului) partidul meu și prin urmare nu mai aveam calitatea să vorbesc ca șef de partid;

2) Eram hotărât să nu mai fac politică militantă;

3) Ca semnatar al noii Constituții și ca „complice“ al Regelui în *lovitura de Stat*(!) nu puteam protesta împotriva unei măsuri care decurgea din însăși acțiunea politică pe care o aprobasem. Faptul că am găsit *momentul dizolvării* inoportun nu era suficient pentru a justifica o schimbare de atitudine.

Dinu a declarat că pricepe scrupulele mele și eu la rândul meu am recunoscut temeinicia atitudinii sale de apărător al unor vechi tradiții, aproape... de familie. Am promis lui Dinu să rog pe Rege să o lase mai moale cu partidele și am convenit să ne vedem din nou după audiența mea eventuală.

Iată comunicatul pe care ni l-a trimis Maniu în plic, azi-dimineață:

„Conducerea Centrală a Partidului Național-Țărănesc luând cunoștință de decretul-lege prin care se declară dizolvate partidele politice, constată:

Partidele politice au izvorât din necesitatea de reprezentare a curentelor de opinii care frământă diferitele straturi ale poporului. Întrucât nu prin ordine se pot suprima curentele de opinie, partidele politice nu pot fi desființate prin decrete.

Făcând abstracție de la aceasta, decretul-lege în chestiune este anti-constituțional și el constituie unul din șirul atât de bogat al loviturilor de Stat care au tulburat în ultimul timp opinia publică a Țării. Chiar și noua ordine de Stat impusă Țării, garantează drepturile și libertățile politice, între care libera exprimare a opiniilor precum și libertatea de asociație. Decretul-lege în chestiune prevede numai pentru viitor ființarea partidelor politice în conformitate cu o lege, care s-ar aduce în viitor. Viața publică însă nu poate să fie întreruptă prin ordin fără a primejdui grav interese de Stat și naționale.

Drept urmare, conștienți că Partidul Național-Țărănesc continuă să reprezinte curente și opinii izvorâte din adâncurile vieții poporului românesc, nu putem considera rostul nostru istoric în evoluția Statului ca încetat în urma unui decret-lege neconstituțional și în consecință, *nu ne socotim dizolvați, ci ne simțim obligați a continua activitatea noastră, depusă (sic?) totdeauna în interesul superior al Statului român.*

Constatăm cu durere că Partidul Național-Țărănesc, care în vechea lui formă ca *Partid Național al Ardealului și Banatului* a fost dizolvat de Guvernul maghiar pentru istorica luptă de dezrobire a neamului, este dizolvat de astă dată de un Guvern românesc din cauza luptei ce du-

ce pentru democrația națională, pentru dezrobirea socială și economică a țărânimii și pentru înlăturarea dictaturii“.

„Domnii M. Ghelmegeanu și M. Ralea, primind să facă parte din Guvernul dictatorial prezidat de I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, au fost eliminați din Partidul Național-Țărănesc“.

Blumenfeld Scrutator a aflat:

1) Că legea controlului presei (controlul mijloacelor de apariție, al scopurilor urmărite, etc.) va apare mâine dimineată.

Tot mâine dimineată va apare și legea modificatoare a Consiliului Economic care să permită numirea mea ca președinte (!)¹.

2) Că Vaida e furios. Încă în cursul dejunului de la Palat din ziua de 30 martie, era convins că va fi numit *cel puțin* vicepreședinte al Consiliului. Furios, de asemenea, și Iorga, după câte a venit Georgescu-Cocoș să spună lui Tătărescu. Paranoicul se aștepta să fie nu vice, ci președinte întreg al Consiliului — și când a venit Urdăreanu să-i vorbească despre „organizarea Consiliului de Coroană“ a strâmbat din nas și dacă n-a făcut scandal e numai fiindcă a fost asigurat că *nu voi fi eu* prim-ministru. Cred că această din urmă informație e exactă. Iată pe ce preț a dat Regele *tot ceea ce reprezentasem eu*: pacea „guristului“ și discursul de lăngător de talere pe care l-a ținut în ședința Consiliului de Miniștri din dimineata zilei de 30 martie! Majestatea Sa o să plătească scump această lașitate și am impresia că a și început să plătească.

3) Că generalul Antonescu a fost lăsat pe dinafară din cauza văditelor sale simpatii gardiste. Deja lamandi semnalase Regelui mai multe intervenții ale generalului în favoarea unor învățători legionari cunoscuți, loviți de zisul zbir lamandi. Regele mai fusese informat de Siguranța Generală că la mai mulți ofițeri inferiori se găsiseră mici depozite de armie. Generalul Antonescu solicitat să intervină împotriva acestor ofițeri, ar fi refuzat.

Pe lângă această simpatie față de Mișcarea Legionară, s-a mai reproșat lui Antonescu gura pe care o făcea în jurul jafului banului public săvârșit în ultimii ani cu prilejul tuturor cheltuielilor așa-zisei „reînarmări a țării“.

În această materie, Antonescu pretinde:

¹ Iar o să zică Regele că prietenii mei au fost indiscreți. Eu n-am destăinuit o vorbă din cele mie comunicate de Urdăreanu, căci pe altă cale n-am avut nici o informație despre intențiile Regelui. Dacă într-adevăr vrea să-mi pună în spinare această sarcină, rămâne de văzut dacă voi primi-o.

Că unele cheltuieli (de pildă fortificațiile de pe frontiera de Vest) au fost făcute cu bună credință dar cu o desăvârșită lipsă de competență și inteligență. Bani aruncați pe fereastră;

Că s-au comandat materiale plătite scump, prin șperțuiala întregului personal, de la ofițeri mai mărunți până la Tătărescu;

Că s-au făcut avansuri enorme unor întreprinderi indigene care n-au izbutit totuși încă să pună în picioare o industrie națională, și că s-au creat societăți românești în singurul scop de a încasa comisionul convenit cu firmele străine.

Toate aceste lucruri Antonescu le striga în gura mare, așa încât „compromitea apărarea națională“(!). *Mărturisesc aci că mi le-a spus și mie.*

4) Că (câți „că“!) Tătărescu declară că toate afirmațiile lui Antonescu sunt simple bârfeli, că nici un contract n-a fost aprobat de dânsul *ci de Rege*, că situația lui e excelentă¹ și ca dovadă va pleca în curând să viziteze principalele țări ale Europei (poate și Rusia!) spre a aduna informații din ordinul Regelui! Și va forma cu Micki-Maus, tot din ordinul Regelui, „partidul unic“ care va feri țara! Partidul Unic, adnagă Blumenfeld, va fi format tot din Partidul Liberal. Tătărescu va proclama chiar săptămâna asta ruptura cu Dinu Brătianu și pretinde că va fi urmat de 59 de șefi de organizație din 71. Pentru viitorul partid, Tătărescu contează (tot din ordinul Regelui?) și pe mine. Paște murgule!

Această cărdășie a Regelui (dacă într-adevăr există) cu Tătărescu și toți transfugii țărăniștilor și vaidiștilor îi va fi fatală. Să sperăm că se va trezi la timp.

Pangal a întâlnit pe dr Lupu care spumega și injura de-l rupea pe Maniu. „Ne-a înnebunit ani de zile cu Lupeasca. Lupeasca în jos, Lupeasca în sus. Altceva nu mai era în țara asta decât Lupeasca și camașila ei! Și iată că deodată Regele pune piciorul în prag, și noi am rămas cu botul în noroi! M... lui de trocar! N-a văzut nimic! Ce cap facem noi acum? Regele ne-a luat pe rând pe cei mai buni colaboratori, am rămas cu Madgearu, m... lui!“ Bietul doctor, ca orice bun democrat nu aspiră decât la un portofoliu ministerial — și iată, că i s-au năruit toate nădejzile!

Cum se vede, „protestările“ din sânul comitetului de conducere al Partidului Național-Țărănesc nu sunt la unison!

¹ Desigur că nu în opinia publică!

Alexandru Zamfirescu, noul nostru ministru la Roma, venit de la Varșovia, plin de admirație pentru „clarviziunea“ lui Beck care a înregistrat un atât de frumos succes cu Lituania, a venit să mă vadă. Beck l-a însărcinat să spună Regelui să ne împăcăm imediat cu Ungaria, care altfel va trece *forțat* cu Germania, deși lumea politică din Budapesta *nu vrea și ar prefera* o înțelegere cu noi. Ungurii nu ne-ar cere lucru mare, o simplă declarație „de echitate“ în raporturile cu minoritățile maghiare de peste Carpați. Beck crede că chestiunea e *palpitantă* și trebuie rezolvată în câteva săptămâni. S-ar putea în fine crea un bloc Polonia-Cehoslovacia-Ungaria-Iugoslavia-România care să constituie un obstacol serios tendințelor de progresiune germane de la Vest spre Est — și rusești de la Est spre Vest. Polonia e foarte îngrijorată de revărsarea Germaniei și e gata să se împace și cu Cehoslovacia pentru realizarea înțelegerii mai sus arătate.

Zamfirescu mi-a declarat că mesajul lui Beck era exclusiv pentru Rege și că nu-l va comunica lui Comnen. Dar de ce mi l-a comunicat mie?

Primul efect al Guvernului de mezilicuri: lumea a început să înjure din nou pe Rege, mai ales pe chestiunea ridicării impunerilor. Desigur: pe cine să înjure — pe inexistentul Miron Cristea sau pe fantele Căciov?

A sosit știrea că Schuschnigg ar fi înnebunit și că a fost internat la Steinhof¹. Poate să fi fost internat la Steinhof, dar de înnebunit e puțin probabil că a înnebunit.

Pactul anglo-italian va fi încheiat la sfârșitul săptămânii sau la începutul celeilalte — în tot cazul înainte de Paști. Înțelegerea e deplină.

Lerida e în mâinile naționaliștilor. Trupele lui Franco înaintează nebunește spre mare. În Barcelona domnește panică. Madridul a fost din nou greu bombardat.

5 aprilie. Seceta continuă. Focuri mari se vestesc printr-o sumă de județe. Astfel la Catane (Dolj), la Măgureni (Teleorman), la Movilița (Putna), la Bălțați (Râmnicu-Sărat), au ars zeci și sute de gospodării. Cătanele au ars pe jumătate.

¹ Casă de nebuni lângă Viena.

La Camera Comunelor, nouă dezbateri asupra politicii externe: a 15-a în trei luni ceea ce e fără precedent, cum spune Chamberlain, în analele parlamentare engleze. Laburiștii au prezentat o moțiune de neîncredere, întemeiată pe faptul că politica Guvernului duce la război. Moțiunea a fost respinsă, după o cuvântare de o jumătate de oră a primului ministru, prin 359 voturi, contra 152.

La protestul comun al „șefilor“ împotriva dizolvării partidelor și-ar fi dat asentimentul — pe lângă Brătianu, Maniu, Iunian și Averescu — și Iorga. Dar l-a dat „à Iorga“. A refuzat să semneze *fiindcă a ieșit prea recent din Guvern*, dar a autorizat pe ceilalți să spună că protestul a fost redactat și cu consimțământul său. Zelea Codreanu cu care a avut aseară Maniu o întâlnire a refuzat să semneze, iar Goga și Cuza n-au dat încă răspunsul lor. Se povestește că Urdăreanu ar fi telefonat lui Goga, care se afla la Viena în preziua Anschlussului, că Regele ar fi dorit să aibă informații despre cele petrecute în Austria. Goga ar fi răspuns că Majestatea Sa are agenții săi oficiali ca să-l informeze și ar fi închis telefonul! Evident că cine a inventat această istorioară nu cunoaște pe Goga — am reprodus-o totuși aci fiindcă ea dă măsura mentalității care domnește. Precum o dă și altă istorioară care circulă în toate cercurile, anume *că o cucuvea cântă în toate nopțile pe acoperișul Palatului și că nimeni nu izbutește să o împuște...*

Ruptura între liberali se va face astă seară la ora 5. Tătărescu a trimis o scrisoare foarte drastică lui Dinu Brătianu, din care reiese că cei trei miniștri liberali (Cancicov, Victor Iamandi și Mitiți Constantinescu) s-au solidarizat cu dânsul. Vechii liberali posedând în schimb majoritatea acțiunilor „Casei Partidului“ au dispus darea afară a răzvrătiților din Club și de la Viitorul. Mă întreb ce s-ar fi petrecut *dacă partidele n-ar fi fost dizolvate!!!*

La liberali ca și la național-țărăniști, decretul de dizolvare n-a tulburat în nimic viața de partid. Trăiască dictatura!

6 aprilie. Constantin Xenii, Mișu Gârleșteanu, D. Zaharescu, Treitenbrot zis Triteanu și Stela Melun — mica Steluță! — au fost arestați azi-noapte și depuși la Văcărești. Dl Lică Buzdugan, în calitate de ginere al soției d-lui Codin Ștefănescu, procuror general, semipește și escroc întreg, a scăpat *deocamdată*. Până și *Universul* care până azi n-a spus un cuvânt despre această afacere de contrabandă cu aurul, s-a vă-

zut silit să publice lista celor urmăriți și celor arestați. E dureros, căci C. Xeni este vicepreședintele Consiliului de Administrație a cărui principală podoabă e dl Stelian Popescu.

În proiectele financiare pe care Guvernul francez le-a prezentat Parlamentului, mărul de discordie e impozitul pe capitalurile de la 150 000 fr. în sus. În atmosfera „eminamente“ burgheză și capitalistă a Franței, proiectul a dezlănțuit o adevărată furtună. La Cameră, grupurile sunt și pentru și contra, dar se crede că în cele din urmă proiectul va fi votat. În schimb, Senatul și marea majoritate a presei sunt pe față ostile. O criză de Guvern nu e exclusă, căci în Partidul Radical e departe să fie unanimitate în favoarea unei reforme ce reprezintă pentru țăranul francez culmea îndrăznelii. Marii electori nu vor să indispună faimosul „bas de laine“.

Regele a avut ieri la dejun o droaie de generali și de colonei, iar către seară a făcut o vizită mareșalului Averescu, să se împace cu el¹. Să-și dea seama Majestatea Sa că a început lumea să mărăie iarăși, și că mai ales în Armată nemulțumirile sunt mari?

Și cum să nu fie, când nu face decât prostii? Iată că ieri a numit pe Marinescu, general doctor și frate cu Gavrilă, ministru al Sănătății! Îndoită greșală, mai întâi fiindcă acest Marinescu este o secătură și al doilea fiindcă este fratele lui Gavrilă, odios tuturor. Ce păcat!

Panica la Barcelona și noi greve în Franța — iată ultimul buletin al democrației. Trupele lui Franco înaintază fără să poată fi oprite spre mare.

Seceta și focurile:

La Catane (Dolj) pagubele au trecut de 20 milioane. A ars mult mai mult decât s-a crezut. Foc și la Întorsura (tot în Dolj) și la Văieni în Cahul, unde a ars aproape tot satul.

A apărut decretul cu crearea corpului de controlori *pe care l-am propus Regelui încă în primăvara anului 1931* (planul Ministerului Pre-

¹ Averescu n-a mai avut contact cu Regele de la promulgarea Constituției noi. La început a pretextat o gripă (reală) ca să nu participe la Consiliu. Apoi n-a mai pretextat nimic. După ce s-a înființat Consiliul de Coroană, Averescu a declarat că era prea suferind ca să mai participe la întrunirile lui. Vizita Regelui a avut de scop să împiedice pe bătrân de a-și manifesta în public nemulțumirea — și pare că demersul a reușit.

zan). Rămâne de văzut pe cine va numi. De obicei nu prea are mâna fericită și dacă îi va dicta lista Gavrilă Marinescu, Micki Maus sau Don Mircea Salazar — apoi vom sta bine...

S-a răspândit zvonul că Fiala, faimosul director de la Skoda, amestecat în afacerea furniturilor noastre militare, ar fi fost destituit și că lui Seletzki, nu mai puțin faimos, i s-ar fi încredințat un post important la fabrica din Pilsen. Legația Cehoslovacă dezmente ambele știri.

Pe când scriu aceste rânduri, îmi sosește veste că Lică Buzdugan s-a sinucis azi-dimineață. De aceea nu figura numele său printre al celor arestați. În momentul când a venit să-l ridice, și-a tras un glonț, și a murit pe loc.

Mai bine nu fura, sau se împușca de mult. N-ar mai fi necinstit numele lui tată-său.

Kessler (I.B.A.) succesorul lui Deterding, îmi face o lungă vizită. Inteligent. Mă descoase cât poate și am impresia că ce aude va fi raportat la Intelligence-Service. I-am descris situația în România, cum e, cu o notă de fals optimism. Am vorbit și politică externă. E convins că Rusia nu ne va ataca niciodată pentru Basarabia, ci numai dacă cumva s-ar război cu Germania, *ceea ce nu e probabil*. E convins că Germania va domina din ce în ce mai mult Europa Centrală, și că nimeni nu se va opune în calea ei. Vede influența franceză înlocuită în România prin cea germană. Franța nu va exista pe harta Europei până nu va pricepe că trebuie să-și îndrepte stările interne și să-și dezbrace puterea de producție de hainele utopiilor demagogice.

Ruptura dintre liberali care trebuia să aibă loc aseară a mai fost amânată, deși toți cei interesați și-au dat seamă că ea este inevitabilă.

Delegația Permanentă a „partidului” s-a întrunit aseară la ora 5. N-au luat parte nici Tătărescu, nici Inuleț, nici Victor Antonescu (absent) și bineînțeles nici unul din miniștrii actuali. Dinu Brătianu fără să facă nici o aluzie la conflictul latent dintre dânsul și Tătărescu, a propus: 1) Semnarea unui manifest comun de protestare împotriva dizolvării partidelor¹; 2) trimiterea unei circulare tuturor organizațiilor prin care să li se aducă la cunoștință că partidul nu se supune decretului de dizolvare; 3) excluderea d-lor Victor Iamandi și Cancicov din partid.

¹ E vorba de manifestul pe care Dinu îmi propusese să-l semnez alături de el, de Maniu, de Averescu, de Iunian și eventual de Iorga (!!).

În unanimitate — mai puțin Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu și Bebe Brătianu. — Delegația a respins cele trei propuneri. În schimb a fost adoptată propunerea ca dl Dimu să ceară audiență Regelui și să-i spună respectuos obiecțiile partidului. Văzându-se izolați, cei trei Brătienii au primit propunerea și a rămas ca situația din partid să se lămuzească după audiența d-lui Dimu.

În cursul dezbaterilor a avut loc o vie altercație între d.d. Rîșard Franașovici și Gheorghe Brătianu. Era chiar să se ia de păr.

Regele a plecat aseară pe neașteptate și pe ascuns, cu trenul la Piatra Olt — însoțit de Gavrilă Marinescu și de Urdăreanu. De acolo s-au suit în mașini. Macovei, directorul C.F.R. care mi-a destăinuit acest grozav secret de Stat(!!!), adăugând: „Nu știu ce e, dar se vorbește de «rișcări» în anumite unități de trupe...”

Mi s-a făcut părul măciucă.

Acum adevărul:

Regele a plecat, dar fără Urdăreanu și nu cu Gavrilă ci cu doctorul Marinescu noul ministru al Sănătății. S-a dus să împartă ajutoare la Dioști (Romanați), care a ars, și de acolo va trece prin Craiova, să inspecteze trupele — adică să facă „ceva popularitate”. Face bine, căci are nevoie.

Bäumenfeld la mine. Toate merg rău. La liberali, după ședința de aseară, oei mai mulți s-au răzgândit și vor acum manifestul comun. La țară, din cauza strășniciei prefectilor care pun oamenii la muncă cu 20 lei pe zi, nemulțumire mare. La orașe tot așa din cauza impozitelor crescute. La Guvern toți sunt fierți, cu Patriarhul în frunte. Brrr!

Țigănia politică nu e un privilegiu al dulcii României. Iată cum vorbește Lloyd George despre colegii săi, într-un interviu acordat unui ziar francez:

— „C'est curieux comme, depuis moi, on s'est plu à mettre des médiocres à la tête de ce pays (Anglia). Bonar Lew, entre nous, ce n'était pas un as. Stanley Baldwin n'est pas une lumière. Sir Samuel Hoare est un rien fatigué. Lord Halifax n'est qu'un maniaque...”

Après quoi doucement:

— „Tous ceux — là pourtant ce n'est encore rien auprès de l'honorable M. Neville Chamberlain. Je crois bien que dans toute l'histoire d'Angleterre on ne trouvera jamais personne d'aussi stupide. La malheur, voyez-vous, c'est que l'Anglais moyen mettra bien six mois à s'en

aprevoir et M. Chamberlain six autres mois à comprendre que l'Anglais moyen a enfin compris!"

Noi cel puțin ne spălăm rufele între noi, iar nu în fața străinilor.

7 aprilie. Regele s-a înapoiat azi-noapte din Oltenia. La Craiova a făcut pe prefectul. S-a dus la Prefectură, s-a așezat la biroul prefectului și a început să purice bugetul. A cercetat ce s-a făcut cu șoselele în județ, cât s-a cheltuit, cât mai e disponibil, în ce stare sunt. S-a dus apoi la Strand, a criticat lucrurile, a dat sfaturi — iar de acolo la Primărie, unde a înjurat pe cei care au ruinat finanțele comunei și la palatul de Justiție unde a inspectat schelele — căci atât e de văzut acolo. Craiovenilor nu le venea să creadă, dar erau încântați. Mai încântat era însă Regele, care s-a jucat până acum de-a primul ministru, de-a ministrul, de-a subsecretarul de Stat, de-a parlamentul, de-a patriarhul — dar de-a prefectul încă nu.

În Spania lupte crâncene înspre Tortosa care apăra defileul Ebrului prin munții ce despart frontul naționalist de mare. E ultimul punct de rezistență al roșilor și au băgat în foc tot ce le-a mai rămas din trupe. O ultimă încercare disperată.

În Franța, după dezbateri furtunoase, Camera a votat prin 311 voturi, contra 249 și 42 de abțineri, proiectele financiare. Au vorbit contra și Flandin și Paul Reynaud. Au votat contra jumătate din radicali-socialiști... Socialiștii cer retragerea radicalilor din Guvern. Senatul va respinge probabil proiectele. Conflictul e gata. „Gramatici certanți” — iar grevele se întind pretutindeni. Biata Franță! Pe când se zvârcolește în anarhie, Europa se reorganizează!

8 aprilie. Aseară circulau zvonuri alarmante de la Paris. Se vorbea de ciocniri în stradă și de câte și mai câte. Până acum n-a fost decât o manifestație ostilă a socialiștilor în fața Senatului. Situația este însă foarte încordată. Lumea e exasperată, și nu se mai ține, de o parte și de alta.

Abcesul trebuie să crape, și probabil că va crăpa azi sau mâine, căci Senatul nu va vota deplinele puteri cerute de Guvern și votate de Cameră pe baza cărora se va trece la:

- Agravarea fiscală,
- o contribuție asupra capitalului,
- reevaluarea stocului de aur,
- un început de control al schimburilor și o extindere a alocațiilor familiale.

Se pare că un Guvern Daladier de mână tare e gata.

O serie de oameni cumsecade, în Franța și în Anglia, care s-ar zbârli la ideea să cadă pradă comuniștilor își manifestă simpatiile neprecupețite pentru roșii din Spania. Până și blânda și sfrijita de Ducesă de Athol. Până unde poate duce patima politică!

E drept că 4 deputați laburiști au adresat o scrisoare publică lui Stalin, prin care îi arătau toată oroarea lumii civilizate pentru masacrele politice pe care le organizează periodic sub aspectul de procese politice.

Toată nebulnia în care se zbate Europa numai bolșevismul a pricinuit-o.

Legea modificatoare a Consiliului Superior Economic a apărut. E scurtă și începe așa: „*Până va interveni legea pentru organizarea Consiliului Superior Economic... etc. etc.*“ Va-să-zică mai vine una. Deocamdată s-a hotărât că acel Consiliul se va compune din 15 membri și un președinte numit de Rege. Și că: „pe lângă alte atribuții, Consiliul va întocmi planul general economic care va fi supus aprobării Consiliului de Miniștri“.

Dacă Regele continuă să „mă vrea“ președinte al acestui Consiliu Economic își închipuie oare că mă voi osteni să întocmesc un plan pe care să-l supun aprobării d-lui Mitiță Constantinescu?

Nebunie curată și asta!

Mandatele de arestare împotriva lui Xenii & Co au venit ieri la confirmare. Dezbaterile au ținut până azi-dimineață la ora 3. Au pledat pentru Xenii — Emil Otulescu, Periețeanu (Gr. Ion), Mircea Djuvara, Iunian, etc. Iunian a profitat de ocazie pentru a ataca regimul, decretele-legi, dictatura. Xenii s-a apărat foarte bine, și citind depunerea lui rămâi cu impresia că nu e vinovat cu nimic. A primit în depozit aurul fiului neveste-si, mutat la Paris, fără să știe de unde vine și unde trebuia să fie transportat... de alții. Tribunalul a confirmat totuși toate mandatele.

Petrescu „dit Comnen“ (*comme „dit“ le Temps*) a făcut declarații presei, asupra politicii externe. Mai bine nu le făcea. Tot vechiul cântec, fără măcar o notă mai veselă.

Cu prilejul vizitei Regelui se pusese la cale o expoziție românească la Londra (altice și bibiluri, plus Străjerie și O.E.T.R.). Vizita la Londra

s-a amânat în ultimul moment, dar expoziția care își luase avânt s-a deschis totuși. Cu organizarea ei a fost însărcinată Mic Catargi..

Înăugurarea a fost un mare succes: a asistat aghiotantul Ducelui de Gloucester, cele 2 „pairesse“ încuscite cu români¹ ducesa de Norfolk și marchiza Asquith de Oxford precum și Vansittard, omul lui Titulescu. Bietul Grigorcea a avut o zi bună.

9 aprilie. Dinu Simian, fost subsecretar de Stat sub Guvernul Goga, un transfug de la țărăniști pe care i-a părăsit „în promoția“ lui Armand Călinescu, Potârcă, și Vasile Rădulescu — a fost numit secretar general al Ministerului Justiției. Poate că fratele Armand va găsi și pentru Potârcă un post de ușier...

În Guvern e ceartă mare din cauza unui decret-lege „pentru apărarea Statului“ pe care Armand Călinescu l-a redactat împreună cu Victor Iamandi, din ordinul Regelui. Grupul mai democratic din Guvern nu vrea să ia răspunderea unor măsuri ce par prea drastice ca să nu zicem odioase. S-a ținut un Consiliu la Patriarhie marți, și era să se termine cu demisii. S-a ținut altul ieri, și „chestia“ tot nu s-a terminat. Nu se va termina decât săptămâna viitoare.

Dr Demetrescu-Brăila, bunul prieten al lui Xenii, a venit ieri să mă roage să intervin la Rege în favoarea inculpatului pe nedrept, după cum afirmă nu numai prietenii lui, dar și multă lume care abia-l cunoaște. După câte spun aceștia nu pare să se fi putut stabili nici o complicitate între Xenii și contrabandiștii de aur. O fi? Atunci de ce arestare preventivă, de ce închiderea într-o celulă, de ce culcatul pe rogojină (O fi?), de ce interzicerea unei hrane mai bune și a „toalelor“ de acasă? (O fi?). Deși n-am nici cea mai mică intenție să mă amestec în această afacere, am promis doctorului Demetrescu să intervin la Palat.

Guvernul Blum a fost trântit de Senat, ieri-seară. A fost o zi de extremă încordare, în afară și înălăuntrul Luxemburgului. În afară, mulțime mare în tot jurul vechiului Palat; armată multă a izbutit însă să mențină ordinea care n-a fost tulburată, după cum fusese oarecare teamă. În incintă Blum și-a prezentat proiectele însoțindu-le cu o expunere care n-a fost decât o continuă provocare a Senatului. Primul ministru a fost

¹ Lady Oxford e mama vitregă a nevestei lui Anton Bibescu, iar lady Norfolk un fel de mătușă a nevestei lui Matila Ghika-Costescu.

Înterupt de mai multe ori prin manifestări ostile ale aproape întregii adunări. După Blum a luat cuvântul Caillaux, care cu abilitatea sa, a apărat drepturile Senatului și a atacat, subsidiar, proiectele Guvernului. Rezultatul a fost că prin 223 voturi, contra 49, maturul Corp a refuzat să ia înăcar în discuție proiectele votate de Cameră.

Blum și-a dat demisia. Președintele Republicii a însărcinat pe Daladier, pe „Generakul“ Daladier, cu formarea noului Minister.

Ieri-seară la ora 7 am fost convocat la o ședință a Comitetului pentru ridicarea monumentului lui Ionel Brătianu. În afară de liberali eram acolo, eu, Goga și primarul Peter. Goga înapoiat de la Berna întinerit, grație unui tratament special îndrumat de faimosul doctor Kocher. A plecat umflat și trist din București și s-a înapoiat subțire și vesel.

Al. Lapedatu, care prezida ne-a făcut raport asupra tot ce s-a făcut de la ultima ședință, acum 4 ani! Monumentul, cioplit de Mestrovici, și amenajarea pieței au costat împreună aproape 7 milioane de lei. Nu e mult, căci s-a făcut lucru frumos. S-a discutat apoi despre data inaugurării, de fixat. Mai toți voiau să amâne până la toamnă, fiindcă acum nu s-ar putea face manifestații „omagiale“ destul de impunătoare. Am luat cuvântul și am arătat că continuile amânări riscă să croiască și statuii lui Brătianu șorta statuii lui Barbu Catargiu, care n-a fost inaugurată niciodată. Că era o umilință pentru Ionel Brătianu să fie lăsat luni și luni de zile cu cearceaful peste cap; că era de temut în fine că până la toamnă să nu se mai poată aduna Partidul Liberal întreg la picioarele fostului șef (aluzie la discordiile actuale din partid, aluzie primită cu ușoate murmure!) sau că stăpânirea să nu mai permită inaugurări de statui!! Butadele mele au convins pe cei prezenți, și aproape în unanimitate s-a hotărât inaugurarea pentru mai sau iunie.

D-na Elisa Brătianu și Dinu Brătianu suferinzi, nu au luat parte la ședință. N-a fost nici Tătărescu, nici Franasovici, nici Inculeț...

Blumenfeld vine să-mi golească sacul lui de știri. Unul în izvoarele lui de informație, în momentul de față, e Ghelmegeanu, cu care e foarte legat.

Ghelmegeanu i-a explicat cât a suferit în sufletul său ca să primească portofoliul ce i se oferea. Dar ce să facă... Cu Maniu nu se mai înțelegea de mult; în crezul său democratic se pusese un cârcel; Mihaela se dezinteresă și de politică și de democrație — și apoi Regele era tot Regele! Și-a luat inima în dinți și a primit! Dar ce a fost pe el, când du-

pă depunerea jurământului, în primul Consiliu, i s-a adus spre semnare decretul cu dizolvarea partidelor! „Dacă n-am murit atunci de apoplexie — povestea lui Blumenfeld — e că n-am să mor niciodată de așa ceva!“ Ce era să facă? Să plece? Își strica cariera pe viață. A semnat...

„Îți închipuiești d-ta, d-le Argetoianu, ce a resimțit Mișu marțea trecută la Patriarhie, când Victor Iamandi și Călinescu au venit cu proiectul de lege pentru aplicarea celui de dizolvare! Se acorda Guvernului dreptul să pecetluiască orice local de partid, să confişte arhivele, să vândă mobilierul găsit (pe baza unei legi din 1920 sau 1921 prin care se autoriza vânzarea mobilelor și obiectelor rămase de la inamic!), să aresteze pe cei ce nu se supuneau decretului de dizolvare, să impună cetățenilor *suspecți* domiciliu forțat“ — și Blumenfeld se cutremura la enumerarea atâtor orori. S-a cutremutat și Mișu; a luat cuvântul și a vorbit un ceas. A vorbit așa de frumos încât a convins și pe Patriarhul care a ridicat ședința, anunțând una următoare pentru ieri, ca până atunci să se ajungă la o înțelegere. După câte crede Blumenfeld — Mișu a vorbit lung despre chestiune și cu Regele — se va ajunge la o mare îndulcire a legii. Se va renunța la vânzările silite și se va renunța la „categoria suspectilor!“.

„Mișu“ a mai povestit lui Blumenfeld că după părerea lui nu se mai poate merge cu Patriarhul. E un om cumsecade, dar nu știe nimic, o mărturisește el singur. În tot Guvernul domnește credința că se merge spre un Guvern Argetoianu(!) „Ei, și o regreti?“ — a întrebat Blumenfeld pe Mișu. — „Deloc, aștept așa o schimbare cu plăcere, căci cu Argetoianu m-aș putea înțelege“.

Amuzant de notat, că în această privință, Urdăreanu a spus cam același lucru lui Pangal¹. Toată lumea mă vrea, mă vrea și Majestatea Sa, dar nu mă vrea *cu tot ce reprezintă eu*, și până să-mi vină rândul se comit ireparabile prostii...

Blumenfeld mi-a mai povestit că a văzut pe Franasovici care e foarte descurajat. De când a plecat de la Minister, Regele nu l-a primit, deși a solicitat încontinuu audiență. „Patru ani de zile Regele nu a mers nici până la privată fără mine sau fără Vania (Inculeț). Acum nu mai există, nici unul nici altul pentru dânsul“. Franasovici e ingrat, pentru că știu că Regele se gândește serios să-l numească ambasador la Varșovia. Dar probabil că e amărât prin nenorocirile lui conjugale: dulcea Mary, abia vindecată de Pușcariu a căzut cu tronc pe Berea, o vietate de la Ex-

¹ „Regele a vrut să dizolve partidele încă sub președinția Patriarhului. Ceasul d-lui Argetoianu e mai apropiat decât se crede“.

terne, un caraghios de plimbat printr-o alee de palme. Zilele trecute Berea a fost numit secretar la Helsingfors, și Mary Franasovici a leșinat. Drame, scandal, etc., într-un cuvânt bietul Franasovici a început să-și simtă iar coarnele în mod supărător.

Pare că și cu Tătărescu s-au cam stricat ițele. Ca să strângă frunțașii liberali pe lângă dânsul a dat sfoară că lucrează „din ordinul Regelui la formarea partidului unic“. Regele a aflat, s-a supărat, și ieri l-a chemat și i-a retras misia pe care i-o încredințase de a merge prin țările Apusului „să explice“ lovitură din februarie. Se zice că în locul lui Tătărescu va trimite pe Urdăreanu...

În urma hotărârilor luate la Ankara am recunoscut și noi *oficios* Guvernul lui Franco. În consecință Prat y Soutzo a fost recunoscut și el ca „Agent général“ al Spaniei Naționaliste în București. Trimisul nostru la Salamca n-a fost încă desemnat.

10 aprilie. Ziarele de ieri-dimineață ne-au destăinuit măsurile pe care Majestatea Sa le-a luat în ajun, vineri, 8 aprilie. Din decretule publicate *in extenso* am aflat:

1) Că dl Constantin Argetoianu, membru al Consiliului de Coroană (sic) se numește președinte al Consiliului Superior Economic, și că d.d. Garoflid, C. Angelescu, Ion Gigurtu, Ion Bujoiu, Victor Slăvescu, A. Oțoiu, Ion Văluță (basarabean), Fritz Connerth și Ion Flueraș (președintele Confederației Generale a Muncii din România!!) — se numesc membri ai aceluiași Consiliu.

2) Că s-a creat Ministerul Economiei Naționale prin contopirea Ministerului Industriei și Comerțului cu toate serviciile Ministerului Agriculturii care au format la un moment dat departamentul Cooperăției și anexele lui (verificarea cerealelor, exportul produselor agricole, etc.), precum și cu diferitele servicii de Statistică economică. Noul departament nu e decât tot Ministerul Industriei, puțin sporit. Mitiță Constantinescu a fost numit ministrul Economiei Naționale, Institutul de Emisiune rămânând ca mai înainte independent.

3) Că vechiul Comitet al Contingentării (de pe lângă Ministerul Industriei) a fost dizolvat și înlocuit prin două altele, unul administrativ (care va elibera autorizațiile de import) și altul consultativ. Eu mă mulțumisem să schimb personalul de la contingentare, să înlocuiesc prin oameni cinstiți pe cei cunoscuți ca potlogari sau bănuți ca atare.

Las la o parte cele două din urmă măsuri, în amănuntele lor, și mă mărginesc să notez că un minister al Economiei Naționale fără Agri-

cultură, Comunicațiile (Transporturile), Munca și Finanțele (minus bugetul și trezoreria) nu e un Minister al Economiei Naționale — iar în ce privește reforma de la Contingentare, că s-a mers prea departe în rigiditatea aparatului menit să cârmuiască regimul de import și export. Mă voi întinde ceva mai mult asupra Consiliului Economic, fiindcă aci „chestia” mă privește personal.

Va-să-zică Majestatea Sa m-a numit președintele celui mai înalt „for” gospodăresc și a numit și pe viitorii mei 12 colaboratori, fără să mă întrebe pe mine dacă primesc și fără să mă consulte asupra numirilor. Despre numirea mea n-am știut decât puținul pe care mi l-a destăinuit Urdăreanu în ziua de 30 martie (notat mai sus), și cât mi-a adus zvonul public, în ultimele 8 zile. Procedeu e cu atât mai bizar, cu cât niciodată n-am vorbit cu Regele de chestiuni personale. Majestatea Sa s-a mărginit să-mi expună planul său de „reorganizare a Aparatului de Stat, pe care l-am discutat, pe care nu l-am aprobat în complectul lui și pe care eram convins că-l vom mai discuta, căci pricepusem că încrederea Suveranului căzuse pe mine pentru îndrumarea organelor economice ale noului aparat, organe pe care dânsul le socotea că cele mai importante în Stat.

Regele hotărâse ca Consiliul Economic Superior să aibă în mână toate firele gospodăriei naționale și să fie astfel nu un organ consultativ ci unul executiv. De un Minister al Economiei Naționale n-a fost vorba. Acum mă întreb: cum se vor împăca Consiliul Superior și Ministerul? Care va hotărî îndrumările? Care va aplica planurile hotărâte, sau mai bine zis cum se vor aplica ele, căci evident că va avea să le aplice Ministerul. Sunt chestiuni pe care trebuie să le lămuresc cu Regele înainte de a primi o sarcină pe care n-am solicitat-o și care mi s-a pus în spinare fără să fiu consultat. Dacă Consiliul Superior a fost diminuat la rolul unui organ sfătuitor, dacă hotărârile rămân în mâna Ministrului Economiei Naționale, voi refuza demnitatea ce mi se oferă. Sub controlul d-lui Mitiță Constantinescu, eu nu primesc să lucrez. Rămâne însă de pe acum de lămurit că procedările Majestății Sale, sunt ciudate! Și se zice că ține la mine! Ce ar fi dacă n-ar ține!

Daladier tratează încă formarea Ministerului său. Știrile sosite de la Paris, deși contradictorii, arată că noul Guvern va fi un Guvern „tare” dar tot în formula partidelor și a majorităților parlamentare. Franța n-a priceput încă în ce stare se află, și nu e încă coaptă pentru măsurile de salvare.

În Consiliul municipal de la Paris, antisemitismul a ridicat pentru prima dată, capul. Un consilier municipal a propus să se revizuiască încetățenirile evreilor și să nu se mai acorde altele. Motiunea a fost pusă la ordinea zilei unei viitoare ședințe, pentru a fi discutată. Semn al timpurilor... -

La Varșovia s-a deschis o expoziție de arhitectură românească, organizată de tineri arhitecți sub conducerea d-lui Grigore Ionescu, profesor la Școala de Arhitectură din București. Cât drum am făcut în 100 de ani! În 1838 nu expuneam decât posterioarele noastre la loviturile cizmelor oricui, acum organizăm expoziții de artă românească la Paris, la Londra, la Varșovia! Frumos drum...

Au început să se suprimе școli normale de băieți și de fete. În fine! Doctorul Angelescu trebuie să se întoarcă în mormântul său, căci e îngropat de viu!

11 aprilie. Ministerul Daladier s-a constituit ieri la orele 13, ceea ce se poate considera foarte repede, date fiind obiceiurile politice în Franța. Ministerul e constituit numai din 19 miniștri — față de 23 în cel vechi, și fără nici un subsecretar de Stat, ceea ce se poate iarăși considera ca un pas spre coeziune, date fiind ideile încă predominante pe culoarele Palatului Bourbon. În Guvern — compus în majoritate din radicali-socialiști — n-au intrat nici socialiști, nici oameni de dreapta. De la centru au intrat Paul Reynaud, dar la Justiție, nu la Finanțe (unde a rămas Marchandean), Mandel (la colonii) și alți câțiva. La Externe a fost numit Georges Bonnet, și din nefericire la Interne Albert Sarraut. Chauvemps e vicepreședinte și însărcinat cu „coordonarea Departamentelor“.

Ministerul Daladier nu e Ministerul de autoritate pe care unii îl așteptau. E încă un Minister încadrat în principiile echilibrului parlamentar, și aci stă slăbiciunea lui, căci nu poate conta decât pe o majoritate de complezență. Atât socialiștii lui Blum cât și grupările de dreapta par pentru moment hotărâte să susțină noua formație. Dar cât va dura această bună dispoziție?

E ciudat că în Franța unde toți votează cu stânga și extrema stângă, Guvernele de extremă stângă provoacă totdeauna „un malaise“ și lumea e încântată să le vadă plecând. Așa a fost pe vremuri cu Herriot, așa acum — pentru a doua oară — cu Blum.

Se așteaptă cu nerăbdare acțiunea lui Daladier împotriva grevelor și reacția socialiștilor.

Plebiscitul din Germania și Austria pentru aprobarea politicii lui Hitler a avut loc ieri și a dat rezultatele așteptate. Au luat parte peste 98% din alegătorii înscriși, și voturile *pentru* au fost în proporție de peste 99% — în Austria ca și în Germania.

Astfel s-a terminat ultimul act al tragi-comediei Anschluss-ului.

Căruța cu favoriții regali a dat peste hopuri. Amicul Dimăncescu s-a încurcat rău de tot, în fruntea serviciului Presei și Propagandei. Aducându-și aminte (ce memorie!) că acum 5-6 ani Dimăncescu a atacat violent pe Mussolini și pe Hitler la San-Francisco (unde era consul sau viceconsul) cei doi miniștri ai Italiei și ai Germaniei au declarat că nu vor luat contact cu dânsul, și au defins reprezentanților presei italiene și germane să apropie pe cel spurcat. Dimăncescu poftise pe toți reprezentanții presei străine la un ceai, acum câteva zile. Față de atitudinea nemților și italienilor, boicotatul director s-a făcut bolnav, s-a pus în pat și a amânat ceaiul. Amicii lui Dimăncescu (cine n-are amici?) au adus imediat faptele la cunoștința Regelui care s-a supărat foc — dar și-a dat seama că trebuie să găsească altceva pentru protejatul său.

Miniștrii Statelor dictatoriale au luat-o dealtînțeri cam razna. Mai ales Fabricius. Într-un cerc destul de numeros nu s-a jenat să declare că nu va trata nimic cu noul ministru al Muncii Ralea, fiindcă și acesta a înjurat pe Hitler, înainte de a fi ministru. Să aibă Berlinul pretenția să ne numească ei miniștrii?

12 aprilie. Între Bolgrad și Reni o mașină izolată a prins un camion automobil pe linie. Barierele erau ridicate, camionul încărcat cu lume — Cursa Galați-Cetatea Albă — a fost izbit în plin. Consecință: 11 morți și 21 răniți.

De câteva zile, frig îngrozitor. La Predeal, la Sinaia, în munți zăpadă. În restul țării brumă intensă. S-au dus toate caisele și piersicile. În unele locuri și prunele, unde au înflorit arborii mai devreme. Ploile parțiale, insuficiente, au făcut ceva bine. Dar n-a plouat destul...

Guvernul german a hotărât accelerarea lucrărilor canalului Mein-Dunăre. S-a alocat 1 miliard de mărci pentru terminarea săpăturilor și barajelor. Terminare căii de apă Rin-Dunăre va avea consecințe incalculabile pentru întreaga economie a Europei. Și pentru politică...

Tratatul dintre Anglia și Italia trebuie să fie terminate și acordul, deși ținut încă secret, semnat — căci Guvernul britanic a intervenit oficial la Geneva cerând să se pună chestiunea Abisiniei la ordinea zilei în viitoarea ședință a Consiliului S.D.N. Intervenția englezilor e un cap de operă de ipocrizie și de prudență. După ce arată că unii din membrii S.D.N.-ului au recunoscut anexarea Abisiniei de către Italia, iar alții nu, delegatul lui Sir Neville la Geneva afirmă că această situație anarhică nu mai poate dăinui și roagă Secretariatul General să pună la ordinea zilei discuția asupra „consecințelor ce decurg din situația actuală a Etiopiei“! Anglia nu precizează mai mult intenția ei de a recunoaște anexarea Etiopiei, nu numai din motive de ipocrizie și pentru menajarea unei anumite opinii publice britanice, dar și din prudență. După câte se pare, Anglia s-a angajat să obțină recunoașterea Imperiului Italian numai odată cu executarea anumitor măsuri în bazinul Mediteranei, de către Italia. Până ce Italia nu se execută, Anglia nu pronunță cuvântul definitiv...

După câte se comunică de la Roma, toate acestea par a fi numai forme — acordul între cele două țări e perfect. Înțelegere asupra pozițiilor fiecăruia în bazinul Mediteranei (Spania și Marea Roșie cuprinse), înțelegere asupra recunoașterii de la Geneva.

Guvernul Daladier care se prezintă azi Camerelor e primit cu simpatie de întreaga presă. Bursa ameliorată. Livra engleză a căzut de la 161,12 frs. la 159,90. Rămâne de văzut cum vor primi și Camerele proiectele financiare ale noului Guvern.

De aproape două luni de zile, ziarele de dimineața sunt obligate să publice în fiecare zi, pe coloane întregi telegramele de felicitare primite de Rege pentru înfăptuirea loviturii de Stat. Semnate de tot felul de necunoscuți, de popi, de pești și de învățători, aceste telegrame n-au nici un rost, și ridiculizează o mișcare pornită în alt scop decât să provoace aplauzele nechemăților. E o glumă de prost gust care ar trebui să înceteze. Dar platitudinea e atât de mare în jurul Regelui...

Ca răspuns Guvernului Daladier, socialiștii și comuniștii au întins grevele în ultimele 48 de ore; în regiunea Parisului numai sunt 130 000 greviști din care 60 000 ocupă uzinele...

În *Times* un articol semnificativ. „În Anglia, scrie marele ziar londonez, nimeni n-a contestat dreptul germanilor din Austria de a se con-

topi cu germanii din Reich. Numai asupra metodelor îndeplinirii acestei uniri s-au făcut oarecare rezerve. Nici un obstacol nu stă în calea unei înțelegeri între Marea Britanie și Marea Germanie". Acest articol trebuie să fi făcut plăcere la Paris.

13 aprilie. A murit Șaliapin! A fost cu siguranță cel mai desăvârșit artist din câți am văzut. A fost nu numai un cântăreț cu o voce și cu o școală incomparabile, dar și un actor neîntrecut. Creația sa din „Boris Gudunov” mi-a rămas întipărită în minte ca o neștearsă amintire de pe vremea petrecerii mele la Petersburg. Deși bătrân, până acum câțiva ani, juca și cânta ca un tânăr.

Guvernul Daladier a fost primit ieri la Parlament cu mare nădejde. Camera i-a votat încrederea cu 576 de voturi, contra 5, Senatul în unanimitate în mijlocul ovațiilor.

Noul Guvern s-a declarat „Guvern de apărare națională” și a făcut un mișcător apel la patriotismul tuturor francezilor pentru salvarea țării. Guvernul Daladier e hotărât să urmărească o politică de redresare morală, politică și socială, să nu mai tolereze atentate la libertatea muncii ca ocuparea uzinelor și nici grevele în stabilimentele care colaborează la înarmarea națiunii. Un călduros apel la împăciuire e adresat prin declarația guvernamentală atât muncitorilor cât și patronilor. În politica externă, noul Minister va continua politica tradițională a Franței, într-un spirit de înțelegere însă și cu națiunile cu care până acum raporturile au fost mai încordate (Germania și Italia).

Guvernul a cerut imediat Parlamentului depline puteri financiare, care de data asta vor fi votate și de Senat.

Acordul anglo-italian va fi publicat zilele acestea. E probabil că și Franța va recunoaște Imperiul Italian. Se putea altfel? Demersul Angliei la Geneva a produs mare mulțumire la Roma.

La Berlin se manifestă încântare față de înțelegerea anglo-italiană — cu aceeași sinceritate cu care Roma și-a manifestat bucuria față de Anschlussul cu Austria.

Japonezii n-au izbutit încă să restabilească situația în China. Chinezii vorbesc de 8 milioane de oameni (!) sub arme și continuă să aibă inițiativa mișcărilor. Cât va ține?

Decretul-lege pentru controlul mijloacelor de existență a ziarelor a apărut. Foile de șantaj, și cele care trăiau din mila ministerelor și a societăților anonime vor fi silite să-și înceteze comerțul, spre disparerea escrocilor care le scoteau.

Mi se spune că faimoasa scrisoare de ruptură pe care Guță Tătărescu a trimis-o acum 10 zile lui Dinu Brătianu e un cap de operă de fanfaroană megalomanie, un „pendant” al declarațiilor din preajma ultimelor alegeri (cunoscuta cuvântare la Radio cu „da sau nu?”). În scrisoarea către Dinu, dom’Guță începe opt propoziții pe rând cu cuvintele „nu admit”!

Între altele, „nu admite” să se ia contact cu adversarii fățiși ai M. Sale Regelui (Maniu și Zelea Codreanu). „Nu admite” ca partidul (?) să ia poziție împotriva Constituției sancționate de Majestatea Sa Regele, „nu admite” să se protesteze împotriva decretului de dizolvare a partidelor semnat de Majestatea Sa Regele, „nu admite” să se ia măsuri disciplinare împotriva lui Cancicov și a lui Victor Iamandi pentru rămânerea lor în noul Guvern deoarece au fost desemnați de Majestatea Sa Regele pentru posturile lor, și le-au primit cu aprobarea sa (Tătărescu), și în altele câteva pe care Guță „nu le admite” și pe ele...

Dinu Brătianu a făcut haz de această scrisoare, cu prietenii lui, și a răspuns răzvrătitului cu o serie de „ai admis”, în care a enumerat tot ce a admis dl Guță, fiind în Guvern, împotriva partidului și împotriva moralei publice.

Și așa s-a făcut ruptura, care nu s-a dat încă în vileag pentru tot felul de motive, dar care e iremediabilă.

Am aflat în fine ieri pentru ce Kaufmann face o mutră de un cot de când s-a perpetrat Anschlussul cu Austria. Cu câteva zile înainte de plebiscitul lui Schuschnigg, Kaufmann a trimis acestuia un milion de lei și o scrisoare; milionul ca să contribuie și el la succesul așteptat — scrisoarea ca să nu-l uite „șeful” în momentul victoriei. Or banii (și scrisoarea) au fost trimiși prin Legația Austriei la București, și cum nemții au intrat cam în același timp în Austria, au fost confiscăți de oamenii lui Hitler, iar numele lui „Oscar Kaufmann aus Bukarest” a fost înscris în cartea neagră. Kaufmann nu va mai putea probabil călca niciodată în Austria, de aci prăbușirea lui sufletească. Altfel, dacă n-ar fi fost acuzat de înaltă trădare — ca cetățean român nimic n-ar fi fost mai ușor.

O nouă maimuțarie a Regelui: printr-un decret-lege a creat ofițeri „à la suite“ ca pe vremuri în Germania. Ofițeri „à la suite“ nu vor putea însă fi numiți decât combatanții care s-au distins în mod special în lupte sau au fost răniți. Vor putea fi numiți și post-mortem, ofițerii și subofițerii căzuți în lupte — și vor putea fi chiar înaintați. Astfel corectată, măsura, deși cam teatrală, e menită să ridice moralul Armatei.

Printre cei în viață, primii ostași numiți à la suite au fost generalul Rasoviceanu, colonelul Irimescu și colonelul Licuță Filitti — iar printre cei morți sergentul Gheorghe Donici (căzut la Robănești în vârstă de 68 de ani) care a fost înaintat în același timp sublocotenent.

Ieri la ora 4, lungă audiență de lămurire cu Majestatea Sa. Am pus întâi chestiunea Consiliului Economic, apoi pe a mea personală.

Am arătat Regelui îndoita greșeală care se făcuse. Mai întâi că se crease un Consiliu Superior Economic și un Minister al Economiei Naționale, menite să se concureze, să se vrăjmașească și să nu producă astfel decât încurcătura și anarhie. Al doilea, Ministerul Economiei Naționale, așa cum fusese întocmit, nu era un astfel de Minister decât cu numele. Resorturile soluțiilor economice sunt două: transporturile (tarifele) și asieta impunerilor. Un Minister al Economiei Naționale fără Departamentul Comunicațiilor și al Finanțelor (mai puțin Trezoreria) nu e de conceput. După cum nu e de conceput fără Departamentul Agriculturii. Dar toate aceste Departamente la un loc nu sunt menite decât să fixeze *cadrul* în care trebuie să se dezvolte activitatea producătorilor. Fără o acțiune directă și o educare a producătorului însuși, cadrul rămâne o formă moartă. Iată de ce la cele patru Departamente propriu-zis economice trebuiesc adăugate, într-o acțiune de îndrumare a Economiei Naționale, și Ministerele Sănătății și Muncii.

În organizarea care s-a decretat, s-a înființat un Consiliu Economic cu posibilități de coordonare tehnică dar fără puteri de executare practică și un Minister al Economiei Naționale cu puteri de executare (limitate și acestea) dar fără posibilități de coordonare. Și nici o punte între ambele organe, nici un teren comun de colaborare. „După câte știu, Sire, n-ai vrut să creezi un simplu sfat, un organ consultativ mai mult, creând Consiliul Economic. Vrei ca acest organ să fie organul îndrumător al vieții noastre economice. În acest caz, *trebuie să o spui limpede în lege*, și să reglementezi colaborarea Consiliului nu numai cu Ministerul Economiei Naționale *ciuntit*, ci cu câteșisase Departamentele Economice“.

Regele a fost de acord cu mine că s-ar putea ivi oarecare concurență între Consiliul Economic și Ministerul Economiei Naționale, *dar aceasta numai în aparență*. În realitate Consiliul are căderea să coordoneze planurile și programele economice — mi-a afirmat dânsul — iar Ministerul, sau mai bine zis Ministerole, au menirea să le aplice.

Am propus atunci Regelui, pentru a evita orice echivoc și a împiedica o rivalitate dăunătoare binelui obștesc, ca șefii celor șase Departamente Economice să intre și dânsii în Consiliul Economic, ca membri de drept. Și să se specifice în legea de organizare a Consiliului că programele și planurile aprobate de Consiliul Superior, în plēnul său, vor fi întărite prin Decret Regal, după ce bineînțeles vor fi primit și consfințirea Consiliului de Miniștri.

Regele a aprobat toate propunerile mele și m-a autorizat să redactez proiectul de lege pentru reorganizarea Consiliului în sensul acestor propuneri. Dacă legea va trece așa, și d.d. miniștri nu-i vor da un „croc en jambe“ ulterior, cred că se va putea asigura o colaborare rodnică între Consiliu și Guvern.

După ce am terminat cu chestiunea Consiliului am trecut la chestiunea mea. Am ținut să mă explic pe șleau cu Majestatea Sa. I-am arătat că în cursul evenimentelor care s-au desfășurat în urma loviturii de la 11 februarie m-a jignit adânc. Deși din toate punctele de vedere, deși după părerea aproape¹ unanimă succesiunea primului Guvern Miron Cristea îmi revenea ca să zic așa de drept, nu faptul că am fost exclus m-a jignit. De opt ani de zile, de câte ori am conjurat pe Rege să se hotărască pentru programul meu, i-am spus: „Sire, primește programul meu și aplică-l cu cine vrei. N-am nici o ambiție și nici o pretenție personală. Nu-ți cer nimic. Fă un Guvern Drosso (Drosso trăia pe atunci) dar fă un Guvern de autoritate și dă agenții electorali la o parte!“ Nu mi-am schimbat sentimentele nici azi. Gândesc și acum ce am gândit ieri. Nu faptul că n-am ajuns prim-ministru într-o țară în care a ajuns un Văitoianu, un Coandă, un Mironescu, un Tătărescu, un dr Angelescu etc. mă putea jigni. Ceea ce m-a jignit adânc, e că, fiind în Guvern, Regele nu m-a consultat niciodată² pentru nici unul din actele mai importante pe care le-a săvârșit. Nici pentru Constituție, nici pentru Legea presei, nici pentru buget, nici pentru dizolvarea partidelor, nici măcar pentru reorganizarea Consiliului Economic, al cărui președinte m-a numit totuși...

¹ Toată lumea afară de cei interesați (Iorga, Vaida & Co).

² Noaptea petrecută cu Istrate Micescu, cu Călinescu, cu Tătărescu, cu Cancioov și cu Majestatea Sa, numai consultație n-a fost!

Dacă m-ar fi consultat n-ar fi comis două mari greșeli: dizolvarea partidelor și sporirea impozitelor. Când faci o lovitură de Stat, prin care forțamente nemulțumești o lume întregă de beneficiari ai regimului răsturnat, e inutil și imprudent să mai sporești vrăjmășiile pe gratis. Dizolvarea partidelor a fost o provocare inutilă a straturilor de sus, căci partidele erau condamnate să piară de la sine prin jocul natural al noii Constituții. Cine are să mai facă într-adevăr sacrificiul vremii și paralelor sale pentru alcătuirea unei majorități sau unei minorități importante în sânul unui Parlament născut mort? Sporirea impozitelor a fost o provocare a maselor. Știi că trebuiesc bani mulți. *Dar mai bine un deficit la buget decât dezafecțiunea definitivă a poporului.*

La aceste două greșeli, Regele a adăugat o a treia: constituirea unui Guvern fără nici o vază și fără nici o autoritate. Decepția opiniei publice a fost mare. Lumea a început să înjure de sus și până jos pe Rege ca înainte de 11 februarie. Tot beneficiul gestului de autoritate din acea zi e pe punctul să se irosească...

Am continuat să expun Regelui că la urma urmei ce face e treaba lui, dar că eu trebuie să trag consecințele. De vreme ce nu mai are nici o încredere în mine, mă voi retrage din politică, am și alte lucruri de făcut. Voi redacta Legea de reorganizare a Consiliului Economic, ca să fac un ultim serviciu Majestății Sale, dar apoi mă voi duce acasă. Să numească alt președinte în fruntea acestui Consiliu...

Regele a început să-mi înșire că iarăși aparențele numai îmi dau dreptate, că nici un moment n-a pierdut încrederea în mine, că să am răbdare că toate se încadrează în timpul lor, că-mi va veni rândul la toate(!) și că pentru moment nu admite să mă dau în lături de la o sarcină grea dar de care depinde viitorul țării(!). Mi-a vorbit lung apoi despre ce așteaptă de la Consiliul Superior Economic și după ce a sfârșit a trecut la chestiunea cu dizolvarea partidelor și cu impozitele. Pentru cea dintâi a recunoscut că era poate mai bine să nu se încurce în ea — pentru cea de a doua a susținut că nu putea face altfel. În cele din urmă m-a luat de mâini și mi-a cerut să rămânem prieteni(!)

Prieteni nu mai eram de mult.

Deocamdată am mai rămas în fruntea Consiliului Economic, dar cred că nu voi sta mult. Am poftă nebună să mă curăț de toată porcăria asta politică.

Îmi uitasem ochelarii sus pe biroul regal. Coboram scările, când aud un galop după mine, pe trepte. Era Regele în persoană: „Coane Costi-

că, și-ai uitat ochelarii!“ Are gesturi gentile — dar are și altele, prea deseori...

Pangal a fost numit ministru pe lângă generalul Franco. Regele îi promisese de mai multă vreme o Legație și se vorbise de Berna. Pangal soțotind postul din Spania mai interesant, a cerut pe acesta. Acum două zile Urdăreanu spune lui Pangal: „Uite, Regele ezită să te trimită pe lângă Franco fiindcă ai fost mason mare“. Pangal râde și îi arată însemnele de „falangist de onoare“ pe care le posedă¹ numai 10–12 inși în România! „Dă-le încoace, îi replică Urdăreanu, asta schimbă chestiunea!“ Ieri, Regele îmi anunțase că numise pe Pangal la Burgos și adăugase: „J'ai voulu leur démontrer que je me moque de leur prétentions et j'ai nommé Pangal malgré ses qualités maçonniques!“ O fi tot așa de sincer când îmi spune câtă încredere are în mine, și câtă prietenie?

Îmi pare bine pentru Pangal că a fost numit, dar mie îmi va lipsi mult. E un prieten sigur și inteligent.

14 aprilie. Franța va adera probabil la acordul anglo-italian. Daladier și Bonnet vor merge la Londra să se înțeleagă pe această chestiune cu Guvernul britanic.

Camera cu 508 voturi, contra 12 și Senatul cu 288, contra 1 au votat deplînele puteri cerute de Guvernul Daladier pentru redresarea financiară. Măsurile sunt cam aceleași ca cele proiectate de Blum (poate impozitul pe capital în minus?), dar s-a schimbat obrazul, și în consecință și voturile.

Grevele sunt pe cale de aplanare. Uzinele ocupate vor fi evacuate. Lira engleză a scăzut la Paris la 188,50.

Regele a petrecut ziua de ieri la Oradea Mare și la Cluj, în inspecție nepregătită. Porcăriile pe care le-a găsit în Dolj i-au dat curaj și poftă.

Correspondență²

(Dl G. Tătărescu către dl Dinu Brătianu)

5 aprilie 1938

„Stimate Doamnă Brătianu,

Valul de nedumerire care a atins în ultimul timp pe mulți din prietenii noștri, mă obligă a vă face următoarea comunicare:

¹ E prieten cu Prat, care i le-a procurat!

² Cenzura nepermițând polemice personale cu caracter politic, cei interesați își trimit proza poligrafată, în plic.

Nu pot admite sub nici o formă atitudinea de ostilitate sau de rezervă față de actualul Guvern, a cărei misiune este, între altele, și apărarea țării împotriva curenților destrămoătoare și a cărui acțiune în toate domeniile, trebuie lăsată nestânjenită.

Nu pot admite sub nici o formă ca prietenii noștri Cancicov și Iamandi să fie bleșați direct sau indirect pentru intrarea lor în Guvernul actual ascultând o chemare de la care, în aceste ceasuri grele, nu trebuiau și nu puteau să se derobeze.

Nu pot admite sub nici o formă ca prin acte, declarații sau comunicate să deviem de la linia noastră tradițională care reclamă o identitate complectă între țelurile actelor noastre și țelurile actelor Coroanei și deci drept primă consecință, nu pot admite pactizarea fie și numai vremelnică și limitată cu oameni care au adoptat o atitudine de protestare sau de agresiune împotriva Suveranului.

Iată punctul meu de vedere, precis, categoric, pe care vă rog a-l împărtăși în convorbirile dvs prietenilor noștri.

Îndatoririle mele față de țară și față de Coroană mă obligă să socotesc nevalabile orice acte făcute și orice hotărâre luată împotriva acestei linii de conduită și să clarific în cel dintâi ceas al normalizării vieții noastre politice situația ce s-ar crea prin nesocotirea ei.

Munca desfășurată în timpul ultimilor 4 ani de guvernare, în slujba nevoilor și intereselor generale îmi dau, cred, dreptul să vorbesc astfel într-un moment hotărâtor pentru viitorul țării, și într-un moment în care actele noastre trebuiesc călăuzite numai de grija binelui obștesc.

Primește iubite domnule Brătianu, expresia acelorași vechi simțăminte de respectuoasă afecțiune.

Gh. Gh. Tătărescu

Se zice că această scrisoare a fost citită în ședința Delegației Permanente a partidului (la Dinu Brătianu acasă) într-o atmosferă de mare suscitare. Despre această ședință am însemnat ceva mai sus. Printre alte comentarii mai obiective, Dinu ar fi spus: „Tată-meu a stat 12 ani la Guvern și când a plecat a trebuit să împrumute de la prieteni banii necesari ca să plătească la Credit mica rată datorată pe proprietatea sa de la Florica. Dl Tătărescu a venit desculț la putere și a plecat după 4 ani cu casă și cu multe milioane...” Franasovici, prezent, a încercat să apere pe Tătărescu, și atunci a intervenit Gheorghe Brătianu cu apostrofa: „D-ta să taci d-le Franasovici, căci n-ai obrazul să vorbești în asemenea chestiuni...”

Unde a ajuns armonia liberală!

Scrisoarea d-lui V. Madgearu adresată d-lui C. Vișoianu:

București 11 aprilie 1938

„Scumpe Domnule Vișoianu,

Sunt informat că la ședința cercului revistei *Viața Românească* care a avut loc joi, 7 crt., dl Mihail Ralea — cu care dvs împărțiți răspunderea conducerii excelentei reviste — a ținut să dea explicații privind noua sa atitudine politică.

Este de la sine înțeles că n-aș fi întru nimic îndreptățit să intervin într-o discuție la care n-am luat parte. Scopul acestor rânduri este străin de o asemenea intenție nedelicată.

Am fost însă informat că în cursul expunerii sale, dl M. Ralea ca să justifice schimbarea bruscă și fundamentală a poziției sale în spațiul vieții publice românești, a făcut unele aserțiuni, care mă obligă la o punere la punct.

Dl M. Ralea a afirmat că dl Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, ar urmări să determine partidul la o colaborare cu Mișcarea Legionară. Dl M. Ralea, care până acum câteva zile făcea parte din organul de conducere centrală, era ținut să știe că Partidul Național-Țărănesc, de la pactul de neagresiune electorală încheiat în noiembrie trecut cu Partidul «Totul pentru Țară», cu un scop precis, delimitat: apărarea comună a libertății și sincerității alegerilor și care pact a luat sfârșit la 31 decembrie trecut, n-a mai avut nici un fel de înțelegere¹ cu această grupare. Pactul sus-menționat a fost însă aprobat la timpul său de dl Ralea; mai mult decât atât, când în ianuarie trecut, în cursul campaniei electorale din timpul Guvernului Goga-Cuza, s-a discutat în Delegația Permanentă tactica de urmat, dl M. Ralea nu numai că a susținut cu însuflețire reînnoirea pactului de neagresiune cu partidul d-lui Corneliu Codreanu, dar a mers mai departe, propunând apropierea politică cu gruparea «Totul pentru Țară», în care scop s-a străduit să ne convingă că n-ar fi deosebiri esențiale între ideologia celor două organizații politice.

Această ieșire cu totul neașteptată din partea unui ideolog al democrației, m-a silit să-l combat cu toată tăria. Propunerea d-lui Ralea a fost respinsă de Delegația Permanentă.

În aceste condiții este cel puțin straniu ca dl M. Ralea să acuze pe dl Iuliu Maniu că ar urmări o colaborare cu Mișcarea Legionară, ba să și insinueze că d-sa ar fi informat despre existența unui pact secret între d.d. Maniu și Codreanu, repetând cu atâta ușurință o versiune inventată

de dușmanii politici ai partidului pe care dl Ralea îl reneagă astăzi. Ori cine cunoaște pe dl Iuliu Maniu știe însă că d-sa nu folosește metoda înțelegerilor oculte¹ și lucrează totdeauna la lumina zilei.

Dar dl M. Ralea a mai lansat versiunea, tot atât de falsă, că dl Mihalache ar fi declarat că nu-l mai interesează viața politică. Este dureros de surprinzător, ca dl M. Ralea să răstălmăcească în așa fel vorbele d-lui Ion Mihalache, spuse chiar în prezența mea. Aflându-ne împreună, d-nii Ghelmegeanu, Ralea și eu, subscrisul, duminică, 27 martie crt. la Dobrești, oaspeți ai d-lui Ion Mihalache, în cursul convorbirilor cu prilejul cărora dl Mihail Ralea a raportat că fusese invitat să intre în Guvern, dar refuzase și a adăugat că nici nu se gândește să facă un asemenea pas — întrebându-l pe dl Ion Mihalache ce plan de acțiune vede posibil în actualele împrejurări pentru Partidul Național-Țărănesc, acesta i-a răspuns: «De două săptămâni am fost absorbit de lucrările plugărești pe care le fac cu pasiune. N-am avut răgazul să reflectez². Cred însă că în scurt timp voi fi în măsură să o fac; voi veni la București și vă voi spune părerea».

Dl Ion Mihalache n-a spus nici un cuvânt din care un om de bună credință să fi putut deduce că ar avea intenția să renunțe la viața politică, care-l îngrijorează astăzi mai mult decât oricând și căreia îi acordă o atenție deosebită.

Este de mirare că dl Ralea a putut fi capabil să denatureze în așa măsură adevărul. Dealtminteri, dl Ralea a doua zi după vizita de la Dobrești, în dimineața zilei de luni, 28 martie, s-a dus la dl Iuliu Maniu căruia, de asemenea, i-a raportat că a fost invitat să intre în Guvern dar a refuzat categoric, completând că este hotărât să rămână neclintit în partid și nefăcând nici o obiecție în ce privește atitudinea partidului și a președintelui său, ceea ce nu l-a putut, firește, împiedica să intre în Guvern 48 de ore mai târziu.

Fără a reda decât ceea ce este strict necesar pentru a înlesni aprecierea valorii aserțiunilor și justificărilor d-lui Mihail Ralea, adaug un singur fapt: în chiar dimineața zilei de miercuri, 30 martie, când a intrat în Guvern, venind la mine pentru a-mi comunica această intenție, la întrebarea dacă va da azeziunea sa actului de dizolvare a partidelor — despre care fusese informat că va forma prima hotărâre a noului Guvern — dl Mihail Ralea a declarat categoric că se va opune și va trage imediat consecințele. În aceeași seară, la primul Consiliu de Miniștri,

¹ ||

² ||

dl Mihail Ralea a aprobat decretul de dizolvare a partidelor și evident n-a părăsit Guvernul.

Aceste fapte riguros exacte vorbesc de la sine și mă dispensează de orice calificare.

Te rog scumpe domnule Vișoianu, să ai amabilitatea să convoci cercul de colaboratori ai *Vieții Românești* și să le citești rândurile de față.

Cu toată afecțiunea

V. Madgearu“.

Unde a ajuns frăția țărănistă!

15 aprilie. Ziarele sunt pline cu tot felul de știri privitoare la vizita pe care Daladier și Bonnet o vor face în curând la Londra. Se vorbește de nimic mai puțin ca o *alianță militară* între Anglia și Franța. În caz de război, armatele ambelor Puteri ar fi comandate de un general francez, iar aviația comună de un general englez.

Acordul anglo-italian va fi probabil semnat și publicat mâine, sâmbătă. Va adera desigur și Franța la el. La Paris se zice că Flandin va fi numit ambasador la Roma.

Fiindcă e vorba de ambasadori, să însemnăm că a fost cerut agreementul pentru Franasovici, la Varșovia. Primul *ambasador* român va fi astfel un *potlogar*! Regele are un adevărat talent de a devaloriza tot și toate!

În afară de această preocupare, Majestatea Sa mai dă în momentul de față la iveală și altă patimă: aceea de a juca rol de „inspectru“. După ce a dat fuga la Oradea și la Cluj, dl Inspectru s-a repezit ieri la Ploiești, unde a avut plăcerea să constate potlogăriile prietenilor d-lui Bejan, prietenul Majestății Sale. În afară de constatarea potlogăriilor, Regele a mai hotărât, pe loc, începerea unui tunel pe sub gară, prin care să treacă automobilele care merg la Sinaia...

A apărut azi decretul-lege privitor la „Apărarea Ordinei de Stat“. E drastic, și îndreptat mai ales împotriva Gărzii de Fier. Numai să-l aplici; să nu se întâmple ca cu dizolvarea partidelor, care tocmai de când au fost dizolvate se agită mai rău.

Se pare că promulgarea acestei legi asupra căreia miniștrii nu se înțeleseseră încă pe deplin, a fost grăbită din cauza informațiilor culese din toate izvoarele cu privire la o reîncepere foarte activă a propagandei

legionare, propagandă care în multe regiuni reușește mai bine ca înainte.

Se povestește astfel că Constantinescu, asasinul lui Duca, fiind chemat ca martor într-un proces la Galați¹ deși transportat cu un vagon dubă în secret, și pe un itinerar complicat, a fost aclamat de legionari în toate stațiile pe unde a trecut trenul, și primit cu cântece legionare.

Că mai deunăzi la Buzău, cu prilejul înmormântării unui legionar, au fost iarăși manifestări zgomotoase și o lume imensă. S-au operat 70 de arestări...

Se mai povestește că tatăl lui Belimace (alt asasin al lui Duca) e portar la Athénée Palace, și că printr-însul gardiștii află tot ce se poate prinde cu urechea în hotelul care adăpostește atâtea notorietăți politice și diplomatice. Din cauza asta era chiar să fie închis alaltăieri hotelul, deși Ion Stănculescu (de la Banca Românească) care mi-a arătat somația, pretindea că îi fusese trimisă (e administrator al Societății Athénée-Palasilui) fiindcă adăpostea pe Maniu și pe doctorul Lupu!

Se zice, de asemenea, că în Consiliul de Miniștri care se va ține astă-seară sub președinția Regelui se vor fixa „domicilii corecționale“ la peste 150 de conducători legionari și că Casa lor Verde de la Bucureștii Noi va fi sechestrată...

Tătărescu a trimis o nouă și ultimă scrisoare lui Dinu Brătianu ca răspuns răspunsului primit de la acesta — o nouă scrisoare prin care-l informa că e prea *legalist* ca să întreprindă o răfuială de partid în momentul în care partidele sunt dizolvate, dar că îndată ce legea specială privitoare la partide, și pe baza căreia Partidul Liberal va putea funcționa din nou, va apare — se va grăbi să lămurească situația fiecăruia. Până atunci, dată fiind libertatea dată d-lui Gh. Brătianu de a-l insulta (pe el, Tătărescu), se vede silit să rupă până și raporturile personale cu șeful *actual* al partidului...

Pamfil Șeicaru s-a răzvrătit împotriva lui Armand Călinescu și se zice că l-ar fi injurat de mamă, în față. Să nu mai existe „fondurile secrete“ la Ministerul de Interne? sau nu mai vrea Armand-Charmant-Manchand să le împartă cu nimeni? Șeicaru e toată ziua la Urdăreanu și prin ~~vocea~~ poate să-i facă lui Micki-Maus o atmosferă rea, Sus.

¹ Când a sosit înaintea tribunalului și-a desfăcut haina de ocaz: dedesubt era îmbrăcat cu cămașa verde a legionarului!

16 aprilie. Naționaliștii spanioli au ajuns la mare, tăind astfel comunicația între Barcelona și Valencia și restul Spaniei republicane. Începe actul final al războiului civil.

Acordul anglo-italian va fi semnat astăzi. Telegramele din Roma publică deja clauzele lui. Sunt patru puncte principale și șase secundare.

Punctele principale:

1) Reînnoirea gentlemen-agrementului din ianuarie 1937.

2) Declarațiile Italiei și Angliei asupra drepturilor acestor două mari Puteri în Marea Mediterană și o declarație specială a Italiei asupra drepturilor ei vitale în această mare.

3) O libertate completă a navigației în Marea Mediterană, inclusiv Canalul Suez, atât în timp de pace cât și în timp de război.

4) Asigurări din partea Italiei că nu urmărește ținte teritoriale nici în Spania, nici în Insulele Baleare și nici în coloniile africane spaniole.

Punctele secundare:

1) Fixarea frontierelor exacte între Abisinia, Sudan și Kenya.

2) Interzicerea pe teritoriul britanic a comerțului de armament pentru Abisinia.

3) Dreptul Egiptului și Angliei asupra apelor din lacul Tsana în ce privește alimentarea Nilului de către aceste ape.

4) Stabilirea de zone politice de influență ale Angliei și Italiei în Arabia.

5) Interzicerea propagandei britanice sau italiene în Orientul Apropiat.

6) Respectarea drepturilor italiene în Palestina, în cazul când s-ar ajunge la o modificare constituțională în această țară.

Acordul va intra în vigoare imediat după ratificarea lui care se va face după ce Anglia va recunoaște Imperiul Italian și după ce Italia își va retrage trupele din Spania.

Încheierea acordului a făcut cea mai bună impresie la Roma și în cele mai de seamă cercuri din Londra și din Paris. Acordul dintre Franța și Italia va urma repede. În curând vor începe negocieri în vederea chestiunilor speciale de rezolvat între ambele țări. Aceste negocieri vor fi, pare-se, conduse de Flandin. În acest sens trebuie interpretată știrea dată zilele trecute despre *misiunea diplomatică* la Roma, ce urmează a i se încredința.

Telegramaele omagiale adresate Regelui cu prilejul loviturii de Stat, continuă să fie publicate prin ziare, zilnic, din ordin. Pentru ce această inutilă exasperare a opiniei publice?

Și totuși s-a făcut prostia, s-a închis Athénée Palace-ul până la noi dispoziții, s-a închis adică *nemaiadmițându-se locatari noi*, cei aflați rămânând pe loc. Condiția redeschiderii: expulzarea lui Belimace portarul, a lui Maniu și a doctorului Lupu!!

Consiliul de Miniștri de aseară n-a fost prezidat de Rege, ci de Patriarh. Comunicatul vorbește numai de condițiile acordului de la Paris cu detentorii străini de rentă, care au fost aprobate. Nu se știe încă dacă s-a hotărât ceva și în privința „domiciliilor forțate“.

Azi-dimineață am „inaugurat“ lucrările noului Consiliu Superior Economic. Și fiindcă nu avem mobile în localul Consiliului (închiriat din octombrie!) am făcut inaugurarea la Președinția Consiliului de Miniștri, în palatul Cantacuzino din Calea Victoriei.

După o scurtă slujbă religioasă, au ținut o tot atât de scurtă cuvântare în care am arătat rosturile noii instituții și am exprimat nădejdea unei perfecte înțelegeri între Consiliu și Guvern.

După mine, au vorbit în același sens și foarte ambil pentru mine, Patriarhul și Mitiță Constantinescu, Economul Național. Au fost prezenți toți membrii Consiliului, și pe lângă Patriarh, cei 6 miniștri ai Departamentelor Economice.

După această parte reprezentativă a ședinței, ne-am întrunit în jurul mesei verzi, numai consilierii permanenți, legea organică prin care cei 6 miniștri economici sunt numiți membri de drept ai Consiliului nefiind încă promulgată. Ne-am înțeles asupra modului de a lucra, am fixat câteva puncte de organizare internă, ne-am împărțit materia de studiat pe timpul vacanțelor și am hotărât să ne întrunim după 15 mai (după înapoierea mea din străinătate).

Înainte de ședință, Ghelmegeanu m-a luat la o parte să mă asmută asupra lui Mitiță Constantinescu „care omoară lumea cu discursuri“, iar după dânsul m-a luat Mitiță să mă excite asupra „colegilor“ săi. În gândul meu mi-am zis: „il y a du bon e“ — miniștrii nu vor face nicio dată zid împotriva noastră, simpli muritori din Consiliu!

Dealtminteri Mitiță a pus multă apă în vin. Se cam suise la început „scoafa în copac“ și în primele zile ale ministeriatului său se cam dăduse în fața presei ca un dictator economic. Acum a mai lăsat-o. Ba în discursul său de azi-dimineață a lăsat-o de tot — iar în ziarele de aseară am putut citi cu plăcere că a pus în executare cea mai mare parte din măsurile privitoare la exportul petrolului, pe care le pregătisem (augmentarea cotei de devize libere, facilități de transfer, etc.). La ședința de

azi-dimineață s-a scuzat față de mine că n-a ajuns încă și la măsurile relative la încurajarea exportului de lemne, de cereale și de animale. L-am liniștit, acordându-i încrederea mea pe viitor!...

Kaufmann mi-a mărturisit astăzi cum s-au întâmplat lucrurile cu milionul lui Schuschnigg. *N-a trimis nimic peste graniță cum s-a zis*: în calitate sa de consul (onorific) al Austriei, Hanenschild (ministrul Austriei) a venit să-l „tapeze” pentru plebiscit. A dat banii lui Hanenschild... și n-a mai știut nimic despre ei. Dacă ministrul Austriei nu i-a expediat pe căile legale, cu atât mai rău pentru el...

Partidele fiind dizolvate și cenzura domnind, reproduc aci — pentru cunoașterea vremurilor — declarațiile făcute de Dinu Brătianu la 5 aprilie în Delegația Permanentă a Partidului Liberal, după formarea celui de-al doilea Minister Miron Cristea (30 martie trecut)¹:

„La constituirea Guvernului prezidat de I.P.S.S. Patriarhul ce urma să aibă caracterul unui Guvern de uniune națională, Partidul Național Liberal a înțeles nu numai să nu stânjenească dar chiar să ușureze opera noului Cabinet, de pacificare sufletească și de restabilire a ordinii legale, prin prezența în Guvern a foștilor președinți de Consiliu, membri ai partidului.

După evenimentele petrecute la începutul acestei guvernări de caracter național, partidul socotește astăzi că nu mai poate da nici direct, nici indirect, sprijinul unor noi formațiuni ministeriale.

Pentru a lămuri această hotărâre și motivele care o determină este de neapărată nevoie să amintim desfășurarea evenimentelor.

La 10 februarie, în ultima audiență pe care am avut-o la M.S. Regele, Suveranul mi-a pus în vedere constituirea unui Guvern național și revizuirea Constituției *în partea care privea sistemul electoral*. Această reformă urma să cuprindă o modificare a limitei de vârstă pentru exercitarea dreptului de vot și o nouă alcătuire a Camerei, în care sufragiul universal să nu mai aibă un rol precumpănitor.

Guvernul trebuia să fie alcătuit din toți primii-miniștri ca miniștri fără portofoliu, conducerea Departamentelor fiind încredințată unor tehnicieni în afară de partide. Totodată, Majestatea Sa mi-a arătat că nu poate cere Partidului Național Liberal să ia parte la dărâmarea regimului pe care l-a creat prin acțiunea sa de peste 3/4 de veac, mi-a dat însă asigurarea că revizuirea Constituției se va face după ce proiectul noului așe-

¹ După textul împărțit de însăși direcția Partidului N.L.

zământ va fi adus la cunoștința partidelor de guvernământ, dându-le astfel posibilitatea să fie consultate și să-și exprime punctele lor de vedere.

La aceste indicații s-au adăugat declarațiile ce mi-au fost făcute în cursul aceleiași zile de d.d. Tătărescu și dr. Angelescu, după audiențele lor respective. Din aceste declarații au reieșit următoarele:

a) Nu se suspendă nici inamovibilitatea magistraturii, nici Statutul funcționarilor publici, fiind vorba numai de reorganizarea și întărirea procedurii disciplinare;

b) nu se revizuiă Constituția prin surprindere;

c) nu se desființau partidele politice, suspendându-se numai temporar activitatea lor publică, dar favorizându-se propaganda partidelor de ordine;

d) prezența în Guvern a unor miniștri liberali era menită să pună o frână unor tendințe socotite excesive și să amelioreze decretele-legi în curs de elaborare.

Iată ce a fost convenit la constituirea Guvernului și pe ce baze s-a hotărât atitudinea noastră în acel moment.

În ce mod s-au îndeplinit aceste condiții? Încă din seara alcătuirii Cabinetului, pe lângă foștii președinți de Consiliu, trei fruntași ai partidului, foști miniștri, au fost chemați ca tehnicieni la conducerea Departamentelor. Deși aceasta era în afara prevederilor noastre, ne-am mărginit să publicăm un comunicat în oficiosul partidului, prin care se preciza că fruntașii noștri aflați în Guvern se găseau acolo în calitate de foști sfetnici ai Coroanei, iar nu de membri ai Partidului Național Liberal. Delegația Permanentă întrunită la 16 februarie sub președinția mea, a precizat de altfel în circulara pe care a aprobat-o cu unanimitate, că «deoarece programul Guvernului prevede radicale schimbări în toate instituțiile care alcătuiesc temelia Statului român, întregul trecut de tradiție și de doctrină al Partidului Național Liberal, ne impune în această direcție până la o mai deplină cunoaștere a acestor proiecte» — o justificată rezervă. Socoteam mai ales că o modificare a pactului fundamental, nu se putea înfăptui fără consultarea țării și a partidelor de guvernământ.

Totuși Constituția nouă s-a decretat într-o noapte fără nici o consultare prealabilă a partidelor, iar învoirea țării a fost cerută printr-un plebiscit în termen de 72 de ore, fără ca cei mai mulți alegători să poată lua cunoștință de noul text al pactului fundamental.

S-a suspendat inamovibilitatea cu toate dezmințirile ce ne-au fost date, arătându-se că era vorba doar de o greșită redactare a unui comunicat al Guvernului.

S-a discutat în Consiliul de Miniștri desființarea prin decret a partidelor politice, iar primul ministru a făcut declarații publice indicând o-probriului public hidra cu 29 de capete printre care era și Partidul Liberal. Presa a fost supusă la un regim excepțional înlăturându-se orice acțiune și până și cuvântul de partid. *Viitorul*, oficiosul partidului nostru a fost obligat să publice articole care conțineau dezaprobarea propriei noastre politici. Acțiunea partidului a fost oprită până și în manifestațiile normale ale vieții sale interne; firmele cluburilor noastre au fost desființate în multe localități pe când acțiunea clandestină a altor organizații, cu tendințe periculoase ordinii publice, n-a fost cât de puțin stânjenită.

În fine decretele-legi iscălite de miniștrii liberali, privitoare la magistrați și funcționari, în flagrantă contradicție ideologică cu principiile partidului au arătat că prezența lor în Guvern n-a constituit o frână în această privință.

Care trebuie să fie deci astăzi atitudinea noastră?

Noi înțelegem, ca partid, să nu ne încetăm nici o clipă activitatea. Să ne strângem rândurile în jurul programului și doctrinei noastre. Credem că departe de a-și fi încheiat menirea, ideea de partid își păstrează tot rostul ei în viața Statului român. Partidul, apărat de tendințele demagogiei care-l puteau îndepărta de la drumul său firesc, rămâne în țara noastră instrumentul de guvernare verificat prin capacitate și experiență, aparatul de selecționare al valorilor, organul natural de legături între autoritate și opinia publică. Regimul excepțional îi poate suspenda activitatea dar nu o poate în nici un caz înlocui.

Mai curând sau mai târziu, tot la acțiunea de partid trebuie să se revină pentru a se da vieții naționale un ritm normal. Nu înțelegem desigur să tulburăm o atmosferă de ordine și de împăciuire mai ales în împrejurările tulburi de dincolo de hotare, și ne supunem noii Constituții ca unui fapt împlinit, păstrând însă crezul și principiile noastre liberale. Acțiunea Partidului Național Liberal este mai necesară ca oricând, pentru că combate extremismul ce s-a manifestat în ultima vreme în politica noastră, cu tendințele și metodele sale atât de primejdioase. Organizațiile extremiste ca acele ale Gărzii de Fier, pot deveni elemente de răzvrătire împotriva ordinii publice și sociale pe ale cărei temelii s-a clădit România Mare și instrumente de acțiune violentă în mâna unor îndrumători străini. Este de observat că de la stânga la dreapta, de la comunism la gardism, extremele se ating și că sub alte flamuri și cu alte lozinci, aceleași metode de acțiune amenință ordinea și liniștea publică.

Propagandei lor, care n-a încetat nici o clipă sub noul regim, trebuie să-i opunem pe aceea a unui partid de ordine ca al nostru, deplin conștient de răspunsurile sale și de gravitatea întregă a situației. În nici un caz nu putem rupe cu întregul nostru trecut, luând parte la distrugerea unei opere de 80 de ani care constituie rostul istoric al partidului nostru în viața și în dezvoltarea României moderne. În astfel de condiții nu mai putem lua parte la nici o răspundere a activității Guvernului. Dacă am putut admite ca unii membri ai partidului să facă parte, pe răspunderea lor, dintr-un Guvern de uniune națională, în împrejurări excepționale, nu putem da asentimentul nostru ca ei sau alții dintre fruntașii partidului să mai participe la noul Guvern, alcătuit pe baza unor tendințe opuse ființei și menirii partidului.

Am comunicat acest punct de vedere tuturor miniștrilor liberali din Cabinetul constituit la 11 februarie. Ultimii pe care i-am văzut au fost Mircea Cancicov și Victor Iamandi — cel dintâi la 29 martie, iar cel de al doilea chiar în ziua de 30 martie, la ora 12, înainte de a se duce la Consiliul de Miniștri ce fusese convocat la Palat. Amândoi m-au asigurat că nu vor primi să facă parte dintr-un nou Guvern, înainte de a-mi fi cerut părerea, iar de va fi nefavorabilă se vor conforma respectând disciplina și obligațiile de partid. În aceeași zi Guvernul a demisionat și s-a constituit de îndată noul Cabinet prezidat de I.P.S.S. Patriarhul, dar fără participarea foștilor președinți de Consiliu. În acel Guvern dl Cancicov a păstrat portofoliul Finanțelor, iar dl Iamandi a primit pe al Justiției, semnând în aceeași seară decretul de dizolvare a partidelor politice. Nu mai este deci vorba în noua situație ce s-a creat, nici de atitudinea noastră față de noua Constituție pe care am definit-o mai sus, nici de devotamentul nostru față de Coroană, de atâtea ori încercat în toate împrejurările, ci de existența însăși a Partidului Național Liberal.

E de altfel ușor de constatat că măsura luată de noul Guvern se îndreaptă cu deosebire împotriva celor două partide de guvernământ care reprezintă principii de organizare și de acțiune, îndrumând cele mai însemnate curente ale opiniei publice: partidul nostru și Partidul Național Țărănesc.

D.d. Mircea Cancicov și Victor Iamandi care au primit să facă parte dintr-un Guvern a cărui primă misiune era desființarea partidelor, s-au pus deci în afară de Partidul Național Liberal prin acea acțiune. Noi credem că un partid ca al nostru nu se poate suprima și nici desființa prin decret. Un decret poate desființa formațiuni politice a căror existență este în exclusivă atârnare de putere; el nu poate atinge Partidul Național

Liberal — încheiat prin statornice convingeri comune și adânci legături sufletești, în care generațiile și-au adus pe rând aportul lor de jertfă, de gândire și de îndemnuri generoase identificate de decenii cu cele mai înalte aspirații ale neamului.

Partidul nostru și-a afirmat trăinicia nu prin forme și manifestări exterioare, ci prin sentimentele de neclintit devotament ale tuturor aceluia care au stat de strajă țării în rândurile sale — și asemenea sentimente nu se desființează prin decrete sau ordonanțe.

Conștiința noastră nu ne îngăduie deci, nici o abatere de la drumul nostru, în dauna țării și a Coroanei. De aceea partidul va dăinui, împlinindu-și întreaga datorie cu aceeași hotărâre și abnegație de care a dat atâtea dovezi în trecutul său. Numai astfel el va putea să se păstreze ca o rezervă pentru momentul în care regimul excepțional de astăzi nu-și va mai avea rostul și să folosească întregul său capital de autoritate și experiență în îndeplinirea misiunii sale istorice de acoperire pentru Coroană și de garanții ca factor de răspundere și încredere în fața țării“.

Scrisoarea lui Guță Tătărescu către Dinu Brătianu reproducă la pag. 235-236 a acestor Însemnări, a fost trimisă în ziua convocării Delegației Permanente a partidului în care aceste declarații au fost făcute.

17 aprilie. Acordul anglo-italian a fost semnat aseară la ora 6 la Palazzo Ghigi de către Ciano și lord Perth. O lume imensă adunată pe piața Colonna a aclamat pe cei doi semnatari la ieșirea lor din palat.

Guvernul englez a poftit pe d.d. Daladier și Bonnet la Londra, oficial. Miniștrii francezi vor trece Mâneca pe la 27-28 aprilie și vor sta 22 zile în capitala Angliei. Franța va călca pe urmele aliatei sale și se va împăca și dânsa cu Italia.

Destindere generală...

Poate că fără stupida politică a stupidului Eden (Anthony pour les dames), Germania n-ar fi îndrăznit să pășească la înfăptuirea Anschlussului...

„Tout se paie“.

De la Paris se anunță că aproape toate fabricile au fost evacuate de greviști și că miercuri (după Paștele catolic) lucrul va reîncepe pretutindeni.

În Europa se liniștesc astfel iarăși toate lucrurile, și câtva timp nu voi avea să mă mai ocup în aceste Însemnări de întâmplările de peste graniță, deoarece repercuterile lor asupra politicii noastre interne nu vor mai fi de temut.

Gurănescu, al cărui post la Viena a fost suprimat, e mutat la Berna. Între Știrbei și Titulescu — e și asta o situație.

Beneș Curcanul a adresat un călduros apel poporului cehoslovac. Sub cuvânt că servește PACEA, se milogește pe trei coloane pentru existența Statului cehoslovac. Îl vor auzi slovacia, rutenii și nemții?

Micki-Maus a descoperit un mare complot gardist. Ieri-seară a venit Blumenfeld speriat la mine, speriat de câte auzise. Nu mai știu în ce casă se descoperise un arsenal întreg de grenade de mână, bombe, puști, revolvere etc. Și documente. Documente foarte compromițătoare... Blumenfeld se vedea deja tras în țepă, și făcea o mutră de un cot... Mi-a spus că se va publica o dare de seamă despre tot ce s-a găsit.

S-a și publicat astăzi, în toate gazetele. Mai întâi o serie de circulare de ale lui Zelea Codreanu și de ale altor „șefi” — foarte copilărești în trufia lor amenințătoare. Eu cunosc un vechi proverb românesc: „Pisica cu clopoței nu prinde șoricei!” Domnii din Garda de Fier scriu prea mult... și scriu prostii, ceea ce e mai trist.

Ziarele mai publică și fotografia „arsenalului” găsită: pe o batistă întinsă pe o masă zac jalnic un revolver, două cuțite și câteva cutii cu muniții...

Am impresia că Micki-Maus a vrut să se claseze „ca salvatorul Ordinei”, dar că a înscenat lucrurile atât de prost încât n-a izbutit decât să se facă de râs.

Ședința de ieri a Consiliului Superior Economic — discursurile — a făcut impresie bună în public.

Fost azi-dimineață la Ploiești cu Donescu, să vizitez noua rafinărie a societății Petrol-Block. Progresul tehnicii e înspăimântător. E monstruos. Ceea ce m-a impresionat mai mult e un aparat mulțumită căruia toate lămpile din fabrică și din jurul fabricii se aprind *automatic* îndată ce înnoptează și se sting tot *automatic*, îndată ce crapă de zi...

Am bătut Anglia, căci dacă tunelul sub Mănecă nu poate ajunge să devină o realitate, în curând vom avea tunelul sub gara Ploiești — căci ordinele Regelui de acum trei zile au și primit un început de executare.

19 aprilie. Breasta. Plecat ieri la ora 2 1/2 cu automobilul am sosit seara la Breasta. E o minune. E primăvară, și ce să spun mai mult. Pop, administratorul meu, mi-a pregătit o surpriză: podul peste Brestuică e gata, se poate trece pe el și ieși în șoseaua județeană tocmai la podul

Jiului. Se evită astfel doi kilometri de praf, și vara zăvoiuil prin care străbate drumul e de toată frumusețea.

Ziua de duminică, alaltăieri, a fost închinată pe tot cuprinsul țării Gărzii de Fier. Percheziții și arestări în masă au început de sâmbătă seara, au ținut toată noaptea și nu s-au terminat decât duminică după amiază, pe la ora 4.

Au fost arestați toți conducătorii Mișcării Legionare, agitatorii ca și conducătorii de organizații, de legiuni, de cohorte etc. cu Zelea Codreanu în cap. În orașele de provincie, prin sate, arestările au făcut oarecare valvă, în București au fost operate însă tiptil și fără zgomot, așa încât, în afară de familiile și prietenii celor interesați, nimeni n-a știut de ele până către seară. Eu unul n-am știut nimic până pe la ora 5, când ducându-mă la Jockey-Club am aflat că Alexandru Cantacuzino, Tell și Radu Meitani, membrii cercului au fost ridicați. George Manu (băiatul lui Jean Manu, magistratul) — și Cantacuzino (fiul lui Papanel) scăpaseră până la acea oră. Am aflat că și Neagoe Flondor nu putuse fi prins. George Meitani, tatăl lui Radu, era disperat fiindcă astfel după noua lege a „Apărării ordinii“ prin simplul fapt al arestării lui fiu-său, conferențiar la Universitate, își pierde automat postul. M-a rugat să intervin, să intervin să-i dea drumul! Pe lângă cine era să intervin?

În București s-au operat cam 150 de arestări. Arestații au fost toți parcați în Liceul „Mihai Viteazul“, gol din cauza vacanțelor Paștelui, începute cu o zi înainte. Nici unul, nici în sate, nici în orașele de provincie, nici în București n-a opus rezistență. Pe Corneliu Zelea Codreanu l-a arestat colonelul Dombrowski, prefect de Ilfov. S-au supus toți ca oile.

Lovitura a fost bine pregătită și bine executată. Publicarea diverselor circulare și scrisori ale lui Zelea și ale fruntașilor legionari (cu apeluri copilărești ca: „să fiți gata să muriți“, „să fiți gata la primul semnal al Căpitanului“, „fiecare știe ce are de făcut“ etc. etc.), descinderile și confiscările de arme (cu care nu s-ar fi putut cucerii nici o mahala), închiderea hotelului Athénée-Palace¹ — n-au fost decât o introducere la actual săvârșit duminică.

¹ Hotelul Athénée-Palace a fost definitiv închis, duminică, și evacuat. Sub pretext sanitar. În realitate ca să se spargă vadul de cancanuri și intrigării politice ce se țesau pe culoare, în hall, pretutindeni — în jurul lui Maniu și altor fruntași politici din opoziție (Lupu, doctorul și Costache, și alții) Pentru a-și dovedi imparțialitatea Siguranța a evacuat din hotel, printre primele persoane, pe d-na Ambrozie, văduva unui ofițer și rudă de aproape cu d-na Lupeșcu, căreia îi telefonase toată ziua. Unii spun însă că deși rudă cu d-na Lupeșcu, d-na Ambrozie fusese câștigată de opoziție, pentru contul căreia spiona pe ilustra sa rudă. În vremuri ca cele pe care le trăim toate sunt posibile.

Lovitura a fost bine pregătită, dar ne putem întreba dacă a fost și bine chibzuită. Am impresia că s-au dramatizat lucrurile mult prea mult. Asprimea și chiar teroarea nu trebuiesc întrebuițate când metode mult mai blânde pot duce la același rezultat.

Mai întâi nu trebuie confundat „gardismul“ cu „legionarismul“. Curentul incontestabil al opiniei publice, manifestat cu prilejul ultimelor alegeri a fost *gardist* nu *legionarist*. Numai legionarii sunt fanatici care urmăresc schimbarea regimului de Stat de astăzi, pe cale revoluționară. Dar legionari sunt puțini, și cu o mână de oameni nu se face o revoluție, mai ales când această mână de oameni e constituită din copii *care se joacă de-a revoluția și-și descoperă „planurile“* cui vrea să le audă, până și cele mai secrete. Marea masă a „simpatizanților gardiști“, a celor care formează în realitate curentul — a celor care au votat în decembrie — nu e revoluționară, în nici un sens al cuvântului. E lume care prin „gardismul“ său nu înțelege altceva *decât să protesteze împotriva regimului de potlogărie și imoralitate sub care trăim*. Atât și nimic mai mult. Prin arestarea fanaticilor legionari, nu se va dezarma opinia publică protestatară. Această opinie publică va fi și mai îndârjită când va vedea că Zelea Codreanu e trimis la pușcărie și Franasovici potlogarul ambasador la Varșovia... Adevărata combatere a *pericolului gardist*, dacă pericol e (unde e norocul) constă numai într-o moralizare a vieții noastre publice. Dacă aceasta s-ar pune la cale, s-ar îndepărta orice pericol de răzvrătire și caraghioslăcurile legionarilor n-ar mai impresiona pe nimeni. Regele trebuie să priceapă că nu poate domni între Gavrilă Marinescu și Urdăreanu — cu binecuvântarea lui Tătărescu și a lui Franasovici, adică sub scutul celor mai disprețuiți oameni din țară.

Acum, când gardiștii sunt sub călcâiul Poliției, s-au mai repezit asupra lor și Iorga și Averescu, prin două scrisori date publicității, două scrisori prin care amândoi șmecherii fac pe caraghiosii împotriva lui Zelea Codreanu. Un act de lașitate mai mult, pentru fiecare din cele două răsuflete personalități, a căror carieră e deja atât de bogată în acte de lașitate...

S-a zvonit duminică că lui Maniu și doctorului Lupu s-au impus domiciliu forțate. Faptul este cu totul neexact. Lui Maniu, cât timp a stat la Athénée Palace, i s-au refuzat — acum în urmă — comunicațiile telefonice cu provincia. Atât tot. E chiar motivul pentru care Maniu fără

să mai aștepte să fie expulzat, s-a mutat de la hotel în casa ocupată până aci de Mihalache, alături de generalul Condiescu.

Schimbări de limită de vârstă și facilități de pensionare la Curtea de Casație, la Consiliul Superior Legislativ, la Curtea de Conturi. Demagogie și asta: prin aceste deblocări se împing o droaie de funcționari înainte numai ca să li se câștige bunăvoința, iar nicidecum fiindcă merită. Dar se mărește întruna numărul pensionarilor și astfel se tot sporesc cheltuielile... și sarcinile contribuabililor.

Consiliul Superior al Magistraturii a fost transformat. Consiliul se va compune de acum înainte din 3 consilieri de la Casație și din 2 consilieri de Apel (de la Curțile din provincie) — adică din 5 membri în loc de 16. Măsura e bună.

Dianu, dobitocul de Dianu, actualmente ministru în Chile, a fost numit la Moscova... În locul lui, în Chile a fost numit Vălimărescu, fost la Riga și rechemat și ostracizat până acum ca „titulescan“.

Mussolini a hotărât să restaureze în Roma — nu departe de mausoleul lui August — „Arae Pacis“, ridicată de Senat în cinstea marelui Împărat după înapoierea sa din Spania și din Galia. Mussolini vrea, prin această restaurare, să celebreze încheierea acordului anglo-italian, pe care italienii, după obiceiul lor, vor să-l preamărească și să-l ridice la însemnătatea unui eveniment mondial. N-au mers ei oare până a declara că prin acest acord s-a stabilit *paritatea absolută între Anglia și Italia pe planul imperial!!!*

Rămășițele „Arae Pacis“ se află la Muzeul Național din Roma, la Vatican, la Luvru și la British Museum. Le vor da englezii și francezii?...

De necrezut!

Presa oficioasă de la Moscova — adică toată presa! — *publică articole foarte favorabile dezvoltării averilor particulare*, fără de care progresul social nu e posibil. Prin averi particulare, ziarele rusești nu înțeleg numai casele în orașe și pământurile la țară, *dar și depunerile în bănci* al căror secret trebuie garantat!!! Ce zici, nene Lenin de urmașul tău Stalin?

Vin turcii!

Și e mai rău ca pe vremea lui Pasvantoglu, căci vine jidanul Rüstü Aras și primul ministru Bayar(!) ca să aranjeze vizita lui Kemal Atatürk, care va sosi și el de 8 iunie! Vai de noi!

În legătură cu arestarea gardiștilor au fost șterse și ziarele *Cuvântul* și *Buna Vestire*. Până ieri la amiază, Nae Ionescu scăpase nearestat, mi s-a spus însă că urma să fie arestat în cursul după amiezii. Întrucât privește pe Manoilescu, Guvernul, în afară de suspendarea *Bunei Vestiri* s-a mulțumit să-i ia din mână mina de cărbuni de la Șoricani care servea șmecherului de bază pentru toate învârtelile și escrocheriile lui.

Pezevenghiul de dr Ilie Rădulescu a scăpat până acum cu *Porunca Vremii* neoprită. Se putea altfel!

Mare incendiu la fabrica de pielărie a lui Mociorniță. Păcat, căci Mociorniță e unul din românii cei mai harnici. Se zice că era asigurat, Paubele întrec 10 milioane.

Aviatorul Ruță Ion s-a prăbușit pe aerodromul de la Băneasa, încercând un aparat. S-a prăbușit duminică, câteva minute înainte de trecerea mea prin fața aerodromului, la întoarcerea de la Ploiești. Am văzut aparatul dărâmat și lume multă împrejur — n-am avut curajul să mă apropi...

Ieri la ora 12, înainte de a părăsi Bucureștiul am prezidat adunarea generală anuală a Băncii de Credit. Adunarea a fost foarte numeroasă. Kaufmann invitase tot Bucureștiul, căci Banca celebra cu acest prilej și cincintenerul său. Am făcut un mic speech „bine simțit“ și am acoperit pe Kaufmann cu flori. De data asta Hefter n-a venit să tulbure adunarea cu acuzațiile lui împotriva lui Kaufmann... În fine s-a reglat și chestiunea președinției Băncii. După refuzul meu categoric de a o primi¹, a fost ales Guță Tătărescu, „recomandat“ de Majestatea Sa... Am primit însă, de hatărul lui Kaufmann, una din cele două vicepreședinții.

Adunarea a hotărât, după propunerea lui Murgășanu, baterea unei medalii comemorative a cincintenerului, în așteptarea centenarului...

Reproduc aci textul inedit al răspunsului lui Dinu Brătianu, adresat lui Tătărescu după scrisoarea acestuia din 5 aprilie (vezi mai sus, pag. 235-236) și a doua scrisoare — și ultima — trimisă de Tătărescu lui Dinu ca răspuns la scrisoarea lui. Le reproduc cu întârziere căci abia acum le-am primit.

¹ Am preferat să păstrez președinția Societății Bancare. Amândouă nu se putea.

„Stimate Doamnă Tătărescu,

Dacă nu am răspuns îndată la scrisoarea d-tale prin care îmi arătai ceea ce nu poți admite, a fost pentru a evita între noi o corespondență care ar fi putut da naștere la o ruptură în relațiile noastre, pentru că chestiuni de atare natură nu se rezolvă pe cale cominatorie.

Înainte de Delegația Permanentă te invitaseam ca împreună cu alți prieteni să ieși parte la o consfătuire în care să fixăm punctele în discuție de supus Delegației. Ai crezut că nu este necesar ca să asisti la consfătuire, unde ai fi putut expune punctul d-tale de vedere și nici la Delegație, unde puteai susține soluțiile d-tale cu argumente.

Să punem două întrebări:

Prima: Ce atitudine trebuia luată în privința dizolvării partidului nostru;

A doua: Ce sancțiuni erau de aplicat celor ce și-au călcat cuvântul, luând parte la un Guvern care a comis decretul de dizolvare a partidelor politice.

Fără de noua Constituție nu era vorba de ostilitate ci de supunere. În ce privește rezerva noastră față de activitatea Guvernului însă, pe aceasta mi-o ceruse¹ M.S. Regele și în acest sens dădusem un comunicat cu care ai fost de acord și pe care te rog să-l recitești, fiindcă mi se pare că ți-a scăpat din vedere.

Nu cred că este bine să-mi pui chestiuni de sinceritate, nici de credință, deși sunt gata să le discut în largul lor.

D-ta declari că nu poți admite sub nici o formă atitudinii de ostilitate sau de împotrivire față de actele actualului Guvern. Oare faci aluzie la decretul de dizolvare al partidului al cărui Secretar General ești?

În acest caz nu suntem deloc de acord pentru că nu pot admite teza susținută de dl Inculeț, că trebuie să omorâm partidul nostru politic ale cărui merite și utilitate o recunoaște (sic) toată lumea din țară și din străinătate, ca pe urma ruinelor sale să se poată forma un alt partid compus din adunăturile strănse în jurul grătarului destinat satisfacerii poftelor și ambițiilor.

D-ta mai declari că nu poți admite sub nici o formă ca d.d. Cancicov și Iamandi să fie blamați direct sau indirect pentru intrarea lor în Guvernul actual.

După cele ce mi-au declarat acești domni, cu toate făgăduielile ce mi-au dat, ei au acceptat să facă parte din Guvernul care a săvârșit un grav atentat împotriva propriului lor partid, și aceasta în urma îndem-

¹ N-ar fi mai exact: „mi-o îngăduise“?

nurilor d-tale, deși te puseseseși de acord cu mine să nu mai aibă loc nici o colaborare mai departe a partidului nostru într-un Guvern care nu ar avea caracter de Guvern național, ci de strânsori de transfugi din alte partide.

Prin acest act d-ta ai dorit să acoperi de răspunderi pe cei doi miniștri, rămâne totuși de văzut dacă vei reuși să acoperi și pata neștearsă care a rămas.

Nu știu care au putut fi intențiile d-tale, dar este un fapt unic în istoria politică a țării, ca un organism politic pentru care Țara și Tronul nu pot avea decât recunoștință, să fie supus loviturilor distrugătoare ale celorla pe care el însăși i-a ridicat acolo unde se află azi.

Spuși că nu vei recunoaște validitatea hotărârilor Delegației. Recunoașterea validității actelor Partidului Liberal nu mai poate avea nici o importanță pentru d-ta, dacă recunoști totodată validitatea actului de dizolvare..

Pe de altă parte reamintești munca Guvernului Partidului Liberal ce ai prezidat. Regret că nici în Consiliul de Miniștri, când președintele Consiliului a declarat că trebuie distrusă hidra cu 29 de capete, din care unul era al partidului pe care acolo îl reprezentați, nici în campania dusă de oarecare presă sub regimul cenzurii Guvernului, nu ai protestat o singură dată în contra unor atacuri nedrepte îndreptate tocmai în contra administrației, la care ai prezidat și pe care o revendici ca un titlu de glorie pentru d-ta.

Trebuie să-ți reamintesc că Partidul Național Liberal prin trecutul său, prin eminentele servicii aduse României, prin tradiția sa de muncă, onoare și demnitate, nu poate nici să dispară, nici să fie jocul valurilor politice trecătoare și că tot el este destinat să domine în viitorul politic al României pe care a creat-o¹.

Constantin I.C. Brătianu

București în 12 aprilie 1938“.

„Stimate Doamnă Brătianu,

Respectul și deferența pe care vi le datorez și de la care nu voi devia cât voi trăi, nu-mi îngăduiesc să discut nici fondul și nici forma scrisorii dvs din 12 aprilie.

Răspunderile mele mă obligă totuși să vă rog să luați act de următoarele observații și hotărâri:

¹ Pe care a „deformat-o“...

Consider atitudinea dvs, față de dezvoltarea generală a evenimentelor interne, nelogică și în același timp păgubitoare pentru țară și primejdioasă pentru noi.

Consider directiva dvs „supunere pasivă” față de noua Constituție inacceptabilă căci, datoria noastră și rostul nostru ne impune, în interesul superior al Țării, „colaborare activă”, fără rezerve și fără reticențe.

Consider contactul și pactizările dvs cu detractorii Coroanei și cu adversarii noștri și ai ordinii actuale, o eroare cu urmări grave pentru acțiunea noastră de mâine.

Consider, apoi, ultimele dvs manifestări drept contrazicătoare atât cu tradiția noastră, cât și cu simțămintele și cu voința quasi-unanimității prietenilor noștri.

Declar în consecință în numele tuturor¹ acestor prieteni neavenite toate circularele și îndrumările date de dvs după promulgarea Constituției, și care se dovedesc de altfel, a fi exclusiv inspirate de elementele fără de răspundere ce s-au adăpostit recent în mijlocul nostru. În cel dintâi moment — când ne vom fi reluat activitatea în cadrul noii Constituții și a legilor ei dezvoltătoare — voi dezbate valabil în fața forurilor noastre, gravul diferend ivit astăzi între noi și vom putea trage atunci, și dvs și eu, consecințele hotărârilor luate.

Și pentru a vă ușura executarea unei dorinți ale cărei urme le găsec în scrisoarea dvs, vă rog să socotiți de azi rupte raporturile noastre.

Cu sentimente alese (!)

Gh. Tătărescu

București, 13 aprilie 1938.

După cum se vede dl Tătărescu — „Nu admit” (fost „Da sau Nu“?) a devenit „Dl Consider că“!

Ce caraghios!

Copiile precedentelor scrisori mi-au fost trimise de Dinu Brătianu (ca la toți fruntașii politici) odată cu următoarea Circulară destinată șefilor organizațiilor liberale:

„Pentru lămurirea dvs și a prietenilor dvs vă trimit alături următoarele:

1) Comunicatul publicat la constituirea Guvernului de uniune națională la 11 februarie a.c.;

2) Expunerea ce am făcut-o în ședința Delegației Permanente din 5 aprilie a.c.;

3) Scrisoarea ce am primit de la dl Tătărescu în ziua convocării Delegației Permanente;

¹ „Ecce saltus!”

4) Răspunsul ce l-am trimis d-lui Gh. Tătărescu la 12 aprilie a.c.;

5) Scrisoarea ce am primit de la dl Gh. Tătărescu la 13 aprilie.

Nu am mai răspuns la aceasta din urmă de vreme ce dl Tătărescu declară că a rupt relațiile cu mine, dar am ținut să luați cunoștință de ea spre a fi pe deplin lămuriți asupra împrejurărilor și a răspunderilor.

Veți vedea din expunerea alăturată¹ cum s-au desfășurat evenimentele.

Vă las să judecați dacă a apăra existența unui partid de acțiunea căruia se leagă toate înfăptuirile glorioase ale Istoriei Naționale² din ultimele secole³ este o atitudine «nelogică și păgubitoare pentru țară» și pentru care din «noi» poate fi considerată primejdioasă! Mă întreb de asemenea dacă un om de Stat și conducător de partid se poate angaja fără nici o restricție să susțină cu ochii închiși acțiunea unui Guvern străin de partidul său și care ia hotărâri ce nu le cunoaștem și dacă o asemenea acțiune poate fi folositoare Statului și mai ales Coroanei.

De altfel vă veți convinge din citirea comunicatului (a se vedea pag. 243–247 a acestor Însemnări) Partidului Național Liberal de care a avut cunoștință și Suveranul, că M.S. Regele nu avea intenția să angajeze partidul nostru în opera de transformare a așezămintelor constituționale ale Țării, și prin urmare, spre a nu face dificultăți Coroanei și a ne conforma dorințelor M. Sale nu puteam decât să ne supunem Constituției și decretelor ce urmau să-i aplice dispozițiile fără să participăm la întocmirea lor.

Drept răspuns la toate insinuările și răstălmăcirile ce se încearcă, îmi ajunge să vă amintesc că în gândul meu n-a fost și nu este nici o acțiune îndreptată împotriva Coroanei și a noilor așezări constituționale și nici o pactizare cu adversarii Ei.

Am ținut însă să aduc la cunoștință Suveranului protestul Partidului Național Liberal împotriva decretului de dizolvare care lipsește Țara și Coroana de sprijinul lor cel mai temeinic și de cea mai sigură rezervă de viitor.

Va veni vremea să vă arăt toate sacrificiile ce le-am adus în ultimii ani unității partidului. Socotesc însă că mai presus de orice, conducerea Partidului Național Liberal înseamnă respectul cuvântului dat, păstrarea unei tradiții de încredere în puterile Țării și ale noastre, de demnitate în sentimente și atitudini. Desigur partidul nostru a știut să cuprin-

¹ A se vedea pag. 243–247 și următoarele, ale acestor Însemnări.

² Rămâne de văzut cum se leagă!

³ Sunt mai multe?

dă în acțiunea sa, în decursul vremurilor, curente sănătoase ale opiniei publice, îmborsăvându-și mereu programul după cerințele și aspirațiile ei. El e gata să o facă și acum. Un factor constant în activitatea sa a fost însă grija de a rămâne în toate împrejurările, pârghia de susținere și de legătură (frumoasă pârghie) între Coroană și Națiune, misiune ce nu înțelege să o părăsească nici astăzi.

În numele acestei tradiții, fac apel astăzi la legăturile sufletești ce au încheșat în trei generații puterea de înfăptuire a partidului nostru, încredințat că veți fi alături de mine, urmând calea ce v-o arată conștiința limpede a intereselor superioare ale Țării și a destinului Partidului Național Liberal.

Președintele Partidului Național Liberal
Constantin I.C.Brătianu“.

20 aprilie. În Franța, grevele au încetat și lucrul a fost reluat pretutindeni. A fost de ajuns să nu mai fie dl Blum în fruntea Guvernului.

În Spania naționaliștii înaintează pe toate fronturile. Tortosa a fost cucerită.

Japonezii, după ce au oprit ofensiva chinezească, care-i surprinsese, au reluat ei ofensiva pentru recucerirea teritoriilor pierdute. Nici nu era de închipuit că succesul chinezilor să fie serios și durabil.

Procesul intentat de Iorga lui Zelea Codreanu a început. Pentru Căpitan e numai „o intrare în materie“ căci îl așteaptă alt proces, mai dezagreabil și probabil cu consecințe mai grave pentru dânsul...

De aseară plouă și e frig. Sunt numai +8°. Acum se vor ține ploile lanț. Ce n-a stricat seceta, vor strica umezeala și răceala.

21 aprilie. Senzațional, senzațional!

Ziarele îmi aduc în liniștea de la Breasta vestea unei noi lovituri a Domnului Popescu. (Cum l-au poreclit detractorii lui, pe bunul nostru Rege). Printr-un nou decret-lege se ridică cetățenia română(!!!) „cetățeanului român care locuiește în străinătate dacă se va face vinovat, ca autor sau complice de un fapt care ar putea avea drept efect tulburarea ordinii publice a Țării, sau dacă printr-o purtare potrivnică îndatoririi de fidelitate față de Țară, vatamă interesele românești sau micșorează

bunul renume și prestigiul României. Se socotește purtare potrivnică îndatoririi de fidelitate față de Țară, chiar faptul de a fi înlesnit propaganda dușmănoasă împotriva României“.

Decretul e vădit îndreptat împotriva lui Titulescu, împotriva aceluiași Titulescu pe care *acum doi ani* același Rege Carol l-a decorat cu *colanul Ordinului Carol*, trecând peste dispozițiile statutare ale Ordinului¹, numai ca să dovedească Talleyrandului nostru, recunoștința sa!

Decretul mai prevede că „dezîncetățenitului“ i se mai sechestrează și toată averea aflată în România. Vinovăția o stabilește o comisie compusă dintr-un director al Ministerului Afacerilor Străine, un director din Ministerul Justiției și doi Consilieri ai Curții de Apel din București, toți desemnați de miniștrii respectivi și prezidați de un membru al Consiliului de Coroană, desemnat de președintele Consiliului de Miniștri. De nu mi-ar cădea pacostea mie în spinare!

Pe baza ultimelor decrete, o hecatombă în magistratură. Între alții au fost scoși la pensie Gane, primul președinte al Consiliului Legislativ și Juca președinte de Secție, la Casație.

Regele s-a îmbolnăvit de gripă ca să dea lui Mamulea plăcerea de a semna comunicate. Dictatorul are 38° căldură și 84 pulsații pe minut. Indispoziție fără importanță.

Nu știu ce va fi spus Iorga la procesul pe care l-a intentat lui Corneliu Zelea Codreanu, nu știu dacă, după cum ne spusese în Consiliul de Miniștri, va fi cerut achitarea inculpatului „mulțumindu-se cu prostiile pe care desigur le va debita în public, în fața Justiției“ — dar constat că Consiliul de Război a condamnat pe Zelea la 6 luni închisoare, în așteptarea celor care vor mai veni...

Ministerul de Interne începe să dea drumul „materialului documentar“ găsit și ridicat cu prilejul descinderilor operate sâmbătă, 16 curent la agitatorii „foste“ (?) Gărzi de Fier.

Ziarele de ieri publică (publică și facsimilul) o scrisoare a lui Zelea Codreanu (Corneliu) adresată lui M. Stelescu câțva timp înainte de asasinarea lui I.G. Duca. Scrisoarea e foarte compromițătoare, căci dintr-însa reiese clar că Zelea Codreanu a știut de asasinarea lui Duca, a încu-

¹ Pentru a putea fi decorat cu colanul Ordinul Carol trebuie să fi fost cel puțin un an și jumătate prim-ministru.

rajat-o și a desemnat chiar pe Belimace să o săvârșească... Un fapt nou care ar putea servi la redeschiderea întregului proces al acestei asasinării...

Cert e că împotriva lui Zelea Codreanu și a Gărzii de Fier a început o acțiune de exterminare. „Curentul“ cu pricina nu va fi însă jugulat cu ușurință...

Negocierile franco-italiene au început — cele franco-germane au fost amânate, până după ce vor izbuti, dacă vor izbuti, cele anglo-germane. Un vânt de pace suflă peste toată Europa, nu se vorbește decât de destindere, pretutindeni. Cum rămâne cu supra-armamentele indispensabile situației economice...?

De câteva săptămâni, tot felul de zvonuri circulă asupra Principelui Bernard fericitul soț al oribilei Juliana — nădejdea Olandei. S-a spus mai întâi că Principele a fugit fără să lase urme. Apoi i s-a dat de urmă în Sicilia, unde se plimba cu frate-său. Acum a fost reperat pe lângă Cannes (în Franța) unde a suferit un nou accident de automobil¹ dar pare-se cu totul anodin. Adevărul nu e atât de dramatic după cât ar părea. După toate probabilitățile „masculul“ Dinastiei de Nassau-Orange, n-a mai putut suporta tirania celor două cocoane, al căror despotism e cunoscut și teribil, și a plecat să mai răsuflă — dar se va înapoia la iesle, ca un armăsar supus. Căci altfel ar muri și el și frate-său, de foame. Ceea ce nu se cade pentru Prinț.

Presa din Paris din 18 și 19 aprilie e plină de articole favorabile noului regim din România. Se vede că în 17 a sosit cecul la Paris...

Le Temps publică un articol de fond în care observă între altele:

„Între declarațiile făcute de curând, dl Comnen, ministrul Afacerilor Străine, a definit cu cea mai mare precizie atitudinea țării sale: menținerea păcii, întărirea tratatelor, alianțelor și prieteniiilor încheiate, credința față de Mica Înțelegere și de Înțelegerea Balcanică.

Sunt cuvinte — scrie *Le Temps* — pe care le apreciem la adevărata lor valoare. Politica externă astfel definită este aceea pe care o apără Guvernul de la București, salvgardând odată cu ea și liniștea internă contra unor agitatori de extremă dreaptă care au tulburat prea multă vreme întreaga viață a națiunii“.

¹ Prințul a suferit acum câteva luni, la Amsterdam, un accident grav de automobil, cu leziuni la cap, de pe urma cărora ar fi rămas cam ticnit.

Le Journal declară între altele că M.S. Regele Carol al II-lea conduce mișcarea de regenerare națională a României. Etapele cele mai grele au fost trecute — spune ziarul. Reconstrucția a început în România prin noua Constituție corporativă (?).

Le Matin relevă faptul că Suveranul face călătorii de inspecție (!) în toată țara. În concluzie ziarul arată că noul regim este hotărât să pună capăt abuzurilor de tot felul, atât în administrație, cât și în activitatea comercială. (Să o creadă ei!).

L'Epoque scrie la rândul ei că noul regim din România este un regim de ordine.

Excelsior constată: Azi liniștea domnește în București și în provincie. Publicul este satisfăcut de măsurile energice luate de Guvern și nu manifestă nici o simpatie pentru cei loviți de aceste măsuri.

L'Intransigent arată că noul regim din România înțelege să asigure ordinea internă care este o condiție a ordinii externe.

Și iată cum se scrie Istoria...

---

22 aprilie. Azi-dimineață la ora 8, termometru nu arată decât 5 grade peste zero. Ieri am tremurat de frig toată ziua. Azi-dimineață ușoară brumă. Dar să nu ne plângem: citesc că la Belgrad a căzut un strat de zăpadă de 0,30 cent., că în Germania ninge și viscolește ca iarna, că în *Sudul Franței* zăpada și înghețul au stricat toate viile și pometurile aducând pagube de milioane.

Beneș Curcanul a adresat un manifest Armatei cehoslovace cu prilejul aniversării a 20-a a întemeierii sale, în timpul războiului, în Italia și cu concursul italienilor. Tot manifestul nu e decât un imn de recunoștință față de Italia și față de Mussolini, „care a cunoscut grelele începuturi ale încolonării Cehoslovaciei și care a ajutat-o personal (?)”. Beneș Curcanul „a profitat de ocazie” ca să facă italienilor *avansuri* și să-i invite să ia poziție în favoarea menținerii independenței cehoslovace. E șiret Beneș Curcanul, dar șiretenia lui e cusută cu otgonul. Să sperăm totuși, pentru echilibrul Europei, atât de instabil, că glasul său va fi auzit la Roma...

Scrisoarea adresată de Zelea Codreanu lui Stelescu, și reprodusă în facsimile în ziarele de ieri, face multă vâlvă. *Vitiorul* scrie: „Dacă documente noi vor mai fi descoperite în sensul acestor indicații compromițătoare, procesul asasinării de la Sinaia ar putea căpăta o revelatoare

actualitate. S-ar putea confirma astfel anumite suspiciuni mai vechi în privința autorilor asasinării lui Ion Duca.

Asasinii ar apărea astfel drept executați ai ordinelor conducerii fostei organizații a lui Corneliu Codreanu, iar moartea lui Stelescu s-ar explica prin frica aceleiași conduceri de a-și vedea divulgate secretele acțiunii ei teroriste, pe care Stelescu în calitatea lui de fost fruntaș al acestei mișcări le cunoștea amănunțit“.

Zile grele se pregătesc pentru Zelea Codreanu și credincioșii lui.

23 aprilie. Pe baza unui raport înfricoșător semnat de Arhanghelul Armand (Călinescu) și de Arhanghelul Victor (Iamandi), Consiliul de Miniștri a hotărât (pentru a căta oară) dizolvarea Gărzii de Fier, a asociației Arhanghelul Mihail și a Partidului „Totul pentru Țară“. A mai hotărât lichidarea averilor acestor grupuri politice și eventuala fixare de domiciliu forțat pentru membrii lor mai periculoși. Tot prăpădul pe care-l descriu Arhanghelii Guvernului în raportul lor trebuie primit sub beneficiu de inventar, căci între altele se vorbește acolo de o sumă de *40 milioane lei* pe care Zelea Codreanu urma să o împartă sau ar fi împărțit-o deja — ceea ce, evident, nu poate fi decât de domeniul fanteziei. Împotriva lui Codreanu, în afară de proiecte copilărești, nu rămâne decât scrisoarea adresată lui Stelescu. Mărturisesc că aceasta e gravă; dar mă întreb: o fi adevărată?

Lista arestațiilor și daților în judecată n-a apărut încă.

Sunt oameni la București care pretind că gripa Regelui e de ordin diplomatic, ca să nu fie silit să meargă discară la Înviere. „Frichi la mine, frichi la tine“, cum cântă Kalikenberg al lui Vasile Alecsandri, și arhanghelul Armand Cardinal Calinescu.

Alții spun că gripa e adevărată (și azi a apărut un buletin al lui Mamulea) și că Regele e furios că nu poate merge la biserică, tocmai fiindcă știe ce va crede lumea. Intimii Palatului pretind chiar că Regele va merge, cu toată opunerea lui Mamulea.

În cursul săptămânii, și în lipsa mea, s-a zvonit la București că Patriarhul nu vrea să mai fie călău și că pleacă de la Președinție. Imediat s-a și constituit un Guvern Averescu-Argetoianu!!!

24 aprilie. Paști! E tot frig — dar frumos. Ieri-seară a plouat, dar ploaia a stat ca din minune pentru Înviere. Suntem toți aci la Breasta, cla-

ie peste grămadă, până și soția mea. După Înviere am luat tradiționala supă de găină și am ciocnit ouă roșii, galbene, verzi și încondeiate.

Ilustrul juriconsult Barthelmy a scris un articol senzațional ca să demonstreze că după desfacerea Tratatului de la Locarno, Franța nu mai are îndatorirea să ia armele în ajutorul Cehoslovaciei, în cazul când aceasta ar fi atacată, și că libertatea ei de hotărâre rămâne întreagă. Presa franceză s-a împărțit în două tabere, o parte susținând teza lui Barthelmy — alta pe cea contrară. Osuski, ministrul Cehoslovaciei și-a muțiat degetul în cerneală și a scris ca un disperat, ca să dovedească că Franța e obligată să mobilizeze, în ziua în care cineva s-ar atinge de granițele sau de drepturile Cehoslovaciei.

În același timp Neguțul a protestat dinainte împotriva celor ce au să se întâmple la Geneva, unde a anunțat că va trimite un delegat și a pus și el să scrie în Anglia în favoarea tezei independenței Abisiniei.

În politică, cauzele care se pledează sunt pierdute dinainte.

Printr-un decret regal s-a întins — în principiu — „cartea funduară” peste tot cuprinsul Regatului. În Ardeal și Bucovina s-a reglementat mai bine — în vechiul Regat și Basarabia urmează să se introducă treptat.

Nevastă-mea care a sosit ieri de la București, povestește că acolo se vorbește foarte serios de un Guvern Averescu-Argetoianu. Ce are să mai inventeze Majestatea Sa?

27 aprilie. Plecat ieri la ora 5 după-amiază din Breasta pe ploaie și pe frig. Sosit la București, de asemenea, pe ploaie și pe frig. Azi, tot ploaie și frig... Nu-mi aduc aminte de așa Paști lugubre... Parcă suntem în noiembrie. Câmpul s-a îndreptat însă mult, după seceta cumplită pe care a suferit-o.

La București găsesc liniște și pace. Teatrul pe care d.d. Armand Călinescu și Victor Iamandi îl fac — din ordin, în mare parte — nu impresionează pe nimeni. Dar și teatrul din partea cealaltă, din partea Gărzii de Fier, care se dă la iveală acum, cu toate titulaturile, disciplinele, teoriile și caraghioslăcurile Mișcării Legionare a doborât mult, dacă nu cu totul, entuziasmul „simpatizanților” de acum trei luni. Toată mișcarea apare, sub lumina documentelor ridicate în ultimele percheziții și publicate prin jurnale, ca o mișcare copilărească, cu o pregătire în

realitate slabă și cu scopuri foarte puțin determinate. Franzeologie și gongorism, care n-a dus la cele câteva omoruri cunoscute decât prin excesele unor temperamente excesive și excesiv de supraexcitate. Ordinele, circularele, instrucțiunile ce se publică azi, ca și inventarul celor câteva arme răzlețe găsite la unii din militanți, nu prezintă mare interes, decât pentru fixarea unei anumite mentalități.

Singurul document interesat — dacă nu e apocrif — este acela din care reiese că cei 3 asasini ai lui Duca — Constantinescu, Belimace și Caranica — au fost înaintați „Comandanți ai Bunevestiri (!!)”, în ianuarie 1937, *adică 4 ani după înfăptuirea crimei*. Această cinstire postumă, (ca și scrisoarea lui Zelea Codreanu către Stelescu, dacă e adevărată), dovedește legăturile pe care direcția mișcării a avut-o în 1933 cu autorii atentatului de la Sînaia, pe care Căpitanul — reiese acum — l-a pregătit, sau în tot cazul l-a aprobat. Un fapt nou, fără îndoială în stabilirea exactă a răspunderilor aceluia atentat, dar din punct de vedere al „pericolului de revoluție (!)”, nul și dănsul.

Telegramele sosite din Italia și publicate în ziarele de azi ne aduc vestea neașteptată că întreaga presă fascistă aprobă acțiunea Guvernului român și măsurile luate contra Gărzii de Fier. Să fie o repercuzie a sentimentelor provocate de Anschluss împotriva nemților și a tuturor celor care au manifestat simpatii germane, ca nenea Zdreale Codreanu?

Germania a hotărât să nu participe la Expoziția din 1939 în New York, *fiindcă n-are devize*, cu care să facă față cheltuielilor. România, care se vede că e însă plină de devize, va participa la această Expoziție, cel puțin așa mi-a spus-o Gusti despre care se zicea că a fost grav bolnav de angină de piept, dar care mi-a părut sănătos tun, pentru fericirea Expozițiilor.

Cehoslovacia a intrat în dramă.

Sudeții se întrunesc la Karlsbad și redactează un număr de revendicări de ordin intern și extern, a căror realizare ar transforma Cehoslovacia într-o „confederație” ca cea Helvetică, afiliată Berlinului cu jertfa actualelor alianțe cu Franța și Rusia Sovietică.

Slovacii nu se întrunesc nicăieri, dar o bună parte dintr-înșii cer autonomie tot atât de complectă ca cea cerută de germani.

Guvernul din Praga se zbate. Refuză programul germanilor și slovacilor, dar întinde ramuri de măslin în toate părțile. „On sent la De-

trese“. Beneș lansează manifeste patriotice și caută să capteze bunăvoința Italiei și a Poloniei — și chiar a Germaniei. Osuski, la Paris pledează. Toată lumea simte însă cât de șubrede au fost bazele pe care un conglomerat de apetituri și de revendicări a fost ridicat la situația de Stat independent.

În situația critică în care se găsesc „prieteni“ noștri, facem și noi ce putem. Trimitem soldați la Praga să bată talpa la jocurile Sokolilor... „Et cela nous fera à tous de belles jambes!“.

În Ungaria se votează în momentul de față o lege în virtutea căreia participarea ovreilor la orice întreprindere publică sau economică nu va putea trece de 20%. Într-o țară în care Israel domnea, o asemenea lege face vâlvă mare. Bieții ovrei încep să nu-și mai găsească loc nici în țările care treceau până acum complect supuse dominației lor. În curând va veni și rândul Franței, Angliei și Statelor Unite. Simptome precursorii s-au înregistrat și pe acolo.

Pe de altă parte ovreii au putut dovedi că maiorul Szallassy care conduce în Ungaria mișcarea extremistă de dreapta, era de origine armean din Moldova cu numele de Seneșan! Renegații sunt totdeauna cei mai aprigi naționaliști!

Democrații integrali încep să se pocăiască. Iată fraza lapidară pe care a pronunțat-o dulcele Eden (Anthony pour les dames) într-o întrunire la Londra:

„Am încredere pornită din convingere în democrație, dar ar fi stupid și poate fatal pentru supraviețuirea¹ însăși a democrației, dacă nu am ține seama de rezultatele enorme atinse sub alte forme de guvernământ...“

Dealtminteri, toată elita democrației de pretutindeni e în fierbere. Toți bobocii ei din Franța și din Anglia se adună acum la Londra să discute despre înțelegerea franco-italiană și despre cea anglo-franco-germană. E un adevărat „pululu“² pe marginile Tamisei. Nu e lucru ușor să tot făurești înțelegeri care să liniștească sufletele oamenilor și să menții în același timp o situație internațională destul de încordată ca să justifice enormele armamente fără fabricarea cărora țările industriale ar ajunge la revoluție prin șomaj!

¹ Traducerea e a *Universului*.

² Nume ce se dă discuțiilor teologice evreiești, în sinagogi.

Și Regele Zogu face teatrul lui la Tirana. E o operetă, ce ar putea fi intitulată „Geraldina“, după numele domnișoarei Apponyi pe care „M'Bretul“ a luat-o de nevastă zilele trecute după protocolul fixat de Lehar în „Die lustige Witwe“! Fiecare țară cu moravurile ei, și fiecare om cu capul său!

La Moscova alt teatru. Acolo e dramă întunecoasă. Se vorbește de un nou proces și de 3 900 de arestări făcute în vederea primului Mai...

Japonezii continuă cu succes ofensiva lor și recâștigă toate teritoriile ocupate acum câțva timp de chinezi prin surprindere.

A apărut în volum capitolul final al *Amintirilor mele*, sub titlul *Pe urmele trecutului* și cu subtitlul *O călătorie în Egipt*. Editat de tipografia *Adevărului*, volumul se prezintă destul de mediocru din punct de vedere tehnic...

28 aprilie. Ministerul de Interne ocupă o pagină întreagă, în toate ziarele de azi-dimineață, cu publicarea genealogiei lui Corneliu Zelea Codreanu și cu facsimilele actelor prin care se dovedește că Domnul Căpitan nu e român, ci polonez. Familia n-a obținut schimarea numelui de Zelinski în cel de Zelea decât după nașterea voievodului Corneliu.

O fi. Dar curente nu se schimbă prin simple forme de stare civilă, ca numele. Curentul legionar există, în oarecare scădere ce e drept, dar există — indiferent dacă Codreanu s-a născut Zelinski sau Zelea. Nimeni nu mai poate contesta azi că conducătorul mișcării gardiste e român. Că anumite stigmate atavice, de rasă, străine de temperamentul și firea noastră pot explica anumite porniri și aberații morale în atitudinea și în actele lui Codreanu, e altă chestiune.

Multă lume găsește deasemeni că Ministerul de Interne dă prea mare importanță publicației materialului informativ pe care-l posedă. Umplând coloane cu dovezi de „vinovăție“ împotriva lui Codreanu, Ministerul de Interne dă personalității Căpitanului un relief pe care actele lui personale n-au izbutit să i-l dea până acum. Dl Armand Duplessis-Calinesco sare dincolo de cal și comite o eroare pe care un om cu mai multă experiență decât dânsul n-ar fi comis-o.

Se mai spune că se întrebuițează *material vechi*, și se trage consecința că în ultimele percheziții efectuate la gardiștii mai cunoscuți, nu s-a găsit lucru mare. Astfel facsimilele actelor de stare civilă relative la

ascendența d-lui Corneliu au mai fost publicate anul trecut, înainte de alegerile Tătărescu, fără să aibă vreo înrâurire asupra alegătorilor. Faimoasa scrisoare către Stelescu, deși apare pentru prima dată, face și dânsa parte dintr-un stoc vechi al Siguranței. *Ea a fost remisă Ministerului de Interne de către mareșalul Averescu, după asasinarea lui Stelescu. Ea fusese incredințată mareșalului de însuși Stelescu.* De ce n-a făcut Tătărescu, discipolul și urmașul lui Duca, uz de dânsa?

Ziarele de azi-dimineață mai dau și o lungă listă de legionari cărora s-a fixat un domiciliu forțat, pe timp de un an la mănăstirile Tismana și Dragomirna — și la Miercurea Ciucului. Printre cei deportați sunt și cei trei membri ai Jockey-Clubului: Al. Cantacuzino, Radu Meitani și Al. Chr. Tell. Mai e și dl Dragoș Protopopescu. N-am citit însă nici numele lui Zelea Codreanu tatăl, nici al lui Neagoe Flondor (pare că acesta din urmă e tot ascuns). Jale mare în familiile deportaților...

Hotărât lucru, Cehoslovacia răstignită e la ordinea zilei. Ziarele ne dau programul domnilor Daladier și Bonnet care petrec zilele de azi și de mâine la Londra și din acest program se simte că punctul nevralgic al discuțiilor va fi privitor la politica de adoptat față de Statul d-lui Beneș (căci nu se poate vorbi *de o țară*), amenințat de prăbușire. De la Praga, știrile sosite arată că între Guvernul ceh și Henlein, șeful partidului sudeților, orice negocieri și chiar orice raporturi au fost rupte, deoarece zisul Henlein s-a declarat împotriva regimului parlamentar-constituțional în ființă și împotriva legii naționalităților pe care Guvernul o pregătește dar pe care dânsul nici nu o cunoaște încă.

Raporturile au fost rupte cu Henlein, dar nu și cu partidul său. Cu partidul se tratează prin parlamentarii lui.

În Polonia pe de altă parte, vrăjmășia față de Cehoslovacia a căzut cu totul și cel mai înverșunat ziar anti-ceh, *Kurier Kodzienny*, a început chiar o campanie în favoarea unei înțelegeri între Varșovia și Praga.

A murit Ștefan Meitani. Nu era lipsit de inteligență și de cultură și nici de prezumpție. Dar era cu totul lipsit de caracter. A făcut multă politică și n-a avut norocul să ajungă unde alții mai proști și mai puțin pregătiți au ajuns. Mulți ani a fost pentru mine un adevărat „coșmar“! La fiecare schimbare de Guvern îmi cerea să-l fac ministru sau *președinte al Senatului* (avea o adevărată slăbiciune pentru acest din urmă post, probabil fiindcă văzuse piesa lui Flers „le Roi“) — ca și cum ar fi depins de mine! Dumnezeu să-l ierte, căci nu va mai pisa pe nimeni pe lumea cealaltă, deoarece a lăsat prin testament să fie ars!

29 aprilie. Contele R mer, ginerele lui Ch. Mitilieu a căzut lovit de un glon  de revolver. „Accidentul“ s-a petrecut în Polonia, la mo ia defunctului. Nu se știe încă dacă a fost accident sau sinucidere. R mer era  eful protocolului la Ministerul de Externe din Var ovia.

Altă istorioară tot cu R mer — dar altă categorie de „R meri“.  n urma denunțurilor primite s-a făcut o anchetă serioasă la direcția Po telor  i s-au constatat o serie de matrapazl curi însemnate. Mită  i sper tual  în stil mare pentru cumpărare de material, pentru numiri, pentru tot. Unul din func ionarii prin i a făcut mărturisiri senza ionale: cea mai însemnată profitoare a bandei era d-na Richard Franasovici, dulcea Mary! Sediuul bandei era la d-na  tefania R mer¹, cea mai intimă prietenă a perechii Franasovici,  i tot la dânsa aveau loc  nt lnirile  i „lichidări-le“! Decretul de ambasador al lui Franasovici (la Var ovia) trebuia să apară astăzi, dar  nt mplarea de la Po t  a avut drept rezultat să am ne publicarea. O simplă amânare de altminteri, până se va mu amaliza afacerea cu Mary. Richard I (pe lista ambasadorilor români) e la Paris unde  i face uniforma *după deseurile Regelui!* Autentic!

Arcizewski a fost numit ambasador la Roma.  n locul său va fi trimis ambasador la București un conte Racinski. Numai de nu  i-ar rupe  alele la Roma bietul Arcizewski, căci Nata a se va arunca din brațele lui Mussolini în ale Cardinalului Paccelli. Noi pierdem în tot cazul, un bun prieten —  i eu în special.

„Une petite poule“, sosit  de la Paris, povestea: „Am fost dată afară de la Athénée Palace, sub cuvânt că hotelul a fost închis. M-am mutat la „Boulevard“. Vineri seara, au venit să mă scoată  i de aci, nu  tiu pentru ce². Am răspuns că sunt bolnavă  i silită să stau în pat. Mi-au pus un poli ist în cameră!  i a a  ncuraja i dvs turismul în România? Să vă fie de cap!“ Pa achina avea dreptate. Dar a avut dreptate  i Armand Chiorul   - i păzească pielea — de i nu face două parale.

Doctorul Petre Mihail, medicul județului Dolj, un  per ar  i un incapabil cu care mă războiesc din 1931, a fost în fine răpus. A fost retro-

¹ D-na R mer din Foc ani  i nepoată lui Duiliu Zamfirescu după mamă. A fost căsătorită cu Georgescu, pe vremuri prefect  i cenzor la Banca Națională. Jean C m r nescu i-a făcut un băiat  i o rentă. Femeie cu farmec.

² Toate camerele au fost evacuate vineri  i sâmbătă seara, înainte de Pa ti, pe tot parcursul Cortegiului Oficial ce ducea la Mitropolie!

gradat și trimis medic de plasă la Hurezeni în Gorj! Acum două luni mai îndrăzne să vină la Breasta să amenințe că ne închide moara și că ne ia dispensarul! A nimerit-o prost!

Toată presa se ocupă de întrunirile de ieri de la Londra, între francezi și englezi, care vor urma și azi. Diseară miniștrii francezi se vor înapoia la Paris. În cele două ședințe de ieri s-au discutat problemele Europei Occidentale: Franța și Italia; Italia și Geneva; Franța, Anglia și Germania; Spania etc. Ambele Guverne s-au pus de acord asupra acestor probleme și, lucru mai însemnat, asupra unei *eventuale* (întotdeauna rezervele Angliei!) coordonări a forțelor armate engleze și franceze. Mai ales asupra cooperării aeriene. Atât s-a spus aseară în public.

Azi, Excelențele se vor ocupa de Europa Centrală și Orientală. Chestiunea Cehoslovaciei. Cu acest prilej se va discuta și asupra concesiunilor ce se vor recomanda Guvernului de la Praga, în favoarea minorităților etnice, mai ales celei germane. Totul pe baza unui memoriu al Guvernului cehoslovac remis acum câteva zile Ministerelor de Externe din Paris și Londra.

Cehii vor face mari concesiuni, afară de două asupra cărora se declară ireductibili:

- 1) Nu vor recunoaște existența Partidului Național Socialist și
- 2) Nu se vor îndepărta de la alianțele cu Franța și cu Rusia Sovietică.

Astă-seară se va de la Londra un comunicat.

Un mare progres: grație inițiativei lui Dombrowski, prefectul colonel — promovat general — al județului Ilfov, s-a stabilit o variantă prin Balotești-Dimieni-Tunari-Pipera-Floreasca pentru degajarea șoselei naționale București-Ploiești, până la kilometrul 24 — și s-a interzis pe această șosea tracțiunea animală. Acesta este progresul. Când vom putea oare să-l înregistrăm și în orașul București cel puțin în centru?

Londra, 5 mai. De cinci zile sunt pe drum. Am plecat din București, sâmbătă, 30 aprilie, duminică, cu Simplonul. Am luat ruta Simplonului ca să mai schimb, deși până la Paris, călătoria este cu o zi mai lungă. Drumul a fost plăcut. În Banat, între Mehadia și Caransebeș, printre munți am avut o viziune nouă: prunii înfloriți se înfățișau ca pe-te de zăpadă pe pajiștile verzi, iar trunchiurile mestecenilor ca înălbițe de brumă...

Revăzut cu drag coasta mării la Triest și intrarea în Veneția. Podul pentru automobile, lipit de al căii ferate, n-a stricat priveliștea, cum mă temeam. A stricat-o acum o sută de ani podul drumului de fier — dar podul cel nou a lărgit numai pe cel vechi...

Călătorit până la Veneția cu Grigore Gafencu și soția sa, Nouchette, nu numai o poamă, dar chiar o grădină de femeie. Mi-a vorbit de Eschil și de armoniile Partenonului... E mult mai la locul ei ca soție și colaboratoare de intelectual decât ca „danseuse Esmée“, goală pe tavă de argint cum a fost prezentată pe vremuri la „Olympia“ la Paris. E simpatică și pace.

Gara din Milano, o minune germană cam disonantă pe pământ latin. A întrecut cu mult însă și gara din Frankfurt și pe cea, mai nou, din Leipzig. Gara veche a fost doborâtă și locul pe care se ridica parcelat și clădit. Gara nouă, în imensitatea ei, cu toate liniile noi de acces, constituie o construcție ciclopică, care a trebuit să coste nu numai câteva miliarde dar și un efort de voință excepțional.

Am trecut pe lângă lacul Maggiore prea târziu și n-am văzut nimic. Dealtminteri ploua.

Înainte de a pleca din București am aflat moartea bietului Paul Prodan. Suferea de doi ani. I se umflaseră ganglioanele gâtului și medicii nu putuseră stabili o diagnoză precisă. Înainte de Paști, a contractat o gripă și nu s-a mai sculat. Glandele lui sclerozate n-au mai putut să-l apere; i s-au blocat rinichii, inima, plămâni și a murit. De vreo patru ani a făcut treabă bună în fruntea Teatrului Național. A creat „Studio“ din piața Amzei. A montat piese cu grijă și a făcut o selecție bună printre actori. A fost cel mai bun director de la Al. Davila. Dar a mai fost și un răzvrătit, și Dumnezeu l-a pedepsit: Prodanii sunt idiști și dânsul și-a permis să fie mai puțin idiot ca frații lui — culpă mare ce nu putea rămâne fără cuvenită răsplată. Venea des pe la noi acasă, mai ales la Sinaia. Moartea lui ne-a întristat pe toți.

În tren, Gafencu m-a pus la curent cu drama lui Arcizewski. În ultimul moment n-a fost numit ambasador la Roma, ci pur și simplu rechemat la Minister, la Varșovia. Probabil din cauza deplorabilei ținute a neveste-sii. Gafencu l-a văzut plângând. A lucrat cât a putut pentru crearea Ambasadei ploneze la București, a sperat-o pentru dânsul — și nu s-a ales cu nimic. Păcat de dânsul căci e un diplomat inteligent. Victima femeii și dânsul.

La Paris, unde am stat de luni dimineața până marți seara, n-am văzut decât expoziția de artă engleză, deschisă la Luvru, în fosta sală La-

caze. Minunată. Turner, Lawrence, Constable, Reynolds, Gainsborough și alții, reprezentanți prin pânze de toată frumusețea, din colecțiile particulare engleze.

De la Paris la Londra am venit noaptea, direct, într-un vagon cu pațuri transportat pe ferry-boat. Infect. Marea era agitată și am avut senzația, timp de 4 ore de la Dunkerque la Dover *că vagonul fuge în apă*. Așa încât n-am putut dormi deloc.

Am regăsit Londra mai triumfală decât oricând, plină de viață și de încredere în sine. E adevărat metropola lumii întregi și în această privință a luat de mult locul Parisului ofilit. La Paris nu vezi pe ferestre și pe prăvălii decât „appartement“ sau „boutique à louer“ — la Londra nu e nimic disponibil, nimic de închiriat. Și toată lumea aleargă, tot omul având ocupația lui. Pentru haimanale nu e loc.

Alerg și eu de dimineța până seara, târât în ritmul general. Trece ziua fără să bag seama, și seara mă culc buimăcit. Abia aflu ca prin vis ce se întâmplă aiurea. Am aflat astfel că Hitler a sosit la Roma și că a fost primit ca un împărat, de Rege și de Duce. Că Guvernul francez a hotărât să coboare francul la 175-180 franci livra, că Banca noastră Națională a scăzut scontul la 3 1/2.

E „marea idee“ a lui Mitiță Constantinescu, menită să învieze creditul! Banca Națională scăzând dobânda cu 1%¹, băncile particulare sunt silite după lege să scadă dobânda lor cu 2% și să o reducă astfel de la 9 la 7%. Kaufmann (Banca de Credit) și Crețeanu (Banca Românească) veniți cu mine la Londra pentru Comitetul „Stelei Române“, sunt furioși. Măsura nu va da însă rezultatele așteptate: comprimarea artificială a dobânzii duce la *restrângerea Creditului, nu la lărgirea lui*. Dacă a ajuns și Mitiță de la Comitetul Agrar să aibă idei în materie financiară ne putem aștepta la și mai rău, cât o fi dânsul cel puțin în fruntea bucatelor. O, Sire, Sire, de ce-ți porcăiești toate întreprinderile.

Văzut ieri pe Grigorcea, ministrul nostru și stat mult de vorbă cu dânsul. Vizita lui Daladier și a lui Bonnet a avut înainte de toate de scop revalorizarea francului și chestiunea cehoslovacă. Daladier a declarat ritos că în cazul atacului Cehoslovaciei, Franța va fi nevoită să intervină cu armele. Englezii au priceput însă că această declarație nu constituia decât o presiune asupra lor, ca să-i silească să facă o declarație în favoarea Cehoslovaciei. Această declarație, englezii n-au făcut-o. Grigorcea e convins că în cazul unui conflict între Germania și Ceho-

¹ Ceea ce nu o costă lucru mare căci aproape nu mai dă scont la nimeni.

slovacia, Anglia — ca și Franța dealtminteri — nu va mișca. Englezii nu urmăresc decât un scop (și Germania o știe), acela ca alipirea fâșiilor de nemți din Cehoslovacia, la Reich, să se facă fără vărsare de sânge, fără război.

Am vizitat noua Legație, cumpărată de noi, Belgrave Square 1 și mi-a plăcut. Vom fi în fine la Londra în localul nostru, și într-un local demn de o țară ce se pretinde mare. Reparațiile vor fi gata peste 2 luni. Deocamdată Grigorcea stă într-un apartament mobilat (o casă întreagă), foarte simandicos și el, tot în Belgrave Square, la nr. 34.

6 mai. Ieri-dimineață prima ședință intimă: Alb. Stern, Champin, Kaufmann, Crețeanu și eu. S-a discutat chestiunea comisioanelor exagerate percepute de Steaua British și de Soc. Pallas — și chestiunea „decapitării” lui Osiceanu. Pe viitor comisioanele vor fi sensibil reduse și nu se vor percepe decât pentru cantitățile vândute *realmente*. Pentru Osiceanu, s-a hotărât o reformă a întregii organizații. Se va suprima directorul general și vor rămâne doi directori și trei administratori delegați. Printre aceștia 3 va fi încadrat și Osiceanu.

La ora 1, dejun mare oferit la Savoy de Fraser, președintele Stelei British (și totodată și al Societății anglo-iraniene, fostă anglo-persiană). Au asistat și Kessler și Macdonald.

Stat mult de vorbă după masă cu Fraser. Mi-a părut mediocru. Poate să fie o impresie greșită.

Fost după masă la Midland Bank unde am avut o lungă convorbire cu președintele ei Mac Kenna, fost multă vreme ministru de Finanțe. „First class”, om de bun simț și de pătrunzătoare inteligență. Gata să vină României în ajutor, cu enorma lui influență. Cred că i-am lămurit bine situația de la noi, și că am făcut un bun serviciu țării.

7 mai. Soarta francului a fost hotărâtă ieri la Paris. S-a hotărât pentru stabilizarea lui de fapt, o limită inferioară de 179 frs. livra engleză, sub care să nu fie lăsat să cadă. Londra și New York-ul s-au pus de acord să susțină acest curs, pe baza înțelegerii tripartite semnată cu Franța. Cum era de așteptat, alinierea francului la adevărata lui valoare de schimb și de cumpărare, a produs o mare ușurare pe piața Parisului și capitalurile fugite au început, chiar de ieri să se întoarcă la matcă. Întrebarea este cât va ține această ușurare? Situația politică nu s-a schimbat mult; cu toată energia verbală manifestată de Daladier, politicianismul domnește ca mai înainte, producția nu s-a îmbunătățit și grevele au început din nou.

Scaderea francului de la război încoace e tipică pentru jalonarea continuei decăderi a unei țări prost guvernate. Plecat de la o valoare de 100 centime aur înainte de război, după catastrofale fluctuații, francul a fost fixat de Poincaré în 1928 la 20 centime. În 1936 francul Auriol nu mai valora decât 15 centime. Bonnet l-a redus în 1937 la 13 centime. Iată-l acum redus de Daladier la 8... În curând o să ajungă leul nostru și să cadă mai jos decât el: am fost un bun proroc în 1932!

Ieri, după-amiază, a doua ședință „între auguri“ la „Steaua“, și după aceea a Comitetului. De data asta „augurii“ n-au fost decât Albert Stern, Champin și cu mine. Stern ne-a propus o nouă formulă de „reorganizare“ a Societății: un singur director (Angot)¹, doi vice, sau sub-directori, de desemnat (români), trei administratori-delegați, Crețeanu, Osiceanu și Roggers. Champin și cu mine am primit formula sub rezerva acceptării celor absenți. S-a convenit să nu se comunice lui Osiceanu, fiindcă e gură de petece, până nu se va hotărî definitiv, între grupuri. Lefurile lui Osiceanu și Roggers ar fi reduse la jumătate. Economie sănătoasă.

În ședința Comitetului discuție mai vie a fost în jurul dividendului de dat. Față de linia descendentă a afacerilor — producția și prețuri — englezii și francezii nu vor să dea mai mult de 4%. Din grupul român, Crețeanu e de părerea străinilor dar Kaufmann vrea numaidecât 10%. Ca și chestiunea reorganizării, a fost amânată până la adunarea generală (23 iunie, București) și chestiunea dividendului.

Luat aseară masa la Kessler, potentatul Royal Dutch-ului, la Beckenham unde locuiește, fără alt domiciliu în Londra. Au venit să mă ia, Otto Stern cu nevastă-sa și am pus 3/4 oră cu automobilul până acolo. Kessler are o vilă confortabilă în mijlocul unei grădini frumoase, ca toate grădinile din Anglia. Interior de burghez olandez, cu o nevastă care hârâie, ca toți olandezii și 5 fete mari, făcute în serie tot după tipul olandez. Instalație de burghez iar nu de miliardar. Pe ziduri, ciudat, numai tablouri din școala modernă franceză, nepotrivite cu cadrul în care se găseau. Un Degas de toată frumusețea, restul mai secundar. Masă deplorabilă! D-na Kessler mi-a povestit că hoții i-au călcat de 3 ori în ultima lună, noaptea, și le-a furat toată argintăria. Ce face faimosul Scotland Yard al romanelor polițiste, nu veghează? Drumul prin Londra meridională, până la Beckenham, delicios. Numai vile și grădini, îndată ce

¹ Directorul actual francez, pe care toată lumea, inclusiv Crețeanu, e de acord să-l considere o capacitate.

ieși din Lambeth. La masă era și ministrul Olandei, al cărui nume îmi scapă¹, dar pe care l-am cunoscut la Berlin, și pe vremuri, ca secretar, la Roma.

Sir Albert Stern mi-a încredințat ieri că conferința cu Fraser și cu Kessler pentru preluarea acțiunilor grupului român („Steaua“) n-a dat rezultate favorabile.

Fraser e contra. Am explicat aseară lui Kessler că afacerea e avantajoasă pentru dâșii: azi au o creanță împotriva băncilor *care nu vor plăti-o niciodată*, dar n-au acțiunile; preluând acțiunile în plată, vor avea cel puțin ceva în schimbul banilor debursați. Nu e vorbă, din dobânzile plătite de băncile românești și din comisioanele petrolului vândut sau nevândut, s-au rambursat ei de mult. Kessler nu e defavorabil preluării și mi-a promis să mai vorbească cu Fraser.

A murit ducele de Devonshire. Numai taxele succesoriale pe care noul duce (până acum marchizul de Hartington, deputat) trebuie să le plătească Statului se urcă la 1 milion 200 mii livre sterline — adică 1 miliard 200 milioane lei, circa! Frumoasă moștenire.

În cercurile diplomatice din Londra se spune că negocierile dintre Franța și Italia merg bine și că până la 15 mai cel mai târziu, înțelegerea va fi fapt îndeplinit.

A murit și a fost înmormântat cu toate onorurile la Paris, americanul Edward Tuck, care a dat zeci de milioane Franței în scopuri culturale și filantropice. Între altele a răscumpărat și a dăruit poporului francez castelul Malmaison, pe care l-a restaurat pe spezele lui, adunând și o bună parte din colecția napoleoniană păstrată acolo. Tuck fusese decorat cu marea Cruce a Legiunii de Onoare și proclamat „cetățean de Onoare al Parisului“.

Citesc în *Le Temps* comunicatul final al întrunirii Miciei Înțelegeri ce a avut loc la Sinaia — precum și cuvântarea d-lui Comnèn-Quand Mème. Mai mare caraghioslâc nu se poate. Eterna solidaritate și soliditate(!) a Miciei Înțelegeri e din nou cântată pe toată gama exagerărilor, tocmai în momentul când nimeni nu se mai îndoiește de soarta care aș-

---

¹ Limburg-Stirum.

teaptă Cehoslovacia! Și iarăși cupletul nelipsit asupra nezdruncinatei autorități a Societății Națiunilor! Până și *Le Temps* socotește aceste manifestări mai mult de ordin ritual decât practic sau politic! Despre anexarea Austriei de către Reich, nici o vorbă! Politica struțului care-și ascunde capul în nisip, să n-audă și să nu vadă! Această anexare este însă o realitate și până și caraghioșii Micii Înțelegeri au trebuit să o înregistreze indirect, cu prilejul unui examen al chestiunii Dunării, pusă iarăși — dar sub altă formă — la ordinea zilei.

Cât de perimate și de ridicole par glasurile acestea din fundul Carpaților, auzite din mijlocul „businessului“ de la Londra — unde prostia ajunge câteodată să se impună dar minciuna mai greu.

Dejunat azi cu Elena Zănescu la Richmond, la hotel Richmond Hill, în fața minunatei vederi pe valea Tamisei și vizitat apoi grădina de la Kew. Vremea n-a prea fost prielnică, dar ne-am bucurat de priveliștea frumoasei colecții de orhidee.

15 mai. Nisa. Măine, luni, se împlinesc opt zile de când m-am dat a fund. A fund pe Coasta de Azur. Înapoiat duminica trecută, seara, de la Londra la Paris (călătorie admirabilă în „Golden Arrow“, mare excelentă), am plecat a doua zi la Marsilia — și de aci a treia zi la Nisa. Am vrut să mă odihnesc o săptămână, să nu mai văd pe nimeni cunoscut, să nu mai aud de nimic, să nu mai primesc și să nu mai scriu o scrisoare.

Știrea morții lui Goga, publicată în ziarele din Londra de sâmbătă seara (7 mai) și confirmată de Grigorcea m-a impresionat adânc. Îl ști-am bolnav de boala lui Basedow (pe care o mărturiseau ochii lui împroșcați) și că suferea de o tensiune arterială destul de ridicată, pe care i-o doboră, de două ori pe an, profesorul Kocher, de la Berna. Tocmai fusesem în Elveția după căderea Guvernului său și-l întâlnisem cu câteva zile înainte de plecarea mea din București: era vesel și încântat de efectele curei de la Berna, și de data asta. „Trebuie să ne vedem să stăm de vorbă“, au fost ultimele lui cuvinte — dar nu l-am mai văzut și am plecat la Paris. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte că vorbisem cu un muribund. După câte se pare o hemoragie cerebrală, care l-a paralizat cu două zile înainte de moarte, a fost cauza sfârșitului, mai mult neașteptat.

Știrea aceasta a morții lui Goga m-a tâmpit de tot. Prietenia noastră se cam răcise și totala lui lipsă de caracter mă cam îndepărtase de dânsul. Dar oricum n-avea decât 58 de ani și omul resimte loviturile, chiar

primite de alții, prin propriul său sistem de rezonanță. Câteva zile mi-am simțit bătăile inimii mai pripite și mai dureroase ca de obicei.

În afară de moartea lui Goga, toate câte s-au întâmplat și câte le-am aflat în aceste opt zile m-au lăsat rece — n-am vrut, am mai spus-o, să știu de nimic. Am citit cu indiferență în ziare discursurile lui Hitler și lui Mussolini la Roma și tonul lor mai mult literar decât politic nu m-a mirat câtuși de puțin. Nu m-am întrebat deloc pentru ce o înscenare atât de fastuoasă¹ ca să se ajungă la relativ banala declarație a intangibilității frontierei Brennerului. Nu era nevoie de atâta solemnitate și de atâta fast, dacă pe lângă cele mărturisite nu mai erau și înțelegeri nemărturisite și pline de pericol pentru ziua de mâine!...

Am citit cu indiferență în ziarele franceze despre atentatul dezmițit de la Cotroceni din ziua de 10 Mai (un revolver care ar fi pornit singur în buzunarul unui agent de poliție!) — am luat act cu aceeași indiferență de palinodiile de la Geneva (sesiunea Consiliului deschisă la 9 mai) care s-au terminat prin libertatea acordată fiecărui Stat „membru“ al S.D.N.-ului de a recunoaște sau nu — după interese — anexarea Etiopiei de către Italia și nici chiar prezența Negusului la dezbateri (ultim caraghioslăc) nu m-a tulburat. După cum nu m-au tulburat nici știrile unei manifestații gardiste(?) a studenților la statuia lui Mihai Viteazul — și în alt ordin de idei, a morții neașteptate a lui Van Saanen, cu care luasem masa la prietena mea Marie Mirea o săptămână înainte de a părăsi Bucureștiul. Am lăsat toate să treacă, m-am învelit în azurul mediteranic și am trăit opt zile numai în trecut, față în față cu natura și cu monumentele nepieritoare rămase de pe urma oamenilor...

Pe lângă nevoia de a mă odihni câteva zile, am mai realizat cu prilejul acestei „escapade“ un vis mângâiat de multă vreme: de zeci de ani doream într-adevăr să văd orașele ilustre din acest colț al Franței, despre care citisem mult, dar pe care nu le cunoșteam. Mi-a fost dat în fine să iau contact cu Avignon, cu Nîmes, cu Arles și cu Aix en Provence — fără să mai număr Marsilia care mi-a servit numai de bază pentru excursiile mele.

La Aix, nu e lucru mare de văzut. Un triptic, „Le buisson ardent“, de Nicolas Froment (din secolul al XV-lea), o minune de coloratură, un

¹ Roma și Italia n-au făcut nici unui Împărat, nici unui Suveran sau om politic primirea pe care au făcut-o lui Hitler. A fost ceva „Neronian“ în sensul fastului și exagerărilor demonstrațiilor publice și de ordin particular. Șeful Casei Savoia, Regele și Împărat, plin de morga sângelui său, adus la gară și la parăzi în cinstea zugravului ajuns stăpânul Germaniei — trebuie să fi suferit crunte în amorul său propriu.

„chiostro“ și batisterul (foarte vechi) — toate în catedrala St. Sauveur (în parte romanică din al XIII-lea, în parte cea mai mare însă încontinuu restaurată) — e ce am văzut mai interesant. E drept că n-am văzut muzeul, pe care-l știu foarte bogat și plin de opere de mână întâi — dar vizitarea muzeelor, mi-am interzis-o în aceste plimbări care nu aveau un caracter de studii, ci de pură recreație. Ținuta aristocratică a orașului e în special impresionantă și de vechile ziduri se mai desprind și astăzi mărturii de eleganță și de liniște sufletească din veacurile trecute.

Avignonul e o minune. Adică colțul cu Palatul Papilor, cu catedrala (Notre Dame des Doms), cu „promenade des Rochers des Doms“ și cu priveliștea încântătoare asupra Rhonului cu podul său vechi rămas în picioare numai peste jumătatea fluviului (pont St. Bénézet). Acest colț al Avignonului nu mi-a dat nici o decepție, dimpotrivă, realitatea a depășit toate așteptările. Din câte a ridicat mâna omului, opera arhitecților avignonezi din veacul al XIV-lea e una din cele mai impunătoare. Impunătoare prin masă, dar și prin ritmul proporțiilor. „La grande audience“ sala cea mare a Palatului e cu siguranță cea mai minunată concepție a genului, și ce realizare. Redusă la mica provincie a „comitatului Venaissain“, Biserica Universală și-a exprimat în proporțiile Palatului din Avignon, dacă nu puterea ei — un moment eclipsată — cel puțin pretențiile ei față de Puterea Seculară și de Eternitate. Întreg Avignonul e oraș simpatic, plin de caracter. Încins în centura lui de ziduri aproape intacte (inferioare totuși ca proporții și construcția zidurilor rămase în picioare în alte orașe ale Franței), cu nenumăratele sale biserici, mărturii ale timpurilor trecute, vechea metropolă a Rhonului, stă de strajă, nemișcată și fără să se preocupe prea mult de ritmul vieții moderne care-i dă asalt din toate părțile.

Excelent dejun la hotel de l'Europe (unde nu se mănâncă bine în Franța?), veche casă aristocratică transformată cu inteligență în han, fără să-și piardă caracteristicile ei din veacul al XVII-lea.

Nîmes e un oraș protestant și mult mai banal decât Avignonul. Dar și mai viu. Arenele romane, destul de bine conservate (mai bine ca Coliseul de la Roma) și „la Maison Carrée“ (un templu dedicat probabil fiilor lui Agripa, Caius și Lucius Caesar) mărturisesc încă și azi importanța municipiului pe vremea romanilor. Această importanță o mai dovedește de altminteri și rămășița de apeduct cunoscută sub numele de „pont du Gard“, pe lângă care am trecut mergând cu automobilul de la Avignon la Nîmes. Arhitectură maestuoasă din epoca Augustiană, încadrată într-o priveliște de toată frumusețea.

„La Fontaine“ e o grădina publică în terase, la capătul oraşului, fastuoasă şi demnă de o reşedinţă regală sau imperială — cam depreciată în mijlocul hughenotilor transformaţi în vremea din urmă în comunişti.

Arles e un oraş delicios şi plin de locuri frumoase. În mijlocul unei vegetaţii de o incomparabilă bogăţie, teatrul antic (rămăşiţe), Arenele (ceva mai puţin bine conservate ca cele din Nîmes) şi câteva biserici, mai ales Saint-Trophime, cu o faţadă şi cu un „chiostro“ din primele secole creştine — sunt locuri de duios pelerinaj. „Les Aliscamps“ merită reputaţia lor.

Nu am văzut muzeele, nici la Nîmes, nici la Arles: mă plictisesc — şi a fost păcat, căci conţin opere remarcabile şi ele. Dar mă simţeam atât de obosit...

Înapoiindu-mă de la Arles la Marsilia, am trecut prin Martigues, pe „Etang de Berre“, un vechi port pitoresc, fost principat, acum decăzut dar întrucâtva înviat prin noua viaţă dată de curând regiunii prin crearea centrelor de aviaţie de la Istres şi Margonane — vecine cu Martigues pe Etang de Berre — şi prin înfiinţarea marilor fabrici (rafinărie de petrol, pulberărie, industrii chimice) din jurul lacului.

Am găsit Marsilia cum mă aşteptam să o găsesc: un oraş monumental, banal şi puturos în care oamenii mişună ca păduchii. În centru, animaţia e ca la Paris, căci toţi marsiliezii trăiesc pe stradă. Nimic mai amuzant decât un răscruçi pe Cannebiera, privit de la terasa unei cafeene. În mijlocul străzii stă un sergent, ca în orice oraş mare, ca la Paris, ca la Londra, ca la Berlin şi probabil ca la New York şi reglează circulaţia cu un baston alb. Dar pe când în toate oraşele din lume agentul se mulţumeşte cu un gest indicator al braţelor, la Marsilia e un adevărat teatru. Agentul nu mai e agent de circulaţie, ci un adevărat şef de orchestră care se zbate ca Toscanini al răscrucilor, scoate o serie de trecători dintr-o parte, refulează pe alţii în alta, extrage din mulţime câte o cocoană — ca un sunet de flaut — aruncă la o parte câte un trecător burtos ce şuieră ca un saxofon. Şeful nu se odihneşte o secundă; din braţe, din picioare, din cap, conduce enorma simfonie ca şi cum ar crea-o el! Tot temperamentul meridional izbucneşte aci, şi spectacolul e de toată nostimada.

În afară de icoana vieţii, nimic de văzut în Marsilia. Pe cât e oraşul de animat, pe atât e portul de mort. Am luat o şalupă automotoare şi m-am plimbat prin toate bazinele. O jale. N-am văzut mai mult de 15-20 de vapoare mari şi mici.

De joi după-amiază (12 mai) sunt la Nisa (hotel Ruhl, fost „des Anglais“). Plec mâine seară spre Bucureşti, prin Milano. Aci, la Nisa, ade-

vărat repaus pe loc, cu plimbări neobositoare în autocar la Monte Carlo, la Cannes, la Beaulieu.

Vizitat azi-dimineață la Monaco, muzeul Oceanografic întemeiat de defunctul Principe Albert. Singurul muzeu care m-a atras în această călătorie a fost al peștilor! N-am priceput nimic, dar m-a interesat enorm acvariumul din subterane. Ce viziuni neașteptate! Am vizitat și grădina „Exotică“, pe stâncile de peste Condamina. Toată flora cactușilor din lumea întreagă. Ghimpi mulți. Interesant.

Pe „Riviera“ n-am fost decât o singură dată, în 1900. Am găsit după 38 de ani multe schimbări și în bine și în rău. S-a făcut mult. Regiunea dintre Cannes și Ventimilia e azi una din cele mai „civilizate“ din Europa și prin urmare din lume. Dar populația, băștinașă și flotantă s-a înmulțit atâta încât ritmul agitației a devenit obositor, mai ales că totul e mecanizat. Nicăieri n-am văzut atâtea autobuze; mașini cât un vagon cutreieră toate șoselele, între diferitele localități. S-au construit hoteluri imense, adevărate palate, prin toate colțurile de-a lungul mării. Tendința lumii e să părăsească înălțimile și să se apropie de mare. Dealtminteri, Nisa și toate localitățile de pe coastă, care până ieri erau numai stațiuni climaterice de iarnă, au devenit de câțiva ani și localități balneare de vară. Din primăvară și până în toamnă, oamenii se plimbă goi pe plajă. Cu toate acestea, criza se resimte și pe aci. Mai ales pentru hotelurile luxoase și scumpe. Hotelurile de la Cimiez, Regina-Palace și Majestic (cele mai elegante pe vremuri) au închis. Palace-hotel de la Monte Carlo e pe drojdii. Chiar jos, lângă mare, multe stabilimente sunt pe pragul falimentului. Regina-Palace a fost amenajat în apartamente de locuit, care se vând dar nu se prea cumpără. Chiar afacerile Cazino-ului de la Monte Carlo sunt departe de a mai fi ce au fost. Hotel și Café de Paris, la Monte Carlo, sunt singurele instituții vechi rămase în picioare.

Și totuși — e drept că înainte de criză — s-au mai construit două cazinouri noi, luxoase și somptuoase, „Palais de la Méditerranée“ la Nisa (pe promenade des Anglais) și „Sporting-Club“ la Monte Carlo (lângă hotel de Paris).

Nisa a ajuns oraș prea mare. E obositor. Dealtminteri, de la Cannes și până la Monte Carlo nu mai e decât un singur oraș, casă lângă casă. Cannes mi-a părut ceva mai liniștit. Cine caută însă odihnă, să caute aiurea, nu pe Coasta de Azur.

La Nisa am regăsit pe Vogade, cu fructele lui zaharisite. La Cannes, Rumpelmayer nu mai există...

16 mai. Azi-dimineață — ultima mea zi pe Coasta de Azur! — plimbare cu trăsura la Cimiez, apoi cu autobuzul la Menton, prin Monte Carlo și înapoi la Beaulieu unde am dejunat „à la Réserve“ luptându-mă cu o formidabilă „bouillabaisse“.

După-masă a început să plouă și înapoiat la Nisa mi-am făcut bagajul și am privit pe fereastră cum curgea apa șiroaie, în mare.

Acum 38 de ani, la Cimiez, Regina-Palasal și Riviera-Palace¹ erau singurele clădiri în mijlocul grădinilor. Acum e oraș, până sus la Cimoiez. În schimb, hotelurile, ca și „Majesticul“ ridicat mai în urmă, au decăzut. Moda s-a mutat de la deal la vale, lângă mare. Englezii și americanii nu mai cer aerul de munte, ci plajă. Riviera-Palace mai luptă cu falimentul, Majesticul a fost provizoriu închis — Regina transformat în apartamente care se vând. Ca pretutindeni, blocurile cu apartamente au copleșit Nisa. Dimensiunile lor sunt însă colosale, ca la Londra. Prin masa lor întunecă grădinile și au întristat veselul aspect de mai înainte ale acestui oraș scăldat în verdeață și în flori.

20 mai. Plecat din Nisa luni seara, 16 mai, pe ploaie și pe frig — am sosit la Milano a doua zi dimineața la ora 8,40. Cum Simplonul pe care trebuia să-l iau nu trecea prin Milano decât la ora 12,12, m-am repezit în oraș să revăd locurile pe unde nu mai călcasem de mai bine de 30 de ani. M-am dus glonț la Brera: închis, nu deschidea decât la ora 10. Ploaia. Mi-am întins umbrela și pe via Brera, prin fața Scalei, prin pasajul Victor Emmanuel am ajuns la piața Domului. Am intrat într-însul. Ce splendoare de proporții și puritate de linii! Uitasem cu totul această adevărată minune. Pe cât e domul Milanului de neplăcut pe dinafară, pe atât e de impresionant pe dinăuntru. Interiorul catedralei din Milano e o operă de artă desăvârșită.

Am avut tot răgazul să examinez pe dinafară și pe dinăuntru noua Gară Centrală pe care Fascismul a dăruit-o Milanului. Clădită cu scopul vădit de a întrece pe scara „colosalului“ construcțiile similare din Germania și America, acest rezultat „du plus grand“ a fost atins. Dar atât tot. Nici din punctul de vedere tehnic, dar mai ales nici din cel artistic, nu s-a ajuns la o operă de artă. Toate raporturile proporțiilor sunt greșite și liniile și bolțile sunt mute și moarte.

Pornit pe frig din Nisa, trecut prin Italia tot pe frig și pe ploaie — am găsit miercuri dimineața (18 mai) în România, soare și căldură tro-

¹ Riviera Palace din Nisa, Palace-Hotel din Monte Carlo și Chezireh-Palace din Cairo au fost primele mari hoteluri clădite pe tipul „Palasurilor“.

picală, ca în iulie. De la Timișoara am avut să înfrunt trei pacoste: căldura excesivă, pe Scanavi și pe Tătărescu (Guță). Am rezistat și am ajuns cu bine la București.

Ploile din ultimele săptămâni au ridicat grânele de nu mai sunt de recunoscut. Pentru prima dată de când călătoresc am găsit câmpul mai frumos în România decât în străinătate și trebuie notat că vin din Franța și din Lombardia, adică din regiunile cele mai bine cultivate și din punct de vedere agricol, cele mai bogate din Europa.

În trei săptămâni, cât a durat lipsa mea din țară, n-am găsit mari schimbări și nici nu puteam găsi. Totuși o demonetizare continuă a Guvernului care riscă de a compromite acțiunea întreprinsă în februarie de Rege. În opinia publică începe să încolțească decepția: în afară de urmărirea Gărzii de Fier și de arestarea legionarilor, nu se face nimic. Furt, șperț și neglijență ca mai înainte. Fiecare se întreabă dacă „lovitura de Stat” n-avea alt scop decât înăbușirea unei mișcări pe care opinia publică o judeca cu mai puțină severitate ca Majestatea Sa și tovarășii Majestății Sale de... afaceri. Și totuși se aduc multe lucruri bune la îndeplinire, dar lucruri mărunte, care trec aproape nebăgate în seamă. Lumea ar vrea să vadă *lucruri mari*, să vadă câțiva hoți în pușcărie și câțiva șmecheri cu botul pe labe — și așteaptă.

Din informațiile culese de la cei prezenți la defilare (soția mea a fost la câțiva pași de automobilul Regelui, la plecare), pare că într-adevăr n-a fost nici un atentat la 10 Mai, și că, dacă foc de revolver a fost, n-a putut fi decât accidental și neobservat de nimeni.

Lui Goga i-au făcut funeralii naționale; a asistat și Regele. Poate în cinstea poetului — căci omul politic nu merita atâtea surle, mai ales după tragi-comicul guvernării sale de 40 de zile.

Am găsit legea mea (Legea Consiliului Superior Economic) nepromulgată; dealtminteri așa cerusem și eu, să nu se promulge, de frică să nu iasă ceva alandala.

Ieri-dimineață, abia sosit, am fost la Președinția Consiliului unde Măgureanu (subsecretarul de Stat) mi-a dat textul înapoi (i-l trimisesem, ca să-l aibă, prin Lupu Kostaki) sfătuindu-mă să iau viza Regelui, *căci erau unii miniștri care făceau obiecții*¹.

¹ În realitate *unul singur*, Mitiță Constantinescu, care se crede Schacht și nu vrea să mai asculte de nimeni!

Am luat proiectul de lege și am cerut imediat o audiență Majestății Sale, prin aghiotantul Puiu Filitti — Urdăreanu fiind dus la Monăstirea (după câte am aflat) să pregătească de Sfânta Elena un week-end înduioșător Dudui și Duduiului. Am cerut audiența nu numai ca să o termin odată cu legea Consiliului, dar și ca să comunic Regelui cele cu care mă însărcinase Grigorcea, la Londra (confidențele lui Sir Alexander Harding cu privire la „indispunerea“ Regelui George).

Majestatea Sa m-a primit azi la orele 5 p.m. Am intrat îndată după Petrescu Comnen, sosit în ajun de la Geneva și care se prezentase pentru a raporta despre ultimele isprăvi ale S.D.N.-ului. Ne-am întâlnit un minut la Urdăreanu și cum neofitul ministru-voiajor se plângea de atâtea drumuri (București-Ankara, București-Geneva, Berlin-București etc.) i-am spus în glumă: „Ce vrei, nu mai ești acum „Petrescu-Comnen, ești Comnescu Petren!“ Urdăreanu a făcut mare haz de acest tâmpit „à pauvre“, dar Comnen a luat-o în serios și s-a burzuluiit, ceea ce dovedește că e mai puțin deștept decât credeam.

Am povestit Regelui istorioara lui Grigorcea. M-a ascultat cu interes și singura lui concluzie a fost: „Grigorcea e un pesimist. Am scris Regelui George o scrisoare foarte cordială ca să-i explic de ce nu mai pot merge la Londra. Am trimis-o prin Hoare. Nu pot să cred că n-a ajuns la destinație“. O fi Grigorcea un pesimist, dar constat că la această scrisoare de „decomandare“, Regele Angliei n-a răspuns *printr-o nouă invitare*, cum s-ar fi căzut. Cum nu-mi place să mă amestec în treburile care nu mă privesc, n-am insistat față de Majestatea Sa. Îndeplinindu-mi însărcinarea luată față de Grigorcea, am socotit indicentul închis, pentru mine.

Am trecut la legea Consiliului Economic și am întrebat pe Rege încă odată dacă vrea sau nu să facă din acest Consiliu ceva serios. Mi-a răspuns răs-picat că da. La urma urmei nu e ideea mea, ci a lui. Eu am primit să organizez noua instituție ca să-i fac plăcere iar nu din convingere că vom ajunge pe această cale, pe terenul economic la cine știe ce rezultate. Un soviet nu va putea niciodată face cât ar putea face un singur om. Cu condiția însă ca acest om să nu fie un caraghios ca Mitiță Constantinescu. Poate că Consiliul Superior Economic să aducă neașteptate servicii neutralizând veleitățile dictatoriale ale acestui Schacht țigănesc pe care Dumnezeu în mânia lui l-a hărăzit României...

Regele mi-a repetat că vrea să facă din Consiliul Economic organul de îndrumare *reală* a gospodăriei noastre publice și private. Că aprobă proiectul meu de lege. Dar că trebuiesc menajate anumite susceptibili-

tăți și că în acest scop mă roagă să trimit proiectul meu fiecăruia din cei 6 miniștri economici și să le cer și avizul lor. După aceea, dacă nu am putea cădea de acord (miniștrii și cu mine), ne va întruni dânsul, Regele, pe toți, și va pune chestiunea la punct. Am primit și am adăugat chiar că mă voi duce eu în persoană la fiecare ministru, să discut cu dânsul. Regele mi-a mulțumit. I-am mai povestit despre conversațiile mele de la Londra cu Makenna și cu Fraser și Majestatea Sa a binevoit a aproba tot ce am făcut în străinătate. Ne-am despărțit prieteni. Prieteni, prieteni, dar în loc să facă ce-i spun eu se ia după Mituță Ridicolul și după Armand Dicta-chiorul.

De la Rege am fost la Consiliul Economic unde am ținut prima ședință cu plenul așa cum a fost prevăzut prin decretele din aprilie. Am discutat asupra metodelor noastre de lucru. Între timp s-a copiat proiectul de lege în 6 exemplare și l-am trimis fiecărui ministru, însoțit de o scrisoare amabilă prin care anunțam „o proximă” vizită.

Patriarhul a plecat aseară la Varșovia. În lipsa sa a fost însărcinat cu președinția Consiliului generalul Argeșeanu, cel mai nou ministru. Faptul se poate explica fie prin împrejurarea că în acest Minister de felceri cel mai vechi e Ionescu-Sisești(!), fie prin aceea că luni începe procesul lui Codreanu Zelea și că Regele a vrut ca acest proces să înceapă „sub manu militari”. *Je crois plutôt que sous un regime de „sabre et de goupillon”, quand le goupillon s'en va, la sabre prend tout naturellement sa place!*

Elisa Brătianu mi-a cerut o dedicație pe volumul meu *Pe urmele trecutului*. I-am scris pe prima pagină: „Doamnei Eliza Brătianu, în semn de adâncă admirație pentru calitățile mele pe care le regălesc într-însa!” Aștept să mă pleznească!

22 mai. Sosit ieri-dimineață la Breasta să petrec ca de obicei ziua Sfântului Constantin lângă mormântul scumpei mele mame.

O vreme glorioasă, cum zice englezul. Natura în toată splendoarea ei. E frumos. Frumos — și totdeauna atât de trist pentru mine...

La biserică, preotul a ținut o frumoasă cuvântare despre viața de sfințită a mamei. Apoi a slujit un parastas, fără să-l cer eu... Cântă păsările, zburdă fluturii, strălucesc florile și în sufletul meu e numai chin: simt că se apropie ziua în care trebuie să le părăsesc pe toate!

La Breasta câmpul se arată de toată frumusețea, grânele mai ales. Numai porumbul a dat greș anul acesta, și dealtminteri în toată țara. Boabele au stat prea mult în pământ, fără să răsară, din cauza frigului și s-au stricat. A trebuit să se semene acum în urmă, a doua oară. Cum e de timpuriu, poate că această întârziere să nu fie păgubitoare — mai ales dacă va ploua în iunie și în iulie.

23 mai. Înapoiat azi-dimineață la București. Au fost două zile liniștite la Breasta, dar infinit de triste. M-am cufundat în amintirea trecutului și pentru mine acum viitorul începe să se confunde cu trecutul... A contribuit la starea mea sufletească și începutul de lichidare pe care l-am săvârșit zilele acestea. Cei ce se duc trebuie să se gândească și la ce lasă în urma lor, și cui lasă. Am dăruit cărțile mele mai de preț Bibliotecii Brătianu din București. Elisa Brătianu a venit ieri la Breasta cu Fotino și au ales ce le-a plăcut. Au încărcat patru lăzi; mai încarcă și azi...

La București am găsit atmosferă de îngrijorare cu privire la situația internațională. Cehoslovacia continuă să fie punctul nevralgic al Europei. De la anexarea Austriei, echilibrul intern al Cehoslovaciei și raporturile acestei țări cu Germania s-au schimbat repede și lucrurile au alunecat din zi în zi spre conflict. Alaltăieri o patrulă cehă a împușcat doi nemți, lângă Eger. Mare vâlvă. Urlete în presa germană. Intervenții engleze la Berlin și la Praga.

Ieri au avut loc alegeri comunale în toată Cehoslovacia. În centrele germane listele partidului lui Henlein (autonomist-separatist) au fost alese cu o zdrobitoare majoritate, aproape cu 90% din voturi. Deși lucrurile par mai liniștite, conflictul între Guvernele din Praga și Berlin pare inevitabil...

Azi-dimineață a început procesul lui Corneliu Zelea Codreanu în fața tribunalului militar. Am fost citat și eu ca martor, dar nu m-am dus. Ce aș fi putut spune în favoarea inculpatului? Nimic? Și împotriva lui și mai puțin...

A venit Xenii la mine cu ordonanța judecătorului de instrucție și cu dosarul afacerii sale. Nici o dovadă de culpabilitate nu reiese împotriva sa și arestarea preventivă pe care a suferit-o apare mai mult decât nedreaptă, ca un abuz de putere.

Xeni pretinde că toată înscenarea (împotriva sa) n-a fost decât o răzbunare a lui Victor Iamandi. Deşi-l cunoştea puţin, a primit din partea lui, în vara anului 1933, o cerere de împrumut de 5 000 lei. Xenii n-a avut întreaga sumă asupra lui şi i-a dat numai 3 000 lei. Nu i-a mai văzut niciodată. Venind Partidul Liberal la Guvern, Xenii şi Alexandru Otulescu, rămaşi de căruţă, s-au văicărit împreună şi au judecat cu oarecare severitate pe cei ridicăţi, printre care şi pe Iamandi. Xenii a povestit istorioara cu cei 3 000 lei şterpeliţi. Se vede însă că Otulescu a povestit istorioara mai departe, căci după două zile Iamandi a chemat pe Xenii la telefon, i-a făcut aspre muştrări (!) şi i-a trimis banii prin mandat poştal.

De atunci nu şi-au mai vorbit, unul cu altul. Iamandi a mai fost convins că campania dusă în *Universul* împotriva sa (cu prilejul unei călătorii în străinătate cu automobilele Ministerului de Interne) a fost inspirată tot de Xenii (ceea ce acesta neagă cu tărie). Xenii e convins că Iamandi i-a plătit acum aceste poliţe... Poate să fie şi poate să nu fie. Poate să fie numai zelul Parchetului care a încercat să terorizeze tocmai fiindcă nu găsea probe.

Ce e ciudat, e că s-a închis în prevenţie, pentru un delict ce nu e pedepsit de lege prin închisoare, ci numai prin amendă.

24 mai. Cehoslovacia continuă să fie centrul preocupărilor internaţionale. Deşi foarte gravă, situaţia pare ceva destinsă de ieri. Presa germană s-a mai calmat. Se pare că ceea ce a contribuit mai mult la destindere, pe lângă demersurile engleze, a fost şi atitudinea Poloniei care s-a declarat hotărât de partea Angliei şi a Franţei în cazul unui conflict armat şi general. Beck, care a sosit la Stockholm, a trecut ieri prin Berlin şi fapt simptomatic — dată fiind intimitatea sa recentă cu Führerul şi cu Guvernul acestuia — nu s-a coborât din vagonul său şi n-a văzut cât a stat în gară decât pe ambasadorul polonez.

Neville Chamberlain a făcut declaraţii în Camera Comunelor şi a subliniat că tot efortul Guvernului britanic s-a îndreptat în zilele din urmă spre împiedicarea declaraţiilor şi actelor ireparabile. Sunt speranţe de înţelegere între Praga şi Berlin. Negocierile între Hodza şi Henlein au început — prima întrevedere a avut loc ieri. Italia a declarat că problema priveşte Germania şi Cehoslovacia, ca să nu se amestece în rezolvarea ei, şi că păstrează atitudinea de simplu observator.

Trichard Ramassovici, ambasadorul nostru la Varşovia — primul ambasador român, pleacă mâine la post. Ar fi putut să fie acolo pentru

vizita Patriarhului-Președinte de Consiliu, dar se vede că dl Trichard ține să respecte tradiția marilor seniori, ambasadori din secolele trecute, care-și pregăteau Ambasada luni de zile.

Dealtminteri, pentru ce face bietul Patriarh Miron la Varșovia, nu era nevoie de multă asistență diplomatică. Se învârtește printre popii ortodocși, în ciuda celor catolici care constituie marea majoritate a clerului polonez, mormăie rugăciuni și vorbește nemțește cu Președintele Republicii, Mościcki — probabil despre nemurirea sufletelor sau despre avantajele sinecurelor gras remunerate.

Herr Comnescu-Petren, retur de la Geneva a strâns gazetarii și le-a făcut o expunere. După ce le-a servit toate banalitățile cunoscute asupra Micii Înțelegeri, Înțelegerii Balcanice și „Operei” de la Geneva, Talleyrandul nostru a afirmat că politica noastră la S.D.N. e bazată pe două principii:

1. Menținerea României pe picior de egalitate cu celelalte State și
2. Convingerea că instituția de la Geneva e o instituție politică iar nu una de jurisdicție.

Două prostii, căci nimeni n-a contestat României „piciorul” pe care stă la Geneva, iar în ceea ce privește caracterul instituției, părerea d-lui Comnen ar fi fost interesantă la întemeierea instituției, iar nu la spartul târgului.

La Viena au început deja nemulțumirile împotriva „Anschlussului”. Au izbucnit cu prilejul raționării materiilor alimentare. Au fost chiar tulburări și au fost făcute peste 100 de arestări. Caracterul ușuratic al vienezilor va fi greu de schimbat și disciplina germană de fier va apăsa greu asupra unor oameni obișnuiți cu toate licențele.

Dimăncescu a întrunit pe reprezentanții tuturor ziarelor, din provincie, inclusiv ziarele minoritare, și le-a pus în vedere noile orientări ale Direcției Presei. Presa din provincie a fost foarte mulțumită de ajutorul tehnic pe care-l va primi de aci înainte de la această Direcție (știri telefonice, comunicate și rezumate de presă, informații etc.). E realizarea unei idei a Regelui. Bună. Numai că presa minoritară, în loc să o ajut, aș fi suprimat-o. Cine vrea știri, să învețe să le citească pe românește.

Procesul lui Zelea Codreanu a început ieri. Actul de acuzare e slab și motivele de inculpare, mai ales cel de înaltă trădare, ridicole. Apă-

rarea lui Zelea Codreanu e bleagă, lipsită de orice avânt sau vlagă. Un mediocru încăpățânat, care a găsit o atmosferă favorabilă și a profitat de dânsa. Procesul în continuare azi. Ieri, mai toată ziua a fost consacrată incidentelor de incompetență sau de amânare, ridicate de apărare — și toate respinse.

25 mai. Pe neașteptate — și fără nici un rost — Consiliul de Miniștri a introdus ieri, pe termen de un an, pedeapsa cu moartea. Conform textului Constituției celei noi, și pentru crimele ce se vor săvârși de ieri-seară înainte. Secretul a fost bine păstrat. Acum se explică rostul călătoriei Patriarhului în Polonia și numirea generalului Argeșanu ca președinte interimar. Prin semnătura acestuia s-a dat jurnalului Consiliului un caracter marțial, iar Patriarhul se vede că nici n-a vrut să semneze hotărârea. N-a semnat-o nici celălalt popă din Guvern, Colan, ministrul Instrucției și al Cultelor, care s-a dus la Cluj și nu s-a înapoiat la București decât aseară, după Consiliu. În expunerea de motive se arată că mari demnitari ai Statului sunt amenințați zilnic cu moartea, prin scrisori anonime și că pedeapsa capitală e instituită ca „o măsură preventivă” împotriva acestor amenințări. Unul din cei mai amenințați e Iorga, devenit ținta tuturor atacurilor foștilor gardiști. Nu m-ar mira ca printre cei care au cerut cu mai multă insistență decretarea pedepsei cu moartea să fi fost tocmai Domnul Profesor, care, în Consiliul de Miniștri în care a fost discutată introducerea acestei pedepse în Constituție, s-a ridicat cu cea mai hotărâtă energie împotriva ei. Regele venise cu propunerea introducerii pedepsei cu moartea, fără nici o rezervă. Formula hibridă care s-a adoptat n-a fost primită de Rege decât ca să împiedice pe Iorga să iasă din Minister... Logica a fost însă totdeauna certată cu Marele Nostru Istoric și acum era vorba de pielea lui. Pedeapsa cu moartea fiind limitată la crime odioase, decretarea ei n-a făcut mare impresie în opinia publică.

Procesul lui Zelea Codreanu a continuat și ieri, fără mare interes. Interogatorii, din care nu reiese nimic căci n-are ce să reiasă. Cine citește dezbaterile, ordonanța de urmărire, răspunsul lui Zelea Codreanu, interogatoriile, nu poate să nu fie de partea acuzatului și să nu-și dea seama de ridicolul acuzației. Tot procesul a fost fals înscăunat. Orice regim are dreptul să se apere. Dacă cineva îi declară război, război să fie. Zelea Codreanu a declarat că „între Regele Carol și Mișcarea Legionară e un abis¹ pe care nimic nu-l va putea astupa” — și politica legionară a

¹ Declarație făcută mie în casă la Dinu Arion, în vara anului 1937.

fost îndrumată în consecință. Era dreptul — și dator a — Guvernului să dea pe Zelea Codreanu și pe ai lui în judecată și să-i condamne. Nimeni n-ar fi avut nimic de zis, nimeni n-ar fi considerat pe cei cu drept urmăriți drept martiri, și toată lumea s-ar fi înclinat în fața energiei și hotărârii Guvernului. Dar să vii să acuzi pe un om că a luat bani de la străini când n-a luat, că a comis acte de înaltă trădare când n-a comis, că și-a însușit documente secrete compromițătoare pentru Siguranța Statului când nu și-a însușit nimic — e să faci dintr-un vinovat un mucenic și să subminezi autoritatea de Stat. Șmecherii, secăturile de șmecheri care mișună în jurul Regelui, au să-l nenorocească...

Depunerea generalului Antonescu, așteptată ca „marele eveniment“ al procesului Codreanu, a fost de o slăbiciune și de o „încurcătură“ care a surprins pe mulți. Nu pe mine. Militarii rămân tot militari, în toate împrejurările vieții. Depoziția lui Manoilescu a fost ridicolă, a lui Nichifor Crainic scârboasă — încolo toate câte s-au desfășurat ieri, lipsite de orice interes. Azi se va sponeda Maniu. Nu va spune nimic nici el.

Buba cehoslovacă s-a mai liniștit, abcesul nu a crăpat, dar inflamația a dat înapoi. Toate știrile sosite de luni seara (23 mai) din Paris și din Londra dovedesc o reală destindere.

Sola (ministrul Italiei) afirmă că acest rezultat este efectul unei foarte energice intervenții engleze la Berlin și la Praga. La Berlin, englezii ar fi spus că în cazul unui conflict armat în Europa Centrală, Anglia n-ar putea rămâne indiferentă¹ și că alături de dânsa se vor găsi nu numai Franța, Polonia și Rusia dar și Statele Unite, pe al căror ajutor Anglia e în măsură să se sprijine. Se zice că între ambasadorul Angliei și Ribbentrop ar fi fost o scenă epică, ca în 1914. La Praga, Anglia a cerut imediată demobilizare a contingentelor ce fuseseră chemate sub arme, măsura care înnebunise aproape pe nemți. Interesant de notat că italianul Sola povestea cu oarecare plăcere cele petrecute la Berlin...

Presa democratică din Europa întregă înregistrează darea nemților înapoi ca o înfrângere a lui Hitler, prima de când a preluat puterea. Eu cred că Hitler și nemții nu sunt cătuși de puțin înfrânți fiindcă n-au avut niciodată intenția să intre în Cehoslovacia. Programul lor îmi pare definitiv fixat în următoarele etape: 1) autonomia ținuturilor neînțelese din Cehoslovacia; 2) proclamarea ținuturilor autonome ca alipite Germaniei; 3) ocuparea militară germană a acestor ținuturi ca răspuns la ape-

lul liber hotărât al populației lor. Ne aflăm astăzi abia în prima etapă, care nu comportă intervenția directă din partea Germaniei.

Radu Cruțescu și-a prezentat scrisorile de acreditare la Praga. Cu acest prilej a făcut un frumos discurs — frumos din punct de vedere literar — dar prea liric; i-a răspuns Beneș cu un rașat destinat lumii întregi în care a proclamat o dată mai mult drepturile intangibile ale drotoșilor. Iată și pe Radu Cruțescu ajuns factor istoric.

Cancicov ieri, și Mitiță Constantinescu azi-dimineață, au convocat pe directorii băncilor Românească, de Credit, Societatea Bancară, Comercială, Comercială Italiană și le-au cerut un împrumut pe termen scurt de 1 400 000 000 lei. Dobânda ar fi de 4 1/2%. Băncile discută, dar vor trebui să se supună. Condițiile și quantum-ul pentru fiecare bancă vor fi stabilite zilele acestea.

Vești proaste despre sănătatea Reginei Maria. Ar fi părăsit, sau va părăsi zilele acestea Meranul pentru a merge la Weisser Hirsch, lângă Dresda. Pentru ce la Weisser Hirsch?

26 mai. Nu e zi în care Smintiță Constantinescu să nu facă una boacănă și să nu ridice lumea împotriva lui. Regele a dat briciul pe mâna maimuței și numindu-l în fruntea Ministerului Economiei Naționale n-a nimerit-o deloc. Minte și suflet de vechil; în subordine merge, dar nu în posturi de inițiativă și de concepție. E unul din cei mai de seamă „saboteurs“ ai regimului.

Ploi, ruperi de nori, grindină în toată țara. La Dâmbovița, pe valea Ialomiței, a fost un adevărat dezastru. Grindină cât nuca și șiroaie de ploaie care au rupt totul în calea lor. La Craiova ploaie catastrofală, care s-a mai liniștit spre Breasta, de unde mi se scrie că n-a făcut stricăciuni. În județele Brăila și Constanța a început rugina...

Patriarhul s-a înapoiat aseară de la Varșovia și interimatul generalului Argeșanu la Președinția Consiliului a încetat. De altminteri castanele au fost scoase din foc: pedeapsa cu moartea a fost decretată și procesul Zelea Codreanu e pe sfârșite într-o neprevăzută indiferență generală.

Méssieu Thierry a adunat ieri la Legația Franței un tacâm de idiști și în prezența lor a ținut un searbăd discurs (la care a răspuns monsinio-

rele Colan) asupra identității sufletești franco-române (a nu se confunda cu banca cu același nume, mofluză) și a sfârșit prin a oferi un număr de volume franceze principalelor noastre instituții culturale. Legăturile noastre sufletești cu Franța trebuie să fie într-adevăr solide ca să reziste unor asemenea palinodii — căci rezistă.

La procesul lui Codreanu s-a ajuns la audierea ultimilor martori. S-a renunțat la audierea mea, și a altora. Se crede că la noapte totul se va sfârși. Amin.

27 mai. Procesul lui Zelea Codreanu s-a terminat azi-noapte la ora 3 prin condamnarea lui Zelea Codreanu la 10 ani muncă silnică...

În același timp Franasovici a sosit la Varșovia, ca ambasador, iar Tașcu Pucerea, escrocul de la Silistra dat în judecată (dar nearestat) nu numai că se plimbă liber, dar a fost chiar văzut ieri la Ministerul de Justiție recomandând magistrați pentru avansare!

Rechizitoriul procurorului, transmis *urbi et orbi* prin Radiodifuziune a fost ceva mai abil ca ordonanța de urmărire, dar totuși *nu ce ar fi putut și trebuit să fie*. Armand Călinescu s-a lăudat la un prieten al meu că a lucrat o noapte întreagă ca să-l refacă; *il n'a pas de quoi se vanter*. Sentința a fost dată pe baza unor acuzații copilărești. Pledoariile apărătorilor și apărarea lui Zelea Codreanu n-au fost date publicității. În general impresie rea, dar și multă indiferență. Nimeni nu crede că condamnarea e serioasă...

Dimăncescu¹ mi-a povestit ieri că pe când era acum în urmă la Londra a fost chemat la telefon de Berlin. Spre marea lui mirare o voce de român i-a spus: „Totul s-a aranjat. Vei fi primit de Führer săptămâna viitoare la Berchtesgaden. Guvernul german va da *Străjeriei* exact aceeași sumă pe care o dă lui Zelea Codreanu...”

Dimăncescu a întrerupt aci (?) întrebând: „Cu cine vrei să vorbești, domnule?” — „Dar nu vorbesc cu dl Șoimescu? (era la Londra și ăsta)” a fost răspunsul. Dimăncescu s-a numit și telefonul a fost închis de la Berlin, fără ca „Domnul” de la capul firului să se numească. Dacă povestirea lui Dimăncescu e exactă, *e primul lucru grav* în sarcina lui Codreanu cu privire la subvenționarea sa de către un Guvern străin. Dar e exactă? Poate fi Dimăncescu crezut pe cuvânt? Și chiar dacă Dimăncescu poate fi crezut, n-a putut fi înșelat? N-a putut vorbi de la Berlin

¹ Directorul propagandei, al presei, al Oficiului de turism, al radiofoniei — ultima descoperire a Regelui Carol, un băiat deștept, dealtminteri, și priceput.

un agent al Siguranței românești tocmai pentru a stabili un grav pățit de acuzare împotriva lui Zelea Codreanu? Câte puncte de întrebare! În tot cazul, dacă e natural că informația lui Dimăncescu să nu fi figurat la proces din teamă de complicații diplomatice — cum se explică că dl Șoimescu (o putoare de altminteri) mai e încă în fruntea „Străjeriei românești“?

Sămânță de eroi:

D-na Claudian (mama lui Alexandru Tell, gardistul cu domiciliul forțat) mi-a adus o petiție către Rege, semnată de internații de la Miercurea Ciucului, cu rugămintea de a o face să parvină Majestății Sale. Mi-au încredințat-o mie fiindcă n-au încredere în altcineva, ca scrisul lor să ajungă la destinație.

Cum această petiție nu va fi dată publicității o reproduc aici, ca să rămână pentru posteritate. E un apel disperat al unor tineri, care meritau o soartă mai bună.

Iată „factum-ul“, de altminteri bine scris:

„Majestate,

Subsemnații, foști membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, aflați în domiciliul obligatoriu la sfânta Mănăstire Tismana, ne îndreptăm spre Majestatea Voastră rugând-o să primească acest al nostru memoriu.

Am fost membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, activând în cadrul Constituției și legilor țării, având drept țintă supremă a acestei activități înălțarea neamului nostru, întărirea Statului, apărarea credinței strămoșești și strălucirea Coroanei.

Totuși, înainte chiar ca noua Constituție și legile subsecvente să fi interzis activitatea partidelor, noi am încetat a mai fi membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, abținându-ne, prin urmare, de la orice fel de activitate politică. Cu toate acestea, printr-o dispoziție arbitrară și de neînțeles a Ministerului de Interne, am fost ridicăți din mijlocul familiilor noastre în noaptea de 16 aprilie, sechestrați câteva ore în București și transportați în noaptea următoare aici în cel mai mare secret, fiind de atunci supuși unui tratament de izolare și privațiuni, care nu se aplică nici condamnaților de drept comun.

Am aflat că această situație constituie «domiciliul nostru obligatoriu» deși din punct de vedere juridic calificarea este improprie.

Majestate,

Atâta vreme cât am activat în cadrul zisei organizații politice, tot gândul nostru curat și toate faptele noastre au fost închinat Patriei și Tronului.

Suntem profund monarhici. Generație trăind pe plan istoric¹, noi nu suntem deprinși să ne potrivim gândurile după interesele unei clipe și urăm formulele goale ca și falsele atitudini de oportunitate²?

De aceea, monarhismul nostru noi nu-l descoperim acum, ci l-am descifrat(?) în chiar destinul acestei nații și Coroana vie, Coroana dreaptă este indisolubil legată, pentru noi, de acest destin.

Această a fost îndrumarea activității noastre politice cu permanentă grijă a marilor interese de Stat.

Ne credem îndreptățiți, deci, să ne întrebăm fără a ne putea înșine răspunde: de ce atâta ură, atâta prigoană, atâta nedreptate?

Cine are interes să lipsească Țara și Tronul de puterea noastră de muncă, de entuziasmul și de capacitatea unor oameni care au dat, în atâtea rânduri, dovada că știu să lupte, că știu să moară în slujba crucii, a Regelui și a Neamului, cu singura mulțumire a împlinirii unei sfinte datorii?

Majestate,

În acest ceas de grea cumpănă când nedreptatea și ura ne lovesc din toate părțile, gândul nostru merge către Supremul Arbitru al Statului și al Neamului românesc, către Majestatea Voastră.

Nu cerem slăbirea unor măsuri riguroase, nu cerem înlăturarea unor suferințe; noi atribuim suferinței sens de înobilare a vieții. Dar cu vorba străveche a Neamului nostru și cu încredere în înalta ei semnificație etică, cerem Domnului Țării dreptate!

Ai Majestații Voastre prea plecați

Tismana în 8 Mai 1938³.

(Urmează semnăturile)

Prea frumos scris, numai că, nu ceri dreptate celui împotriva căruia ai pornit război, și pe care l-ai lovit de câte ori ai putut...

Printre semnături am putut descifra: profesor Ion Zelea Codreanu (tatăl Căpitanului), prof dr Luca Teodoriu, Radu Meitani, conferențiar universitar, ing G. Clime, (șeful Partidului *Totul pentru Țară*, dr Eugen Ionică(?), Vasile Christescu, profesor A. Polihroniade, preotul Grigore Christescu, A.C. Tell, Alexandru Cantacuzino, Radu Budișteanu, membru în Consiliul de disciplină al Baroului de Ilfov, Ion Dobre, prof Colegiul Național Sf. Sava, Ion Diaconescu, pr D. Ionescu, ing Virgil Io-

¹ Toate generațiile trăiesc pe un plan istoric. Poate autorul a vrut să zică „pe un plan revoluționar“?

² Le urăște și nenea Ion Zelea Codreanu, omul meu de la Teaca (1921).

³ Memorialul a fost scris la Tismana. Deportații au fost apoi transportați la Miercurea Ciucului, de unde mi l-a adus d-na Claudian.

nescu, prof Radu Gyr-Demetrescu, Neculai Totu, prof N.G. Slăvescu, A. Cotigă(?), Nicolae Crudu, Petre Bolintineanu, Bănică I. Dobre, ofițer în rezervă și o serie de nume indescifrabile.

Comitetul de neintervenție de la Londra mișcă din nou. Murise, nu se mai vorbea de el. Deodată vești noi ne vin. Puterile — minus Sovietele, ca și până acum — au căzut de acord asupra unei formule și toată lumea e mulțumită. Parcă se căzuse de acord asupra unei formule și astă-toamnă și formulă a rămas! Redesteptarea activității Comitetului de la Londra rămâne totuși ca o palmă pe obrazul Spaniei roșii, care prin comunistul Del Vayo a cerut acum în urmă la Geneva renunțarea la politica de neintervenție. O palmă și pentru cei care au dus pe Del Vayo de mână.

Anery, un deputat englez cu oarecare vază (conservator) a făcut declarații presei propăvăduind amestecul economic britanic în țările din bazinul Dunării, *care altfel vor fi cucerite de industria și de comerțul german*. Exact ce am spus eu lui Mackenna și lui Fraser. Să fie un ecou al vorbelor mele, sau un imbold al bunului simț anglo-saxon?

În jurul Cehoslovaciei, lucrurile s-au mai liniștit. Hodza și Henlein negociază. Un interviu al lui Henlein aruncă însă azi unt-de-lemn pe foc. Henlein cere *autonomie completă* a ținuturilor cu majorități germane. Dacă autonomia nu se va obține, două soluții: apel la dreptul oricărui popor de a dispune de soarta sa prin plebiscit — sau *apel la ocuparea germană*. Se pare că Henlein va primi de la Berlin instrucțiuni să se mai potolească. Dar sfârșitul — când? — va fi tot acela pe care-l prevede Henlein.

Ieri-seară, în prezența Regelui și a Voievodului Mihai, s-a inaugurat la Ateneu „marea frescă a Istoriei Românilor”. Pofțit, am refuzat să mă duc, ca să nu scuipe. Costin Petrescu e cel mai păcătos pictor din câți există. N-am nevoie să-i văd fresca ca să știu că e o porcărie. A trebuit în fruntea Ateneului un dobitoc ca d-rul Angelescu, și un comitet de viețuitoare ca cel care l-a ales, pentru ca un cacograf ca dl Costin să fie însărcinat cu zugrăvirea epopeei noastre naționale. Angelescu, Stelian Popescu și alți scatologi s-au lăsat pe vine și au curs șiroaie de discursuri tâmpite. Bietul Rege! Biata Istorie a Românilor.

D-na Claudian îmi povestea că după promulgarea noii Constituții, Zelea Codreanu (Corneliu) a venit la masă la dânsa cu vreo doi prieteni. În cursul conversației Zelea ar fi spus: „După acest gest, trebuie să ne apropiem de Rege!” Unul din cei prezenți s-ar fi mirat de această declarație și ar fi întrebat: cum? Căpitanul a răspuns: „Când vrea, românul găsește totdeauna o cale ca să ajungă la locul dorit!” Dacă e așa, o înțelegere ar fi fost mai de folos Regelui decât toată acțiunea de urgență pe care a dezlănțuit-o.

Grindina continuă să cadă cu violență în multe părți ale țării. Pe ziua de ieri a prăpădit județele Râmnicul Vâlcea, Romanși, Mehedinți, Tutova, Botoșani, Tecuci și Râmnicul-Sărat. S-au stricat toate, s-a stricat și clima.

28 mai: Barometru politic e tot în uzcare în Europa, și toate merg spre liniștire — cel puțin pentru moment. Beneș își sărbătorește netulburat a 54-a aniversare a nașterii sale, și o sărbătorește și drotoșii din Cehoslovacia și din afară. Să nu fie pentru ultima oară...

La Shanghai a izbucnit holera: norocul japonezilor care și-au reînceput de altminteri cu succes ofensiva.

Ovreeii trec printr-o fază de adânci suferințe. După prăbușirea lor în Germania și în Austria, după persecuțiile și violențele pe care au avut să le întâmpine în Palestina, în România, în Ungaria și în alte țări — iată că și Polonia e pe punctul să promulge legi restrictive cu caracter violent, antisemit. Parlamentul polonez a și fost convocat în acest scop pentru ziua de 8 Iunie.

29 mai. Dl Hull, secretarul de Stat american a făcut, cu consimțământul Președintelui Roosevelt, declarații importante presei asupra conflictului cehoslovac. După ce a afirmat că nici Anglia, nici Franța, n-au făcut apel la intervenția Statelor Unite(!), că nici Cehoslovacia n-a cerut sprijinul Cabinetului de la Washington, dl Hull a mărturisit că un conflict armat, provocat de imixtiunea Germaniei în afacerile Cehoslovaciei nu putea lăsa Statele Unite indiferente. E confirmarea comunicării confidentiale făcute acum câteva zile de Anglia la Berlin. Se pare că eventuala atitudine cu anticipație mărturisită de Guvernul american a fost determinată de teama ca nu cumva alegerile comunale cehoslovace de azi (a doua serie, circa 2 500 de comune) să nu provoace dezordine.

În Cehoslovacia însă lucrurile s-au mai liniștit pentru moment; su-deții și reprezentanții Guvernului continuă să „pertracteze” — iar la Berlin nu se mai insistă pentru o soluție *imediată*.

Logică: tânărul Brutus(!) Coste¹ secretar de Legație la Londra a fost pus în disponibilitate fiindcă e gardist — iar Lucă Sturza, și mai gardist, a fost scos din disponibilitate și numit ministru la Copenhaga!

A murit și mama lui Octavian Goga. Bătrâna de 85 de ani se afla într-un sanatoriu la Sibiu și de mai multă vreme nu mai avea plenitudinea facultăților sale. N-a știut de moartea lui fiu-său Octavian, pe care cei din jurul ei i-au ascuns-o fără mare greutate.

Veturia Goga a fost vineri în audiență la Rege, probabil ca să-i mulțumească că a venit la înmormântarea soțului ei. Lumea idioată a răspândit zvonul că s-a dus să ceară autorizația Regelui pentru șofia Partidului Național-Creștin, pe care ar fi hotărâtă să o preia dânsa!!

Contele Raczinski, primul ambasador străin în România a sosit ieri. L-a primit Grigorcea și însărcinatul cu afaceri polonez. A călcat cu stângul. Prima lui declarație a fost că mulțumită Poloniei, România a ajuns în rândul Statelor serioase (adică cu Ambasadă!), și că e fericit să o constate. Există și o contesă Raczinski. Să sperăm că nu va călca pe urmele Natașei Arcizewska.

După naționalizarea șantierelor de petrol din Mexic, societățile străine au înarmat un general — după obiceiurile pământului — împotriva Guvernului dictatorului Cardenas. Generalul Cedillo a înregistrat la început câteva succese împotriva lui Cardenas, dar în cele din urmă acesta a învins și Cedillo e pe fugă, în munți. E puțin probabil că societățile să se dea, și ele, învinse.

Vizitat ieri pe Marta Bibescu la Mogoșoaia. Povestește cu farmăcul ei despre vizita lui Hitler la Roma, la care a asistat — din public și de la ferești bine plasate. Sosirea Führerului a văzut-o bineînțeles alături de ex-Regele Alfons XIII al Spaniei, și nu departe de Prințesa Maria de Savoia (fiica Regelui Victor Emmanuel) de la o fereastră ce da pe piața Veneția. Fostul vagmistru-vopsitor la dreapta Șefului Casei Savoia, a

¹ Fiul bănățeanului, politician liberal georgist, fost prefect de Torontal.

fost un spectacol care a încântat pe Burbonicul Alfons, încântare pe care a manifestat-o prin aplauze și strigăte de entuziasm. În cortegiu lipsea Mussolini. Savoia și Adolf ocupând prima trăsură, Ducele n-a vrut să urmeze într-a doua. De la gară a sters-o la Palat, pe alte drumuri. Înainte de sosirea neamțului a fost ceartă: Mussolini n-a vrut să meargă Regele la gară în întâmpinarea Führerului, a vrut să-l primească el și numai el. Regele a protestat, a arătat că Hitler fiind Șef de Stat, era prerogativa sa să-l primească, și l-a primit. Decorațiunea străzilor și monumentelor a fost, din punct de vedere estetic, admirabilă. Mai ales efectele de lumină, noaptea. Publicul, cald, dar nu cu exces — aclamând mai mult pe Mussolini decât pe Hitler. Toți ovreii din Roma au fost strânși și închiși la Sant 'Onufrio (pe Janicul), cât a stat Führerul la Roma. Toată formidabila înscenare, la Roma, la Napoli, la Florența, a fost vădit mai mult o gloriificare a Italiei decât un omagiu adus oaspei. La Quirinal însă, Adolf Hitler a fost tratat cu aceleași griji ca pe vremuri, Wilhelm al II-lea. Camera sa de culcare a fost copleșită de flori (florile sunt patima Führerului), i s-au dat mâncările lui obișnuite și în jurul său au domnit toate regulile etichetei. Împăratul Wilhelm a venit la Roma cu 30 de persoane — Hitler cu 150! Numai Papa a rămas la o parte, protestatar. Plecat la Castel Gandolfo, a dat ordin ca nici măcar o lumânare să nu ardă în Vatican pe tot timpul petrecerii ereticului în Roma!

---

30 mai. Fantezii macabre: un ungar, numit Lugo, din comuna Geoagiu s-a sinucis punându-și dinamită în gură și dându-i foc. A fost făcut puzderii.

Omul află în fiecare zi câte ceva, astfel am aflat și eu azi că există la Brașov o Universitate Latină înființată cu scopul de a învăța pe români limbile franceză, italiană și latină și pe străini limba română. Universitatea ține cursuri în vacanțe, a fost înființată de farsorul de Șerban (profesorul de la Iași) și a fost până acum frecventată de mulți auditori. O serie de profesori francezi și italieni au venit la Brașov și au ținut cursuri. Șerban e un caraghios care a voit să fie rector de Universitate. Câteodată și farsorii fac treabă bună.

Am aflat în fine precizări asupra bolii Reginei Maria. Regina ar suferi de *boala lui Bandi*(?), o entitate nosologică nouă, determinată de către profesorul Bandi. E o boală a splinei caracterizată prin distrugerea globulelor roșii și prin hemoragii. De 15 zile hemoragiile se țin lant și Regina, spune-se, e foarte slăbită.

Alegerile comunale din Cehoslovacia s-au desăvârșit ieri în liniște, ca și duminica trecută. Dealtminteri, destinderea între cehi și nemți e tot mai accentuată. Intervenția americanilor a făcut senzație și efect. Furtuna pare, pentru moment, înlăturată.

Ieri, zi de Derby, am fost la curse. Amabil, ca întotdeauna, Regele n-a venit și nu ne-a prevenit decât câteva ore înainte. A venit, în schimb și în locul lui, Armand Călinescu, zis Dictachioru. Am luat întâlnire cu dânsul pentru poimăine, să vorbim despre reforma administrativă.

Derby-ul a fost câștigat de Radu Polizu — „Polutzi“ cum zice Madam Vesnici — cu calul *Oștean* născut la Pincas și vândut de el lui Polizu pe 150 000 lei. Acest *Oștean* a câștigat până acum toate cursele în care a alergat și pare a fi un cal mare în genul lui Zori-de-Zi. Mi s-a spus că Polizu vrea să plece cu el în Franța și în Anglia cu nădejdea să adune franci și livre. După cursă am ciocnit, conform obiceiului, un pahar de șampanie cu proprietarul învingătorului și i-au urat „la mai mare“. În acel moment un glas din public a intervenit: „pește zburător!“ Vorba francezului, „cela a jeté un froid“ — dar amicul Votei Blank s-a făcut că n-aude.

Lume a fost ieri mai multă ca oricând. Loja Jockey-Clubului era tixită căci Barbu Catargiu invitase o sumă de lume, și au fost și persoane care au intrat fără să aibă dreptul. Printre acestea ministrul Statelor Unite¹ cu d-na Günther, care au mai introdus și pe Lileta Butculescu, născută Pop. Membrii vechi ai Clubului au protestat și era să fie scandal.

La Budapesta s-a ținut congresul eucharistic cu alaiul obișnuit acestor congrese, cu Cardinalul Pacelli și cu benedicțiunea Papei la megafon. O înscenare mai mult în favoarea revendicărilor ungurești, încurajate de Biserica Catolică. Asiaticii maghiari sub oblăduirea Bisericii Latine, iar noi, „fiii Romei“ în rândurile slavilor și levantinelor ortodocși, iată una din „surprizele divorțului“² și ale Istoriei!

Ministrii actuali nu primesc. Mai întâi fiindcă neavând electori, parlamentari și opinie publică de menajat nu se prea obosesc — apoi, fiindcă sunt toți jumătate morți și zac. Cancicov poartă corset și se luptă cu boala; Smintiță Constantinescu suferă de stomac și de mațe și abia se ține pe picioare; Victor Iamandi e jumătate orb și alcoolizat până în

¹ Nu e membru al Clubului.

² Titlul unei piese hazlii franțuzești.

măduva oaselor; Ionescu-Sisești e ofticos; Armand Călinescu chior și Patriarhul cu sifilisul în gât și în rinichi. Miniștrii nefiind accesibili, oamenii se reped la noi „Consilierii Regali“, crezându-ne cu trecere. În casa mea e mai rău ca pe vremuri când eram ministru. Înaintări, mutări, numiri — Consilii de Administrație, contencioase, subvenții, ce nu mi se cere zilnic! Și tot felul de intervenții. Așa a venit astăzi Valjean să mă roage „să intervin“ să nu se mai judece procesul Gârleșteanu, Xenii & Co., fiindcă astfel vor ieși lucruri urâte la iveală. Nu le va scoate el, Doamne ferește, „e doar un om care pricepe ce trebuie spus și ce nu“ — dar mai sunt și alți avocați în cauză și aceștia vor arăta că pe lângă cumpărătorii de aur și de devize *sunt și vânzătorii*, și vor destăinui că printre aceștia sunt aproape toți diplomații din București, M.S. Regina Maria (târg făcut de Gârleșteanu chiar în Palatul Regal pentru 1 000 de livre engleze); dl *George Cesiama*, administratorul *Băncii Naționale* și alți mulți, toți boieri de viță. Mi-am declinat competența în această delicată materie, dar după cum se vede procesul va putea lua o întorsătură „picantă“.

31 mai. La Berlin s-au semnat zilele acestea acorduri noi comerciale între Germania și Italia. Conținutul lor nu e încă cunoscut, dar se știe că e vorba de o înțelegere asupra concurenței ambelor țări în Bazinul Dunărean și în Europa Orientală. Se pare că Italia recunoaște preponderența Germaniei în aceste regiuni, dar că Germania la rândul ei garantează intereselor italiene respectul pozițiilor câștigate. Dar noi ce zicem la această împărțală pe spinarea noastră?

În Iugoslavia s-a celebrat centenarul „Gărzii Regale“. O gardă regală în 1838, pe vremea domniei porcarilor, e lucru de necrezut de frumos și care trebuie să măgulească amorul propriu al sârbilor. Dar garda preistoricilor Karageorgevici trebuie să fi avut un fason *sui generis*...

Partidele guvernamentale poloneze au ținut duminică o mare întrunire în care au votat o moțiune favorabilă Cehoslovaciei. Moțiunea explică că integritatea Cehoslovaciei e o condiție esențială a securității Poloniei împotriva unei încercări de învăluri din partea Germaniei. Micile neînțelegeri dintre Polonia și Cehoslovacia trebuiesc împăcate prin negocieri directe, și oricare ar fi soluția lor, ele nu pot împiedica Polonia de a-și executa angajamentele luate prin tratate, mai ales cele luate față de Franța.

Atitudinea Poloniei, după a Americii, a dat de gândit celor de la Berlin, care, pentru moment, au muiat-o de tot.

Ieri s-a inaugurat linia aeriană Berlin-București. Avionul plecat din Berlin ieri la ora 9,10 dimineța a sosit la București la ora 5 după amiază — după mai multe escale intermediare. Prin văzduh ne-am asigurat legături, nu mai rămâne decât să ne asigurăm și pe cele de pe pământ...

Inelul pe care l-a purtat Napoleon „le jour du Sacre“, un inel de aur cu un splendid smarald înconjurat de însemnele Imperiului, gravate, a fost găsit de un colecționar din Paris, dl Lucien Bazangier, în Austria. Fusese adus Împărătesei Marie-Louise, după abdicare, și acolo rămăsese. Direcția muzeului Malmaison a examinat inelul și a garantat autenticitatea lui. Rămâne ca un miliardar american, un nou Tuck, să-l cumpere și să-l dăruiească muzeului amintirilor Napoleoniene.

Ziarele publică un decret-lege prin care de fapt se confiscă bunurile partidelor dizolvate. Ele sunt sub administrația Ministerului de Justiție, care le va lichida, iar produsul lichidării va fi împărțit între foștii membri ai partidului respectiv, după anumite norme. Decretul atinge Partidul Liberal, Partidul Național Țărănesc, și Partidul *Totul pentru Țară* (casa Verde). Decretul nu e destul de clar în ce privește societățile anonime pe acțiuni (cazul „Casei Partidului Liberal“). Să așteptăm aplicarea. Dealtminteri toată chestiunea cu partidele nu e încă destul de lămurită și cere să fie neapărat lămurită, și cât de curând.

La procesul lui Zelea Codreanu, depozițiile martorilor au fost sau n-au fost date publicității, după plac. Despre unele din ele aflăm astăzi prin măsurile luate împotriva anumitor ofițeri sau funcționari. Astfel generalul Petrovicescu a fost „demis“ din armată fiindcă a depus foarte favorabil pentru Zelea. Petrovicescu a fost comisarul regal care a susținut acuzarea în procesul asasinilor lui Duca în 1934 (era încă colonel pe vremea aceea) și a venit să declare că Codreanu n-a avut nici o vină în acel asasinat, că l-a ajutat mult să dovedească culpabilitatea criminalilor și că-l consideră ca bun român. O depoziție mai puțin categorică, dar pare-se totuși foarte favorabilă lui Zelea a făcut-o și dl Petit, consilier la Casație. A zburat și dânsul din post. Pe Petit l-am avut prefect la Bălți, în 1920-1921, e un om cumsecade dar îi cam turuie gura.

Au fost dați afară din armată și cei doi căpitani, membri ai Consiliului de război, care au votat contra condamnării lui Codreanu, după câte se află acum. În schimb (sistemul una caldă și una rece) pentru a câștiga simpatiiile Armatei(!) Majestatea Sa a înaintat la gradul de generali de Corp de Armată pe generalii Motaș și Gh. Florescu. Ca consecință au fost ridicați la același grad și toți generalii de divizie în rezervă, mai vechi ca Motaș și Florescu. Și s-au mai făcut înaintări cu duinul în toate gradele.

Generalul Antonescu n-a fost scos până acum.

Volanski, primul președinte al Curții de Casație și-a dat în fine demisia. Bolnav de boala lui Parkinson, nu-și mai îndeplinea funcțiunile de aproape doi ani. Era o rușine. Din nefericire în locul lui e vorba să fie numit Andrei Rădulescu, o lichea.

Nulitate între nulități, lipsit de caracter și de demnitate, Andrei Rădulescu a fost o invenție a defunctului Pârvan, de pe vremea când tăia și spânzura la Academie. Având o sumă de bunuri de administrat, Pârvan s-a gândit că ar fi mai economic să aleagă un jurisconsult în Academie decât să plătească un șef de contencios. Cum a găsit capul de praz, neisprăvitul mâncat de molii, omul ce răspândește mătreață în loc de idei, nu știu. După moartea lui Pârvan, a intrat printre lingușitorii lui Iorga. În ultimii ani s-a tăvălit în praf înaintea Regelui. După lovitura din februarie, s-a extaziat în fața noii Constituții. Atât a făcut de ajuns ca să fie promovat președinte de secție și mâine va fi numit prim-președinte. Greșeli capitale ale Majestății Sale, pe care le va plăti scump — mi-e frică.

1 iunie. Porcăria s-a făcut: Andrei Rădulescu, împins de câteva săptămâni, și de cur, la președinția unei secții a Curții de Casație, a fost numit prim-președinte. Ce obraz va face stârpitura față de Lupu și de alți magistrați cinstiți și cu carte?

Dar și mai rușinoasă ca înaintarea lui Andrei Rădulescu e a lui Liciu, numit prim președinte la Curtea de Apel în locul lui Stârcea trecut la Casație. Liciu e cunoscut de tot Bucureștii ca magistrat prevaricator. A fost dat de mai multe ori în judecata Consiliului de disciplină și achitat numai prin stăruințele politice (e liberal). Miniștrii liberali au încercat de mai multe ori să-l înainteze, dar n-au putut — s-au izbit de fiecare dată de opunerea dârză a întreg Consiliului Superior al Magistraturii. A trebuit să vină un bețiv în fruntea Ministerului Justiției și să fie

înălturat Consiliul, ca Liciu să fie înaintat. Pentru asta am schimbat noi regimul politic?

Dealtminteri porcăriile se țin lanț. Nu e zi în care să nu mi se aducă una la cunoștință.

Astfel, pe ziua de azi:

1) Fostul prefect de Soroca, Eremia și fostul deputat liberal Mihailă, tot de la Soroca, arestați pentru delapidare de bani publici (singurii pe țară, minune și asta!) *au fost puși în libertate!* Pe când toți legionarii care n-au furat nimic stau închiși!

2) Ca președine al Camerei de Agricultură din județul Lăpușna a fost numit dl Dragomir, care, fiind director al cooperativei „Brazda” din Chișinău, a făcut grave nereguli cu furnizarea făinii pentru Armată, nereguli constatate și consemnate în procese verbale de direcția Căcôpava. Ce presiuni au putut să determine pe corectul Ionescu-Sisestî să comită un asemenea act de depravare politică?

Cosăcescu la mine: se fac (?) silozurile. Cine oare a fost însărcinat cu construcția lor, cu organizarea selecționării cerealelor și cu a waranțării? Generalul Paul Teodorescu, ministrul Aerului și Marinei!!! Autentic.

În Spania, pe frontul Teruel, lupte înverșunate. Naționaliștii afirmă oarecare succese, dar incontestabil nu mai intră ca în cașcaval și roși rezistă destul de bine, ceea ce dovedește că au primit serioase ajutoare, în oameni și material, prin frontiera franceză. În tot cazul nădejdiile unui repede sfârșit al războiului s-au cam năruit.

Reichul german nu vrea să plătească datoriile contractate de Austria în Anglia. Negocierile au fost întrerupte și Leith Ross a părăsit Berlinul.

Financial News publică un articol important prin care se susține necesitatea Angliei de a deschide credite importante în Ungaria și în România spre a împiedica acapararea piețelor din aceste țări de către Germania. Pare că vorbele pe care le-am lăsat să cadă la Londra n-au intrat în urechea unui surd¹.

Profitând de decretul pentru lichidarea bunurilor dizolvatelor partide, și de prezența prietenului său Victor Iamandi la Justiție, Tătărescu a

¹ Conversația me cu Mackenna, la Midland Bank.

dat o lovitură nouă — și crudă — lui Dinu Brătianu. Regele a hotărât într-adevăr, că în afară de oropsita Gardă de Fier (împotriva căreia sunt îndreptate toate fulgerele Guvernului), pentru toate celelalte partide și grupări, custozii și lichidatorii să fie numiți din însiși membrii fiecărui partid sau grupare — și Tătărescu a obținut de la Victorașul său ca custozii sau lichidatorii destinați Partidului Liberal să fie toți aleși din prietenii săi, cu excluderea brătieniştilor. Au fost astfel numiți I. Nistor, N. Maxim și N. Budurescu care conform decretului-lege au și luat *Viitorul* în primire și au exoflisit pe Sasu, pe Al. Lapedatu, pe Mihai Berceanu și pe Bebe Brătianu „toți brătienişti de frunte“ și numiți de curând de nenea Dinu în locul direcției precedente (Maxim & Co) devotată lui Guță. Quadrumviratul lui Dinu dăduse preaviz de concediere tuturor gazetarilor *Viitorului* — probabil că triumviratul lui Guță le va mări lefurile, căci sunt toți oameni de casă ai fostului prim-ministru.

Așa dictatură mai rar. Toată în serviciul liberalilor, nuanța Tătărescu. În toate Ministerele ei domnesc. Pungașii lor sunt intangibili. Iată acum că și decrete speciale sunt promulgate ca să ajute pe Tătărescu să răpună pe Dinu Brătianu. În ce scop? Nu s-a terminat cu partidele — cu toate? Ce vrea Regele? N-are dreptate Guță să spună că e stăpân pe situație, că va fi în câteva săptămâni Cancelar(!) și că domnia Partidului Liberal va reîncepe iarăși, de data asta sub conducerea sa necontestată?

Primul ambasador acreditat în România și-a prezentat ieri scrisorile. Conte Raczinski a fost primit de Rege cu un alai deosebit. Mă temeam că cu acest prilej fanteziile Regelui să nu se traducă prin cine știe ce născociri ridicole. Din fericire n-a fost cazul. Alaiul ambasadorului s-a deosebit de acela al miniștrilor plenipotențiar prin faptul că trăsura regală a fost escortată de un escadron de roșiori, escortă de care miniștrii nu se bucură, prin prezența primului ministru la predarea scrisorilor (în plus de ministrul de Externe) și prin neînsemnate alte amănunte. Cu un cuvânt, Curtea noastră s-a mărginit să copieze protocolul stabilit în țările cu ambasadori și n-a inventat nimic nou. Să-i fim recunoscători.

În momentul în care Regele primea pe Raczinski, și-a prezentat și Fazanovici scrisorile la Varșovia. Discursul lui Raczinski a fost scurt, concis și precis, rezumând prietenia și colaborarea polono-română în formule simple. Cuvântarea lui Fazanovici a fost o peltea fără sfârșit: li-teratură și platitudine.

Recepția pe care o va da, pentru prezentări, noul ambasador, fixată pentru poimăine, vineri, dă loc la fel de fel de comentarii. Merge-vor

sau nu reprezentanții Marilor Puteri, rămași simplii miniștri? Până și valahii strâmbă din nas, că de ce să meargă ei cei dintâi „la străin”. Ți s-a explicat, dar unii tot n-au priceput. Ca să nu se pună în uniformă (după obiceiul de pretutindeni), recepția n-a mai fost orânduită seara, ci după prânz la orele 18 cu jachetă ca ținută. Chiar așa, nu se știe încă dacă toți șefii de misiuni vor merge. Dacă va merge englezul, vor merge toți.

Iată-ne în fine Mare Putere. Pârț!

2 iunie. Pipițele plimbate cu duba: zilele trecute pransesa Jeana Mavrocordato (fata lui Nicu Pop din Craiova și a lui Reli Bragadiru-Marinescu), pransesa Pita Cantacuzino(?) și sfterul de pransesă Otilia Otețelșanu au fost ridicade noaptea de la domiciliu, după ce au suferit ultrajul unei amănunțite percheziții, și reținute la Gavrilă-Palace două zile. Întrepidele gardiste s-au bocit cu hohote, au leșinat și s-au „murdărit” succesiv, s-au lepădat de Căpitanul și de Satana — a fost un adevărat spectacol. În cele din urmă au fost puse în libertate. Toată întâmplarea mi-a povestit-o aseară Armand Călinescu, cu care am luat masa. Ce e mai nostim e că pransesa Mavrocordat și ilustrul ei soț „Nico” au oferit ieri protipendadei bucureștene un „garden party”, în frumoasa lor locuință. Dacă aș fi știut despre întâmplarea cu duba m-aș fi dus și eu, să văd capul Alteței Sale!

Și fiindcă venise vorba despre coconetul gardist, am întrebat pe Călinescu cum se explică că tânărul Coste a fost scos din diplomatie pentru simple simpatii gardiste pe când Lucă Sturdza a cărui nevastă și a cărui soacră sunt în fruntea militanțelor legionare, a fost numit ministru la Copenhaga. Călinescu mi-a mărturisit că nu știe și nu pricepe nici el nimic. A aflat despre numirea lui Sturdza după ce a fost făcută și s-a mulțumit să trimită lui Comnen dosarul corespondenței și hârțiiilor găsite la percheziția care s-a făcut în casa noului trimis extraordinar¹.

Luasem întâlnire cu Călinescu ca să discutăm asupra noii legi administrative, dar de fapt am vorbit mai puțin despre aceasta și mai mult despre altele. Legea administrativă — proiectul lui Călinescu — departe de a fi o operă complectă și perfectă, constituie totuși un serios pas înainte, pe cărarea bunului simț. Organizația provincială și cea comunală sunt bune, și cu puține retușări vor putea deveni chiar foarte bune. Ceea ce în proiect era însă buimăcitor, era delimitarea provinciilor. Da-

¹ Un ministru plenipotențiar, un trimis al Regelui, cu percheziție — asta nu s-a mai văzut!

că ar fi rămas așa, ar fi fost un dezastru. Cerusem lui Călinescu o întrevedere numai ca să încerc să-l conving să revină asupra unei împărțiri care lega de pildă Făgărașul cu Craiova (!) deși la Brașov era reședința unei gubernii, Vasluiul cu Chișinăul trecând peste Iași, Gorjul și Mehedințiul cu Timișoara nesocotind Craiova! Eram hotărât să merg până la Rege, să urlu în public, să demonstrez „coram populo” că o provincie ca să fie un organism viu trebuie să se sprijine pe o comunitate de interese și de tradiții, pe o unitate sufletească, pe care numai vechile legături istorice le pot da. Regionalismul nu e periculos decât întemeiat pe separatism; acolo unde nu există tendințe separatiste — și este cazul tuturor ținuturilor noastre — *regionalismul este fecund*. De comparat regionalismul german și italian cu centralismul francez: viață provincială vie de o parte, letargie provincială de alta. Lupta împotriva regionalismului provinciilor noastre alipite, luptă stupidă, au inaugurat-o liberalii în 1919 din interese de partid. Eu am luat încă din 1923 poziție categorică în favoarea unui regionalism neîntinat de separatism (discursul de la Timișoara) și în ambele mele proiecte de reformă administrativă (1921 și 1932) am introdus ca inel principal în lanțul administrativ, regiunea, pe care cel dintâi am îndrăznit să o propun (1921).

Până să ajungem la masa de aseară lucrurile s-au schimbat însă. Au văzut și cei de la Interne absurditatea împărțelii propusă și au făcut alta, acceptabilă. În noua împărțeală, se ține seamă de criteriile istorice, numai Basarabia e cam ciopârțită. Dar din punct de vedere al tradiției istorice și al situației ei actuale, în ce privește populația, Basarabia e mai puțin interesantă ca celelalte ținuturi. Criteriul istoric n-a fost din neorocire adoptat pe deplin și fiecare provincie a rămas cu o excrescență în dauna teritoriului unei provincii vecine. Timpul va arăta prostia acestor încâlciri antiregionaliste și sunt convins că o rectificare a limitelor provinciale va interveni mai repede decât se crede. Dându-mi seama că pentru moment nu se putea obține mai mult de la antiregionalistul nostru Rege (cum de a primit „ideea” provincii?), și lăsând pe seama viitorului corectările necesare, m-am mărginit să răsfoiesc cu Călinescu proiectul său și să-i fac o serie de observații din care, pe multe le-a găsit și dânsul justificate.

Lăsând la o parte problemele administrative, am abordat cu tânărul ministru de Interne și calfă de dictator terenul politic. Călinescu nu e om de mari concepții de nici un soi, dar e inteligent: nu concepe, dar pricepe — pricepe și nuanțele nuanțelor. Inteligența lui e pe măsura trupului său: mărunț, ageră și cam chioară. Fără să fie om de desăvârșită

încredere, e simpatic și o colaborare cu dânsul nu e la urma urmelor de exclus. Ca și mine, vede și dânsul toate defectele regimului, lipsa unui comandament unitar, lipsa pur și simplu de comandament în Guvern, lipsa unui plan de înlăptuiri care să caracterizeze regimul de față de cele din trecut, lipsa mijloacelor de executare fie și pentru inițiativele luate în fiecare Departament. Numirile alandala, întârzierea sancțiunilor așunțate împotriva prevaricatorilor, înțetirea urmărilor fiscale și sporul impozitelor, au răcit entuziasmul maselor pentru nou ritm — o recunoaște și dânsul. Călinescu mi s-a plâns mult de acțiunea miniștrilor liberali. *Iamandi a mers până să mute judecători de la instanțele chemate să judece delincvenți liberali* (cazurile de la Dolj și Prahova). Și el, și Cancicov și Mitiță Constantinescu nu numesc decât liberali, așa încât convingerea *că tot liberali guvernează* se acreditează din ce în ce.

Călinescu e convins că situația de azi va mai dura cât va mai dura, dar că mult nu poate să meargă. Mi-a povestit multe și deodată: „Nu vrei să facem un partid împreună?” — „Partid nu, — i-am răspuns — dar sunt gata să fac politică cu d-ta!” Atât aștepta. Numai decât a pornit la precizări. După mai multă discuție am ajuns cu dânsul la următoarele concluzii:

1) Să lucrăm paralel pentru înlocuirea Guvernului actual printr-un Guvern Argetoianu (ține el mai mult ca mine!) dânsul rămânând la Interne;

2) Să ne comunicăm reciproc demersurile făcute și eventualele rezultate obținute și să păstrăm un contact strâns;

3) Să însărcinăm pe Potârcă și pe Radian — în Basarabia pe Christ(!), în Ardeal pe cine vom putea (Popa Milea(?)) eventual grupul lui Goga) — cu organizarea de sindicate și de asociații agricole, cărora le vom da la timpul oportun forma și destinația cele mai adaptate regimului electoral ce se va stabili.

Punctele 1 și 2 rămân secrete, între noi.

Ieri după-amiază, Consiliu de Miniștri prelungit la Palat. A ținut 3 ore. În oraș se răspândise vestea că a căzut Guvernul și gazetarii m-au omorât cu telefonul. Dictatură cu vești de acest soi, iată încă un lucru care nu s-a mai pomenit! În realitate, nici o criză; Guvernul sub impulsia și sub președinția Regelui a examinat și decis o serie de măsuri pe care lumea le crezuse uitate, măsuri inutile și vexatorii pentru populația noastră minoritară. Acest val de tardiv naționalism e menit să compenseze măsurile de prigoană împotriva mișcării legionare, după formula tuturor regimurilor slabe: una caldă și una rece!

În jurul Cehoslovaciei acțiunea de destindere se accentuează din ce în ce; dar sudetii continuă să fie dârji în revendicările lor. Pare totuși că Germania nu se gândește pentru moment la o acțiune violentă.

Acordurile comerciale italo-germane semnate la Berlin n-au fost date publicității nici până azi. Din câte s-a aflat, pare totuși că principalul lor obiect e regimul comercial al Triestului. Acest port e grav atins prin desființarea Austriei. În viitor, el va înceta de a mai fi port liber pentru traficul mărfurilor provenite din fostele ținuturi austriece, dar Reichul se obligă să asigure totuși un anumit trafic german prin fostul port al Monarhiei Habsburgice.

Călinescu mi-a spus ieri că după ce Consiliul de Revizie se va pronunța asupra recursului lui Codreanu (cel mai târziu până la 10 iunie) vor fi dați în judecată în serie și ceilalți gardiști deținuți la Miercurea Ciucului și aiurea. Altă serie de victime și de inutili martori...

3 iunie. După două luni de la înființarea lui, a apărut în fine azi-dimineață legea de organizare a Consiliului Superior Economic. Pentru 3 săptămâni de întârziere, să zicem o lună, sunt de vină eu, căci m-am plimbat prin străinătate. Restul timpului, discuții cu Mitiță Constantinescu și plimbarăa textului de la Mitiță la Patriarh și de la Patriarh la Rege, și iarăși de la Rege înapoi.

În fine s-a terminat, și a ieșit o corcitură. În ce privea planul și programul am învins eu¹ obținând ca miniștrii membri de drept să ia parte la alcătuirea lor — în schimb dl Smintiță a obținut ca consultarea Consiliului cu privire la legile economice și la convenții să rămână facultativă pentru miniștrii interesați.

Pe baza acestei legi, odată planul și programul întocmit, Consiliul Economic nu va mai avea lucru mare de făcut. Treaba Regelui, n-a fost marota mea ci a lui. Dacă n-a fost în stare să-și impună voința Guvernului său, îl privește. Eu am luptat cu Mitiță nu din convingere (convingerea mea era că avea dreptate el) ci ca să mă țin de angajamentul luat față de Majestatea Sa. Majestatea Sa este însă un dictator de o speță mai rară, și se lasă plecat la toate vânturile.

¹ Mitiță nu voia ca miniștrii membri de drept să ia parte la alcătuirea planului și programului, sub cuvânt că urmau să se pronunțe asupra acestora în Consiliul de Miniștri, iar eu am cerut prezența lor tocmai ca să le angajeze răspunderea față de Consiliul de Miniștri. Dacă n-ar fi participat la alcătuirea planului și programului la ce ar mai fi servit membri de drept în Consiliul nostru?

Elisa Brătianu încântată de cele 800 volume pe care i le-am dat de la Breaza le-a expus în noua sală a bibliotecii Brătianu. Expoziția a fost deschisă ieri la orele 6. Lume aleasă. Fotino mi-a adresat o cuvântare călduroasă și mi-a exprimat o recunoștință pe care nu o meritam. Am răspuns cu un mic logos prin care am pus lucrurile la punct, mulțumind d-nei Brătianu pentru adăpostul pe care a binevoit a-l acorda cărților mele. Expoziția a avut mult succes. Lumea a trecut apoi în grădină și a admirat statuia cioplită de Mestrovici, descoperită pentru circumstanță. E o operă de toată frumusețea și de o putere impresionantă. Mestrovici e urmașul lui Michelangelo și a lui Rodin pe planul concepțiilor.

Ziarele de azi-dimineață ne aduc o veste senzațională: Anglia ar fi dispusă să intervină între beligeranții din Spania în vederea încheierii păcii. Și ar fi deasemeni dispusă să înceapă cu Germania negocieri pentru retrocedarea fostelor ei colonii, cu condiția ca Reichul să renunțe în același timp să mai tulbure pacea în Europa.

Ziarele din Londra și din Paris comentează aceste senzaționale știri și subliniază importanța lor.

Numai că:

E puțin probabil ca beligeranții din Spania să renunțe, fiecare, la ajutorul străin — cum vrea Anglia — înainte de a fi siguri că negocierile vor izbuti.

E foarte probabil, e chiar sigur, că nemții vor primi orice condiții în Europa pentru a obține coloniile, dar că a doua zi după ce le vor fi obținut se vor arunca asupra Cehoslovaciei sau asupra Danzigului.

Furtună de o rară violență în sudul Angliei și în nordul Franței. Zeci de milioane de livre pagube în Anglia — mai mulți morți la Paris.

Acceași furtună și în Bulgaria. La noi căldură tropicală, de ieri. Scăpa-vom teferi? Sunt mulțumit că m-am asigurat ieri contra grindinei.

Junele Dimitrie Sturdza, fiul lui Olga Sturdza s-a înecat în Bistrița. Moștenitorul unei enorme averi, n-avea decât 30 de ani. În anii din urmă cheltuisese mult în județul Neamț ca șef al organizației georgiste și obținuse frumoase succese electorale.

4 iunie. Primul ambasador acreditat în București, contele Raczinski, și-a dat ieri recepția protocolară de înscăunare. La orele 18 au fost

poftiți Mareșalii, Consilierii Regali, membrii Corpului Diplomatic, membrii Guvernului, văduvele naționale și demnitarii Palatului. La orele 19 restul demnitarilor, foștii miniștri, generalii, înalții funcționari și „high-life-ul“ bucureștean. Ambasadorul, d-na Raczinski și personalul Ambasadei înșirați în primul salon au primit defilarea invitaților, pe care Grigorcea, directorul protocolului din Ministerul de Externe îi numea succesiv ambasadorului. În viața lui n-a făcut Grigorcea un asemenea efort intelectual. Primirea s-a săvârșit fără nici un incident; toți miniștrii străini, cu ai Franței, Germaniei, Angliei și Italiei în frunte, au răspuns la apelul noului ambasador prin prezența lor.

Ieri, ședință interesantă la Consiliul Superior Economic. Am început discuția principiilor în care să se încadreze planul economic. Am început cu problema libertății economice și valutare. Pe rând, Victor Slăvescu, Garoflid, C. Angelescu, Bujoiu au făcut expuneri interesante. Au fost toți unanimi să admitem „o tendință bine pronunțată în favoarea libertății atât economice cât și valutare, rămânând ca aplicarea acestor principii să fie luată în considerație când conjunctura internațională va permite“.

Într-un concurs de platitudine generală, dl Andrei Rădulescu a fost instalat ieri în fruntea Înaltei Curți de Casație. Integrul Lupu, președintele Secției a III-a și care merita locul de prim-președinte, și-a interzis până și un cuvânt de ironie la adresa lichelei parvenite numai prin lîn-gușire și abdicare morală...

S-a hotărât ca noile provincii în număr de zece să poarte numele câte unui râu: Mureșul, Crișurile, Jiul, Prutul, Dunărea, Dâmbovița (!! fără glumă) etc. Aveam până acum gările și satele-oameni, de acum înainte vom avea și provinciile-râuri, sau viceversa! Ca la noi la nimeni!

Jurnalele publică un comunicat care ne informează că diploma de licență în Drept (Iași, 1906) a d-lui C. Cernat, a fost anulată fiindcă a fost eliberată prin fraudă. Acest Cernat a fost director general al Siguranței(!) și prins cu mâna în sac a fost destituit și dat în judecată. Achi-tat de către instanțele judecătorești, a fost repus în fruntea Siguranței, de unde a fost din nou trimis la plimbare, din noroc înainte de a i se fi anulat diploma! Probabil că asemenea lucru, iarăși, numai la noi se întâmplă!

Academia Română a ales și ea o serie de caraghioși ca membri activi și de onoare. Printre ei, episcopul Colan. Fiindcă e ministrul Instrucției? Ajunge atât? Nu e instituție care sub domnia binecuvântată a Regelui Carol să nu fie devalorizată.

Statistica oficială publică numărul minoritarilor *revizuiți* pe toată țara: 315 507. Dintre aceștia câți vor fi găsiți într-adevăr fără acte în regulă? Câtă larmă degeaba, și câte vexații!

Anumite depoziții de la procesul lui Codreanu n-au fost publicate în ziare. Ele au fost totuși stenografiate și păstrate într-un dosar secret. Astfel s-a procedat cu depozițiile lui Maniu, generalului Antonescu, lui Emanuel Antonescu și altele.

Mi s-au adus astăzi notele stenografice luate cu prilejul depoziției lui Maniu. Le reproduc aci, căci sunt interesante pentru fixarea unor anumite mentalități — și nu e vorba de oameni de rând, ci de oameni care au condus țara.

Întrebarea d-lui Codreanu: „De ce s-a făcut între noi pactul de neagresiune, când ideologiile noastre sunt atât de diferite?”

Răspunsul d-lui Iuliu Maniu: „Într-adevăr ideologia noastră și a dvs este direct opusă și nici nu cred că există în țara aceasta două părți de o adversitate categorică mai mare decât sunt ale noastre¹.”

Partidul nostru este un partid democratic și în special eu sunt un aderent fanatic al democrației, fiindcă numai prin ea cred că se poate dezvolta o națiune și își poate asigura în mod durabil existența progresivă în Stat. Și pentru că știu ce a făcut democrația în Atena(!), care a făcut să înflorească știința și arta, care a făcut ca elenii să strălucească și astăzi ca un lucefăr(!) pe firmamentul omenirii. Știu ce a făcut democrația în marele Imperiu al Rusiei(!), până a venit corupția dictaturii cezarilor². Știu ce a făcut democrația în Anglia(!), care din secolul al XII-lea progresează pe baza constituționalismului parlamentar, devenind cel mai grandios (sic) Imperiu pe care l-a cunoscut vreodată omenirea și care stăpânește o treime din glob. Știu ce a făcut democrația în Franța, care este astăzi în fruntea popoarelor(?) civilizate și știu ce a făcut democrația în Statele Unite care au devenit azi un fel de(!) arbitru și asupra continentului nostru.

¹ Nu mi permît nici o corectură la stilul notelor stenografice pe care le am dinaintea ochilor.

² Ați priceput?

Ori, Garda de Fier este totalitară, în contra democrației, este pentru un fel de dictatură. Ori, eu sunt un fanatic adversar al dictaturii sub orice formă s-ar prezenta ea¹.

Eu sunt în politica externă pentru o colaborare cu Franța, cu Anglia și cu democrațiile apusene. Pentru că numai astfel văd posibilă asigurarea ființei și integrității Statului nostru, în grozava învălmășeală care se apropie.

Di Codreanu este pentru politica externă cu Germania, ceea ce găscese primejdios pentru Statul nostru.

Partidul d-lui Codreanu este un partid antisemit, partidul nostru însă nu este antisemit. Și în special eu sunt în contra oricărei persecuții de orice natură ar fi ea. Ideea fundamentală a partidului nostru este ideea națională și naționalismul constructiv. Și este de credință că Statul este dator să facă tot posibilul ca poporul român să fie întărit și ridicat, fără însă să suprime sau să persecute alte popoare.

În afară de acestea ne deosebește metoda de luptă politică!

Date fiind aceste deosebiri de ideologie este firească întrebarea: Cum de am ajuns să încheiem o înțelegere electorală?

Motivul este dublu. Întâi un motiv personal: nu l-am cunoscut pe dl Codreanu până am făcut pactul de neagresiune. Am urmărit însă cu atenție activitatea și atitudinea d-sale. Am putut constata din partea d-sale o sinceritate, calități care se găsesc atât de rar în viața noastră politică și la conducătorii vieții publice. Pentru aceste motive i-am întins mâna cu încredere și cu plăcere²!

Afară de acest motiv cu caracter personal au mai fost și motive de natură politică (!)

Di Codreanu, ca și mine crede că pentru o viață sănătoasă națională și de Stat, este absolut necesară respectarea demnității naționale. Ori, prin numirea d-lui Tătărescu ca prim-ministru s-a atins grav nu numai demnitatea națională dar și spiritul Constituției. De aceea a fost cazul să ne dăm mâna pentru a face ca națiunea să respingă această încercare de a se izbi în demnitatea națională. Am reușit (??!!)

Di Codreanu crede ca și mine că ideea națională este factorul vital în propășirea unei națiuni. D-sa crede ca și mine că Statul cu toată puterea trebuie să perfecționeze calitățile fără seamăn de frumoase ale poporu-

¹ Ce a fost Guvernul său din 1928?

² Din pactul de neagresiune am făcut parte și eu. Niciodată n-a fost vorba „să ne dăm mâna” ci numai să nu ne atacăm reciproc și să ne unim pentru paza urnelor în ziua alegerilor. Așa sună hârtia pe care am iscălit-o cu toții.

lui românesc, susținător de Stat, și să-i dea posibilitatea ca punându-i-se la dispoziție mijloacele materiale, culturale și sociale să-și poată îndeplini misiunea care o are în această parte a lumii (!!)

Adevărat că dl Codreanu precum am arătat, are în concepțiunea sa un element, acela al antisemitismului pe care nu-l aprob, dar ideea fundamentală este identică și sunt sigur că se va convinge și prin ultimele evenimente că o politică de Stat antisemită, la noi nu este posibilă.

Afară de aceasta dl Codreanu este, de aceeași convingere cu mine că fără respectul regulilor de corectitudine în viața particulară și publică și fără a se ține seamă de morala creștină, nu se poate asigura dănuirea unei națiuni, și că părăsirea acestora ar însemna și pentru poporul nostru ceea ce a însemnat pentru multe popoare din trecut: distrugere și pierire. Pentru aceasta suntem de acord în tendința de a impune în viața particulară, socială și publică, corectitudinea (vezi *Boilă!*), onoarea și morala creștină pe care astăzi — durere — atâția o calcă.

De asemenea, suntem de acord că într-un Stat monarhic constituțional contactul dintre Coroană și națiune trebuie să fie direct și netulburat de imixtiunea factorilor nerăspunzători“.

Dl Președinte: „Vă rog, această chestiune nu admit să fie discutată!“

Dl Iuliu Maniu: „Mă supun, voiam să spun că am fost de acord cu dl Codreanu, că trebuie înlăturată Camarila.

Toate acestea au fost îndemnuri hotărâtoare pentru a face înțelegerea cu dl Codreanu, și-mi pare bine că am făcut-o.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă Partidul Liberal când era la Guvern n-a folosit Poliție, Siguranță, Jandarmerie și toate autoritățile de Stat pentru oprirea propagandei electorale a partidelor de opoziție?

Dl Președinte se opune la această întrebare.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă în practica vieții noastre politice, partidele de opoziție n-au protestat public, în presă și în Parlament, împotriva ingerințelor electorale și dacă n-au prezentat copii de pe ordinele date de autorități subalternilor, în această privință?

Răspunsul d-lui Maniu: „Într-adevăr în toate alegerile, afară de cele din 1928 și 1932, pe care le-a făcut Partidul Național Țărănesc (natural!), Guvernele au folosit puterea executivă, Jandarmeria și Siguranța pentru scopurile electorale ale partidului de la Guvern și ele nu s-au mărginit numai la activitatea Siguranței de Stat. Partidele de opoziție întotdeauna s-au năzuit să pună mâna pe ordinele secrete de a împiedica opoziția în acțiunea și în mișcările sale politice. Astfel, eu însumi în 1927 am avut în mână 16 ordine secrete confidentiale ale puterii publice prin

care puterea executivă era pusă în serviciul partidului de la putere (câtă „putere“!). Aceste ordine secrete le-am publicat în ziare. Mai mult, m-am dus la președintele Consiliului Ionel Brătianu și le-am prezentat într-un memoriu (sic) pentru a protesta în contra acestor ingerințe. Nu mi-au făcut nici primul ministru, nici autoritățile nici un cap de acuzare și nici nu puteau face, fiindcă deținerea și câștigarea unor astfel de ordine secrete era în toate partidele de opoziție un uz constant“.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă acest fapt al deținerii de acte de către un șef al unui partid de opoziție ar putea constitui un act de trădare sau ar putea periclita ordinea în Stat și siguranța publică?“

Răspunsul d-lui Maniu: „Niciodată. A fost un uz constant“.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă știe dl Maniu că voiam să vin acum la putere sau dacă din discuțiile avute cu d-sa mi-am manifestat graba de a veni la putere?“

Răspunsul d-lui Maniu: „Nu. Din contră. Din conversațiile pe care le-am avut, am stabilit în privința aceasta o deosebire de atitudine între noi; eu insistam ca drept rezultat al alegerilor, partidul nostru să vină imediat la putere, căci era dreptul nostru firesc și găseam necesar pentru țară (ce?). Pe câtă vreme dl Codreanu accentua încontinuu că nu este grăbit, că are vreme și că momentul lui încă nu a sosit!“

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă dl Maniu a văzut în mine și în mișcarea pe care am condus-o, pe un om care să fi urmărit răsturnarea ordinii de Stat sau provocarea unui război civil?“

Răspunsul d-lui Maniu: „Dacă aș fi bănuit sau aș fi văzut ceva, nu aș fi încheiat cu d-sa pactul electoral și nu aș fi dat mâna pentru o campanie politică, pentru că am crezut totdeauna și cred, că pentru națiunea noastră și Statul român, cea mai mare nenorocire ar fi o răzvrătire, dezordine sau un război civil“.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă am discutat cu dl Maniu probleme politice de natură externă și dacă în aceste discuții am pus interes personal sau am fost condus exclusiv numai de intime convingeri?“

Răspunsul d-lui Maniu: „În conversațiile pe care le-am avut, am discutat în două rânduri chestiunea externă. Am constatat că suntem adversari pe această chestiune și m-am silit să-l conving că singura politică externă corespunzătoare intereselor României este aceea îndreptată către Franța, Anglia și marile democrații din Occident. D-sa și-a arătat considerațiile teoretice în celălalt sens. Eu mi-am expus argumentele și vederile mele, d-sa a contrazis. Întreaga această discuție a decurs pe tărâmul interesului obștesc și național fără a fi putut observa la dl Codreanu vreun interes personal“.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă știe dl Maniu că propaganda mișcării mele ar fi fost conspirativă, ocultă sau clandestină?”

Răspunsul D-lui Maniu: „În campania electorală am dat de organizații ale Gărzii de Fier, care se manifestau pe față, cu mare combativitate, făcând manifestații fățișe și energice”.

Întrebarea procurorului: „Crede dl Maniu că ar fi fost bine sau rău, dacă dl Codreanu ar fi pus mâna pe putere?”

Răspunsul d-lui Maniu: „Dl Codreanu este șeful unui partid, eu sunt președintele altui partid, cu ideologii cu totul opuse. De aci urmează în mod firesc, că eu nu aș fi crezut de bine ca să vină la putere partidul d-lui Codreanu, fiindcă nu aprob politica d-sale. Dacă aș fi aprobat-o și aș fi găsit-o bună pentru țară, am fi fost în același partid.

Toate partidele vreau binele Țării, însă realizat pe căi proprii. Eu cred că singura cale bună este cea prezentată (sic) de partidul nostru. Drept care nu găsesc că venirea la putere a unui alt partid decât a Partidului Național-Tărănesc ar face bine Țării. Precum am arătat ideologia și metoda d-lui Codreanu și a partidului său nu le împărtășesc, deci nici aplicarea lor într-o politică de guvernământ n-o pot găsi salutară.

În definitiv, pentru mine este hotărâtoare voința națiunii și partidele au dreptul să năzuiască a câștiga opinia publică, dar nu pot admite ca Guvernele să fie impuse în contra voinței naționale”.

După cum îl cunosc, Maniu a trebuit să fie încântat de acest răspuns pe care l-a dat procurorului.

5 iunie. Ieri către seară a venit Blumenfeld la mine. De câțva timp își petrece viața între Ghelmegeanu și Armand Călinescu și repetă tot ce aude pe la ei. Clanul transfugilor țărăniști e furios de figura pe care le-a făcut-o Victor Iamandi cu numirea sechestrilor-lichidatori ai Partidului Liberal. Nici chiar Călinescu, ministrul de Interne totuși, n-a știut nimic. Lovitura a fost montată de Iamandi ca să facă pe placul prietenului său Tătărescu. Călinescu și Ghelmegeanu spun cu drept cuvânt că e o provocare inutilă a unor oameni care pentru moment păstrează o desăvârșită neutralitate. Ei s-au dus la Rege și au declarat (eu cred că s-au dus numai la Urdăreanu!) că vor fi siliți să-și dea demisia dacă s-ar lua vreo măsură de lichidare și împotriva Partidului Național-Tărănesc... Rușine? Frică? Nădejdi nemărturisite? Cei doi miniștri au luat poziție fățișă împotriva aplicării decretului de lichidare a partidelor, și după măsura luată împotriva Partidului Liberal lucrurile s-au oprit. A rămas astfel numai Partidul Liberal, cu sechestrul-lichidatori; s-a făcut adică

jocul lui Tătărescu împotriva lui Brătianu. Cum să nu zică că dl Guță că e stăpân pe situație? Guvernul e foarte plictisit de toată această încurcătură.

6 iunie. Sunt de ieri-dimineața la Breasta. E o frumusețe. Și liniște. Și câmpul e frumos, mai ales grâul. Porumbul foarte întârziat, nu va ajunge să dea ceva decât cu ploii multe, în iunie și iulie.

La București, am lăsat orașul plin de zvonuri de schimbare de Guvern. La Craiova m-au întâmpinat toți cu oribila întrebare: „Când vii?” Oamenii nu vor să înțeleagă că Regele nu va face apel la mine *decât când nu va mai putea altfel*. Obişnuit cu lichele, nu-și va pune el faptele și poftetele, de bună voie, sub controlul unui om cinstit. E drept că nemulțumirile au început să se ridice într-un cor impunător... Prigoana tinerețului gardist necompensată prin nici o urmărire de pungăși, aceleași abuzuri ca-mai înainte la care se mai adaugă „cazonismul” colonelilor-prefecți, sporirea impozitelor și urmărirea fără milă a fiscului, străjnicia față de debitori sub pretextul restabilirii creditului (!!) — sunt atâtea motive care ridică lumea împotriva noului regim. De mult n-a mai fost injurat Regele cum e injurat acum... Bine că n-am eu să-i acopăr prostiile!

7 iunie. Înapoiat azi-dimineață de la Breasta. În lipsa mea ar fi sosit telegrame vestind că în Spania, în lagărul lui Franco, ar fi izbucnit o mișcare revoluționară pornită împotriva *străinilor* care au pus mâna pe comandamentele Armatei... Ziarele nu publică însă nici o știre de felul acest și-mi închipui că, dacă așa ceva s-ar fi întâmplat, presa democratică ar fi făcut gălăgie mare. În schimb, e neîndoios că o localitate franceză din apropierea graniței spaniole, *Orgeix* (Arriège) a fost bombardată de avioane străine. Generalul Franco protestează și declară că nici un avion naționalist nu s-a apropiat de frontiera franceză în ultima vreme. E mai mult ca sigur că atacul a fost opera avioanelor republicane, Guvernul de la Barcelona nemaiaivând altă speranță de scăpare decât într-o încurcătură internațională.

La Londra e mare indignare împotriva bombardamentelor orașelor libere, de care se abuzează atât în Spania cât și în China. La Alicante, la Valencia, la Madrid — la Canton, oameni nevinovați au fost răniți și omorâți cu miile.

Ieri, pe câmpul aviației de la Băneasa, generalul Valle, subsecretar italian al Aerului, a remis Regelui Carol insigna de „Pilot de Onoare“ italiană. Fratele Valle venit să facă ceva afaceri — comenzi de avioane etc. — a nimerit de-a dreptul în punctul sensibil al Majestății Sale. „Pilotul de Onoare“ nu va mai refuza nimic trimișilor Regelui Împărat.

La Moscova se pregătește o nouă serie de condamnări; noile victime sunt alese printre frunțașii sovietelor diferitelor republici confederate.

Di Sayre, adjunctul ministrului de Externe al Statelor Unite, a făcut noi declarații cu privire la „imposibilitatea Guvernului federal de a rămâne indiferent față de provocările războinice din centrul Europei. Statele Unite vor apăra dreptul împotriva forței“. Repetatele declarații americane, mai categorice ca cele engleze, par a fi făcut un efect serios la Berlin. Fapt e că agitația sudeților în Cehoslovacia s-a potolit mult. Berlinul se mulțumește pentru moment să împingă — prin mijloace cunoscute — populația slovacă la răzvrătire. Duminică a și fost o încăierare la Bratislava între slovacii guvernamentali și aderenții Partidului Populist Slovac, de sub șefia abatelui Hlinka, partid după cum se știe, autonomist. Capete sparte dar nici o moarte de om.

Ieri s-a deschis expoziția Satelor și azi e congresul „Căminelor culturale Regale“. Fundațiile Regale au cheltuit cu aceste cămine mult, dar ceva tot a rămas de pe urma lor în cele 90 de sate în care au lucrat 150 de echipe de studenți. Echipele au petrecut în aceste sate câte 3, 6 sau 9 luni și au dat 252 187 consultații medicale, au făcut 36 562 injecții antisifilitice, au construit 28 de băi și dispensare. S-au săpat și s-au curățit 280 929 metri șanț și s-au reparat și lucrat 269 760 metri șosea; s-au construit, de asemenea, 524 poduri noi și s-au reparat alte 926: s-au săpat și asanat 740 fântâni și s-au secat 55 mlaștini. S-au lucrat și reparat 44 897 metri gard și s-au amenajat 145 727 metri pătrați pentru terenuri de sport. S-au construit mai departe 34 case, s-au reparat 34 și s-au realizat 79 alte construcții. S-au dat în fine sfaturi și pilde bune. Amicul Gusti e un farsor, dar aci a făcut operă bună și utilă.

Lingăii din jurul Regelui nu mai știu ce să inventeze ca să-și măgulască stăpânul. Nu le era de ajuns că pentru comemorarea fatidicei zile de 8 Iunie s-a mobilizat tot tineretul, toată școlăria românească plim-

bată de o săptămână prin arșiță și prin praf, de dimineața până seara, ca „să se antreneze“ pentru „exercițiile“ zilei de mâine. Nu le era de ajuns cu expoziția și cu congresul „formațiilor culturale regale“, cu distribuirea de fanioane cohortelor străjeresti, cu defilări, cu fel de fel de bazaconii mulțumită cărora școlarii și școlărițele în loc să-și prepare examenele cum ar fi natural în epoca aceasta, năvălesc străzile Bucureștii-lui — le-a mai trebuit ceva inedit: de la cele 4 granițe ale țării (Nord, Vest, Sud și Est) au pornit trei ștafete pe jos, pe bicicletă, cu aeroplanul, aducând Regelui pământ, grâu și nu mai știu ce (poate urzici!) de la hotare! Cele 4 oale cu pământ sunt aduse de ștafetele pe jos. Ieri-seară, pe drum de la Breasta la gară am trecut prin fața Prefecturii: ușile vestibulului principal erau deschise, fațada clădirii era luminată prin reflectoare, piața era pustie, dar în vestibul am zărit un catafalc acoperit cu flori și la cele patru colțuri ale lui, de veghe, câte un străjer! Sosit la gară am întrebat, nedumerit, dacă murise cineva de seamă și totodată odios, căci nu era suflet să-l plângă, în jurul lui! Mi s-a răspuns cu un surâs: „E pământul de la granița de Vest, care doarme la Craiova!“

Mobilizând timp de câteva zile toată suflarea tineretului, în acțiuni de adulare a Coroanei, lingăii socotesc că fac plăcere Regelui și se iau bine cu el. Regele primește acest omagiu, mai întâi fiindcă îi face plăcere, apoi fiindcă crede că astfel galvanizează credința monarhică în popor. Lingăii exagerează însă și sar dincolo de cal. Excesele de măgulire la care se dedau exasperează lumea potolită și pașnică care nu pricepe tot acest „teatru“. Și mai exasperează pe părinții copiilor care nu se împacă cu continua sertia-ferta de ambele sexe. Exasperează în fine copiii, care se coc ceasuri întregi la soare și-și văd examenele periclitate. Rezultatul final al acestor manifestări exagerate de lealism dinastic e că toată lumea de la copil până la bătrân, înjură pe Rege de-l spurcă. S-a ajuns astfel la rezultatul opus celui urmărit.

8 iunie. Fiindcă n-am fost la 10 Mai (eram în străinătate) m-am hotărât să mă duc la festivitatea de azi, la ONEF devenit ANEF. Cu atât mai mult că n-am fost până acum la nici o aniversare a „Restaurației“. Chiar când am fost la Guvern, în 1931 — am șters-o la Breasta. Am sosit „la fața locului“ la ora 8 1/2 — Regele a sosit la ora 9 și numaidecât a început să plouă. Și ce ploaie! Se deschiseseră toate zăgazurile cerului!

Biețele străjerițe și bieții străjeri, mulțați până la piele îi dau cu curaj înainte cu cântecele. Regele, episcopi și popoi, ciurciurea, priveau cu jale cum se vărsau noii. Am fugit cu nevastă-mea la adăpostul unei ga-

Ieri, căci tribunele sunt descoperite. Puțin înainte de ora 10 n-a mai mers. Regele a întrerupt eroic reprezentarea și a plecat. Cât am stat, am stat între mareșalul Prezan și generalul Balif: amândoi ironizau fără sfială regimul; interesant. Iamandi a venit la mine, să mă roage să primesc prezidarea comisiei de judecată instituită printr-un decret-lege împotriva românilor care clevețeau în străinătate contra țării și a Regelui. Am refuzat. Am impresia că toți consilierii Coroanei (după decret trebuie să prezideze unul din ei) — refuză. E vorba să fie dat imediat în judecată Citta Davila. A căutat-o cu lumânarea.

La ora 10 1/2 am fost înapoi acasă, fericit.

Cu prilejul serbării de azi, *Universul* publică în prima pagină versuri ditirambice la adresa Regelui, semnate de I. Gr. Periețeanu. Printre ele următoarea perlă:

„Guri roșii de balaur vreau să ne soarbă glia!“ Autorul acestei imbecilități e un fost ministru și actual decan al Asociației avocaților din întreaga țară, ceea ce nu mă miră — dar mai trece și drept un om subțire, ceea ce nu e de crezut!

Comunicatele Palatului apar de două zile între două chenare cu bibluri. Dedeșutul chenarului superior, titlatura „*Casa M. Sale Regelui*“.

„Comunicat nr....“

Toate ziarele sunt obligate să publice în această formă știrile și ordinele primite de la dl Mare Șambelan Ernest.

Citind darea de seamă a serbărilor de ieri am mai aflat de o decorație: „Meritul Străjeresc“, ordin cu mai multe clase. Nu pricep de ce nu se instalează un muzeu de decorații, ca să le cușoăstem și noi pe toate.

Regele nu se ferește de nici un gest ridicol. Ieri „a înălțat“ la rangul de sublocotenent pe Victor Antonescu, caraghios zahărisit cu părul verde, în amintirea zborului său de la Salonic la Iași, în timpul războiului. Până ieri, Antonescu era soldat prost, acum nu mai e soldat, dar a rămas tot prost.

Primesc o invitație să iau parte la sărbătorirea lui Ghiță Mironescu, pentru că împlinește 30 de ani de profesorat. Sărbătorirea tuturor imbecililor a devenit un obicei la noi; un decret-lege ar trebui să oprească acest abuz.

9 iunie. Festivitatea de ieri de la ANEF¹ întreruptă de ploaie, a continuat azi-dimineață. În acest scop, Președinția Consiliului de Miniștri a sunat aseară goarna la toți invitații de ieri. Serviciile publice au fost suspendate și azi: norocul funcționarilor. Vremea a fost ideală. Ocupat peste măsură nu m-am mai dus, muțumit cu apa pe care am luat-o ieri în spinare.

Azi-dimineață am citit discursul Regelui de ieri, adresat străjerilor, pe care din cauza ploii n-am putut decât să-l ascult. E un discurs frumos și n-am decât un lucru de spus: păcat că Majestatea Sa *nu-și pune de acord faptele cu vorbele*. Discursul de ieri ar fi meritat să fie adresat nu numai străjerilor, ci poporului întreg. Probabil că Regele a bătut șaua ca să priceapă iapa. Asta e cusurul lui: bate într-una șaua în loc să dea în iapă...

Prin comunicatul Palatului de aseară s-a fixat un nou protocol de prezență în ordinea următoare: Patriarhul-Prim-Ministru (quid? când personalitatea se va dedubla?), Consilierii Regali, Președinții Corpurilor Legiuitoare, *Guvernul*, Comandantul Străzii Țării, Directorul General al Fundației Culturale Regale „Principele Carol”, *Subsecretarii de Stat*, Prefectul Poliției etc.; va să zică subsecretarii de Stat nu mai fac parte din Guvern, vin după Straja Țării și abia înaintea Prefectului de Poliție...

Dealtminteri, miniștrii au fost foarte vexați ieri de locurile ce li s-au dat la masă. La masa de onoare, la masa Regelui și a Marelui Voievod n-au fost plasați decât ministrul Instrucției sârb Miletici, ministrul Aerului, general Valle, Patriarhul și Consilierii Regali. Toți miniștrii au fost așezați la mesele perpendiculare, de-a valma cu ceilalți invitați. Pe vremuri, masa de onoare era mult mai mare, se întindea pe trei laturi ale sălii, și toată lumea era mulțumită: la mesele anexe sta numai plebușcăria. Are însă Regele nostru talentul special de a-și face de drag...

Urdăreanu mi-a spus ieri că Regina Maria nu merge bine. E la Weisser Hirsch, lângă Dresda, unde urmează un vag tratament. Ce e mai prost e că i s-a prăbușit cu totul moralul: medicii germani au avut cruzimea să-i dezvăluie adevărata ei stare și să-i spună că nu mai poate fi vindecare pentru dânsa... Arhiducesa Ileana cu copiii, e la Weisser Hirsch.

¹ Am aflat aseară cum s-a transformat ONEF în ANEF: nu mai e „Oficiul Național de Educație Fizică” ci *Academia Națională* etc. etc. Când nu poate crea o nouă decorație, Regele înființează o nouă Academie. Tot e ceva...

Urdăreanu mi-a mai spus câte și câte. Regele ar fi vrut — și ar mai vrea — să mă trimită la Londra ca ambasador vremelnic, să-i aranjeze călătoria — dar, durere (cum zice Maniu), englezii nu vor să primească încă ambasadori romnâni și să ne trimită ambasadori englezi... Al doilea ambasador la București va fi cel... turcesc! Nu e lucru mare, dar e un pas înainte în nădejdea de a trage și pe alții pe același drum. Am spus neted lui Urdăreanu că n-am nici o ambiție, de nici un soi — ci numai o dorință, să văd pe Rege pe calea cea bună, și că numai în dorința de a vorbi cum trebuie i-am cerut audiența, pe care însuși el, Urdăreanu, m-a sfătuit să o cer. Dl Mare Șambelan s-a grăbit să-mi spună că voi fi primit astăzi, și aseară am și primit cartonul pentru azi la ora 4.

Urdăreanu mi-a mai mărturisit că Regele e cam supărat pe Jockey-Club fiindcă cei trei membri supuși domiciliului forțat, (Al. Cantacuzino, Meitani și Tell) n-au fost eliminați din Club, și că l-a însărcinat chiar să vorbească cu mine și cu Mocsony despre această chestiune. Din această cauză n-a venit la Derby, și nu va veni nici la Premiul Regal și la masa anuală a Cercului, dacă dorita eliminare nu se înfăptuiește. Am arătat lui Urdăreanu că Statutele Cercului nu ne permit o excludere *fără o sentință judecătorească*, și am adăugat că Regele nu face bine războindu-se cu oameni, care pe deasupra nu i-au făcut nimic. Din atitudinea lui Urdăreanu am văzut că nu era nimic de făcut cu Regele în această privință, și cum la urma urmelor Regele e Președintele Clubului, și socotind că pentru instituție ar fi un dezastru dacă s-ar restrânge din fruntea ei, am declarat că mă supun, dacă mi se dau mijloacele să fac *ce mi se cere*. După dejun, am avut o mică consfătuire cu Armand Călinescu și cu Victor Iamandi, în prezența lui Urdăreanu și s-a hotărât ca Ministerul de Interne să dea o ordonanță sau o circulară, prin care să explice că în baza decretului-lege nr... (cel cu domiciliul forțat) *asociațiile care au legături cu Statul sunt ținut să elimine membrii lor supuși domiciliului forțat*. În virtutea acestei noi ordonanțe Comitetul Jockey-Clubului va putea elimina fără altă formalitate pe cei trei membri ai săi sus pomeniți. Pfui! De ce o fi forțând nota Majestatea Sa?

Ploaie mare ieri, nu numai în București, dar în tot apusul țării, mai ales în Basarabia — unde a domnit seceta până acum. În sudul Basarabiei se semnalează chiar inundații mari, care au întrerupt circulația. La noi în Oltenia nici o picătură de ploaie, ieri.

Focul a distrus ieri o parte din acoperișul Spitalului Brâncovenesc. Câteva servicii au trebuit să fie evacuate, dar pagubele nu sunt prea mari.

A murit Ovid Densusăianu, profesor de filologie romanică la Facultatea de Litere din București. Un nume răsunător pe vremuri, înainte de 1900, pe când trăia bătrânul Densusăianu — uitat cu totul și de toți de câteva decenii.

Ultimul din Densusăieni a fost dascăl bun și filolog de seamă.

Francezii au hotărât să doboare avioanele străine care ar trece granița Pirineilor. Așa se va putea afla — eventual — căruia din beligeranți a aparținut aparatul. În același timp, Guvernul francez a renunțat să mai trimită note de protestare, fie la Burgos, fie la Barcelona, considerându-le inutile. Anglia aprobă pe deplin procedura franceză.

Congresul socialiștilor francezi de la Royan s-a sfârșit. Partidul declară odată mai mult că n-are încredere decât în politica securității colective (oamenii sunt orbi, dar încăpățânați). Se declară gata să aprobe o înțelegere și cu Statele totalitare, fără a aproba toate acțiunile lor. În fine, în cazul în care pacea nu ar putea fi menținută, Partidul Socialist afirmă hotărârea sa de a apăra granițele țării și libertățile poporului francez, cu toate forțele de care dispune.

Căinii au pierdut orice respect: regina Danemarcei a fost mușcată de un dulău, pe când se plimba pe o plajă și grav rănită. A trebuit să fie transportată într-un Sanatoriu...

10 iunie. Întrenuptă prin ploaie, serbarea Restaurației a fost reluată ieri-dimineața la ANEF și pare că a fost cu totul reușită. Ocupat cu alte treburi n-am putut să mă duc și-mi pare rău.

În schimb am fost după-amiază la inaugurarea primului concurs hipic internațional în România. Echipe de ofițeri, cu caii lor, au venit din Franța, Germania, Italia, Grecia, Polonia și Cehoslovacia. Când mă gândesc că acum o sută de ani singurii ofițeri străini pe teritoriul nostru erau ofițerii cazacilor veniți „să ne execute“, nu pot să nu fiu mândru de drumul pe care l-am făcut. Concursul are loc pe hipodromul Curselor de trap și va ține opt zile. Prima ședință a fost strălucită în fața Regelui, a Guvernului, a Corpului diplomatic și a unui public ales.

Defilarea grupurilor străine cu generalul Comănescu, călăreț impecabil, în frunte, a fost impresionantă. Grupurile străine s-au oprit în fața lojii regale și au salutat pe Suveran pe când muzica intona imnul fiecărei nații. Au defilat apoi, înhămați la brecuri, cei mai frumoși cai din

berghelile Statului, lipițani, arabi, rasa nonius și ghidrani. Privești ea a fost de toată frumusețea.

M-a încântat și aranjamentul hipodromului de trap, datorat stăruinței lui Ionel Matak și a tovarăsei sale de viață și de grajd, contesa Bencendorf. Cum a ajuns această epavă a aristocrației rusești, născută Naryschkin, femeie de o rară frumusețe și prestanță, după război, în brațele lui Ionel Matak nu știu. Dar fapt e că abandonând tot, a rămas credincioasă iubitelui și împreună cu dânsul s-a consacrat aproape exclusiv... trapului. Nu o văzusem de vreo zece ani: am regăsit-o tot atât de seducătoare ca atunci. Nu mai pusesem picionul — „pe la trap“ tot de vreo zece ani; în locul baracelor de lemn pe jumătate prăbușite, în locul mizeriei și murdăriei ce copleșise tot, am găsit verdeată, flori, eleganță și tribune frumoase de zid. Încă un colț al Bucureștiului transformat ca printr-o baghetă magică.

Gara Mogoșoaia, gara regală, „unde des grandes pensées du règne“, a fost inaugurată ieri. Acum ne pot veni musafirii de lux — numai să vină!

Compensație pentru gardiștii ce vor fi condamnați zilele acestea: 105 comuniști au fost osândiți la Chișinău. Pedepsele au variat între 1 lună și 2 ani închisoare. Porția lui Zelea Codreanu a fost mai mare.

Charles Maurras a fost ales membru al Academiei Franceze „au premier tour“. Ilustrul pisălog e un mare scriitor, un virtuos al limbii franceze și alegerea sa n-ar avea nimic extraordinar dacă n-ar fi și situația lui în mișcarea socială și politică a țării sale. Monarhist, regalist convins și aprig, a fost condamnat de curând la un an închisoare, pe care l-a și ispășit. Alegerea lui e simptomatică. Semnele unui reviriment în opinia publică franceză se întesesc.

Presă străină a fost mai în toate țările foarte elogioasă la adresa Regelui cu prilejul aniversării suirii sale pe Tron. Mai ales presa franceză. *Excelsior* i-a consacrat o pagină întreagă. Cât a trebuit să coste această dubioasă manifestație! Păcat de banii noștri!

Primit ieri vizita lui Beverley Baxter, președinte al lui Associated Newspapers (*Daily Telegraph*, *Daily Sketch* etc.) și membru în Parlamentul englez.

Conservator de nuanța lui Chamberlain, călătorește „ad informandum“. A fost la Belgrad și de la noi merge la Praga să vadă pe Beneș. Intelligent. Mi-a pus două chestiuni: 1) „Ce poate face Anglia pentru România?“ și 2) „Cum ar putea Anglia împiedica Germania să dobândească hegemonie în Europa Centrală și Orientală?“. Am răspuns la prima chestiune repetându-i cele spuse lui Mackenna la Londra, având și de data asta grija să asociez Ungaria României. Numai credite serioase deschise de Citty în aceste două țări le-ar putea salva din alternative: pieire sau supunere Germaniei. Întrucât privește a doua chestiune, răspunsul se suprapune celui precedent. Nu printr-o acțiune *imprejuară* Reich-ului. Să consolideze pozițiile Cehoslovaciei, Ungariei, Iugoslaviei și României — și toate eforturile Germaniei vor rămâne zadarnice. Baxter a fost impresionat de expunerea mea și mi-a spus: „Voi repeta din cuvânt în cuvânt lordului Halifax propunerile d-tale“.

11 iunie. Ritmul nou: trenul automotor de la Constanța a fost atacat ieri cu pietre între stațiile Sighireanu și Lehliu. Cum se vede dictatura a pus ordine în toate și a calmat spiritele.

În Covurlui rupere de nori. Înspre Oancea gospodăriile au fost distruse cu zecile, ca și șoseaua spre Cahul.

Buchmann, factotum-ul Majestății Sale, gheșeftar de seamă, a fost prins cu mâna în sac de Urdăreanu, supus la o amendă de 50 000 lei și — zice-se — concediat din postul ce ocupă. Din nenorocire e vorba să se pună în locul lui un Arion, escroc notoriu. Descoperirea a fost făcută deja de câțva timp și dizgrația lui Codin Ștefănescu din tribul familial al vulpoiului de Buchmann, se datorește dizgrației prealabile a acestuia. Codin Ștefănescu era ca toți procurorii generali, procuror cu delegație. Acum o lună i se făcuse un decret-lege special prin care era numit procuror general și i se mai dăduse și gradul de consilier la Curtea de Casație. Spre marea surprindere a tuturor, a fost, abia după câteva săptămâni scos din postul în care fusese confirmat prin decret-lege ad-hoc și trecut într-o secție la Casație. Cauza ascunsă a acestei măsuri neașteptate n-a fost decât înrudirea lui Codin cu Buchmann cel oropsit...

Canciov va lua deocamdată un concediu. În locul lui, se zice că va conduce Ministerul de Finanțe Mircea Durma (!!) care va fi numit subsecretar de Stat!

Se mai spune că popa Colan va părăsi Ministerul Instrucției și că în locul lui va fi numit Victor Iamandi, devenit imposibil la Justiție. La Justiție ar fi să se numească Măgureanu, subsecretarul actual de la Președinție. S-ar mira și el!

Regele m-a primit ieri într-o lungă audiență. Audiența solicitată după îndemnul lui Urdăreanu ca să-i spun părerea mea asupra greșelilor regimului.

Am spus Regelui pe șleau tot ce gândesc în această privință. Că un regim excepțional nu se poate justifica decât prin înfăptuiri excepționale. Că până acum dictatura sa nu s-a manifestat decât prin condamnarea lui Codreanu și prigoana gardiștilor. Materialmente, singura schimbare constatată după 4 luni de străduință e numai sporirea impozitelor — *incolo nimic*. Moralmente, nici o schimbare: aceeași pungăși și profitori ai partidelor săvârșesc aceleași potlogării. Încercări timide de sancțiuni împotriva hoțiilor constatate au fost oprite pe loc. Numirea unui Franașovici la Varșovia, unui Liciu în fruntea Curții de Apel din București, unui Bursan în capul comisiei de angajări — dovedesc că tot elementele corupte ale epocii electorale domnesc, și după aparenta înlăturare a partidelor. Am mai reamintit Regelui că o dictatură care nu se sprijină pe un partid sau pe un curent bine pronunțat trebuie cel puțin să nu devină odioasă întregii opinii publice — *ceea ce regimul Majestății Sale e pe cale să devină*. „Sire, n-are importanță dacă în fruntea Guvernului e Patriarhul, eu sau Ulea. Important e să se facă ce trebuie ca să se deosebească noul regim de cele precedente. Lucrări în stil mare, drumuri, poduri, spitale, amenajări urbanistice — asanarea administrației și simplificarea ei — măsuri de valorificare a producției, a tuturor producțiilor — dreptate pentru toți, selecție pe baza valorilor *reale* (nu relative, în funcție de devotament) — iată care ar trebui să fie bilanțul celor 4 luni de guvernare al Majestății Tale. Cel puțin o îndrumare în toate aceste direcții...”

Câte nu i-am mai spus, bietului Rege! M-a ascultat cu răbdare și bunăvoință și am avut impresia că era de acord cu mine, ceea ce nu-l va împiedica să continue să nu facă nimic din ce ar trebui să facă...

Ieri la ora 5 1/2 ședință quasi-solemnă la Consiliul Superior Economic pentru instalarea membrilor de drept. Dintre aceștia nu au venit la timp decât 3 din 6; Mitiță Constantinescu, Ionescu-Sisești și generalul Marinescu. Ghelmegeanu (politețea nu se învață la bătrânețe) a sosit

după ce s-au ținut cuvântările, Ralea s-a scuzat, iar Cancicov, bolnav, nici nu s-a scuzat.

Hotărât să împac până la sfârșit capra cu varza am salutat prezența domnilor miniștri — membri de drept, prin cuvintele cele mai împăciuitoare și deferente, insistând asupra faptului că eu cerusem Regelui complectarea Consiliului cu membri de drept, că o înțelegere sinceră și deplină între Consiliu și Guvern era indispensabilă pentru o operă rodnică și că mă voi strădui să obțin această înțelegere. Mi-a răspuns Mitiță Constantinescu printr-o peltea semi-supusă, semi-arțăgoasă care a fost primită de toată lumea cu indiferență și dispreț, „y compris“ de către colegii d-sale ministeriali, care au socotit de cuviință să mai adauge fiecare câteva cuvinte amabile și de încredere. După câteva minute, dl Mitiță s-a scuzat „fiind tare ocupat“ și a plecat. Antipatia dintre cei trei miniștri rămași (între timp sosise și Ghelmegeanu) și dânsul era vădită. Ionescu-Sisești schimba fețe pe când vorbea cancelarul Economiei. Ghelmegeanu mi-a spus cu bucurie mai târziu (se așezase lângă mine) că între Mitiță și Rege raporturile s-au mai răcit. În ultimele Consilii, pe când vorbea fără sfârșit și fără rost idiotul, Regele se uita în tavan și făcea rotoagoale de fum din țigaretă...

Cei trei miniștri amabili au asistat la toată ședința și au luat parte activă la discuție...

Se zice că Comnen va sări de la Afacerile Străine, fiindcă s-a certat cu Urdăreanu. Regele ar fi trimis pe acesta din urmă la Externe să ceară numirea lui Flondor în nu mai știu ce Legație, fiindcă nu mai putea vedea, la masă, cum tremurau degetele Mareșalului Curții Sale (Flondor e un vechi alcoolici). Ori, Comnen ar fi întâmpinat cererea cu observația că Regele îi ceruse cu două zile înainte Legația pentru altcineva. Urdăreanu, cam impulsiv din fire a răspuns tăios ministrului că nu e dispus să discute și că transmite din ordin, un ordin. La rândul său Comnen a replicat că n-are obiceiul să primească ordine *prin interpuși*. Urdăreanu i-ar fi întors spatele și a plecat. Dar i-o coace el...

Despre Comnen se mai povestește o istorioară, evident inventată, dar care zugrăvește de minune platitudinea și oportunismul omului. Se zice că, chemat de la Berlin, și găsim pe Tătărescu instalat la Externe ca interimar, din „Monsieur la Président“ și „Excelență“ nu l-a scos. După ce a fost numit subsecretar de Stat, s-a mărginit la un „mon cher Président“, iar după ce a ajuns ministru plin la Externe n-a mai abordat pe fostul său șef, exoflisit, decât cu cuvintele: „Tătărescule dragă!“ Istori-

oara e nostimă și așa, dar eu am complectat-o astfel: după ce va ajunge prim-ministru, Comnen, de va da de Tătărescu îi va striga: „Jeși afară, Guță!“

12 iunie. Ieri la ora 6 am adunat Comitetul Jockey-Clubului și fără nici o obiecție am eliminat pe cei trei membri gardiști ai Cercului, supuși domiciliului forțat. Deși cei 3 membri exofliști nu sunt elemente simpatice, am procedat cu toții la excluderea lor fără nici un entuziasm. Măsura era perfect nestatutară și ne-am supus împrejurărilor. Am socotit că în interesul instituției trebuia să facem tot ca să păstrăm pe Rege în fruntea ei.

În ajun primisem următoarea adresă din partea Ministerului de Interne:

„Către Societatea Jockey-Club
Confidențial

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că d.d. Cantacuzino Gr. Alexandru, Meitani G. Radu și Tell Chr. Alexandru făcându-se vinovați de acțiuni dăunătoare siguranței Statului au fost supuși domiciliului obligatoriu și se găsesc puși sub urmărire penală pentru infracțiuni la Legea pentru Apărarea Ordinii de Stat.

În ce privește pe Cantacuzino Gr. Alexandru, acesta prin sentința nr. 862 din 17 mai 1937 a Tribunalului Brașov Sec. II a fost condamnat la un an și șase luni închisoare corecțională pentru faptul prevăzut și penat (sic) de art. 1 al 1 și 2 și art. 9 din Legea pentru Reprimarea unor Noi Infracțiuni la Liniștea Publică, pedeapsă confirmată și de Curtea de Apel din Brașov Sec. I prin Decizia nr. 2970 din 5 mai cor.

Față de cele ce preced, întrucât sus-numiții fac parte din Asociația dvs, vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare pentru excluderea lor din rândurile membrilor permanenți dat fiind că acțiunea întreprinsă compromise această instituție, *ceea ce atrage aplicarea art. 16 din Legea Apărării Ordinei în Stat*¹.

Ministru
Armand Călinescu“

Nr.39.157 din 9 iunie 1938

Partea subliniată era adăugată și scrisă de mâna lui Călinescu. Era inutilă și nedibace. Călinescu știa bine, căci vorbisem cu el, *că nu tema unei presupuse complicități(!)* ne punea în mișcare, ci *numai im-*

¹ Acest art. 16 din Lega Apărării Ordinei în Stat, prevede că întreprinderile sau asociațiile care nu se desfac de cei urmăriți, pot fi trase la răspundere ca complice (!)

perioasa necesitate de a păstra pe Rege în fruntea Societății. Îl rugasem cu insistență să ia o măsură de ordin general, și să nu ni se mai adreseze nouă direct; n-aveam nevoie decât de un pretext iar nu de o amenințare. N-a priceput sau s-a făcut că nu pricepe. Un prost sau o lichea.

Am explicat Comitetului că fiind vorba de un act *nestatutar* și care trebuia săvârșit repede, că aflându-ne sub regim de forță dictatorială în care oamenii sunt închiși fără sentință judiciară necum dați afară *de oriunde* — nu era locul să convocăm o Adunare Generală (conform legii noastre) pentru excluderile care ni se cereau, și că era cazul să le pronunțăm noi. Fără discuție sau obiecțiuni, Comitetul a aprobat următorul comunicat pe care l-am afișat imediat în saloanele Cercului:

„Pe baza *Legii Apărării Ordinei în Stat*, Comitetul Cercului a hotărât în ședința sa din 11 iunie 1938 radierea d-lor Alexandru Gr. Cantacuzino, Radu C. Meitani și Alexandru Chr. Tell din lista membrilor Cercului“.

Nimeni n-a zis *păs*, ceea ce dovedește o dată mai mult că în țara noastră lumea e cu stăpânirea, îndată ce aceasta face act de autoritate.

Aseară, la Jockey-Club, masă mare în cinstea lui Weber, președintele (și creatorul) Congresului internațional pentru încurajarea pur-sângelui. S-a întâlnit cu Barbu Catargiu astă-vară, la München și astă-iarnă la Nisa și la Paris cu prilejul alergării internaționale „das Braune Band“ și a primelor congrese, și colegul meu a voit să întoarcă neamțului politetele cu care îl copleșise. Weber e un mitocan, tip de măcelar, dar „băiat bun“. În afară de însușirile lui sportive, mai are și prestigiul — pentru nemți — pe care i-l dă numărul său de înscriere în Partidul nazist: are numărul 3, pe când însuși Hitler n-ar avea decât numărul 7! Din acest motiv se bucură de mare influență — zice-se — asupra Führer-ului. Fabricius, ministrul Germaniei, prezent la masă, îl sorbea din ochi, gata să-i îndeplinească toate poruncile. Barbu Catargiu, care invitase tot comitetul Curselor, pe membrii cercului proprietari de cai, pe Ionescu Brăila și pe Matak, a ținut la sfârșitul mesei un mic speech pe nemțește, foarte elegant. Vorbește cu mult mai multă ușurință pe nemțește decât pe românește.

Dl Smintiță a demisionat pe Osiceanu din fruntea Uniunii Camerelor de Comerț ca să pună pe un „profesor“ Bungețeanu, sub pretext că vrea să facă o reformă a Camerelor de Comerț. Treaba lui, dar nu văd în ce-l jena Osiceanu ca să-și îndeplinească reforma. Ce va fi această re-

formă se poate vedea din alt gest, căci a înlocuit și Comisia interimară a Camerei de Comerț din București. În locul Comisiei alege numită de mine, cu Penescu-Kertsch în frunte, a numit alta cu profesorul Penescu, cu Niculescu-Ritz, cu Gr. Alexandrescu — toată *banda* pe care eu n-am îndrăzinit să o numesc deși erau *partizanii mei politici!*

A apărut decretul prin care se acordă mareșalilor Averescu și Prezan câte 150 000 lei pe lună, alocație în care intră toate, și pensie și speze de reprezentare. E normal. Deși decretul nostru de înființare prevedea speze de reprezentare, nouă Consilierilor Regali, nu ni s-a dat încă nimic.

Sărbătorirea unui erou: generalul „à la suite“ Rasoviceanu e în realitate un caraghios, dar s-a purtat bine în război. Cel puțin așa spun unii. Batalionul 10 vânători îi oferă azi o *baionetă de onoare!* Am avut a face cu dânsul pe când eram ministru al Agriculturii: s-a cam înfruptat într-o întreprindere de colonizare *patriotică* în Cadrilater. Nu face nimic: așa sunt toți eroii!

Aflu că cu Buchmann s-au terminat lucrurile așa: mai rămâne până în toamnă lefegiu al Palatului, ca să împlinească 38 de ani de serviciu, dar fără funcție. *Funcția de secretar personal al Regelui a fost suprimată* (recte a trecut și asta asupra lui Urdăreanu!) așa încât nu mai e pericol de numire a unei lichele suplimentare, cum ar fi fost de pildă Mih. Arion, despre care s-a vorbit.

În Belgia a fost ieri la amiază un important cutremur. Gearmuri sparte, ziduri crăpate, lume zăpăcită pe străzi la Bruxelles, la Gand, la Anvers. Ca întotdeauna în asemenea caz s-au revărsat și apele pricinuind pagube însemnate. La noi nu s-a simțit nimic.

Contele și Contesa Raczinski, ambasadorul și ambasadorița Poloniei, ne-au făcut ieri „vizită anunțată“, după noul protocol ambasadorial. Le-am oferit oranjadă! Sunt cumsecade amândoi, bine crescuți dar anoști. Înainte de a veni la noi, el a fost Voievod (Guvernator) al Posnaniei și subsecretar la Ministerul Agriculturii. Fratele său *mai mic* e de 3 ani ambasador la Londra.

O nouă serie de „dați în judecată“ la Moscova; de data asta fac iar diplomații onorurile listei. Principalul acuzat e Iacubovski, fost minis-

tru la Oslo. E dat în judecată și Vinogradov, fost consilier la București și tovarăș al lui Ostrovski, care a scăpat și de data asta. Toți acuzații și-au mărturisit deja vinovăția, conform obiceiului.

În Cehoslovacia calm. Continuă negocierile între sudeți și Guvern. Au început însă să se miște și să ceară drepturi rușii și rutenii din regiunile sub-Carpatine. Agitație întreținută de nemți, ca și cea slovacă, nu încapе îndoială.

14 iunie. Petrecut câteva ceasuri ieri, la Sinaia. Dus și întors cu automobilul pe o căldură îngrozitoare, caniculară, ca în iulie. Pe șosea, în apropiere de Băicoi, s-au instalat aparate de luminat noaptea. O încercare: Alta, cu alt fel de așezare a aparatelor, aproape de Otopeni, spre București. Mi s-a spus că aceste aparate dau o lumină portocalie, foarte plăcută.

Pe neștiute, ca să nu zic pe ascuns, Regele s-a îmbarcat cu Urdăreanu, cu Știubei și cu aghiotantul de serviciu pe noul său yacht „Luceafărul“ — fostul „Nahlin“ al dragostelor Windsoriene — și a petrecut zilele de sâmbătă și duminică pe mare, împingând-o până în Bosfor. S-a înapoiat ieri, luni la amiază.

La Bruxelles nouă serie de cutremure, ieri și alaltăieri. La Bruxelles și în aproape toată Belgia. Probabil că sunt „tasări“ sau „afesări“ de teren datorate golurilor rămase de pe urma scobirii minelor de cărbuni. Ultimele cutremure au fost mult mai puțin violente ca cele dintâi.

Naționaliștii spanioli au început iar să înainteze pe frontul mediteranean. Telegramele ne anunță că au ocupat Castellon și alte câteva localități mai puțin importante.

Naziștii au adus la cunoștința Guvernului englez că Reichul nu va plăti datoriile Austriei. Plăcere mare în Citty și gest elegant care va întări raporturile amicale dintre Anglia și Germania.

Cererile sudeților au fost primite ca bază de discuție, de către Guvernul cehoslovac — ceea ce nu vrea să zică că negocierile nu vor fi anevoioase.

Alegerile comunale cehoslovace s-au terminat alaltăieri, duminică. Din totalul operațiunilor electorale reiese că partidul lui Heinlein repre-

zintă marea majoritate a elementului german (peste 75%) pe când partidul autonomist slovac (al lui Hlinka) nu reprezintă decât 40%—45% din poporul slovac.

Ziarele rectifică veștile pe care le dăduseră asupra împrejurărilor decesului nepotului Hopp (fiul soriei lui Benes). Se spusese că murise de pe urma insultelor și maltratărilor suferite într-o secție de vot din partea sudetilor. Insulte și maltratările au avut loc, dar după ce a primit îngrijiri într-un spital, căci se simțise rău, Hopp a ieșit pe stradă însoțit de un prieten și s-a plimbat. Târziu seara, s-a simțit din nou rău și a murit. Era un cardiac, cu boala înaintată.

15 iunie. Căldură a fost ieri copleșitoare, a trecut de 33 de grade la umbră. Pe la orele 6 seara un ropot de ploaie a mai răcorit pământul. Azi nu mai este așa cald. A plouat și azi-noapte. Ar fi bine să fi plouat peste tot — altfel se duce porumbul, încă mititel ca în aprilie.

Victoria naționaliștilor spanioli de la Castellon a fost mai mare decât părea la început. Telegramele de azi-dimineață informează că guvernamentalii se pregătesc să evacueze Valencia și că la Castellon au suferit pierderi mari de material. În Camera Comunelor, Chamberlain, întreat ce măsuri e hotărât să ia pentru apărarea vaselor engleze bombardate în porturile spaniole, a răspuns cu mult bun simț că nu poate lua nici o măsură afară de una: să declare război lui Franço, ceea ce nu crede că ar fi nimerit.

A apărut un nou decret-lege relativ la pierderea cetățeniei pentru atacuri aduse Țării sau Regelui prin presa străină, sau pe altă cale. Prin acest decret „condamnarea“ se pronunță *direct* prin jurnal al Consiliului de Miniștri dar numai după avizul conform al unei Comisii prezidată de un Consilier. Regal: Cum nici unul din noi n-a vrut să primească cinstea de a executa pe Davila¹, Regele a trebuit să schimbe legea. Și a mai schimbat-o într-un punct: sechestru și lichidare juridică numai pentru averea imobiliară a condamnatului, aflată în țară.

Toată afacerea e curată nebulie!

¹ Când am fost ultima oară la la Rege, vinerea trecută era tocmai Văitoianu în audiență, ultima speranță a M. Sale! Regele, a docănit un ceas pe Văitoianu să primească *prepedința* Comisiei chemate să judece pe Davila, fără să-l poată îndupleca. Refuzul unanim al Consilierilor Regali de a funcționa ca zbiri ai regimului e spre cinstea lor.

Societatea „Lares“, adică Statul român își înmulțește liniile aeriene: ieri s-au inaugurat două linii noi — Cernăuți-Cluj-Arad și Cernăuți-Galați-Constanța.

Ne civilizăm!

16 iunie. Ziarele anunță ca ceva catastrofal și excepțional inundații enorme ale fluviului Galben în China. Catastrofale or fi, dar excepționale nu. Asemenea revărsări de apă sunt normale în China. Și de data asta, ca de obicei, au pierit oamenii cu zecile de mii... Așa se curăță chinezii, ca păduchii...

S-a publicat numirea a 7 sau 8 controlori generali. Nume necunoscute și fără vază, afară de al lui Eugen Sturdza, avocat famelic, guraliv și afacerit — care e bine cunoscut. Încă o idee bună dată de mine¹ pe care Majestatea Sa o sabotează prin numirile pe care le face. Ce control pot să facă zdrențuroșii pe care i-a cocoțat mai sus de puterile lor?

Lașitate universitară:

Ziarele de azi-dimineață publică știrea anulării deciziei de fixare a domiciliului obligatoriu în favoarea profesorilor universitari Dragoș Protopopescu și Luca Teodoriu — și mai publică și declarațiile și jalba acestor eroi, prin care se leapădă de Satana. După ce, fiecare în parte, semnează cele mai rușinoase lepădări de Mișcarea Legionară — recrete pentru trecut și făgăduieli „pentru toată viața“ — amândoi împreună iscălesc următoarea cerere umilită:

„În completarea declarației recent înmănată de noi și pe care noi înțelegem cu acest prilej să o reconfirmăm, subsemnații profesori(!) universitari, socotim potrivit să adăugăm *cu respect(!)* rugămintea noastră, anume:

În cazul când eliberarea noastră imediată nu intră actualmente în vederile onoratului(!) Guvern, rugăm respectuos(!) să fim izolați, declarându-ni-se domiciliul obligatoriu — cum de altfel prevede legea (!) — la domiciliul familiei (față de care avem și grave îndatoriri) sau în centrul de Universitate (de care suntem legați printr-o muncă dârză (!) de la zi la zi) — viața noastră ajungându-ne imposibilă și constituind o dublă pedeapsă în mijlocul unei colectivități *cu care nu avem nimic de comun* (ce scârbă!).

¹ Programul și memoriile date de mine Majestății Sale în momentul proiectatei formării a Ministerului Prezan (februarie 1931).

Pentru onoratul Guvern izolarea noastră în modul de mai sus constituie aceeași garanție.

Iar în schimb noi ne obligăm pe onoarea și conștiința noastră de profesori universitari (!!) și oameni de carte (dar nu și de conștiință) și de condei (!!) să respectăm cu sfințenie angajamentele luate, abaterea cea mai mică atrăgându-ne orice pedeapsă, cât de mare.

Prof dr *Dragoș Protopopescu*

Prof dr *Luca Teodoriu*

O mai imundă dovadă de platitudine sufletească mai rar se poate întâlni!

Aceștia erau oamenii cu care „Căpitanul” voia să regenereze moralitatea românească!

Aceștia sunt oamenii care prin foile lor de șantaj ne tratau pe noi de „bestii” și de „vânduiți”!

Trebuie să adaug că, dacă cu asemenea rușinoase retractări, Guvernul încearcă să „asaneze” opinia publică — se înșală în socotelile lui.

Odată cu cei doi domni profesori — mă întreb cu ce obraz vor îndrăzni să se mai urce pe o catedră — „s-a pocăit”! și colonelul Pipereșcu, dar într-o formă mai puțin umilită...

Am reprodus aci porcăria de „retractare” ca să aște și generațiile de mâine în ce lături morale ne-am bălăbănit noi...

M.G. Bujor, comunistul condamnat după război la închisoare pe viață, și grațiat, a fost din nou condamnat pentru propagandă comunistă, de data asta la un an și jumătate, de Consiliul de război din Chișinău.

Regele Petre II al Iugoslaviei a fost proclamat membru de onoare al Automobil-Clubului Român — pentru fericirea lui Iancu Mitilimeu.

Concursul hipic s-a terminat ieri. Principala concurență, Premiul Națiunilor, a fost câștigat în prezența Regelui de echipa belgiană. Franțujii au luat locul al doilea. Nemții nicăieri. Românii s-au clasat ai patrulea. Nu știu al cui a fost meritul, dar concursul a fost admirabil organizat. Străinii au plecat încântați și vor reveni la anul. Prin cai, ca și prin femei, intrăm și noi în rândul oamenilor.

Acum o lună mă plimbam în Sudul Franței, între Marsilia, Avignon, Nîmes și Arles. Ce aproape și ce departe sunt acele zile minunate și însorite. Stau la masa mea de lucru și privesc cum plouă, plouă... Acum

o lună, o solidă și elegantă mașină mă ducea pe drumurile umbrite ale Provencei. Lângă mine, un fir blond de tinerețe mă împăca și mai bine cu viața. Îmi aduc aminte ca ieri hotelul de la Avignon, unde am luat o masă, hall-ul acela vechi și plin de farmec cu galeria lui de lemn împrejur ce-i da aspectul unui hotel englezesc de provincie, cu stampele și cu mobilele lui vechi de două veacuri. Îmi aduc aminte de impresionantul palat papal și de ghidul sugubăț care ne-a plimbat printr-însul — de Arles și de Sant-Trophime, de grădina din Nîmes. Și de câte altele nu-mi aduc aminte! Trec ceasurile și trece viața...

17 iunie. Grindină puternică a căzut în Dolj și a distrus tot între Padea și Comoșteni, pe valea Jiului. Breasta a scăpat până acum... Furtuni cu grindină abundentă au mai fost semnalate pe zilele de ieri și alaltăieri în Brăila, Constanța și pe lângă Cluj.

Recursul lui Zelea Codreanu a fost judecat alaltăieri și ieri de Consiliul de Revizie al Armatei. În ziare nici o dare de seamă n-a fost permisă: trei rânduri azi-dimineață numai, prin care se aduce la cunoștință că recursul a fost respins și că Zelea a rămas condamnat la 10 ani muncă silnică. Foarte bine; dar atunci de ce s-a făcut atâta publicitate în jurul procesului la prima instanță?

Luat masa aseară la Continental cu Principesa văduvă Sixte de Parma, născută La Rochefoucault. Mă poftise Kaufmann, și mai erau prezenți oontele și contesa de Béarn însoțitorii Prințesei, d-ra Bernard — una din surorile Bernard ale Elenei Văcărescu, și M-me Thierry (Rostchild), soția ministrului Franței. Principesa Sixte e femeie simpatcă, arătoasă și chiar frumoasă — și ceea ce nu strică, inteligentă. A venit la noi să facă o conferință („Femeia în politică”, sau așa ceva), și o și face mâine. Conferința este însă numai un pretext, în realitate a venit să încaseze 2 milioane rămase la noi din nu mai știu ce afacere a lui bărbatu-său. Cât a trăit, Sixte de Parma a fost nu numai mână spartă dar și pe jumătate escroc și a minat definitiv pe nevastă-sa, pe care o luase foarte bogată și a lăsat-o în sapă de lemn. Cealaltă jumătate de escroc a fost Béarn, care a ajutat cât a putut pe Sixte să toace banii altora. Ce e mai ciudat, e că Principesa plină de dispreț și de ură pentru defunctul ei soț a rămas în relații de prietenie și de afaceri cu complicele acestuia, Béarn. Contesa de Béarn, e o găsculiță frumoșică. Toată banda a tras la Zoe Caribol, aleasă pentru această cinste de soru-sa, Elena Văcărescu.

18 iunie. Mi se spune că la Consiliul de Revizuire, în afacerea Codreanu, președintele, generalul Turbatu a fost pentru revizuire. După proces, a chemat pe Hențescu, avocatul lui Zelea și l-a felicitat pentru pleoșaria sa. La Palat s-a știut acest lucru, și foarte probabil că Turbatu va fi trimis să se odihnească aiurea — unde se trimit câinii... turbați. De altminteri, interesant de notat, condamnarea definitivă a lui Codreanu n-a făcut efect asupra opiniei publice; nimeni nu vorbește despre ea. Românul e bleg și lipsa de publicitate a făcut restul.

La controlul Averilor a fost în fine găsit culpabil un director de prefectură din Dolj, care n-a putut justifica o sumă de 18 000 lei! E primul osândit și singurul până acum de mai bine de 5 ani de zile de când funcționează legea onorabilului domn Mihai Popovici. Ceea ce dovedește odată mai mult cinstea onoratului nostru corp de funcționari. În afară de acest nenorocit care a delapidat 18 000 lei, nici un funcționar român n-a luat o centimă. Palatele construite, moșiile cumpărate sunt infame calomnii. Toți bănușii pot înfățișa certificate de cinste, cu ștampila Justiției. Dulce țară!

Din știrile ce sosesc de la Viena reiese că austriecii au început să se deștepte din beția Anschlussului și că vechea și înrădăcinată ură împotriva „prusianilor“ își arată din nou vârful nasului. Nu m-ar mira să ajungem în curând la demonstrații pe Ring și pe Graben.

Ieri-seară am deschis radio, pe la ora 9, la o prietenă la care mă aflam. Cu tremurătură de glas, cu intonații succesive de bas, de tenor și de scopit, un dobitoc înșira vorbe fără șir. Am crezut că era o „scenetă“ în genul lui Caragiale și am rugat pe prietena mea să închidă aparatul, când, deodată am recunoscut vocea lui Smintiță Constantinescu. M-am uitat în gazetă și am aflat că într-adevăr Excelența Sa vorbea în acea clipă la adunarea Camerelor de Comerț din întreaga țară — și am ascultat mai departe. Nu-mi venea să cred! A fost ceva oribil, ceva nebun! Nici un șir în idei, cuvinte fără rost trâmbițate sau sușurate — și ridicole tot timpul! Dacă Regele a ascultat și el la radio pe ministrul său și nu-l dă afară imediat, e că s-a prostiț de tot. Am avut impresia netedă că Mitiță începe o paralizie generală.

19 iunie. Aseară prânz de 60 tacâmuri la Externe în cinstea lui I.W. Beyen, președintele Băncii Reglementelor Internaționale, din Basel.

Fuseseră poftiți miniștrii economici, foștii miniștri de Finanțe, financieri etc. Astă-seară, prânz identic oferit aceleiași personaj, la Banca Națională de către Mitiță Constantinescu. M-am dus aseară, mai ales fiindcă nu mă duc astă-seară. Și nu mă duc astă-seară, nu atât fiindcă sunt de la amiază în Breasta (aș fi putut să nu părăsesc Bucureștiul, căci nimic urgent nu mă chema la țară) cât fiindcă nu mai pot să văd în ochi pe Mitiță, prea e prost. Și cleios, și fățarnic și pezevenghi. Ieri-seară după masă, s-a agățat de Mihai Popovici care vorbea cu mine ca să-i spună: „Mulțumesc, mulțumesc, coane Mihai, că am avut fericirea să stau lângă doamna Popovici! Nu știi cât am fost de fericit, mulțumesc, mulțumesc din suflet!“ Zaharisit, Mihai Popovici surâdea și da din cap, dar nu prea pricepea rostul unor mulțumiri — dacă mulțumiri era să fie — care se cuveneau lui Grigorcea căci el plasase lumea la masă, sau la rigoare lui Comnen, stăpânul casei. Dar ăsta e Mitiță: după cum alții fac „de l'art pour l'art“, dânsul face „de la platitudo pour de la platitudo“. Masa a fost bună, dar în jurul ei anostie și plictiseală. Ghelmegeanu mi-a povestit ultima sa întrevvedere cu Regele, cum i-a spus el că multe lucruri merg de-andoaselea, că unii miniștri se mulțumesc să fie agenți liberali și că toți la un loc nu fac nimic pentru sporirea prestigiului regi-mului. „Da, a replicat Regele, recunosc că între țară și Guvern este un gol“. Ghelmegeanu socotește că așa cum merge nu mai poate merge...

Banca Reglementelor Internaționale a fost înființată în vederea utilizării plăților germane (din despăgubirile de război) pentru ușurarea transferurilor și schimburilor dintre Statele beneficiare. Germania încetând plățile, însușiția de la Basel a rămas fără parale și fără utilitate și s-a transformat într-un fel de cafenea în care guvernatorii Băncilor de emisiune europene merg din când în când să ia un sprit. Și mai primesc pe deasupra, și gratis, câte o înjurătură bună din partea lui Schacht. Am întrebat pe Mitiță ce căuta onor. dl Beyen la noi. Mi-a răspuns că a venit să-l vadă! Dacă e adevărat (și nu văd ce altă misiune ar fi avut), asta judecă un om! Bineînțeles că n-am încercat măcar să mă apropii și să schimb două cuvinte cu un om destul de nărod să străbată Europa ca să vadă pe Mitiță Constantinescu. Aș fi înțeles să înconjoare lumea ca să scape de el!

Se zice că acest Beyen ar avea o avere de 4 până la 500 milioane lei venit! Dar nu se vede, căci nevastă-sa n-are o sculă pe ea. E dealtminteri un bărbat simpatic și vorbește curat franțuzește, ceea ce pentru un olandez e mai rar.

„Havas“ transmite: „Un nou val de antisemitism s-a revărsat asupra Germaniei. Poliția își înmulțește descinderile în localurile locuite de evrei și a procedat până acum la aproape două mii de arestări.

Ministrul Agriculturii a interzis prin decret tuturor evreilor orice activitate în sporturile hipice. În diferite cinematografe evrei au fost siliți să părăsească sala. Sunt de așteptat măsuri de ordin general pentru întregul Reich în ce privește cinematografele.

Oficiul de asigurări a interzis spitalelor evreiești să găzduiască bolnavi arieni și pregătește actualmente măsuri pentru despărțirea de rase în spitale.

Ministerul de Interne a dat astăzi un decret prin care se hotărăște ca toate întreprinderile evreiești să pună un semn special la prăvăliile lor.

Poliția face mereu descinderi în cafenelele și localurile de consumație evreiești precum și în casele unde poliția bănuiește că sunt găzduiți evrei refugiați din Austria.

Tribunalele au admis ca motiv de divorț faptul că unul din soți cum-pără mărfuri dintr-un magazin evreiesc.

În cercurile național-socialiste se declară că Berlinul era pe pragul de a deveni «refugiul evreilor» din întreaga Germanie și adaugă că numeroși israeliți locuiesc în Capitală fără să fi îndeplinit obligațiile de ordin polițienesc.

Voelkischer Beobachter anunță o serie de decrete privitoare la «activitatea economică a evreilor», decrete care tind la eliminarea totală a evreilor, în scurt timp, din economia germană.

Evreii de naționalitate străină atinși de ordonanțele mareșalului Göring, privitoare la înregistrarea bunurilor evreiești din Germania, au cerut protecția reprezentanților diplomați, dar cererile de lămuriri n-au primit până acum răspunsuri satisfăcătoare.

În urma manifestațiilor antisemite care s-au desfășurat pe Frankfurter Allee, magazinele evreiești din acest cartier au fost închise, din măsură de precauție.

În vitrinele magazinelor au fost puse mari afișe pe care se poate citi: «Aici este magazin evreiesc». Geamurile unui mic magazin evreiesc au fost sparte în cursul manifestației fiindcă pe ușă sta scris: «Evreul proprietar al magazinului a lovit un tânăr hitlerist».

În grădinile publice numai anumite bănci sunt rezervate evreilor, și este vorba să li se desemneze de asemenea locuri speciale în tramvaie, autobuze și la spectacole.

Totuși, pe străzi domnește liniște iar populația nu pare atârțată“.

.....

Să fi slăbit regimul hitlerist ca să aibă nevoie de așa teatru?

Regele iar a plecat pe mare, pentru două zile, cu „Luceafărul“, cu dama, cu Urdăreanu și cu toată sindrofia lui obișnuită. Dreptul lui să mai răsuflă de toată munca săptămânii. Duminica trecută a răsuflat atât de bine încât, ajuns la Bosfor, n-a mai avut șampanie, și a trimis să se cumpere ce s-a găsit în Constantinopol! A fost un chef de pomina...

Inundațiile din China par a fi trecut peste tot ce s-a văzut până acum. Apele se întind peste mii de kilometri pătrați și milioane de oameni fără adăpost sunt amenințați să moară de foame sau înecați. Cine a citit romanele lui Pearl Buck poate să-și închipuie dezastrul, chiar fără să fi fost în China.

Dejunat ieri la Vladimir Mavrocordat cu Prințesa Sixt de Burbon și cu M-me Thierry (Rotschild). După dejun ne-am pus la „table“, să sângeram jidoavca.

Rezultatul a fost că Prințesa a pierdut 1 000 de lei, eu 1 500 și „jidoavca“ a luat astfel 2 500!

De azi la amiază sunt la Breasta. Vreme încântătoare, răcoroasă, dar nu pot să mă bucur de ea din cauza unui formidabil guturai care mă tâmpește.

Spaniolii naționaliști înaintază încet dar sigur spre Valencia; cehii și nemții tratează la Praga; Londra și Parisul s-au mai liniștit.

S-a ridicat autohomia sectoarelor din București, și bine s-a făcut.

Di general Paul Teodorescu a cerut ca și Ministerul Aerului și Marinei să facă parte din Consiliul Superior Economic, ca membru de drept. S-a admis. Se vede că bietul om vrea să petreacă!

În sarcina fostului primar al Craiovei, Negrescu, s-au descoperit potlogării nemaipomenite din care unele în complicitate cu Banca Comerțului, al cărei nepot era. Nu numai că s-au expropriat imobilele aparținând Băncii, dar și altele aparținând debitorilor Băncii, pentru ca Banca să își poată încasa creanța pe cale de poprire. Văzându-se încolțit, Negrescu și-a ipotecat averea la Bancă, pentru o datorie fictivă de câteva milioane. Lumea se întreabă dacă protecția liberalilor va putea să-l scape de osândă.

Procurorul Giugiuc, magistrat integru cu o vechime de 10 ani în post, a fost mutat *judcător de ocol rural* la Sibiu fiindcă a iscălit rechizitoriul împotriva fostului prefect Gârboviceanu, alt escroc. Asemenea scandal nu s-a întâmplat nici sub domnia regimului de partid.

Se spune că Madam Sixte a ținut o conferință copilărească (ieri, la Dalles). A vorbit ca un elev silitor de liceu despre Elena lui Paris, despre Lucreția, despre Cleopatra etc. și până și despre amicele Elenei Văcărescu, omițând cu răutate pe Marta Bibescu, cea mai înzestrată dintre românce.

Ieri s-a celebrat parastasul de 40 de zile, pentru odihna sufletului lui Goga. Au dus acolo și pe Svietoslavski, ministrul Instrucției polonez — în vizită la noi — pe care l-au proclamat alaltăieri *doctor honoris causa* al Universității București. Îl vor fi dus la parastasul lui Goga fiindcă acesta n-a avut nici un doctorat? În schimb Svietoslavski n-are nici un pic de talent.

21 iunie. Aseară din gara Craiova m-au copleșit știrile privitoare la evadarea gardiștilor. Apatică de atâta vreme, lumea se înfierbântă și fiecare povestea o versiune „sigură“ despre cele întâmplate. Pe drum așisderea. La București, în gară, mă așteptau prieteni cu un: „ai auzit?“ Ca să le fac plăcere le-am spus că n-am auzit nimic, și au început oamenii să povestească d-a capu.

Din informațiile sigure, iată ce am aflat azi-dimineață: 19 gardiști au fost pomiți de la Miercurea Ciucului spre București, ca să fie judecați, iar la București n-au ajuns decât 18, deși erau păziți de 12 plutonieri majori. Făcându-se apelul s-a constatat că cel care lipsea era Alexandru Cantacuzino. Atât. Nu e adevărat că au mai dispărut și alții, după cum s-a zis. Nu e adevărat că a fost luptă. Cum și unde a dispărut Cantacuzino nu se știe. Ceea ce se știe este că n-a mai fost găsit. Cu două zile înainte, soția sa a cerut lui Michel Sturdza automobilul să meargă la Miercurea Ciucului. Sturdza l-a dat, imprudență pentru care a fost adus din post în post de jandarmi, de la Florești la București. Aci după un interogatoriu de 3 ceasuri a fost pus în libertate... dar șoferul său a rămas arestat. Arestată a fost și soția lui Alecu Cantacuzino, Milcoveanca. Porcărie cu atât mai mare cu cât își alăpta copilul; pe acesta l-a luat d-na Mogâldea și-l hrănește cu biberonul.

Se pare că acest fapt divers a învățit capul tuturor; al celor de la Guvern de frică (te întrebi, frică de ce?), al celorlalți de bucurie că Guvernul a primit o palmă (?).

Un mic fapt dă măsura buimăcelii guvernamentale: Princesesa Sixte de Bourbon care se afla duminică la Sinaia, fusese poftită de Didina Cantacuzino (mama lui Alexandru) la Braşov, la o recepție a „Femeilor Române”; Guvernul a intervenit prin d-na Thierry ca Prințesa să nu mai meargă — și de fapt, și spre marea indignare a Didinei (care în acel moment nu știa de fuga lui fiu-său), s-a făcut bolnavă și n-a mai mers! Didina necunoscând intervenția Guvernului, a înjurat pe Madam Sixte, de a spurcat-o!

Regele a avut duminică o întrevedere cu Atatürk, alias Kemal, pe Bosfor. Se pare chiar că a dejunat pe yachtul dictatorului turc, „Savarona”. Să sperăm că Kemal a dat Regelui sfaturi bune căci așa dicitură ca cea pe care o avem, *mai bine lipsă!*

Evreii au fost scoși și din bursele de efecte și de mărfuri, pe tot cuprinsul Germaniei, inclusiv Austria! Bursă fără evrei, iată ceva nou! Toate măsurile luate tind a face pe evrei să lichideze și să plece. Lichidarea se face într-un mod foarte inteligent... pentru „arieni"! Averele evreului nu se poate lichida decât în „Wander-Sperr-Mark“ care valorează 16% din valoarea markului obișnuit, pentru evreu, dar care în mâna creștinului recuperează numai de cât valoarea normală a monedei. Creștinul care cumpără asemenea mărci, trebuie să le depună la o bancă unde rămân blocate, și nu se eliberează decât pentru lucrări de construcție, *pe plan și deviz aprobat*. Evreul recuperează astfel 16% din averea sa, iar arianul profitor e obligat să repună banii în circulație în cercul lumii muncitoare și să sporească avutul obștesc prin investițiile făcute...

Di Negrescu, faimosul Noață, nepotul lui Neamțu și până ieri primarul Craiovei, a fost în fine chemat la judecătorul de instrucție și interogată 3 ceasuri, împreună cu complicitii săi. Scriu, și nu-mi vine să cred. Să nu mai existe pentru liberali drept de jaf în țara noastră?

Ziarele amunță cu surle sosirea lui Guță Tătărescu la Londra unde l-a primit la gară ministrul României și unde lord Halifax îl aștepta cu nerăbdare. Dejunuri organizate, vizite fixate — și la sfârșit cel mai negru insucces probabil, căci Tătărescu e făcut pentru „climatul“ Londrei ca pește pentru un boschet de lămâiță. Ce reclamagiu — și ce javră, amicul Guță!

Peste opt zile Regele și Regina Angliei vor sosi la Paris, în vizită oficială. De o lună, zilnic, ziarele franceze ne tâmpesc cu pregătirile care se fac. Refacerea Ministerului Afacerilor Străine, mobilierul regal, livrelele celor 400 de lachei și genealogia celor zece bucătari atașați M.M.L.L. umplu coloane întregi cu amănuntele lor. Știm de 2 săptămâni tot parcursul sosirii și plecării, cu toată decorarea acestor căi triumfale. Francezii nu sunt speriați de obicei, dar de data asta pare că s-au speriat. Dorința de a eclipsa primirea lui Hitler la Roma sau smerenia „dominionului” față de stăpân?

Aplicarea acordului anglo-italian întâmpină oarecare dificultăți. Italienii primiseră clauzele spaniole în convingerea prăbușirii Barcelonei după ofensiva din luna trecută. Această prăbușire n-a avut loc, pentru marea decepție a Guvernului fascist. Acum, lui Mussolini nu-i mai convine să retragă voluntarii săi, dar englezii insistă asupra acestei clauze prealabile, primită de Guvernul italian cu intenția să nu o aplice. Între Londra și Roma sunt negocieri în curs, și probabil că vor dura.

22 iunie. S-au împlinit 16 ani de la moartea lui Take Ionescu: vremea trece repede. Cât loc a ocupat în politica romnească și în preocupările cafenelei — azi cine și-ar mai aduce aminte de dânsul dacă Popeștele fidel n-ar publica în *Universul* câte un articolăș la fiecare aniversare a morții fostului său patron? Vremea trece repede, dar simpatiile și antipatiile oamenilor trec și mai repede.

La Londra subcomitetul neintervenției — prin urmare și Comitetul — a ajuns la o înțelegere asupra retragerii voluntarilor din Spania. Și Italia și Rusia sunt de acord.

Un comunicat oficial aduce la cunoștința lumii acest mare succes, dar până acum nu s-au dat în vileag condițiile înțelegerii. Dar de vreme ce Italia le-a primit presupun că nu sunt dezavantajoase naționaliștilor.

Hoare Beliska, ministrul de Război al Angliei a declarat că Marea Britanie cheltuiește *un milion de livre pe zi* (aproape un miliard de lei!) pentru înarmare! La ce nebunii a ajuns omenirea în goană după o efermeră supremație!

Popa Colan a părăsit Ministerul Instrucției Publice și a rămas numai cu Cultele și cu... Artele. Interimatul Ministerului Instrucției sau al Educației Naționale, cum se zice acum, a fost dat lui Armand Călines-

și ceea ce dovedește că opera polițistă va fi întezită în Universități și în școli.

Fraude mari, de mai bine de 9 milioane au fost descoperite la primăria de Verde din București. Ceea ce nu vrea să zică că n-ar fi fraude decât acolo, ci numai că acolo au fost descoperite. Se fura și mai înainte, pretutindeni, cu vârf și îndesat...

Madama Sabiha Gökken, fiica adoptivă a lui Kemal a căzut cu aeroplanul său la Buzău, unde se rătăcise, pe drum de la București la Istanbul. Kemal nu se mulțumește să-și adopte curvulițele, dar le și mai trimite în străinătate, să se facă de râs. Anul trecut ne-a trimis una, anul acesta ne trimite alta. Nu suntem doar prieteni, dacă n-ar fi semilună, am putea zice chiar frați de cruce?

Mare serbare aseară, cu spectacol, cu muzică, cu discursuri și cu băutură la regimentul de Gardă 6 Mihai Viteazul, în prezența Regelui. S-a cultivat cu toată intensitatea dorită delirul dinastic și platitudinea inferiorilor față de superiori. Nu se poate zice că Regele Carol II nu-și cheltuiește puterile pentru consolidarea Tronului. Să ne trăiască!

Ieri-seară a murit Marie Marghiloman, văduva lui Alexandru Marghiloman. A murit încă relativ tânără, într-o mizerie neagră. Ieri la orele 5 am fost solicitat să-i trimit ceva parale din partea Jockey-Clubului, la sanatoriul St. Vicenț de Paul, unde zăcea în agonie. I-am trimis 20 000 de lei prin Costică Stoeanovici, și două ceasuri mai târziu a închis ochii. Operată de 2 ori de cancer la sân — fără să știe nimeni — năpraznica boală cuprinsese și plămâni.

Când mă gândesc la tot luxul, la tot „galantarul“ reprezentativ al lui Alexandru Marghiloman, cu Théophile ca să-l servească și cu rufele spălate la Londra, nu pot să cred că întreaga lui avere s-a irosit de n-a mai rămas nimic și că văduva fostului vicepreședinte atât de vanitos al Jockey-Clubului va fi înmormântată din mila acestei instituții. Nu e vorbă, toată vâlva pe care a făcut-o Marghiloman, n-a fost decât un foc de paie — și pe toate terenurile.

23 iunie. Englezii pregătesc un cod pentru limitarea bombardamentelor aeriene. Până să facă codul, spaniolii lui Franco au mai scufundat două vase engleze încărcate cu grâu, în fața Valenciei. Naționaliștii fac

dealtminteri un mare efort în momentul de față și au avut mari succese pe frontul de la Ternel, unde au stăpuns liniile republicate în mai multe locuri...

Beneș Curcanul care trebuia să facă o vizită oficială la Paris, în iulie, și-a amânat-o, „din cauza evenimentelor“. Tot „din cauza evenimentelor“, Otto de Habsburg și-a cumpărat o moșie în Argentina și a hotărât să se instaleze acolo și să învețe rumba. Ca distracție va mai putea vizita și noile cataracte descoperite în regiunile *neexplorate* (!) din nordul zisei Argentine, cataracte care după câte se spune ar fi comparabile cu cele de la Niagara și în fața lor se va gândi cum s-au prăbușit toate în jurul lui și al Casei sale...

Ralea, ministrul, s-a întors din Germania unde s-a dus să învețe ce e aia, „Kraft durch Freude“. Să sperăm că s-a înapoiat cu ceva „Kraft“ căci dânsul a trebuit să fie pentru nemți, o „Freude“!

Se spune că în Consiliul de Miniștri de alaltăieri seară, Citta Davila a fost executat, adică i s-a retras cetățenia. Boncescu, înapoiat de la Washington povestește că Davila și-a pierdut complectamente capul. A dat interviuri, a inspirat articole, a convocat întruniri printru „rumunii“ de stânga (jidanii) — toate împotriva Regelui distrugător al Democrației și împotriva lui Irimescu! Ovreii români au redactat un manifest adresat Secretariatului de Stat prin care cereau ca Irimescu să nu fie primit în Statele Unite. După cercetările făcute, asupra acuzațiilor aduse noului reprezentant al României, Secretariatul de Stat a dat, ceea ce n-a mai făcut până acum, un comunicat plin de laude la adresa noului ministru iar Roosevelt l-a primit pe Irimescu cu o deosebită atenție și fără să amintească măcar de existența fostului ministru...

După câte spune Boncescu, atitudinea lui Davila a consternat chiar pe cei mai buni prieteni ai săi. Zvezecul era aproape logodit cu Mrs. Hammond, foarte bogată, fosta soție a fiului ambasadorului cu același nume — dar după toate câte a făcut, dama l-a abandonat. Boncescu mi-a mai povestit ceva foarte nostim: una din femeile cele mai cu vază din New York e o țărăncă română din Bucovina, născută Grigorcea (nici o rudenie cu familia boierească de același nume). Fată silitoare, a fost trimisă pe vremuri (acum e femeie de 50 de ani) la „Viana“ să-și termine studiile. Se vede că era foarte frumoasă, căci a sedus acolo pe un american bogat, Stiles, care a luat-o de nevastă și a dus-o la New York. După oarecare vreme a divorțat de Stiles și a luat pe Breed, unul din cei mai

mari avocați. Acum, tronează într-unul din saloanele „cotate“ ale New York-ului. A fost și dânsa una din cele mai bune prietene ale lui Davila și l-a ajutat mult — dar acum l-a abandonat.

Cu expulzarea lui Citta din Statele Unite, Boncescu pretinde că lucrurile nu stau tocmai cum mi le-a povestit Urdăreanu. N-a fost expulzare, ci numai refuz de viză pentru înapoierea în Statele Unite. Ca rezultat e cam tot una.

Călinescu și-a luat noul minister în primire (Instrucția Publică) cu alai și cu discursuri ca să dovedească că interimatul său are un caracter mai special. În discursul său a spus pe șleau: „Vin ca ministru interimar, dar nu ca ministru provizoriu“ și a dezvoltat un întreg program de polițist, pe care-l va aduce la îndeplinire. Înainte de a cunoaște lapidarele cuvinte ale d-lui Armand, mi-am dat seama că numirea d-sale la Instrucție nu putea avea alt scop decât „purificare“ Universităților și școlilor în genere.

Au apărut decretele prin care se reorganizează Cooperarea. Cele cinci instituții¹ din fruntea organizației actuale au fost desființate și fuzionate într-un „Institut Național al Cooperării“ pus sub controlul Statului și al Băncii Naționale. Tot personalul de direcție, politicianizat, a fost schimbat și înlocuit (din nefericire prin secături).

Un credit de un miliard cu 2 1/2% a fost pus de Banca Națională la dispoziția Cooperării astfel reformată. În fruntea Institutului a fost pus Rîmniceanu, omul lui Mitiță, bun. Reforma e bună, nimic de zis, dar incompletă: s-au îmbunătățit lucrurile la centru, dar la periferie „mișcarea“ a rămas tot în mâna politicienilor. Dl Mitiță ar fi putut să ne consulte și pe noi, cei de la Consiliul Economic: nu i-am fi răpit nici o foiță de laur, dar i-am fi dat sfaturi bune. Și ar fi fost o politețe din partea lui. Dar ce să ceri politețe de la un Mitiță Constantinescu! Asta se învață de mic, de acasă!

24 iunie. A murit contesa de Strathmore, mama Reginei Angliei și a d-lui Bow Lyons, agent de schimb în Citty. Călătoria Suveranilor britanici la Paris a fost amânată între 19–22 iulie viitor. Disperare la Paris, unde poporul, după cum se știe, e atât de dinastic...

¹ Banca centrală Cooperativă, Centrala de îndrumare, organizare și control — Centrala cooperativă de producție, aprovizionare și valorificare agricolă (Cecopava), Centrala Cooperativă de Consum, având pe deasupra lor Casa Centrală a Cooperării.

Ministrul Comerțului și alte autorități financiare din Statele Unite tremblă în începutul unei noi perioade de renaștere economică și de prosperitate. Să nu se termine și încă repede, cu un krach răsunător!

Un eveniment mondial: la New York, în fața unui popor în delir, negrul Joe Louis a răpus în 2 minute și 2 secunde pe campionul german de box Max Schmelling. I-a zdrelit și o vertebră deasupra rinichilor... Ziarele de pretutindeni consacră câte o pagină întreagă (cel puțin) acestui eveniment „care va avea o repercuzie extraordinară în lumea întreagă“, după cum scrie serios o foaie din Paris. Fericită omenire, care nu are alte preocupări mai importante...

Înainte de a ne părăsi, sinecuristul de la Basel, și prietenul d-lui Smințică, dl Beyen a binevoit a declara presei românești care-l asculta cu gura căscată: „Sunteți un popor de mare viitor!“ Mersi pentru prezent.

Anglia a cerut Guvernului de la Burgos explicații în termen scurt pentru scufundarea repetată de vase engleze. Numai de ar ajunge răspunsul până nu vor mai fi scufundate și altele!

La Praga „palabra“ între cehi și sudeți merge în mod satisfăcător, povestesc ziarele. Cehii par foarte doritori să lungească conversația. Cum se va sfârși, se va vedea.

Nevastă-mea îmi scrie de la Marienbad că e acolo un timp îngrozitor și că toate caloriferele sunt în plină funcțiune. Din cauza vremii, dar mai ales din cauza „evenimentelor“ (Marienbadul e în plin ținut al sudeților), localitatea e pustie. Principalul stabiliment balnear nici nu e deschis. Parodiind cunoscuta lozincă hitleristă: „Ein Land, ein Volk, ein Führer“ — localnicii își exprimă cu humor decepția față de pustiul în care se zbat prin formula: „Ein Land, ein Volk, ein Gast!“

O societate egipteană s-a angajat să scoată din fundul mării — cu ajutorul englezilor — vasele franceze scufundate de Nelson în bătălia navală de la Abukir. Flota lui Bonaparte înainte de a sosi la gurile Nilului, ocupase Malta și luase de acolo tezaurul cavalerilor, aur și pietre scumpe. Cel puțin așa se crede și e vorba acum să se regăsească acel tezaur.

Ieri s-a deschis „luna cărții“, în prezența Regelui, într-un pavilion ce s-a construit pe temeljiile plouate ale viitorului Senat, lângă Palatul de Justiție. Una din numeroasele și inutilele manifestări regale menite să atragă o simpatie care se refuză tot mai mult. Ceremonie banală, cu o serie de discursuri searbede din care extragem următoarea formulă culeasă pe buzele lui Nolică Tătărescu: „Noi modeștii servitori ai cărții și soldații devotați ai idealului...“ Îndrăzneala escrocului care a primit acțiunile „Scrisului Românesc“ ca șperț pentru salvarea Băncii Comerțului de către Guvernul lui frate-său, întrece toate limitele.

Primit o scrisoare de la Franasovici de la Varșovia. În capul hârtiei, frumos gravat în albastru: „L'Ambassadeur de Roumanie“ — trăii să o văd și pe asta!!

Platitudine față de presă și inconsecvență față de demnitatea lor, au dovedit o serie de oameni de altminteri cumsecade, aducând escrocului Hefter omăgiul lor, cu prilejul apariției numărului al 1 000-lea al ziarului *Le Moment*. De la dr Angelescu, trecând prin toți miniștrii străini din București și până la câteva vedete din Apusul Europei, laude ditirambice și felicitări la adresa pușcăriașului, care le publica bineînțeles, în imunda lui foaie. Atâtea palme trase fără rost pe obrazul cinstei și bunei-cuviințe.

Domnul Guță Tătărescu anunță că Chamberlain l-a primit și a stat cu dânsul de vorbă o jumătate de oră. Da ce, era să nu-l primească? Nu-i mai lipsea decât să adauge — ca Fleva într-un raport celebru din Roma — că primul ministru englez i-a dat și mâna. Sinistră gloată!

25 iunie. Nu numai ziarele din Londra dar și cele din Paris se ocupă mult de proiectele de intervenție economică a Angliei în bazinul Dunărean, pentru a împiedica înstăpânirea germană. Ziarele din Londra anunță că foarte probabil dl Leith Ross, consilierul tehnic de pe lângă Treasury, va veni să facă o recunoaștere la București. După cum se vede sămânța semănată de mine la începutul lui mai a încolțit. Probabil că Tătărescu se va lăuda că a obținut dânsul binevoitoarea atenție a Angliei față de nevoile noastre. O minciună și o fățarnicie mai mult în cariera lui, nu numără.

Ieri după-amiază s-a ținut la Palat o mare consfătuire „pentru ridicarea vieții sociale la sat“. Lăudabilă intenție. Numai că cine să o realize

ze? Pe lângă miniștri au mai fost prezenți, natural Gusti și vreo 3-4 caraghioși, printre care Șoimescu. Cu Șoimescu, cu Victor Iamandi, cu Mită Constantinescu și de alde ei la cheie, nu se poate redresa o situație morală. De ce nu o fi putând lucra Regele decât cu lichele?

Primii 7 controlori generali au depus ieri jurământul în fața Regelui și au fost reținuți la dejun de Majestatea Sa. Numai dacă această cinste le va întări cinstea lor, în urmărirea necinstei. În tot cazul au făcut deja ceva: au depus un jurământ și au înghițit un dejun mediocru, dar regal.

Noul vas al S.M.R.-ului, „Transilvania”, construit în Danemarca a sosit în Constanța și va fi luat azi sau mâine în primire. Dimensiuni, putere, viteză e cam de două ori cât „România”. Mare poftă aș avea să fac o călătorie cu dânsul.

Mi se aduce copia unei scrisori adresată în mai de către gardiști lui Iorga. E o lungă peltea anonimă și informează în care singura parte interesantă e alineatul în care se enumeră diferitele emolumente pe care copiii Profetului le încasează de la Stat. Sunt respectabile, și se ridică pentru fiecare, băiat sau fată, la zeci de mii de lei pe lună. Numai să fie așa. E probabil că în urma acestei scrisori, Niculai Iorga să fi scos o tonă de diaree din el.

Odată cu scrisoarea mi s-a adus și următoarea „șaradă”:

Cine-i înalt și nu-i proțap?

Are barbă și nu-i țap?

Cine a supt de la trei Regi

Și are toți copiii blegi?

26 iunie. Întâlnit ieri la „Adriatica” pe Manoilescu, disperat. Materialmente e curățat. Creditul Industrial i-a luat Șoricăni, deși plătitese regulat ratele împrumutului(?) și ce e mai grav, a pus toată întreprinderea în vânzare și se va vinde pe nimic. Se vede silit să-și vândă casa și tot ce mai are¹. Și asta n-ar fi încă nimic. Dar toate persecuțiile s-au năpustit asupra lui: „Ce are Regele cu mine? — mă întreba duios fostul favorit — a pus să mi se facă o percheziție în casă, la 6 iunie, în ziua aniversării sosirii sale, mie! Mi-au răscolit toate dulapurile, fără să găsească nimic (ce era să găsească) — mi-au închis gazeta, acum e vorba să mă scoată și de la catedră!” Mi-am adus aminte de vremea când, stăpân pe

¹ Manoilescu, ca și Tăslăuanu, e din acei pungași „mână spartă”. Sau mai bine zis, iau cu o mână și cheltuiesc cu alta. Când mâna care ia nu mai poate lua, se prăbușesc în mizerie.

sentimentele Regelui, tăia și spânzura, și l-am consolată cum am putut, dar cu gândul eram la Mițuța Constantinescu și mă întrebam: „Când am să-l văd și pe *ăla* așa, căci nu-i plătește pielea mai mult decât lui Manolăscu“.

Sisica Carp, văduva lui P.P. Carp, m-a rugat să trec ieri pe la dânsa. Deși are 84 de ani sunați, biletul ei era slovă de femeie în toată puterea, fără un tremurat. M-am dus la Constanța Cantacuzino, soru-sa, unde stă, și am fost minunat de luciditatea și de puterea ei de argumentare. Mă chemase să-mi vorbească de cunoscutul proces al lui nepotu-său, care s-a judecat în fine. Judecata s-a terminat vineri, alaltăieri, dar Consiliul de Război, în loc să pronunțe achitarea imediat, cum se așteptau toți cei care au asistat la proces, a amânat pronunțarea peste opt zile. Familia Carp se teme că această întârziere să nu fie pricinuită prin *ordine de condamnare* venite de sus. Am spus d-nei Carp că toate sunt posibile, dar că spre marele meu regret nu puteam da urmare cererii d-sale de intervenție deoarece eram sigur că intervenția mea, *față de alta*, ar fi rămas fără nici un efect.

Republicanii spanioli au ajuns la ultimele lor zvârcoliri. Deja de multe luni partida este iremediabil pierdută pentru dânsii, și dacă mai prelungesc rezistența e numai în nădejdea unei complicații europene care să-i scape. Ei și protectorii lor, moscoviții, au făcut tot ce au putut ca să provoace această complicație. Răbdarea Angliei și Franței, și trebuie să o recunoaștem, moderația Italiei și Germaniei, au dejucat până acum planurile lui Stalin. Ziarele de azi ne aduc însă o veste senzațională. Profitând de enervarea provocată la Londra și Paris de bombardările aeriene naționaliste, oamenii din Barcelona au adus la cunoștința Guvernului francez că vor exercita represalii nu asupra orașelor naționaliste spaniole, ci asupra orașelor țărilor care dau naționaliștilor concursul lor, adică asupra orașelor din Italia și Germania. Știrea a făcut senzație la Paris și la Londra unde bineînțeles a fost umflată de presa judeo-democratică. Italia a răspuns simplu, că la război va răspunde cu război. Am impresia că totul este un bluf și că Barcelona nu va îndrăzni să-și pună amenințarea în execuție. Dacă ar face-o, o escadră italiană ar nimici-o, fără ca mult dorita „complicație“ europeană să se realizeze.

Când, acum câteva zile toate lucrurile se liniștiseră în Europa, am spus prietenilor mei: „Va veni în curând altceva care să înăsprească situația căci ritmul armamentelor și investițiilor militare, indispensabile combaterii crizei, cere o atmosferă de continuă tensiune internațională.“

Altfel proștii, față de sume atât de considerabile ce li se iau din pungă, ar începe să mârâie. N-au trecut opt zile și prezicerea mea s-a realizat.

Di Iosifescu, președintele Camerei de Comerț din Ploiești, a adunat taxele și impozitele indirecte pe care le suportă o marfă de la intrarea în fabrică și până la vânzare, în detaliu, consumatorului, și a găsit *cincizeci și cinci* de taxe și impozite! Pe acestea le plătesc toate mărfurile, de orice natură, dar pentru unele din ele se mai adaugă *alte nouă*, pentru băuturile spirtoase și alte produse alimentare, de pildă! Și se mai miră lumea că e viața scumpă? Și se mai miră lumea de fraudele fiscale și de șpețtăria care domnește în aplicarea taxelor?

27 iunie. Ieri o zi de supăciune. Pe o căldură caniculară a trebuit să merg la curse(!) ca „să primesc“ pe Rege, căci se alerga Premiul Regal (pe care l-a câștigat pentru a șasea oară, dar nu pe rând, căcănașul Schwartz¹, și în acea zi Regele ne cinstește cu prezența sa. Să n-aibă odihnă pe lumea cealaltă boul care a așezat tribunalele cum le-a așezat, cu fața în soare. În jachetă neagră, mi-au curs două ceasuri nădușelile încât, înapoiat acasă și dezbrăcându-mă am găsit rufe mele așa muiate de parcă căzuseră în apă. Regele era însă voios, încântat de viață, de opera sa și de Armand Călinescu.

Seara, Majestatea Sa ne-a cinstit din nou, la Jockey-Club de data asta, unde a luat masa. Eram 120; să mori, nu altceva. Și aci mi s-au făcut rufe leoaică. În plus, probabil fiindcă n-am mâncat decât înghețată și că am băut apă minerală, m-a apucat după masă o cacareală, cu colici și cu supliment de nădușeli. Mi-am petrecut seara între Rege și closet — petrecere frumoasă după cum se vede. Bine dispus, cu toată căldura, Regele nu mai pleca. În fine la ora 12 1/2 ne-a părăsit, și la ora 1 am putut fi în pat.

Cel puțin această zi de suferință a dus la un rezultat: Regele a convenit că de la anul înainte *toate serbările să ia sfârșit la 8 iunie*. Cu serbarea de la 8 iunie se va încheia „sezonul“(!) Bucureștilor. Numai să se țină de cuvânt!

Aseară, Călinescu, pe care-l poftisem, mi s-a plâns de *liberalizarea* regimului din cauza numirilor pe care le fac Mitiță Constantinescu și Iamandi. Am priceput că șmecherul Regelui îi are pe amândoi în nas și că va face ce va putea ca să-i debarce. Tinerii gardiști al căror proces a început alaltăieri, sâmbătă, vor fi condamnați. Am încercat să scap pe

¹ Cu calul „Bubure!“

Tell care mi-e simpatic, fiindcă e pederast și copil din flori, și apoi ne mai trebuie și o rezervă pentru eventuala înlocuire a lui Mitiță Constantinescu — dar n-am reușit. Călinescu mi-a afirmat că Tell a făcut declarații imposibile și că nu poate fi scăpat. Pe Cantacuzino, să-l prindă, dar se teme ca nu cumva jandarmii, care sunt foarte îndârjiți, să-mi împuste.

Cu prilejul vizitei pe care ne-a făcut-o ieri, Regele a ratat două gesturi elegante. Pe unul îl sugerasem eu: decorarea lui Barbu Catargiu cu cordonul Coroanei — pe celălalt Urdăreanu: înălțarea lui Al. Em. Lahovari și Dem. Ghica la rangul de ambasador. Nici unul din cei trei domni nefiind o lichea, Regele ne-a tratat cu refuz; așa știe să-și facă de drag, și e păcat căci e simpatic.

Ieri a fost disputat la Paris „le Grand-Prix“. Pe când eram la masă la Jockey-Club a venit telegrama care anunța victoria calului italian „Nearco“. Pentru prima dată, de când există cursa câștigă un cal italian un mare premiu în Apus. Victoria e cu atât mai însemnată cu cât *Nearco* a bătut cai de clasă mare, între alții pe câștigătorii Derby-urilor francez și englez. Cum se vede fascismul a galvanizat până și rasa cabalină. Sola, prezent la masa de seară, exulta.

La o serbare dată ieri la Liceul industrial Pitești, în grădina publică, a explodat un tub de vreo 0,60 cm încărcat cu artificii. Explozia a zvârlit pietrișul în fața oamenilor și câțiva au fost răniți, destul de serios. Rănire prin pietrișul unei grădini, iată un accident tipic românesc!

De patru luni de zile, ziarele publică zi de zi câte trei coloane pline cu telegramele de felicitare primite de Rege pentru lovitura de la 10 februarie. *Natural nu le citește nimeni*, dar e un pensum impus de Cenzură tuturor foilor, probabil ca să le pedepsească de licențele pe care și le luaseră înainte.

Cehoslovacii continuă să se zbată cu statutul naționalităților, spaniolii să se bată între ei și „Puterile“ să pertracteze ca să nu ajungă la nimic. Guvernul englez a declarat pe un ton amenințător că își vor apăra navele dacă avioanele lui Franco le vor mai ataca (!!!) Barceloniștii au renunțat — după declarațiile formale pe care le fac — la represalii împotriva orașelor străine. Se vor mulțumi cu orașele spaniole naționaliste. Italienii vestesc însă, că de vîr ataca Majorca unde-și au ei bazele

de ravitaliere, *aviația italiană* va intra imediat în acțiune pentru pedepsirea îndrăzneților.

Printr-un comunicat al Ministerului de Interne, Armand, Charmand, Marchand, ne aduce la cunoștință că Cenzura va îngădui de acum înainte critica actelor administrative, atât ale centrului, cât și ale județelor și comunelor. Ce generozitate, ce amabilitate! Mersi, mersi! — Pentru puțin, mă rog!

Boncescu, excelentul nostru agent financiar și propagandist a fost rechemat din Washington *fiindcă fiind mason ca și Davila ar putea fi influențat de acesta!* Unde sunt vremurile în care Masoneria împăca pe Vodă cu Familia Regală engleză (prin ducele de Conaught) și cu Guvernele franceze prin Marea Lojă din Paris, și în care Majestatea Sa binevoia să se declare „tovarăș“ clandestin al Marelui Ordin?

Se zice că Dimăncescu ar fi în dizgrație. În tot cazul, la Palat, toți declară că „propaganda“, în țară și în afară de țară e dusă alandala. Dar să fie vina lui Dimăncescu? Inventat de M. Sa și adus cu mare alai de la Londra „ca să îndrepte și să îndrumeze propaganda, turismul, radiofonia etc.“, Dimăncescu a fost succesiv trecut sub ordinele ministrului de Interne și ale ministrului de Externe pentru presa străină, și nu i s-a dat nici un mijloc de execuție a programului cu care fusese însărcinat. Zilele trecute, față de această vădită rea voință și devalorizare, Dimăncescu și-a dat demisia. Demisia i-a fost deocamdată respinsă, dar decretul-lege care trebuie să-i dea autoritate și mijloacele de a face ceva, n-a apărut încă!

Toți favoriții își macină încrederea, numai Mitiță Constantinescu, pa-costea, rămâne *pentru moment* neclintit.

28 iunie. Ieri, la procesul gardiștilor (prima serie, vreo 20), preotul Gr. Christescu, profesor la Facultatea de Teologie și unul din conducătorii mișcării, precum și preoții A. Mihăilescu, St. Musta și Teofil Bălibanu, s-au lepădat de Căpitanul și de Mișcarea Legionară ca de Satana. Au semnat chiar scrisori rușinoase. A lui Christescu e un cap de operă de lașitate învelită în ipocrizie popească și în smerenie creștinească. Nu lipsește într-înșea nimic: nici cupletul de înfiorare a terorismului, nici supunerea față de morală și de... Rege, nici exortarea tuturor preoților din țară să imite pasul său. Am reprodus acum câțva timp scrisoarea lui

Dragoș Protopopescu, fiindcă am crezut-o singură de felul ei — renunț să mai reproduc pe a lui Christescu, fiindcă acum, asemenea scrisori încep să curgă în serie, și nu au așa ceva să le copiez pe toate.

Satul românesc Morlaca din județul Cluj a ars aproape complet. Va face Regele același gest ca la Dioști, pentru reconstruirea lui? Echilibrul inter-provencial ar cere-o, dar dacă gestul s-ar repeta, te pomeni că ard toate satele, ca să le refacă Vodă pe toate mai frumoase.

A mai murit odată, ieri, Take Ionescu. De data asta sub forma unui inspector general al P. T. T.-urilor.

Albinele au 5 ochi: 2 de o parte și de alta și trei în vârful capului. Ochii laterali sunt simpli, cei din vârf cu fațete, 13 000 la trântori, 5 000 la regină, 6 000 la albinele muncitoare! Omul învață în fiecare zi câte ceva!

Ziarele poloneze vorbesc de „o axă neutrală”, de-a lungul granițelor Rusiei, care ar merge de la Helsinki (Finlanda) la Ankara (Turcia). Acest plan ar reprezenta ultima idee genială a lui Beck. Să nu fie, cum zice francezul, „un bec de gaz”!

În Spania, alte trei vase engleze au fost bombardate și scufundate de către avioanele naționaliste, în porturile guvernamentale. Mare emoție la Londra. Emoție, dar nimic mai mult. De data asta au fost mai multe victime. Printre ele și un român!

În China războiul s-a întins în aer. Telegraful ne aduce vestea că o luptă a fost dată între mai multe zeci de avioane japoneze și chineze și că 90 de avioane japoneze au fost doborâte. O fi? Se bat în aer ca să nu-și ude picioarele, căci pe pământ totul este inundat.

S-a intervenit ieri-seară pe lângă mine ca să rog pe Călinescu să dea drumul soției lui Alexandru Cantacuzino să plece din București la un aer mai răcoros, căci i se prăpădește copilul de dizenterie. Am intervenit și Călinescu a învoit numaidecât pe îndurerata mamă să plece oriunde va voi.

La Hamburg s-a ținut congresul anual al operei „Karft durch Friede”. Au fost poftite și națiunile străine, din care 18 au rămas în aer!

Printre ele și noi. Printr-o delegație de străjeri. Nimic de zia, dar m-a mirat curajul Guvernului nostru. Ce vor obiecta tutorii de la Paris? Te pomenești că au fost și francezi la Hamburg?

Mama Reginei Angliei, contesa de Strathmore, decedată acum câteva zile a fost înmormântată în intimitate, ca să nu zicem în ascuns, la castelul Glamis, proprietatea familiei Strathmore, de pe la 1100. Această ceremonie „în intimitate“ a fost impusă prin situația cam falsă a defunctei doamne: ca mamă a Reginei legitime făcea parte din Familia Regală, dar ca simplă contesă nu putea fi cuprinsă în familia domnitoare. Pentru moartea ei Curtea engleză n-a luat decât un *doliu de familie*, iar Casele Suverane înrudite — a noastră de pildă — nici unul.

29 iunie. La național-țărăniști e mare debandadă. Toți socotesc că Călinescu, Ghelmegeanu, Ralea etc. au fost mai deștepti decât dânsii. Toți o gândesc — afară de Maniu bineînțeles, chiar și Mihalache — dar nu îndrăznesc să o spună. În curând o vor și spune-o. Așa e românul, sincer. Lacom dar sincer. Maniu își întrunește din când în când Comitetul, pentru un „sursum corda“, de fiecare dată însă vin mai puțini.

La ultima întrunire — a asistat și Mihalache, dar n-a spus un cuvânt — Maniu a propus trei lucruri prietenilor săi:

1) Să se înceapă o „rezistență activă“ adică să se profite de munți, de botezuri, de toate praznicile de familie pentru a se face o propagandă serioasă împotriva regimului, propagandă ce ar putea merge până la propăduirea neplății impozitelor;

2) Să se desemneze „inspecători“ care să cerceteze toate regiunile țării spre a constata dacă „șefii de organizație“ își îndeplinesc sau nu datoriile față de partid;

3) Să se hotărască o abținere totală a partidului de la aplicarea noii legi administrative.

Fără să fie aprinsă, discuția a fost lungă și rezultatul nul. La primul punct, mai toți cei prezenți au mărturisit că nu vor putea obține nimic. Unii și-au permis chiar să judece sever pe dl. președinte pentru politica prin care a înfundat partidul de nu-l va mai putea scoate nimeni la lumină. Cum Maniu trata pe Călinescu, Ghelmegeanu & Co. de „canalii“, s-a sculat Gică Măcărescu și i-a spus verde: „Mai las-o mai moale, domnule Maniu, cu epitetele fără rost, și te rugăm să ne explici cum d-ta ai putut să-ți lași ideologia la o parte și să te înțelegi într-o jumătate de oră cu Zelea Codreanu, iar față de Rege, aceeași ideologie te împiedică

de ani de zile să cazi la o înțelegere? Și să ne mai spui cum ne vom prezenta toți înaintea țării, după un an-doi, cu mâna goală pe când «cana-liile» se vor prezenta cu tot ce vor fi înfăptuit grație sprijinului Regelui și deținerii puterii?”

Maniu a răspuns cu câțiva „să vezi d-ta, dragule“ — dar ieșirea lui Măcărescu a aruncat „un froid“ asupra sindrofiei.

Chestiunea cu „inspectorii“ a trecut în indiferența generală, dar când s-a ajuns la aplicarea legii administrative, cearta a reînceput. Unii (mai ales Sever Bocu!) au fost pentru primirea posturilor mari, guvernatori de provincie (paște murgule!) etc. dar pentru abținere de la posturile mici.

Aci s-a ridicat Mihalache, care până atunci tăcuse și a apostrofat cu vehemență pe candidații la guvernatorie, cerând dimpotrivă abținerea de la posturile *de conducere și de răspundere ale sistemului*, dar autorizarea celor mărunți să se ocupe de interesele comunelor și plășilor.

Consfătuirea s-a terminat fără nici o „rezoluție“ și s-au dus cu toții să ia masa la Madgearu, unde s-au dat la toate înjurăturile la adresa Guvernului și a Regelui. În toiul mesei, Măcărescu, mucalit, a făcut observația: „Ascultă Madgearu, de unde ai feciorul ăsta care a ieșit?“ — „L-am luat ca extra, căci prea erați mulți!“ — „Ah, extra, da, da, îmi aduc aminte acum: săptămâna trecută am luat masa la Călinescu, *era și acolo!*“ Madgearu a rămas ca trăznit, convins că introdusese un polițist în casă, care va repeta la Interne tot ce auzise. Și la urma urmelor n-o fi fost așa?

Armand Călinescu, care vede mic, urmărește o mare idee, aceea de a aduce pe Mihalache să se pocăiască în fața Regelui, și să se lepede de Maniu. Câtă trudă fără rost! Parcă în vremurile de azi, ce gândește sau spune dl Mihalache poate avea vreun interes. Dar totdeauna chestii personale: dl Armand socotește, că dacă și Mihalache ar face gestul său, cei rămași de cealaltă parte a baricadei l-ar putea trata mai cu greu de „canalie“.

Asociația Gafencu-ex-societatea Adevărului — nu s-a încheiat încă. Sunt greutăți. Se așteaptă intervenția lui Tătărescu sosit aseară. Și la liberali lucrurile nu stau bine. Nu numai ceartă între brătienști și tătăresciști, dar chiar în lagărul lui Tătărescu zăzania e mare. Incuțel a început să se agite. Pretinde că „ține pe Tătărescu în mână“. Cum zice neamțul, „dort liegt ein Hundbegraben“ și pute rău. Vom vedea ce va mai ieși și din această ceartă.

Ieri, la procesul gardiștilor, s-a lepădat de mișcare și preotul Georgescu-Edineț, care pe vremuri era unul din cei ce zbărâneau mai tare. Alt cavalier!

A apărut jurnalul Consiliului de Miniștri prin care Citta Davila, Emanoil Schachmann și Radu Drăgulinescu au fost scoși din rândurile cetățenilor români(?!). Mare carieră a mai făcut și Davila: iată-l ajuns Christos, răstignit între doi tâlhari!

Schachmann e al doilea fiu al doctorului Schachmann, pe vremea copilăriei mele unul din medicii cei mai căutați și apreciați din București — și fratele lui Yonnel, „cabor“ de seamă la Comedia Franceză. Biata Franță a ajuns locul de scurgere al tuturor ghetto-urilor. Emanoil Schachmann a fost atașat de presă, pe timpul Guvernelor țărăniște, și toată vremea *omul lui Titulescu* și jefuitorul tuturof celor pe care îi întâlnea. Băiat frumos, dar antipatic, mi-a fost întotdeauna nesuferit.

Drăgulinescu, zis Casanova, zis Romulus, zis Dorel, zis Roberto Razi, Willman Eduard, Rozenberg etc. este un escroc de o treaptă mai joasă. Jurnalul Consiliului de Miniștri îl califică, „de profesiune escroc, falsificator și trișeur (sic)“.

Schachmann a înlesnit lui Davila să țină o conferință la „Comité d'Etudes pour l'Europe Centrale“, conferință în care dl Citta și-a bătut joc de țara românească și de Rege — iar Drăgulinescu¹ a înjurat țara în publicația pe care o editează la Paris sub numele de „Bulletin du Comité(?) Roumain d'Action Republicaine“.

Măsura luată împotriva acestor trei domni e idioată, dar domniile nu sunt interesante, nici unul. Disprețul ar fi fost suficient pentru activitatea d-lor politici.

La Roma, pentru prima dată se vorbește *serios* de retragerea voluntarilor italieni din Spania. Fiindcă Guvernul fascist crede că victoria generalului Franco e de acum înainte asigurată și mai ales *fiindcă n-ar vrea ca Guvernul Chamberlain să cadă*, căci știe că odată cu dânsul ar cădea și înțelegerea anglo-italiană, încă foarte fragilă, dar indispensabilă intereselor economice italiene...

Ieri adunare generală la „Steaua Română“. Caldă. Agitată. Ne-a pisat între alții cu un lung discurs Lăscăruș Catargiu, care a pus chestiu-

¹ Condamnat de mai multe ori în România pentru escrocherie.

nea exploatării „Stelei Române“ prin „Steaua Française“ și „Steaua British“. Dar a pus chestiunea prost și inexact, așa încât lucrurile au trecut fără mare pagubă. Champin și-a dat demisia din vicepreședinție și comitet. În locul său ca vicepreședinte a fost ales Mény iar în comitet Salem, de la Banque de Paris et Pays Bas.

Pentru locurile vacante românești din Consiliu, am amânat cooperările fiindcă ne-a cerut și Ministerul de Finanțe un loc, și a rămas să mă înțeleg cu Cancicov asupra *persoanei*.

30 iunie. Căldurile tropicale, omorătoare, continuă. Fost ieri-seară la noul restaurant Zissu, construit la Băneasa, lângă fosta pădure, pe marginea apei. Delicios, era aproape răcoare. Păcat că mâncarea și serviciul lasă de dorit. Dar nu le poți avea toate...

Voievodul Mihai s-a înapoiat în București după 10 zile de călătorie de studii prin țară. Studii, vorba vine — în realitate a căutat să facă popularitate pentru Dinastie. Să sperăm că a reușit.

(Urmează volumul al V-lea, 1 iulie – 31 decembrie 1938)

I N D I C E *

nume de persoane

- Andrei, Petre — 28, 66, 84.
 Angelescu, Constantin dr. — 12, 40, 81, 94, 97, 110, 120, 128, 156, 165, 196, 203, 225, 233, 244, 292, 307, 343.
 d'Annunzio, Gabrièle — 158, 159.
 Antonescu, Emanoil — 66, 67, 81, 82, 84, 308.
 Antonescu, Ion — 7, 23, 48, 50, 68, 83, 90, 108, 121, 136, 195, 200, 214, 287, 308.
 Antonescu, Victor — 15, 26, 32, 44, 45, 92, 197, 218, 316.
 Arcizewski, Miroslaw — 88, 161, 163, 186, 267, 269, 294.
 Argeşanu, Gheorghe — 74, 83, 203, 208, 282, 286, 288.
 Arion, Dinu — 286.
 Atatürk, Mustafa Kemal — 251, 337, 339.
 A., Max — 159.
 Avakumovici — 59, 69.
 Averescu, Alexandru — 39, 66, 74, 81, 94, 101, 120, 139, 141, 151, 186, 199, 211, 216, 250, 261, 326.
 Ballif, Ernest — 109, 155, 204, 316.
 Banu, Constantin — 11, 39, 79.
 Beck, Josef — 26, 69, 188, 215, 284, 349.
 Bejan, Petre — 100, 239.
 Belimace, Doru — 259, 263.
 Beneş, Eduard — 22, 180, 248, 260, 264, 266, 288, 293, 321, 328, 340.
 Bibescu, Antoine — 31, 35, 55, 60, 100, 116, 222.
 Blum, Leon — 170, 174, 176, 182, 184, 190, 206, 207, 222, 223, 227, 235, 257.
 Blumenfeld, Klement — 12, 15, 26, 36, 43, 67, 78, 93, 94, 115, 143, 150, 197, 205, 213, 219, 223, 248, 312.
 Bocu, Sever — 351.
 Boncour, Jean Paul — 22, 85, 176, 182, 189, 207.
 Bonnet, Georges — 176, 227, 235, 239, 247, 266, 270, 272.
 Bratu, Traian — 71, 85.
 Brăescu, C.C. — 14, 39.
 Brătianu, Bebe — 38, 129, 145, 219, 301.
 Brătianu, C.I.C. (Dinu) — 33, 41, 67, 80, 86, 96, 103, 120, 141, 197, 210, 223, 231, 240, 252, 301, 313.
 Brătianu, Gheorghe — 10, 20, 27, 33, 41, 50, 67, 97, 121, 145, 150, 197, 205, 237, 240.
 Brătianu, I.I.C. (Ionel) — 41, 68, 167, 197, 210, 223, 311.
 Brătianu, I.C. Vintilă — 210.
 Brutus, Coste — 294, 302.
 Budişteanu, Radu — 291.
 Budurescu, Nicolae — 112, 301.
 Buharin, N.I. — 160, 176.
 Bujoiu, Ion — 225, 307.
 Bujor, M.Gh. — 330.
 Burilleanu, Dumitru — 22, 56, 169.
 Butenko — 107, 109, 113, 116, 131, 133.
 Buzdugan, Lică — 208, 216, 218.
 Cancicov, Mircea — 94, 115, 121, 136, 146, 151, 157, 169, 170, 195, 201, 215, 231, 246, 253, 288, 296, 304, 321, 353.
 Cantacuzino, Alexandru — 91, 249, 266, 291, 318, 324, 325, 337, 347, 349.
 Cantacuzino, Zizi Gh. — 49.
 Carol I, rege al României — 203, 258.
 Carol al II-lea, rege al României — 7-23, 26, 33, 37-45, 47, 50, 63, 66, 69-73, 78-80, 82, 86, 91, 94, 100, 105, 109, 113, 126, 134, 143, 150, 160, 167, 172, 175, 180, 190, 193, 206, 210, 226, 231-234, 239, 242, 250, 260, 270, 280, 286, 288, 290, 299, 301, 312-323, 325, 332, 333, 340, 343-349, 351.
 Carp, Petre — 91, 92, 94, 95, 99, 100, 141.
 Catargiu, Barbu — 223, 296, 325, 347.
 Călinescu, Armand — 7-10, 18, 27, 41, 62, 71, 78, 87, 90, 108, 121, 132, 140, 146, 169, 196, 201, 211, 222, 233, 240, 248, 261, 265, 282, 289, 296, 302, 312, 323, 339, 341, 346-351.
 Cămărăşescu, Ion — 150.
 Cesianu, George — 297.
 Chamberlain, Austin — 30, 85, 144, 151, 159, 184, 190, 216, 219, 220, 229, 284, 321, 328, 343, 352.
 Champin — 36, 271, 272, 353.
 Chautemps, Camille — 43, 54, 168, 170, 176.

* Întocmit de Cristina Arvatu.

- Christescu, Grigore — 127, 291, 348, 349.
 Christi, Vladimir — 56, 157.
 Churchill, Winston — 185.
 Cian-Kai-Si — 209.
 Ciano, Galeazzo — 19, 81, 247.
 Clime, Gheorghe — 291.
 Colan, Nicolae — 203, 286, 308, 322, 339.
 Condiescu, Matei — 19, 31, 32, 251.
 Constantinescu, Atta — 38.
 Constantinescu, Mitiță — 136, 203, 216, 221, 226, 242, 270, 280, 288, 296, 304, 322, 325, 332, 341, 348.
 Costăchescu, Nicolae — 18, 28.
 Costinescu, Emil — 39, 115, 122, 132, 163.
 Crețeanu, Alexandru — 35, 36, 270-272.
 Cristea, Miron — 117, 120, 125, 132, 134, 140, 143, 150, 155, 165, 169, 172, 189, 194, 199, 203, 213, 219, 224, 233, 242, 261, 284, 288, 297, 305, 317, 332.
 Cruțescu, Radu — 88, 207, 288.
 Cuza, A.C. — 7, 14, 21, 27, 31-33, 35, 38, 40, 48, 51, 66, 72, 77, 83, 89, 93, 108, 113, 137, 169, 216, 237.
 Cuza, Gheorghe — 14, 21, 40, 89, 111.
 Daladier, Edouard — 43, 176, 190, 193, 221, 230, 239, 247, 266, 272.
 Davila, Citta — 14, 208, 316, 340, 341, 348, 352.
 Delbos, Yvon — 8, 15, 43, 45, 68, 73, 89, 113, 176.
 Dimăncescu, Dimitrie — 165, 204, 228, 285, 289, 290, 348.
 Djuvara, Mircea — 221.
 Dolfuss, Engelbert — 183, 188.
 Dembrowski, Victor — 73, 249, 268.
 Donescu, Nicolae — 18, 248.
 Duca, I.G. — 210, 240, 258, 261, 263, 266, 298.
 Eden, Anthony — 8, 15, 68, 73, 89, 116, 144, 149, 154, 247, 264.
 Fabricius, Wilhelm — 31, 130, 228, 325.
 Ferdinand I, rege al României — 28, 110, 135, 203.
 Filipescu, Grigore — 166.
 Filipescu, Nicu — 26.
 Filotti, Puiu — 82, 281.
 Flandin, Etienne — 184, 220, 239, 241.
 Flondor, Neagoe — 71, 72, 86, 120, 155, 149, 266.
 Florescu, Jean Th. — 111.
 Flueraș, Ion — 225.
 Franasovići, Richard — 12, 29, 38, 55, 67, 71, 97, 141, 143, 145, 194, 197, 219, 223-225, 236, 237, 239, 250, 267, 284, 301, 322, 343.
 Franco, Francisco — 158, 187, 195, 215, 225, 235, 313, 340, 352.
 Gafencu, Grigore — 28, 269, 351.
 Garoflid, Constantin — 225, 307.
 Ghelmegeanu, Mihail — 10, 18, 20, 28, 44, 66, 79, 84, 115, 203, 213, 223, 238, 242, 312, 322, 350, 351.
 Ghiță, Petre — 100.
 Ghica, Demetru — 347.
 Ghițescu, Stan — 96, 109.
 Gîgurtu, Ion — 65, 108, 225.
 Glatz, Alexandru — 23, 83, 203.
 Goga, Octavian — 7, 18-21, 23-27, 29-33, 35, 40, 46-49, 55-57, 61, 62, 66, 67, 72-74, 80, 91, 101, 108, 111, 116, 126, 131, 157, 169, 216, 223, 237, 275, 280, 294, 304, 336.
 Göring, Hermann — 38, 61, 93, 173, 334.
 Grigorcea, Vasile — 60, 222, 271, 274, 281, 294, 307, 333.
 Grozdea, Dumitru — 96.
 Günther — 126, 127.
 Gurănescu, Alexandru — 88, 188, 196, 248.
 Gusti, Dimitrie — 28, 204, 263, 344.
 Halifax, Edward — 145, 219, 321, 337.
 Hasdeu, B.P. — 157.
 Henlein, Konrad — 266, 283, 284, 292, 328.
 Herriot, Edouard — 227.
 Hitler Adolf — 13, 19, 31, 46, 51, 93, 101, 130, 144, 159, 168, 171, 180, 185, 209, 228, 270, 275, 284, 294, 325, 338.
 Hoare, Reginald — 22, 23, 90.
 Hoare, Samuel — 219, 281.
 Hodoș, Alexandru — 96, 101.
 Hodza, Milan — 284, 292.
 Horthy Miclos — 113.
 Hull, Cordell — 85, 185, 193, 209, 293.
 Iamandi, Victor — 121, 132, 169, 195, 203, 213, 216, 222, 231, 246, 253, 262, 284, 296, 300, 312, 316, 322, 347.
 Inculeț, Ion — 100, 197, 217, 223, 224, 253, 352.
 Ingram — 167.
 Inquart, Seyss — 171, 173, 175, 181.
 Ioanid, Tiliță — 27, 31, 54, 62, 86, 126.
 Ioaniteșcu, D.R. — 10-12, 14, 25, 26, 30, 47, 65, 71.
 Ionescu, Nae — 48, 67, 68, 93, 107, 114.
 Ionescu, Take — 338, 349.

- Ionescu-Sisești, Gh. — 121, 140, 169, 201, 282, 297, 322, 323.
 Iorga, Nicolae — 36, 49, 107, 114, 121, 124, 128, 132, 139-141, 149, 155-159, 164-166, 198-201, 206, 213, 233, 250, 257, 286, 299, 344.
 Irimescu, Radu — 95, 99, 100, 160, 340.
 Iunian, Grigore — 10, 66, 72, 81, 82, 94, 104, 122, 128, 150, 211, 218.
 Kaufmann, Oscar — 20, 36, 90, 159, 172, 181, 231, 243, 252, 270, 271, 272, 331.
 Kautsky, Karl — 183.
 Kerenski, A.F. — 58.
 Krofta, Kamil — 22, 32, 175.
 Lapedatu, Alexandru — 223, 301.
 Lenin, V.I. — 251.
 Litvinov, Maxim — 8, 68, 173, 185.
 Lloyd, George — 219.
 Lupescu, Elena — 16, 20, 28, 55, 71, 78, 90, 103, 104, 214, 249.
 Lupu, Gh. — 43, 54, 61, 98, 103, 151, 214, 240, 249, 250, 299.
 Lupu, Nicolae, dr. — 61
 Madgearu, Virgil — 10, 214, 237, 239, 351.
 Malaxa, Nicolae — 12, 13, 23, 81, 94, 112, 195, 203, 206.
 Mamulea, Ion dr. — 298, 261.
 Maniu, Iuliu — 7, 11, 20, 28, 39, 45, 54, 64, 70, 79, 81, 86, 98, 103, 104, 120, 129, 134, 136, 141, 149, 151, 160, 169, 198, 204, 210, 216, 223, 231, 237, 240, 249, 250, 267, 306, 310-312, 351.
 Manoiilescu, Mihail — 30, 56, 78, 85, 137, 141, 252, 287, 344, 345.
 Manoiilescu-Strunga, Gr. — 38.
 Marghiloman, Alexandru — 339.
 Maria, regină a României — 34, 83, 87, 109, 133, 288, 295, 297, 317.
 Marin, Vasile — 58, 106.
 Marinescu, Gavrilă — 18, 40, 67, 71, 79, 87, 90, 94, 108, 115, 116, 203, 217, 218, 250.
 Mavrocordat, Vladimir — 335.
 Meitani, Radu — 249, 266, 291, 318, 325.
 Micescu, Istrate — 8, 15, 19, 22, 26, 27, 31, 35, 37, 40, 44, 45, 48, 50, 54-56, 60, 69, 71-73, 75, 78, 83-85, 95, 119, 127, 132, 139, 146, 155, 156, 233.
 Mihai, voievod al României — 18, 21, 29, 59, 109, 122, 133, 156, 175, 187, 201, 292, 317, 353.
 Mihalache, Ion — 9, 18, 28, 41, 44, 66, 94, 103, 206, 223, 238, 251, 351.
 Milcoveanu, Șerban — 71, 74.
 Mironescu, G.G. — 94, 110, 119, 122, 125, 132, 139, 143, 150, 156, 166, 189, 195, 198-200, 233, 316.
 Mirto, Eduard — 64.
 Mitileneu, Iancu — 330.
 Mocsony, A. — 46, 318.
 Mościcki, Ignacy — 285.
 Moța, Ionel — 58, 106, 127.
 Mussolini Benito — 19, 24, 30, 158, 171, 175, 180, 181, 183, 207, 228, 251, 260, 267, 275, 295, 338.
 Nichifor, Crainic — 287.
 Nicolae, principe al României — 86, 122, 133, 167, 180.
 Nistor, Ion — 301.
 Nițescu, Voicu — 120, 121, 122, 190, 203.
 Neurath, Constantin — 22, 38, 93.
 Osiceanu — 36, 65, 151, 271, 272, 325.
 Ostrovski, Andrei — 40, 49, 54, 73, 92, 327.
 Ottescu, Nicu — 9, 54.
 Omulescu, Emil — 96, 151, 221.
 Omulescu, Alexandru — 284.
 Pangal, Ion — 59, 61, 66, 69, 73, 74, 76, 81, 97, 116, 137, 149, 151, 171, 214, 224, 235.
 Păpușcoara, Petre — 66, 142, 143.
 Păpen — 13, 158.
 Paul, print rege al Iugoslaviei — 13, 59, 85, 109.
 Peristeanu, I. Grigore — 25, 22, 316.
 Petrescu-Comnen, N. — 69, 130, 139, 148, 160, 166, 172, 199, 203, 215, 221, 259, 273, 281, 285, 302, 323, 324, 333.
 Petrovicescu, Constantin — 298.
 Polihroniade, A. — 291.
 Polizu, Radu — 39.
 Pop, Ionel — 61.
 Pop, Valer — 177, 192, 197.
 Popescu, Stelian — 36, 39, 48, 60, 90, 91, 130, 194, 217, 292, 338.
 Popovici, Mihai — 103, 149, 151, 160, 332, 333.
 Potârcă, Virgil — 11, 122, 206, 222, 304.
 Poulain, Didier — 50, 51, 53.
 Prezan, Constantin — 204, 316, 326, 329.
 Primo de Rivera — 13.

- Protopopescu, Dragoș — 266, 329, 330, 349.
 Racinski — 267, 294, 301, 306, 307, 326.
 Radian, Alexandru — 11, 12, 66, 84, 87, 107, 154, 304.
 Radovici, Constantin — 12, 17, 54, 56, 157.
 Ralea, Mihail — 28, 66, 203, 206, 213, 228, 237, 238, 239, 323, 340, 350.
 Rakovski, C. — 161, 177, 207.
 Rădulescu, Andrei — 299, 307.
 Rădulescu, Ilie — 92, 131, 252.
 Rădulescu, Savel — 9.
 Rădulescu, Vasile — 15, 33, 206, 222.
 Reynaud, Paul — 182, 184, 220, 227.
 Ribbentrop, Joachim von — 93, 167.
 Rikov — 160, 176.
 Rioșeanu, Alec — 23, 94, 105, 106.
 Roosevelt Franklin — 72, 73, 293.
 Rosenberg, Alfred — 166.
 Rydz-Smigly — 163.
 Sadoveanu, Ion Marin — 24.
 Sassu, Vasile — 38, 301.
 Savu, Eugen — 31, 40, 126, 144.
 Schacht, H.G.H. — 168, 204, 280, 333.
 Schuschnigg, Kurt — 158, 159, 168, 171, 175, 179, 181, 199, 215, 231, 243.
 Simian, Dinu — 206, 222.
 Slăvescu, Victor — 67, 89, 96, 97, 130, 225, 307.
 Sola, Ugo — 27, 172, 177, 182, 287, 347.
 y Soutzo, Prat — 225.
 Stalin, I.V. — 49, 131, 133, 160, 162, 180, 208, 251, 345.
 Stărcă, Al. — 155, 299.
 Stelescu, Mihai — 258, 260, 261, 263, 266.
 Stere, Constantin — 28, 81.
 Stern, Albert — 36, 271, 272, 273.
 Stern, Otto — 193, 272.
 Stoiadinovici, Milan — 22, 38, 61, 83.
 Șeicaru, Pamfil — 81, 240, 241.
 Șoneriu, Ion — 12, 13, 67, 81, 97, 106, 119, 125, 143.
 Ștefănescu, Codin — 216, 321.
 Știrbei, Barbu — 118, 121, 204, 248.
 Tabacovici, Nicolae — 71.
 Tătaru, Coriolan — 17, 56.
 Tătărescu, Gheorghe — 7-9, 11, 12, 16, 18, 27, 29, 33, 35, 36, 38, 40, 42, 44, 45, 57, 67, 71, 81, 97, 99, 100, 107, 112, 117, 120-126, 132, 138, 142, 149, 151, 157, 165, 170, 180, 182, 197-200, 205, 210, 211, 218, 223, 231, 237, 240, 249, 255, 256, 266, 280, 300, 301, 312, 324, 337, 343, 352.
 Teil, Al. Christian, — 249, 266, 291, 318, 324, 325, 347.
 Teodorescu, Nicu — 111.
 Teodorescu, Paul — 122, 123, 203, 300, 335.
 Thierry, Adrien — 22, 23, 27, 31, 45, 87, 288, 331.
 Tilea, V.Viorel — 12, 110, 165.
 Titulescu, Nicolae — 9, 10, 43, 45, 68, 69, 78, 89, 149, 222, 248, 258, 352.
 Tuhacevski, M.N. — 162.
 Ulea, Octav — 60, 164, 167, 322.
 Urdăreanu, Ernest — 26, 32, 99, 109, 119, 121, 133, 141, 157, 164, 196, 201, 213, 225, 235, 241, 250, 281, 316, 322, 326, 327, 335, 341, 347.
 Vaida-Voievod, Alexandru — 10-12, 15, 25, 28, 30, 36, 37, 40, 47, 49, 50, 61, 66, 87, 93, 94, 111, 120-123, 125, 128, 132, 139, 140, 142, 149, 151, 157, 158, 164, 166, 169, 195, 196, 198, 199, 203, 206, 211, 213, 233.
 Văitoianu, Arthur — 117, 121, 122, 142, 157, 158, 165, 166, 233, 328.
 Vișoianu, Constantin — 237, 239.
 Wilson Woodrow — 207.
 Xenii, Constantin — 208, 216, 217, 221, 222, 283, 284, 297.
 Zamfirescu, Alexandru — 69, 207, 215.
 Zărnescu, Alexandru — 151.
 Zelea-Codreanu, Corneliu — 13, 23, 39, 44, 49, 64, 75, 89, 93, 94, 101, 107, 114, 127, 137, 141, 151, 199, 208, 216, 231, 248-250, 260, 282, 283, 290, 293, 302, 311, 320, 330, 351.
 Zelea-Codreanu, I. — 79, 266, 291.

CUPRINS

Notă asupra ediției (de <i>Stelian Neagoe</i>)	5
Anul 1938	
1 ianuarie – 30 iunie.....	7
INDICE — nume de persoane	355

Apărut: octombrie 2002

Tehnoredactare computerizată:
MIHAELA NICOLA

Str. Zamfir Arbore nr. 5, sector 2, București
Tel./fax 240 66 77; 092 22 39 31